

مختصر الوقایہ

ترجمہ سی

مترجمی بلند قزاقی علماء كبار نسان داملا محمدی الصالحی المتوفی
۱۳۰۷ سنه سبع و ثمان مائے ہجری الالف من ہجرۃ من لانبی بعدہ وسنہ ۱۸۸۹
تسعة وثمانین وثمان مائے بعد الالف من المیلادیۃ فی الیوم الاول من سرطان.

(ایکڑی مرتبہ طبعی)

ناشر لری: برادران کریموفلر

مطبعة کریمیه، قران.

КАЗАНЬ.
Электро-Лито-Типографія Т. Д. „Бр. Каримовы“.
1910.

مختصر الوقایه ترجمه سی

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله والصلوة والسلام على نبيه وعلى آله وصحبه أما بعد بس دائم عون رب العالمينه محتاج محمد بن صالح العمري ايتوركه قدوة المتأخرين وعمدة المتبعرين صدر الشريعه ابو محمد عبيد الله بن مسعود المعبودي نك ايدي ناس ده مقداول مسائل ضروريه في متناول نفايه ايله معروف مختصر وقايه سنى عموم ناس فائده لهنك اوچون تركي تليفه ترجمه ايتمگه شروع ايلدم لكن الفاظنه مطابق معاني ظاهره لرونى على سبيل المساوات ترجمه ايدلد كده بعض مسائلنى فهم لهنك عامى لره عسير بولوى مظنون بولدغندن ترجمه ايتمگه سوق كلامدن مستفاد اولان كيفيته بعض مسائلنى نك تفسيرنى گاه گاه تصويرنى تطويلدن غيرى توضيح اوچون معاني ظاهره سينه الحاق ايلدم بس مصنف رحمه الله عليه حق تعالى كه لياقتلى ثفالردن بعض سيني ادا ايتمگه فى الجملة اسلوب قرآنغه اقتدا حينه اشارت ايله كفاينى (بسم الله الرحمن الرحيم) ديب افتتاح ايلدى يعنى من بو كتابنى تأليف وجمع ايتمگه باشلرمن صفة كامله ايله موصوف الله تعالى نك مبارك اسمينى ياد ايتمك ايله (الحمد) جميع حمد ايتكوجى لر نك حمدى از لن تا ايدكه جمله صفت كامله فى مستجمع الله تعالى كه مخصوص در (رافع) دائم فاش و بلند ايتكوجى (اعلام الشريعة الغرا) آرتوغراق بولغوجى دين نك علم لرنى ياكه معلوم لرنى ياكه

(جاءلها) دائم اور گوی حق تعالیٰ شریعتنی (شجرة) یغاچ منالینہ (اصلها) اول یغاچنک تامری (ثابت) برکلمش در بیر تویند (وفرعها) واول یغاچنک بوتاغی (فی السماء) برکلمش در کوکد (والصلوة) واللہ تعالیٰ نکی رحمتی وملککرنک استغفار ی ومؤمنلرنک دعاسی (والسلام) دخی اللہ تعالیٰ نکی مکروہاتدن صافلامی (علی رسوله) دائم اینگوچی بولسون اللہ تعالیٰ نکی رسولی اوزره (محمد) اول رسولنک مشهور اسمی محمد صلی اللہ علیہ وسلم (افضل الرسل) اخلاق حمیدسی وکمالانی جہنندن جملہ رسولنک آرتوغی والوغیدر (والانبياء) دخی نبی لرنک آرتوغی والوغسی در (و) دخی اللہ تعالیٰ نکی رحمتی وملککرنک استغفار ی ومؤمنلرنک دعاسی دخی اللہ تعالیٰ نکی مکروہاتدن صافلامی (علی آله) دائم اینگوچی بولسون محمد صلی اللہ علیہ وسلم نکی اهل بیتنی اوزره (و) دخی اینگوچی بولسون (اصحابه) محمد صلی اللہ علیہ وسلم نکی صحابہ لری اوزره ومحمد صلی اللہ علیہ وسلم نکی اهل بیتنی وصحابہ لری (نجوم الاقنداء) ایازنک یولدن لریدر (والاهنداء) دخی کونامک یولدن لریدر (وبعد) وحق تعالیٰ گہ بالذات محمد ورسول اکرم گہ بالقصد واهل بیتنه واصحابینہ بالتبع صلات وسلام دن صکرہ حاضر بولتیز زمان کلگوچی شیلرنی فہم لمگہ (فان العبد) آنک اوچون درست لکدہ اللہ تعالیٰ نکی بندسی (المتوسل) یاقنلیق استہ گوچی (الی اللہ تعالیٰ) جملہ نقصاناتدن پاک اللہ ساری (باقوی الذریعة) وسیلہ نکی قوتلیرہ گی ایلہ (عبید اللہ بن مسعود) عبید اللہ مسعود اوغلی (بن تاج الشریعة) مسعود تاج الشریعہ اوغلی (سعد) مبارک بولغای ایدی بوکتابنی تألیفک ومسائلنی یغودہ (جہ) عبید اللہ نکی اجتہادی یاکہ الوشی (وانجح) ومطلوبنک ظفر ایاسیگہ اور ولگای ایدی (جہ) عبید اللہ نکی اجتہادی یاکہ باباسی (بقول) ابنتور مسعود اوغلی عبید اللہ (قدالف) تحقیق یغدی (جہ) منہ بابام یعنی آنام نکی آتاسی (ومولای) ددین اشلرنک منہ یاردمچم (العالم) شی نکی حقیقننی ادراک قیلغوچی (الربانی) تربیہ قیلغوچی آدمی لرنی علم نکی اصولندن اول فروعی ایلہ (العامل) دخی علمی ایلہ عمل قیلغوچی خالص اللہ تعالیٰ گہ (الصمدانی) حاجت لرین استہمک اوچون قصد اینکوچی اللہ تعالیٰ نکی فقط (برهان الشریعة) دین نکی دلیلی (والحق) دخی نفس امر گہ موافق قول ایلہ عملنک ثبوتینہ سبب بولمق تصوری ایلہ عمل نکی دلیلی (والدین) دخی اسلام نکی دلیلی (وارث الانبياء) علمنی نبی لردن آلغوچی (والمرسلین) دخی رسول لردن آلغوچی (محمود بن صدر الشریعة) آنام نکی آطاسی محمود صدر الشریعہ اوغلی (جزاه اللہ) عوض بیرگای ایدی اللہ تعالیٰ بابام محمودکہ (عنی) منہ طرفمن (وعن سائر المسلمين) دخی جملہ مسلمان لر طرفنن (خیر الجزاء) ایو عوضنی وکورکام ثوابنی (لاجل حفظی) منہ یاد آلاماق اوچون یعنی جیدی منہ بابام منہ یاد آلاماق اوچون (کتاب وقایة الروایة) وقایہ کتابی (فی مسائل الهدایة) بولغان حالک وقایہ کتابی ہدایہ مسئلہ لری بیاننک (وهو) اول وقایہ کتابی (کتاب) آندای کتابدر (لم یکنجل) سرہ لنہدی

(عین الزمان) زمانه اهلی نځ کوزی (بثانیه) وقایه کتابی نځ ایکنچی سی ایله یعنی ایکنچی
 وقایه کتابی نألفی ایدلرب آنځ ایله زمانه اهلی نځ کوزی فائدلندی کوز سرمه ایله
 فائدلنمک کبی (فی وجارۃ الفاظه) ایکنچی وقایه کتابی نځ لفظلاری قسقه بولوب مقصودی افاده
 قیلماقده (مع ضبط معانی) وقایه کتابی نځ معنالری نی یغماق برله (ثم) ذکر ایدلگان سوزلرنی
 ایتکاندین صکره دخی ایتور مسعود اوغلی عبیدالله (انی) درسکده من (لما وجدت) تابقانم
 زمانده (قصورهم بعض المحصلین) بعض علم لک استه گوچی لردن قصد ونیت کمئی (عن حفظه)
 وقایه کتابی یاد آلودن (انضمت) آلدیمین (منه) وقایه کتابندن (هذا المختصر) بو مختصرنی
 (مشتبلا) چولغانغوچی بولغان حالده مختصر (علی ما) آندای مسئله لر اوزره (لابد) ممکن یولماز
 آیرولماق بو مختصرده بیان ییرونده (منه) آدهیلر آنځ ساری محتاج بولمش مسئله لرден (فمن)
 بس قایو کسه اگر (احب) سوسه (استحضار مسائل الهدایة) هدایة مسئله لرین ذهنته
 حاضر توتونی (فعلیه) بس لازم بولور اول کسه گه شغل لکمک (بِحفظ الوقایة) یاد آلماق
 ایله وقایه کتابی (ومن) وقایو کسه اگر (اعجله) آشفدرسه اول کسه نی
 (الوقت) زمان یعنی وقایه کتابی یاد آلوغه وقتنی صغورمای آشغو
 اوزره یونالتمک ایله (فلیصرف) بس دوندرسون اول کسه
 (الی حفظ هذا المختصر) بو مختصرنی یاد آلماق ساری (عنان العنایة)
 اراده وقصد تزگونینی (انه) آنځ اوچون
 درست لکده الله تعالی (ولی الهدایة)
 قصد ایدلش شی لرگه
 کوندرمک ایاسی در..

کتاب الطهارة

بوکتاب طهارتک فرضلری وسنتلری وآدابی بیاننده در (فرض الوضوء) طهارتک فرضی یعنی آنسز درست بولمای تورغان عملی (غسل الوجه) طهارت آلفوچی یوزونی یومق در کوزون غیر یوز اوزره صونی یوروتمک ایله (من الشعر) معلوم قلدن یعنی آفتدن سلامت باش نک غالباً ماڭلای قلی توقتادوق ییرونسندن (الی الاذن) قولاق غهجه (واسفل الدقن) دخی ایاک استیغچه (و) دخی طارتک فرضی (یدیہ) یوز ایاسی اینکی قولنی یومق در (و) دخی طهارتک فرضی (رجلیہ) ایکی آیاقنی یومق در (مع مرفقیہ) ایکی ترسکی برله (و کعبیہ) دخی ایکی توبقی برله (و) دخی طهارتک فرضی (مسح ربع رأسه) باشی نک دورتن برینه مسح ایلمک یاڭی صو ایله (و) دخی طهارتک فرضی مسح ایلمک در (کل ما) هر شیگه (یستر) یابار اول شی (البشرة) تننی بولغوچی اول تننی یابغوچی شی (من اللحية) سقالسندن (وسنته) وطهارتک سنتی یعنی وجوبدن غیری نبی علیه السلام دن پیدا بولمش عملی (البدایة) باشلامق در (بالتسمیة) الله اسمنی یادایتیمک ایله بسم الله الرحمن الرحیم دیمک کبی مونک اوزره بسم الله العظیم والحمد لله علی دین الاسلام دیمک قوشمق افضلدر (ودخی) طهارتک سنتی باشلامق در (بغسل یدیہ) ایکی قولینی یومق ایله (الی رسیغیہ) اوچنک بلاک چیکنکگی ایکی یونیغچه (ثلاثاً) اوچ مرتبه (للمستيقظ) یوقیدن اویانمش کیمسه گه قولی نیقدر پاک بولسه ده (و) دخی طهارتک سنتی (السواک) مسواک استعمال ایتیمک در (و) دخی طهارتک سنتی (غسل فیه) آغزنی یومق در (بیاه) یاڭی صولر ایله اوچ مرتبه (کأنفه) بورینی یومق سنت بولدوغی کبی یاڭا صولر ایله اوچ مرتبه (و) دخی طهارتک سنتی (تحلیل اللحية) سقالنی آراق در (والاصابع) دخی بارمق لرنی آراق در (و) دخی طهارتک سنتی (ثلاثاً الغسل) هر اعضاغه صوبورتونی اوچرلک در (و) دخی طهارتک سنتی (مسح کل الرأس) باش نک کل سینه مسح ایلمک در (مرة) بر مرتبه (و) دخی طهارتک سنتی مسح ایلمک در (الاذنین) ایکی قولاقغه (بمائه) باش صوی ایله اچلرینه ایکی شهادت بارماقلارنک اچکی طرفلری ایله وارقه لرینه ایکی باش بارماق لارنک اچکی طرف لاری ایله (و) دخی طهارتک سنتی (النیة) قصد ایلمک در یوزنی یو باشلاغان وقتده بو عمل ایله نمازنک درست لکینی (و) دخی طهارتک سنتی (الترتیب) وضو آیتنده ذکر ایدلش عمل لارنی اورننده کیلترونی صاقلامق در یعنی اول یوزونی آنندین صوڭ ایکی قوللرونی یومق قدر آنندین صوڭ باشیغه مسح ایدوب آنندین صوڭ ایکی آیاقلارونی یومق در (و) دخی طهارتک سنتی (الولاء) بتوتاش یومقدر هوا غایت اسی وغایت صوق بولماغی زمانده طهارت اعضالربین بری آرتنچه برین کیتورماينچه (ومستحبه) وطهارتک کورکام وسوکلی بولمش عملی (التیامن) هر اعضانی یوغانده اوڭلامق در (و) دخی طهارتک کورکام وسوکلی بولش عملی (مسح الرقبة)

موبىغه مسح ابلەك در اوچنك آرقەمى ايله (وناقضه) وطهارتنى بوزغۇچى شىء (ماخرج)
 چىغۇچى شىء در (من احد السبيلين) ايكى بولنك بىرودىن يعنى آدمى نك آلدندىن ياكە
 آرتندىن (اوغيره) ياكە چىغۇچى شىء ايكى بولنك بىرىنە باشقە اورندىن (ان كان)
 گر بولسە ايكى بولنك بىرىنە باشقە اورندىن چىغۇچى شىء (نجسا) پاكسىز (سال) آقسە
 (الى ما) آنداي اعضاسارى (يطهر) پاكلانور اول اعضانى طهارتك ياكە غسلە (و) دخى
 طهارتنى بوزغۇچى شىء (التى) قوصىق در (دما) قاننى (رقيقا) آقغۇچى (ان احمىر)
 اگر قزارسە (به) بوقوصلەش قان سببلى (البزاق) آغز صوى (لا) طهارتنى بوزغۇچى دگلەر
 آقغۇچى قاننى قوصىق (ان اصفر) اگر سارغايسە آغز صوى (به) بوقوصلەش قان سببلى
 (و) طهارتنى بوزغۇچى شىء (غيرہ) آقغۇچى قانغە باشقە شىنى قوصىق در (ان ملأ)
 اگر تولتورسە آقغۇچى قانغە باشقە قوصلەش شىء (الفم) آغزنى عاجىزلىدىمك بىرلە آغز دە
 توتۇدىن ياكە سويلەشۇدىن (لا) طهارتنى بوزغۇچى دگلەر قوصىق (بلغم) قاقىق كىبى اخلاطنى
 (اصلا) ھىرگىز يعنى آغزنى تولتۇرسون كىك تولتۇرماسون باشىدىن اينسون كىك اچىدىن آشسون
 (و) دخى چىغۇچى شىدىن (ما) آنداي شى كىم (ليس بحدث) طهارتنى بوزغۇچى دگلەر يعنى
 طهارتنى بوزغۇچى بولسە (ليس بنجس) اول شىء نجس دە دگلەر (و) دخى طهارتنى بوزغۇچى
 شى (نوم متكى) تابانغۇچى كەمسە نك يوقلامقىدىر (الى ما) آنداي شى اوزرىنە (لوازيل)
 اگر كىتارلسە اول تابانغۇچى شىنى (لسط) البتە يوقلغۇچى بولور اول كەمسە (و) دخى طهارتنى بوزغۇچى
 شى (الاغما) عقل صعيغلەنمىكەر يعنى ھوشىز بولۇق در (والجنون) دخى عقلنك كىسى كىتىمك در يعنى
 ديوانە بولۇق در (و) دخى طهارتنى بوزغۇچى شى (فھقه بالغ) بالغ بولۇش كەمسە نك قاتى كولەكىدىر
 يانداغى كەمسە ايشتورلك قىدر (فى صلوة مطلقة) قىدىلغۇچى نماز دە بس جنازە نماز دە، تلاۋە سجدە سجدە
 قاتى كولەك طهارتنى بوزغۇچى دگلەر (و) دخى طهارتنى بوزغۇچى شى (المباشرة الفاحشة)
 اير ايله خاتون نك عورتى بىر بىرىنە توقىق در ھىرايكسى پردەمىز بولۇق ايله لىكن ايرنك
 عورتى قائم بولۇق شرط در (لا) طهارتنى بوزغۇچى دگلەر (مس المرأة) ايرنك توتماغى
 خاتون اعضاسى و خاتون نك توتماغى اير اعضاسى (و) دخى طهارتنى بوزغۇچى دگلەر
 (الذكر) اير كەمسە نك توتماغى اوز عورتى ياكە غىرى نك عورتى (فرض الغسل)
 وغسل نك فرضى يعنى آتسىز درمىت بولماى تورغان ھىلى (غسل فہ) غسل اياسى آغزۇنى
 يوقى در (و) دخى غسل نك فرضى (انفہ) بوزنى يوقى در (و) دخى غسل نك فرضى
 (كل البين) كوز اچىدىن غىر جەلە تنونى يوقى در ھىتى قولاق نك حلقە سنى تىبىرە تىمك
 وتىشۇ كىنە ھى ابرشدرمك فرض در (وسنتہ) وغسل نك سنتى يعنى ھىرىدىن غىرى نىبى
 عليه السلام دن پىندا بولۇش ھىلى (ان يغسل) يوقى در (يدبہ) ايكى قولنى اوچنك ايكى

بلاك چيكنه گى بونيغاچه (و) دخی غسلنىڭ سىنى يوقىدۇر (فرجه) آلدونى و آرتونى (و) دخی
 غسلنىڭ سىنى (يزيل) كيتارمىك در تىنن (النجاة) نىمىنى باشقه اعضامى بويالماسون اچون
 (ثم) يادايدىلش عمل لردىن صوڭ غسلنىڭ سىنى (يتوضأ) طهارت عمل لرونى تىمام ايتىمىك در
 فرضىدىن و سىنىدىن و مستحبىدىن (الا) مگر تىمام ايتىمىك در (رجليه) ايكى آياق عملنى
 يعنى طهارت اعضالرونى بومىك در مگر ايكى آياغى بوماسلىق در آياغى غسل صوى يىلاچى
 اورونده بولسه (ثم) ايكى آياق عملنىدىن باشقه طهارت عمل لرىن تىمام ايتىمىك دىن صوڭ
 (يفيض الماء) صونى قويماق در (على بدنه) تىنى اوزرىنه (ثلاثا) اوچ مرتبه اۆل اوڭىنه
 آندىن صوڭ صوليه آندىن صوڭ باشينه و بارچه تىننه (ثم) تىنى اوزرىنه اوچ مرتبه
 صونى قويماق صوڭىدە (يفعل) بومىك در ايكىچى پاك اورونده (رجليه) ايكى آياغى
 (لا) بوماسلىق در (فى المستنقع) غسل صوى يىلاچى اورونده (ويكفى) و يتكوى بولور
 غسلىدە (لذات الضفيرة) اۆلدىن تىم اياسى خاتونغه (ان اقبل) اگر چىلانسه (اصلها)
 تىم نىڭ توبى (وموجه) و غسلىڭ واجب ايتكوى سببى (انزال منى) منى نىڭ چىماغى در
 آلدن (ذى دفع) تيز آقماق اياسى بولماق ايله (وشهوة) دخی لنى اياسى بولماق ايله
 (عند الانفصال) آيرىلغان وقتدە ايرى نىڭ آرقە سويماق دىن و خاتوننىڭ كوكرەك سويماق دىن
 (و) دخی غسل نىڭ واجب ايتكوى سببى (غيبه حشفة) عورت نىڭ سىنىلش يىرى تىمام
 غيب بولماق در (فى قبل) آلدە (اودبر) ياكە آرتدە (على الفاعل) حشفە نى غيب
 ايتوچىگە (اوالمفعول به) و حشفە غيب ايتولش خاتونغه هر ايكوسىدىن لنى ايله منى آقسون
 كرك آقمامون (و) دخی غسل نىڭ واجب ايتكوى سببى (رؤية المستيقظ) يوقىدىن
 اويانغوى نىڭ كورمىك در (المنى) منىنى (اوالمنى) ياكە منىنى يعنى شىكە توشسه
 منى مى ياكى منى مى آيره آچى بلمامە منى ايدوكنى اگر دەمنى ايدوكنى آيره آچى
 بلسە منى غسلىنى واجب ايتماز (و) دخی غسل نىڭ واجب ايتكوى سببى (انقطاع الحيض)
 حيض نىڭ كىلمىك در (والنفاس) دخی نفاس نىڭ كىلمىك در (لا) غسلىنى واجب ايتكوى
 دىكدر (وطؤ بهيمة) جىماع ايتىمىك حيوانغه (بلا انزال منى) منى چىمايىدە (وسن) و سىنى
 بولدى غسل ايلەك (للجمعة) جىمعه نىمازى اوچون يايىمە كونى اوچون (و) دخی سىنى
 بولدى غسل ايلەك (العيدىن) ايكى عيد نىمازى اوچون يايىسە كونلىرى اوچون (و) دخی
 سىنى بولدى غسل ايلەك (الاحرام) حاجى لىرگە احرام اوچون (و) دخی سىنى بولدى غسل ايلەك
 حاجى لىرگە (عرفة) عرفە اوچون يعنى عرفە كونىدە قوياش نىڭ زوالىدىن صوڭرە اويلە نىمازى
 ايله ايتىمىك نىمازنى اوقور شول غسل بىرلە ياكە وقوفقە بارور جىبل رحمت ياقىننە
 (ويتوضأ) و طهارة آلدور (بها السماء) كوك صوى ايله هوا دە بولسون كرك يىر اوزرە

قرارلنمیش بولسون (والارض) دخی طهارت آلتور بیر صوی ایله قیو وچشمه ودریالر صوی کبی (وان تغیر) اگرچه اوزگه رسده یاد ایدولمیش صولرنک بری (بالمکت) اوزاق زمان بر اورنده تورمق سببلی (واختلط) یا که قاتوشسده (به) ذکر ایدلمش صوغه (طاهر) پاک شی یعنی پاک شی قاتوشقان صو ایله طهارت آلتق روا بولور جمیع اوقاتده (الا) مگر روا بولماس (اذا اخرجه) صونی چغارغان وقتده قاتوشقان پاک شی (عن طبع الماء) صو طبیعتندن یعنی صیوقلق ایله آقغوجی بولغان صفت اصلیه سندن (وغیره) یا که پاک شی صونی اوزگارتکان وقتده (طبعاً) پشورمک یونندن (وهو) بولغان حالده پشورلگان پاک شی (ما) آندی شیدن (لا یقصد) قصد ایدولماز (به) اول پشورلگان پاک شی برله (النظافة) پاکلک شور پاکبی ونخود صوی کبی (وان اختلط) و اگر قاتوشسه (به) پاک صوغه (نجس) پاکسز شی (فان کان) بس اگر بولسه پاکسز شی قاتوشقان صو آدمی لر عرفنده (جاریا) آقغوجی (او) یا که بولسه پاکسز شی قاتوشقان صو (عشراً) اون آرشین (فی عشر) اون آرشنده یعنی تیکره سی قرق آرشین بولسه (لاینجس) آچولماسه (ارضه) اول صونک ییری (بالغرف) اوج ایله کوتاروب آلتق برله (لاینجس) اول صونجسکه اورلماز پاکلا گوجی بولودن (الا) مگر نجسکه اورلور (اذا غیر) قاتوشقان نجس اوزگارتکان وقتده (طعمه) آقغوجی صونک یا که اون آرشینده اون آرشین صونک تمینی (اولونه) یا که توسینی (اوریهه) یا که ایسینی (وان لم یکن) و اگر نجس قاتوشقان صو آقغوجی بولمسه (یا که) اون آرشینده اون آرشین بولمسه (ینجس) اول صونجسکه اورلور اگرچه تہی یاتوسی یا ایسی اوزگه رسده (ولابأس) وکامل ضرر بولماز یعنی صونجسکه اورلماز (بہوت مائی المولد) طوغوی و تروکلگی صواوزره بولمیش حیواننک اولها کی ایله بالقی وقسغچ کبی (و) دخی کامل ضرر بولماز (ما) آندای جان ایاسی نک اولها کی ایله (لیس له) بولماز اول جان ایاسیگه (دم سائل) آقغوجی قان چبن وچیکرتکه کبی (ولایتوضاً) دخی طهارت آلماس (بہاء اعتصر) صغلوب چقمش صو ایله (من شجر) یغاچدن (اوثر) یا که یمشدن (ولا) دخی طهارت آلتماز (بہاء) آندای صو ایله (استعمل) استعمال ایدلدی اول صونی (لقربة) ثواب اوچون (او) یا که استعمال ایدلدی اول صونی (رفع حدث) طهارتسز لکنی کوتارمک اوچون (وکل اہاب) وهر برایله نمامش تیری (دیغ) ایلانمیش بولسه (فقد طهر) تحقیق پاک بولور (الا) مگر ایلامک ایله پاک بولماز (جلد الخنزیر) دونگوز تیروسی یعنی نجس لکی اوچون (و) دخی ایله مک ایله پاک بولماز (الآدمی) آدمی تیروسی شریف لکن استعمال ایدولماسون اوچون (وما) و آندای حیوان که (طهر) پاک بولسه (جلد) اول حیواننک تیروسی (بالدیغ) ایله مک برله (طهر) پاک بولور اول حیواننک تیروسی (بالذکوة) بوغازلماق برله اهللاندان تسمیه ایله (و کذا) و بوغازلماق ایله تیروسی

پاك بولمىقى كىيى پاك بولۇر (لەمە) اول حيوان نىڭ ايتى و ماي و بارچە جزلرى (وان لم يؤكل) اگرچە اول حيوان نىڭ ايتى يىولماسەدە يىمەك حقنە حرام لغى اوچون (وما) و آنداي حيوان كە (لا) تىروسى ايله مەك بىرلە پاك بولماسە (فلا) بس بوغازلىق ايله دى پاك بولماز يەنى اول حيوان نىڭ تىروسى و ايتى و ماي و بارچە جزلرى اگرچە بوغازلىق اهلەن تەسبىه ايله بولسەدە (وشعرالميتة) و بوغازلىق اولىش حيوان نىڭ قلى (وعظمتها) دى سوياكى (وعصبها) دى سىنگرى (طاهر) پاكىدور (و كذا) و مېتە نىڭ قلى و سوياكى و سىنگرى پاك بولدى كىيى (للانسان) آدم نىڭ قلى و سوياكى و سىنگرى دى پاكىدور (بىر) قىيويوممطلب قىيويونىڭ حەم لارى بياننەدەر (فيها) توشىدى قىيويونە (نجس) پاكىزلىق بول و قان كىيى (اومات) ياكە اولدى (فيها) قىيويونە (حيوان) جان اياسى طوغى و تىركلىكى سو اوزرە بولماسى آقغوجى قانى بولغان مخلوقدان (انتفخ) قاباردى اول جان اياسى (اوتفسخ) ياكە پارەلەنوب تارالدى (اومات) ياكە اولدى (مثل آدمى) جەئەدە آدمى كىيى حيوان (اوشاة) ياكە قوى كىيى حيوان (ينزح) چىغارلور ياد ايدىلىش صورت لردە (كل ماثها) قىيويونىڭ جەملەسنى (ان امكن) اگر قىيويون كىيى اوزرە چىقارو مەكەن بولسە (والا) و اگر كىيى چىقارو مەكەن بولسە قىيويونىڭ چىشەسى قوتلى بولمىقى ايله (فقد ما فيها) بس چىقارولور قىيويونە بولغان سونىڭ مىقدارونى (بقول ذوى بصارة) سو حالين بىلىجى ايكى عدل كەسە نىڭ سوزى ايله (وفى نحو دجاجة) دى جەئەدە تاوق كىيى حيوان اولدى كە (اربعون) قىيويون چىلەك سو چىقارلور و اجبەك يىونىن (الى متين) آلتەش چىلەك كەكە چە مستەبەك يىونىن يەنى قىيويون چىقارماق و اجبەك بولور دى آلتەش چەك يىكەمى چىلەك چىقارماق مستەبەك بولور (وفى نحو عصفور) دى جەئەدە تورغاى كىيى جان اياسى اولدى كە (نصف ذلك) آلتەش چىلەك نىڭ يارومى چىقارولور يەنى اوتوز چىلەك يىكەمى چىقارماق و اجبەك بولور اوتوز غەچە دى اون چىلەك چىقارماق مستەبەك بولور (دلوا وسطا) اورتە بولغان چىلەك يىونىن (وغيرە) و اورتە چىلەك كىيى باشقە چىلەك ايله چىقارغان سو (يحتسب) سايلىر (به) اورتا چىلەك حسابى ايله (وتنجس) دى قىيويون بولور (من وقت الوقوع) نىمەنڭ قىيويونە توشكان وقتىن (ان علم) اگر بىلەنە نىمەنڭ قىيويونە توشكان وقتى (والا) و اگر بىلەنە (فمن يوم وليلة) بس قىيويونىڭ سويى نىمەنڭ اۆلەن كىيى بىر كون نىڭ اۆلەن كىيى بىرلە (وان انتفخ) و اگر قىيويونە توشكان حيوان قابارغان بولسە (فمن ثلاثة ايام) بس قىيويونىڭ نىمەنڭ اۆلەن كىيى اۆچ كونلارنىڭ اۆلەن بولور كىيى بىرلە (وقالا) و ايتىدى امام ابو يوسىف ايله امام مەمەد رەھمەتە اللە عليھما قىيويونىڭ نىمەنڭ اۆلەن (من وجد) نىمەنڭ تاپلغان زىمانىن بولور دىب (وسور الادمى) و آدمى نىڭ اچكان سويى نىڭ قالغانى (والفرس) دى آلتەك اچكان سويى نىڭ قالغانى (وكل ما كول اللحم) و ھەر بىر ايتى يىولمىش حيوان نىڭ اچكان سويى نىڭ قالغانى (طاهر) پاكىدور بولسا يەنە تەھرىت آلتەك

روا بولور (وسباع الابهام) دخی عادت حملة قيلغوجى حيوان نك اچكان صوى نك قالغانى (نجس) پاكسزدر بوصايله طهارت آلمق روا بولماز (والهرة) دخی مهچى نك اچكان صوينك قالغانى (والدجاجة المخلات) دخی بوش بيانده گيزگان طاق نك اچكان صوى نك قالغانى (وسباع الطير) دخی عادت حملة قيلغوجى قوش نك اچكان صوى نك قالغانى (وسواكن البيوت) دخی اوى لرده تورغوجى سچقان ويلان كىي مخلوقات نك اچكان صوى نك قالغانى (مكروه) شرعه خوشلانماش صودر بوزكر ايدلمش صوايله طهارة آلمق روا بولور مكروه لى ايله (والحمار) دخی ايشه كنك اچكان صوى نك قالغانى (والبغل) دخی قاجرنك اچكان صوى نك قالغانى (مشكوك) شكلى بولنماش صودر (فيه) نجسنى پاكلا گوجى بولونده اما اوز نك پاكلو كنده شك يوقدر (يتوضأ) طهارة آلنور (به) اول مشكوك صوبرله (وبتيمم) دخی تيمم قيلنور (ان عدم) اگر يوق بولسه (غيره) مشكوك صوغه باشقەصو (والعرق) دخی تير (كالسور) هر مخلوقدن اچكان صونك قالغانى كىي در يعنى قاير حيوان نك اچكان صوى نك قالغانى پاك بولسه تيرى دخی پاكدر و اچكان صوى نك قالغانى نجس بولسه تيرى دخی نجسدر و اچكان صوى نك قالغانى مكروه بولسه تيرى دخی مكروه در و اچكان صوى نك قالغانى مشكوك بولسه تيرى دخی مشكوكدر.

❦ فصل بوفصل تيمم بياننده در (القيم) توبنده كيفيت مخصوصه اوزره ذكر ايدلهچك عمللر (يخلق الوضوء) طهارة اوزنيغه تورغوجى بولور (والغسل) دخی غسل اوزنيغه تورغوجى بولور (عند العجز) قدرت سز بولغان وقتده (عن الماء) صونى استعمالدن (لبعد) صونك يراقلىغى اوچون (ميلا) فرسخ نك اوچدن برى قدر يعنى اختلاف اوزره اوج مك آرشيندن دورت مك آرشينغه قدر (او) ياكه قدرت سز بولغان وقتده (لمرض) آدرولق اوچون ياكه آدرونك اوزايوندىن قورقوا اوچون (او) ياكه قدرت سز بولغان وقتده (برد) صووقلق اوچون يعنى صونى استعمال قيلقده برعضونك تلى بولوندىن قورقسه بوققتده تيمم قيلماق دخی روا بولور (او) ياكه قدرت سز بولغان وقتده (عدو) صوطرفنده دشمان بولمق اوچون (او) ياكه قدرت سز بولغان وقتده (عطش) صوصامق اوچون يعنى بر كمسه نك صوى بولوب طهارت آلدقده صوصاوندن قورقسه ياكه آلى نك ياكه اهل اولادلى نك صوصاوندن قورقسه اول كمسه گه نماز اوچون تيمم روا بولور (او) ياكه قدرت سز بولغان وقتده (عدم آلة) صو آلاچق اسباب يوقلىغى اوچون چيلهك ويب كىي (او) ياكه قدرت سز بولغان وقتده (خوف فوت ما) آنداي عبادتنك اوتما كندن قورقوا اوچون (يفوت) اوتار اول عبادت (لا) اوتماز (الى خلق) اوزنيغه تورغوجى عبادت سارى (كصلوة العيد) هيد نمازى كىي (ابتداء) باشلاغان وقتده (او بناء) ياكه نمازى نك قالغانين اوتالكان مقدارينه اولاشدرونى قصد قىلنمه يعنى بر كمسه عيد نمازينه شروع لغوب برر كعتين اوتامك صونكده طهارتى بوزولسه شول حالده تيمم قيلوب نمازى نك قالغانين اولكوسينه اولاشدروب تمام ايتكى درست بولور (والجفازة) دخی جنازه نمازى كىي (لغير الولي) نماز وليندن

غیری کمسه گه جنازه نمازی نځ و لیبی اوّل سلطاندر آندین صوځ قاضیدر آندین صوځ مله امامی در (وهو) واول تیمم (ضربه) بر صومق در ایکی اوچونی (لمسح وجهه) تیمم قیلغوچی بوزونی مسح اوچون اما برهضونی مسح اوچون ضرورت سزایکی صومق مکرره در (وضربه) دخی بر صومق در ایکی اوچنی (لیدیّه) ایکی قولنی مسح اوچون (مع مرفقیه) ایکی ترسا کلری برله (علی کل طاهر) کامل پاک بولغوچی هر شیء اوزرینه (من جنس الارض) یر جنسندن تاش و توفراق کبی (ولو) و اگرچه اول یر جنسندن بولغوچی شیء بولسه ده (بلانقع) توزان سر (و) دخی تیمم بر صومق در (علیه) توزان اوزینه (مع القدره) تیمم قیلوغه قدرتلی بولمق ایله (علی الصعید) پاک بولغان یرجنسی اوزره (بنیة اداء الصلوة) نماز اوتماک نیتی برله یا ایسه نماز نځ جرءنی اوتماک نیتی برله تلاوة سجده سی کبی (ویصح) و دورست بولور تیمم قیلمق (قبل الوقت) نماز وقتی کرودن اوّل (والطلب) دخی صونی واسبابنی استامکن اوّل (من الرفیق) یولداشندن (و یصلی) و نماز او قور تیمم تیلغوچی (بواحد) بر تیمم ایله (ماشاء) تلاگان نمازنی فرضندن دخی واجبندن و نفلدن ادادن و قضادن (و ینقضه) و تیممینی بوزار (ناقص الوضوء) طهارتنی بوزغوچی شیء (و) دخی تیممینی بوزار (قدرته) تیمم قیلغوچی نځ قادر بولماغی (علی ماء کاف) یتکوچی صواوزرینه (لظهره) تیمم قیلغوچی نځ پا کلانوینه یعنی طهارت سز بولمقده طهارت آلماغنه و جنب بولمقده غسل قیلماغنه یتارکک صوغه قادر بولماغی (لا) تیمم قیلغان کمسه نځ تیممینی بوزماس (ردته) تیمم قیلماش کمسه نځ مرتد بولماغی نعوذ بالله من ذلك (و ندب) دخی مستحب بولدی (لراجیه) صونی امید ایتکوچی گه (صلوته) نمازنی اوقماق تیمم برله (آخر الوقت) مستحب وقت نځ آخرنده (ویجب) دخی فرض بولور (طلبه) صونی استامک صحرا ده (قدر غلوة) اوچ یوز آرشین قدر اورندن اختلاف اوزره دورت یوز آرشین قدر گهجه آلتن و اوکن و صولدن (ان ظنه) اگر گمان ایتسه صونځ (قربا) یاقین بولوینی (واذا ذکره) و تیمم قیلغوچی نماز اوقغاندین صوځ یادینه توشرگان وقتده صونی (فی الرحل) یوکنه بولغوچی (لا یعید) قایتارماز (الصلوة) تیمم برله اوقلمش نمازنی .

فصل بو فصل مسح بیاننددر (المسح علی الخفین) ایکی چیتوک اوزرینه مسح ایلمک (جائز) ثابت در اثرلر برله (للمحدث) طهارت سز کمسه گه طهارت لنمک صوکنده (دون من) آندای کمسه گه جائز بولودن باشقه (علیه) واجب بولمش بولور اول کمسه اوزینه (الغسل) غسل ایلمک جنب کبی و حائض و نفساء کبی بو ذکر ایلمش کمسه لردن هر برینه آیاقندن باشقه جمله تنونی یومق صوکنده اوّل کیولمش چتوک اوزرینه مسح ایلمک روا بولماز (و فرضه) مسح نځ فرضی (خطوط) بارمق یوشنندن پیدا بولمش سزقلردر (قدر ثلاث اصابع الید) قولنځ کچره ک بولغان اوچ بارمق لری قدر ازونلق و کیځکک جهنندن (فی اسفل) توبنده (من الساق) چیتوک نځ

بالتورنن (ويجوز) دخی مسح ايلمك روا بولور (على الجرموقين) چتوك اوزرينه كيولمىش
ايكى جرموقه طهارة بوزلودن اۆل كيولمىش بولغان لرى حالده (و) دخی مسح ايلمك روا بولور
(على كل ما) هرشى اوزرينه كه (يستر) يابار اول شئ (الكعب) توبقنى (ويمكن) دخی ممكن
بولور (به) توبقنى يابقوچى شى برله (السفر) شرعى بولغوچى سفر مسافر كمسه گه واون ايكى
ملك آدم يورمك ممكن بولور مقيم كمسه گه (وشرط) دخی شرط قيلندى مسح نك روا الغينه (كونهما)
ايكى چتوك نك وايكى جرموق نك بولمق لرى (ملبوسين) كيولمىش (على طهر تام) كامل
بولغوچى پا كلك اوزره (وقت الحدث) طهارة سرك پيدا بولغان وقت نك اۆلنده گنه (لا) كامل
بولغوچى پا كلك بولوى شرط قيلنمادى مسح نك روا الغينه (في الجبيرة) جراحت اوزرينه
باغلانمىش شيد دخی صنغان اعضائى اصلاح اوچون باغلانمىش شيد (ولا بأس) وضرر بولماس
سكا (بسقوطها) جبيرة نك. توشوى برله نمازده بولسده (الا) مگر ضرر بولور (عن برء) اعضا
سلامتلىك كىن صوك توشونده (ولا يمسه) ومسح ايدلماز (ساتر غير الرجل) آياقندن باشقه
اعضائى يابقوچى شيكه بوروك ويلاى كى (الا) مگر مسح ايدلور (هى) جبيرة گه گنه
(ومعته) دخی چتوك اوزره مسح نك مدنى (للمقيم) مقيم كمسه گه (يوم وليلة) بر كوندى كيچه سى
ايله (و) دخی مسح نك مدنى (للمسافر مسافر) كمسه گه (ثلاثة) اوچ كوندى كيچه لرى برله (من وقت
الحدث) طهارة سرك پيدا بولغان وقتندن (وناقضه) دخی چتوك گه وچبيرة گه مسح نى بوزغوچى
شى (ناقض الوضوء) طهارتنى بوزغوچى شيدر (و) دخی مسح نى بوزغوچى شى (مضى المدة)
مدتنك اۆتمكيد (و) دخی مسح نى بوزغوچى شى (خروج اكثر العقب) او كچه نك كوبره گى
چقماقدا بارمق لرنك قوبناقى برله (الى الساق) چتوك نك بالتورى سارى (وبعد احد هذين)
وميت اوتيك ايله او كچه چفونك برى صولنده (يجب) فرض بولور طهارتلى كمسه گه (غسل رجليه)
ايكى آياغنى يومق (فقط) بس منع لن سن باشقه اعضاسين يومق فرض بولور ديمكيد (ويمعنه)
دخی منع قيلور چتوك اوزره مسح نك روا الغين (خرق) يرتقى چتوك نك بالتو روندان توبن
بولغوچى (يبدو) ظاهر بولور يورگانده (منه) اول يرتقى (قدر ثلاث اصابع الرجل) آياق نك
اوچ بارمق لرى قدر (اصغرها) بارمق لرنك كچه كىن اوزونلقه وكيكلكه (ويجمع) دخی
يغيلور مسح نك روا الغين منعده (خروج خف) بر چتوك نك يرتقى لرى (لا) يغيلماز (خفين) ايكى
چتوك نك يرتقى لرى (وفي سفر المقيم) دخی مقيم نك مسافر بولونده (وعكسه) دخی مسافر نك مقيم
بولونده (قبل يوم وليلة) چتوك كيگاندىن صوك كيچه سى ايله بر كون اوتودين اۆل (يعتبر) اعتبار
ايديلور (الاخير) حالنك آخرونى يعنى چيتوك كيگاندىن صوك كيچه سى ايله بر كون اوتودين
اۆل مقيم مسافر بولسه اوچ كون گه چه مسح ايدر واگر بر كيچه وكون اوتودين اول مسافر
مقيم بولسه كيچه سى ايله بر كون تمام بولغاندىن صوك چيتوگين تارتور (وبعدها) دخی

کیچەسى ايله بركون نك اوتىكى صوئندە مقيم مسافر بولسه ياكە مسافر مقيم بولسه (ينزع) هر برى شول حيندوك چتوگين تارتور وچغارور.

فصل — بو فصل حيض ايله نفاسنك بياننده در (الحيض دم) حيض قاندر (ينفضه) نبراتور وتوشورور اول قاننى فرج خارج اوزره (رحم بالغة) بلاغتكه ايرشكان خاتون نك بالا ياتقوغى (لاداعبها) بولماز اول بالغة ايله رحمن قان توشوگە سبب بولغان آورو (ولا يباس) دخی بولماز قان توشورودن اميد كيسلو (بها) اول بالغة برله مثلاً ياشى غالباً ايللى گە ايرشمك كى (واقله) وحيض نك آزه نى (ثلثة ايام) اوچ كون لردر (وليا ليها) كىچە لرى برله (واكثره) وحيض نك كوبرەك مدتى (عشرة) اون كوندر كىچە لرى برله (واقل الطهر) دخی پاكلك نك آز مدتى ايكى حيض آراسنده (خمسة عشر يوماً) اون بش كوندر كىچە لرى برله (ولا حن) ويوقدر چيك (لاكثره) ايكى حيض آراسنده بولغان پاكلك نك كوبرە مگر قان دائم توگولگوجى بولمقده فتوالى سوز اوزره ايكى آي مده برله تقدير ايدلور ديمش لر (والطهر) دخی پاكلك (المختلخل) آراشقوجى (بين المين) ايكى قان آراسندە (فى مدته) حيض نك آز مدتە و كوبر مدتە (وما) دخی آندای شى كم (رأت) كوردى اول بالغة (من لون) توسن (فيها) حيض نك مدتە (سوى البياض) خالص آقندن باشقه (حيض) حكمتە حيض در (يمنع) منع قيلور حيض (الصلوة) نمازنى دائم (و) دخی منع قيلور (الصوم) روزەنى وقتندە (فيقضى) بس قضا قيلنور پاكلك نك صوئندە (هو) روزەنى (لا) قضا قيلنماز هرگز (هى) نمازنى (و) دخی منع قيلور حيض (دخول المسجد) مسجدگە كرونى (و) دخی منع قيلور (الطواف) كعبە اللهغه طوافنى يعنى كعبە الله تيكره سنده ايله نونى (و) دخی منع قيلور حيض (استمتاع ما) آندای اعضادن فائده استامكنى (تحت الازار) بولغوجى اول اعضايلنك توبانندن تزگهچە ارتگوجى كيوم آستندە (ولا تقرأ) واقماز حيض كورگوجى قراة نيتى برله قرآندين هيچ شينى (كجنب) جنب كمسه نك اوقمادغى كى (ونفساء) دخی نفاس كورگوجى نك اوقمادغى كى (بخلاف المحدث) طهارت سز كمسه نك خلافى برله بس طهارت سز كمسه گە قرآن اوقماق روا بولور قرآننى توتماينچه (ولا يمس) دخی توتماس (هؤلاء) مذكورلار يعنى جنب وحائض ونفساء وطهارت سز كمسه لر (مصحفاً) قرآننى يعنى آية كريمه لار يغولمەش كاغدىنى (الا) مگر توتار (بغلاف) قاب ايله (متجاف) كييك بولغوجى كاغدگە بر كلامش (وكره) دخی مكروه بولور ذكر ايدلمش دورت طائفة گە مصحفنى توتماق (بالكم) ييك برله (ولا) دخی توتماز ياد ايدلمش دورت طائفة (درهما) تنكه نى (فيه) يازلمش بولغوجى اول تنكه گە (سورة) بر آيت (الا) مگر توتار (بصرة) كيسه سى برله (وحل) دخی حلال بولور (وطى من) آندای خاتوننى جماع ايتيك (قطع) كيسلدى (دمها) اول خاتون نك قانى (لاكثر الحيض) حيض نك كوبرەك مدتى صوئندە (او النفس) ياكە نفاس نك كوبرەك مدتى صوئندە (قيل الغسل)

غسلدن اۆل (دون من) آندای خاتوننى جماع ايتىڭنىڭ حلال بولوندىن باشقە (قطع) كىيىلدى (دېمە) اول خاتوننىڭ قانى (لاقل) آزاراق مەنى سىڭىدە (منه) حيضنىڭ ياكە نىفاسنىڭ كوبرەك مەنىدىن (الا) مگر جماع حلال بولور مەنىنىڭ آزاراغى سوڭىدە كىيىلسەدە (اذا مضى) اوتكان مەنىدە (وقت) زمان (يسع) صغىرور اول زمان (الغسل) غسل ايلەمكىنى (والتحريمه) دىخى صغىرور تەكبىر تەربىيەنى (والنفاستىم) دىخى نىفاس قاندىر (يعقب) ايارر اول قان (الولد) بالاغە يەنى نىفاس بالاتوغاندىن سوڭ كىلگان قاندىر (ولاحد) ويوقدر چىك (لاقله) نىفاسنىڭ آزيغە (واكثره) دىخى نىفاسنىڭ كۆپى (اربعون يوما) قىرق كۈندىر كىچەلىرى بىرلە (وهو) دىخى نىفاسنىڭ اۆلى (لام التوامين) ايكۈز توغان بالانىڭ آناسىنە (من الاول) اول توغۇش بالادىن در (خلافا لمحمد) امام مەھمەد رەھمەتەللىھە ئالەھىھۇم اۋچون بو مەسىئەدە خلاف واردىر آرنىڭ قاشىدە نىفاسنىڭ اۆلى سوڭى بالادىن در ايكىنچى بالا وجودكە كىلگۈچە اول خاتون نەھىز بىرلە روزەنى قويماس (وانقضاء العدة) وعدتنىڭ اوتماكى (من الاخير) سوڭى بالادىن در (اجمعا) جەملە امامنىڭ اتفاق بىرلە (وسقط) تەمام بولماي قارىندىن توغۇش بالا (يرى) كۈرلۈر وپاھىر بولور (بعض خلقه) اول سىقۇننىڭ بعضى اعضاءى ساچى و ترناغى و بارمى كىيى (ولستام) حەكمىدە اعضاءى تەمام بولۇش بالادىر (فتصير) بىس اورلور خاتون (بە) اول سىقۇ سىبىلى (نفساء) نىفاس كۈرگۈچىگە (والامة) دىخى اورلور كىيىزەك اول سىقۇ سىبىلى (ام الولد) ام ولدكە اكر خواجه دىخى قىلسە بالانى (ويقع) دىخى توشار اول سىقۇ سىبىلى (المعلق) بولوى باغلانمىش شى (بالولد) بالا توغۇرغە مەنلا بىر كەسە خاتونىنە اكر بالا توغۇرلۇڭ طلاق سەن دىسە سىقۇنى توغۇر سىبىلى اول خاتون طلاق بولور كىيىزەك كىگە اكر بالا توغۇرلۇڭ آزاد سەن دىسە اول كىيىزەك سىقۇنى توغۇر سىبىلى آزاد بولور (وتنقضى العدة) دىخى اوتكۈچى بولور عدت (بە) اول سىبىلى (وما) و آنداي قانكە (نقص) كەم بولدى (عن اقل الحيض) حيضنىڭ آزدىق بولغان اۋچ كۈندىن (اوزاد) ياكە آرتدى (على حيض المبتدأة) اۆل مرتبە كۈرگۈچى خاتوننىڭ حيضى اوزرىنە (وهو) و اۆل مرتبە كۈرگۈچى خاتوننىڭ حيضى قاندىر (عشرة) اون كۈن كىچەلىرى بىرلە (او) ياكە آرتدى (على نفاسها) مەبتدئەنىڭ يەنى اۆل مرتبە بالا تودورغۇچى خاتوننىڭ نىفاسى اوزرىنە (وهو) و اۆل بالا تودورغۇچى خاتوننىڭ نىفاسى قاندىر (اربعون) قىرق كۈن كىچەلىرى بىرلە (او) ياكە آرتدى (على العادة) عادتلىنىش خاتوننىڭ عادىتى اوزرىنە (فيهما) حيضدە و نىفاسدە (وجاوز) دىخى اوتدى (اكثرهما) حيض ايلە نىفاسنىڭ كوبرەك بولغان مەنى اوزرىنە (وما) دىخى آنداي قان (رأت) كوردى اول قاننى (حامل) يۈكلى خاتون (استحاضة) مەكۈر قانلىر حيض ايلە نىفاسقە باشقە بولغان استىحاضە اسملى قاندىر (لا تمنع) مەنەق قىلماس استىحاضە (صلاة) نەھىزنى (ولا) دىخى مەنەق قىلماس (صوما) روزەنى (ولا) دىخى مەنەق قىلماس (وطئا) جەھەقى (ومن) وقايو كەسە اكر (لم يمض) اوتماسە (عليه) اول كەسە اوزرىنە (وقت فرض) فرض نەھىزنىڭ وقتى ھېچ بىر ھالەدە (الا) مگر

اوتديسه اوتار (وبه) بولغان حالده اول كمسه برله (حدث) دايم طهارت سزلك (من استعاضه) بولغان حالده اول طهارت سزلك استعاضه دن (اورعاف) ياكه بورون قاناودن (او) ياكه بولغان حالده اول طهارت سزلك (نحوهما) استعاضه ايله بورون قاناو كبي آفتندن دائم يل كنهك كبي يا ايسه جراحتدن دائم قان آقمق كبي يعنى قايو كمسه دن فرض نماز نك اولندن آخري نجه ذكر ايدلمش شيلر دائم پيدا بولغوجى بولسه اول كمسه صاحب عذر بولور (يتوضأ) اول كمسه طهارت آلور عذرى سببلى (لوقت كل فرض هر بر فرض نماز نك وقتى اوچون (ويصلى) دغى نماز او قور (به) شول طهارت برله (فيه) هر بر فرض نك وقتنده (ماشأ) تله گان نمازنى (فرضا) فرض نماز دن (ونفلا) دغى نفل نماز دن (وينقضه) دغى بوزار صاحب عذر نك طهارتنى (خروج الوقت) وقت نك چغوى (كطلوع الشمس) وياش توغوى كبي اگرده بر عذرلى كمسه قوياش توغودين اول طهارت آلسه قوياش توغودين) صوكره شول طهارتى برله نماز اوقماق روابولماز (لا) صاحب عذر نك طهارتنى بوزماس (دخوله) وقت نك كروى (كالزوال) قوياش نك استوا وقتندن آوشماق كبي اگرده بر عذرلى كمسه اويله وقتندن اول طهارت آلسه اويله وقتى كركاندين صوكره شول طهارتى برله نماز اوقماق قورا بولور اويله وقتى كرمك ايله هيچ بر نماز وقتى چقماق اوچون.

﴿ فصل — ﴾ بو فصل نجاست حقيقه نى پاكلىك نك بيانده در (يطهر الشئ) پاك بولور كيوم كى وتن و صاوت كبي شيلر (عن نجس مرئى) كورنمش نجس دن (بزوال عينه) اول نجس نك ذاتى كمك برله (وان بقى) اگرچه قالسه ده (اثره) اول نجس نك اثرى نوسى و ايسى كبي (يشق) مشقتلى بولور (زواله) اول اثر نك كتمكى صودن باشقه صابون كبي شيكه محتاج بولماق ايله (بالهام) پاك بولور صوبرله (و) دغى پاك بولور (بكل مائع) هر بر صيوق آقغوجى شى برله (مزيل) كيتار گوجى سركه و گل صووى كبي (و) دغى پاك بولور شى (عما) آنداي نجس دن (لم ير) كورلماق (اثره) اول نجس نك نوسى بول كبي حرام بولغان اچكى لر كبي (بغسله) بول نجسنى يومق برله (وعصا) دغى صقماق و بورماق ايله (ثلاثا) اوچ مرتبه (ان امكن) اكر صقماق ممكن بولسه (والا) اكر صقماق و بورماق ممكن بولماسه يووغه محتاج شى لر تاباق و پالاس و يورغان كبي شيلر بولماق ايله (يغسل) يولور اول شينى (ويترك) دغى قويولور (الى عدم القطران) تامچى لر يوق ولغانجه (ثم) آندين صوكره ايكنجى مرتبه يولوب دغى قويولور تامچى لر يوق بولغانجه (و ثم آندين صوكره) اوچنچى مرتبه دغى يولور و قويولور تامچى لر يوق بولغانجه (و) دغى پاك بولوشى (عن المني) منى دن (بغسله) منينى يومق برله (او فركه) ياكه اوماق برله (يا بسة) قور و كييكان حالده اگرده منى چقماق زمانده عورت نك باشى بول يامنى ايله بويالمش بولماسه (والحم) دغى چتوك پاك بولور (عن دى جرم) قاتيلوغى بولغان نجس دن (جف) كييكان وقتند (بالدلك) اوغماق برله (بالارض) ييرگه (و) دغى چيتوك پاك بولور (عن غيره) قاتيلوغى

بولماغان نجس دن (بِالْفَسْلِ فَقَطْ) یوق برلن گنه اما اوغماق ایله پاك بولماز (وَالسَّيْفُ) دخی
 قلاچ پاك بولور (نَحْوَهُ) قلاچ کبی شی پاك بولور (بِالْمَسْحِ) سورتماق برله (وَالْبَسَاطُ)
 دخی پالاس پاك بولور (بِجَرَى الْمَاءِ) سونلک یوره کی برله (عَلَيْهِ) پالاس اوزرینه (لَيْلَةً)
 برکچه (وَالْأَرْضُ) دخی بیر پاك بولور (وَمَا) دخی آندای شی پاك بولور (اتَّصَلَ) توتاش
 بولدی اول شی (بِهَا) بیر ایله (كَالْخَصِّ) قامش کبی (وَالسَّكْلَاءُ) دخی اولهن کبی (بِالْيَبَسِ)
 قرومق وکیپمک برله (وَذَهَابُ الْأَثَرِ) دخی توسنلک وایسنلک کیتمکی برله (لِلصَّلَاةِ) نماز
 اوچون (لَا) پاك بولماس (لِلتَّيْمِمِ) تیمم اوچون یعنی بیر نجس بولمقده کیپمک سببلی نجس نلک
 اثری کتدو ککن صگره اول یرده نماز اوقماق درست بولور لکن اول اورندن تیمم قیلماق درست
 بولماس (وَيَعْنِي) دخی عفو بولنور (مَا) آندای نجس (دُونِ رُبْعِ الثُّوبِ) کیوم نلک دور تنن
 بری دن کم بولمقده حاله (مِنْ نَجَسٍ خَفِيفٍ) یکل بولغوجی نجس دان یعنی اگر کیوم نلک
 دور تنن بری یا که نجس تیکمش طرف نلک دور تنن بری نجاست خفیفه ایله بویالسه اول کیوم
 برله نماز اوقماق روا بولور (كَبُولُ فَرَسٍ) ییکل نجس آط بولی کبی (وَمَا) دخی آندای
 حیوان نلک بولی کبی (أَكْلُ) بیولدی (لَحْمَهُ) اول حیوان نلک ایتی (و) دخی ییکل نجس
 (خَرْطِيرٍ) قوش تیزگی کبی (لَا يُوَكَّلُ) بیولماس اول قوش نلک ایتی (وَأَمَّا خَرْطِيرٌ) (وَأَكْلُ)
 و لکن ایتی بیولمش بولغوجی قوش نلک تیزگی (فَطَاهَرَهُ) بس پاکر نماز کیومنه ییدو که
 اول کیوم برله نماز اوقماق روا بولو (إِلَّا) مگر ایتی بیولمش بولغوجی قوشدن پاك بولماس
 (الدَّجَاجُ) تاوق تیزگی (فَانَهُ) آنلک اوچون درستلکده تاوق تیزگی (غَلِيظٌ) آغر نس در
 (كَسَائِرُ مَا خَرَجَ) چقغوجی باشقه شی لر نلک نجس بولوی کبی (مِنْ الْمَخْرَجِينَ) ایکی بولنلری دن
 یعنی آلدن یا که آرتنن بول وتیزه کبی (وَالْدَمُ) دخی آغر نجس قان کبی (وَالْحَمْرُ) دخی
 حرام بولغوجی اچکی کبی (فَيَعْنِي) بس عفو بولنور (مِنْهُ) آغر نجس دن (قَدَرُ الدَّرْهِمِ) درهم
 مقداری (وَهُوَ) اول درهم بوبابله (مِثْقَالٌ) بر مئثال قدر در (فِي السَّكْنِيفِ) قوی نجس دن (وَقَدَرُ عَرْضِ لَكْفِي)
 دخی اوچ نلک یاصلوغی قدر در یعنی اوچنی کامل آچوب صو صاللقده نی قدر اورنده صو قرار
 لنسه اوچ نلک شول مقداری عرض کفی در (فِي الرَّقِيقِ) صیق نجس ده (وَبُولٌ) دخی بول (نَتَضَحُ)
 ساچلدی (مِثْلُ رُؤْسِ الْأَبْرِ) اینه باشلاری کبی (لَيْسَ بِشَيْءٍ) هیچ شی دگلدر یعنی چیتو کبی
 کیوم اوزرینه اینه باشلری کبی بول ساچرادقده اول کیومنی یوماق لازم بولماس لکن صوغه
 ساچرادقده صونی نجس ایدر (وَمَا) دخی صو آز بولغان حالده (وَرْدٌ) یورودی (عَلَى نَجَسٍ) نجس
 اوزرینه (نَجَسٌ) اول صو نجسدر (كَعْكَسَهُ) آز صوغه نجس توشدو که اول سونلک نجس
 بولووی کبی (وَرَمَادُ الْقَنْدَرِ) دخی نجس نلک کولی (طَاهَرٌ) پاکدر (كَحْمَارٍ) ایشه نلک پاك ولوی
 کبی (صَارَ) اورلگان حینده ایشه ک (مَلَعَا) توزغه حتی توزلوقغه دوغغز توشب اوسه بو

دخی ایشک توزغه اورولسه پاک بولور فتوی بوسوز اوزرینه در (وینصلى) دخی نماز اوقلور
 (على ثوب) کیوم اوزرینه (بطانته) اول کیوم نڭ اچی (نجسة) پاکسدر یعنی اچلانیش کیمنڭ
 اچی نجس بولوب طشقی طرفی پاک بولدقده شول طرفنه نماز اوقماق روا بولور بالاتفاق اگر
 صرولنش بولماسه لکن صرولمش بولغانده اختلافیدر (و) دخی نماز اوقلور (على طرف
 بساط) پلاس نڭ برطرفی اوزره (طرف آخر) ایکنچی طرفی (منه) اول پلاس دن (انجس) پاکس
 در (و) دخی نماز اوقلور (فی ثوب) کیوم (ظهر فيه) پیدا بولدی اول کیوم (من النجس ندوة) نجس دن
 یوشلک (بحیث) شول روش برله (لا یقطر) تاماز (منه) اول یوشلنش کیوم دن (شیء) هیچ برنامچی
 (ان عصر) اگر بورلسه اول کیومنی (او) یا که نماز اوقلور کیومده (وضع) قویلدی
 اول کیومنی (رطبا) یوش بولغان حالده (على ما) آندی شی اوزرینه (طین) بالحق لندی
 اول شینی (بطین) بالحق برله (فيه) بولغوچی اول بالحقده (سرقین) حیوان تیزگی
 (ویبس) دخی قورودی وکیبدی اول بالحق یعنی طاش یورط و طاش قویبه کبی شی لرنی
 حیوان تیزه گی ایله قاتوشدرولش بالحق ایله صلا نوب اول بالحق کیبسه آکا یووش نرسه نی
 قویماق ایله اول شی نجس لنماز (او) یا که نماز اوقلور کیومده (نسی) اونتولدی اول
 کیومدن (محل النجاسة) نجس تیکلش اورنونی (فغسل) بس یولدی گمان برله (طرف منه)
 اول کیومدن برطرفنی یعنی کیومگه نجس تیکوب اورنی اونتولدقده ظن غالب ایله اول
 کیوم نڭ برطرفن یوولسه اول کیومده نماز اوقماق رواد (کعنطة) بغدادی نڭ پاک بولوی
 کبی (بال علیها) بول ایتدی اول بغدادی اوزرینه (حمر) ایشاکلر (تدوسها) اول بغدادینی
 تاپتادقلری حالده (فغسل) بس یولدی (بعضها) اول بغدادی نڭ بعضی سی (اووهب)
 یا که هبه قیلندی یعنی بغدادینی و بغدادی کبی صمانلی شیلرنی تاپتادقده ایشاک و آط کبی
 حیوان بول ایتسه شول بغدادی نڭ بعضی سنی یوولسه یا که هبه قیلنسه یا که بولنسه اول
 بغدادی لرنڭ جمله سی استعسانا پاک بولور (الاستنجاء) اچن چقغان نجس نڭ اورنونی
 مسح ایلمک (من کل حدث) طهارتنی بوزغوچی هر شیندن (غیر النوم) یوقیدن باشقه
 (والریح) دخی بیلدن باشقه (بنحو حجر) تاش کبی شی برله (حتى ینقیه) نجس چقغان
 اورننی پاک ایتکنگاچه (سنة) سنة مؤکده در (لا) استنجا قیلنماز (بعظم) سویاک برله (وروث)
 دخی آط تیزه گی برله (ویمین) دخی اوڭ قول برله (ثم) تاش کبی شی برله استنجا
 صوکنده (غسله) نجس چقغان اورننی یومق (ادب) ادب در (ولو جاوز) واگر نجس
 اوتسه (المخرج) چقغان اورننن (اکثر) کوبره ک (من قدر الدرهم) درهم قدر نلن
 (فواجب) بس نجس چقغان اورننی صو برله یومق فرض در (فیغسله) بس یوار استنجا
 اورنونی (بیطون الاصابع) بارمق لرنڭ اچکی طرفلری برله اما بارماق لرنڭ اچی ایله

يومان چونكه بارمق لرنك اچى ايله يومق بواسر پيدا ايتكوجى بولور ديمش لر (بعد غسل اليدين) استنجان اول ايكى قولنى يومق صوئندە (مرخيا) بوش قويغانى ويبارگاني حاله (مخرجه) نجس چقغان اورننى يعنى دبرونى (بمبالغة) كامل بوش قويماق برله (ثم) استنجان صوئره دخی يوار (اليد) قولنى (وكره) دخی مكروه بولدى (استقبال القبلة) قبلهغه يونالمك آل برله (و) دخی مكروه بولدى (استدبارها) قبلهغه آرقه ايله بولماق (فى الخلاء) طهارت خانده يعنى بول ايتمك وتيزه كلمك اوچون بنا قيلنمش اورونده وقوياش ايله آي نك عيننه قارشى و آرقان اولتورمق دخی مكروه در .

كتاب الصلوة

بوكتاب نماز بياننده در وقتلى ايله (وقت الفجر) ايرته نمازى نك وقتى (من الصبح) تاكنن (المعترض) ساچولغوجى يعنى كوك تيكره سينه يايلاگوجى آقلفدن (الى الطلوع) قوياش نك ظهورينچه در (والظهر) دخی اويله نمازينك وقتى (من الزوال) قوياش نك توشلوكنن كون باتوشينه آوشماغندن (الى بلوغ ظل كل شى^ء) هرشى نك كوله گاسى ايروشكانگاچه در (مثليه) اول شى نك اوزى قدر ايكىگا (سوى فى الزوال) قوياش نك كون باتوشينه آوشقان وقتنداغى كوله گاسن دن باشقه (وفى رواية) دخی امام اعظم رحمه الله عليه دن بر روايتده . امامين قاتنده (مثله) اول شى نك كولاگاسى اوزى قدر برگا ايروشكانگاچه در (والعصر) دخی ايكندى نمازى نك وقتى (منه) اويله نك ايكى روايت اوزره آخر وقتندن (الى المغرب) قوياش نك ذاتى غيب بولغانگاچه در (والمغرب) دخی اخشام نمازينك وقتى (منه) قوياش نك غيب بولغانندن (الى غيبة الشفق) شفق نك غيب بولوينه چه در (وهو) اول شفق امام ابويوسف ايله امام محمد رحمه الله عليهما اختيارنه (المهرة) قزىلق در (وبه) دخی شفق قزىلق ديمك برله (يفتى) فتوى بيرولور (والعشاء) دخی يستو نمازى نك وقتى (منه) شفق نك غيب بولوندى (والوتر) دخی وتر نمازينك وقتى (بعده) يستو صوئندە (الى الفجر) تاكنك ظهورينچه در (لهما) يستو ايله وتر نمازى اوچون (ويستحب) دخی مستحب بولور (للفجر) تاك نمازى اوچون (البداية) باشلامق (مسفرا) هوانى نور لندىرغانى حالده (بحيث) شول روش برله (يمكن) ممكن بولور نماز اچنده (ترتيل اربعين آية) تجويد قاعدهسى برله قرق آيت اوقماق (ثم) بوروشچه نمازنى تمام ايتمكدين صوئره دخی ممكن بولور قوياش نك ظهورندن اول (الاعادة) نمازنى قايتارمق قرق آيت اوقماق برله (ان ظهر) اگر پيدا بولسه نماز اچنده (فساد وضوئه) طهارتنك بوزلماق (و) دخی مستحب بولور (تأخير طهر الصيف) ياي كوني نك اويله نمازىنى كيچكدرمك هواغايت اسمى اورنلرده صالحونلق پيدا بولغان وقتگاچه

(و) دخی مستحب بولور (العصر) ایکندی نمازنی کیچکدرمک (مالم بتغیر) قویاش نلغ نورى اوزگار ماش و قنغاچه (و) دخی مستحب بولور (العشاء) یستونمازنی کیچکدرمک (الی ثلث اللیل) کیچ نلغ اوچدن برینه چه (و) دخی مستحب بولور (الوتر) وتر نمازنی کیچکدرمک (الی آخره) کیچنلغ آخیرنچه (لمن) آندای کمسه گه (یثق) اینانور اول کمسه (بالانتبا) تاکندن اؤل او یانوبینه (و) دخی مستحب بولور (تعجیل ظهر الشتاء) قش کونی نلغ او یله نمازنی آشقدرمق (و) دخی مستحب بولور (المغرب) آخشام نمازونی آشقدرمق هوا آچق کونده داتم (و) دخی مستحب بولور (یوم غیم) هوا بولوت کونده (تعجیل العصر والعشاء) ایکندی برله یستونمازونی آشقدرمق (و) دخی مستحب بولور هوا بولوت کونده (تأخیر غیرهما) ایکندی برله یستودن باشقه نمازلرنی کچو کدرمک یعنی هوا بولوت کونده طاک نمازنی و او یله و آخشام نمازلرنی آشقدرمق لایق دگل در بلسکم کچو کورو مستحب در (ولایحوز) دخی روا بولماز هر گیز (صلوة) نماز فرض دن و واجب دن (و) دخی روا بولماز (سجدة تلاوة) سجده آیتنی اوقماق اوچون سجده قیلماق (و) دخی روا بولماز (صلوة جنازة) جنازه نمازی (عند طلوعها) قویاشنلغ توغدغی وقتده قویاش اون ایکی قارش کوتارلگونچه اون ایکی قارش بر سنگی بوی در (وقیامنا) دخی قویاش نلغ بولدوقی وقتده (وغروبها) دخی قویاشنلغ باندوغی وقتده (الا) مگر روا بولور قویاش نلغ باندوغی وقتده (عصر یومه) شول کون نلغ ایکندی نمازیغنه لکن بو ذکر ایدولمیش اوچ وقتده نفل نمازلری مکروه لقی برله روا بولور (ویکروه) دخی مکروه بولور حرمت صفتی برله (اذا خرج الامام) امامنلغ چقدوغی وقتده (للخطبة) خطبه اوقماق اوچون جمعه ده و ایکی عیدده (النفل) نفل نمازی (فقط) بس منع لن سن باشقه نماز مکروه بولور دیهکن (و) دخی مکروه بولور نفل نمازی (بعده الصبح) تاك بلونگان دین صکره (الا) مگر مکروه بولماز (سنته) تاك نمازینلغ سننی گنه (و) دخی مکروه بولور نفل نمازی (بعد العصر) ایکندی نمازنی اوقماق صوکنده (الی اداء المغرب) آخشام نماز او قنغاچه (ومن) وقایو کمسه اگر (هو) اول کمسه (اهل فرض) فرض نمازنی اداغه اهل یعنی اداغه مستحق بولسه مثلاً بر صبی بالغ بولسه یا که مجنون عقلغه کیلسه یا که برکافر مسلمان بولسه یا که بر خاتون حیضدن پاکلانسه (فی آخر الوقت) فرض نماز نلغ آخر وقتنده (یقضیه) قضا قیلور اول کمسه شول وقتنلغ فرضنی (فقط) بس نهی لن سن باشقه وقت لرنلغ فرضنی قیلور دیهکن (لا) قضا قیلماز (من حاضت) حیض کورگان خاتون (فیه) وقت نلغ آخرنده یعنی بر خاتون فرض نماز نلغ آخر وقتنده حیض کورگوچی بولسه پاکلنمک صوکنده اول وقت نلغ نمازنی قضا قیلماز.

(فصل — ل) بوفصل اذان او قونلغ کیفتی بیاننده در (الاذان) اذان اوقماق یعنی مخصوص لفظلر ایله خاص وقتلرده مؤمنلرگه نماز وقتن بلسورمک (سنه) سنه مؤکده در (للقرائن) فرق نمازلر اوچون (والجمعة) دخی جمعه نمازی اوچون (فقط) بس منع لن سن جنازه نمازی

وعیدنمازی کبی واجب اوجون وکسوف و خسوف نمازی کبی نوافل اوجون اذان اوقماق سنت دیمکدان (فی وقتها) فرض لرنک و جمعه نك وقتند اول فرض لرنک وقتی کرهك ادا وقتی بولسون کرهك قضا وقتی بولسون چونکه قضا وقتی قضا نمازینه ادا وقتی کبی اذان اوقوغه مستحق وقتدر (وبعاد) اذاننی قایتارلور (لواذن) اگر اذان اوقلسه (قبله) وقتدن اوّل (ویترسل) دخی مهلت بیرور مؤذن و آیره آیره ایتور (به) اذان کلمه لرنی (مستقبلا) یوزی ایله قبلهغه قارشى بولغان حاله (واصبعا) دخی مؤذن نك ایکی بارمق باشلری (فی اذنیه) ایکی قولاغنه بولغان حاله (ولایلحن) دخی اذان اوقوچی تغیر بیرماز اذان کلمه لربنه یعنی هر و فلرونی و مدلرنی آرتدیرماز دخی کونماز (ولایرجع) دخی ترجیعده قیلماز یعنی شهادة کلمه سنی قایتاروب دورت مرتبه ایتماز اوّل ایکی مرتبه آقرون ایتوب دخی قایتاروب ایکی مرتبه قاتی ایتنک برله اذاننی بویله ایتنک حنفی مذهبنده مکروه در (ویحول) دخی اذان اوقوچی ایله ندرور (وجهه) یوزنی (فی الحیلتین) حی علی الصلوة برله حی علی الفلاح کلمه لرونده (یمینه) اوڭغه (ویسره) دخی صولغه (وان لم یتیم) و اگر اوڭغه و صولغه یوزنی ایله ندرمک ایله کام — لنماسه (الاعلام) قومغه نماز وقتن بلدرمک (یستدیر) اذان اوقوچی ایله نور اوزی (المئنه) اذان اوقلا تورغان اورنده یورمک برله (والاقامة) دخی قامت اوقماق یعنی نمازنی و جماعتنی قائم قیلغوچی قامت برله اسملنمش کلمه لر (مثله) اذان کبیدر سنه مؤکده بولماقده دخی کلمه لرین ایکشار ایکشار ایتماکده (لکن یحذر) لکن اذان اوقوچی آشفدرور قامت کلمه لرین یعنی بربرینه اولاشدروب تیز تیز ایتور (فیهمما) قامتده (ویزاد) دخی آتدربولور قامتده (قد قامت الصلوة) قد قامت الصلوة کلمه لرونی حی علی الفلاح صوڭنده ایکی مرتبه (ولایتکم) دخی اذان اوقوچی سویله شماز (فیهمما) اذان ایله قامتده و اذاننی ایشتكوچی کسه گه مؤذن ایتمکان کلمه لرنی ایتنک دخی لایق اولور چونکه اذان نك جوابین اختلاف اوزره واجب دیمشله مگر اذان اوقوچی حی علی الصلوة و حی علی الفلاح دیدکده ایشتكوچی کسه لاهول و لا قوه الا بالله العلی العظیم دیگای و تاك نمازینك اذانند مؤذن الصلوة خیر من النوم دیدکده جواب بیرگوچی صدقت و بررت دیگای (والثوب) دخی نمازغه انده مکنی تکرار ایتنک صلاة صلاة دیمک برله یا ایسه قامت قامت دیمک کبی کلمه لر برله (حسن) کورکام عملدر (فی کل صلاة) هر بر نمازده (ویجلس) دخی اذان اوقوچی اولتورور (بینهما) اذان ایله قامت آراسنده (الا) مگر تنویب کورکام بولماز دخی اذان اوقوچی اولتورماز اذان ایله قامت آراسنده (فی المغرب) اخشام نمازنده لکن اذان ایله قامتنی آیورور بر اوزون آیت برله یا که اوچ آدم یور و قدر زمان برله (ویؤذن) دخی اذان اوقور نماز اوقوچی (للفائقة) اوتکان بر نماز اوجون (ویقیم) دخی قامت اوقور (وکذا) و اوتکان بر نماز اوجون اذان و قامت اوقدوغی کبی اذان

ایله اقامت اوقور (لاولى الفوائت) اوتكان كوب نمازلرنىڭ اۆلگوسى اوچون (ولكل) دىنى هر برى اوچون (من البواقى) قالغان لرونىن (بأتى) كىلغورور يعنى اوقور (بهما) اذان برله قامتى (او) بايسه كىلتورور (بها) قامتى گنه (وكره) دىنى مكروه بولدى (اقامة المحدث) طهارة سز كىسەنڭ قامتى (لا) مكروه بولمادى (اذانه) طهارة سز كىسەنڭ اذانى ظاهر رايىتى (ولم يعادا) لكن طهارة سز كىسەنڭ اذانى برله قامتى قايتارولمازا گرچه قامتى مكروه بولسەدە (وكرها) دىنى مكروه بولدى اذان برله قامت (من الجنب) جنب كىسەدن (ولاتعاد) لكن قايتارولماز (هى) جنب كىسەنڭ قامتى (بل هو) بلكم قايتارولور جنب كىسەنڭ اذانى (كاذان المرأة) خاتوننىڭ اذانى مكروه بولوب قايتارولدى كىبى (والجنون) دىنى عقل سز كىسەنڭ اذانى مكروه بولوب قايتارولدى كىبى (والسكران) دىنى ايسر كىنڭ اذانى مكروه بولوب قايتارولدى كىبى (وكره) دىنى مكروه بولدى (تركهما) اذان برله قامتى برىولى قويماق (فى السفر) سفردە اگرچه بالغوز بولسەدە (و) دىنى مكروه بولدى اذان برله قامتى برىولى قويماق (جماعة المسجد) محله مەجلىسەندە (لا) مكروه بولمادى اذان برله قامتى برىولى قويماق (فى بيته فى مصر) شەھردە بولغۇچى ايونىدە چۈنكى مەجلىسەدە اوقلغان اذان برله قامت محله اھلىنە يىتگۈچى در لكن ايونىدەدە اذان وقامت برله اوقىماق آرتقىدر (ويقوم الامام) دىنى تورور امام آياق اوزرە (والقوم) دىنى تورور جماعت (عند مى على الصلوة) مؤذننىڭ مى على الصلوة دىدىكى وقتىدە (ويشرع) دىنى باشلار امام نمازنى دىنى امامغا اويوغۇچى لار (عند قد قامت الصلوة) مؤذننىڭ قد قامت الصلوة دىمكى نڭ آلدىدە غەنە امام اعظم ايله امام محمد رحمىھما اللہ عليھما نڭ قول لرى شويلىدەر

﴿فصل﴾ بوفصل نمازنىڭ شرط لرى بيانىدەدر (شروط الصلوة) نمازنىڭ شرط لرى يعنى نمازنىڭ طىشىدە بولوب نمازنىڭ جوازي آڭا توقتالمىش بولغان شى لرى (هى) اول شرط لرى (طهر بدن المصلى) نماز اوقغۇچى نڭ تىنى پاك بولماقتىر (من حدث) حكى نجىس دن طهارة سز كىبى وجنب لك كىبى (و) دىنى تىنى پاك بولماقتىر (خبث) حقيقى نجىس دن بول وتيزەك كىبى (وثوبه) دىنى كىيىمى پاك بولماقتىر (ومكانه) دىنى اورنى پاك بولماقتىر (وسترعورته) دىنى عورتنى اورتىك در (واستقبال القبلة) دىنى يوز برله قبلە غە يونالماقتىر يعنى مكى لرنىڭ كعبە اللہ نڭ بناسى بولمىش توغرىغە وغىرلرنىڭ كعبە اللہ نڭ جانبنە يونالماقتىر (والنية) دىنى قصد قىلماقتىر كۆڭل برله يعنى قابونمازنى باشلاشە شول نمازنى كۆڭلىدە صاقلامق در صورالدىقە فكىرلەينچە تىز جواب بىرورلك قدر والوقت لفظنى بواورنىدە متونىن صايولمادى مختصرنىڭ مۇغنى وقايە برله شرح لردە مقونىن كورلماقكى اوچون (وعورة الرجل) وابىر كىسەنڭ عورتى (من تحت سرتة) كىندىكى آستىندان (الى تحت ركبته) تىزى آستىغاچەدر (والامة) دىنى كىنيزەك نڭ عورتى (هذا) كىندىكى آستىندان تىزى آستىغاچەدر (مع ظهريها) كىنيزەك نڭ آرقەسى عورت بولماقتىر (وبطنها)

دخی قارنی عورت بولمق برله (والحرة) دخی آزاد خاتوننڭ عورتی (کل بدنھا) تنی نڭ
 جملہ سی در (الا) مگر عورت بولماز آزاد خاتوننن (الوجه) یوز (والکفی) دخی عورت بولماز
 اوچ بلەزک اورنندن باریق باشینچہ (والقدم) دخی عورت بولماز آیاق توبقی آستندن باریق باشینچہ
 (وکشف ربع العضو) وعورت بولغان اعضانڭ دورتنن بری آچلماق بر رکن قدری نماز
 اوقوچی نڭ اوز فعلندن باشقہ (یمنع الصلوة) منع قیلور نماز نڭ روالغنی لکن نماز اوقوچی نڭ
 اوز فعلی برله آرنغہ وقت آچولسەدە نمازنی فاسدایدیر (والساق) بالتور یعنی تزايله توبقی
 آرسی خاتونلردن (عضو) براعضادر (کالغض) بوطنڭ بر اعضا بولوی کبی (والذکر)
 دخی ذکر نڭ بر اعضا بولوی کبی (منفردا) یالغوزغہ (والانثیین) دخی ایکی یهورقہ نڭ
 بر اعضا بولوی کبی (وشعر نزل) دخی باشدن اینمش ساچ نڭ بر اعضا بولوی کبی یعنی بو ذکر
 ایبولمش اعضالرنڭ دورتنن بری آچولماق نماز نڭ روالغین منع ایتکوچی بولور (وعادم
 مزیل النجس) نجسنی کیتارگوچی شی یوق بولغوچی کمسہ کیرہک مسافر کیرہک مقیم بولسون
 تحقق عجز سببلی (صلی) نماز اوقور (معہ) اول نجس نڭ بارلقى برله (ولم یعد) واولقودغی
 نمازونی قایتارماز اگرچہ اوقغانلردن صوڭ نجاستنی کیتارگوچی شینی تابسەدە (ولم یجز)
 ونماز اوقماق روا بولماز بالاتفاق (عاریا) یلانغاچ بولغان حالده (وربع ثوبہ) حال آنکہ کیومی نڭ
 دورتنن بری (طاهر) پاکدر (وفی اقل) وکیومی نڭ دورتنن آزی پاک بولغان حالده (الافضل)
 آرتوغراقدر (معہ) اوقماق کیوم برله لکن بو حالده کیومسز اوقماق دخی روادیر (وعادم الثوب)
 دخی کیومی یوق بولغوچی کمسہ نڭ (یجز) روا بولور (صلوتہ) نمازنی یلانغاچ اوقماغی (قائما)
 آیاق اوزرینہ بولغان حالده رکوع وسجدہ برله (ویندب) لکن مستحب بولور کیومی یوق بولغوچی
 کمسہ گہ نمازنی اوقماق (قاعد) اولتورغان حالده (مومیا) رکوع ایله سجدہ گہ اشاره قیلغان حالده
 (وقبلۃ خائف الاستقبال) دخی قبلہ غہ یونالور گہ قورقغوچی کمسہ نڭ قبلہ سی (جهۃ قدرتہ)
 یونالور گہ قدرتی بولغان طرفدر یعنی بر کمسہ قبلہ غہ یونالد کک آرتیک بولغان دشماندن
 قورقسہ یا کہ مرض سببلی قبلہ جانبہ یونالور گہ قادر بولماسہ یا کہ دریا اوزرہ تختہ بولماق ایله
 قبلہ غہ متوجہ بولالماسہ قایو طرفہ یونالور گہ قوتی یتسہ شول طرف اول کمسہ گہ قبلہ بولماق ایله
 اوقدوغی نمازی روا بولور (وان عدم) واگر یوق بولسہ قبلہ نی بلگوچی کمسہ یا کہ بلیورگوچی
 کمسہ صحرا دہ یالغوز بولماق ایله یا ایسہ کیچ قاراڭغی بولوب جہتلرنی بلیورگوچی یولوز کبی
 علامت لار بولماق ایله یا کہ محلہ مسجدینہ باشقہ مسجددہ بولوب محراب بولماق برله یا کہ خبر
 بیرگوچی بولسەدە شول دیار نڭ آدمی بولمای خبر بیرگوچی دخی مسافر بولماق برله یا کہ خبر
 بیرگوچی لر شہادۃ اہلی بولماش کافر کبی یا کہ فاسق کبی یا کہ صبی کبی کمسہ لر بولوب

ديانتده بو مذکور لرنگ خبری معتدا به بولمادگی اوچون خبر لرندن ظن غالب حامل بولماقی سببلی قبله نڭ قایوجانبنده ایدو کین بلورگه مضطر بولغوجی کسه (تحری) کامل استر و تیکشور کوکلی برله قبله نڭ قایوجانبده ایدو کنی (ولم یعد) واقودغی نمازونی قایتارماز (مخطیء) قبله نی استاب و تیکشور بقبله غه یونالمکده خطا قیلغوجی (بل) بلسکم واقودغی نمازنی قایتارور (مصیب) قبله نی تابغوجی کسه (لم یتحر) لکن استمدی قبله نڭ قایو طرفه ایدو کین و تیکشور مدی (وان تحول) و اگر اوزگه رسه (رائیه) نماز واقغوچینڭ فکری (مصلیا) واقودغی حالده (استدار) ایله نور کوکلی ایله نگان طرفه اگرده بر کسه نڭ فکری هیچ بر طرفه قرار تابمسه یا که دورت رکعتده رأی دورت طرفه کوچسه دورت طرفه یونه لمک برله نمازونی تمام ایتدر (ولایضر) دخی ضرر بیرمه س تحری برله امامغه اویوغوجی کسه گه (جهله) اویوغوجی کسه نڭ بلباز لکی (جهه امامه) امامینڭ قایو طرفه یونالدو کنی (اذا علم) اویوغوجی بلبگان وقتده (انه) حقیقتده امام (لیس خلفه) اویوغوجی نڭ آرتنده ایمه سلو کنی (بل) بلسکم تحری برله اویوغوچیغه ضرر بیروور (تقدمه) اویوغوجی نڭ امامندن آلدی بولوی (او) یا ایسه ضرر بیروور (علم مخالفته) امام نڭ یونه لبگان طرفینه یونالمگانین بلوی (ویقصد) دخی نیت ایتدر امامغه اویوغوجی کسه (صلوته) امامنڭ نمازنی (و) دخی نیت ایتدر (اقتدائه) امامغه ایارما کونی (ان اقتدی) اگر اویوسه امامغه (متصلا) توتشوردوغی حالده نیتنی (بالتحریمه) تحریمه تکبیرینه (و) دخی کوکل نیتنی نڭ بولماقی (مع اللفظ) تل نیتی ایله برگه (افضل) آرتوغراقدر یالغوزغنه کوکل نیتندن امانل نیتی نڭ کوکل نیتندن باشقه اعتباری یوقدر (ویکفی) دخی یتکوچی بولور (لغیر الفرض) فرض نمازدن باشقه نماز اوچون (والواجب) دخی واجب نمازدن باشقه نماز اوچون (نیت مطلق الصلوة) باری نماز واقونوغنه نیت ایتمک سنت یانفل ایله قیدلمک لازم بولماز (ولهما) و فرض نماز برله واجب نماز اوچون (شرط) شرط قیلندی (التعین) قایو نماز ایدو کین بیلگولمک وقتینه فرض دیمک کبی یا ایسه وتر دیمک کبی یا که جنازه نمازی دیمک کبی (لا) شرط قیلنمادی (العدد) رکعت نڭ صانون بیلگولمک مثلا ایکی رکعت یا که دورت رکعت دیمک کبی

(فصل فی صفة الصلوة) بوفصل نماز نڭ صفتی بیاننده در نماز نڭ صفتی کره ک فرض قطعی بولسون قیام وقراءت کبی کره ک فرض ظنی بولسون تعدیل الارکان کبی کره ک واجب بولسون فاتحه او قماقی وسوره قوشماقی کبی کره ک سنت بولسون تحریمه تکبیرنده قول کوتهرمک کبی کره ک ادب بولسون قیامده سجدی بیرینه قارماقی کبی (فرضها) نماز نڭ فرضی (التحریمه) تکبیر تحریمه در یعنی افتتاح تکبیری در (و) دخی نماز نڭ فرضی (القیام) آیاق اوزرینه تورمق در (و) دخی نماز نڭ فرضی (قراءة آیه) قرآنندن بر آیت اوقمق در (فی کل) هر رکعتده (من رکعتی الفرض) فرض نماز نڭ ایکی رکعتندن (وفی کل) دخی هر رکعتده (من الوتر) وتر نمازندن (والنفل) دخی

نفل نماز وندن (والمكتفى) لكن كفايه لنگوچى كمسه (بها) بر آيت اوقمى برلنگنه (مسىء)
 گناھلى در چونكه فاتحه نى تمام اوقمى واجبدر وفاتحه اوزره بر سوره يا ايسه بر سوره قدر
 آيت قوشماق دخی واجبدر بو آيت برلنگنه اڪتفاده واجبى قويماق واردر (وعندهما)
 و نماز نك فرضى ابو يوسف ايله امام محمد رح الله عليهما قاتلرند (قراءة آية طويلة)
 اوزون بولغوچى بر آيت اوقماقدر (اولئك آية قصار) يا ايسه قسه بولغوچى اوچ آيت اوقماقدر
 (و دخی نماز نك فرضى (الركوع) ركوع قيلماقدر (و) دخی نماز نك فرضى (السجود) سجده
 قيلماقدر (بالجمعة) ماڭلاي نك تمامى برله (والانف) دخی بورن نك قانى ييرى برله سجده نى
 بويله قيلماق امام اعظم رحمه الله عليه نك رضا بولمىش عملى در (وبه) دخی سجده قيلماق
 ماڭلاي و بورون برله ديمك ايله (يفتى) فقوى بيرلور (ودخی) نماز نك فرضى (القعدة الاخيرة)
 آخرى اولتوروش در (قدر التشهد) تشهد قدرى يعنى التحياتنى اولندن عبده ورسوله غه چه
 اوقورلىق مقدارى (و) دخی نماز نك فرضى (الحروج) نمازدن چقماقدر (بصنعه) نماز اوقوغوچى
 اوزى نك اختيارى فعلى برله لكن اهل تحقيق قتنده مفتى به بولغان قول خروج بصنعه
 فرض بولماقدر بيانى مطولانده در (وواجبها) دخی نماز نك واجبى (قراءة الفاتحة) فاتحه نى
 آخرينه چه اوقمىدر يعنى هر بر ركعتده (و) دخی نماز نك واجبى (ضم سورة) فاتحه غه بر سوره
 قوشماقدر فرض نمازلرنك اولگى ايكي ركعتنده نفل نمازلرنك هر ركعتنده
 (و) دخی نماز نك واجبى (رعاية الترتيب) سجده كى تكرار بولغوچى هر ركن نى اوز اورنيده
 قويونى صافلامق در (اما) هر ركعتده تكرار بولماش قيام وركوع كى ركنلرنى اوز اورننده
 كيلقورمك فرضدر ديمشدر (و) دخی نماز نك واجبى (القعدة الاولى) اولكى اولتوروشدر اصح
 روايت اوزره (و) دخی نماز نك واجبى (التشهدان) ايكي تشهددر يعنى هر ايكي اولتوروشده
 التحياتنى اولندن عبده ورسوله غه چه اوقماقدر (و) دخی نماز نك واجبى (لفظ السلام)
 السلام لفظنى ايتكمدر اما عليكم لفظنى ايتكم واجب توكل ديمشدر بس سهو سجده مى واجب
 كمسه شول امام نك نمازيده كرگوچى بولماز (و) دخی نماز نك واجبى (قنوت الوتر) وتر نك دعاسنى
 اوقماقدر (و) دخی نماز نك واجبى (تكبيرات العيدين) ايكي عيد نماز نك زوائد تكبيرلرى
 در (و) دخی نماز نك واجبى (تعيين الاوليين) اوچ ياكه دورت ركعتلى فرض نماز نك اولگى
 ايكي ركعتنى بيلگولمك در (للقراءة) قراءة اوچون (و) دخی نماز نك واجبى امام اعظم ايله امام محمد
 رحمه الله عليهم قتلرند (تعديل الاركان) ركنلرنى كاملمكدر يعنى ركوعده و سجده ده دخی
 ركوع ايله سجده آراسنده دخی ايكي سجده آراسنده غى اولتوروشده بر تسبيح ايتورلك قدر
 اعضانى قرارلندرمق در لكن بو عمل امام ابو يوسف ايله امام شافعى رحمه الله عليهم قتلرند

فرض در تعبدیل الارکان قبله‌دغی کهمه‌نک نمازی بو اماملار قاتنده فاسد اولور (و) دخی نماز ننگ واجبی امام بولمیش کهمه‌گه (المجر) قراءتنی آشکارا آواز برله اوقمقدر (والاخفاء) دخی یا شزون اوقمقدر (فیما) آندای نمازده (یجر) آشکارا اوقلور (و) دخی آندای نمازده (یخفی) یا شزون اوقلور و بو ذکر ایدولمیش واجبلرنی قصدا قویولدقه نماز کیمچلک اوزره تمام اولور و دخی سهوا قویولدقه سهو اوچون سجده قیلماق واجب اولور (وسن) دخی سنت بولدی (غیرهما) فرض ایله واجبه باشقه بولمیش عمل لر (اونب) یا که مستحب بولدی (فاذا اراد) بس قایو وقت بر کهمه تله سه حاضر لنسه (الشروع) نمازنی باشلامقه (کبر) تکبیر ایتور یعنی تلنده یور و تور الله اکبر کلمه سنی (بلامد الهمزة) الله لفظی ننگ همزه سین سوز ماینچه (والباء) دخی اکبر لفظی ننگ باسین سوز ماینچه چونکه بولفظلرده مد ایلمک نمازنی فاسد ایدر دیبش لر (ماسا) تیدور گانی حالده (بابهامیه) ایکی باش بارمغی ننگ طرفلرنی (شغمتی اذنیه) ایکی قولاغی ننگ توبنده بولغان یومشاقلرینه (والمرأة) دخی خاتون کهمه (ترفع) کونارور تکبیر وقتنده (یدیها) ایکی قولنی (حداً منکبیها) کوکره کویه گینک ایکی قولباشقه قاشقان ییری برابرینه (ویجوز) وروا بولور نمازنی باشلاماق (بکما) هر آندای لفظ برله (دل) دلالت قیلدی اول لفظ (علی التعظیم) الله تعالی نی اولوغ لقی اوزره یعنی الله اجل الله اعظم لفظی کبی لفظلر برله (ولایشوب) قاتوشد مادغی حالده الوغ لاوغه دلالت قیلغوجی لفظنی (بالعاء) دعا برله یعنی برشینی استمه ک ایله اللهم ارزقنی اللهم اغفر لی دیمک کبی (ولو) اگرچه بولسه ده الوغ لاوغه دلالت قیلغوجی لفظ (بالفارسیه) فارسی لغتی برله خدای بزرک ست لفظی کبی یعنی اگرچه الله تعالی نی الوغ لاوغه دلالت قیلغوجی لفظ فارسی بولسه ده آننگ ایله نمازغه کرشمک روا بولور (لا) روا بولماز (القراءة) نمازده قراءه اوقمقی (بها) فارسی لغتی برله (الا) مگر روا بولور (بعدر) هنر برلن گنه یعنی عرب لغتی ایله اوقی بلمگه نلکسن (وبه) و نمازده فارسی لغتی ایله قراءه اوقمقی روا بولمغانلق برله (یفتی) فتوی بیرو لور (ویضع) دخی قویار نمازنی باشلاغوجی کهمه تکبیر تحریمه دن صکره (یهینه) اوک قولنی (علی شماله) صول قولی اوزرینه (تحت سرتیه) کنگگی آستینه (فی کل قیام) هر بر قیامده (فیه) بولغوجی اول قیامده (ذکر محنون) مشروع بولمیش ذکر اول ذکر کره ک سنت بولسون سبحانک اللهم دعاسی کبی کره ک فرض بولسون قراءه کبی کره ک واجب بولسون فاتحه غه سوره قوشماق کبی (ویرسل) دخی یبه رر قولنی (فی قومة الركوع) رکوعدن قایتوب آباق اوزره تور دقه (و) دخی یبه رر قولنی (بین تکبیرات العیدین) ایکی عید نمازینک زائد بولغان تکبیرلری آراسته اوچ مرتبه (ثم) اوک قولین صول قولی اوزرینه قویغاندین صوگ (یثنی) ثنا اوقور یعنی سبحانک اللهم فی اوقور آخیرینه چه (ولا یوجه) لکن انی وجهت وجهی للئی فطر السموات والارض کلماتنی آخیرینه چه سبحانک دعایینه قوشماز هیچ نمازده هیچ وقتده امام اعظم رحمه الله علیه دن

اصح روايت اوزره (ويتعود) دخی اعوذ اوقور (للقراءة) نمازده قراعت اوقمق اوچون اولگی
 رکعتده (لا) اعوذنی اوقماز (للتناء) سبحانک دعاسنی اوقومق اوچون (فيقوله) بس ايتورا اول
 اعوذنی (المسبوق) امام برله اوقودن نمازنىڭ اولی اوتمش كـمسه قالغان رکعتنی توروب
 اوقغان وقتده (لا) ايتماز اعوذنی (المؤتم) امامغه نمازنىڭ اولنده اويومش كـمسه (يؤخر)
 دخی كـچوكتورر امام اعوذنی (عن تكبيرات العيدین) ايکی عيد نمازنىڭ تكييرلاروندن
 (ويسی) دخی بسم اللهنی ايتور فاتحه دن اول هر رکعتده (لا) بسم اللهنی ايتمهز (بين الفاتحة
 والسورة) فاتحه برله سوره آراسنده (ويسرهن) دخی ياشرون ايتور سبحانک دعاسنی واعوذ ايله
 بسم اللهنی نماز اوقوچى كـرك امام بولسون كـرك اويوغوچى بولسون كـرك بالغوز بولسون (ثم) بسم الله صوڭنده
 (يقراً) سوره فاتحهنی اوقور (ويؤدن) دخی فاتحه صوڭنده آمين دير (سرا) ياشرون (كالمؤتم) امامغه
 اويومش كـمسه كـبی (ثم) قراعت صوڭنده (يكبر) تكيير ايتور (للكوع) ركوعغه وارمق اوچون
 (خافضاً) باشین ايگانی حالده (ويتعبد) دخی تابانور (بيديه) ايکی قولى برله (على ركبتيه)
 ايکی تزی اوزرينه (مفرجاً) آچدغى حالده (اصابعه) بارمق لرنی (باسطاً) توشه دكى حالده
 (ظهره) آرقاسنی (غير رافع) كوته رودن باشقه (ولامنكس) دخی توبه ن ايتودن باشقه (رأسه) باشنی
 آرقاسندن آنڭ اوچون آرقا ايله باشنی ركوعده برابر توتمق سندر حتى آرقاسينه كسه تولى
 صو قويلدقده توگولمه گوچى بولور (ويسبح) دخی ركوعده تسبيح ايتور يعنى سبحان ربی العظيم
 دير (ثلاثاً) اوچ مرتبه (وهو) تسبيحنی اوچ مرتبه ايتمك (ادناه) تسبيحنڭ سنت مرتبه سنده
 كيمی در (ثم) تسبيح صوڭنده (يسمع) سمع الله لمن حمده دير (رافعاً) كوته ردكى حالده (رأسه)
 باشنی (ويكتفى) دخی كفایه لنور (به) سمع الله لمن حمده ديمك برله (الامام) امام بولغان كـمسه (و)
 دخی كفایه لنور (بالتحميد) ربنا لك الحمد ديمك برله (المؤتم) امامغه اويومش كـمسه (ويجمع) دخی
 ييار (المنفرد) بالغوز اوقغوچى كـمسه (بينهما) سمع الله لمن حمده برله ربنا لك الحمدنىڭ آراسنی
 يعنى هرايكوسنی اينور (ويقوم) تورر آياق اوزره (مستوباً) برابر بولغان حالده توغرى هيچ بر
 طرفقه آوشماينچه (ثم) تورغاندين صوڭ (يكبر) تكيير ايتور (ويسجد) دخی سجده قيلور (فيضع)
 بس قويار بيرگه اول (ركبتيه) ايکی تزونی (ثم) تزندين صوڭ قويار (بديه) ايکی قولنی (ضاماً)
 يابشدورغانى حالده بر برينه (اصابعه) بارماق لرونی (ثم) ايکی قولندن صوڭ قويار (وجهه)
 يوزونی يعنى ماڭلاي ايله بورنونی ايکی اوچ آراسينه قوللاری قولاق برابر وند بولمق برله
 (مبدياً) ظاهر وقوش قيلغانى حالده (ضبعيه) قولنىڭ ايکی قولتوق طرفنى ترسه گى
 ايله قابرغاسندن (مجانياً) يراق قيلغانى حالده (بطنه) قارنونی (عن فخذيه) ايکی بوطندان
 (موجهاً) يونا لدرگانى حالده (اصابع رجليه) ايکی آياق بارماق لرونى بيرگه تيكورمك برله
 (نحو القبلة) قبله طرفينه (ويسبح) دخی تسبيح ايتور سجده ده (ثلاثاً) اوچ مرتبه يعنى سبحان ربی الاعلى

دبر (ويجوز) دخی روا بولور سجده قيلماق (على كل شيء) هرشی اوزرينه (يجد) تابار سجده قيلغوجی (حجه) سجده قيلنمش شينك قاتلوغنی (ويستقر) دخی قرارانور اولشی اوزرينه (جبهته) سجده قيلغوجی نك ماكلایي یعنی ماكلایوني باصدغی حالده باطماغوجی وباصلماغوجی بولورماق ياطاری کبی شی اوزرينه سجده قيلماق روا بولماز (و) دخی سجده قيلماق روا بولور (على ظهر من) آندی كمسه نك آرقاسی اوزره (يصلی) اوقور اول آرقاسينه سجده قيلنمش كمسه (صلوته) سجده قيلغوجی نك نمازونی یعنی هرايكوسى برنمازنی اوقغوجی بولورلار مثلا اويله نمازی کبی (في الزحام) اورن طار و طغز وقتده (والمرأة) دخی خاتون كمسه سجده (تخفض) توبانايور یعنی آياق بارمق لارونی ياتقورور وقولتق لرین قابرغاسينه يابشدورر وبله كلرين ييرگه توشورور (وتلرق) دخی يابشدورر (بطنها) قارنونی (بفخديها) ايکی بوطينه (ويرفع) دخی کوتارر سجده قيلغوجی (رأسه) باشنی (مكبرا) تكبير ايتکائی حالده (ويجلس) دخی اولتورر ايکی سجده آراسنده (مطمئنا) قرارلندوغی حالده (ويكبر) دخی تكبير ايتور (ويسجد) وسجده قيلور ايکنچی مرتبه (مطمئنا) قرارلندوغی حالده (ويكبر) دخی تكبير ايتور (ويرفع) کوتارور سجده دن (رأسه) باشنی (ثم) باشندین صوڭ کوتارر (يديه) ايکی قولنی (ثم) ايکی قولندین صوڭ کوتارر (ركبتيه) ايکی تزی (ويقوم) دخی تورر آياقی اوزرينه (بلا اعتماد) تايانماينچه (على الارض) يراوزينه (ولا قعود) دخی اولتورماينچه (والركعة الثانية) وايکنچی ركعت (كلاولى) اولگی ركعت کبی در جمله صفتده لکن (لاثناء) يوقدر ثنائی یعنی ايکنچی ركعتده سبحانك اللهم دعاسنی اوقلماز (ولا تعوذ) دخی يوقدر تعوذ یعنی اعودنی ايتلمز (ولا يرفع) دخی کوتارمز نماز اوقغوجی (يديه) ايکی قولنی (فيها) ايکنچی ركعتده (واذا اتهم) وتهم ايتمك وقتنده ايکنچی ركعتنی (افترش) توشار (رجله اليسرى) صول آياغنی (وجلس) دخی اولتورر (عليها) صول آياغی اوزره (ناصبا) تكدوکی حالده (يميناه) اوڭ آياغنی (موجها) يوناللدوردکی حالده (اصابعه) بارمق لارونی (نحو القبلة) قبله طرفنه (واضعا) قويدوغی حالده (يديه) ايکی قولی نك اوچنی (على فخديه) ايکی بوطنی اوزرينه (موجها) يوناللدوردکی حالده (اصابعه) بارمق لارونی قبله طرفيغه (مبسوطة) توشلمش بولغانی حالده (والمرأة) خاتون كمسه (تجلس) اولتورور (على اليتها اليسرى) صول اوچاسی اوزره (مخرجة) چقاردوغی حالده (رجليها) ايکی آياغنی (من الجانب الايمن) اوڭ طرفدان (ويتشهد) دخی التحيات اوقور (كابن مسعود) عبدالله ابن مسعود رضی الله عنه التحياتی کبی یعنی عبدالله ابن مسعود رضی الله عنه دان کوچرلمش التحياتی، اوقور بو روشحه التحيات لله والصلوة والطيبات السلام عليك ايها النبي ورحمة الله وبركاته السلام علينا وعلى عباد الله الصالحين اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمدا عبده ورسوله (ولا يزيد عليه) آرتدورماز ابن مسعود رضی الله عنه دن کوچرلمش التحيات

اوزينه برکنه حرفده اولگى اولتوروشده (وبقراء) دخى اوقور (فيما بعد الاوليين) اولگى
ايكى رعتدن صوڭى رعتده (الفاتحة فقط) فاتحه نيغنه يعنى سوره قوشماز (وان صبح) و اگر
صوڭى رعتده تسبيح ايتسه (اوسکت) ياکه نيك تورسه فاتحه اوقورلق قدر ياکه بر تسبيح
ايتورلك قدر (جاز) روا بولور (ثم) صوڭى رعت صوڭنده (يقعد) اولتورور (کلاولى) اولگى
اولتورش کبی (وبعد التشهد) وايکنجی اولترشده التحیات صوڭنده (يصلى) صلوات ايتور
(على النبي صلى الله عليه وسلم) بيغبر صلى الله عليه وسلم گه (ويدعوا) دخى دعا قيلور صلوات
صوڭنده (بما) آندای دعا برله (لايسال) صورالماز اولشینی (من الناس) آدمی لردن (ثم) ذکر
ايدلمش عمل لر صوڭنده (يسلم) سلام بيرور امام (عن يمينه) اوڭ طرفينه (بنية من ثم) اوڭ
طرفنده بولغان لرنی نيت ايتمک برله (من البشر) آدميين (والمالك) دخى فرشته دن (ثم) اوڭ طرفينه
سلامدين صوڭ دخى سلام بيرور (عن يساره) صول طرفينه (كذا) اوڭ طرفينه سلام
بيردوکی کبی صول طرفنده بولغان لرنی نيت ايتمک برله آدمی دن وفرشته دن (والمؤتم) دخى
امامغه اويوش کمه سلام وقتنده (ينوي) نيت ايتار (امامه) امامی بولموقده امامی (في جانبه)
سلام بيرگان جانبنده (و) دخى نيت ايتار امامی (فيهما) هرايکی جانبنه سلام بيردکده (اذا حاذاه)
آرنده امامينه برابر بولغان وقتده (والمنفرد) دخى بالغوز اوقغوجی کمه نيت ايتار هرايکی طرفه
سلام وقتنده (الملك فقط) فرشته نى گنه باشقه هيچ کمنی نيت ايتماز

﴿ فصل ﴾ بوفصل نمازده قراءه اوقونڭ صفتی بياننده دور (بجهر الامام) آشکارا اوقور امام
قراءتنی وجوبا (في الجماعة) جمعه نمازنده (والعیدین) دخى آشکارا اوقور ايکی عيد نمازنده
(والفجر) دخى آشکارا اوقور تاڭ نمازنده (واولی العشاين) دخى آشکارا اوقور اخشام ايله
يسيع نمازی نڭ اولگى ايکی رعت لرنده (ادا) وقتنده اوتامک يونندان (وقضاء) دخى وقتندن
صوڭ اوتامک يونندان (لا) آشکارا اوقماز امام (غير) ذکر ايدلمش نمازلردن باشقه نمازلرده
(والمنفرد) وبالغوز اوقغوجی کمه (خير) اختيارلی قيلندی آشکارا اوقماق ايله ياشرن اوقماقده
(ان ادی) اگر وقتنده اوقسه (و) دخى بالغوز اوقغوجی (خافت) ياشرون اوقور (حتما) واجبلک
يونندان (ان قضی) اگر وقتندن صوڭ اوقسه (وادنى الجهر) و آشکارا اوقونڭ کیمی (اسماع غيره)
اوزندن باشقه کمه گه ايشتدور مکدور (وادنى المخافتة) دخى ياشرون اوقونڭ کیمی (اسماع نفسه)
اوزينه ايشتدور مکدر اگرده قراءه اوقدغنی اوزی ايشتماسه مجمعه اولوب نمازی جائز اولماز
ديمشلر (وهو الصحيح) و ياشرون اوقونڭ کیمی اوزينه ايشتدور مک ديگان سوز درست سوز دور
(و کذا) دخى قراءتده بولغان آشکارا لک و ياشرون لک مقدارى کبی دور حکمه يعنى سوزده بولغان
آشکارا لکده ياشرون لک نڭ مقدارى (في کل ما) هر اولشیده کم (يتعلق) بولوی باغلانور اول

شى نك (بالنطق) سويله شوگه (كالطلاق) طلاق كى يعنى بر كمسه خاتونينه طلاق سن ديسه ديد كى سوزنى ايشوتسه طلاق واقع بولور اگراوزى ايشوتسه واقع بولماز (والعتاق) دى آزاد ايتمك كى يعنى بر كمسه قولينه آزادسن ديسه سوزونى اوزى ايشوتسه قلى آزاد بولور اگرا ايشوتسه آزاد بولماز (والاستثناء) دى انشاء الله ديمك ايله جمله دن برسینی چغارمق كى يعنى بر كمسه خاتونينه سن طلاق سن اگرا الله تلسه ديسه بويله ديمك نى اوزى ايشوتسه طلاق توشماز اگراوزى ايشوتسه توشار (وغیرها) دى ذكر ايدولش حكم لردن باشقه حكم لرده چهر ايله اخفانك حكى شويله دور مثلا بر كمسه مال بوغاز لادقه بسم الله ديسه لكن ديد و كنى اوزى ايشوتسه بوغزلادوق حيوان حلال بولور اگراوزى ايشوتسه حلال بولماز (وسقة القراءة) دى نمازده قراءه نك سنت مقدارى (فى السفر) سفرده وقتده (عجلة) آشغوج بولغان حالده (الفاتحة) فاتحه اوقماقدور (مع اى سورة) قاير سورة برله (شاء) تلسه ده قسقه سورهلردن (و) دى قراءه نك سنت مقدارى سفرده (امنا) امين بولغان حالده (نحو البروج) فاتحه اوقماقدور والسماء ذات البروج كى سورة ايله (وفى الحظر) دى اويده امين بولغان حالده (استعسنا) كوركام صايدى مشايخ لر (طوال المفصل) قرآنن آيروب آلنمش هفتيك نك اوزون سورهلرن اوقماقنى (فى الفجر) تاك نمازنده (والظهر) دى اويله نمازنده (و) دى كوركام صايدى مشايخ لر (اوساطه) ازونلقده قسقه لقده هفتيك نك اورتسه سورهلرن اوقماقنى (فى العصر) ايكندى نمازنده (والعشاء) يستو نمازنده (و) دى كوركام صايدى مشايخ لر (قصاره) هفتيك نك قسقه سورهلرون اوقماقنى (فى المغرب) اخشام نمازنده (ومن الحجرات) وهجرات سورهلردن يعنى انافتحنادن صوگنى سورهلردن (طوال) اوزن سورهلردور (الى البروج) والسماء ذات البروج سورهلرينده (ثم) بروج سورهلردن صوگ (اوساطه) ازونلقده قسقه لقده هفتيك نك اورتسه سورهلردور (الى لم يكن) لم يكن سورهلرينده (ثم) لم يكن سورهلردن صوگ (قصاره) قسقه سورهلردور (الى الآخر) هفتيك نك آخرينده (و) دى كوركام صايدى مشايخ لر (فى الضرورة) ضروره وقتنده كرهك سفرده بولسون كرهك ايوده بولسون (بقدر الحال) حالينه وقتينه لايق مقدارى اوقماقنى (وكره) مكروه بولدى (تعيين سورة) برسورنى بيلگولمك (للملوة) برنمازغه اول نمازنده اصلا باشقه سورهل اوقماينجه (وينصت) دى تيك تورور يعنى قراءه اوقماز (المؤتم) امامغه اويومش كمسه (و كذا) دى امامغه اويودقه تيك تورور (فى الخطبة) امام خطبه اوقدقه (الا) مكر تيك تورماز (اذ اقرأ) امام خطبه ده اوقغان وقتده (صلوا عليه) كلمه سون (فيصلى) بس صلوات اوقور (السامع) صلوا عليه كلمه سون ايشتكوچى كمسه (سرا) ياشرون هيچ كمگه ايشتدورماز (والجماعة) دى نماز اوقغانده جماعت بولماق (حقه مؤكدة) قولى اولان سنندور (والاولى) دى لايق راقى

كمسه (بالامامة) امام لقغه (الاعليم) بلگوچى رك كمسه دور (بالسنة) شريعتنى (ثم) شريعتنى
 بلوده ده برابر لك صوكنده (الاقراء) قراءه علمين بلگوچى رك كمسه دور (ثم) قراءه علمنده ده
 برابر لك صوكنده (الاورع) شبهه دان صاقلنگوچى راق كمسه دور (ثم) اورع لكده ده برابر لك
 صوكنده (الاسن) ياشده الوغراق كمسه دور اگر عقلى اوزگار ماش اولسه (فان ام) بس اگر
 امام بولسه (عبد) قل كمسه (او) ياكه امام بولسه (اعرابى) صحراوى كمسه (او) ياكه امام
 بولسه (فاسق) شرعه استقامت سز كمسه (او) ياكه امام بولسه (اعمى) صوقر كمسه (او) ياكه
 امام بولسه (مبتدع) اعتقادنده اهل السنة والجماعت كه مخالف بولمش كمسه (او) ياكه امام بولسه
 (ولذنا) زندان پيدا بولش كمسه (كره) مكروه بولور بوذكر ايدولمش لرنك امام بولماق لرى
 نماز مسئله لرين مذكور لردن آرتق بلگوچى كمسه بولدقه اگر بولماسه مذكور لرنك
 امام بولوى مكروه بولماز (كجماعة النساء) خاتون لرنك جماعت بولوى مكروه بولدى كبرى
 (وحدن) براوز لرى ايرنلردن باشقه (فان فعلن) بس اگر قيلسه لرخاتون لرى بر خاتونغه
 اويوب جماعت برله نماز او قماقنى (تقى الامام) تورر امام بولمش خاتون (وسطهن) اويوغوچى
 خاتون لرنك اور تاسنده (وكحضور الشابة) دى ياش خاتون لك حاضر بولوى مكروه بولدى
 كبرى (كل جماعة) جماعت نمازى لك هر برينه (والعجوز) دى قارت خاتون لك حاضر بولوى
 مكروه بولدى كبرى (الظهر) اويله نمازينه (والعصر) دى ايكندى نمازينه (ويقتدى) دى
 اويور نمازده (المتوضى) طهارة آلوچى يعنى طهارة آلوچى كمسه لك اويوماقى درست بولور
 (بالمتيهم) تيمم قيلغوچى غه (و) دى اويور (الغاسل) آياق يوغوچى (بالماسح) چتوك اوزره
 مسح قيلوچيغه (و) دى اويور (القائم) آياق اوزره تورغوچى (بالقاعد) آوروكى عذر سببلى
 اولتور غوچيغه (و) دى اويور (المومى) اشاره برله اوقغوچى (بالمومى) اشاره برله اوقغوچيغه
 (و) دى اويور (المتنفل) نفل نمازى اوقغوچى (بالمقترض) فرض نمازى اوقغوچيغه (لا) اويوماز
 (رجل) اير كمسه (بامرأة) خاتونغه (اوصبى) ياكه صبى غه (و) دى اويوماز (طاهر) عذر سز
 پاك كمسه (بمعتور) عذرلى كمسه گه (و) دى اويوماز (قارى) نماز جائز بولورلق قدر قراءه
 بلگوچى (بامى) قراءه بلماگوچى گه (و) دى اويوماز (لابس) كيوملى كمسه (بعار) يالانغاچ
 كمسه گه (و) دى اويوماز (غير موم) اشاره قيلماغوچيغه (بهموم) اشاره قيلغوچيغه (ولا) دى
 اويوماز (مقترض) فرض نماز اوقغوچى (بمتنفل) نفل نمازى اوقغوچيغه (ولا) دى اويوماز
 اويله نمازى اوقغوچى ايكندى نمازى اوقغوچيغه مثلا (والامام) دى امام كمسه (لايطيلها)
 اوزون قيلماز نمازنى قراءتنى اوزاق اوقوب تسبيح لرنى كوب ايتماك برله (ولا) دى اوزون

قیلماز (قراءة الاولى) اولگی رکعت نلک قرائتی ایکنچی رکعت نلک قرائتی اوزره (الا) مگر اوزون قیلور اولگی رکعت نلک قرائتین ایکنچی رکعت نلک قرائتی اوزره (فی الفجر) تاك نمازنده غنه (ویقوم) دخی تورر (المؤتم الواحد) اویومش برکمهسه (علی یمینه) امامنلک اوک طرفی اوزره (و) دخی تورر (الزائده) اویومش برگه آرتق کمسه (خلفه) امام نلک آرتی اوزره (ویصف) دخی صفلانور امامغه یاقین (الرجال) ایرلر (ثم) ایرلردین صوگ صفلانور (الصبيان) صبی لر (ثم) صبی لر دین صوگ صفلانور (الحنائی) خنئالر یعنی ایرنلر و خاتونلر عورتی بولمش کمسه لر (ثم) خنئالردن صوگ صفلانور (النساء) خاتونلر (فان حادثه) بس اگر خاتون برابر بولسه ایرگه (فی صلوة مشتركة) مشترک بولمش نمازده (تحریمه) تکبیر تحریمه یونفدن (واداء) دخی ادا یونفدن یعنی ایرایله خاتون تکبیر تحریمه لرونده بر ایپامغه اویومش بولسه لر بر نمازنی اوتامکده دخی ایکسی نلک آراسنده پرده یایسه برکشی چغارلق آچق بولماسه (فست) بوزولور (صلوته) ایر کمسه نلک نمازی (ان نوی) اگر نیت ایتسه امام (امامتها) خاتونغه امام بولونی (والا) اگر امام نیت ایتماسه خاتونغه امام بولونی (فصلوتها) بس بوزولور خاتون کمسه نلک نمازی ایر نلک نمازی بوزلماز.

(فصل — ل) بوفصل نماز اچنده پیدا بولمش حدث صوکنده شول نمازنی اتمام ایتونلک صفتی بیاننده در (مصل) نماز او قوچی (سبقه) پیدا بولدی اول نماز او قوچیغه (حدث) طهارة سزلك اختیارتندن باشقه (توضاً) طهارة لنور طهارة عملندن باشقه عمل ایله بولوشما ینچه (واتم) دخی تمام ایتار نمازنی (ولو) اگر چه پیدا بولسه ده طهارة سزلك (بعد التشهد) التحیاتنی عبده ورسوله گه چه اوقباق صوکنده (والاستغاف) لکن تحریمه نی یا گارتوب نمازنی باشدن آلمق (افضل) آرتوقدر قالغانین اولگوسینه اولاشد رودن (والامام) دخی امام کمسه (یجر) تارتور طهارة سزلك پیدا بولمق صوکنده (آخر) باشقه کمسه نی (الی مکانه) اوز اورنینه (ثم) باشقه کمسه نی اوز اورنینه تارتماق صوکنده (یتوضاً) طهارة لنور (ویتم) دخی تمام ایتار امام نمازنی (ثمه) طهارة لنگان اورننده (اویعود) یا که قایتور اولگی اورنینه یا که اوینه یا که باشقه مسجد که (کالفرد) یالغوز او قوچی کبی یعنی قایو اورونده او قوسه ده اختیارلی در (ان فرغ) اگر بوشانمش بولسه نمازدن (امامه) امام نلک امامی (والا) واگر بوشانمش بولماسه (عاد) قایتور امام وایارور اوز اورنینه قویمش امامینه (و کذا) دخی امام کبی اختیارلی در (المقعدی) امامغه اویوغوچی کمسه یعنی امامغه اویومش کمسه نلک طهارتی بوزولسه امامی نمازدن بوشانغان حینک تلاسه طهارت لنوب نمازنی طهارة لنمش اورنونده تمام ایتار تلاسه اولگی اورنینه قایتور تلاسه اوینه قایتوب تمام ایتار اگر ده امامی نمازدن بوشانمش اولسه قایتوب امامینه ایتار (ولو جن) واگر برکمه

نماز اچنده ديوانه بولسه (او اغمى عليه) ياكه هوش سز بولسه (او احلّم) ياكه بوقلاب رؤياده منى ايندورسه (او قهقهه) ياكه قاتی کولسه (او احث) ياكه طهارة بوزسه (عمدا) قصد برله (او اصابه) ياكه تيكسه نماز او قوجينك كيومينه (بول كنير) كوپ بولغوجى بول يعنى درهم قدرندن آرتق (اوشج) ياكه برار اعضاسى بارولسه (فسال) بس آقسه اول اعضادن قان (او ظن) ياكه گمان ايتسه (انه احث) درست لكه طهارة بوزولدى ديب (فخرج من المسجد) بس چقسه مسجددن (اوجاوز) ياكه اوتسه (الصفوف) صفلردن (خارجه) مسجد طشنده (ثم ظهر) آندين صوكت بولنسه (طهره) بالكوگى (بطلت) نمازى باطل بولور ذكر ايدلمش صورت لرنك هر برونده (ولولم يخرج) واگر مسجددن چقماسه (اولم يجاوز) ياكه مسجد طشنده صف لردن اوتماسه (بنى) توتاشد رور قالغان نمازوني اوقغان نمازينه يعنى نمازنى باشدن آلماز (بعد التشهد) دغى التحيات مقدارى اولتورماق صكند (ان عمل) اگر قيلنسه (مايفيها) نمازنى بوزغوجى عملنى كوليك كىي وقصد ايله طهارة بوزمق كىي (تمت) نماز تمام بولور (ويفسد) لكن بوزولور (صلوة المسبوق) امامغه صكره اويومش كمسه نك نمازى نمازغه منافي بولغوجى مسبوق نك نمازى اچنده بولوى اوچون (وان وجد) اگر تابلسه — التحياتنى عبده ورسوله گهجه اوقورلق مقدار اولتورماق صوكتنده (رؤية المتيمم الماء) تيمم برله اوقغوجى نك صونى كورمكى (ونحوه) دغى موثا اوخشاغان شيلر تابلسه (فسدت) باطل بولور نماز (عند ابى حنيفة) امام اعظم رحمه الله عليه قاتنده (لفرضية الخروج) نمازدن چقماق فرض بولووى اوچون (بصغره) نماز اوقوجى اوزينك اختياري فعلى برله (لا) باطل بولماز (عندهما) امام ابو يوسف ايله امام محمد رحمه الله عليهما قاتلرونده نمازدن چغار اختياري فعلى ايله بولوى فرض بولمادغى اوچون *

(فصل) بوفصل نمازنى بوزغوجى شيلر بياننددر (يفسدها) باطل قيلور نمازنى (الكلام سوز (مطلقا) يعنى كرهك قصد بولسون كرهك سهوا بولسون كرهك كوپ بولسون كرهك آز بولسون (و) دغى باطل قيلور نمازنى (السلام) سلام بيرمك (عمدا) قصد برله (و) دغى باطل قيلور نمازنى (رده) سلامنى قايتارمق (و) دغى نمازنى بوزار (الانيس) آه اوه ديمك (و) دغى بوزار نمازنى وباطل قيلور (نحوه) آه اوه ديمك كىي تاوشلى بولغوجى سوزلر (و) دغى بوزار نمازنى (البكاه) يغلامق (بصوت) تاوش برله (الا) مگر بوزماس تاوش ايله يغلامق (لامر الاخرة) آخرة امرى اوچون اوزره (افرق جيولوب قراة او قودن منع ابعك كىي (و) دغى بوزار نمازنى (تشميت العاطس) توچكور كوييگه جواب بيرمك يعنى بيرمك الله ديمك (و) دغى بوزار نمازنى (جواب الكلام) سوزگه جواب بيرمك (ولو بالذكر) اگرچه ذكر ايله بولسده (و) دغى بوزار نمازنى (الفتح) قراة اوقورده توقنالمش كمسه نك قراعتين آچوب ياردم بيرمك (الا) مگر فتح نمازنى بوزماس (لامامه)

اوزى اويومش امامينه غنه (و) دخى بوزار نمازنى (القراءة) اوقماق (من المصحف) قرآندىن
 يعنى قرآن يوزينه قارماق برله (و) دخى باطل قيلور نمازنى (السجود) سجده قىماق (على نجس)
 نجس اوزرينه (و) دخى باطل قيلور نمازنى (الدعاء) دعا قىلماق (بىاسئال) صور الاتورغان
 شيلر برله (عن الناس) آدمى لردن (و) دخى بوزار نمازنى (الاكل) يىك (والشرب) دخى اچمك
 (و) دخى باطل قيلور نمازنى (العمل الكثير) كوب بولغوجى عمل (اى مايحتاج الى الدين) يعنى
 محتاج بولنور اول عمل ايكي قولغها گرچه اول عملنى نماز اچنده برگنه قول برله قيلنسه ده كيومنى
 باپماق كىي (اويستكثره) ياكه كوكبه صانور اول عملنى (المصلى) نماز اوقغوجى (اويظن) ياكه
 گمان ايتار (الناظر) قاراغوجى (ان عامله) درستلكده اول عملنى قيلغوجى (غير مصل) نماز
 اوقغوجى ايباس ديب (و كره) و مكروه بولدى نمازده (كل هيئه) هر صفت كم (فيها) بولغوجى
 اول صفنده (ترك الخشوع) تواضعنى قويماق كيروملك واستامك كىي و بارمق لرين آراشدرمق
 و چارلاتماق كىي (و) دخى مكروه بولدى (وقلب الحصى) واق تاش لارنى برابر قىلماق (ليسجد)
 سجده قىلماق اوچون (الا) مگر مكروه بولمادى (مرة) برابر قىلماق برگنه مرتبه (و) دخى مكروه بولدى
 (مسح جبهته) ماڭلايوني سىپماق (من القرب) توپراقدان (فيها) نماز اچنده امانمازنى تمام اينكاچ
 (بسم الله الذى لا اله الا هو الرحمن الرحيم اللهم اذهب عني الهم والحزن) ديب اولڭ قول برله
 ماڭلاينى سىپماق مستحب در حلمى ايله حصن الحصن ده مذكورد (و) دخى مكروه بولدى (السجود)
 سجده قىلماق (على كور عيामته) چالما تورگه گينه (و) دخى مكروه بولدى (افقراش ذراعيه) ايكي
 بله كنى ييرگه توشامك (و) دخى مكروه بولدى (عقص شعرة) ساچنى باشى نڭ تيكروسينه اوراب
 ياكه توباسينه جيوب باغلامق (و) دخى مكروه بولدى (سدل ثوبه) كيومنى يبارمك
 و سالفدرمق يىكلىرنى كىياينچه (و) دخى مكروه بولدى (كفه) سجده گه بارغانه كيومنى جىپماق
 و كوتارمك (و) دخى مكروه بولدى (تخصيص الامام) امامنى خاصلامق (بمكان) بر
 اورنغه يعنى امام نڭ يالغز بولوى بيوك اورنده ياكه توبنده (لا) مكروه بولماز
 (ان قام في المسجد) اگر تورسه امام مسجده ده (وسجد في الطاق) وسجده قىلسه محرابه (و) دخى مكروه بولدى
 (القيام) يالغز تورماق (خلق صف) صف آرتنده (وجد) تابولدى (فيه) اول صفده (فرجه)
 كشى صيارلق آچق (و) دخى مكروه بولدى (صورة حيوان) جانلى شى نڭ صورتى بولق
 (في ثوبه) نماز اوقغوجى نڭ كيومنده (و) دخى مكروه بولدى (مسجده) سجده اورنده
 (و) دخى مكروه بولدى (جهته) نماز اوقغوجى نڭ هر بر طرفنده (غير خلق) آرتدن
 باشقه (وتحت) دخى آسدىن باشقه يعنى جان اياسى نڭ صورتى نماز اوقغوجى نڭ آرتنده
 بولسه ياكه آياق آستنده بولسه مكروه بولماز (ان صغرت) اگر كچكغه بولسه صورت (جدا)

بيك براقىن قاراغوجىغە ظاهر بولماسلىق (اومى) ياكە جويولسە (راسها) صورەتلىك باشى بويماق بىرلە ياكە يىب ايله طوغماق بىرلە (و) دىكى مكرره بولدى نماز اوقماق (فى ثياب البذلة)
 اشە واپودە كيولە تورغان كيومدە (و) دىكى مكرره بولدى (حىسر راسه) نماز اوقغوجى باشنى
 آچىق (الا) مگر مكرره بولمادى (نذاللا) تواضع لىق وتوبىچىلىك يونىدىن (و) دىكى مكرره
 بولدى (عد مايقراء) اوقولۇش شيلرنى صنالماق بارماق بىرلە آيت لردن وتسبيح لردن (و)
 دىكى مكرره بولدى (غلق باب المسجد) مسجد ايشوكنى بركتەك يوزاق صالماق كىلى لىكن
 بو حىكم اولگى زمانىك حىكى اما بو زمانەدە بوزقلىق فاش بولوى سىبىلى مسجد اچىندە گى
 اشيانى حفظ اوچون مسجدنىك ايشكىنى باغلاماق مكرره بولماز دىمىشلىر (و) دىكى مكرره بولدى
 (الوطى) جماع قىلماق (والحدث) دىكى طهارة بوزماق (فوقه) مسجد اوستىدە (لا) جماع
 ايله طهارة بوزماق مكرره بولمادى (فوق بيت) اوياوستىدە (فيه) بولغوجى اول ايونىك
 بعضى اورنىدە (مسجد) سنتلر ونفللر اوقلا تورغان اورن (ولا) دىكى مكرره بولمادى
 (تزيينه) مسجدنى زينتلىك آلتون صوى كىلى شيلر بىرلە (و) دىكى مكرره بولمادى (صلوته)
 نماز اوقغوجىنىك يوناالمىكى (الى ظهرومن) آندى كىمىسەنىك آرقاسىنە (لا يصىلى) اول
 كىمىسە نماز اوقماغوجى (و) دىكى مكرره بولمادى (قتل الحية) يلاننى اولتورمىك (والعقرب)
 دىكى چياننى اولتورمىك (فيها) نماز اچىندە (ويائتم) گناھلى بولور (بالمرور) اوتىمىك
 سىبىلى اوتىكوجى كىمىسە (امام المصلى) نماز اوقغوجىنىك آلدىدىن (فى مسجد صغير) كچىك
 بولغوجى مسجدە كچىك بولغوجى مسجدنىك مقدارى قىرق آرشىدىن كىرك بولور اختلاف
 اوزرىنە آلتىمىش آرشىن غاچە (واما فى غيره) ولكن كچىك مسجددن باشقىدە (ففيمها) بس
 آندى اورىدىن اوتىمىك سىبىلى گناھلى بولور (ينتهى) ابرشور (اليه) اول اورنىغە
 (بصره) نماز اوقغوجىنىك كوزى (ناظرا) قارادغى حالە (فى مسجد) سجدە اورنىغە
 (ففيمها) مكرره بولور اوتىمىك شونداى اورىدىن (ماذى الاعضاء) برابر بولور اوتىكوجىنىك
 اعضاسى (الاعضاء) نماز اوقغوجىنىك اعضاسىنە (ان صلى) اگر اوقسە (على دكان)
 بىيوك اورىدە اوتىكوجىنىك اورىدىن (ان لم يكن) اگر بولماسە نماز اوقغوجىنىك
 آلدىدە (سترة) پردە (اى خشب) يعنى آغاچ (بقدر ذراع) بر آرشىن مقدارى (وغلظ اصبع)
 دىكى بارمى بوانلىغى (يغرز) قادالور اول پردەنى (حذاء احدما جيبه) نماز اوقغوجىنىك
 ايكى قاشىدىن بىرى برابررىنە (بقربه) نماز اوقغوجىنىك ياقونىدە (ويكفى) دىكى يتىكوجى
 بولور (سترة الامام) امامنىك پردەسى اويوغوجى كىمىسەگە (و جاز) دىكى روا بولدى (تركها)
 پردەنى قويماق يعنى قداماسلىق (عند عدم المرور) اوتىمىك يوق وقتدە (ويدىره) دىكى

نماز اوقغوجی منع ایتار اوتکوجینی (بالتسبیح) تسبیح برله (والاشارة) یا که منع ایتار
 اشاره برله (ان هدم) اگر یوق بولسه (سقرة) پرده (اوامر) یا که اوتسه اوتکوجی
 (بینه) نماز اوقغوجی آراسی برله (و بینهما) پرده آراسندن .

﴿ فصل — ل ﴾ بو فصل وتر نمازی ایله نفل نمازلری بیانلنده در (الوتر) وتر نمازی
 (ثلاث رکعات) اوج رکعت لردر (وجب) لازم بولدی اول وتر (بسلام واحد) بر سلام برله
 (وقبل رکوع الثالثة) دخی اوجونچی رکعت نلک رکوعندن اؤل (یکبر) تکبیر ایتور وتر
 اوقغوجی (رافعا) کوتاردکی حالده (یدیه) ایکی قولنی (ثم) تکبیر صولکندن (یقنت) قنوت
 اوقور (فیه) وتر نمازنده (ابدا) دائم (دون غیره) وتردن باشقه نمازده اوقهادغی حالده
 یعنی شافعی لر کبی ایرته نماز نلک ایکنچی رکعتی نلک رکوعندن صولک قنوت اوقماز
 (ویقرأ) دخی اوقور (فی کل رکعة) هر رکعتده (منه) وتردن (الفاتحة) فاتحه نی (و) دخی
 فاتحه برله اوقور (سورة) بر سورهنی بیلگوله مینچه (ویتبع) دخی ایهرر وتر اوقغوجی
 (القانت) قنوت اوقغوجیغه (فی الفجر) تا ک نمازنده یعنی شافعی امامغه ایهررب ایرته
 نمازینلک ایکنچی رکعتی نلک رکوعندن صولک قنوت اوقماس (بل یسکت) بیا کم تیک تورر
 قنوتنی اوقماينچه (و سن) دخی سنت بولدی (قبل الفجر) تا ک نمازندن اؤل (و بعد
 الظهر) دخی اویله نمازندن صولک (والمغرب) دخی اخشامدن صولک (والعشاء) دخی یستودن
 صولک (رکعتان) ایکی رکعت نماز مؤکده لک صغتی برله (و) دخی سنت بولدی (قبل الظهر)
 اویله دن اؤل (والجمعة) دخی جمعه دن اؤل (وبعدها) دخی جمعه دن صولک (اربع) دورت رکعت
 نماز مؤکده لک صغتی برله (بتسلیمة) بر سلام ایله اگرده ایکی سلام ایله اوقسه مؤکده بولغان
 سنت دن صایولماس (وحب) دخی مستحب بولندی (الاربع) دورت رکعت نماز (قبل العصر)
 ایکندی دن اؤل (والعشاء) دخی یستودن اؤل (وبعده) دخی یستودن صولک (وکره) دخی مکروه
 بولدی (مزید النفل) نفل نمازنی آرتدیرمق (علی اربع) دورت رکعت اوزره (بتسلیمة) بر سلام
 ایله (نهرا) کوندوزده (و) دخی مکروه بولدی نفل نمازنی آرتدیرمق (علی ثمان) سکر رکعت
 اوزره بر سلام ایله (لیلا) کیچه (والاربع) لکن دورت رکعت اوقماق بر سلام ایله (افضل)
 آرتوقدر (فی الملوین) کیچه ده وکوندورده (ولزم) دخی فرض بولدی (النفل) نفل نمازی (بالشروع)
 باشلامق سببلی یعنی بر کسه نفل نمازیغه شروع لفسه ایکی رکعت تمام ایتمک لازم بولور
 اگر بوزسه قضای لازم اولور (الا) مگر باشلامق سببلی فرض بولماس (بظن انه) گمان برله کم
 درستلکه اول باشلامش نماز (علیه) ذمه سینه واجب بولمیش نماز دیب یعنی بر کسه اویله
 نمازنی اوقمغانمن دیب باشلاسه اوقغانی خطرینه توشسه باشلاغان نمازنی تمام ایتمک فرض

بولماس و بوردقه قضاسى دخی لازم بولماس (وقضى) و لازم بولور قضا قيلماق (ركعتين) ايکى ركعتنى اگرچه دورت ركعتكه شروع لنسه ده (لو نغض) اگر بوزسه (فى الشفع الاول) اولگى ايکى ركعتده (او) ياكه بوزسه (الثانى) صوغنى ايکى ركعتده (وترك القراءة) قرائتنى قويماق (فى ركعتى الشفع الاول) اولگى ايکى ركعتنك كلسنده (يبطل) باطل قيلور (التحرية) تكبير تحريمه نى (عند ابى حنيفة رحمه الله) امام اعظم رحمه الله عليه قاشنده تكبير تحريمه سز صوغنى ايکى ركعتنى اولگوسى اوزرينه اولاشد رمق روا بولماس (و) دخی قرائتنى قويماق باطل قيلور تكبير تحريمه نى (عند محمد) امام محمد رحمه الله عليه قاشنده (فى ركعة) بر ركعتده (وعند ابى يوسف) و امام ابو يوسف رحمه الله عليه قاشنده (لا) باطل قياماس قرائتنى قويماق تكبير تحريمه نى (اصلاً) هر گيز (بل يفسد الاداء) بلكم بوزار باشلاغان نمازينك اداسنى گنه (فيقضى) بس قضا قيلور (اربعا) دورت ركعتنى (عند ابى حنيفة) امام اعظم رحمه الله عليه قاتنده (فيها) آنداي صورتده (ترك) قويدى قرائتنى (فى احدى الاول) اولگى ايکى ركعتنك برونده (مع كل الثانى) صوغنى ايکى ركعتنك كلسنده قويماق برله (او بعضه) ياكه ايكنچى شفعنك بعضى ركعتنده قويماق برله (وعند ابى يوسف) امام ابو يوسف رحمه الله عليه قاتنده قضا قيلور دورت ركعتنى (فى اربع مسائل) دورت مسئله لرده (يوجد) تابلور (الترك) قرائتنى قويماق (فيها) دورت مسئله لرده (فى الشفعين) هر ايکى شفعده (وفى الباقي) دخی قالغان صورت لرده قضا قيلور (ركعتين) ايکى ركعتنى (وعند محمد) دخی امام محمد رحمه الله عليه قاتنده قضا قيلور (ركعتين) ايکى ركعتنى (فى الكل) سكر مسئلهنك هر برونده (وان لم يقعد) واگر اولتور ماسه (فى الوسط) نفل نمازى نك اورتاسنده اولگى اولتوروشقه (اونوى) ياكه نيت قيلسه (اربعا) دورت ركعت اوقونى (وانتم) لىكن تمام ايتسه (اثنتين) ايکى ركعتنى (فلاشى) بس لازم بولماس هيچ نرسه (عليه) اول كمسه گه (ويتنفل) دخی نفل نمازى اوقور اوقوچى (راكبا) آطلاندوغى حالده (موميا) اشاره قيلدوغى حالده ركوع برله سجده گه (خارج المصر) شهر طشنده يونالدوگى حالده (الى غير القبلة) قبله دن غيرى طرفقه (ودخى) نفل اوقور (قاعد) اولتوردوغى حالده ركوع وسجده برله (مع قدرة قيامه) آياق اوزره توررغه قادر بولمق برله (وكره) دخی مكروه بولدى نفل نمازين اولتورب اوقماق (بقاء) اولتوب اوقودوغى جزئى باشلاغان نمازينك قالغانى بولمق يونندن يعنى آياق اوزره باشلانمش نمازنى اولتورب تمام ايتو مكروه بولور (وان افتتح) واگر باشلاسه نمازنى (راكبا) آطلاندوغى حالده (ونزل) اينمه يرگه (بنى) اولاشدور نمازى نك قالغانونى اولينه (وبعكسه) لىكن برده باشلانمش نمازنى آطقه منوب تمام ايتدكه (فسد) نمازى بوزولور (وسن) دخی سنت بولدى مؤكده لك صفتى برله (التراويح) تراويح نمازى (عشرين ركعة) يكرمى ركعت (قبل الوتر) وتردن اول (او بعده) ياكه وتر صوگنده تاك بلونگوچمه

(وعلى كل تروية) وهر بر قرويه اوزره بولوخوبدر (اي اربع ركعات) يعني دورت ركعت اوزره ايكي سلام برله (جلسة) براولتورمق (بقدرها) دورت ركعت نماز قدری (وسن) دخی سنت بولدی تراویدن (الحتم) قرآننی اولندن آخرنه چه اوقماق (مرة) بر مرتبه (ولا يترك) قويولماز تراویدنه قرآن ختمنی (لكسل القوم) جماعتنك اسسله نمکی و آورايماق اوچون (ولا يوتر) دخی وترنی اوقلماز (بجماعة) امام غه اويوب جماعت برله (خارج رمضان) ماه رمضان طشند

﴿فصل ————— ل﴾ (عند الكسوف) قوياش توتلغان وقتك (يصلی) اوقور جمعه مسجدك (امام الجمعة) جمعه امامی (بالناس) آدميلر برله (ركعتين) ايكي ركعت نماز (نفلا) نفل بولماق يونندن (مخفيا) ياشرن قيلدغی حالده (مطولا قرايته) اوزون قيلدغی حالده قرايتنی (فيهما) هرايكي ركعتده (ثم) اوقغاندين صوك (يدعو) دعا قيلور آياق اوزره ياكه اولتوروب قبله غه قارشى بولدغی حالده (حتى تنجلي) آچولغانچه (الشمس) قوياش (وان لم يحضر) واگر حاضر بولماسه امام (صلوا) اوقور قوم مسجدلرند (فرادى) يالغوز يالغوز (كالحسوف) آي توتلغانده اوقله تورغان نماز كيبي (والاستسقاء) دخی يغمور تله مك (دعاء) الله تعالى دن استه مك در يغمورنى (و) دخی (استغفار) استه مك در گناهلرني و غطالرنى يارلقامقنى و حاجت شيلرنى صوراب الله تعالى كه يالوارمق برله (مستقبلا) قارشى بولغان حالده قبله غه (فان صلوا) بس اكر اوقسه قوم ايكي ركعت نفل نمازى (فرادى) يالغوز يالغوز (جاز) روا بولور كراهت سز (ولا يقلب) لكن ايله ندرماز نماز اوقچى (الرداء) ردانى يعنى ايتاك سز وييكسز اولان كييمينك توبان طرفين يوقارى ايتوب اوگين صول طرفه وصول طرفين اوڭغه ايله ندرماز (ولا يحضر) دخی حاضر قيلنماز استسقاغه (دمى) جزيه بيره تورغان كافرنى

﴿فصل ————— ل﴾ (من شرع) قايوكهسه اكر كروشسه (في فرض) فرض نماز غه (فاقامت) بس قامت ايتولسه (ان لم يسجد) اكر سجد قيلماغان بولسه فرضه كرشوچى (للكرة الاولى) اولگى ركعتكه (اوسجد) ياكه سجد قيلغان بولسه (وهو في غير الرباعى) اول نماز اوقغوچى دورت ركعتلى نماز دن باشقه ده بولدغى حالده (قطع) كيسار نمازنى سلام برله (واقتمى) ونيت قيلدغى حالده امام غه اويور (وكنّا) اوشانداق نمازنى كيسر سلام برله (وهو) اول نماز غه كرشوچى (فيه) دورت ركعتلى نماز ده بولسه باشلانئش بر ركعتنه (بعضهم اخرى) ايكنچى ركعتنى قوشماق صوئنده يعنى نمازنى سلام برله كيسوب نيت قلده غى حالده امام غه اويور (وان صلى) واگر اوقغان بولسه (ثلاثا) اوچ ركعتنى (منه) دورت ركعتلى نماز دن (بتمه) تمام قيلور نمازنى هوزماس (ثم) تمام قيلغاندين صوك (يقتمى) اويور امام غه (متنفلا) نفل لنگاني حالده (الا) مگر اويوماز (في العصر) ايكندى نماز نه غه ايكندى صوئنده غنه نفل نماز نك مكره لغى اوچون (وكره) دخى مكره بولدى (خروج من) آنداي كمسه نك چقماغى (لم يصل) اوقمادى اول كمسه فرض نمازنى

(من مسجد) آندی مسجدن (اذن) اذان او قلدی (فیه) اول مسجدده (لا) مکروه بولمادی اذان او قلغان مسجدن چقماق (لمقیم جماعة اخرى) ایکنچی مسجدنک جماعتین اقامت ایتمکچی کیمسه ایکنچی مسجدنک امامی ومؤذنی کبی (ولا) دخی مکروه بولمادی اذان او قلغان مسجدن چقماق (لمن) آندای کیمسه (صلی) او قودی (الظهر) او یله نی (والعشاء) دخی یستونی (الا) مگر چقماق مکروه بولدی (عند الإقامة) قامت ایتمولگان وقتده (وفي غیرهما) دخی او یله برله یستودن باشقه نمازنی او قلغان وقتده (یخرج) چغار یعنی چغوغه کراحت سز رخصت بولور (وان اقیمت) واگرچه قامت ایتمولسه ده (ویترک) دخی قویار روالقی یونندن (سنة الفجر) تاك نمازی نك سنننی (ویقتدی) دخی ایارور امامغه (من) آندای کیمسه (لم یدرکه) ایرو شهازلکنی گمان ایتمسه فرضغه (بجمع) جماعت برله (ان اداها) اگر او قوسه اول سنننی (ومن) وقایو کیمسه اگر (ادرك) ایرو شمکنی گمان ایتمسه (رکعة) بر رکعتک (منه) تاك نمازینک فرضندن (صلاها) او قور اوله کیمسه سنننی سنت مسجدنده یا که باغانه آرتنده (ولا یقضیها) وقضا قیلماز ایرته نمازی نك سنننی فرضندن صوگ سنننی او قما یینچه فرضنی امامغه ایوب او قوغان کیمسه (الا) مگر قضا قیلور (تبعاً لفرضه) فرضینه ایارمک یونندن گنه (ویترک) دخی قویار (سنة الظهر) او یله نمازی نك سنننی (فی الحالین) هرایکی حالده یعنی سنننی او قوغان تقدیرده او یله نك فرضینه ایرشسون کرک ایرشماسون (ویقتدی) دخی ایارور امامغه (ثم) فرضنی تمام ایتمکندن صوگ (یقضیها) قضا قیلور دورت رکعت سنننی (قبل شفعه) ایکی رکعت سننندن اول (و غیرهما) و تاك نمازی نك سننی برله او یله نمازی نك سننندن باشقه سنت لر (لایقضی) قضا قیلنماز (اصلاً) هرگیز یعنی وقت اچنده و وقت صوگنک فرضی برله قالغان بولسون کیرهک اوزیگنه قالغان بولسون

﴿فصل ————— ل﴾ بوفصل فرض نمازی آراسنده اولان ترتیب نك حکمی بیاننده در (فرض الترتیب) فرض عملی بولندی ترتیبینی ساقلامق و رعایه قیلماق (بین الفروض الخمسة) فرض بولغوجی بیش وقت نماز آراسنده بالاتفاق (والوتر) دخی وتر آراسنده (فاثماً) اوتکوجی بولغان حالده (کلهما) بیش فرض لر برله وتر نك کلسی (أو) یا که اوتکوجی بولغی حالده (بعضها) بیش فرض لر برله وتر نك بعضسی (الا) مگر ترتیب فرض بولمادی (اذا ضاق) طار بولغان حینده (الوقت) زمان یعنی وقتیه نماز ایله قالهش نمازلرنی کلا ترتیبیچہ او قورغه وقت طار بولدقده (اونسی) یا که قالهش نماز اونتولغان وقتده (اوفاتت) یا که اوتکان وقتده (ست) آلتی نماز یدنچی سی نك وقتی کریمک برله ترتیب ساقط بولور

﴿فصل ————— ل﴾ بوفصل نمازده یا کلشماق اوچون سجده قیلو بیاننده در (یجب) واجب بولور (بعد سلام واحد) بر سلام صوگننده (سجدتان) ایکی مرتبه سجده قیلماق (و) دخی واجب بولور (تشهد) التعینات او قماق (وسلام) دخی سلام بیرمک (اذا قدم) قایو وقت اوّل قیلسه

(ركنًا) صوكت بولمىش فرضى (او اخره) يا ايسه كيچكترسه اورنندن اول بولمىش فرضى (اوكره) يا ايسه تكرار قات قات قيلسه اول فرضى (اوغير) ياكه اورگارتسه قصدى (واجبا) بر واجبنى آرندرمق برله يا ايسه كيچكتمك برله (او تركه) يا ايسه قويسه اول واجبنى (ساهيا) يا كلشدغى حالده (كر كوع) ركوع قيلمق كى (قبل القراءة) قراة اوقودن اول (وئاخير الثالثة) اوچنچى ركعتنى كيچكترمك كى (بزيادة) آرندرمق برله (على المشهد) التحيات اوقودقه عبده ورسوله قدرى اوزره (وركوعين) دغى ايكي مرتبه ركوع قيلماق كى (والمجر) دغى آشكارا اوقوماق كى (فيما) آنداي نمازده كم (يخافت) ياشرون اوقولور (وترك القعود الاول) دغى اولگى اولطرشنى قويماق كى (ويؤل الكل) لكن قايتور بوذكر ايدلمىش عمل لرنگى كلى (الى ترك الواجب) واجبنى قويوغه (ولا يجب) واجب بولماس امامغه هيچ شئ (بسهو المؤتم) اويومىش كمسه ننگ يا كلشوى برله (بل) بلكم سجده سهو واجب بولور اويومىش كمسه كه (بسهو امامه) امامى ننگ يا كلشوى برله (ان سجد) اگر امام سجد قيلسه اگرده امام سجد قيلماسه اويوغان كمسه كه هيچ نرسه لازم بولماس (والمسبوق) وجماعت نمازى ننگ اولينه ايرشمامىش كمسه (يسجد) سجده قيلور (مع امامه) امامى برله (ثم) سجده قيلغاچ امام ننگ سلامى صوكتده (يقضى) تكبير ايله قيامغه قالقوب قالغان نمازىنى قضا قيلور (واذ لم يقعد) وقايو وقت اولطرمرسه (والا) اولگى اولطرشق (وهو) واول اولطرماغوچى كمسه (اليه) اولگى اولطرشق (اقرب) ياقنراق بولسه (قعد) اولطرر (ولا سهو) ولازم بولماس سجده سهو (عليه) اول كمسه كه (والا) واگر اولطرشق ياقن بولماسه ياكه قيامغه ياقن بولسه (قام) تورر نمازنى قيلور (وسجد) دغى سجده قيلور (للسهو) يا كلشوى اوچون (وان سجد) واگر اولطرماسه (اخيرا) آخرغى اولطرشق (قعد) قايتوب اولطرور (مالم يسجد) سجده قيلمايدغى حالده ايكي ركعتلى نمازده اوچونچيگه وادج ركعتلى نمازده دورتنچى كه و دورت ركعتلى نمازده بيشنچى كه (وسجد) دغى سجده قيلور (للسهو) يا كلشوى اوچون (وان سجد) واگر سجده قيلسه دورت ركعتلى نمازده بيشنچى كه (تحول) نه يله نور (فرضه) سجده قيلوچى ننگ فرضى (نفلا) نفل نمازىنه (وضم) دغى قوشار (سادسة) آلتنچى ركعتنى (ان شاء) اگر تلهسه (وان قعد الاخير) واگر اولتورسه آخرغى اولطرشق (ثم) اولطرغاندن صوكت (قام) تورسه (ساهيا) يا كلشدغى حالده (عاد) قايتور اولطرشق (مالم يسجد) سجده قيلمايدغى حالده بيشنچى كه والتحياتنى ياكىدن اوقور (وسلم) دغى سلام بيرور لكن سجده سهو قيلماس (وان سجد) واگر سجده قيلسه بيشنچى ركعتكه (تم فرضه) فرضى تمام بولور (وضم) دغى قوشار (سادسة) آلتنچى ركعتنى (وسجد) دغى سجده قيلور (للسهو) يا كلشوى اوچون (والركعتان نفل) وايكى صوكتغى ركعتى نفل در (لانتوبان) نائب بولماز اول ايكى ركعت نماز (عن سنة الظهر) اويله نمازى ننگ ايكى ركعت

سنتین (ومن اقتدی) وقایو کہسہ اگر اویوسہ (بہ) امامغہ (فیہما) مذکور ایکی رکعتہ (صلاہما) اوقور اول ایکی رکعتی (وان افسد) واگر بوزسہ (قضاہما) قضا قیلور اول ایکی رکعتی (واذا سجد) وقایو وقت سجدہ قیلسہ (للسہو) یا کلو شمایا اچون (فی النفل) نفل نماز نہ (لایبنی) اولاشدر ماس اول نفلگہ ایکنچی نفلانی (وان بنی) واگر اولاشدرسہ (صح) درست بولور لکن سہو سجدہ سنی قایتارر اولگی سجدہ سی اعتبار ایدلہاس نماز اور تاسندہ بولدی اچون (وان سلم) واگر سلام بیرسہ (من) آندای کہسہ (علیہ) واجب بولمش اولور اول کہسہ اوزرینہ (السہو) سہو سجدہ سی (فہو) بس اول سلام بیردکی کہسہ (فی الصلوۃ) نماز دہدر اول کہسہ گہ اویوماق درس بولور و قفروب کولسہ نمازی بوزلور (ان سجد) اگر سہو اچون سجدہ قیلسہ (والا) واگر سجدہ قیلماسہ (لا) نماز دہ توگل در اول کہسہ گہ اویوماق درس بولماس و قفروب کولسہ نمازی بوزلہاس (ومن شک) وقایو کہسہ اگر دہ نماز دہ شک قیلسہ (اول مرۃ) اول مرتبہ یعنی شکگہ توشوگہ عادت لنہ مش بولسہ (انہ کم صلی) درست لکدہ کوبی اوقودم دیب نیچہ رکعت اوقودغی یادینہ کلہسہ (استأنفی) اول کہسہ سلام بیروب نمازی باشن آلور (وان کثر) واگر شکگہ توشوی کوب بولسہ (اغذ) آلور نمازی فکر لک صوکندہ (بقالب الظن) گمانی نلک غالب رک طرفی برلہ (وان لم یغلب) واگر ہیچ طرفہ گمانی غالب بولماسہ (فبالاقل) بس آلور نمازی اوقعان رکعت لرینلک آزاراغی برلہ (ویقعد) لکن اولتور (حيث توهمه) گمان ایتکان اورندہ (آخر صلوتہ) نمازی نلک آخری دیب و آخرندہ التبعیات اوقوب سہو اچون سجدہ قیلور ہر بر صورتہ .

فصل ل بو فصل سجدہ آیتنی اوقماق صوکندہ واجب اولان عمل بیانندہدر (تجب) واجب بولور (سجدۃ) بر سجدہ (بین تکبیرتین) ایکی تکبیر آراسندہ اولگوسی قیامدن سجدگہ باروق اچون ایکنچی سجدہ دن باشنی کوتہر مک اچون (بشروط الصلوۃ) نماز شرط لری برلہ طہارۃ وقت وستر عورۃ ونیت کبی و قبلہ غہ یونہ لک کبی (بلا رفع ید) قولنی کوتہر ماینچہ (وتشہد) دخی التحیاتنی اوقوماینچہ (وسلام) دخی سلام بیر ماینچہ (وفیہا) بولغوجی در اول سجدہ دہ (سبۃ السجود) سجدہ تسبیح لری یعنی سبحان ربی الاعلی دیلک کبی (علی من) آندای کہسہ اوزرہ واجب بولور (تلا) اوقودی اول کہسہ (آیۃ) بر آیتنی (من اربع عشرۃ آیۃ) اون دورت آیت دن (فی آخر الاعراف) بولغوجی آنلک بری سورۃ اعراف نلک آخرندہ (والرعد) و ایکنچی سی رعد سورہ سنندہ (والنحل) و اچنچی سی نحل سورہ سنندہ (وبنی اسرائیل) و دورتنچیسی بنی اسرائیل سورہ سنندہ (ومریم) و بیشنچیسی مریم سورہ سنندہ (دا ولی الحج) و آلتنچیسی حج سورہ سنلک اولگی یارمندہ (والفرقان) و یدنچیسی فرقان سورہ سنندہ (والنمل) و سکزنجی نمل سورہ سنندہ (والہم السجدۃ) و توقزنجی الہم السجدہ سورہ سنندہ (وص) و اوندنچیسی ص سورہ سنندہ (وحم السجدۃ)

ووان برنجسی هم السجده سورہ سنہ (والنجم) واون ایکنجسی والنجم سورہ سنہ (وانشقت) واون اوچونجسی اذا السماء انشقت سورہ سنہ (اواقراً) واون دورتنجی اقرأ باسم ربك سورہ سنہ (اوسمعها) یا کہ ایشندی اول کمسه ذکر ایدلمش سورہ ده گی اون دورت آیت لرنی یایسه برونی یعنی برونی ایشتنکوچی کمسه ده دخی سجده قیلماق واجب بولور اگرچه اوزی اوقماسه ده (واذنالا امام) وقایو وقت اوقوسه امام نماز ده سجده آیتنی (فمن) بس قایو کمسه اگر نماز غه کرو شمازدن اؤل (سمع) ایشوتسه امام نك سجده آیتن اوقودغنی (ثم) ایشتنکاندین صوڭ اول کمسه (اقدی به) شول امامغه اویوسه (فی رکعة اخرى) ایکنجی رکعتده (یسجد) سجده قیلور ایشتنکوچی کمسه (بعد الصلوة) نماز صوڭنده اگر نماز دان اؤل سجده قیلماق بولسه (کمصل) نماز اوقوچی نك نماز صوڭنده سجده قیلغی کبی (سمع) ایشندی اول نماز اوقوچی (من) آندای کمسه دن (لیس) ایماس اول سجده آیتنی اوقغوچی (معه) نماز اوقغوچی ایلان بر نماز ده (ومن) وقایو کمسه اگر (اقدی به) اویوسه امامغه (فی تلك الركعة) سجده آیتین اوقلمش رکعتده (بعد سجود الامام) تلاوت اوچون امام سجده قیلماق صوڭنده (لایسجد) اویومش کمسه سجده قیلماس نماز اچنده هم نماز طشفده (وقیله) و اگر امام سجده قیلماق اؤل اویوسه (یسجد) سجده قیلور اویوغوچی کمسه (معه) امام برله (وان لم یسمع) و اگرچه امامدن سجده آیتن ایشتمگان بولسه ده (وان تلا) و اگر اوقسه سجده آیتین (المؤمن) امامغه ایومش کمسه (لایسجد) اول کمسه سجده قیلماس هر گیز (الا) مگر سجده قیلور (سامع خارجی) نماز طشفده بولغان ایشدنوچی (والصلوتیه) و نماز اچنده بولمش تلاوة سجده سی (لایقضی) قضا قیلنماز (خارجها) نماز طشفده بلیکم نماز سجده سی ایله توشار (والركوع) دخی رکوع قیلماق تلاوة سجده سی اوچون (بلا توقف) سجده آیتن اوقغاچ توقتاماینچه (ینوب) تورغوچی بولور یعنی صایلور (عنها) تلاوة سجده سنن (وان کر) و اگر قات قات بولسه اوقماق یا کہ ایشتمک سجده آیتنی (فی مجلس) بر مجلسده (والصلوة) یا که بر نماز ده (یکفی) بارچه سیننه یقکوچی بولور (سجدة) بر سجده (و یعتبر) دخی اعتبار قیلنور تکرار بولوده (للسمع) ایشتنکوچیگه (مجلسه) ایشتنکوچینك اوز مجلسی اوقوچی نك مجلسی اعتبار ایدولماز (واسداء الثوب) یب اوز اتماق (والانتقال) دخی کوچمک (من غصن) آغاچنك بر بوتاغندن (الی غصن آخر) ایکنجی بوتاغنه (تبدیل) مجلسنی آلودور مق در یعنی بر سجده آیتین ایکی بوتاقده ایشوتسه یا کہ ایکی بوتاقده اوقسه ایشتنکوچیگه و اوقوچی غه ایکی سجده واجب بولور (ویکره) دخی مکروه بولور (ترک آية السجدة) سجده آیتنی قویماق (وحدها) بالغوز کرهك نماز ده بولسون کرهك نماز ده بولماسون (لا) مکروه بولماز (عکسه) سجده آیتین بالغوز غنه اوقماق (وندب) لکن مستحب بولدی سجده آیتین اوقغانده (ضم غیرها)

باشقه آيتنى قوشوب اوقىماق (اليها) سجد (واستحسن) و كور كام صايولدى (اخفاؤها)
سجده آيتين ياشرون قيلماق (عن السامع) ايشتكوچى دن

❖ فصل ❖ بوفصل عذرلى كمسه گه نماز اوقونلڭ كىغيتى ايله گاه وقتده سقولى بيانده در
(ان تعذر القيام) اگر عذرلى بولسه آياق اوزره تورماق (لمرض) آورولق اوچون (حدث)
پيدا بولدى اول آورو (قبل الصلوة) نماز دن اۆل (اوفيها) ياكه نماز اچنده (صلى) اوقور
اول كمسه (قاعد) اولتور دغى حالده (بركع) ركوع قيلور (ويسجد) دغى سجده قيلور (وان تعذر)
واگر عذرلى بولسه ركوع برله سجده (مع القيام) آياق اوزره تورمق برله (اومى) اشاره قيلور (برأسه)
باشى برله (قاعد) اولتور دغى حالده (ان قدر) اگر اولتور دغى كىچى يتسه (ولامعه) واگر سجد ايله ركوع
عذرلى بولمق آياق اوزره تورمق ايله بولسه يعنى ركوع ايله سجده قيلماق عذرلى بولوب
آياق اوزره تورمق ممكن بولمقده (فهو) بس اولتوروب اشاره برله اوقىماق (احب) آرتوغراقدر
(وجعل) دغى قيلور اشاره برله اوقغوچى (سجوده) سجده سنى (اخفض) توبانورك (من ركوعه)
ركوعندن (ولايرفع) دغى كونارولماز (اليه) عذرلى كمسه گه (شىء) هيچ بر شىنى (ليسجد)
سجده قيلماق اوچون (عليه) اول شى اوزرينه (والا) واگر اولتوروب اوقور دغى كىچى يتماسه
(فعلى جنبه) بس اوقور قابورغىسى اوزره ياتوب اشاره برله (منوجها) يوزى برله يونالدوكى حالده
(الى القبلة) قبله سارى (اوظهره) ياكه آرقاسى اوزره ياتوب اوقور اشاره برله (كندا) يوزى
برله يونالدوكى حالده قبله سارى (ودا) وبوروشچه اوقماغى (اولى) آرتوغراقدر قابورغاسى
اوزره ياتوب اوقماقندن (والايماء) دغى آورو كمسه گه شرعه معتبر بولمى اشاره (بالرأس)
باش برلن در كوزدقاش برله اشاره نلڭ اعتبارى يوقدر (وان تعذر) واگر عذرلى بولسه باش
برله اشاره قيلماقده (اخرت) كىچوكتورلور اول وقت نلڭ نماز ونى (وموم) واشاره برله اوقغوچى
كمسه (صح) سلامت لنسه (فى الصلوة) نماز اچنده (استأنفى) باشدن آلور نماز ونى (وقاعد)
دغى اولتوروب اوقغوچى كمسه (بركع) ركوع قيلور (ويسجد) دغى سجده قيلور يعنى نماز نى
اولتوروب ركوع وسجده برله اوقغوچى (صح) سلامت لنسه (فيها) نماز اچنده (بنى) نماز نى نلڭ
قالغانون اولاشدورور اۆل اوقغانينه (قائما) آياق اوزره بولدى حالده (صلى) قايبو كمسه
نماز اوقسه (قاعد) اولتور دغى حالده ركوع وسجده برله (فى فلك) كيمده (جار) يورگوچى (بلاعذر)
عذر سز (صح) اولتوروب اوقماغى درخت بولور (وفى المربوط) وباغلانمىش كيمده اولتوروب
اوقماغى (لا) درست بولماز (الا) مگر درست بولور (بعذر) عذر برلنگنه توروب اوقمقده باش
ايله نىك وكون بارانغلانمق كىبى (جن) قايبو كمسه اگر ديوانه بولسه (اوامهى عليه) ياكه هوش سز
بولسه (يوماوليلة) بركون كىچى سى برله (قضى) اول كمسه قضا قيلور (ماقات) شول وقتده
اوتكان نماز لرونى (وان زاد) واگر آرتسه ديوانه لىق وهوش سزلىق بركون وبر كىچى كه (ساعة)

برگنه ساعت یعنی آرزونه وقت (لا) شول وقتده اوتگان نماز لرنی قضا قیلیماس .

﴿فصل﴾ بوفصل مسافرنلڭ كم ايدكنی ومسافرگه نمازنی قصر بیاننده در (المسافر من) مسافر آندای كمسه در (فارق) آیرلدى (بیوت بلده) شهرى اچنك بولغوجی ابو لردن (قاصدا) قصد قیلدیوغی حالده (مسافة ثلثة ایام) اوچ كونلك یراق لوقنی (ولیالها) دخی اوچ كون نلڭ کیچه لری برله (بسیر وسط) اورطه بولغوجی یورمك برله (وهو) اورطه بولغوجی یوروش (ما) آندای یوروش در (سار) یوردی اول اورطه یوروشنی (الابل) تویه (والراجل) دخی آیاقی برله یورگوجی (و) دخی یوردی اول اورطه یوروشنی (الفلك) کیمه (اذا اعتدلت) اورطه بولغان وقتده (الریح) ییل بس تویه و آیاقی ایله اوچ كون یوری تورغان یولنی تیز یوری تورغان کیمه و یوکرگوجی آط ایله برکونده یوروسده اول كمسه مسافر بولوب نمازنی قسقه قیلور (و) دخی اورطه بولغوجی یوروش (ما) آندای یوروشدر (یلیق) لایق بولور اول یوروش (بالجبل) طاوغه (فیقصر) بس مسافر قسقه قیلور (الرباعی) دورت رکعتلی فرض لرنی یعنی ایکی رکعت اوقور (الی ان یدخل) کرگونچه قایتوب (بلان) شهرینه (اوینوی) یا که نیت قیلغونچه (اقامة نصف شهر) یارم آی تورماقنی (ببلده) برگنه شهرده (اوقریه) یا که برگنه قریه ده و دخی مسافر قسقه قیلور یارم آی توروونی نیت ایتکونچه (بصحراء دارنا) اسلام یورطی نلڭ صحراسنده (وهو) حال بوکه یارم آی توروونی نیت ایتکوجی (خبائی) چادر و تیرمه گه نسبت بیرولمش كمسه در یعنی اسلام یورطی نلڭ صحراسنده چادر و تیرمه ایله ن یورگوجی كمسه بر اورنده اون بش كون توروونی نیت ایتکونچه دورت رکعتلی فرض لرنی قسقه قیلور اگرده یارم آی توروونی نیت ایتسه دورت رکعتلی فرض لرنی تمام ایتهر (لابدار الحرب) دار حربده یارم آی توروونی نیت ایتکونچه گنه قسقه قیلیماس (او البغی) یا که سلطانین باش تارتقوجی نلڭ یورطنده یارم آی توروونی نیت ایتکونچه گنه قسقه قیلیماس (محاصرا) شهر لرونی قاماب صوغش قصدنده بولدی حالده بلكم بو حال لرده دائم قسقه قیلور (کمن) آندای كمسه نلڭ قسقه قیلدی کبی (طال) سوزولدى (مکنه) اول كمسه نلڭ تورووی کوب وقتغه (بلانیة) مقیم بولونی نیت سز (ولو اتم) واگر تمام قیلسه مسافر دورت رکعتلی فرضنی (وقعه) اولتورسه (الاولی) اول لگى اولتورشفه (تم فرضه) اول مسافرنلڭ فرضی تمام بولور (واساء) لیکن گناهللی بولور قصد نفلنی فرضغه قوشوی اوچون (وما زاد) وایکی رکعتن آرتوغی (نفل) نفلدر (وان لم یقع) واگر اولتورماسه اول لگى اولتورشفه (بطل فرضه) اول مسافرنلڭ فرضی باطل بولور و اوقغان نمازی نفلگه ایله نور (مسافر) مسافر كمسه (امه) امام بولدى اول مسافرگه (مقیم) مقیم كمسه (فی الوقت) نماز نلڭ وقتنده (یتم) تمام قیلور مسافر دورت رکعتنی (وبعدہ) و وقت صوگنده (لایؤمه) امام بولیماس مقیم مسافرگه زیرا که اول لگى اولتورش مقیمگه نفل بولوب مسافرگه فرض بولمغندن قعده حقنده فرض اوقوچینلڭ

نفل او قوجيغه اقتداسی اوچون مسافرنڭ نمازی نفلگه ايله نور (وفي عكسه) و مسافرنڭ امام بولونده مقیم گه (اتم المقیم) توروب تھام قیلور مقیم نمازی مسافرنڭ سلامینه ایه رمس (وقصر المسافر) و قسقه قیلور امام بولمش مسافر (قائلاً) ایتدوکی حالدا (ندبا) مستحبلك یونندن (اتهواصلوتکم فانی مسافر) دیب یعنی تھام قیلوکنز نمازگزی بس درستلکده من مسافر من دیب (ویبطل) دخی باطل قیلور (الوطن الاصلی) اصلی بولغوچی وطننی (مثله) اصلی بولغوچی وطننڭ مثلی وطن اصلی آدمی نڭ طوغمش و اهل و اولادلری برله قرارلنمش اورنی بولور وطن اصلی نڭ مثلی آدمی نڭ ایکنچی اورنغه کوچوب اهل و اولادلری برله قرارلنمش اورنی اولور یا که بر بلده دن اویلانوب زوجه سی قرارلنمش اورون اولور بس قایو کسه اگر بو یورتلارنڭ برینن بالکل کیسلوب باشغه اورونده یورطلانمق صوگنده سفرنده مذکور یورطلارنڭ برینه واردقه یارم آی تورونی نیت ایتمکه دورت رکعتلی فرض لرنی قسقه اوکور (لا السفر) وطن اصلی نی سفر باطل قیلماس یعنی مسافر کسه یورطینه قایتوب کردکده مقیمگه اولور اقامت نیتی حاجت بولماس (و) دخی باطل قیلور (وطن الإقامة) یارم آی تورونی قصد قیلنمش یورطنی (مثله) وطن اقامه نڭ مثلی یعنی ایکنچی اورنغه باروب یارم آی تورونی نیت قیلنمش اورون بس مسافر بو صوگنی اورنندن اولگی یارم آی تورونی نیت قیلنمش اورنینه بارسه یارم آی تورونی نیت قیلماقدن نمازی قسقه قیلور (والسفر) دخی وطن اقامتنی سفر باطل قیلور یعنی قایو کسه اگر وطن اقامتنن اون کونلک اوروننی قصد برله سفرگه چقسه بر آزدین صوگ یادینه کسه وطن اقامتنده نرسه سی قالدنی قایره قایتوب شول نرسه سنی آلدقه شول اورونده فرض نمازی قسقه قیلور (والاصلی) دخی وطن اقامتنی وطن اصلی باطل قیلور مثلاً بر کسه بر شهرده یارم آی تورونی نیت ایتدکن صوگ ایکنچی شهردن جماعتلنسه قایره یارم آی تورونی نیت ایتدکی اورنغه کیلسه شول اورونده دخی اون بش کون تورونی نیت ایتده دکه فرضنی قسقه قیلور (والسفر) دخی سفر (وضده) دخی سفرنڭ ضدی یعنی مقیم بولوب توردغی اورون (لا یغیران) اوزگه رتاسلر (الفائتة) اوتکوچی فرض نمازلارنی یعنی بر کسه نڭ سفرده فرض نمازی قالسه یورطینه قایتدقه شول نمازی دخی ایکی رکعت قضا قیلور و بر کسه نڭ یورطنده فرض نمازی قالمش بولسه سفرنده قضا قیلدقه شول نمازی دخی سفرده دورت رکعت قضا قیلور (وسفر المعصية) گناه قصدی برله قیلنمش سفر (کغیره) باشقه ایندگو اشکه سفر کبی در (فی الرخص) سفر رخصت لری حقنده مسح حکمی کبی و نمازی قسقه قیلماق کبی و جمعه نڭ و عیدنڭ سقوطی کبی .

﴿فصل — ل﴾ بو فصل جمعه نمازینڭ شرطلاری بیانده در (شرط) شرط قیلندی

(لوجوب الجمعة) جمعه نمازی نك نفس وجوبینه یعنی نفس امرده بنده نك موینه یوكلانونینه (الاقامة) مقيم بولمق (ببصر) شهرده (و) دخی شرط قیلندی (الصحة) سلامت بولمق (و) دخی شرط قیلندی (الحرية) آزاد بولمق یعنی قل بولماق (و) دخی شرط قیلندی (الكورة) ایركسه بولمق (و) دخی شرط قیلندی (البلوغ) بالغ بولمق (و) دخی شرط قیلندی (سلامت العین) كوز سلامت بولمق (وتقع) دخی توشر جمعه نمازی (فرضا) وقتیه بولغان فرضدن (ان صلاها) اگر اوقسه جمعه نمازنی (فاقدھا) ذكر ایدولمش شرطلارنی یوق قیلغوجی (و شرط) دخی شرط قیلندی (لادائها) جمعه نمازی نك اداسینه (المصر) شهر (اوفناؤه) یاكه اول شهر نك فناسی (وما) و آندای اورون كم (لا یسع) صغرماز (اكبر مساجده) اول اورون نك ضرور ارق مسجدی بیش وقت نمازنی اوقله تورغان مسجددن (اهله) اول اورون نك اهلنی (مصر) شهردور (وما) دخی آندی اورون كم (اتصل) توتاش بولدی (به) مصرغه (معدا) حاضرلندكى حالده اول اورون (لصالحه) مصر نك مصلحت لری اوچون جنازه اوقله تورغان ومیت كومه تورغان وعسكر یغوله تورغان اورونلار كبی (فناؤه) مصر نك فناسیدور (و) دخی شرط قیلندی جمعه نك اداسینه (السلطان) خلیفه بولمق (اونائیه) یا كه سلطان نك قائم مقامی بولمق یعنی سلطان نك جمعه نمازنی اقامت برله رخصت بیرلش كمسه سی بولمق لكن جمعه اوقوغه رخصت بیروچی سلطان نك مسلمان بولوی شرط بولنماش (و) دخی شرط قیلندی جمعه نك اداسینه (وقت الظهر) اويله وقتی بولمق (و) دخی شرط قیلندی جمعه اداسینه (الخطبة) خطبه اوقمق (نحو تسبیحه) تسبیح قدر یعنی سبحان الله دیمك كبی اگر خطیب خطبه ده سبحان الله دیسه یا كه الحمد لله دیسه یا كه لا اله الا الله دیسه جمعه سی درست بولور (فی الوقت) وقت اچنده اگر ده خطبه نی وقت دان اول اوقسه جمعه نمازی درست بولماز (و) دخی شرط قیلندی جمعه اداسینه (الجماعة) جماعة بولمق (ای ثلاثة رجال) یعنی ابرلردن اوچ كمسه بولمق (سوی الامام) امامدان باشقه (فان نفروا) بس اگر قفسه لرمسجددن جماعت نك كلسی (بعد سجوده) امام سجده قیلمق صوكنده (اتمها) تمام قیلور امام جمعه نی واگر قفسه لرمسجددن (قبله) امام سجده قیلمق دان اول (بدأ) باشلار امام (بالظهر) اويله نمازونى (و) دخی شرط قیلندی جمعه اداسینه (الاذن العام) عام بولغوجی رخصت یعنی جمعه اوقله تورغان اورونغه كروندن هیچ كمنی منع ایتمارلك (و كره) دخی مكروه بولدی (فی المضر) شهرده (ظهر المعذور) عنرلى كمسه نك اويله نمازون اوقماغی (و) دخی مكروه بولدی (غیره) عنرسز كمسه نك اويله نمازونى اوقماغی (جماعة) جماعت بولمق یونفندن (و) دخی مكروه بولدی جمعه كونی مصرده (ظهر غیر المعذور) عنرسز

كهسه نك اويله نمازنى او قوماغى (قبل الجمعة) جمعه نمازين او قماقن اوّل بالغوز بولسه (وسعيه)
 دخى اويله نمازين او ققان كهسه نك يورومكى (اليها) جمعه سارى (والامام فيها) مذكور
 كهسه نك سعيى وقتنده امام جمعه نمازنده بولدغى حالده (يبطله) جمعه سارى يورومكى
 باطل قيلور اول كهسه نك او قلمش اويله نمازوني (وان لم يدركها) اگرچه اول كهسه جمعه
 نمازينه ايرشماسه ده امام نك جمعه دن بوشانماغى ايله (ومدر كها) جمعه نمازينه ايرشكوجى
 كهسه (فى التشهد) التعيات او قورغه اولتور شده (او سجود السهو) ياكه سهو سجد سنده (يتها)
 تمام قيلور جمعه نمازوني (واذا اذن) وقايو وقت اذان او قلمسه (الاوّل) اولگى اذاننى
 (تركوا) قويا رلار (البيع) صاتونى وباشغه شغل لرنى (وسعوا) يورورلر و آشغورلر جمعه سارى
 (واذا خرج الامام) وقايو وقت چقسه امام (للخطبة) خطبه او قماقغه (حرم) حرام بولور
 (الصلوة) نفل نمازى (و) دخى حرام بولور (الكلام) سوز (حتى يتم) تمام اينكناكچه
 امام (الخطبة) خطبه نى (واذا جلس) واولتورغان وقتنده اول امام (على المنبر) منبر اوزرينه
 (اذن) اذان او قلور (ثانيا) ايكنچى مرتبه (بين يديه) امام نك آلنده (واستقبلوه) دخى
 قارشى بولور قوم امامغه (مستمعين) طكلا دقلارى حالده خطبه نى چونكه جمعه ده خطبه نى بعض
 كهسه نك ايشتماكى فرض در (ويخطب) وخطبه او قور امام (خطبتين) ايكى خطبه (بينها)
 بولغوجيدر ايكى خطبه آراسفده (جلسة) آزغده اولتورمق (قائما) آياق اوزره بولدغى
 حالده او قور (طاهرا) پاك بولدغى حالده طهارت سزلكسن (واذا تمت) وقايو وقت خطبه
 تمام بولسه (اقيمت) قامت او قلور (وصلى) دخى او قور امام جماعت برله (ركعتين) ايكى ركعت نمازنى
 ﴿ فصل ﴾ بو فصل فطر نمازى ايله قربان نمازى بياننده در (نوب) مستحب بولدى
 (يوم الفطر) فطر عيى كوننده (ان يا كل) آشامق يعنى آغز آچمق عيد دن اوّل (ويستاك)
 دخى مسواك استعمال ايتمك (ويغتسل) دخى غسل قيلماق (ويتطيب) دخى خوشبوى لنماق
 (ويلبس) كيملك (احسن ثيابه) كيومى نك كوركامراگونى (ويؤدى) دخى اوتمك
 (فطرته) فطره صدقه سنى (ثم) ذكر ايدلمش عمل لر صوكنده مستحب بولدى (يخرج)
 چقماق (الى المصلى) نماز او قلاچق اورن سارى (ولا يتنفل) دخى او قلماس نفل نمازى
 (قبل الصلوة) عيد نمازندن اوّل (وشرط) دخى شرط قيلندى (لها) عيد نمازينه (شروط الجمعة)
 جمعه نمازى نك شرطلرى (وجوبا) واجب لك يونندن (واداء) دخى اوتمك يونندن
 (الا) مگر شرط قيلنمادى عيد نمازينه (الخطبة) خطبه غنه دخى شرط قيلنمادى جمعه وقتى
 (وقتها) وعيد نمازى نك وقتى (من ارتفاع الشمس) قوياش كوتار لمكسن بر يا ايكى
 سونگى بويى قدر برسونگى بويى اون ايكى قارش (الى زوالها) قوياش نك آوشماغينچه كون

اور تاسى وقتىن (ويكبر) تكبير ايتور امام (ثلاثا) اوج مرتبه (رافعا) كوتاردو كى
 حالده (يديه) ايكى قولنى قوم دخى قول لرونى يباروب كوتاردو كرى حالده تكبيرده امام غه
 ايارور لر (بعد الثناء) ثناء سوگنده يعنى سبحانك اللهم دعاسين اوقغاندين صوك (وفى
 الركعة الثانية) دخى تكبير ايتور اوج مرتبه ايكنچى ركعتده (بعد القراءة) قراة اوقماق
 سوگنده (ويصلى) دخى اوقولور عيد فطر نمازنى (غدا) ايكنچى كوند (بعذر) عنر
 سببلى (هوا) غبارلى بولوب آي كورمامك كى ياكه آي كورلونك ثبوتى اويله سوگنده
 بولمق كى (واذا صلى الامام) وقايو وقت امام اوقوسه بعضى قوم برله عيدنى (لا يقضى)
 قضا قيلنماز (من فات) عيدنمازى اوتمش كمسه (والاضحى) دخى قربان عيدى نك نمازى
 (كالفطر) فطر عيدى نك نمازى كبيدر ادب لرنده وشرط لرنده (لكن ندب) لكن مستحب
 بولدى قربان عيدى كون (الامساك) بيودان منع لنمك (الى ان يصلى) عيد نمازين
 اوقغانچ (ويكبر) دخى مستحب بولدى قربان عيدى كون تكبير ايتمك (جهرا) آشكارا آواز
 برله (فى الطريق) نماز اورنيغه باره تورغان يولده نماز اوقى تورغان اورونغه يتك ونچه
 (ويصلى) دخى اوقولور قربان نمازى (ثلاثة ايام) اوج كونگاچ (بعذر) عنر سببلى
 (اوغيره) ياكه عنر سزوك مكر وهلق برله (ويعلم) دخى اويراتور امام (فى خطبة) قربان
 عيدى نك خطبه سنده (تكبير التشريق) تشريق كونلرينك تكبيرنى (والاضحية) دخى
 قربانلقنى حكملرى برله (ثم) دخى فطر عيدى خطبه سنده اويراتور (احكام الفطر) فطر
 صدقه سى نك حكملرنى (ولا اجتماع) ومعتبر ايماس شرعه يغولمق جامع لرده ياكه شهر لـ
 طشند (يوم عرفة) عرفه كوننده يعنى ذى الحجة نك توقونچى كوني (تشبها) اوخشامق
 يونندن (بالواقفين) عرفات يرونده وتاونده توقتاغونچى حاجى لرگه (ويجب) دخى واجب
 بولور قربان كونلرونده (الله اكبر الله اكبر لا اله الا الله والله اكبر الله اكبر والله الحمد)
 كلمه لرنى برمرتبه (من فجر يوم عرفة) عرفه كوني نك تاكنندن (عقيب كل فرض) هر
 بر فرض نماز سوگنده (ادى) اوتالدى اول فرضنى (بجماعة ومستحبة) سوكلى بولمق جماعة
 برله يعنى مجرد خاتونلر جماعتى بولماغونچى (على المقيم) واجب بولور مقيم گه (بمصر)
 شهرده (ومقتدية) دخى واجب اويوغونچى خاتونغه (برجل) اير كمسه گه (ومسافر)
 دخى واجب بولور مسافر گه (مقتدى) اويوغونچى اول مسافر (بمقيم) مقيم كمسه گه (الى عصر العي)
 عيد كوني نك ايكندى نمازى سوگينهچه امام اعظم ابوحنيفه رحمه الله عليه قاتنده (وقالا)
 وايتدى امام ابويوسف وامام محمد رحمه الله عليهما (الى عصر آخر ايام التشريق) تشريق
 كونلرينك آخرغى كوني نك ايكندى سوگينهچه ديب (وبه) وبو امامين سوزى برلنگنه

(يعمل) قيلنور مجتهدلر امامين سوزينڭ دليلين قوتلى تابوغيه بفاء (ولاينعه) دخی قويماز تشریق تکبیرونی (المؤتم) امامغه اویوش کسه (ولو ترک) اگرچه قویسه ده تشریق تکبیرونی (امامه) ابو غوجی کسه نڭ امامی .

(فصل — ل) (سن) سنت بولدی (للمحضر) اولومگه یاقین لشمش کسه اوچون (ان یوجه) یونالدرولمک (الی القبله) قبله طرفینه (علی یمینه) اوڭ قابرغاسی اوزرینه یاتقورلش بولغان حالده (واختیر) دخی اختیار ایدولدی (الاستغفاء) آرقه سی اوزره صالماقنی آیاقلرین قبله غه یونالدرولمک برله (ویلقن) دخی فهم لتولور مختصرغه (الشهادة) شهادة کلمه سنی یعنی مختصرنڭ یاننده لاله الا الله محمد رسول الله دیولور لکن بویله دیب ایت دیولماز (فاذا مات) بس قابو وقت مختصر اولسه (یشد) باغلانور (لحمیه) میت نڭ ایکی یا ئاغنی ایاک آستیدن (ویغمض) دخی یومدورلور (عیناه) میت نڭ ایکی کوزونی (ویجهر) دخی خوشبوی قیلنور (تخته) میت نڭ بولاق تاققاسنی (وترا) طاق اوچ مرتبه یا که بیش مرتبه یا ایسه یتى مرتبه (ویغسل) دخی یولور (بلا مضمة) آغزینه صوآلور ماینچه (واستنشاق) دخی بور نیغه صوآلور ماینچه (ولا قلم ظفر) دخی ترناغونی کیسماینچه (ولاتسریع شعره) دخی ساچ و سقالنی تاراماینچه (ویجعل) دخی قیلنور (الحنوط) عطرنی و خوشبوینی (علی رأسه) میت نڭ باشی اوزرینه (ولحمیه) دخی صقالی اوزرینه (و) دخی قیلنور (الکافور) کافورنی (علی مساجده) میت نڭ سجده اوردنارینه یعنی ماڭلاینه و بورنینه و ایکی قولینه و ایکی تزینه و ایکی آیاغینه (وسنة الکفن) دخی سنت بولش کفن (له) ایر کسه گه (ازار) باشدن آیاقنی یابغوجی شیر (وقیص) دخی کولمک در مویندین آیاقغه چه (ولفافة) دخی لفافه در یعنی میت نڭ باشندن آیاقغه چه بابوب هر ایکی طرفدن باغلارلق قدر آرتقوجی شیر (واستحسن) دخی کورکام صایولدی (العمامة) چالمانی علما کبی حرمتلو کسه لرگه (ویزاد) دخی آرتورولور کفن جفسندن (لها) خاتونلرغه (الحمار) بورگانچوک ابنی بر قارش و اوزونلغی ایکی آرشین اوزره اوچ آرشینغاچه (وخرقة) دخی آرتورولور خاتون لرغه برپاره خرقة (تربط) باغلانور (بها) اول خرقة برله (ثدیها) خاتون کسه نڭ ایکی اییمچه کنی (وکفایته) دخی کفایه بولمش کفن (له) ایر کسه گه (ازار و لفافة) ازار برله لفافه در (ویزاد) آرتورولور کفن کفایه ده (لها) خاتون کسه گه (الحمار) بورگانچوک (ویعقد الکفن) دخی باغلانور کفنی (ان خیف) اکر قورقونسه (انتشاره) کفن نڭ تارقالوی (وصلوته) دخی میت نڭ نمازی (فرض کفایه) فرض کفایه در قوم بعضسی اوقماق برله اوقماغانلردن ساقط بولور اوقماغانلر گناهلی بولمازلر (وهی) اول جنازه نمازی (ان یکبر) تکبیر اینمکدر (ویثنی) دخی ثنا ایتیمکدر یعنی سبحانک

اللهم دعاسنی اوقما قدر (ثم) ثنا صوئنده (یکبر) تکبیر ایتمکدر (ویصلی) دخی صلوات ایتمکدر
 علی النبی صلی الله علیه وسلم محمد صلی الله علیه وسلم گه نماز داغی صلوات کبی (ثم) صلوة
 صوئنده (یکبر) دخی تکبیر ایتمکدر (ویدعو) دخی دعا قیلحق در (له) اول میتکه مشهور دعاسی
 وبله در (اللهم اغفر لحینا ومیتنا وشاهدنا وغائبنا وصغیرنا وکبیرنا وذرکنا وانثانا اللهم من احببته
 لنا فاحبه علی الاسلام ومن توفیقہ منا فقوفہ علی الایمان) واگر میت صبی بولسه بود دعائی اوقمقی در
 اللهم اجعله لنا فرطاً واجعله لنا اجرا وذخراً واجعله لنا شافعاً ومشفعاً (ثم) دعا صوئنده (یکبر) دخی تکبیر
 ایتمکدر (ویسلم) دخی سلام بیرمک در تاوشنی کوتار ماینچه (ولایرفع) دخی کوتالماس جنازه نمازی
 کبیرنده (الید) قولنی (الا) مگر کوتار لور (فی الاوّل) اولگی تکبیرده گنه (ویقوم الامام) دخی
 بورر امام نماز اوقودقه (بخدا الصبر) میتنگ کوکره گی برابرنده (والاحق) دخی مستحق کمسه
 (بالامامة) جنازه نمازنده امام بولوغه (السلطان) خلیفه در حاضر بولدقه (ثم) سلطان صوئنده (القاضی)
 قاضی در یا که جمعه امامی در (ثم) قاضی صوئنده (امام الحی) محله امامی در (ثم) محله امامی صوئنده
 (الولی) میتنگ ولی در (کما فی العصبات) میراث آلوجی عصبه لرده بولمش ترتیب کبی اول میتنگ
 وعلی آندین صوئنگ میتنگ آناسی آندین صوئنگ میتنگ توغمه ایر قرداشی الی آخره ایبانی فرایض
 کتابلرنده در (ویصح) دخی درست بولور (الادن) ولی ننگ رخصت ایتمگی باشقه کمسه گه (بها) جنازه
 نمازنی اوقماقغه (فان صلی) بس اگر اوقسه جنازه نمازنی (غیرهم) سلطانن قاضی دن محله امامندن
 باشقه کمسه (یعید) قایتارر جنازه نمازنی (الولی) میتنگ ولی (ان شاء) اگر تلاسه قایتار مقنی
 (ولا یصلی) دخی اوقماس جنازه نمازنی (غیره) ولیدن باشقه کمسه (بعده) ولی اوقغاندین صوئنگ
 (ومن) قایومیت اگر (لم یصلی) نماز اوقلمامش بولسه (علیه) اول میتکه (فدفن) بس کوملسه نمازسنز
 (صلی) اوقلور تمانی (علی قبره) اول میتنگ قبری اوزرینه (مالم یظن) گمان ایتلگمان مدته
 (تفسخه) اول میتنگ چر ومکی (ولم یجز) دخی روابولمادی جنازه نمازین اوقمقی (راکبا) نماز اوقوجی
 آتلاندغی حالده (وکرهت) دخی مکروه بولدی جنازه نمازی (فی مسجد جماعه) جماعه مسجدنده کرهک
 محله مسجدی بولسون کرهک جمعه مسجدی بولسون (ولو وضع المیت) واگر قویلسه میتنی (خارجه) مسجد
 طشیینه (اختلف المشایخ) اختلاف قیلدی مشایخ لار نمازنگ مکروه لغفده (وسن) دخی سنت بولدی
 فی حمل الجنائزه جنازه نی یوکلهمکه (اربعه) یوکلهم گوجی لرننگ دورت بولماقی بیردن کوتهرگان وقتده
 (و) دخی سنت بولدی یوکلهمکه (ان تضع) سننگ قویماقنگ (مقدمها) جنازه ننگ آلدونی (ثم مؤخرها)
 نندین صوئنگ آرتونی (علی یمینک) اوک طرفیکنا (ثم) آندین صوئنگ قویماقنگ سنت بولدی
 کذا (اوک طرفکنا قویدغک کبی اول آلدونی آندین صوئنگ آرتونی (علی یسارک) صول
 طرفکنا (ویسرعون) دخی آشقورولار یوکلهم گوجی لر یوروده (بها) اول جنازه نی (لاخبیا) یوکرمد کلری

حاله (والمشی) دخی یورومک (خلفها) جنازه نڅ آر توندان (احب) آرتوغراقدر (وکره) دخی مکروه بولدی (الجلوس) اوتورمق (قبل وضعها) جنازه نی قویودن اوّل قبرگه یا که یوکه کوچی لر (ویلد القبر) دخی لحد قیلنور قبرنی یعنی قبله طرفندن میت صفارلق قدر اویوب آلنور (ویلدخل) دخی کرتلور میتنی (فیه) اول قبرگه (ما) آندای طرفدان (یلی) یقین بولور اول طرف (القبلة) قبله غه (ویقول) دخی ایتور (واضعه) میتنی قویغوجی (بسم الله وعلى مله رسول الله) دیب (ویوجه) دخی یونالدلور میتنی لحدده (الی القبلة) اوک قابرغاسی اوزریزه قبله صاری (ویحل) دخی چیشلور (العقده) باغونی (ویسوی) دخی تگلور لحد آغزینه وبرابر قیلنور (اللبون) کیر بچنی (والقصب) دخی قامشنی (ویسجی) دخی اورتولور برده ایله (قبرها) خاتون کمسه نڅ قبرنی لحد آغزینه کرپیچ ترکونجه (وکره) دخی مکروه بولدی لحد آغزین بابوده (الاجر) پشکان کیرپیچ (والحشب) دخی آغاچ (ویمال) دخی قویولور قبر اچینه (التراب) قبردان چغارلش توفراقنی (ویسنم) دخی کوتولور (القبر) قبرنی و بلند قیلنور تویه اورگاجی کبی ایتوب بیردن قاروش مقداری .

فصل الشهيد * بوفصل شهید کمسه بیاننده در (هو) اول شهید یعنی یولما ینچه کوملگوجی شهید ایسملی میت (مسلم) مسلماندر (طاهر) پاک بولغوجی جنابتدن وحیضدن ونفاسدن بومد کورلر شهید بولدق بولارنی یولور (بالغ) بالغ بولغوجی (قتل) اولتورلدی (ظلمًا) ظلم لقی یونندن (ولم یجب) دخی واجب بولمادی هیچ کمگه (به) اولترمک سببلی (مال) دیت (ولم یرتث) دخی ایسکورمدی و کیچوکمدی یعنی جراحاتلنمک صوگنک تیزو ک اولدی دنیا فائلسندن اول کمسه گه هیچ شی ایرشمادی یمک و اچمک کبی (فینزع) بس چغارلور و صالدرلور (عنه) اول شهیددن (غیر ثوبه) کفن جنسندن باشقه کیومنی طون و چتوک کبی (ویزاد) دخی آرتدرلور کفن جنسی بولغان شینی اگر کیومی سنت قدر کفن دن کم بولسه (وینقص) دخی کیومتولور اگر کیومی سنت کفن قدرندن آرتق بولسه (لیتم) تمام بولسون اوچون (کفنه) کفنی سنتچه (ولایغسل) دخی یولماس اول شهیدنی (ویصلی) لکن نماز اوقلور (علیه) اول شهیدکه (ویدفن) دخی کومولور اول شهیدنی (بدمه) قانی برله (وغسل) دخی یولور (من) آندای کمسه (وجد قتیلا) اولتورولش نابلدی (فی مصر) شهرده (لم یعلم) بلنمدی (قاتله) اولتورولش نڅ اولترگوجی سی (او جرح) یا که جراحاتلندی (وارث) دخی ایسکردی و کیچوکدی اولومی (بان نام) یوقلامق برله (او اکل) یا که آشامق برله (اوشرب) یا که اچمک برله (او عولج) یا که دواقیلماق برله (او اواه) یا که اول مجروحنی ایندرمک برله (خیمة) چادرغه (اونقل) یا که کوچرمک برله (من المعركة) میدانندن (حیا) ترک حالده (اوبقی) یا که قالمق برله (عاقلا) عقللی بولغان حالده (وقت صلوة) برنماز وقتینه چه (او اوصی) یا که وصیت قیلماق برله (بشی) بر شینی (وصلی) دخی نماز اوقلور (علیهم) شول ذکر ایدلشارگه (وان قتل) و اگر

اولترسه برمن (لبغى) اسلام خليفه سندن باش تارتوى اوچون (اوقطع طريق) يا ايسه يول كسوى اوچون (غسل) يولور اول كمسه نى (ولا يصلى) لكن نماز او قلماس (عليه) باغى لغى اوچون ياكه يول كيسوى اوچون اولتورلمش كمسه كه .

﴿فصل اذا اشتد﴾ قايمو وقت كوچلى بولسه (خوف العدو) دشماندن قورقماق (جعل الامام) يبارر امام (امة) بر جماعتنى (نحو العدو) دشمان طرفينه (وصلى) دى او قور امام (باخرى) ايكنچى جماعت برله (ركعة) بر ركعت نى (فى الثنائى) ايكى ركعتلى نمازده (وركعتين) دى ايكى ركعت نى او قور (فى غيره) ايكى ركعتلى نمازدن باشقهده يعنى اوچ و دورت ركعتلى نمازده (ومضت) دى بارور (هذه) بو نماز او قوچى جماعت (اليه) دشمان طرفينه (وجأت) دى كيلور (تلك) دشمان طرفنده بولمش جماعت (وصلى) دى او قور امام (بهم) بو جماعت برله (ما بقى) قالمش نمازنى (وسلم) دى سلام بيرر امام (وحده) يالغوز (ومضت) دى بارر بو جماعت (اليه) دشمان طرفينه (وجأت) دى كيلور (الآخرى) ايكنچى جماعت (واتمت) دى تمام قيلور نمازنى بو طائفه (بلا قراءة) قراءتسز (ثم) بوجماعت نمازنى تمام ايتوب دشمان طرفينه بارغاچ (الآخرى) ايكنچى جماعت تمام ايتهر نمازنى (بها) قراءة برله (وان زاد) واگر آرتسه (الخوف) دشماندان قورقو (صلوا) او قورلار نمازنى (ركبانا) آطلانمش بولدى حاللرونده (فرادى) يالغوز يالغوز (بايماء) ركوع ايله سجده كه اشاره برله (الى اى جهة) يوزلرى برله قايمو طرفه يونالور كه (قدروا) قادر بولورلر شول طرفه قارامق برله (ويفسدها) دى بوزار نمازنى (الغفال) صوغش (و) دى بوزار (المشى) يورو (و) دى بوزار (الركوب) آطلانو .

﴿فصل صح﴾ درست بولدى (فى الكعبة) كعبة الله اچنده (الفرض) فرض (والفعل) دى نفل نمازى (ولو ظهروا) واگر چه بولسه ده اويوغوچى نك آرقاسى (الى ظهر امامه) امامى نك آرقاسينه (لا) درست بولمى نماز (لمن) آنداي كمسه كه (ظهروا) بولسه اويومش كمسه نك آرقه مى (الى وجهه) امامى نك يوزينه (وكره) و مكروه بولدى نماز او قوق (فوقها) كعبة الله نك اوستنده (وان اققوا) واگر اويوسه لر امامقه (حولها) كعبة الله نك تيكوره سنده (وبعضهم) اويوغوچى لرنك بعضى بولدى حالده (اقرب) ياقين راق (اليها) كعبه كه (من امامه) امامندن (صح) اويوماغى درست بولور (ان لم يكن) اكر بولماسه اويوغوچى كعبة الله غه ياقين كمسه (فى جانبه) امامى طرفنده اكر امامى طرفنده بولسه درست بولماس .

كتاب الزكوة

بو كتاب زكوت نك وجوبى ونصابى بياننده (لا تجب) زكوة فرض بولماس (الا) مگر فرض بولور

(علی مر) قل بولہامش آزاد کہسہ گہ (مسلم) مسلمان بولغوجی (مکلف) عاقل و بالغ بولغوجی (مالک) ملک لنگوجی کہسہ گہ (ملکاتاماً) تصرفہ قادر بولمش ملک کامل فی (لنصاب) زکوت واجب بولورلق قدر مالغہ (نام) آرتقوجی اول نصاب (وہو) واول آرتہاق (اما بالثمنیۃ) یا کہ دائم ثمن بولمق برلہدر آلتون وکوش کبی (اوالسوم) یا کہ یلنک کوبرہ گندہ یا پاندہ یورمک ایلہندر تویہ وقوی کبی ماللردہ (اونیۃ التجارۃ) یا کہ ساتو قیلیمق نیتی برلہدر متاع لردہ (مع الحول) یل آیلانوگہ مقارن بولمق برلہ (فاضل) آرتقوجی اول نصاب یعنی زکوت واجب بولورلق قدر مال (عن حاجتہ الاصلیۃ) مال ایاسی نلک اصلیہ حاجتمندن یعنی اوزینہ و تربیہ سندہ بولمش اهل و عیالیہ ضروری بولمش طعام و کیوم و یورط کبی شی لردن (و) دخی آرتق بولغوجی (عن دین) بورچین (مطالب) استالمش اول بورچ (من عبد) بندہ طرفندان (فلا تجب) بس زکوت واجب بولماس (علی مکاتب) فلان قدر مال بیرسک آزادسن دیب یازو ویرلمش قل اوزرینہ (ولا) دخی واجب بولماس (بعد الوصول) قولینہ مال نلک ایرشمکی صوکنندہ (لایام) آندای کونلر اوچون (کن) بولدی مال اول کون لردہ (ضمارا) یاشرون (کمفقود) یوغالمش مال کبی (و مجعود) دخی انکار قیلنمش مال کبی (بلا حجة) گواہسز (وماخوذ) دخی آلمش مال کبی (مصادرة) کوچلک و ظلم لقم برلہ یعنی ذکر ایدلمش مال لر تابولغان دین صولک اوتکان کونلر اوچون زکوت واجب بولماس (و شرط) دخی شرط قیلندی زکوت نلک درست لکینہ (النیۃ) زکوت نیتی (وقت الاداء) زکوتنی بیرگان وقتندہ (او العزل) یا کہ واجب بولغان مقدارنی مالندان آیروب آلغان وقتندہ (الا) مگر نیت شرط قیلنمادی (ان یتصدق) مال ایاسی فقیرگہ صدقہ قیلندہ (بالکل) نصاب نلک بارچہ سنی (ویجب) زکوت واجب بولور (فی کل خمس) هریشده (من الابل) تویہ دن (شاة) بر قوی یکرمی بیشکچہ (ثم) تویہ دن هر بیشده بر قوینن صولک (فی خمس وعشرین) یکرمی بیش تویہ ده واجب بولور (بغت مخاض) بر یاش تولوب ایکی گہ کرگان بر اورگچلی تویہ (وفی ست وثلاثین) دخی اوتوز آلتی تویہ ده واجب بولور (بنت لبون) ایکی یاشر بر اورگچلی تویہ (وفی ست واربعین) دخی واجب بولور قرق آلتی تویہ ده (حقۃ) اوچ یاشر بر اورگچلی تویہ (و) دخی واجب بولور (فی احدی وستین) آلتمش بر تویہ ده (جذعة) دورت یاشر بر اورگچلی تویہ (و) دخی واجب بولور (فی ست وسبعین) بتمش آلتی تویہ ده (بنت لبون) ایکی یاشر ایکی اورگچلی تویہ (و) دخی واجب بولور (فی احدی وتسعين) توقسان بر تویاده (حقنان) اوچ یاشر ایکی اورگچلی تویہ (الی مائة وعشرین) یوز یکرمی تویہ گچہ (ثم) یوز یکرمی دن صولک واجب بولور (فی کل خمس) هربر بیشده (شاة) بر قوی اوتکاندگی کبی (وفی خمس وعشرین) یوزدن آرتقان یکرمی بیشده واجب بولور

(بنت مخاض) بر یاشر بر اور گه چلی تویه (و) دخی واجب بولور (فی مائة وخمسين) یوز ایللی تویه ده
 (ثلاث حقات) اوچ یاشر اوچ اور گه چلی تویه (ثم) یوز ایللی تویه صوکنده (تستانی)
 زکونی باشدن آل نور یا ککه فریضه نی (کلاؤل) اولگی کبی (فیزاد) بس آرتد رولور (فی کل
 ست واربعین) هر قرق آلتی تویه ده (الی خمسين) ایللی گه چاقلی (حقة) اوچ یاشر بر اور گه چلی
 تویه (و) دخی زکوت اوچون واجب بولور (فی ثلاثین بقرا) اوتوز صغرده اگر چه صوغری بولسه ده
 (تبیع) بر یاشر تولتور وب ایکی گه کرگان براوگز (اوتبیعة) یا که بر یاشر بر طانه (و)
 دخی واجب بولور (فی اربعین) قرق صغرده (مسن) ایکی یاشر بر اور گوز (اومسنة) یا که
 ایکی یاشر بر طانه (وفیهما زاد) و قرق صغردن آرتغونده (بحسب) حساب قیلنور اونکانده گی
 واجب بولمش نلک حسابنی (الی ستین) آلتمش صغراچه مثلاً قرق صغردن بر صغر آرتد قده
 عشری نلک دورتن برونی قوشوب بیرلور مسنگه یا که مسنگه (ثم) آلتمش دن صوگ واجب
 بولور (فی کل ثلاثین) هراوتوزده واجب بولور (تبیع) بر یاشر اور گوز یا که طانه (بس) آلتمش
 صغرده بر یاشر ایکی اور گوز یا که ایکی طانه واجب بولور (و) دخی واجب بولور (فی کل اربعین)
 هر قرق صغرده (مسنة) ایکی یاشر بر طانه یا که براوگز بس سکسان صغرده ایکی یاشر ایکی
 طانه یا ایسه ایکی اور گوز واجب بولور (و) دخی زکوة اوچون واجب بولور (فی اربعین ضانا)
 قرق قوی ده (اومعزا) یا ایسه قرق کزده (شاة) بر قوی (و) دخی واجب بولور (فی مائة واحدی
 وعشرین) یوز یکرمی بر قوی ده (شانان) ایکی قوی (و) دخی واجب بولور (فی مائتین وواحدة)
 ایکی یوزده بر قوی ده (ثلاث شياه) اوچ قوی لر (و) دخی واجب بولور (فی اربع مائة) دورت
 یوز قوی ده (اربع) دورت قوی لر (ثم) دورت یوزدن صوگ واجب بولور (فی کل مائة) هر
 یوزده (شاة) بر قوی (و) دخی زکوة اوچون واجب بولور (فی کل فرس) هر آطه (من الاناث)
 خالص بیه دن گنه بولغوجی (اوالمختلطة) یا که آیغور برله قاتش بولغوجی (دینار) بر آلتون
 مثقال قدری (او) یا که واجب بولور (ربع عشر قیمتها) هر آط قیمتی نلک اوننن بری نلک
 دورتن بری (نصابا) اول قیمة نصاب یوننن بولغان حالده یعنی هر آطنلک یا که مجموعسی نلک
 قیمتی نصابه ابروشعه مال ایاسی اختیارلی بولور بر آلتون زکوة بیرمک ایله قیمتی نلک
 اوننن بری نلک دورتن برین بیروده (ولاتجب) وزکوة واجب بولماز حیوان لرده (الا) مگر
 واجب بولور (فی السائمة) یاپانده یورو کوچی حیوانده غنه (ای المکتفیه) یعنی کفایه لنگوجی
 حیواندن (بالرعی) یاپانده اوتلامق برله (فی اکثر العول) یل نلک کوبره گنه (ولا) دخی
 واجب بولماس زکوة (فی الصغار) یاپانده یورگوجی کچک حیوان لرده یعنی بر یاشر تولمامشه
 (الا) مگر واجب بولور (تبعا) اباردکی حالده کچک میوان لار (للکبار) الوغ لرینه (ولا)

دخى زكوت واجب اولماس (فيما) آنداي حيوانده (يعمل) عمل قيلنور اول حيواننى ايگون ايكنك اوچون بولمىش اوگوز كى ويوك بولكله مك اوچون بولمىش تويه كى (والواجب) ياپان لرده اولتلاغوى حيوان لردن زكوت آلوغه واجب بولغان حيوان (الوسط) اورطه سيدر (فان لم يوجد) بس اكر اورطه سى تابلماسه (ياخذ) آلور (العامل) زكوت آلوغوى (الادنى) بهاده كم را گونى (مع الفضل) آرتقى بىرله (اولا على) ياكه بهاده آرتوغونى آلور (ويرد) لكن قايتارور (الفضل) اورته بهالى نك بهاسندن آرتوغونى (ونصاب الذهب) دخى آلتون نك نصابى (عشرون مثقالا) يكرمى مثقال در (والفضة) دخى كموش نك نصابى (ماثنتادهم) ايكى يوز درهم در (كل عشرة) هر اون درهم (سبعة مثاقيل) اولچاوده يقى مثقال لردر (فيجب) بس واجب بولور زكوت اوچون (ربع العشر) نصاب نك اونى بىر نك دورتى بىر (معمولا) اول نصاب كرهك عمل قيلنمىش بولسون آلتون تنكه كموش تنكه كى ويوزك ويلازك كى (اوتبرا) ياكه عمل قيلنمىش بولسون (وفى كل خمس) دخى هر بىشتن برده (زاد) آرتدى اول خمس (على النصاب) آلتونىن وكموشىن نصاب اوزرينه (بحسابه) اول بىشتن بىر نك حسابى ايله زكوت واجب بولور بس بىر كمسه نك آلتون نصابىن آرتقى دورت مثقال آلتونى بولسه اون آرتا آغزلى زكوت واجب بولور وكموش نصابىن آرتقى قرق درهم كموشى بولسه بىر درهم زكوت واجب بولور (ويعتبر) دخى اعتبار ايدلور نصابده (الغالب) كوبرهك يعنى آلتون بىرله كموش قاتوشقان شيد كوبرهكى آلتون بولسه آلتون نصابى اعتبار ايدلور واكر كوبرهكى كموش بولسه كموش نصابى اعتبار ايدلور (وان غلب) واكر آرتقى بولسه (الغش) قاتوشمىش باقر ياكه توج وقور غاشن كى شيلر (يقوم) اول شينى بها قيلنور اكرده بهاسى نصابقه تولسه زكوت واجب بولور تولماسه بولماز (ولا) وزكوت واجب بولماس (فى غير ما) آنداي مالدىن باشقه ده (مر) اوتدى اول زكوت واجب بولمىش مال لار بىيانى بوذكرايدلمىش مال لردن باشقه مال لار آرشينلى مال لردر وچيلاك وگير ايله اولچانه تورغان مال لردر (الا) مگر زكوت واجب بولور بومال لردن (بنية التجارة) سودانىتى بىرلنگنه (عند ملكه) اول مالنى ملك لنگن وقتك (بغير الارث) ميراثىن غير ملك سببى بىرله (اذ بلغ) ايرشكان وقتك (قيمته) سودانىتى بولغان مالنى قيمتى (نصابا) زكوت واجب بولمه تورغان مقدارغه (من احدهما) بولغوى اونصاب آلتون بىرله كموش نك بىرندىن (انفع) فائدهلى رك (للفقير) فقيركه يعنى قايسى بىرله بها قويدق نصابقه طولسه شولر وشچه بها قيلنور (ويجوز) دخى روابولور (دفع القيم) هر شينى قيمتى بىر مك (فى الزكوة) زكوتده (والفطر) دخى فطر صدقه سندن (والكفارة) دخى هر بىر كفارتك (والعشر) دخى عشرده (والنذر) دخى نذرده (والهلاك) ونصابىنك بعضى هلاك بولماق (بعد الحول) بىلدىن صوك (يسقط) زكوتنى

ساقط قلور (بعضته) هلاك بولغان قدرنىڭ اولشى برابرى (والزكوة) دىنى واجب بولور زكوة فى النصاب نصابه (لا) واجب بولماز (العفو) نصابىدىن آرتوغىدە (فيجب) بس واجب بولور (بنت مخاص) برياشىر براور كەچلى تويە (ان هلك) اگر هلاك بولسە (بعد الحول) يىلدىن صوڭ (خمسة عشر) اون بىش تويە (من اربعين بعيرا) قىرىق تويەدىن (ويضم) دىنى قوشلور (المستفاد) نصابىدە آرتقانى كرهك صاتوب آلمىق ايله بولسون كرهك توغدىمىق ايله بولسون كرهك ھبە ايله بولسون كرهك ميراث آلمىق ايله بولسون (وسط الحول) يىل اورتاسىدە (الى نصاب) نصاب اوزىرە (من جنسه) اوز جىنسدىن بولغۇچى مىثلا صغر آرتسە صغرغە قوشلور تويە آرتسە تويەگە قوى آرتسە قويغە قوشلور صغرىنى تويەگە ياكە قويغە قوشلماز (والذهب) دىنى آلتون قوشلور (الى الفضة) كەشكە بەھاسى بىرلە (والعروض) دىنى متاع قوشلور (اليهما) آلتون بىرلە كەشكە (بالقيمة) بەھاسى بىرلە (لاتمام النصاب) نصابىنى تامام قىلماق اوچون (ونقصانه) دىنى نصابىنىڭ كىمكى (فى اثناء الحول) يىل آراسىدە (ھدر) باطل در يعنى بىر كەسەنىڭ يىل اولىدە نصاب قدر مالى بولوب يىل اورتاسىدە كىموسە يىل آخىرىدە دىنى نصابىدە تولسە اول مالىدىن زكوت واجب بولور يىل اورتاسىدە نصابىنىڭ كىموسە زكوتنى ساقىت ايتماز (وجاز) دىنى درست بولدى (تقديمهما) زكوتنى مقدم قىلماق (لحول) بىرىل اوزىرە (اواكثر) ياكە بىر يىلدىن كوب يىللار اوزىرە (و) دىنى درست بولدى زكوتنى مقدم قىلماق (لنصب) كوب نصابلار اوچون (لدى نصاب) بىر نصابىنى مالك كەسەگە .

(فصول) بوفصل يول اوزىرە زكوت آلۇچى قويونىڭ بيانىدە دور . (ينصب) قويولور يعنى قويار پادشاھ (العاشر) سودگىر مالدىن زكوت آلۇچىنى (على الطريق) يول اوزىرىدە (لاخذ زكوة التجار) ساتۇچىلارنىڭ زكوتنى آلماق اوچون (فيأخذ) بس آلور عشر آلۇچى (من المسلم) مسلماندىن (ربع العشر) مالىنىڭ اوندىن بىرىنىڭ دورىدىن بىرىنى (و) دىنى آلور (من النسي) جىزىيە بىرلە تورغۇچى كافرلار (ضعفه) ربع عشر قدرى ايكى الوشنى يعنى نىمى مالىنىڭ اوندىن بىرىنىڭ دورىدىن ايكىسىنى (وصدقا) وايىنالىور مسلمان بىرلە نىمىگە (مع اليمين) آتۇپ بىرلە (ان انكرا) اگر انكار ايتسەلر (الحول) زكوت مالىنىە يىل ايله نوگە (والفراغ) ياكە نەمەسى بوشاوغە (من الدين) بورچىدىن (او ادعيا) ياكە دعوى قىلسەلار (اداءه) عشرنىڭ دورىدىن بىرىنى ياكە دورىدىن ايكىسىنى اوتاۋما (الى عاشر آخر) ايكنچى عشر آلۇچىغە (يعلم) بىلىور (وجوده) ايكنچى عشر آلۇچىنىڭ بارلىقى (او) ياكە دعوى قىلسەلر اوتاۋما (الى فقير) فقير سارى (فى غير السوائيم) يىلنىڭ كوبرەگىدە ياپاندىن اوتلاغۇچى ھېۋاننىڭ زكوتىدىن باشقىدە چۈنكى سۈيىم نىڭ زكوتىنى آلماق امام ھقيدىر بوخصوصە بىيىن بىرلە ايىنالىماز (و) دىنى آلور عشر آلۇچى (من الحربى) حربى كافرلار (العشر) اوندىن بىرىنى

(ان لم يعلم) اگر بلفهمه (ما) اول مقدارنی (یاخذون) آلورلار حربی کافرلر (منا) بزلردن
(وان علم) واگر بلفهمه بزدن آلونغان مقدارنی (اخذ) آلور عشر آلوجی (مثله) بزدن آلنغاننک
مثلنی (ان کان) اگر بولنسه حربی نك بزدن آغانی (بعضاً) مالنك بعضی (ولم يأخذ)
دخی آلماز عشر آلوجی (منه) حربی کافردن هیچ شی (ان لم يأخذوا) اگر آلماسه حربیلر (منا)
بزلردن هیچ شی نی (وعشر) دخی اونغه بولنور یعنی قیمتی نك اوندن برنی آلنور (خمر النمی)
جزیه بیرگوجی کافرنك خمری (لا) اونغه بولنماز (خنزیره) ذمی نك دوگیزی یعنی دوگیزندن
هیچ شیء آلنماز (ولا) دخی اونغه بولنماز (امانة) امانتی یعنی امانتدن هیچ شیء آلنماز
(وعشر) دخی عشر قیلنور (الحربی) حربی کافرنك مالی یعنی اونغه بولنور و اوندن برنی
آلنور (ثانیا) ایکنچی مرتبه (قبل الحول) یل ایلانودن اول (جائیا) کلدکی حالده (من داره)
اوز دیارندن (او خمس) دخی بیش که بولنور (معین ذهب) آلقون خزینہسی یعنی بیشندن
برنی آلنور (ونحوه) دخی بیشکه بولنور آلتون کبی خزینہ یعنی کمش وتوج و قالای
کبی شی لرنك خزینہسی دن بیشندن برنی آلنور (وجد) تابلدی ذکر ایدلمش خزینہلر
(فی ارض خراج) خراج یرنده (او عشر) یا که تابلدی عشر یرنده (وباقیه) بیشندن برنی نك
قالغانی یعنی خزینہ نك قالغان دورت الوشی (للاواجد) تابقوجی کهمسه که بولور (ان لم تملك)
واگر ملک لنمش بولسه (الارض) خزینہ تابلمش بیر (والا) واگر ملک لنمش بولمسه (فلما الکها) بس
بیشندن برنی نك قالغان دورت الوشی بیر ایاسینه بولور (ولاشیء) و هیچ شی واجب بولماس
(فیه) خزینہده (ان وجد) اگر تابلسه اول خزینہ (فی داره) تابقوجی نك یورتند (فی ارضه)
دخی تابقوجی نك بیرندن تابلدقده (روایتان) امام اعظم رحمه الله علیه دن ایکی روایة باردر
بر روایتده بیشکه بولنور و بر روایتده اصلا بولنماس (ولا) دخی هیچ شیء واجب بولماس (فی لؤلؤ)
صنف اچند بولمش مروارید (وعنبر) دخی واجب بولماز عنبرده (وفیروزج) دخی واجب بولماز فیروزده
(وجد) تابلدی اول فیروزه (فی جبل) تاغده (وکنز) دخی بیرگه کوملمش خزینہ (فیه)
بولغوجی در اول خزینہده (سمة الاسلام) اسلام علامتی شهادت کلمهسی کبی و اسلام پادشاهینك
اسمی کبی (کاللقطة) اول مال لقطه کبی در بارچه حکمه یعنی اعلام قیلنور آدمی لر جیوله تورغان
اورنده مسجد اشلری کبی و بازار کبی آندین صوڭ ایاسی اوسته و گهان ایتلمگان مدتکچه
آندین صوڭ فقیر کهمسه اوزینه صرف ایقودر بای بولسه ایکنچی فقیرگه صرف ایقودر ایاسی چقدقده
تولاولشرطی برله (وما) و آندای خزینہ کم (فیه) بولغوجیدر اول خزینہده (سمة الکفر) کفر
علامتی صنم کبی و کفره پادشاهی نك صورتی کبی (خمس) اول خزینہ بیشکه بولنور (وباقیه)
دخی اول خزینہ نك قالغانی (للاواجد) تابقوجیغه بولور (ان لم تملك) اگر ملک لنمش بولمسه

(الارض) خزينه تابلمش يير (والا) واگر يير ملك لشمس اولسه (فللمختط له) بس آنك اوچون سزوق سزلمش كمسه گه بولور (المالك) يعنى ملك لنگوچيگه (في اول الفتح) اسلام اهلى اول اوروننى اول آچقان وقتند در (وركاز صحراء دار الحرب) وكافر مملكتى نك صحراسنده بولمش خزينه (كله) بارچهسى (لمستأمن) كافر مملكتنه امان برله كرمش مسلمانغه در (وجد) تابدى اول مسلمان اول خزينه نى (وان وجد) واگر تابسه اول حرب يورطينه كرمش مسلمان اول خزينه نى (في دار) بريورطه (منها) حرب يورطندن بر كمسه گه ملك ييردن (رده) قايتارر تابقوچى اول خزينه نى (على مالكتها) اول يير نى ملك لنگوچيگه يعنى يير اياسينه (وان وجد) واگر تابسه (ركاز متاعهم) حرب كافرلر نك متاعى نك خزينه سى (في ارض) اسلام مملكتنده برييرده (لم تملك) ملك لشمس بولغوچى اول يير (خمس) بيشكه بولفور اول خزينه (وباقية) دخى اول خزينه نك قالغانى (له) تابقوچى كمسه گه بولور (وفي عسل ارض عشرية) دخى عشرى يير نك بالنده (اوجبل) ياكه عشرى يير دگى طاونك بالنده (وثمره) دخى اول طاونك هيچ كمگه ملك بولماش يغاچينك يمشنده (وما) دخى آنداي شيدكم (خرج) چقى اولشى (من الارض) عشرى ييردن ايگون وقاون وقاربوز كى (وان قل) واگرچه آز بولسده (عشر) اول شيدن واجب بولور هشر يعنى اوندىن برى (ان سفاه) اكر صوغارسه اول بالنى ويمشنى وعشرى ييردن خارجنى (سيح) آقغوچى صو (اومطر) ياكه يغمور (الا) مگر عشر واجب بولماز (في نحو حطب) اوتون واولان كى شيلرده استعمال قصد ايدلماز كده اكر يغاچلقندن واولانلوكن استعمال قصد ايدلسه آغاچنى كيسوب واولاننى جابوب ساتوكى اوتون واولان كى شيلرده دخى عشر واجب بولور ديمشلىر (و) دخى واجب بولور (نصف عشر) ييردن چقغوچى شيد عشر نك يارتوسى (ان سقى) اكر صوغارسه اول شينى (بغرب) اوگز ايلندر گوچى اولوغ چيلاك برله (او دالية) يا كه صوغارسه داليه برله يعنى قدوق سيرتمسى كى اوزون آغاچ باشينه باغلانمش الوغ چيلاك برله (بلا رفع مؤن الزرع) ايگن مشقت لرن چغار ماينچه يير ايلندرونك وخادم لرنك اجرى كى (وماء السماء) وكوك صوى (والبئر) دخى قيوصوى (والعين) دخى چيشه صوى (عشرى) عشرى صودور (وماء انهار) ويلغالار صوى (حفرها العجم) قازدى اول يلغه لارنى عجم يعنى جاهلية زمانى نك پادشاهى شد اديان وساسنيان كى عجم لرمالندن (خراجى) اول يلغه لر خراجيدر (وكنا) دخى عجم قازدوغى يلغه لار صوى خراجى بولدى كى خراجى در (الانهار الاربعة) دورت دريالار صوى كم برى جيعون بلخ وترمندرياسى وبرى سيحون ترك وخجند درياسى وبرى دجله بغداد درياسى وبرى فرات كوفه وعراق درياسى (عند ابى يوسف) امام ابو يوسف رحمه الله عليه قاتنده (الا) خراجى توكل (وعند محمد) امام محمد رحمه الله عليه قاتنده (وارض العرب) دخى عرب ييرى يعنى شهر تابع لارى تهامه وحجاز كى ويمن وظائف كى وعمان وبهرين كى (وما) دخى آندى يير كم

(اسلم اهلہ) مسلمان بولدى اول يبيرنڭ اهللى (اوقچ) يا كه آچلىدى اول يبيرنى (عنوة) قهرا كوچلك برله (وقسم) دخى بولدى اول يبيرنى (بين جيشنا) مسلمانلر عسكى آراسنه (والبصرة) ودخى بصره ييرى (عشرية) عشرى در بالاتفاق (والسواد) دخى عراق قريه لارى (وما) دخى آنداي يير (فتح) آچلىدى (عنوة) قهر برله (واقر) دخى قرارلاندى (اهله) اول يبيرنڭ اهللى (عليه) اول يير اوزره (اوصالحهم) يا كه صلح قىلىدى امام اول يير اهلنه (خراجية) اول يير خراجى دور (وموات) ايكن ايگوگه صلاحيت سز يير (احيى) ايكنگه صلاحيتلى قىلىنسه (يعتبر) اعتبار قىلىنور عشرى و خراجى بولوده (بقره) اول يبيرنڭ ياقىندىغى بيرگه اكر ياقىندىغى يير عشرى بولسه عشرى بولور اكر ياقىندىغى يير خراجى بولسه خراجى بولور (والخراج) دخى خراج (اماخراج مقاسمة) ياكه خراج مقاسمه در يعنى ييردن چىغان شينڭ دورتن بى ياكه اوچىن بى كى برمعين مقدار دور (كما يوضع) قويلماق كى (ربع) خارجنڭ دورتن بى (اونحوه) يا كه دورتن بى كى اوچىن بى ياكه بيشىن بى (ونصف الخارج) وچىغوى شينڭ يارمى (غاية الطاقة) خراج قوبوده آدم طاقىنڭ چىگى دور (واما) يا كه خراج (خراج مواظقة) خراج موظف دور يعنى آلتون كىشنى ياكه طعمن برمعين قدر امامنڭ تعيينى برله قويلمىشى در (كما وضع) قويدىغى كى (عمر رضى الله عنه على السواد) عمر رضى الله عنه نڭ عراق قريه سى نڭ يير لرينه (للك جريب) هر جريبكه يعنى بويده اينىك آلتىش آر شين بولغان ييرگه (يبلغه) ايرشور اول ييرگه (الهاء) صو (صاع) بر صاع (من بر) بغداد ايدان (اوشعير) ياكه آر بى دن (ودرهم) دخى بر درهم صاع يانينه (و) دخى بولغوىچى در (الجريب الرطبة) بونجه جريبنه (خمسة دراهم) بيش درهم لر (و) دخى بولغوىچى در (الجريب الكرم) يوزم يىغايىنڭ جريبنه (والبستان) دخى باغنى جريبنه (مايطبق) اولشى كم طاقى قىلور آدمى اول شىگه (ولاخراج) وخراج واجب بولماز (لوانقطع) اكر كىلسه (الهاء) صو (عن ارضه) خراج ييرىنن (او غلب) يا كه غالب بولسه صو (عليها) اول خراج ييرىنه يعنى اول ييرنى صوباصه (اواصاب) يا كه ايرشه (الزرع) ايكنگه (آفة) صاقلانو ممكن بولماش آفة سماوى صو قلىق كى وچكرتكه توشوكى (ويجب) وخراج واجب بولور (ان عطلها) اكر بوش قويسه اول ييرنى (مالسها) يير اياسى (ويبقى) دخى خراج هميشه دايم بولور (ان اسلم) اكر مسلمان بولسه (الها لك) يير اياسى (اوشراها) ياكه صاتوب آلسه خراجى ييرنى (مسلم) مسلمان كىسه (من ذمى) جزيه برله تورغوىچى كى درن (وان شرى) واكر صاتوب آلسه (الكافر) ذمى كافر (عشرية) عشرى ييرنى (من مسلم) مسلمانن (وضع الخراج) خراج قويلور (عليه) اول كافرگه ياكه ييرگه .

﴿ فصل ﴾ بوفصل زكوت نڭ مصرف لرى بيانده در (مصرف الزكوة) زكوتنى صرف ايتله تورغان اورن (الفقير) فقير در (اى من) يعنى آنداي كىسه در (له مال) بولغوىچى بولور اول

كمسه نك مالى (دون النصاب) زكوت واجب بولورلىق قدر دن كيم (والمسكين) دخی مسكيندر (اى من)
 يعنى آنداي كمسه در (لاشئ له) يوقدر هيچ شئى اول كمسه نك (وعامل الصدقة) دخی امام طرفندن
 صدقه آلوغه تعيين قيلنمش كمسه در (فيعطى) بس بيرر اول عاملگه زكوت مالندن (بقدر عمله)
 عملى قدر اكر چه باى بولسده يعنى اوزينه وعياليينه وياردمي لرينه يقرلك قدر (والمكاتب)
 دخی آزادلى برشى برابرينه باغلانلش قلدر (فيعان) بس ياردم قيلنور زكوت مالندن بيرمك
 برله (في فك رقبته) اول مكاتب نك ذمه سن قل لقمن خلاص قيلوده (ومدينون) دخی بورچلانمش
 كمسه در (لايملك) مالك بولماس اول كمسه (نصابا) زكوت واجب بولورلىق قدر مالنى (فاضلا)
 آرتقوچى اول نصاب (عن دينه) بورچلى كمسه نك بورچمندن (وفي سبيل الله) دخی الله تعالى نك
 بولنده بولغوچى كمسه در (اى منقطع الغزات) يعنى اسلام عسكرينه الاشودن عاجز بولغوچى
 كمسه (عند ابى يوسف) امام ابو يوسف رحمه الله عليه قاتنده (ومنقطع الحاج) وحج يولنده نفقه دن عاجز
 بولغوچى كمسه (عند محمد) امام محمد رحمه الله عليه قاتنده (وابس السبيل) دخی مسافدر (اى من)
 يعنى آنداي كمسه در كم (له مال) بولغوچى بولور اول كمسه نك مالى (لامعه) اوزى برله بولمامش
 وبو كمسه رقبه باى بولسده بدا فقيردر (فيصرف) بس صرف قيلنور زكوت مالنى (الى الكل)
 مصرف نك هر بيرينه (اوالبعض) ياكه بعضسينه (تمليكا) ملك ايتمك يوزنندن (لا) زكوت مالنى
 صرف ايدلماس (الى من) آنداي كمسه گه (بينهما) بولغوچى بولور بيروچى برله آلوچى آراسنك
 (ولاد) طوشماق برى آتا وبرى بالا بولماق كى آنا طرفى نى قدر يوقارى آشسده وبالا طرفى
 نى قدر توبن كينسده (او) ياكه بولغوچى بولور بيروچى برله آلوچى آراسنك (زوجية) ايرلك
 وخاتونلىق يعنى ايرنك زكوتى خاتونغه درست بولماس وخاتون نك زكوتى ايرگه درست بولماس
 (ومملوكه) دخی اوزينك قلىنه صرف ايدلماس (وعبد) دخی زكوت مالنى آنداي قلىغه صرف ايدلماس
 (اعقيق بعضه) آزاد قيلندى اول قلى نك بعضسى (وغنى) دخی بايغه صرف ايدلماس (ومملوكه)
 دخی باينك قلىنه صرف ايدلماس (وطفله) ياش بولغوچى بالاسنه صرف ايدلماس (وبنى هاشم)
 دخی بنى هاشمغه صرف ايدلماس بنى هاشم حضرت على وعباس وحارث وجعفر وعقيل رضى الله
 عنهم نك بالالاريدر (ومواليهم) دخی بنى هاشم نك آزاد ايتمش قلىلارينه صرف ايدلماس (ولا)
 دخی زكوت مالنى صرف ايدلماس (الى ذمى) جزيه برله تورغوچى كافركه (وجار) لكن روا بولور
 (غيرها) زكوتندن باشقه صدقه نى صرف ايتمك (اليه) اول ذمى گه (وان دفع) واگر بيرسه
 زكوتنى (الى من) آنداي كمسه گه (ظنه) گمان ايتدى اول كمسه نى (مصرفا) زكوت صرف ايدله چك
 اورون ديب (فظهر) بس ظاهر بولسه وبلونسه (انه) درستلكده اول زكوت بيرلماش كمسه
 (مملوكه) زكوت بيرگوچى نك ملكى بولامش قلى ايدوكى (يعبدها) قايتارر اول زكوتنى

يعنى يا كئین بیرر (وان ظهر) واگر پیدا بولسه (موانع آخر) باشقه مانع لار زكوت بیرلمش نك
 هاشمی بولوی کبی یا که بای بولوی کبی (لا) زكوتنی قایتارماس یعنی یا کئین بیرماس (وندب)
 دخی مسنحب بولدی زكوت بیروده بر كمسه گه (دفع ما) اول قدرنی بیرمك (یعنیه) بیرلمشنی
 مؤكسر قیلور اول قدر (عن السؤال) صور اودن (یوما) بر كون (وكره) دخی مكروه بولدی
 (دفع النصاب) نصابنی بیرمك (الی فقیر) بر فقیرگه (غیر مدیون) بورچسز بولغوجی (و) دخی
 مكروه بولدی (نقلها) زكوتنی كوچرمك (الی بلد آخر) ایکنچی شهرگه (الا) مگر مكروه بولدی
 (الی قریبه) اوزینك یا قیننه و قدشینه (او اوج) یا که محتاج راق كمسه گه (من بلد) اوز
 شهرنی نك اهلندن یا که تقوی راق كمسه گه اوز شهرنی نك اهلندن.

❦ فصل ❦ بو فصل فطره صدقه سینك وجوبی و مقداری بیانده در (الفطرة) فطره
 صدقه سی (من بر) بغدادیدن (وما) دخی آندای شیدن (یتخذ) یا صالور (منه) اول بغدادیدن
 تالقانلق و اون و اكك کبی (وزیب) دخی قوری یوزمدن (نصف صاع) یارم صاعدر (وتمر)
 دخی خرمدن (وشعیر) دخی آرپه دن (صاع) بر صاعدر (وجاز) دخی روا بولور (منوان) ایکی
 من (برا) بغدادی یونندان هر بر من شرعی بولغوجی ایکی قدا قدر (وتجب) دخی واجب بولور
 فطره (علی هر مسلم) مسلمان بولغوجی آزاد كمسه گه (له) بولغوجی بولور اول كمسه نك
 (نصاب الزكوة) زكوت نصابی قدر مالی آرتقوجی اصلیه حاجتندن (وان لم ينم) واگرچه اول نصاب
 آرتماسده (وبه) و بو ذكر ایدلمش نصاب سببلی (تعمر) اول كمسه گه حرام بولور (الصدقة)
 آلتاق صدقه واجب نی یعنی زكوة و فطره و عشر کبی صدقه لرنی (وتجب) دخی واجب بولور ذكر
 ایدلمش نصاب ایاسنه (الاضحية) قربان بوغازلامق (و) اول كمسه گه دخی واجب بولور
 (نفقة القرب) فقیر بولغوجی یاقن لاری نك نفقه سی (لنفسه) اوزی اوچون یعنی فطره صدقه سی
 واجب بولور ذكر ایدلمش نصابنی ملك لنگوجی كمسه نك اوزی اوچون (وطفله) دخی واجب
 بولور یاش بالاسی اوچون (فقیرا) اول یاش بالاسی فقیر بولدی حالده (وخادمه) دخی واجب
 بولور خدمتچی سی اوچون (ملكا) اول خدمتچی ملك لنمش قل بولدی حالده (ولومدبرا) واگرچه
 اول ملك بولنمش قل خادمی منم اولكم صوكنده آزادسن دیولمش خادم بولسه ده (اوام ولد) یا که
 بالاتوغدرمش کنیزه گی بولسه ده (اوکافرا) یا ایسه ملك بولمش خادم کافر بولسه ده (لا) واجب
 بولماس فطره صدقه سی ایرگه (لزوجه) خانونی اوچون (و) دخی واجب بولماس (ولده الكبير)
 بالغ بولمش بالاسی اوچون (و) دخی واجب بولماس (طفله الغنی) بای بولغوجی صبی بالاسی اوچون
 (بل) بلكم فطره صدقه سی واجب بولور (من ماله) اول طفل نك اوز مالندن (و) دخی واجب
 بولماس (مكاتبه) آزادلغی برشی برابرینه باغلانمش قلی اوچون (وعبد) دخی واجب بولماس

فلى اوچون (للتجارة) صاتمق اوچون بولغوجى (و) دى واجب بولماز (عبد له) خواجه نك
 فلى اوچون (آبق) قاقچوقى (الا) مگر واجب بولور (بعد عوده) اول قلنك قايتوى صوكنده
 (د) دى واجب بولماز (عبد مشترك) اورتاق بولغوجى قل اوچون خواجه نك هيچ برينه
 (د) دى واجب بولماز (كنا) اورتاق برقل اوچون واجب بولماز كى (العبيد المشتركة)
 اورتاق بولغوجى كوب قللار اوچون خواجه نك هيچ برينه (خلاقالهما) بومسئله ده امامين اوچون
 خلاى بولغوجيدر يعنى امام ابو يوسف برله امام محمد رحمة الله عليهما قاتلارنده ايكي شريك نك
 هربرينه اوزحصه لرى نك باشلى اوچون فطره صدقه سى واجب بولور لکن حصه لرى يارطى
 ياكه چاروك بولدقه واجب بولماز (وتجب) وواجب بولور فطره صدقه سى (بطلوع الفجر)
 فطر كوني نك تاكى توغماق برله (وجاز) دى درست بولور (تقديمها) فطره صدقه سنى مقدم
 نيلماق عيد فطر كوني نه مدت تعيين ايدلماينچه (ولاتسقط) مويندن توشماس فطره صدقه سى (ان اخر)
 اگر كيچكدرسه اوتاوى فطره كونندن كيچكتر و ايله زكوت نك توشما كى كى.

كتاب الصوم

بو كتاب روزه نك اصلى وشروطى بيانده در (هو) اول روزه (ترك الاكل) يمكنى
 قوياق در (والشرب) دى اچمكنى قوياق دور (والوطى) دى جمانى قوياق دور
 (من الصبح) هوا تيكرا سينه جايلى كوجى طاكدان (الى المغرب) قوياق غايب بولغانچه (مع النية)
 نيت برله (ويصح) درست بولور اول رمضان روزه سنى اوتامك (بنية) نيت برله (قبل نصف
 النهار الشرعى) شرعى بولغوجى كون نك يارمندان اول شرعى بولغوجى كون طاك طوماق دان
 قوياق نك تهاى غايب بولغانچه در (و) دى درست بولور رمضان روزه سنى اوتامك (بنية نفل)
 نفل روزه نيتى برله (و) دى درست بولور (بنية مطلقة) هيچ شى ايله قيدلنماش مطلقا نيت
 برله بارى روزه بولونى نيتله و كى (و) دى درست بولور (واجب آخر) باشقه واجبنى اوتامك نيتى
 برله يعنى قضاء رمضان نيتى كى و ندر و كفارت نيتى كى (الا) مگر درست بولماس باشقه واجبنى
 اوتامك نيتى برله (فى سفر) سفرده بوللىق ده (او مرض) ياكه روزه آچو مباح بولورلق آورو
 بوللىق ده (و كذا) دى رمضان روزه سى كى در اوتكان نيتلر ايله درست بولوده (النفل) نفل روزه
 (والنفل المعين) دى كوني بيلگولنمش ندر روزه (الا) مگر رمضان روزه سى كى توگلدن (فى الاخير)
 باشقه واجب نيتى برله اوتا و حكمنده گنه يعنى نفل روزه و كوني بيلگولنمش ندر روزه
 باشقه واجب نيتى برله طوتللىق ده نيت ايدلماش واجب روزه دن حساب ايدولر نفل روزه دن
 و كوني بيلگولنمش ندر روزه دن صايالماس (و شرط) دى شرط قيلندى (للقضاء) رمضان
 روزه سى نك قضا سينه (ولا كفارة) دى كفارت روزه سينه (والنفل المطلق) دى وقتى

بيلگولنمىش نذر روزە سىنە (ان ببيت) كىچىڭىز بىر جىزىندە نىت اينىڭ (ويعين) دىخى قاير روزە ايدىكن بيلگولمىڭ قضا ياكە نذر دىمىڭ كىي (والصوم) دىخى روزە توتماق مطلق نىت برلە (يوم الشك) شەباننىڭ اۆلەندىن اوتوزىچى كۈندە هوا آچق بولمىدە امام اعظم رحمۃ اللہ عليہ دن ظاہر روایتدە مطالعنىڭ اختلافى معتبر بولماوى اوچون ايكنچى اورندە آي كۈرۈنۈى سببلى شول كۈن رمضان اۆلى بولو محتمل بولۇپنە بىنأ (افضل) آرتق در (لمن) آنداي كەسەكە (وافق) موافق بولدى اول شك كۈنى (صوما) روزە كۈنىگە (يعناده) عادت لنور اول كەسە شول كۈندە روزە تۈتۈنى مثلاً دوشنبە ياكە پەنجشنبه كۈن لىر كىي (و) دىخى شول شك كۈندە روزە تۈتماق آرتق در (للخواص) شك كۈندە روزە تۈتۈننىڭ نىتىن بىلگۈچى خاص كەسەلرگە نىتى بارى روزە بولۇنى قصد ايتىمكىدرا گىرىو كۈن رمضان دن بولسە بوروزە رمضان دن بولورا گىرىو كۈن رمضان دن بولماسە بوروزە نفل بولور دىمىڭ كۈڭلىنە وخطارىنە كىچماسلىك در (ويفطر) شك كۈنىڭىز روزە سىن آچار (غيرهم) خاص لردن باشقە كەسەلر (بعد نصف النهار) شرعى كۈننىڭ يارۈمىدىن سوڭ ياكە عرفى كۈننىڭ يارۈمى دن سوڭ (وكره) وشك كۈندە روزە تۈتماق مكرۈه بولدى (ان نوى) اگرنىت قىلسە (واجبا) واجب لردن بىرواجب روزەنى (ولاصوم) دىخى ھىرگىز روزە بولماس شك كۈندە (لنوى) اگرنىت قىلسە (ان كان الغد) اگىر بولسە تاڭ (من رمضان) رمضان دن (فانا صائم) بس من روزە تۈتقۈچى من (والا) اگىر تاڭ رمضان دن بولمىسە (فلا) بس من روزە تۈتقۈچى توڭل من دىب (وكره) دىخى مكرۈه بولدى (ان ردد) اگىر تردىد قىلسە (بين صوم رمضان) رمضان روزەسى آراسى برلە (وغيره) رمضان غە باشقە روزە آراسىدە يەنى اگىر تاڭ رمضان دن بولسە من رمضان روزە سىن تۈتقۈچى من واگىر تاڭ رمضان دن بولماسە باشقە واجب روزەنى تۈتقۈچى من دىب شك كۈندە روزەنى تۈتماق مكرۈھدر (فان كان) بس بويىلە قىلىق دە اگىر تاڭ بولسە (من رمضان) رمضان دان (يقع) توشار اول روزە (منه) رمضان كۈنىنىڭ روزە سىندىن (والا) واگىر تاڭ رمضان دان بولماسە (فينفل) بس اول كۈنگى روزە نفلدر (ومن) وقاير كەسە اگىر (راى) كۈرسە (هلال صوم) روزە آينى (اوفطر) ياكە شۆال آينى (وحده) يالغوز (يصوم) اول كەسە روزە توتار ھىرايكى حالدە (وان رد) اگىر چە قبول ايدىلمىسەدە روزە آيندە (قوله) آي كۈرۈچىنىڭ سوزى شرعى بولمىش سبب برلە (وان افطر) واگىر آچسە روزە سىنى قاضى سوزنى قبول ايتىمكىن دىن سوڭ (قضى) اول كۈننىڭ روزە سىنى قضا قىلور (ولا كفارة) لىكن كفارت واجب بولماس (وقبل) دىخى قبول قىلنور (خبرعدل) بىرعدىل كەسەنىڭ خىبرۈنى (و) دىخى قبول

بيلنور بر عدل كېسەندەن ايكنچى عدل كېسەنلڭ خبرنى (ولوقفا) واگرچە اول عدل كېسە قىل
 بولسەدە (اوامرأة) ياكە خاتون بولسەدە (للصوم) روزە اوچون (مع غيم) آي كورنودن هوا دە
 مانع بولمىق بىرلە بولسۇت وتوزان وقزللىق كىيى (وشرط) دىنى شرط قىلىندى (مع غيم) آي
 كورنودن هوا دە مانع بولمىق بىرلە (للفطر) آغز آچماق اوچون شۆال آينى كورودە (نصاب الشهادة)
 يەدات نصابى يعنى ايكنى اير بولمىق ياكە بىراير ايكنى خاتون بولمىق (و) دىنى شرط قىلىندى
 (لفظها بشهادة) لفظى يعنى اشھىد دىيىك (و) دىنى شرط قىلىندى (العدالة) شھادت بىرگۈچى عدل
 بولماق (لا الدعوى) آينى اثبات اوچون دعوى شرط قىلىنمايدى (و) دىنى شرط قىلىنمايدى (وبلاغيم)
 آينى كورنودن هوا دە مانع بولماق بىرلە (جمع عظيم) الورع بولغۇچى جماعت بولمىق (فيهما)
 رمضان بىرلە شۆال دە (وبعد صوم ثلثين) دىنى او تون كۈن روزە سوڭىدە (بقول عدلين) ايكنى
 عدل كېسەنلڭ سوزى بىرلە (حل الفطر) آغز آچماق حلال بولور (وبقول عدل) بىر عدل نلڭ سوزى
 بىرلە سوڭىدە هوا آچق بولغاندە (لا) آغز آچماق حلال بولماز (والاضحى) دىنى قىربان آينى
 كورونلڭ كىمى (كالفطر) فطر آينى كورونلڭ كىمى كىيى در ذكر
 ايدىلش شرطلار دە .

﴿ فصل ﴾ (من) قايرى كېسە اكر (جامع) جماع قىلسە (اوجومع) ياكە جماع قىلىنسە
 (فى احد السبيلين) ايكنى يول نلڭ بىرىنە يعنى آلفە ياكە آرتقە حشفە غىب بولماق بىرلەمنى
 بنسون كىرەك چىماسون (اواكل) ياكە آشاسە (او شرب) ياكە اچسە (غذا) طعامنى
 (ادواء) ياكە دارونى (عىدا) قىد بىرلە (قىضى) اول كېسە روزەنى قىضا قىلور (وكفر)
 دىنى كفارت بىرور (كالمظاهر) ظھار قىلغۇچى نلڭ كفارتى كىيى يعنى كۈچى يىتە كەدە
 بىر قىل آزاد ايتار اكر كۈچى يىتماسە ايكنى آي توتاش روزە توتار واگر روزە
 كۈچى يىتماسە آلتىش مسكيننى طعام لىندىر ھەر بىرىنە فطرە قىدرى (وھى)
 اول كفارت واجب بولور (بافساد اداء رمضان) رمضان روزەسى نلڭ آداسنى
 بوزماق سببلى (لا) واجب بولماز (غير) باشقە روزەنى بوزماق بىرلە (وقضى فقط)
 دىنى قىضاغىنە قىلور (ان افطر) اكر روزەنى آچسە (خطاء) خطالىق بىرلە آغز چايقادىدە
 بوغازغە سو كىتىمىك كىيى (او) ياكە روزەنى آچسە (مكرها) كوچلانمىك بىرلە (او) ياكە آچسە
 (بظن) گىمان بىرلە (انه ليل) درستلىك دە آچدىغى وقت كىچى دىيىب (او وصل) ياكە ايرىشە (دواء)
 دارو (الى جوفه) روزەنى تىنچى نلڭ اچىنە (اودماغه) ياكە مېينە (من غير المسام) تىن نلڭ
 تىر بوچماق تىشكلىرىنە باشقە اورندان (او ابتلع) ياكە يوطسە (حصات) واق تاشلىرىنى (او تقاً)
 ياكە قىد بىرلە قوصسە (ملاء الفم) آغز تولى بو صور تلىر نلڭ ھەر بىرىنە قىزالازم بولور (لا) قىضا

قیلماز (ان غلبه) اگر روزه تنوجیغه قوصماق غالب بولسه (اوافطر) یا که آچسه (ناسیا)
 اونوتدوغی حاله (اوحنلم) یا که توشنده جماع قیلسه (اونظر) یا که برخاتونغه قاراسه (فانزل)
 بس منی چقه (اودخل) یا که کرسه (غبار) توزان (اودخان) یا که توتون (اودباب) یا که
 چبن (حلقه) روزه تنوجی نلک بوغازینه بوسورتلرنلک هیچ برنلک روزه بوزلماز (ولووطی)
 و اگر جماع قیلسه (بویمة) حیواننی (اومیتة) یا که اولوکنی (او) یا که وطی قیلسه (فی غیر فرج)
 فرجدن باشقه بوط کبی اورنغه (اوقبل) یا که اوپسه (اولمس) یا که توتسه پرده سز تننی
 (ان انزل) اگر بوسورتلرده منی چقه (قزی) روزه فی قضا قیلور (والا) و اگر منی چقه (فلا)
 بس قضا قیلماز (ولایفسد) دخی روزه بوزلماز (بکما) آندای شینی بیملک برله (بین اسنانه)
 بولغوجی اولشی تشری آراسنده (اقل) آز (من الخیمة) نخوددن (الا) مگر روزه بوزلور
 (اذا اخرج) قایو وقت چغارسه اول شینی (من فیه) آغزندان (ثم) چقاردقن صوڭ (اکل)
 آشاسه (لا) روزه بوزلماز (باکل سمسمة) کنجدن بیملک برله (مضعا) چینامک یونندن (وعود القی)
 وقصقلک کیر و قایتماق (یفسد) روزه فی بوزار (ان کثر) اگر کوب بولسه آغز تولمق کبی
 و اگر آز بولسه بوزماز بالاتفاق (وعند محمد رحمة الله تعالی) و امام محمد رحمة الله تعالی علیه قاتند
 قوصق روزه فی بوزار (ان اعید) اگر قایتارلسه اگر چه آز بولسه ده (وکره) دخی مکرو
 بولدی روزه تنوجیغه (النوق) روزه بوز غوجی شینی توتماق (و) دخی مکروه بولدی
 (مضع شی) بر شینی چینامک اگر چه صاغز بولسه ده (الا) مگر مکروه بولمادی (طعام صبی
 صبی طعامنی چینامک (ضرورة) صبی طعامنی چینامک ضروری وقتک (و) دخی مکروه بولدی
 روزه تنوجیغه (القبلة) او بملک خاتوننی (ان خاف) اگر قورقسه جماعغه توشودن یا که منی
 چغودن (لا) مکروه بولدی (السواک) مسواک استعمال ایتمک (والکحل) دخی سرمه لنلک
 (وشیخ) دخی الوغ کمه (فان) قوالری فانی بولغوجی (عجز) اینتوکسه (عن الصوم) روزه در
 یعنی روزه تنوجی قوئی یتماسه (افطر) آچار روزه سنی (واطعم) دخی طعام لنددر (لکل يوم
 هر کون اوچون (مسکینا) برمسکیننی (کالفطرة) فطر صدقه سی کبی بغدای دن و یوزم در
 یارم صاع و خرمادن یا که آریه دن بر صاع (وقضی) دخی قضا قیلور روزه فی شیخ فانی (ان قدر
 اگر فدییه بیرگاندن صوڭ روزه توتارغه کوچی یتسه (وحامل) دخی یوگلی خاتون (او مرضع
 یا که سوت ایهور گوجی خاتون (خافت) قورقسه آچقماق و صوصماق سببلی (علی نفسها
 اوزینه ضرر ایرشودن (اوولدها) یا که بالاسینه ضرر ایرشودن (ومریض) دخی آورو کمه
 (خاف) قورقسه آچقماق و صوصماق سببلی (زیادة مرضه) آورو نلک آتونندن (والمسافر
 دخی مسافر کمه (افطروا) بوکمهسه لار روزه لرنی آچارلر (وقضوا) دخی قضا قیلورلر (بلافیة
 فدییه سز یعنی بو ذکر ایدلمش کمه لرگه فدییه بیرمک روا بولمز (وصوم سفر) دخی سفرد

روزه توتسه (لايضر) ضرر بيرمادگی حالده (احب) کورکام در (وان صح) واگر آورو کمسه سلامت لنسه (اواقام) ياکه مسافر مقيم گه اورلسه (ثم) آندین صوڭ (مات) بو ايکيدان بری اولسه (فدى) فديه بيرر (وارثه) آورودن سلامت لنگان کمسه نڭ و مسافر لکن مقيم گه اورلنگان کمسه نڭ وارثی (ما فات) روزه توتماينچه اوتيش کونلری اوچون (ان عاش) اگر ترکک قیلسه آورو کمسه ياکه مسافر کمسه (بعده) سلامت لنک صوڭنده و مقيم گه اورلک صوڭنده (بقدره) روزه توتماينچه اوتيش کونلری قدر (والا) واگر اوتيش کونلری قدر ترکک قیلماسه هر بری (بقدرهما) بس فديه بيرر آورودن سلامت لنوب تورغان کون قدرگنه و مسافر لکن مقيم گه آورلوب تورغان کون قدرگنه (و شرط) دخی شرط قیلندی فديه بيررونڭ واجب بولوينه (الايصاء) وصیت ايتمک (ونفد) دخی لازم قیلنور میت نڭ وصیتنى (من الثلث) متروک مالی نڭ اوچدن برين بورچنى اوتهمک صوڭنده (وفديه کل صلوة) هر بر فرض نمازنڭ فديه سى (کصوم يوم) برکون روزه نڭ فديه سى کبيدر (وعبادة غيره) باشقه کمسه نڭ عبادتی (لا تجزيه) میت دان روا بولماس يعنى میت نڭ وارثی ياکه باشقه بر کمسه میت دن اوتيش روزه سى اوچون روزه توتسه میت اوچون کفايه بولماس ونماز حکمی دخی شویله در (ويلزم) دخی فرض بولور (النفل) نفل روزه نى تمام ايتمک (بالشروع) باشلامق برله واگر بوزلسه قضاسى لازم بولور (الا) مگر فرض بوزلماس (فى الايام المنهية) روزه توتماق نهی قیلنمش کونلرده باشلامق سببلى (ای يوم الفطر) يعنى فطر عیدى کوننده (والاضحی) دخی قربان عیدى کوننده (مع ثلاثة) اوچ کون برله (بعده) قربان عیدى صوڭنده (وصح النذر) لکن درست بولور نذر ايتمک روزه تتونى (فيها) منهی کونلرده (لکن افطر) لکن اول کونلرده روزه نى آچار (وقضى) صڭره قضا قیلور (وان صام) واگر اول کونلرده نذر ايتولمش روزه نى توتسه (صح) درست بولور حرام لق برله (ويفطر) دخی آچار نفل روزه نى (بعذر ضيافة) قوناقلق عذرى برله (ثم يقضى) صڭره قضا قیلور (ويمسك) دخی منع لنور روزه نى بوزغوچى شيلردن (بقية يومه) کونى نڭ قالغاننده رمضان حرمتى اوچون (مسافر قدم) مقيم گه اورلش مسافر (و) دخی منع لنور (حائض) حیض کورگوچى خاتون (طهرت) پاکلاندى (و) دخی منع لنور (صبی) صبى کمسه (بالغ) بالغ بولدى (و) دخی منع لنور (کافر) کافر کمسه (اسلم) مسلمان بولدى يعنى ذکر ايدولمش طائفه نڭ هر برى کون نڭ بعضى وقتنده روزه تتوغه اهلگه اورولسه شول کون نڭ قالغاننده روزه نى بوزغوچى شیدن منع لنمک ايله بيورولور (ولا يقضى) واول کون نڭ روزه سنى قضا قیلماس (هذان) صبى لقن بالغ بولمش کمسه و کفرندن اسلامه چقمش کمسه (ويتم مقيم) وتمام قیلور مقيم روزه نى (سافر) سفر قیلدى نڭ صوڭنده (ولو افطر)

واگر آچسه نیت قیلمش روزهنی (لا كفارة) اول كمسه گه كفارة واجب بولماس (وجنون كل الشهر) دخی آی نك كلسنده دیوانه بولمق (مسقط) روزنك فرض لغین ذمه دن توشورگوچی در (لا البعض) آی نك بعضنده دیوانه بولمق توشورگوچی بولماس (وان اغمی) واگر بی هوشلق بولسه (علیه) مكلف كمسه (ایاما) بر چه كونلر (قضاها) اول كونلرنك روزهنی قضا قیلور (الا) مگر قضا قیلماس (یوما) اول كون نك روزهنی غنه (نواه) نیت قیلدی اول كونده روزهنی

❖ فصل — ل ❖ بوفصل اعتكاف نك سننگی بیاننده در (الاعتكاف سنة الواكدة) اعتكاف قوی بولمیش سنت در (وهو) اول اعتكاف (لبث صائم) روزه كمسه نك قرار قیلماغی در (فی مسجد جماعة) جماعت مسجدنده (بنية) اعتكاف نیتی برله (واقله) واعتكاف نك آز مدتی (یوم) بر كوندر (فیقضی) بس قضا قیلور اعتكافنی (من) آندای كمسه (قطعه) كبسیدی اول كمسه نیت قیلمش اعتكافنی (فیه) اول كونده (ولا یخرج) واعتكافغه اولتورگوچی كشی چقماس (منه) اول مسجد دن (الا) مگر چغار (لحاجة انسان) آدمی نك ضروری حاجتی اوچون بول و غائط كبی و طهارت و غسل كبی و ییمك اچمه ك حاضرلهو كبی (او) یا كه چغار (للجمعة) جمعه اوچون (بعد الزوال) قویاش نك توشلكسن آوشماغی صوكنده جمعه مسجدی یاقین بولسه (ومن) وقایو كمسه اكر (بعد) یراق بولسه (منزله) اعتكافغه اولتورمیش اورنی جمعه مسجدینه (فوقنا) بس چغار شوندای وقتده (یدركها) ایرشور اول كمسه جمعه غه (ویصلی) دخی اوقور اول كمسه (السنن) سنت لرنی (ولا یفسد) دخی بوزلماس اعتكاف (بمكته) اول كمسه نك تورو سبیلی (اكثرا) كوبرك (منه) جمعه نك فرضنی سنت لری برله اوقودن (فان خرج) بس اكر چقسه اعتكافغه اولتورگوچی (ساعة) آزغنه وقت (بلا عنبر) عنبرسز (فسد) اعتكافنی بوزولور (وبأكل) واعتكافغه اولتورگوچی آشار (ویشرب) دخی اچار (وینام) دخی یوقلار (ویبیع) دخی صانار (ویشتری) دخی صانوب آلور (فیه) اعتكافنی مسجدنده (بلا احضار مبيع) صانوله و آلونه تورغان شیلرنی حاضر قیلماينچه (لا) بو عمل لرنی قیلماس (غیره) اعتكافغه اولتوروجیغه باشقه كمسه (ولا یصمت) دخی اعتكافغه اولتورگوچی سویله شمای توروونی اوزاق قیلماس (ولا یتكلم) دخی سویله شماس (الا) مكر سویله شور (بغیر) گناه بولماغوچی ایو سوز برله (و یبطله) دخی باطل قیلور اعتكافنی (الوطی) جماع قیلماق (ولولیللا) واگر چه كیچ بولسه ده (او ناسیا) یا كه اوزوتورگوچی بولسه ده (ووطئه) دخی اعتكافغه اولتورگوچی نك جماع قیلماغی اعتكافنی باطل قیلور (فی غیر فرج) فرج دان باشقه اورنغه بوطقه سویكلك كبی (اوقبله) یا كه اوپمك اعتكافنی باطل قیلور (اولمس) یا كه تننی پرده سز توتیه اعتكافنی باطل قیلور (ان انزل) اكر بو ذكر ایستولمیش عمل لرده منی چقسه (والا) واگر منی چقماسه (فلا) بس اعتكافنی باطل قیلماس (وان حرم) واگر چه اعتكافغه

اولتوروچی غه بوعمللر حرام بولسده (والمرأة) دخی خاتون کسه (تعکف) اعتکافغه اولتورور (فی بیتها) ایونده مسجد ایدونیش اورنده (من نذر) قایو کسه اگر نذر قیلسه (اعتکافی ایام) کونلرده اعتکافی (لزمه) اعتکاف لازم بولور اول کسه گه (بلیالها) نذر قیلنمش کونلرنک کیچه لری برله (ولاء) توتاش (وان لم یشتراط) اگرچه توتاش اولتورونی شرط ایتماسده (وفی یومین) وایکی کونده اعتکافی نذر قیلوده لازم بولور (بلیلتها) ایکی کون کیچه لری برله (وصح) دخی درست بولدی اعتکافی نذر قیلوده (نية النهار) کوننی نیت قیلماق (خاصة) اوزنی گنه کیچه سنن باشقه.

کتاب الحج

بو کتاب حج عمللرینه متعلق مسئله لری بیا نده در حج کرب فرض بولسون کرب نفل حج بولسون کعبه اللهی ایلانک وتوقتامق وقرارلنمق در مخصوص زمانده مخصوص فعل برله احرام لنماق صوننده (فرض) فرض قیلندی حج (علی حر) آزاد کسه گه (مسلم) مسلمان بولغوچی (مکلف) عقللی بالغ بولغوچی (صحیح) آورودن تنی سلامت بولغوچی (بصیر) کورگوچی (له) شول کسه نک بولغوچی بولور (زاد) بارورغه و قایتورغه یتارلک اورتاچه نفقه لگی (و) دخی بولور (راحلة) باروده قایتوده یوکلانه نورغان شی لرنی یوکلار دای حیوان یا که یوکلار دای حیواننی یولغه آلورلق مالی (فضلا) آرتدی بوقدر آزوق برله حیوان (عما) آندای ضرورتندان (لا بد منه) اول کسه گه حاضرده ممکن بولماس اول شی لردن آیرولمق اصلیه حاجتنن بولغوچی (و) دخی آرتدی (عن نفقة عیاله) تربیه سنده بولغوچی کسه لرنک نفقه سفنن (الی حین عوده) اول کسه نک یورطینه قایتقونچه (مع امن الطريق) یولنک امین بولووی گمان ایدولمک برله گناهغه توشودن و باشقه قورقنچلی شی لردن یول کیسوچی کبی و دائم غرق بولونه تورغان دریا کبی (والزوج) دخی ایربولمق برله (اوالمحرم) یا که دائم نکلی حرام بولغوچی محرم بولماق برله (للمرأة) خاتون کسه گه حج قیلماق فرض بولموقده (ان کان اگر بولسه (بینها) اول خاتون برله (وبین مکة) مکة مکرمه آراسی (مسیرة سفر) سفرمدتی قدر یراقلق (فی العمرمة) عمرده برمررتبه فرض قیلندی (علی الفور) تیزلک اوزره مهلتسز (ولو احرم) و اگر احرام باغلاسه احرام بیرلرنن (صبی) صبی کسه یا که صبی نک آتاسی (فبالغ) بس بلاغتکه ایروشه صبی (او عبد) یا که احرام باغلاسه قل کسه (فعتق) بس آزاد بولسه قل (فمضى) بس اوتسه بوا یکی نک هربری شول احراملری اوزره و تمام اینسه حج عمللرنی (لم یؤد) اوتالنامادی (فرضه) اول صبی نک و قل نک فرض بولمش حجی احراملری نفل حجغه بولوی اوچون (ولو جدد) و اگر یا کغورتسه (الصبی) صبی کسه

بالغلقين صوك احرام بيرلروندين عرفات غه حاضر بولودن اَوَّل (احرامه للفرض) احرامتى
 فرض حج اوچون (صح) احرامين يا كغورتوى درست بولور (لَا) درست بولماس (العبد) قلنك
 احرامين يا كغورتوى يعنى يا كغورتوش احرامى برله قيلغان حجى فرض حجتى صابولماس
 (وفرضه) وحج نك فرضى يعنى آنسز درست بولماي تورغان عمللىرى (الاحرام) معلوم اورنلردن
 معين وقتده احرام باغلامق دور درست نيت برله (والوقوف) دى حاضر بولمق دردى الحجه نك
 توقزىچى كوني (بعرفة) عرفات غه برگنه ساعت بولسده عرفه كوني نك توش وقتى
 آوشقان دين صوك قربان كوني نك تا كىغاچه (و) دى حج نك فرضى (طواف الزيارة)
 كعبه معظمه نى زيارت ايتىك درنجر كونلرنين بر كونده نيت برله (وواجبه) دى حج نك واجبى
 (وقوف جمع) مزدلفه گه حاضر بولمق در برگنه ساعت بولسده نجر كوني نك تا كى نماز ندين
 صوك (والسعى) دى يورمك در و آشفماق در (بين الصفا والمروة) صفاتاغى آراسى برله
 مروه تاغى آراسنده يدى مرتبه (ورمى الجمار) دى يتمش تاش آتماق در مناذه نجر و تشريق
 كونلرنده آتا تورغان اورننن اوچ اورونده (وطواف الصدر) دى وداع طوافى در يعنى
 اورنيغه و بورطيقه قايتماق وقتنده بيت الله نى زيارت قيلماق در (للافاق) احرام بيرلرى دن
 طش بولغوجى كمسه گه (والحلق) دى باش ساچين كيتارمك در احرام دن چقغان وقتده
 (وغيرها) و بو ذكر ايدلمش عمل لردن باشقەسى حج عمل لروندين (سنن) سنت لردر
 (و آداب) دى ادب لردر (واشهره) دى حج آى لرى (شَوَال) شَوَال آيى در (وذوالقعدة)
 دى ذوالقعدة آيى در (و) دى حج آيندن (عشر ذى الحجة) ذى الحجه آيى نك اون كوني در
 (وكره) دى مكروه بولدى (احرامه) حج اوچون احرام باغلاغوجى نك احرامى (له) حج
 اوچون (قبلها) حج آى لرننن اَوَّل (والعمرة) دى عمرده بر مرتبه عمره (سنة) قوى
 بولمش سنقه در (وهى) واول عمره (طواف) احرام صوكنده بيت الله نى ايلاننك در (وسعى)
 دى آشفماق در و يورمك در صفاتاغى برله مروه تاغى آراسنده (وجازت) دى روا بولدى
 عمره (فى كل السنة) يل نك كل سنده (وكرهت) لكن مكروه بولدى عمره (فى يوم عرفة)
 عرفه كوننده (واربعة) دى دورت كونده (بعدها) عرفه كوني صوكنده يعنى
 نجر و تشريق كونلرنده (وميقات المدينى) ومدينه اهلى نك واول يولغه كرگوجى
 كمسه نك احرام باغلاي باشلى تورغان اورنى (ذوالحليفة) مدينه منوره دن آلتى ميل قدر ياكه
 آزاراق ذوالحليفة اسملى اورننر اختلاف اوزره ينى ميلگه چه (والعراق) دى عراق اهلى نك
 وخراسان وما وراء النهر اهلى نك احرام باغلاي تورغان اورنى (ذات عرق) مكه مكرمه دن قرق
 آلتى ميل اوزره ذات عرق اسملى اورون دور (والشامى) دى شام اهلى نك

ومصر اهلی نك احرام باغلاى تورغان اورنى (جعفة) مكة مكرمه دن اوج مرحله ياكه بش ياكه آلتى مرحله جعفه اسملى اورنسر (والنجدى) دخی نجد اهلى نك واول بولغه كرگوچى نك احرام باغلاى تورغان اورنى (قرن) قرن اسملى اورون در مكة مكرمه دن ايكى مرحله (واليمنى) دخی يمن و تهامه اهلى نك احرام باغلاى تورغان اورنى (يللم) مكة مكرمه دن ايكى مرحله يللم اسملى اورون در (وحرم) دخی حرام بولدى (تأخير الاحرام) احرامنى كيچكدر مك (عنما) ذكر ايدلمش اورن لاردن (لمن) آنداي كمسه گه (قصد) نيت قيلدى اول كمسه (دخول مكة) مكة مكرمه گه كرمكنى قايم مقصود اوچون بولسه ده حج كى سودا كى ويورطلانئق كى (لا) حرام بولماز (التقديم) احرامنى احرام باغلاى تورغان اورنن مقدم قيلماق احرام آى لرى كرمك صوكنده (وخل) دخی حلال بولدى (لاهل داخلها) احرام باغلاى تورغان اورن لارنك اچنده بولمش كمسه لار گه (دخول مكة) مكة مكرمه گه كرمك (غير محرم) احرام باغلاغوچى بولماينچه (وميقاته) دخی احرام باغلاى تورغان اورن لارنك اچنده بولمش كمسه گه (الحل) حل در يعنى افلاق لار احرام باغلاى تورغان اورون برله حرم آراسنده بولغوچى بيرلاردر و دخی احرام باغلاى تورغان اورن (لمن) آنداي كمسه گه (بمكة) بولغوچى اول كمسه مكة مكرمه ده (للحج) حج اوچون (الحرم) حرم دور حرم مشرق طرفندن آلتى ميل و شمال طرفندن اون ايكى ميل و مغرب طرفندن اون سكر ميل و جنوب طرفندن يكرمى دورت ميل در لکن حرمى شمال طرفندن اوج ميل ياكه دورت ميل ديمش لار تقريبا (و) دخی احرام اورنى (للعمره) عمره اوچون (الحل) حل در (ومن) وقايو كمسه اكر (شاء) تلاسه (احرامه) احرام باغلاماقنى (توضاء) طهارت آلور (وغسله) لكن غسل قيلماق (احب) كوركام راكدر (ولبس ازارا) دخی كيار ازارنى كندكنن تزگاچه (ورداء) دخی كيارردانى ياغزنن باغلاماينچه (طاهرين) پاك بولغوچى هر ايكوسى (وتطيب) دخی خوشبو يلانور يعنى تنونى خوش بوى لار اكرده ميسر بولسه لكن كيومنى خوشبو يلاماز (وصلى) دخی نماز او قور (شفعا) ايكى ركعت احرام اورنده (وقال) وابتور (الفرد بالحج) فرض جگا گنه احرام باغلاغوچى عمرنى قاتشدرماينچه (اللهم انى اريد الحج فيسره لى وتقبله منى) ديب معناسى يا الله درستلكده مين نيت قيلدم حج قيلماقنى بس ينگل قيل سن ميكا حجنى دخی قبول قيل سن مينن حجنى ديمكدر (ثم) منكور كلمه لرنى ايتمك صوكنده (لبى) لبيك دير آخرينه چه (ينوى) نيت قيلغى حالده (بها) بوتلبيه برله (الحج) حجنى (وهى) واول تلبيه (اللهم لبيك لا شريك لك لبيك ان الحمد والنعمة لك والملك لا شريك لك) ديمكدر (ولا ينقص) دخی كييتماز هيچ بر كلمه نى (منها) اول تلبيه دن (وان زاد) و اكر آرتدرسه ذكر ايتولمش تلبيه اوزره صحابه لاردن كوچرلمش كلمه لرنى (جاز) درست بولور (فصار) بس اورلور اول كمسه بو عمل لار برله (محرم) احرام باغلاغوچيغه (فيتقى) بس احرام باغلاغوچى كمسه صاقلانور (الرفث) معنى سز بوزوق سوزلاردن جماعنى ذكر كى

یا که صاقلانور جماعتک اوزندن (و) دخی صاقلانور (الفسوق) شریعت چیکندن چغودن
 یا که قبیح سوزلر ایله سوگشیک و لقب اسملر برله انداشمک کبی شی لردن (و) دخی صاقلانور
 (المجدال) نزاع لشماقندن یولداشلار و خدمت کارلار برله (و) دخی صاقلانور (قتل صید البر)
 صحرا کیوکلر نی و جانورلار نی اولتورودن (و) دخی صاقلانور (الاشارت) جانوار حاضر بولدقده
 اشاره ایتودن (الیه) اول جانور نی اولتوروگه (و) دخی صاقلانور (الدلالة) جانوار غیب بولدقده
 دلالت ایتودن (علیه) اول جانور نی اولترمک اوزرینه (و) دخی صاقلانور (التطیب) خوش
 ایسلی شینی استعمال ایتودن (و) دخی صاقلانور (قلم الظفر) ترناق کیسودن (و) دخی صاقلانور
 (ستر الوجه) یوزنی اورتودن (و الرأس) دخی باشنی اورتودن لکن خاتون کمسه باشنی اورتور
 و اجنبیلاردن یوزنی اورتوک اوچون یوزینه تیکماش برشیننی سالدردن (و) دخی صاقلانور
 (غسل رأسه) باشنی یومقندن (و لحیته) دخی سقالنی یومقندن (بالخطمی) خطمی قاتوشدرلش صوبرله
 (و) دخی صاقلانور (قصها) سقالنی کیسودن (و) دخی صاقلانور (حلق رأسه) باشینک قلنی
 کیتارودن (و شعر بدنه) دخی تنینک قلنی کیتارودن (عانه) و قولتیق قلی بولسه ده (و)
 دخی صاقلانور (لبس مخیط) تگلگوچی کیم کیمکدن (و عمامة) دخی چالمه کیمکدن
 (و خفین) دخی ایکی چیتوک کیمکدن مگر باشماق تابداقده چتوک
 کیمک روا بولور توبقندن توبن قونچنی کیسمک برله (و) دخی صاقلانور (المصوغ)
 بویالمش کیوم کیودن (بطیب) ایسی خوش بولش بویاوبرله (الا) مگر کیار (بعد زواله)
 خوش ایسی کیتمک صوکنده یوماق برله یا که ایسکورمک برله (لا) صاقلانماس (الاستحمام)
 موچمه کروندن (و) دخی صاقلانماس (الاستظلال) کولا گالتمکدن (بییت) ایوگا جونندن
 و بالچقندن بولغوجی (او) یا که صاقلانماس کولا گالتمکدن (بمحمل) هودجکایعنی تویا که یوکلانمش
 کچه که (و) دخی صاقلانماس (شهمیان) بیلگه یا کهرگه کیسه نی باغلامقندن آلتون و کموش
 صالغوجی (و اکثر) دخی کوب ایتور احرام باغلاغوجی کمسه (التلبیة) لبیک نی آخرینچه
 (متی صلی) نمازدن بوشانغان زمانده هر وقتده اگر چه اول نماز نفل بولسه ده (او علا) یا که
 آشه (شرفا) بلند اورنغه (او هبط) یا که اینسه (و ادیا) توبان اورنغه (اولقی) یا که
 یولقسه (رکبان) آطلانمش کمسه گه (و اسحر) یا که سحر وقتینه کرسه یعنی بو ذکر ایدلمش
 وقت لرده دایم لبیک نی آخرینچه ایتمک سنت در چونکه حاجی لرگه بر حالدن بر حالگه کوچمک
 وقتنده تلبیه ایتمک نماز داغی انتقال تکبیری کبی در دیمش لر (و اذا دخل) و قایو وقت کرسه
 (مکه) مکه مکرمه گه (بدأ) باشلار کر مکنده (بالمسجد) مسجد حرامدن مشرق طرفنداغی
 بنی شیبه اسملی ایشکدن (و حین رأی) دخی کورد کی زمانده (البیت) بیت الحرامنی (کبر)

تکبیر ایتور (وهلل) تهلیل ایتور (ودعا) دخی دعا قیلور (بماشاء) تله گان دعاسی برله
 (ثم) بو ذکر ایدلمش عمل لر صوکنده (استقبل) یوزی برله قارشى بولور (الحجر) حجر اسودکه
 (وکبر) دخی تکبیر ایتور (وهلل) دخی تهلیل ایتور (یرفع) کوتاردکی حالده (یدیه) ایکی
 قولنی (کالصلوة) نمازده کوتارمک کبی ایکی قولاق برابرینه (واستلمه) دخی اوبار حجر
 اسودنی ایکی اوچنی حجر اسود اوزره قویب آغزنی ایکی اوچی آراسینه قویدوغی حالده
 طاوشلاندیرماينچه (ان قدر) اگر اوبارگه قادر بولسه (غیر مؤذ) رنجتک کوچی بولودن باشقه
 هیچ ذاتنی (والا) واگر اوبەرگه قادر بولمسه طغزلق سببلی (یمس) تیدرر حجر اسودکه
 (شیتائی یده) قولنده بولمش برشینى (وقبله) دخی اوبەر اول تیدریش شینی (وان عجز) واگر
 عاجز بولسه اول حجر اسودنی اوبودن یاکه قولنده بولمش شینی تیدرودن (استقبله) قارشى
 بولور حجر اسودکه برابرنده بولمق برله ایکی قولنی کوتاردکی حالده قولاغی برابرینه اشاره
 قیلدغی حالده حجر اسودکه ایکی اوچی نلڭ اچی برله حجر اسودکه قویمق خیالنده (وکبر) دخی
 تکبیر ایتور (وهلل) دخی تهلیل ایتور (وحمد الله تعالى) دخی الله تعالى گه ثنا ایتور (وصلی)
 دخی صلوات ایتور (على النبي صلى الله عليه وسلم) محمد صلى الله عليه وسلم گه آندین صولڭ
 اوبەر ایکی قولنی (وطاف) دخی طواف قیلور بیت الله نى (طواف القدوم) قدوم طوافنى
 وبو طوافنى دخی طواف التحیه دیرلر وطواف اللقا دیرلر وطواف اوّل العهد دیرلر (وسن) دخی
 سنت بولدی (للافاق) اطرافدن کلمش جماعتکه قدوم طوافى (آخذنا) باشلادغی حالده طواف
 قیلغوچی (عن يمينه) اوزى نلڭ اوڭ طرفیدن (مما يلى الباب) بیت الحرام نلڭ ایشکینه یاقین
 بولمش اورندن (وراء الحطيم) حطيم نلڭ آرتندن (سبعة اشواط) یتى طواف لار یعنی حجر اسوددن
 باشلاب بیت الحرامنى یتى مرتبه ايله نور (یرمل) آشغور وتیز یورر (فى الثلاث الاول) اوّلگى
 اوچ ايله نوده ویورماکنده تیره تور ایکی ایگنی اوزنى بهادر لرغه اوخشاتدوغی حالده وقالغان
 دورت ايله نونده عادتچه یورر (مضطبعاً) رداسى نلڭ اورتاسنى اوڭ قولتغی آستینه
 قیلوب وایکی طرفنى صول یاغرنسى اوزره صالغی حالده (وکلما مر) وهر ايله نلڭکده اوتسه
 (بالحجر) حجر اسودکه (فعل) قیلور طواف قیلغوچی (ما ذکر) ذکر ایدلمش عمللرنى حجر
 اسودکه قارشى بولودن واپمک دن (واستلام الركن اليماني) دخی اوبمک یمن گه نسبت بییرلمش رکننى
 (حسن) کورگام در (وختم) دخی تمام ایتار (الطواف) ايله نونى (باستلام الحجر) حجر اسودنى
 اوبمک برله یاکه حجر اسودکه تیکورلمش شینی اوبمک برله (ثم) طوافنى بوروشچه تمام ایتمک
 صوکنده (صلى) نیاز اوقور (شفعاً) ایکی رکعت (تعجب) واجب بولور اول ایکی رکعت نماز
 (بعد کل طواف) هر یتى ايله نلڭ صوکنده (عند المقام) خليل الرحمن ابراهيم عليه السلام نلڭ

تورمى اورنده اول ابراهيم عليه السلام نك آياق اثرى بولمىش برتاش در بوي اون قارش
 وكيكلىگى يتى قارش (او) ياكه اوقور اول نمازنى (غيره) مقام دن باشقه اورنده (من المسجد)
 مسجد دن (ثم عاد) آندىن قايتور حجر اسود سارى (واستلم الحجر) دخى اوبهر حجر اسودنى
 (وكبر) دخى تكبير ايتور (وهلل) دخى تهليل ايتور (وخرج) دخى چغار مسجد
 حرامىن آقزلىق اوزره ادب برله زمزم صونى اچمك صوكنده صفا ايشكندن مستحبك
 يونندن (فصعد) بس اشار (الصفا) صفا تاغينه كعبه الله كورنگانگهچه (واستقبل) دخى
 قارشى ايله نور يوزى برله (البيت) كعبه اللهغه (وكبر) دخى تكبير ايتور
 (وهلل) تهليل ايتور (وصلى) دخى صلوات ايتور (على النبي صلى الله عليه وسلم) محمب عليه
 السلامغه (ورفع) دخى كوتارر (يديه) ايكي قولنى ياغزنسى برابرينه اوچلارنى كوك سارى
 قيلدغى حالده (ودعا) دخى دعا قيلور (بماشاء) تلهگان دعاسى برله (ثم) دعا صوكنده توشهر
 صفاناغندن (مشى) بارور (نحو المروة) مروه طاغى طرفينه (ساعيا) آشوقدغى حالده يعنى
 قانى بورور (بين الميلىن) ايكي ميل آراسنده (الاخضرين) ياشل بولغوجى لر (فصعد) بس
 اشار (فيها) مروه طاغينه (وفعل) دخى قيلور مروهده (ما فعل) قيلدغى عمل لرنى (على الصفا)
 صفا طاغى اوزرنده (ثم) مروهده قيلنمش عمل لر صوكنده (سعى) آشغور ويرر مروه
 طاغندن (الى الصفا) صفا طاغى سارى (فصار) بس آورلور بو صفاغه يورمك مروهگه يورمك
 برله (اثنين) ايكيگه (يفعل) قيلور (هكذا) صفادن مروهگه ومروه دن صفاغه ويوردكى كىي بارچه
 عمل لرى برله (سبعا) يتى مرتبه باشلاوى صفادن توگاتوى مروهده بولدغى حالده (ثم) سعى تمام
 بولدقن صوكت (سكن) تورر (بمكة) مكه مكرمهده (محرمًا) احرام باغلادغى حالده يعنى فرض
 حجگه احراملانغوجى كمسهگه احرامنى بوزمق درست بولماس (وطاف) دخى طواف قيلور (نفلا)
 نفل يونندن (ماشاء) تلهگانگهچه (وقطب الامام) وامام خطبه اوقور ياكه رخصت ويرلش كمسهسى
 (سابع ذى الحجة) ذوالحجه نك يديجى كونى اويله صوكنده برگنه خطبه (وعلم) دخى اوگره تور
 خطبه سفده (المناسك) حج نك عمل لرنى فرضدن وسنتدن وادبىن (ثم) آندىن صوكت خطبه
 اوقور (التاسع) ذوالحجه نك توقزنجى كونى (بعرفات) عرفاتده جمعه خطبهسى كىي ايكي خطبه
 (ثم) آندىن صوكت خطبه اوقور (الحادى عشر) ذوالحجه نك اون برنجى كونى (بمنا) مناده
 امام مكه مكرمه دن (غداة التروية) ذوالحجه نك سكرنجى كونى تاك نمازى صوكنده (الى منا)
 مناسارى مسجد خيفى ياقنيغه (ومكث) دخى تورر (بها) اول مناده (الى فجر عرفة) عرفه
 كونى نك تاكيغهچه يعنى تاك نمازنى اوقغانغهچه (ثم) عرفه كونى قوياش توغاچ چغار (منها)

مندان (الى عرفات) عرفات ساری (وكلها) و عرفات نك بارچه اورنی (موقف) فرض بولمش وقوفنی ادا ایتوگه صلاحیتلی بولور (الا) مگر موقف ایمس (بطن عرنة) عرنه اسملی آچق غنه یعنی بطن عرنه ده فرض بولمش وقوفنی ادا ایتمك درست بولماس (فاذا زالت الشمس) بس قایووقت قویاش آوشسه (خطب الامام) خطبه اوقور امام او یله دن اؤل (الجمعة) جمعه خطبه سی کبی ایکی خطبه و اویر اتور اول خطبه ده وقوف عرفه نی و وقوف مزدلفه نی و حج نك قالمش عمل لر نی (وجمع) دخی جینار امام (بین الظهر) او یله آراسی برله (والعصر) ایکندی آراسنی او یله نك آخر وقتنده (باذان) بر اذان برله (واقامتین) دخی ایکی قامت برله (وشرط) دخی شرط قیلندی بوا یکی فرضنی بروقتده جیونك روالغینه (الجمعة) جماعت بولمق امام برله یا که امامنك نائبی برله (و) دخی شرط قیلندی (الاحرام) احرام باغلامق توشن اؤل (فیهما) او یله برله ایکندی نك هر برنده (فلا یجوز) بس روا بولماز او یله نك آخر وقتنده (العصر) ایکندی نمازی (لفاقد احدهما) جماعت برله احرام نك برین یوق قیلغوجیغه بلكم ایکندی نمازی وقتنده اوقور (ثم) ایکندی نمازین اوقمق صوکنده (ذهب) بارر امام آدمی لر برله (الى الموقف) موقف ساری یعنی عرفاتن برتاغ یاقننده بولمش اورنغه و اول طاغغه جبل الرحمه دیر لر (بغسل سن) سنت بولمش غسل برله (و یکنی) دخی یتکوچی بولور فرض بولمش وقوفنی ادا اوچون موقفده (حضور ساعة) حاضر بولمق آزغنه وقت (من زوال عرفة) عرفه کون قویاش توش وقتین آوشماق صوکنده (الى فجر يوم النحر) قربان کونی نك تاکی توغانغه نچه (ولونائها) وا گرچه موقفده حاضر بولمش کسه یوقلاغوجی بولسه ده (او مغمی علیه) یا که هوش سز بولسه ده (او اهل) یا که احرام باغلاغان بولسه ده (عنه) اول موقفده حاضر بولمش یوقلاغوجی دن یا که هوش سزدن (رفیقہ) یولداشی (او جهل) یا که موقفده حاضر بولغوجی بلماسه ده (انها) اول عرفات نك (عرفة) عرفه ای دوکنی (و اذا غربت) وقایو زمان قویاش باتسه (اتی) کیلور امام آدمی لر برله (بمزدلفة) مزدلفه گه وتوشار قرح ایسملی طاو قاتینه بواورونغه مشعر الحرام دیلور (وكلها) مزدلفه نك بارچه اورنی (موقف) وقوفنی اداغه صلاحیتلی اورندر (الا) مگر صلاحیتلی اورن ایمس (وادی محسر) وادی محسر گنه مزدلفه نك صول جانبی اوزره (و صلی) دخی اوقور امام آدمی لر برله (العشائین) آخشام برله یستونمازنی (فی وقت العشاء) یستو نمازنی نك اؤل وقتنده (باذان) بر اذان برله (واقامة) دخی بر قامت برله یعنی آخشام نمازین اوقماق صوکنده یستو اوچون دخی قامت ایقولماز و آخشام نمازی نك سنتنده اوقلماز (وان ادى) وا گر اوقاسه (المغرب) آخشام نمازوننی (فی عرفات) عرفاتنه یا که مزدلفه یولند (اعاد) قایتارر آخشام نمازوننی (مالم تطلع الفجر) تاك

توغماغان حيندە (ئىم) تاڭ توغاندىن سوڭ (صلى) او قور مزدلفەدە (الفجر) تاڭ نمازىنى
 (بغسل) قارا. ئۇغولۇق بىرلە (ئىم) تاڭ نمازىن او قىماق سوڭرە (وقف) حاضر بولور مزدلفەگە
 (ودعا) دىخى دعا قىلور واستار حاجتىنى ايكى قولنى كوڭسارى كوتاردىكى حالە (واذا اسفر)
 وقايو وقت اور ولسە هوا صارىغە (اتى) كىلور ذوالھججەنىڭ اونىنچى كۈنى (منا) مئاغە (ورمى)
 دىخى آثار (جمرة العقبە) عقبە تاشنى (من بطن الوادى) چىقراق آچقنىڭ توباندىن (سبعاً) يىتى
 مرتبە (خدا) بارمىق باشى ايلە بولدىغى حالەدە (وكبر) دىخى تىكپىر ايتور (بكل) اول تاشلىردىن
 ھىربرى ايلە (وقطع) دىخى كىسار (التلبية) لىيك كەلەلرنى (باولھا) اولگى تاش بىرلە (ئىم)
 آندىن سوڭ (ذبح) بوغازلىر قوى (ان شاء) اكر تلاسە (ئىم) ذىح سوڭنە (حلق) كىتارور
 باشىنىڭ ساچنى (او قصر) ياكە آلور باشىنىڭ ھىربرى قلىندىن بارمىق باشلىرى قىدر (وحلقه)
 لىكن باش قلىنىڭ بارچەسىن كىتارمىك (افضل) آرتقۇدور باش قلىن قىسقارتۇدىن (و) بوايكى عمل
 سوڭنە (حل) حلال بولور (لە) اير كەسەگە ھىشى احرامنىڭ حرام بولمىش شىلرۇندىن (الا) مگر
 حلال بولماز (النساء) خاتوننى جەماع قىلماق واوبەك شەۋە بىرلە توتەلىق (ئىم) باش قلىنى كىتارمىك ياكە
 قىسقارتماق سوڭنە (طاف) طواف قىلور بىت اللەنى يەنى ايلانور (للزيارة) طواف زيارە فعلى
 اوچون (يوماً) بىر كۈندە (من ايام النحر) نحر كۈنلىرىدىن (سبعة) يىتى مرتبە دورت ايلەنمىكى فرض
 واوچ ايلەنمىكى واجبدر (بلالرم) آشماينچە وايكى ايكۇنى تىبىرە تەماينچە (وسعى) دىخى سەي قىلماينچە
 صفاتىنى آراسىندە (ان كان سعى) اكر سەي قىلغان بولسە (قبل) بو طوافدىن اول طواف قىدوم
 سوڭنە (واول وقتہ) وزيارە اوچون بولغان طوافنىڭ اول وقتى (بعد فجر يوم النحر) نحر كۈنىنىڭ
 طاڭى توغماق سوڭنە دور (وھو) وزيارە اوچون بولغان طواف (فیه) نحر كۈندە (افضل)
 آرتقۇدور آخرغى ايكى كۈندە بولمىش طوافدىن (وحل) دىخى حلال بولور (لە) اير كەسەگە (النساء)
 خاتوننى جەماع قىلماق اولگى ساچ كىتارمىك بىرلە (فان اخر) بس اكر كچىكترسە بو طواف زيارەنى
 (عنها) نحر كۈنلىرىدىن (كره) مكروھ بولور (ويجب) دىخى واجب بولور واجبى قويوى اوچون
 (دم) قان يەنى قوى بوغازلىق (وبعد زوال نانى النحر) وقوياش آوشماق سوڭنە نحر كۈنىنىڭ
 ايكىنچى كۈندە (رمى) آثار (الجمار الثلاث) معلوم بولغۇچى اوچ تاشلىرىنى (يبدأ) باشلىر آتماق
 (مما) آتاتورغان آندى تاشدىن (بلى المسجد) ياقىن بولور اول تاش مسجد خىفىكە (ئىم) آندىن
 سوڭ آثار (مما) آتاتورغان آندى تاشدىن (بلىه) ياقىن بولور اول تاش مسجد خىفىكە
 ياقىن بولغۇچىغە (ئىم) آندىن سوڭ آثار (العقبه) عقبە تاشنى يەنى مەكە چىكەنە آتولە تورغان
 تاشنى (سبعاً) سەككىز ايدىلىش اوچ تاشدىن ھىربرى بىتى شارىتى شار (وكبر) دىخى تىكپىر ايتور
 باسم الله اكبر دىب (بكل) ھىر بىر تاش بىرلە (ووقف) دىخى توققار مستەبلك يۈنەندىن

(بعد كل) هر بر ناشنى آتماق صوڭنده (من الاذليين) اولگى ابكى ناشدن (ودعا) دعى دعا قيلور واستار الله تعالى دن حاجت لرنى (ثم) آندين صوڭ آتار (غدا) تاڭده يعنى قربان نڭى اوچنچى كوندنه اولگى كوندنه آندى كى (ثم) آندين صوڭ آتار (بعده) تاڭ صوڭنده دورتنچى كون (كذلك) نحر كوني نڭى اولگى وايكنچى واوچنچى كوندنه آندى كى بوقارين ذكر ايدلمش عمل لرنى رعايه برله (ان مكث) اگر تورسه مناده (وهو) اول دورتونچى كوندنه منا اوزره تورمق (احب) كوركام در منادن قايتودن (ويسقط) دعى توشهر بو كوندنه تاش آتماق (بنفره) قايتوچى كمسه نڭى قايتوى سببلى منادن (قبل طلوع الفجر الرابع) دورتونچى كون نڭى طاڭى توماقندن اول (واذا نحر) وقايو زمان قايتسه منادن (الى مكة) مكه مكرم سارى (نزل) اينار (بالمحصب) منا ايله مكه مكرم آراسنده بولمى محصب ايسملى آچق اورونغه وور اورنغه محصب ديولور دعى ابطح وبطحى ديولور وخيف ديولور (ثم) مكه مكرم گه كلگاندين صوڭ (طاف) طواف قيلور سفرنى قصد قيلسه (للمصدر) طواف وداعنى آشماينچه وايكى ايكونى تيبه تباينچه وصفا ايله مروه آراسنده سعى قيلماينچه (ثم) طواف صوڭنده (شرب) اچار (من ماء زمزم) زمزم صونين (وقبل) دعى اوبهر (العتبة) يردن كونارلمش ايشك نڭى عتبه سنى كعبه اللهنى الورغلامق بونندن (ووضع) دعى قويار (وجهه) يوزينى (وصدره) دعى كوكره گنى (على الملتزم) ملتزم اوزرينه (وتشبت) دعى آصلور ويابشور (بالاستار) كعبه شريفه نى يابمىش ذات اوزره (ودعا) دعى دعا قيلور وحاجتنى تهر (مجتهدا) اجتهاد قيلدى حالده (ويكى) دعى يغلار (متعسرا) حسر تله ندى حالده الورغ درملى بولغوچى بيت الله دن آيرلماق اوزره (ويرجع) دعى قايتور ودونار مسجد دن (قهقرى) آرت سارى بيت الله طرفينه قارادى حالده يوزن يوردكى طرفقه ايله ندرماينچه (حتى يخرج) چقغانغه چه (من المسجد) مسجد حرام دن (والمرأة) وخاتون كمسه (كالحمل) اير كى در بارچه حكم لرده (الا) مگر اير كمسه كى ايرمس بارچه حكم لرده (انها) درستلكه خاتون كمسه (لا تكتفى) آچماز (رأسها) باشنى (بل) بلكم (وجهها) يوزنى (ولو سدت) واگر خاتون كمسه صالندرسه (شيئا) بر شينى (عليه) يوزى اوزرينه (مجاها) يراق قيلدى حالده (عنه) يوزن دن (جاز) روا بولور (و) دعى خاتون كمسه (لا تلبى) تلبيه ايتماس (جهرا) آواز برله (ولا تسعى) دعى سعى قيلماس وآشغوب يوروماس (بين الميلىن) ايكى ميل آراسنده (ولا تحلق) دعى ساچنى كيتهرماس (بل تقصر) بلكم آلور ساچى نڭى كلسندن بارمق باشلى قدرگنه (وتلبس) دعى كيار خاتون كمسه (المخيط) تگولمىش كيومنى كولمى وچيتك كى (ولا تقرب) دعى ياقين بولماس (الحجر) حجر اسودكه (فى الزحام) طغزلىق حالده (وحيضها) وخاتون كمسه نڭى حيضى (لا يمنع) منع قيلماس حج عمل لرنىن هيچ بر شينى (الا) مگر منع قيلور (الطواف) بيت الله غه

طوافی غنه (وفائت الحج) وحاجی اوتکوجی کمسه عرفه ده و قوفنک اوتمکی سبیلی (طاف) طواف قیلور (وسعی) دخی سعی قیلور (وتحلل) دخی احرامدن چقار یعنی لازم بولور حجی اوتمش کمسه که احرامدن چقیماق نفل حجتی عمل لری برله (وقضی) دخی قضا قیلور اوتکوجی حجی میقاتندن یا که احرام برله (من قابل) قارش بولغوجی کیله چک یلده *

❖ فصل — بوفصل فرض حج برله عمره حجی بیونک کیفیقی بیاننده ❖ (القرآن) بیماق فرض حج برله عمره آراسینی (افضل) آرتقدر (مطلقاً) افراددن وتمتع دن یعنی احرامنی فرض حج اوچونکنه باغلاودن دخی احرامنی اول فرض حج اوچون باغلاب ایکنچی مرتبه عمره حج اوچون باغلاودن (وهو) اول قران قسم لری نك آرتوغراقی (ان یهل) احرام باغلامق در (بحج) فرض حج (وعمره) وعمره حجه طوافقه وسعی که (من میقات) احرام باغلائی تورغان اورنلردن حج آی لرنده (معاً) برزمانده (ویقول) دخی ایتمکدر قارن احرام نك سنت اولان نمازی صوکنده (اللهم انی ارید العمرة والحج) دیب (الی آخره) آخرنه چه فیسره مالی و تقبلهما منی کلمه لرنی آخرنه چه (و) مکة مکرمه که کراچ (طاف) طواف قیلور یعنی ایله نور (للعمره) عمره حج اوچون (سبعة اشواط) یتى شوطلر یعنی حجر اسوددن باشلاب بیت الحرامنی ایله نور حجر اسودکه یتکونچه یتى مرتبه (یرمل) آشغور و تیزبورر وایکی ایگونی تیبره تور (لثلاث الاول) اولگی اوچ ایله نمکده (ویسعی) دخی سعی قیلور یعنی آشغوب بورر صا آراسی برله مره آراسنه (ثم) سعی صوکنده (یعج) حج عدل لرنی قیلور (کماثر) اوتمش حج عمل لری کبی (وذبح) دخی بوغازلر بر قوی یا که بر تویه (للقران) قران اوچون یعنی ایکی عبادۀ آراسین بیونک موافقتی اوچون (بعد رمی الجمار) تاش لارنی آتماق صوکنده (يوم النحر) نحر کونلرندن بر کونده (وان عجز) واگر عاجز بولسه قارن قوی یا که تویه بوغازلر قن کفایه سنن آرتق ملکنده برشی بولماق سبیلی (صام) روزه توتار (ثلاثة) اوچ کون اگرچه توتاش بولمسه ده (آخرها) اول اوچ کون نك آخر کونی (عرفة) کونیدر یعنی ذی الحجه آی نك یتنچی و سکنچی و توقزنجی کونلرنده (وسبعة) دخی یتى کون رزه توتار (بعدمجة) حج عمل لرندن بوشانمق صوکنده (ان شاء) تله سه قایو اورنده کرك مکة مکرمه ده کرك باشقه اورونده (وان فاتت) واگر اوتسه (الثلاثة) معلوم اوچ کون نك روزه سی نحر کونی نك کرمکی سبیلی (تعین) متعین بولور (الدم) قان یعنی لازم بولور قوی بوغازلر یا که تویه یا که تویه نك یتى دن بری اوچون روزه توتماق روا بولماس (والتمتع) دخی عمره حجی ایله فرض حج آراسنی بیماق ایکی احرام برله (فضل) آرتقدر (من الافراد) عمره نی و فرض حجی باشقه باشقه احرام برله قیلماقدان (وهو) اول تمتع قسم لری نك آرتوغراقی (ان یحرم) احرام باغلامق در اطرافداغی کمسه لر (بعمره) طوافقه (من المیقات) احرام باغلائی تورغان

اورونلردن (فی اشهر الحج) حج آی لرنك يعنى شوال و ذوالقعدة آی لرونك و ذوالحجه نك اون
كونلرونك (ويطوف) دخى طواف قيلماقدىر ياكه دورت مرتبه ياكه يتى مرتبه حج آی لرونك (ويسعى)
دخى سعى قيلماقدىر يعنى آشغوب يورمكدىر صفابرله مروه آراسنده (ويحلق) دخى باش
قلنى كيتارمكدىر (او يقصر) ياكه باش قلى نك كلسنى بارمق باشلىرى قدر كيسمك در (ويقطع)
دخى كيسمك در (التلبية) تلبيه نى يعنى اللهم لبيك كلمه لرونى (فى اول طوافه) اولگى طوافند
حجر اسودنى او ييك برله (ثم) طواف صوكنك (يحرم) احرام باغلامق در (بالحج) فرض حج گهرمندن
اگر مكه مكرمه ده بولسه ياكه حلالن اگر احرام باغلاى تورغان اورنلرده بولسه ياكه ميقاتنن اگر
ميقات نك طشنك بولسه (يوم التروية) ذوالحجه نك سگزنچى كونك (وقبله) لكن ترويه كوننن اول
احرام باغلامق (افضل) آرتق دور (وحج) دخى حج عمل لرنى قيلور (كالفرد) فرض حج اوچونگنه
احرام باغلامق برله عمل لرن قيلو كى (وذبح) دخى بوغازلر قولى ياكه تويه نى نحر كونلرى نك
بعضسند تاش آتماق صوكنك (وان عجز) واگر عاجز بولسه قولى بوغازلقتن (صام) روزه توتار (كالفقران)
قران روزه سى كى اوچ كون اول كونلرنك آخر كوني عرفه كوني بولور ويتى كون روزه توتار
حج عمل لروندين بوشانيق صوكنك (فان احرم) بس اگر متمنع احرام باغلاسه (بسوق الهدى)
مكه مكرمه گه يباروله چك قولى ياكه صغر ياكه تويانى يوروگه قزدرمق برله (وهو) واول هدى نى
سورمك ياكه يوروگه قزدرمق برله احرام باغلامق (افضل) آرتقىر هدى نى يتاكامككن ياكه
يوروگه قزدرماينچه احرام باغلامقندن (ولايتحلل) دخى چقماز عمره احرامندن باش قلنى كيتارمك
برله هدى نى بوغازلغانچه (ثم) عمره حجى نك عمل لرى صوكنك احرام بغلار ذى الحجه نك
سگزنچى كونك (بالحج) فرض دجگه (كهاجر) اوتكانك باغلامش احرام كى يعنى حرمندن اگر
مكه مكرمه ده بولسه ياكه حلالدن اگر احرام باغلاى تورغان اورنلرده بولسه ياكه ميقاتنن
اگر ميقات نك طشنك بولسه (والهكى) دخى مكه مكرمه گه نسبت بيرولمش كمسه (يفرد) باشقه
باشقه قيلور احرام نى فرض حج اوچون وعمره اوچون (فقط) بس منع لن سن قران قيلور ديمككن
ياكه تمتع قيلور ديمككن اگر قران قيلسه ياكه تمتع قيلسه درست بولر مكره هاق برله
﴿ فصل ﴾ * بوفصل احرام سببلى ياكه حرم سببلى حرام بولنمش فعل لربياننك در (ان طيب)
اگر خوش بوى استعمال قيلسه گل صوننن (محرم) احرام باغلاغوجى كمسه (عضوا) كامل اعضاغه
باش وسقال كى اگرچه استعمالى ختالىق برله بولسه ده (اودهن) ياكه مای استعمال
قيلسه كرك ايسلى بولسون كرك ايسى سز بولسون (اولبس) ياكه كيسه ضروره سز (مخيطا) تگولمش
كيوم نى كولمك وچتوك كى (اومتر) ياكه ياپسه (رأسه) باشنى (يوما) كامل بركون ياكه بر
كيچ مقدارى (او حلق) ياكه كيتارسه (ربيع رأسه) باشى نك دورت دن برنى (او) ياكه كيتارسه

(عضوا) کامل بر اعضاڤڤ قطنی موین وبلهک وقولطق وکو کرهک کبی (اوقص) یا که کیسه
(اطفارید) بر قولڤڤ ترناقنی (اورجل) یا که بر آیاقی ڤڤ ترناقنی (او الک) یا که کیسه ایکی
قولی ڤڤ وایکی آیاقی ڤڤ بارچه ترناقنی (فی مجلس) بر مجلسه (اوطاف) یا که طواف قیلسه
(للفرض) بولڤنی حالده اول طوافی ڤڤ بارچه سی یا که کوبره گنی فرض اوچون (محدثا) طهارتسز
بولڤنی حالده (او) یا که طواف قیلسه (غیره) فرضغه باشقه طواف اوچون طواف زیارت کبی
وطواف قدوم و طواف صدر کبی (جنباً) جنب بولڤنی حالده (او افاض) یا که دونسه عرفاتدن
وچیک لرندن چقه (قبل الامام) امام دنودن اول (او ترک) یا که قویسه (واجباً) بر واجبی
معلوم کونلرده تاش آتماق کبی و مز دلفه ده وقوف کبی (او) یا که قویسه (اکثره) واجبی ڤڤ
کوبره گنی طواف صدردن دورت شوطلرنی قویمق کبی (او قسم) یا که اول قیلسه (نسکا) حج
عمل لرندن بر عملنی (علی آخر) ایکنچی سی اوزره یعنی صوڤ بولغوجی عملنی اول قیلسه
(اواخر) یا که کیچکتورسه (طواف الفرض) فرض طوافنی کلسون یا که کوبره گنی (عن ایام النحر)
قربان کونلرندن (او ترک) یا که قویسه (اقله) فرض طوافی ڤڤ آزارغنی یعنی اوچ شوطنی
یا که براونی یا که ایکوسنی (فعلیه) بس لازم بولور احرام باغلاغوجی غه بو صوره لرڤڤ هر بر ورنده
(دم) قان آز مرتبه سی هدی دن بر قوی بوغازلامق (وبترک اکثره) دخی فرض طوافدن کوبره گنی
قویماق برله (بقی) قالور (محرماً) احرام باغلاغوجی بولڤنی حالده (حتی یطوف) طواف قیلغانغه چه
شول احرام برله طوافڤڤ کلسنی یا که کوبره گنی (وان طافه) واگر طواف قیلسه فرض طوافی ڤڤ
کلسنی یا که کوبره گنی (جنباً) جنب بولڤنی حالده (فبینه) بس واجب بولور اول کهسه که
بوغازلامق برتویه یا که بر صغر (وان فعل) واگر قیلسه احرام باغلاغوجی (اقل) آزاراق (مما)
آندای عملدن (ذکر) ایدلی یوقارده یعنی کامل اعضادن آزاراق اعضا غه خوشبوی
استعمال قیلسه یا که بر کونین آزاراق تکولش کیوم کیسه یا که باشی ڤڤ دورتن بری دن
آزاراقی ڤڤ قلمین کیتهرسه یا که بر قولن یا که بر آیاقین آزاراقی ڤڤ ترناقین کیسه (اوطاف)
یا که طواف قیلسه (غیر الفرض) فرض دن باشقه طوافنی طواف قدوم و طواف صدر کبی (محدثا)
طهارتسز بولڤنی حالده (او ترک القلیل) یا که قویسه آز عددنی (من الواجب) واجب بولغوجی
عدددن یعنی صانین طواف صدردن اوچ شوطنی قویماق کبی (او حلق) یا که کیتارسه (رأس غیره)
باشقه کهسه ڤڤ ساچنی (تصلیق) بو عمل لرنی قیلغوجی کهسه صدقه قیلور مسکین اوزرینه
(بنصف صاع) یاروم صاع (من بر) بغدادی دن (وان تطیب) واگر خوشبوی استعمال قیلسه کامل
اعضا غه (او حلق) یا که کیتارسه باش قطنی (بعذر) عذر سبیلی (ذبح) بوغازلر
حرمده بر قوی (او تصلیق) یا که صدقه قیلور تسلاسه قایو اورنده (بثلاثة اصوع) اوچ صاع لر

طعامن (على ستة مساكين) آلتى مسكين لراوزه (اوصام) ياكه روزه توتار (ثلاثة ايام) اوچ كونلر قابا اورنده بولسه ده (ووطيه) دخى فرض حج غه غنه احرام باغلاغوجى نك جماع قيلماغى اگر چه اونوتوب بولسه ده (قبل وقوف عرفة) عرفات غه حاضر بولودن اول (افسد) غايت ناقص و كم قيلور (حجه) مفرد نك حجنى (ومضى) دخى اوتار اول كمسه حجنه يعنى شول حجنى تمام ايتار (ودبح) لكن بوغازلار بر قوى ياكه بر توبه ياكه يدى دن برينه شريك بولور (وقضى) دخى قضا قيلور شول حجنى (من قابل) قارشى بولغوجى يلد (ولم يفترقا) دخى آيرلشماس اير برله خاتون هر ايكسى اول حجنى قضا وقتنده (و) دخى جماع قيلماغى (بعده) عرفات غه حاضر بولوق صوگنده (لم يفسد) حجنى ناقص ايتمهس (تجب بدنة) لكن واجب بولور بوغازلامق برتوه (و) دخى جماع قيلماغنده (بعد الحلق) باش قلنى كيته رمك صوگنده (شاة) واجب بولور بر قوى (وان قتل) واگر اولتورسه (محرم) احرام باغلاغوجى كمسه (صيدا) وحشى بولغوجى حيواننى (اودل) ياكه احرام باغلاغوجى دلالت قيلسه (عليه) اول صيد اوزه اولتوروجى كه اشارت قيلماق كبرى (يجب) واجب بولور احرام باغلاغوجى غه (جزاؤه) اول كيك نك جزاسى (اى ما) يعنى آنداي جزا (قومه) بها قيلدى اول قدر جزانى (علان) ايكى عدل كمسه بولغوجى بولور اول كمسه لرده بصارة ومعرفت بها قويماق ده (فى مقتله) اول كيك نك اولتورلش اورنده يا كه زماننده (اواقرب مكان) يا ايسه ياقين راق اورنده (منه) اولتورلش اورن غه (فيشتري) بس صاتوب آلور اولترگوجى كمسه (به) ايكى عدل كمسه قويمش بها برله (هديا) بر قوى ياكه بر صغر ياكه بر توبه (ينبح) بوغازلار اول هدى نى (بمكة) مكة مكروهه ده يعنى حرم يرنده (اوطعاما) ياكه صاتوب آلور طعامنى (يتصدق) صدقه قيلور (به) بو صاتوب آلنمش طعامنى (كالفطرة) هر مسكين كه فطره قدر يارم صاع بگداي دن و بر صاع آره دن (اوصام) يا ايسه كيونكى اولترگوجى كمسه روزه توتار (عن طعام كل مسكين) هر مسكين كه طعام نك بدلنن (يوما) بركون (وما) وآنداي شى كم (فضل) آرتدى يارم صاعن آرزاق ياكه اولوك واجب بولنمش جزا كم بولدى يارم صاعن آرزاق آرتقوجى شى (عنه) يارم صاع مقدارنن تورغان ويومران اولتورونك جزاسى كبرى هديه نك قيمتنن ياكه مسكين نك طعامنن (تصدق) صدقه قيلور (به) اول آرتمش شى نى اولوك كم بولنمش جزانى اول بيرلش مسكين لردن باشقه مسكين كه (اوصام) ياكه روزه توتار اول شى نك بدلنن (يوما) بركون (وان نقصه) واگر احرام باغلاغوجى كييجى لك ايرشدرسه كيوك كه اعضاسين كيسمهك برله ياكه جراحتله ندرمك برله ياكه جونين يولقمق برله (يجب) واجب بولور اول كمسه كه (ما) آنداي شىء (نقص) كيومتدى كيونكى اصل بهاستنن (وان اخرجه) واگر چغارسه اول كيكنى آياق لارنى كيسمك ياكه

قناتين صندوق كى عمل برله (عن حيز الامتناع) آدميدن منع لنمك چيكندن (او كسر) ياكه
صندرسه (البيض) يهورقه سنى (فقيمته) بس واجب بولور اول كهمسه گه كيك نك. ياكه يهورقه سنى نك
بهاسى يعنى تصدق اما قيمتين ضمان سببلى كيوكنى ويهورقه نى ملك لنولماس (و كذا) دخی
ذكر ايدلمش كيك نك قيمتى واجب بولدى كى قيمتى واجب بولور (ان ذبح) اگر بوغاز لاسه
(الحلال) احرام باغلامامش كهمسه (صيد الحرام) حرم نك كيوكنى (او حلبه)
ياكه صاوسه حرم نك كيوكنى واجب بولور سوتى نك قيمتى (اوقطع) ياييسه كيسسه (حشيشه)
حرم نك اولاننى (اشجره) ياكه حرم نك يغاچنى وبوشى لرنك قيمتى تولاو سببلى بوشى لرن
ملك لنور لركن فائده لانتق مكرره بولور (الا) مگر حرم نك اولاننى ويغاچنى كيسه مك
برله قيمتى واجب بولماس (ملوكا) اول يغاچ كيسكوچى كهمسه گه ملك بولدى حالده (اومبنا)
ياكه ايلگوب اوستور لو آنك شائنندن بولغوچى قرومامش چى بولدى حالده (اوجافا) ياكه
قورودغى حالده اگر چه قمرمش يغاچ مملوك بولسده (ولايرعى) دخی اولتولولمز (الحشيش)
حرم نك اولاننى (ولايقطع) دخی كيسولمز حرم من هيج شينى (الا) مگر كيسولور (الاذخر)
بويه اولاننى گنه (و) دخی واجب بولور (بقتل قملة) بتنى اولتورمك برله (اوجراة) ياكه
چيكورتكانى اولتورمك برله (صدقة) فقيرگه صدقه قيلماق (وان قلت) واگر چه صدقه آز بولسده
برگنه يمش كى وايكمك صنوغى كى (ولاشى) و هيچ شى واجب بولماس (بقتل غراب) حرمده
بولمش آلا قارغه نى اولتورمك برله (وحداة) دخی تيلكاننى اولتورمك برله (وعقرب) دخی
چاياننى اولتورمك برله (وحية) دخی يلاننى اولتورمك برله (وفارة) دخی سچقاننى اولتورمك برله
(وكلب) دخی اتنى اولتورمك برله (عقور) رنجتكوچى اول ايت قايماق و جراحتليك برله
(وبعوض) دخی سورى جيننى اولتورمك برله (وبرغوث) وبورجه نى اولتورمك برله (وقراد)
دخی قاندا لانى اولتورمك برله (وسلحفات) دخی تاش باقنة نى اولتورمك برله (وسبع)
دخی يورتقچ جانورنى اولتورمك برله (صائل) حمله قيلوچى بورى ويولبارس وقاپلان كى
(وله) وحلال بولور احرام باغلاوچى كهمسه گه (ذبح الحيوان) حيواننى بوغازلاماق (الاهلى) طووى
يورتده آدمى گه مونس بولغوچى (و) دخی حلال بولور (اكلما) آنداي كيكنى ييمك (صاده)
اول كيكنى (بلادلالة محرم) احرام باغلاوچى نك دلالتندن باشقه (وامره) دخی امرندن باشقه اگرده
مذكور ايكى شى نك بى سببلى بوغاز لاسه اول كيك حلال بولماس (ومن) وقايو كهمسه اگر (دخل)
كرسه حرمگه (بصيد) كيك برله يعنى وحشى بولمش حيوان برله (ارسله) يبرور اول كهمسه
كيوكنى واجبلك يونندن در (و) دخی قايتارولور (بيعه) كيوكله بولمش صاتونى اول صاتو كرك

احرام باغلاغۇچى دن بولسون كرك غير يىدىن بولون شول كيك برله حرمگه كرمك صونكندە
 (ان بقی) اگر اول كيوك صاتوب آلوچى نك قولندە قالغۇچى بولسە (والا) واگر قولندە قالغۇچى
 بولماسە (جزى) صاتوچى كەسەگە جزا بىرلور صاتولمىش كيك طرفندىن يعنى صاتوچى كەسەگە
 لازم قىلنور اول كيك نك قيمتىنى (كبيع المحرم) احرام باغلاغۇچى نك صاتوى كىبى (صيدا)
 وحشى حيواننى يعنى احرام باغلاغۇچى نك صاتوينى قايتارولدىغى كىبى كيك صاتوب آلوچى نك
 قولندە باقى بولمىدە وباقى بولمىدە صاتوچى حرمگە جزا بىرلدىكى كىبى كيك طرفندىن يعنى
 صاتوچىگە لازم قىلنور كيك نك قيمتىنى (لا) احرام باغلاغۇچى يبارماس (صيدا) كيوكنى (معه)
 اوزى ايله برگە بولغۇچى (اذا احرم) احرام باغلاغان وقتدە ھنوز احرام باغلاغۇچى حرمگە كرمامىش
 بولسە واگر حرمگە كرسە اول كيكنى يبارر واجب لك يونندىن (ومن) وقايو كەسە اكر (ارسل)
 يبارسە (صيدا) احرام باغلاغۇچى قولندە بولمىش كيكنى (ان اخذہ) اكر احرام باغلاغۇچى اول
 كيكنى توتىمىش بولسە (حلالا) احرام باغلامامىش بولدىغى حالك (ضمن) تولەربىاروچى اول كيك نك
 قيمتىنى كيك اياسىنە (وان قتل) واگر اولتورسە (محرم) احرام باغلاغۇچى كەسە (صيد محرم)
 احرام باغلاغۇچى نك كيوكنى (فكل) بس ھر برى كيكنى توتقوچىدىن واولتورگوچىدىن (يجزى)
 جزا بىرلور تمام جزانى تتوچى تتوى سببلى واولتروچى اولتروى سببلى (ورجع) لىكن دونار
 تولەنمىش شى برله (آخذہ) اول كيكنى توتقوچى كەسە ياكە احرام وقتندە كيك قولندە بولمىش كەسە
 (على قاتلہ) كيكنى اولتروچى اوزرىنە يعنى كيك اياسى اوزى نك جزاسنى كيكنى
 اولتروچى دن تولەتور (وما) وآنندای شى كم لازم بولور (به) احرام سببلى فعلى حرام بولنمىش
 جنایت سببلى (دم) برقان آزمىتبەسى برقويدر (على المفرد) فرض حجنى ياعمرەنى باشقە احرام برله
 قىلغۇچى كەسەگە (فعلى القارن) بس فرض حج برله عمرەنى بر احرام برله جىغۇچى كەسەگە لازم بولور
 (دما) ايكي قان آزمىتبەسى ايكي قوى در ايكي احرام نك حرمتىن يىرتماق اوچون (الا) مگر ايكي
 قان لازم بولماس (يجواز الوقت) احرام باغلاى تورغان اورندىن اوتىك سببلى (غير محرم) احرام
 باغلاماغۇچى بولدىغى حالدە فرض حجگە ياكە عمرەگە لىكن بو حالدە برقان لازم بولور وقت نك
 حقىن قويماق اوچون بس الا برله استثنائى منقطع در (ويثنى) وايكي قىلنور (جزاء صيد) بر كيك نك
 جزاسى (قتلہ) اولتردى اول بر كيكنى (محرمان) احرام باغلاغۇچى ايكي كەسە يعنى ھر برىنە
 كيك نك تمام جزاسى لازم بولور (واتحد) وجزا برگنە بولور (لو قتل) اكر اولتورسە (صيد المحرم)
 حرم كيكنى (حلالان) احرام باغلامامىش ايكي كەسە (باع) صاتسە (المحرم) احرام باغلاغۇچى كەسە
 (صيدا) كيكنى (اوشراه) ياكە احرام باغلاغۇچى صاتوب آلسە اول كيكنى احرام باغلاغۇچىدىن
 (بطل) صاتوى وآلوى ھرايكسى باطل بولور (ولو ذبحه) واگر احرام باغلاغۇچى كيكنى بوغازلسە

(حرم) اول كيك حرام بولور هر كهمگه يعنى ايتنى يبولماس (ولو اكل) واگر بوغازلاغوجى كهمسه اول كيكنن ييسه (هرم) تولهر (قيمه ما اكل) ييگان قىدرى نڭ قيمتى (لا) توله مزييگان قىدرى نڭ قيمتى (محرّم) احرام باغلاغان حالده ييگوجى كهمسه (لهم يدبعه) بوغازلىدى اول كيكنى احرام باغلاغوجى كهمسه (ولدت) بالا توغرسه (طلبية) آنا كيك (اخرجت) چغارلىدى اول كيكنى (من الحرم) حرمىن چغارمى صوڭنده كيك بالان توغرسه (وماتا) واولسه هر ايكسى يعنى آنا بىرله بالانڭ هر بىرسى (فرمهما) تولهر اول كيكنى حرمىن چغارمى كهمسه هر ايكسى نڭ قيمتى چغارمى كرك احرام باغلاغوجى بولسون كرك بولماسون (وان ادى) واگر اوتاسه چغارمى كهمسه (جزائها) آنا كيك نڭ جزاسنى (ثم) جزانى اوتىمك صوڭنده (ولدت) اول كيك بالان توغرسه (لهم يعجزه) بالا كيك نڭ جزاسنى بىرمىس يعنى حرمىن آنا كيكنى چغارمى ييغه بالا كيك اوچون جزا لازم بولماس *

﴿فصل — ل ان احصر﴾ اگر منع لنسه (المحرّم) احرام باغلاغوجى كهمسه فرض حج نڭ ياكه عمره نڭ فرض بولمىش عمل لرنىن (بعدو) دشمان سببلى (او مرض) ياكه آورو سببلى (بعث) يبارور حرمگه (الفرد) فرض حجگه گذه ياكه عمره گه گذه احرام باغلاغوجى كهمسه (دما) بىرقان يعنى بىرقوى بىهر ياكه قيمتى (و) دى يىهر (القارن) عمره بىرله فرض حجنى بىر احرامده جيغوجى كهمسه (دمين) ايكي قان يعنى ايكي قوى (وعين) دى يىلگولر احرام صوڭنده حدى ياكه عمره دن منع لنمىش كهمسه (يومًا) بىر كوننى (ينبع) بوغازلنور اول يبارلمىش قوينى (فيه) اول كوزن حرمگه (ولو) واگر چه اول يىلگولمىش كون بولمىشه (قبل يوم النحر) قربان كوننىن السكارى (وفى حل) وحررم طشفده (لا) بوغازلانماس يعنى احصار اوچون يبارلمىش قوينى حرمىن باشقه اورنده بوغازلانماس احصار دىن مابىلماش (ويندبعه) وهدىنى بوغازلىق بىرله (يحل) حج نڭ ركن لرنىن منع لنمىش كهمسه احرامىنن چغار (وعليه) لىكن واجب اول كهمسه گه (ان حل) اكر چقسه (من حج) فرض حج احرامىنن ياكه نفلدىن (حج) فرض حج ياكه نفل حج (وعمره) و حج واجب بولمىش كى بىر عمره واجب بولور قارشى بولمىش يلكه (ومن عمره) واگر چقسه عمره احرامىنن (عمره) عمره گذه واجب بولور (وقران) واگر چقسه فرض حج بىرله عمره نى بىرگه جيغوجى احرامىنن (حج) فرض حج واجب بولور (وعمرتان) دى ايكي عمره واجب بولور قارشى بولمىش يلكه (واذا زال) وقايو وقت كيتسه هدى نى يبارمك صوڭنده حرمگه (احصاره) حج نڭ ركن لرنىن منع قىلوچى نڭ منعى (وامكنه) دى ممكن بولسه اول كهمسه گه (ادراك الهدى) حرمگه يبارلمىش قوى وتوياسنه بوغازلانمىن اول ايرشيك (والحج) دى عرفاتكه حاضر بولمىش بىرله حجگه ايرشيك (توجه) يونالور اول حجنى اوناوگه واجبك يونىنن (والا) واگر ممكن بولماسه هدى بىرله حجگه بىر يولى ايرشيك بىرينه ايرشونڭ اوتوى بىرله (له) روا بولور اول كهمسه گه (ان يحل) احرامىنن چقماق هدى نى

بوغازلىق سوڭىندە (ومنعه) واحرام باغلاغۇچى نى دشىماننىڭ ياكە آۋروننىڭ منع قىلماغى
 (عن ركنى الحج) حجنىڭ ايكى فرضىدىن يەنى عرفاتغە حاضر بولۇدىن وزىيارە (اوچون طوافىن
 بىكە) مەككە مەدە (احصار) حج رىكەندىن منع درىك مەدە بولسۇن كرك قارن بولسۇن (و) دشىماننىڭ
 ياكە آۋروننىڭ منع قىلماغى (عن احدهما) حجنىڭ ايكى رىكەننىڭ بىرىنى (لا) منع بولماس
 اگر منع لىسە بارى عرفاتىدە وقوفىدىن غەنى احرامىدىن چىقار غەنىدىن اولان طواف وسى بىرلە
 وقضا قىلور حجنى كىلە چىك يىلدە عرفاتىدە وقوفىدىن باشقە واگر منع لىسە طوافىدىن غەنى قضا
 قىلور حجنى شوشى يىلدوق يەنى طوافىدىن قىلور لىكن طوافىدىن وقىنىدىن كىچىك كىچىك
 اوچون بىر قىرمان بوغازلار (ومن عجز) وقاىو كەسە واگر فرض حجنى اوتادىن ايتىك كەسە دائىم
 (فاحج) بس حج قىلدۇرسە يەنى ايتىك كەسە يىبارسە ايتىك كەسە نى اوزىدىن حج قىلماق
 اوچون (حج) حج قىلدۇرماغى درىست بولور (ويقع) دىنى توشار شول حج (عنه) اول حج قىلدۇرغۇچىدىن
 (ان دام) اكر دائىم بولسە (عجزه) فرض حجنى اوتادىن ايتىك كەسە (الى موته) حج قىلدۇرغۇچىنىڭ
 اولوينچە (ونوى) دىنى نىت قىلسە بىيورلىش كەسە حج قىلماقنى (عنه) حج
 قىلدۇرغۇچىدىن (ودم الاحصار) واحرام سوڭىندە حجنىڭ رىكەندىن منعنىڭ قانى واگر منع بولسە
 (على الامر) واجب بولور حج بىرلە بىيورغۇچى كەسە گە (ودم القران) دىنى قران قانى بىيورغان صورتىدە
 فرض حج بىرلە غەنى جىيىنى (والجناية) دىنى احرام باغلاغۇچىغە حرام بولۇش غەنى لىرىنى
 قىلماقنىڭ قانى (على الحاج) واجب بولور حج قىلغۇچىغە يەنى حج بىرلە بىيورلىش كەسەنىڭ
 اوزمالتىدىن واجب بولور (وضمن) دىنى تولار حج بىرلە بىيورلىش كەسە (النفقة) حج بولۇش
 صرف ايتىلىش نىققەنى (ان جامع) اكر جماع قىلسە (قبل وقوف عرفة) عرفاتغە حاضر بولۇدىن
 اۋل (وان مات) واگر حج بىرلە بىيورلىش كەسە اولسە (فى الطريق) حج بولۇش (يحج)
 حج قىلدۇرلور (غيره) اولىش كەسە گە باشقەنى (عن منزله) آۋرولۇش كەسە گە حج بىرلە
 بىيورغۇچىنىڭ مىزلىدىن يەنى حج بىرلە ھىيت قىلغۇچىنىڭ ياكە ھىيتىنىڭ ياكە وارثىنىڭ
 (بثلث ما) آنداي مالنىڭ اوچىدىن بىرى ايله (بقى) قالدى اول مال وارث لىرىنىڭ حج بىرلە بىيورلىش
 كەسەنىڭ قوللارنىڭ (لا) حج قىلدۇرلما (من حيث مات) حج بىرلە بىيورلىش كەسەنىڭ اولىش اورنىدىن
 (ولا يجوز) دىنى روابولماس (للهدى) بوغازلىق اوچون ھىر مگە يىبارلىش ھىوانىدىن (الا) مگر
 روابولور (جائز التضحية) قربان اوچون بوغازلىق روابولغۇچى ھىوان غەنى (واكل) و آشالور
 (من هدى) ھىر مگە يىبارلىش ھىوانىدىن (التطوع) نىغل لىنىش بولغۇچى (و متعة) دىنى آشالور
 نىمتەن اوچون يىبارلىش ھىوانىدىن (وقران) دىنى آشالور ھىر مگە قران اوچون يىبارلىش ھىوان

(فقط) بس منع لن باشقه هدی لرنی آشالور دیه ککن (وخصا) حاصلنمش بولدی
 تمتع برله قران اوچون یبارلش هدی نی بوغاز لملق (بیوم النحر) نحر کونینه گنه اضحیه کبی
 (لا) حاصلنمش بولدی نحر کوننده بوغاز لملق برله (غیرهما) تمتع برله قران هدی سننن
 باشقه سنی یعنی جنایت و نذر و نفل و احصار قان لاری (والکل) دخی حاصلنمش بولدی
 بارچه هدی نی بوغاز لملق (بالحرم) حرمگه گنه باشقه اورنده بوغاز لملق روا بولماس (ویتصدق)
 دخی صدقه قیلنور (بجله) هدی نلک اوستینه سالنمش یاپه سنی (وخطامه) دخی صدقه قیلنور
 هدی نلک بورنینه تاغلمش یبنی (ولایعطی) دخی بیرولماس (اجر الجزار) بوغاز لاغوجی نلک
 اجر نی (منه) هدی نلک هیچ برجزءندن ابتی و مای و تیرسی کبی (ولایرکب) دخی هدی نی
 آطلانماس (الا) مگر آطلانور (ضرورة) ضرورت اوچونگنه یوررگه قوت یوقلق کبی (ولایحلب)
 دخی هدی نی صاولماس (وما) آندای هدی کم (عطب) یولک هلاک بولدی (او تعیب بفاحش)
 یا که عیب لندی عیب فاحش برله صوقرلق و یوری آلماسلق آقساقلق کبی (ففی الواجب)
 بس واجب بولغوجی هدی ده (ابله) آلتشورر آنی ایکنچی گه (والعمیب) عیب لنمش
 (له) ایسینه بولور (ولوشهدوا) و اگر گواهلوق بیر سه لر عدل کسه لر امام قاشنده (بالوقوف)
 حج قیلاوچیلر نلک عرفاتغه حاضر بولوی برله (قبل وقته) وقوف نلک و قنندن اول یعنی ترویبه
 کوننک بولملق برله شهادة لری دخی شول کونک بولمده (قبلت) شهادة لری قبول قیلنور (لا)
 قبول قیلنماس (بعده) اگر گواهلوق بیر سه لر عرفاتغه حاضر بولونلک وقتی صوکنک یعنی نحر کوننک
 (من نذر) و قیابو کسه اگر نذر قیلسه (حجا) حج قیلاماقنی (مشیا) یوردکی حالده آیاق برله (مشی) منز
 لنده یورور آیاق برله و اجبلک یونندن (حتی يطوف) طواف قیلغونچه (الفرض) فرض طوافنی

کتاب النکاح

بر کتاب در نکاح عقیدینه تعلقلی بحثلر بیانده (النکاح ینعقد) نکاح باغلانور و متحقق بولور
 (بايجاب) ايجاب برله (وقبول) دخی قبول برله عقد باغلاغوجی ایکی کسه نلک اولگیسندن پیدا
 بولش سوزنی ايجاب دیلور و آخرغی سننن پیدا بولش سوزنی قبول دیلیور (لفظهما) ايجاب
 برله قبولنلک لفظی (ماض) هرایکسی اوتکان زمانغه دلالت قیلغوجی در (کزوجت) جفتلندر دم
 مین نفسمنی لفظی کبی (و تزوجت) دخی جفتلندم مین سنی لفظی کبی (اوامر) یا که ايجاب و قبول
 لفظی نلک بری بویروغه دلالت قیلغوجی لفظلر (و ماض) و بری اوتکان زمانغه دلالت قیلغوجی
 لفظلر (کزوجنی) جفتلندر سین میکا قزکنی لفظی کبی یا که قز و کیلنه جفتلندر سین میکا فلانه نی
 لفظی کبی (فقال) بس ایتور بابایا که آتا یا که وکیل (زوجت) جفتلندر دم من دیب

(وَأَنْ لَمْ يَعْصَا) وَ إِنْ كَرِهَ إِيكِي عَقْدَ بَاغْلَاغُوجِي بِلْمَاسَه دَه (مَعْفَا) إِيْعَابَ لَفْظِي نَكِّ وَقَبُولَ لَفْظِي نَكِّ مَعْنَا سِنِي (و) دَخِي نَكَاحَ مُتَحَقِّقٍ بُولُور (قَوْلُهُمَا دَادَ وَبَدِيفَرْت) خَاتُونُ بَرَلَهْ إِيْرَنَكِّ بِيْرْدِي وَقَبُولَ قِيْلْدِي دِيْكَانَ سَوْزَلَرِي بَرَلَهْ (بِلَامِيْم) مِيْمَ سَزْ يَعْنِي بِيْرْدَمَ وَقَبُولَ قِيْلْدَمَ دِيْهَائِيْنِچُوكْ (بَعْدَ دَادِي) إِيْرَنَكِّ خَاتُونِغَه نَفْسَكْنِي مِيْكَائِيْبِرْ دَكْهِي دِيْهَكِي صَوْكَندَه (وَبَدِيفَرْتِي) وَخَاتُونُ نَكِّ إِيْرَكِهْ نَفْسَمْنِي قَبُولَ قِيْلْدَمَ وَكْهِي دِيْهَه كِي صَوْكَندَه (كُصْبِيْعَ وَشَرَاءَ) صَاتُونُ نَكِّ وَآلُونُ نَكِّ مِيْمَ سَزْ وَكْ مُتَحَقِّقٍ بُولُوي كِي يَعْنِي صَاتُوجِي نَكِّ صَاتَدِي وَآلُوجِي نَكِّ صَاتُوبَ آلَدِي دِيْهَكِي بَرَلَهْ صَاتَدَكْهِي وَآلَدَكْهِي دِيْهَكْلَرِي صَوْكَندَه (لَا) نَكَاحَ مُتَحَقِّقٍ بُولْمَاسَ (بِقَوْلُهُمَا) إِيْكَي عَقْدَ بَاغْلَاغُوجِي نَكِّ إِيْتَمَشْ سَوْزَلَرِي بَرَلَهْ (عِنْدَ الشَّهَوْدِ) گُوَاهَلَارَ قَتْنَدَه (مَازَنَ وَشَوِيْبِم) بَزَلَرِ خَاتُونِ وَإِيْرَمَزْ دِيْبَ (وَيَصَحُّ) دَخِي دَرَسْت بُولُور نَكَاحَ (بَلْفَظِ نَكَاحِ) نَكَحْتِ لَفْظِي بَرَلَهْ (وَتَزْوِيْجِ) دَخِي زَوْجَتِ لَفْظِي بَرَلَهْ (وَمَا) دَخِي آندَايَ لَفْظِ بَرَلَهْ دَرَسْت بُولُور (وَضَعُ) قُوِيْلْدِي أَوَّلَ لَفْظُنِي (لِنَمْلِيْكَ الْعَيْنِ) ذَاتَنِي مُلْكُ لَنْدَرْمَكْ أُوچُونِ (حَالَا) حَاضِرِ سُوِيْلَهْ شَكَانَ زَمَانَدَه (وَشَرْطِ) دَخِي شَرْطِ قِيْلْدِي نَكَاحَ نَكِّ دَرَسْت لَكْنَه (سَمَاعُ كُلِّ) هَرِ بَرِي نَكِّ اِشْتِمَاكِي (مَنْهَمَا) إِيْكَي عَقْدَ بَاغْلَاغُوجِي سِنِ (لَفْظِ الْآخِرِ) إِيْكَنْچُوسِي نَكِّ سَوْزَنِي (و) دَخِي شَرْطِ قِيْلْدِي نَكَاحَ نَكِّ دَرَسْت لَكْنَه (حَضُورَ حَرِيْنِ) عَقْدَ وَقَتْنَدَه آزَادَبُولْمَشْ إِيْكَي كِهْسَه نَكِّ حَاضِرِ بُولُوي (مُكَلِّفِيْنِ) هَرِ إِيْكَسِي عَقْلِي بَالِغٍ بُولُوجِي (مُسْلِمِيْنِ) هَرِ إِيْكَسِي مُسْلِمَانِ بُولُوجِي (سَامْعِيْنِ) هَرِ إِيْكَسِي إِيْشْتِكُوجِي (مَعَا) بَرِيُولِي (لَفْظُهُمَا) إِيْكَي عَقْدَ بَاغْلَاغُوجِي نَكِّ سَوْزُونِي (وَصَحُّ) دَخِي دَرَسْت بُولُوي نَكَاحَ (عِنْدَ فَاسْقِيْنِ) إِيْكَي فَاسْقٍ كِهْسَه نَكِّ قَاتْنَدَه (وَلَا يَظْهَرُ) لَكْنِ ظَاهِرِ بُولْمَاسَ إِيْكَي فَاسْقٍ نَكِّ گُوَاهِ لَغِي نَكِّ اِثْرِي (عِنْدَ الدَّعْوَى) دَعْوَى قَاتْنَدَه يَعْنِي إِيْكَي عَقْدَ بَاغْلَاغُوجِي نَكِّ بَرِي عَقْدَ بَاغْلَاشُونِي دَعْوَى قِيْلْسَه وَبَرِي عَقْدَ بَاغْلَاشُوغَه اِنْكَارِ اِيْتَسَه إِيْكَي فَاسْقٍ عَقْدَ بَاغْلَاشُوغَه گُوَاهَلَقِ بِيْرَسَه شُولَ وَقَتْنَدَه نَكَاحَ ثَابِتِ بُولْمَاسَ (و) دَخِي دَرَسْت بُولُوي نَكَاحَ (عِنْدَ اِبْنِيْهَمَا) إِيْكَي عَقْدَ بَاغْلَاغُوجِي نَكِّ إِيْكَي أَوْغَلِي قَاتْنَدَه (أَوَّاحِدُهُمَا) يَاكِهْ إِيْكَسِي سِنِ بَرِي نَكِّ إِيْكَي أَوْغَلِي قَاتْنَدَه (وَلَا تَقْبَلُ) لَكْنِ قَبُولَ اِيْدِلْمَاسَ إِيْكَي أَوْغَلْنَكِّ گُوَاهَلَقِي (لِلْقَرِيْبِ) يَاقِيْنِ نَكِّ فَاؤْدَه سِيْنَه (كِنْكَاحِ مُسْلِمٍ) مُسْلِمَانِ نَكِّ نَكَاحَ لَنُوي دَرَسْت بُولْدَغِي كِي (ذَمِيَّةٌ) ذَمِيَّةُ نِي (عِنْدَ ذَمِيْنِ) إِيْكَي جَزِيَّهْ بِيْرُوبِ تَوْرُوجِي كَافِرِ قَاتْنَدَه (وَلَا تَقْبَلُ) لَكْنِ قَبُولَ اِيْدِلْمَاسَ إِيْكَي ذَمِي نَكِّ گُوَاهَلَقِي (عَلَى الْمُسْلِمِ) مُسْلِمَانِ نَكِّ ضَرَرِيْنَه (وَالْوَكِيْلُ) دَخِي وَكِيْلَ قِيْلْنَمَشْ كِهْسَه بَالِغَه نِي يَاكِهْ صَغِيْرَه نِي نَكَاحَ لَنْدَرْمَقِ بَرَلَهْ (شَاهِدٌ) بَرِگُوَاهِدَرِ (عِنْدَ حَضُورِ الْمُؤْكَلِ) وَكِيْلَ قِيْلُوجِي نَكِّ حَاضِرِ بُولُوقِ وَقَتْنَدَه (كَالُولِي) وَلِي نَكِّ بَرِگُوَاهِ بُولْدَغِي كِي (عِنْدَ حَضُورِ الْمُوَلِيَّةِ) وَلِيْگِهْ رِضَالَقِ بِيْرِگُوجِي خَاتُونُ نَكِّ حَاضِرِ بُولُوقِ وَقَتْنَدَه (بَالِغَةٌ) وَلِيْگِهْ رِضَالَقِ بِيْرِگُوجِي خَاتُونِ بَالِغَه بُولْدَغِي حَالَدَه إِيْگَرْدَه بَالِغَه بُولْمَاسَه وَلِي گُوَاهِ بُولْمَاسَ يَعْنِي نَكَاحَ لَنْغُوجِي كِهْسَه گِهْ نَكَاحَ لَنْغُوجِي كَرَكِ إِيْر

بولسون كرك خاتون بولسون (وهرم) وهرام بولدى (على المهر) ايرككسەگە نكاح
 لىنىقەدە (اصلە) اوزى نىڭ اصلى يعنى آناسى و آناسى نىڭ آناسى نى قدر يوقارى آشسەدە
 دى آناسى نىڭ آناسى و آناسى نىڭ آناسى نى قدر يوقارى آشسەدە (و) دى ھرام بولدى
 ايرككسەگە (فرعە) اوزى نىڭ فرعى يعنى بالاسى وبالاسى نىڭ بالاسى نى قدر توبەن كىتسەدە
 (و) دى ھرام بولدى ايرككسەگە (فرع اصلە الغريب) ياقىن بولغۇچى اصلى نىڭ فرعى يعنى
 آناسى نىڭ بالاسى و آناسى نىڭ بالاسى كرك آتادە آتادە بر بولسون كرك آتابر آتاباشقە بولسون كرك
 آتابر آتاباشقە بولسون (و) دى ھرام بولدى ايرككسەگە (صلبية اصلە البعيد) يراق بولغۇچى اصلى نىڭ
 يعنى باباسى نىڭ بالاسى يعنى آتا و آناسى ايلە بر توغھەسى قاير ھەتەن بولسەدە (و) دى ھرام
 بولدى ايرككسەگە (ام زوجته) خاتونى نىڭ آناسى اگرچە خاتوننى نكاح سوڭىندە ھىچ قىلماش
 بولسەدە (و بنتھا) دى ھرام بولدى خاتونى نىڭ ايكنچى ايرىدن بولمىش قىزى (موطوء) خاتونى
 نكاح سوڭىندە ھىچ قىلماش بولدى ھالەدە (و) دى ھرام بولدى (زوجة اصلە) اوزى نىڭ و باباسى نىڭ
 خاتونى نى قدر يوقارى آشسەدە (و) دى ھرام بولدى (فرعە) اوزى نىڭ بالاسى نىڭ خاتونى و بالاسى نىڭ
 بالاسى نىڭ خاتونى نى قدر توبەن كىتسەدە (و) دى ھرام بولدى (كل ھنە) بوذ كر اولمىش
 سىز صنف لرنىڭ ھىرىرى (رضا) سوت ايمىك يوندىن (و) دى ھرام بولدى ايرگە فرع
 مزىنە (زنا) قىلمىش خاتون نىڭ بالاسى (و مھسوسقە) دى ھرام بولدى پىردەسز اعضاسىن
 تولىش خاتون نىڭ بالاسى (و ماشقە) دى ھرام بولدى اول ايرىنى توتقۇچى خاتون نىڭ بالاسى
 (و منظور) دى ھرام بولدى قارالمىش خاتون نىڭ بالاسى (الى فرجھا الداخل) توگارك اچكى فرجھە
 (بشوۋ) ذوق برلە (و) دى ھرام بولدى (اصلھن) ذكر ايدىلمىش خاتون لرنىڭ آناسى
 و آناسى نىڭ و آناسى نىڭ آناسى نى قدر يوقارى آشسەدە (و ما) و آنداي خاتون (دون تسع
 سفىر) توقز ياشىدىن كىم بولدى ھالە (لىست بىشتھە) ايرىن لىرگە ذوقلى بولمىش توگلدەر
 يعنى توقز ياشكە ايرىشمىش قىزنىڭ اچكى فرجھە قارامق سىبىلى اول قىزنىڭ فرعى واصلى
 قاراغۇچى ايرگە ھرام بولماس (و بھرم) و ھرام قىلىور (نكاح امرأه) خاتون نىڭ نكاحى
 (وعدتھا) دى اول خاتون نىڭ ھىدى (نكاح امرأه) باشقە خاتون نىڭ نكاحى يعنى ايكنچى خاتونغا
 ھىدى باغلاماقنى (ايتھا) اول ايكى خاتون نىڭ ھىدى (فرضت ذكر) ايرىدىب تەقدىر
 قىلىنسە (لم تحل) ھىلال بولماس (لہ) ايرىدىب تەقدىر قىلمىشىغا (الاخرى) ايرىدىب تەقدىر
 قىلمىشى (و) دى ھرام قىلىور خاتون نىڭ نكاحى ھىدى (و طھا) ايكىسى نىڭ بىرىن
 ايرى تەقدىر قىلىندى ھىسى ايكنچىسىنە ھىلال بولماس خاتونغا ھىدى (ملكا) ملك يوندىن
 (و) دى ھرام قىلىور (و طھا) ايكىسى نىڭ بىرىن ايرى تەقدىر قىلىندى ھىسى ايكنچىسىنە ھىلال

بولهامش خاتونلاردن برخاتونغه جماع قيلمق (ملكاً) ملك يونندن (وطئها) ايكنچسینه جماع قيلونى
 (نكاحاً) نكاح يونندن (وملكاً) دخى ملك يونندن (لَا) حرام قيلماز ملك يونندن خاتونغه جماع
 قيلمق (نكاحها) ايكسى نك بربن ايرتقدير قيلوندقه برسى ايكنچسینه حلال بولهامش خاتون نك
 نكاحى (فان نكحها) بس اگر نكاح لفسه ملك سببلى جماع قيلنمش كنيزه كى نك توغمه قز
 قرداشنى (لا يطاء) جماع قيلماس (واحدة) برونى ده ملك برله وطى قيلنمش خاتوندىن وعقد
 نكاح قيلنمش خاتوندىن (حتى يحرم) حرام قيلغانغه چه سببلردن برسبب برله (الاخرى) برونى
 منكوه نى طلاق قيلماق ياكه خلع قيلماق كىي ومملوكه نى صاتمق و آزاد ايتمك كىي ياكه
 هبه قيلماق كىي (وصح) دخى درست بولدى مسلمان كمسه كه (نكاح الكتابية) نكاح لنهق كتابيه نى
 يعنى يهوديه نى ونصرانيه نى (ولامة) واگر چه اول كتابيه كنيزهك بولسده (مع طول الحره)
 آزاد خاتوننى نكاح لنهاغه قادرلك برله (و) دخى درست بولدى (المحرم) احرام باغلاغوى
 اير نك نكاح لنهاغى (والحرمة) دخى احرام باغلاغوى خاتون نك نكاح لنهاغى (و) دخى
 درست بولدى نكاح لنهاق (حبلى) يوكلى خاتونغه (من زنا) زنادن (ولا توطأ) ولكن زنادن
 يوكلى خاتوننى جماع قيلماس (حتى تضع) زنادن يوكلى خاتون قويغانچه يوكنى (ومن) دخى
 درست بولدى آنداي خاتوننى نكاح لنهاق (ضمت) قوشلدى اول خاتوننى برعقدده (الى محرمة) نكاح
 لانغويغه نكاحى حرام بولمش خاتونغه (لَا) درست بولمادى ايركه (نكاح امته) كنيزه كىي
 نكاح لنهق (و) دخى درست بولمادى (مالكته) اوزين ملك لنگوى خاتون خواجه سنى نكاح لنهق
 (و) دخى درست بولمادى مسلمان كمسه كه (كافرة) كافره خاتوننى نكاح لنهق (غير كتابية)
 كتابيه كه باشقه بولغوى مجوسيه كىي (و) دخى درست بولمادى (اخرى) باشقه خاتوننى
 نكاح لنهاق (فى عدة رابعة) دورتنچى خاتون نك عدتى اچنده (و) دخى درست بولمادى باشقه خاتوننى
 نكاح لنهق (للعبد) قل كمسه كه (فى عدة ثانية) ايكنچى خاتون نك عدتى اچنده (وامه) دخى
 درست بولمادى كنيزه كىي نكاح لنهاق (على حرة) آزاد خاتون اوزرينه (اوفى عدتها) ياكه
 آزاد خاتون نك عدتى اچنده (وحامل) دخى يوكلى خاتوننى نكاح لنهق (ثبت) ثابت
 بولدى (نسب حملها) اول خاتون يوكى نك نسبى (و) دخى درست بولمادى (نكاح المتعة)
 نكاح لنهق فائده آلهاققه بيلگولى مدتتى ذكر ايتمك برله ياكه ذكر ايتماينچه فائده لندرسن منى
 اون درهم برابرينه اون كونلر ياكه بر نيچه كونلر ديبك كىي وبو نكاح ايام خيبر وفتح مكه
 كونلر نده مباح بولوب صوكره منسوخ بولنمش در (والموقت) دخى درست بولمادى
 وقت لنهش نكاح يعنى تزويج لفظى برله ياكه نكاح لفظى برله يعنى بولمش وقتغاچه *

﴿فصل﴾ (نكاح مەرە) آزاد خاتوننىڭ اوزنى نكاح لىندىرمغى (مكلفە) اول خاتون عاقلە وبالغە بولغۇچى (ولو) واگرچە نكاح لىندىرمغى بولسەدە (من غير كفو) اوزىنە تىڭ بولمامش كەسەگە (بلاولى) ولى سز (وله) ولكن تىكار وليگە يعنى روا بولور (الاعتراض) متصدى بولماق اول اشنى قاضى غە رفع ايتوگە نكاحنى بوزونى استەمك اوچون (هنا) بالغە اوزنى ولينىن باشقە تىڭ بولمامش كەسەگە نكاح لىندىرغان اورندە (وروى) دى روابت قىلدى (الحسن) حسن بن زياد رحمة الله عليه امام اعظم رحمة الله عليه دن (بطلانه) بالغەنىڭ وليىن باشقە اوزىن نكاح لىندىروونىڭ باطل لغىنى (بلا كفو) تىڭداش لك سز اوزى برلە ايرى آراسندە (ولايجبر ولى) دى ولى كۈچلەمس ھرگز (بالغة) بلاغتكە ايرشمش خاتوننى (ولوبكرا) واگرچە اول بالغە باكەر بولسەدە (وصهتها) داول باكەر بولمىش بالغەنىڭ تىك تورماغى (وضعتها) دى كولىماگى مسخرەگە آلماينچە (وبكاهها) دى اول بالغەنىڭ يىلاماقى (بلا صوت) تاوش سز (اذن) ولى نىڭ نكاح لىندىروينە رخصت در (ومعه) وتاوش برلە يىلاماقى (رد) نكاحنى روا كورمىكدر يعنى ولى نىڭ عقد باغلامقنى دونىرودر (حين استئذانه) باكەر بولغۇچى بالغەدن ولى نىڭ عقد باغلامقغە رخصت استەگان وقتىندە (او بلوغ الخبر) ياكە نكاح لىندىرمك خبرى ايرىشان وقتىدە (بشرط تسمية الزوج) رخصت استەمك بالغەدن ياكە عقد خبرى ايرشمەك بالغەگە ايرىنى ذكر ايتەمك شرطى برلە بولدىغى حالە (لاالمهر) مەرنى ذكر ايتەمك شرطى برلە ايباس (ولو استأذنها) واگر رخصت استەسە باكەر بولغۇچى بالغەدن (غير ولى اقرب) ياقىن بولغۇچى وليگە باشقە كەسە (فرضاها) بس باكەر بولغۇچى بالغەنىڭ نكاح لىندىروغە رضالغى (بالقول) سوز برلە در تىك توروى رضالق بولماس (كالتيب) تىب نىڭ رضالغى سوز برلە گنە بولدىغى كىي (والزائل بكارتها) وباكەرلگى كىتكۇچى خاتون (بزنا) زنا سىبلى (او غير جماع) ياكە جەامىن باشقە بر عمل سىبلى (كالبكر) ذكر ايدىلمش حكىم لردە باكەر كىيىدر (وقولها) دى باكەر بولغۇچى بالغەنىڭ سوزى (رددت) ولى رخصت استەگان وقتىدە ياكە عقد خبرى ايرىشان وقتىدە نكاحنى رد قىلىم دونىدردم مەين دىگان سوزى (اولى) آرتوقىدر دعوى وقتىندە (من قوله) ايرنىڭ باكەرگە اينىمىش سوزىدن (سكتت) تىك تورىڭ سىن دىب (وتقبل) وقبول قىلىنور (بينته) ايرنىڭ گواھى (على سكوتها) باكەر بولغۇچى بالغەنىڭ تىك توروى اوزىنە (ولا تحلف) يىيىن ايتىرلىز انكار وقتىندە (هى) باكەر بولغۇچى بالغەنى (ان لم يقم) اكر اير گواھ تورغوزماسە باكەرلگى تىك توروى اوزى (وللولى) دى تىكار وليگە (انكاح الصغير) بلاغتكە ايرشمىش ايرنى نكاح لىندىرمق (والصغيرة) دى بلاغتكە ايرشمىش قىزنى نكاح لىندىرمق (ولو ثيبا) واگرچە اول

بلاغتکه ایرشماش قز باکره لکی کیتمش بولسه ده (ثم) ولیگه بلاغتکه ایرشماش ایرایله قزنی نکاحلندرمق روا بولماق صوکنده (ان زوجهما) اگر جفت لندرسه ذکر ایدلمش ایرایله قزبالانی (الاب) آتا (او الجدة) یاکه بابا یعنی آتاسی نك (لزم النكاح) عقد لازم بولور یعنی بلاغتکه ایرشماش ایربرله قز بلاغتکه ایرشمك صوکنده بوعقدنی بوزالماس لار (وفي غیرهما) و آتابرله بابادن باشقه ولی نك نکاح لندرماقنده (فسخ) بوزار (الصغیران) ایکی کچکنه کهمسه (حين بلغا) هر ایکسی بالغ بولغان زمانده (او علما) یاکه هر ایکسی بلگان زمانده (بالنكاح) نکاحنی (بعده) بالغ بولمق صوکنده (وسکوت البکر) و باکره بولغوجی قزنلک تیک تورماق (رضی) نکاح لندروغه رضالق در (هنا) بالغ بولغان زمانده یاکه هر ایکسی بلگان زمانده نکاحنی بالغ بولمق صوکنده (ولا یمتد) دخی سوزلماس (خیارها) باکره بولغوجی بالغه نك اختیاری نکاحنی بوزوده (الی آخر المجلس) بلگان مجلس نك آخرینه چه (وان جهلت) و اگر چه اول بالغه بلماسه ده (به) مجلس نك آخرینه چه اختیاری نك یوقلغنی (بخلاف المعتقة) نکاح لندرمق صوکنده آزاد بولمش باکره خاتون نك خلافی برله یعنی بوخاتون نك نکاحنی بوزوده مجلس نك آخرینه چه اختیاری سوزلور (وخیار الغلام) دخی کچکنه نکاحلندرلش بلاغتکه ایرشکوجی ایر نك اختیاری (والثیب) دخی آزاد بولغوجی ثیب خاتون نك اختیاری دخی کنیزه ک بولغوجی ثیب خاتون نك اختیاری (لا یبطل) باطل بولماز (بلا رضاء صریح) صریح بولغوجی رضالقن باشقه (ادالة) یاکه رضالق غه دالاتن باشقه ایر نك رضالقنه دالات قیلغوجی شی خاتونغه مهر بیرمک کبی شیدر و خاتون نك رضالقنه دالات قیلغوجی شی مهرنی قبول قیلماق ونفقه استمهك کبی شیلردر (ولا) دخی باطل بولماس نکاحنی بوزوده اختیار (بقیامهما) ایربرله ذکر ایدلمش ثیب نك تورماق سببلی (عن المجلس) نکاح لندرونی بلگان مجلس دن (و شرط) دخی شرط قیلندی (القضاء) قاضی نك حکمی (لفسخ من بلغ) بلاغتکه ایرشماش کهمسه نك نکاحنی بوزویغه (لا) قاضی نك حکمی شرط قیلندی (من عتقت) آزاد بولنمش کنیزه نك نکاحنی بوزویغه مجرد خاتون نك نفسنی اختیار ایتم دیهکی برله ایرایله خاتون آراسنه فرقت واقع بولور (والولی) و نکاح ده ولی (العصبه) عصبه بولمش کهمسه در (علی ترتیبهم) میرانده بولغوجی ترتیب لری اوزرینه (بشرط حرية) آزاد بولمق شرطی برله (وتکلیف) دخی عقللی بالغ بولمق شرطی برله (و اسلام) دخی مسلمان بولماق شرطی برله (فی ولد مسلم) مسلمان بولغوجی بالاده بس مسلمان بولغوجی بالانی کافر بولمش آتانی نك نکاح لندرماغی درست بولماس (ثم) عصبه صوکنده نکاح ده ولی (الام) آنادور (ثم) آنا صوکنده ولی (ذوالرحم) ذکر ایدلمش لرگه باشقه یاقینلق ایاسی کهمسه در (الاقرب) یاقین راق بولغوجی (فلا قرب) آندین صوکل یاقین راق بولغوجی ذوی الارحام نك ترتیبی نه (ثم) ذوی الارحام صوکنده نکاح ده ولی (مولى الموالاة)

مولی الموالات در یعنی نسبی بامسز کسه ایتور ایکنچی کسه گه سن منم ولیم سن اگر من اولسام منم میراثمنی آلور سن و اگر من جنایت قیلسام منم او چون دیت بیرور سن دیب ایکنچی قبول قیلدوم دیه بس بوقبول قیلغوجی کسه نسبی بامسز کسه نك و لیس بولور مولی الموات اسملی (نم) مولی الموالات صوگنده نکاحه ولی (قاض) قاضی در (فی منشوره) بولغوجی بولور اول قاضی نك سلطان طرفندن بیرلش کاغندنه (ذلك) و لیس بولهامش کچکلرنی نکاحلندرمق (والابعد) و کچک کسه گه مرتبه ده یراق بولمش ولی (یزوج) نکاحلندرور کچکلنی (بغیبة الاقرب) یاقین بولمش ولی نك غیب بولوی سببلی (مالم ینتظر) کوتنگان زمانده (السکو الخاطب) یاوچی یورتکوجی نیك کسه (خبره) یاقین بولغوجی ولی نك نکاحنی روا کوردکی نك یا که روا کورلدىکی نك خبرونی (و) غیب بولونك مقدازی (عند البعض) بعضی مشایخ قاتنده (مدة السفر) سفرمدتی در یعنی اوچ کیچه و کوندلک مسافه در (وتعتذر) دخی اعتبار ایدلور (السكفاء) نیكلك (فی النکاح) نکاح وقتنده نکاح نك لازم بولوینه (فقریش) بس قریش یعنی نضرین کفانه بالالاری (بعضهم) آنلرنك بعضیسی (کفو) نیکلر (لبعض) بعضیسنه (والعرب) دخی قریش دن باشقه عرب (بعضهم) آنلرنك بعضیسی (کفو) نیکلر (لبعض) بعضیسنه (ودخی) اعتبار ایدلور نکاح وقتنده نیكلك (فی العجم) عرب بولهامش کسه ده (اسلاما) مسلمانلق جهنندن (فدوابوین) بس ایکی آتا ایاسی ایر (فی الاسلام) اسلام دیننده (کفو) نیکلر (لندی آباء) کوب آتا ایاسی خاتونغه (فیه) اسلام دیننده (لا) نیك بولماس (ذواب) بر آتا ایاسی ایر اسلام دیننده (لهمّا) ایکی آتا ایاسی خاتونغه اسلام دیننده (ولا) دخی نیك بولماس (مسلم بنفسه) اوزی گنه مسلمان بولغوجی ایر (له) بر آتا ایاسی خاتونغه اسلام دیننده (و) دخی اعتبار ایدلور نیكلك نکاح وقتنده (حرية) آزادلق جهنندن (وهی) اول آزادلق دخی (کلاسلام) مسلمانلق جهنندن اعتبار ایدلک کیم در (فیما ذکرنا) بز ذکر ایتمش حکمه یعنی ایکی آتا ایاسی ایر آزاد لقه نیکلر آزادلغه کوب آتا ایاسی خاتونغه و نیك بولماس برگنه آتا ایاسی ایر آزادلغه ایکی آتا ایاسی خاتونغه دخی نیك بولماس اوزیگنه آزاد کسه آزادلغه بر آتا ایاسی خاتونغه (و) دخی اعتبار ایدلور نکاحه نیكلك (دیانة) توزکلك دیندارلق یونندن (فلیس فاسق) بس ایماس فاسق ایر (کفوا) نیك (لبنّت صالح) ابو کسه نك قزینه (و) دخی اعتبار ایدلور نکاح وقتنده نیكلك (مالا) مال جهنندن (فالعاجز) بس اینتوککوجی کسه نکاح وقتنده (عن المهر المعجل) آشفدرلش مهرنی اوتاودن (والنفقة) دخی نفقهنی اوتاودن (غیر کفو) نیك توکلدور (المفقيرة) فقیره خاتونغه (والقادر) دخی قدرتلی کسه (عليهما) آشفدرلش مهرنی اوتاو برله نفقهنی اوتاوگه (کفو) نیکلر (لغنية) بای خاتونغه (و) دخی اعتبار ایدلور

نكاح وقتندە تىكلەك (حرقة) كسب وھنر جەھتندىن (فعاكك) بس توغۇچى (اوجام) ياكە قان آلۇچى (اوكناس) ياكە سېرۇچى (اودباغ) ياكە تىرى ايلهۇچى (ليس بكفو) تىكك ايماسدر (لعطار) خوشبوى ساتۇچى غە (وان نكحت) واگر نكاح لندرسە عاقلە وبالغە خاتون اوزونى نىككىگە وليندىن باشقە (باقل) آزبرابرینە (من مھرھا) اوزى نك مھرنىدىن يعنى اوزى نكك مىلى بولمىش خاتون نكك مھرنىدىن كىم مھر برابرینە (فللولى) بس تىكار وروا بولور وليگە (الاعتراض) متصدى بولمىق اول اشنى قاضىغە رفع ايتوگە (حتى يتم) تمام ايتكانگە چە نكاحلنغۇچى اير خاتونى نكك مىلى بولمىش خاتون نكك مھرى مقدار مھرنى (او يفرق) ياكە قاضى كىم ايتكانگە چە ايكسى نكك آراسىغە فرقت نكك توشوى برلە (ووقف) دخى توقتالغىش بولدى (نكاح الفضولى) ۇلى بولماش ياكە وكىل بولماش كىمسە نكك عقد باغلاماقىنك لازم بولوى (على الاجازة) آنكك اوچون عقد باغلامىش كىمسە نكك روا كورمكى اوزرىنە سوز برلە ياكە فعل برلە اير كىمسە نكك مھر يبارمكى كىبى وخاتون كىمسە نكك مھر استەمكى كىبى (ويقتولى) دخى ملكلنگۇچى بولور (طرفى النكاح) نكاح نكك ھرايكى طرفنى (واحد) بر كىمسە (غير فضولى) فضولىغە باشقە بولغۇچى كرك ھرايكى طرفدىن وكىل بولسنى ياكە ۇلى بولسنى ياكە بر طرفدىن وكىل بولسۇن وبر طرفدىن ۇلى بولسۇن ﴿فصل — ل﴾ بوفصل مھرنكك نوع لرى وصنفلىرى بيانىدە در (اقل المھر) مھرنكك آزى (عشرة دراهم) اون درھم لردر (فتجب) بس واجب بولور اون درھم مھر (ان سمى) اكر آتالنىسە نكاح وقتندە (دونھا) اون درھم لردن كىم مھر (وان سمى) واگر آتالنىسە (غيره) اون درھمىدىن كىمگە باشقە بولمىش مھر اون درھم لر ويكرمى درھم لر كىبى مثلاً (فالسمى) بس واجب بولور شول آتالغىش مھر (عند موت احدهما) اير برلە خاتون نكك برى اولىگان وقتندە (اوخلوة صحت) ياكە درست بولمىش خلوة وقتندە (وهى) واول درست بولمىش خلوة (ان لا يوجد) بار بولماز لقدر (مانع وطأ) جماعنى منع قىلغۇچى شى (حسا) سزلىك جەھتندىن (اوشرعاً) ياكە شرع جەھتندىن (اوطبعا) ياكە طبيعت جەھتندىن (كمريض) آورو كىبى (يمنعه) جماعنى منع ايتكۇچى (وصوم رمضان) ودخى رمضان كونلرى نكك روزەسى كىبى (وصلوة فرض) دخى فرض نماز كىبى (واحرام) دخى ھىجگە احرام باغلامق كىبى (وحيض ونفاس) دخى حيض ونفاس كىبى (بخلاف الحب) عورة كىسىلمىش بولونكك خلافى برلە (والعنة) دخى جماعغە عورت نكك قوتى يوقلق نكك خلافى برلە (وخصاء) دخى يەمۇرقە صورلمىش بولونكك خلافى برلە يعنى عورت نكك كىسىلمىش بولوى وجماعغە عورت نكك قوتە سز بولوى ويەمۇرقە نكك صورلمىش بولوى خلوة صحيحە بولونى منع ايتكۇچى بولماسلر (ونصفه) دخى واجب بولور آتالغىش مھرنكك يارومى (بطلاق) خاتوننى طلاق قىلماقندە (قبلھا) درست بولمىش خلوتىدىن اۆل (فان لم يسم) بس اكر آتالغىسە (فالمعتة) بس واجب بولور مقعە طلاق سىببى (قبلھا) درست بولمىش خلوتىدىن اول (مھر المثل)

دخی نکاحلنمش خاتونغه مثل بولغوجی خاتونلڭ مهري قدر مهر واجب بولور طلاق سببلی
 (بعدها) درست بولمش خلوة صوڭنده (وصح النکاح) دخی درست بولدی نکاح (بلاذکر مهر)
 اصلا مهر آتاماینچه (و) دخی نکاح درست بولدی (مع نفيه) مهري نفی ایتمک برله یعنی خاتونغه
 مهر یوقلق شرطی برله (و) دخی درست بولدی نکاح (بشيء) برشی برابرینه (غیر مال مقوم)
 قیمتلنمش مالغه باشغه بولغوجی خدمت کبی و توفراق کبی وقان ومیتة کبی (و) دخی درست
 بولدی نکاح (بجهول جنسه) جنسی بلومسزشی برابرینه دابه کبی و کیوم کبی (و) بودورت
 صورت لرنڭ هر برنده (يجب) واجب بولور درست بولمش خلوت صوڭنده طلاق سببلی
 یا که اولمک سببلی (مهر المثل) نکاحلنمش خاتونغه مثل بولغوجی خاتونلڭ مهري
 قدر مهر (کما) آندای صورتده گی کبی (مر) اولدی درست بولمش خلوة صوڭنده
 طلاق سببلی مهر مثل واجب بولودن و خلوة صحیحه دن اول طلاق سببلی مقعه واجب بولودن
 (اوصفته) یا که نکاح درست بولدی صفتی بلومسز شیء برابرینه آط و صغر کبی (فالوسط)
 بس بوصورته اولشینڭ اورناچه سی واجب بولور (اوقیمته) یا که اورناچه سی نڭ قیمتی
 واجب بولور (و) دخی درست بولدی نکاح (بخدمة الزوج) ایرنڭ خدمتی برابرینه (العبد)
 قل بولغوجی (تعجب) واجب بولور بوصورته (هی) قل بولغوجی ایرنڭ خدمتی (و) دخی
 درست بولدی نکاح (بهذا) بوقل برابرینه (او هذا) یا که بوقل برابرینه دیمک برله برسینی
 بیلگوله مینچه (فمهر المثل) بس بوصورته نکاحلنمش خاتونغه مثل بولغوجی خاتونلڭ مهري
 قدر مهر واجب بولور (ان کان) اگر بولسه اول مهر مثل (بینهما) اشاره قیلنمش ایکی قلنڭ
 اوز تاسنده یعنی قلنڭ قیمتی آزاراغندن آرتق و قیمتی کوبره کندن کم بولمق برله
 (الاخس) و قلنڭ قیمتی آزاراگی واجب بولور (لودونه) اگر مهر مثلی قلنڭ قیمتی
 آزاراغندن کم بولسه (والاعز) دخی قلنڭ قیمتی کوبره گی واجب بولور (لوفوقه) اگر مهر
 مثلی قلنڭ قیمتی کوبرا کندن آرتق بولسه (وان طلق) و اگر طلاق قیلسه ایر خاتوننی
 (قبل و طی) جماعتدن اول (و خلوة) دخی درست بولمش خلوتدن اول (فنصف الاخس) بس
 واجب بولور بوصورته قیمتی آزابولغوجی قلنڭ یارومی (وان نکح) اگر نکاحلنسه ایر بر خاتوننی
 (بالق) ملگ برابرینه درهمن مثلاً (علی ان لایغرهما) اول خاتوننی یورتندن و شهرندن چغار ماسلق
 شرطی اوز رینه (او) یا که نکاحلنسه (بالق) ملگ برابرینه درهمن مثلاً (بان اقام) اگر توتسه ایر خاتوننی
 و طننده (وبالغین) و ایکی ملگ برابرینه (ان اخرج) اگر چغار سه اول خاتوننی و طنندن (فان وفی) بس
 اگر ایر سوزنلڭ تور سه ملگ درهم لرو واجب بولور (والا) و اگر شرطین اوتامسه یعنی سوزنلڭ تور ماینچه خاتوننی
 شهرندن و طنندن چغار سه و دخی خاتوننی و طننلڭ تور غزماسه (فمهر المثل) بس خاتونغه مثل بولغوجی

خاتون نڭ مھرى قدر مھرواجب بولور (لايزاد) آرتدرماس اول خاتون نڭ مھرنى (على الفين)
 ايكى مىڭ درھم اوزرينه اكر مھر مثلى ايكى مىڭ درھم لردن آرتقى بولسه (ولا ينقص)
 دى اول خاتون نڭ مھرنى كيمتولماس (من الف) مىڭ درھم لردن اكر مھر مثلى مىڭ درھم لردن
 كم بولسه (وان نكح) واكر نكاح لنسه اير بر خاتوننى (بهدين العبدین) اشاره قيلنمش
 ايكى قل برابرينه (واحدھما) بوكم اشاره قيلنمش ايكى قل نڭ برى آزاد كمسدر
 (فلھا) بس تيكار بوضورتده اول خاتونغه (العبد) قلغنه (فقط) بس منع لن سن قلن
 باشقەسى تيكار ديمكسن (ان ساوى) اكر برابر بولسه اول قل نڭ قيمتى (عشرة) اون
 درھم لركه واكر قيمتى اون درھم لردن كيم بولسه كامل قيلدرولور ايردن اون درھم لرنى
 (وان شرط) واكر نكاح وقتند شرط قيلنسه (البكاره) باكره لكنى باكره لك برابرينه هيچ برشى
 آرتدر ماینچە (ووجدت) وتابلسه اول خاتون (ثيبا) باكره بولامش (لزم) واجب بولور ايرگه (الكل)
 مھر مثل نڭ كلىسى مھر آتالمامش صورتده و آتالمش مھر نڭ كلىسى آتالمش صورتده
 (وفى النكاح الفاسد) دى باطل بولغوجى نكاحه محرمى نكاح كى (ان لم يطا) اكر ايرجماع
 قيلماسه (لايجب شئ) بوضورتده ايرگه هيچ برشى واجب اولماس مھر مثلن و آتالمش مھردن
 ومتعده دن ونفقدن (وان وطىء) واكر اير جماع قيلسه (ثبت النسب) اول ايردن بالانڭ
 نسبى ثابت بولور (من وقت الوطى) جماع وقتندن بالا توغرمق نڭ آراسى برله جماع نڭ
 آراسى آلتى آى بولمق شرطى اوزرينه (و) دى نسب نڭ ثابت بولوى كى ثابت بولور ايرگه
 (مھر مثل) اول خاتونغه مثل بولغوجى خاتون نڭ مھرى قدر مھر اكر مھر آتالمش بولماسه
 ياكە آتالمش مھر مھر مثلن آرتقى بولسه (لايزاد) اول خاتون نڭ مھرنى آرتدرماس
 (على المسمى) نكاح وقتند آتالمش مھر اوزرينه (ومھر مثلاً) يعنى بالانڭ ايرگه ثابت
 بولوى كى ثابت بولور ايرگه اول خاتونغه مثل بولغوجى خاتون نڭ مھرى قدر مھر
 (من قوم ابیھا) بولغوجى اول نكاح لنهش خاتونغه مثلى بولغوجى خاتون نكاح لنهش خاتون نڭ
 آتاسى قومندن (سناً) ياشده (وجمالاً) دى آتاسى قومندن بولغوجى كور كاملكە (ومالاً)
 دى آتاسى قومندن بولغوجى مالك (وعقلاً) دى آتاسى قومندن بولغوجى عقلك (وديناً)
 دى آتاسى قومندن بولغوجى توزكلكە وتقوى لئده (وبلداً) دى آتاسى قومندن بولغوجى
 اورونده (وعصراً) دى آتاسى قومندن بولغوجى زمانده (وبكاره) دى آتاسى قومندن
 بولغوجى باكره لكە (وثيباً) دى آتاسى قومندن بولغوجى ثيب لكە (فان لم توجد)
 بس اكر تابلماسه نكاح لنهش خاتونغه مثل بولغوجى خاتون (منهم) آتاسى قومندن ذكر
 ايتلمش صفت لردە (فمن الاجانب) بس ثابت بولور ايرگه نكاح لنهش خاتونغه مثل بولغوجى

خاتون نكڭ مهرى قدر مهر يات بولمىش قوم لردن (لا) ثابت بولماس (الام) نكاح لمىش خاتون غه
 مثل بولغوجى خاتون نكڭ مهرى قدر مهر آناسى طرفندن (وقومها) دخى آناسى نكڭ قومى
 طرفندن (ان لم تكن) اگر بولمايه نكاح لمىش خاتون نكڭ آناسى و آناسى نكڭ قومى
 (من قوم ابىها) نكاح لمىش خاتون نكڭ آناسى قومندن (وصح) دخى درست بولدى (ضمان وليها)
 خاتون نكڭ ولى نكڭ توله وگه كفيل بولوى (مهرها) خاتون نكڭ مهرنى (ولو صغيرة) واگرچه
 اول خاتون بلاغكك اير شيا مىش كچك بولسده (والمعجل) دخى اوتاوى آشتقور لمىش مهر
 (والمؤجل) دخى اوتاوى كيچوكتور لمىش مهر (ان بينا) اگر بيان ايتولسده لر (فذاك)
 بس شول بيان ايتولمىش قدرنى اوتامك واجب بولور (والا) واگر بيان ايتولما مىش بولسده لر
 (فالمعارف) بس آنكڭ برله عرفده حكم ايتولمىش قدرنى اوتامك واجب بولور (وقبل اخذ
 المعجل) دخى اوتاوى آشتقور لمىش مهرنى آلدن آڭل (لها) روا بولور خاتون غه (منعه)
 ايرنى منع ايتيك (من الوطى) جماعدن (و) دخى روا بولور خاتون غه ايرنى منع ايتيك
 (السفر بها) خاتون برله سفردن يعنى خاتون نكڭ وطنى برله اير نكڭ خاتوننى كوچره چك
 اورنى سفر دى بولمىش خاتون غه روا بولور ايرى برله سفردن منع لمىك و مونكڭ سببلى
 خاتون غه ناشر لك ثابت بولماس (ولو) واگرچه خاتون نكڭ ايرنى جماعدن منع ايتوى و دخى
 سفر گه آلوب چغودن منع ايتوى (بعد و طى) اير نكڭ جماعى صوگند بولسده (برضاها)
 خاتون نكڭ رضالغى برله (بلا سقوط النفقة) اير ذمه سندن نفقه نكڭ توشويدن باشقه
 يعنى خاتون نكڭ كىيوى ويك اچك اچون رزق لغى و تر كلك ايدى چك اورنى
 هميشه اير گه واجب بولور (و) دخى اوتاوى آشتقور لمىش مهرنى آلدن آڭل روا
 بولور خاتون غه (السفر) سفر قيلماق (و) دخى روا بولور (الخروج) اير نكڭ يورطندن
 چىماق (للحاجة) اوز نكڭ حاجتى اوچون (بلااذنه) اير نكڭ رخصتندن باشقه (وبعد اخذه) و اوتاوى
 آشتقور لمىش مهرنى آلماق صوگنده (يفعلها) كوچرور اير خاتوننى بر شهردن ايكنچى شهر گه
 (وقيل) دخى ايتولدى خاتون نكڭ آشتقور لمىش مهرنى آلماق صوگنده (لايسافر بها) اير
 خاتون برله سفر قيلماس ديب (وبه) وزمان نكڭ فسادى اوچون بوسوز برله (يفتى) فتوى
 بيلور (وان بعث) واگر يبارحه اير (اليها) خاتون سارى (شيئا) مالدىن بر شينى (فقات)
 بس ايتسه خاتون (هو) اول يبارولمىش شى (هدية) بوله كدر ديب (وقال) ايتسه اير (مهر)
 اول شى مهر در ديب (فالقول) بس بواورنده شرعه اعتبار ايدولمىش سوز (له) اير گه در يمين
 برله (الا) مگر اعتبار ايدولمىش سوز اير گه بولماس (فيها) خاتون صارى يبارولمىش آنداي شيدى
 (هى) حاضر لىدى اول شينى (للاكل) ييبك اوچون ايت و كومچ كىي .

﴿فصل اول﴾ (نكاح القن) خالص قلنك نكاحى (والمكاتب) دخی فلان قدر مال بېرسك ياكه فلان قدر خدمت ايتسك آزاد سن ديب يازو بېرولمىش قلنك نكاحى (والمدير) دخی منم اولدكم صوكنده آزادسن ديولمىش قلنك نكاحى (والامة) دخی كنيزه كنك نكاحى (وام الولد) دخی خواجه سندان بالا توغرىمىش كنيزه كنك نكاحى (بلا اذن السيد) خواجه دن رخصت سز (موقوف) توقتالمىش در مذكور نكاح نك لازم بولوى خواجه نك روا كورمكى اوزرينه (ان اجاز) اگر اول نكاحنى خواجه روا كورسه (نفذ) درست بولور (وان رد) واگر خواجه رد قىلسه (بطل) اول نكاح باطل بولور (واذا اذن) وقايو وقت برقلغه خواجه رخصت بېرسه نكاح برله (بيع القن) قل بولمىش اير صانتلور (للمهر) مهر اوچون (ويسعى) دخی سعى قىلور يعنى كسب قىلور مهر اوچون (الآخرا) يازو بېرولمىش قل برله منم اولدكم صوكنده آزادسن ديولمىش قلنك هر ايكسى (والاذن) دخی قلغه رخصت بېرمك (بالنكاح) نكاحلىق برله (يعم) عام لىر (جائزه) نكاح نك روا سنى (وفاسده) دخی نكاح نك بوزوغنى (ومن) وقايو خواجه اگر (زوج) نكاح لندرسه (امته) اوزى نك كنيزه كنى كرهك آزاد كهمسه كه نكاح لندرسون كرهك قلغه نكاح لندرسون (لايجب) واجب بولماس نكاح لندرسون خواجه غه (التبوة) اير برله كنيزه ككه خلوة اورون حاضرلك كنيزه كنك خدمت ايتونى قويماق برله (ولانقة) دخی كنيزه كن ايرينه نفقه واجب بولماس (الابها) مگر واجب بولور خلوة اورنون حاضرلك برلنگه (ويطأ الزوج) دخی جهاق قىلور اير خواجه نكاح لندرمىش كنيزه ككه (ان ظفر) اگر ظفر تابسه جهاقغه كنيزه كن خدمتدن بوش بولدى حالده (وله) دخی روا بولور خواجه غه ولايت برله (انكاح عبده) قلنى نكاح لندرمىق (وامته) دخی كنيزه كنى نكاح لندرمىق (كرها) كوچلك برله رضاقلرىدن باشقه (وخيرت) دخی اختيارلى قىلدى (امة) خالص كنيزه كن (ومكاتبه) دخی اختيارلى قىلدى آزادلىق كاغدى يازولمىش كنيزه كن (عتقت) آزاد قىلدى اول كنيزه كن (تحت هر) بولدى حالده آزاد كهمسه نك تحتده (او عبد) ياكه بولدى حالده قل تحتده يعنى خالص كنيزه كن برله يازو بېرولمىش كنيزه كن آزاد كهمسه نك ياكه قل نك نكاحنده بولدى قلى حالده آزاد قىلنسلار خواجه نكاح لندرمىش اير تحتده تورمق برله نكاحنى بوزمق آراسنده هر برى اختيارلى قىلدى (وان نكحت) اگر نكاح لنسه كنيزه كن اوزى (بلا اذن) خواجه دن اذن سز (فعتقت) بس اول كنيزه كن آزاد قىلنسه (نفذ) نكاحى درست بولور (بلاخيها) كنيزه كنك اختيارندن باشقه يعنى اول كنيزه ككه اوزين نكاح لندرمىش ايرى تحتده تورماق برله نكاحنى بوزمق آراسنده اختيار بولماس (وما) و آنداي شى كم (سمى) آتالدى مهردن (للسيد) كنيزه كنك خواجه سينه بولور (لو وطئت) اگر جهاق قىلنسه اول كنيزه كن خواجه دن رخصت سز (فعتقت)

جماع سوڭىندە اول كىنيزەك آزاد قىلىنسە (وان عتقت) واگر آزاد قىلىنسە مىن كور
كىنيزەك (اولا) جماعىدىن الگارى (ثم) آزاد قىلىنماق سوڭىندە (وطئت) جماع قىلىنسە
 (فلها) بس اول مەردن دىب آتالمىش شى كىنيزەككە بولور (زوج الامة) دخى كىنيزەك
نلڭ ايرى (يعزل) صورر يعنى كىنيزەكنڭ ايرىنە روا بولور ذكر ونى كىنيزەكنڭ
فرجىدىن صوروب صونى خارجەكە توشورمك (باذن سىدها) كىنيزەك خواجه-سى نلڭ رخصتى
ورضالغى بىرلە (والحره) وازاد خاتوننىڭ ايرى صورر خاتوننىڭ فرجىدىن (باذنھا)
آزاد خاتوننىڭ رضالغى بىرلە (وان وطىء) واگر بىر كەسە جماع قىلىسە (امة ابنه)
اوغلى نلڭ كىنيزەكىگە (فولدت) بس اول كىنيزەك بالا توغورسە (فادعاه) بس دعوى
قىلىسە آتا اول بىلالانى (ثبت) اول بالانىڭ نىسبى ثابت بولور (وهى) واول جماع قىلىنمىش
كىنيزەك (ام ولدە) اول آتانىڭ ام ولىدى بولور (ووجب) دخى واجب بولور اوغل اوچون
آتاغە (قيمتھا) اول كىنيزەكنڭ قيمتى (لا) واجب بولماس (مهرھا) اول كىنيزەكنڭ مەرى
(ولا) دخى واجب بولماس اوغل اوچون آتاغە (قيمة ولدھا) كىنيزەكنڭ بالاسىنىڭ قيمتى (والجد)
دخى بابا يعنى آتانىڭ آتاسى (كلاّب) آناكىيدىر ذكر ايدىلمىش كەمدە (بعد موته)
آتانىڭ اولمەككى سوڭىندە (وان نكحھا) واگر آتا نكاحلىسە اوغلى نلڭ كىنيزەكىنى (صح)
دست بولور (ولم تصر) دخى اورلىماس كىنيزەك نكاح سىبىلى (ام ولدە) آتانىڭ ام ولىدىنە
(ووجب) دخى واجب بولور اوغل اوچون آتاغە (مهرھا) اول كىنيزەكنڭ مەرى (لا)
واجب بولماس (قيمتھا) كىنيزەكنڭ قيمتى (والولد) دخى بالا (حر) آزاددر (بقربائتھ) قريبكى
اوچون اوغلغە (والطفل) دخى كەچك بالا يعنى دىننى عقللاي آلماغۇچى (يتبع)
ايارر دىندە (خير الابوين) آتا آتانىڭ ابورەكىنە (دينا) دىن جەھتىدىن (وعند عدمھا)
وآنا آنا يوق بولدىدە (يتبع) ايارر مىسلەناتقنى عقللى آلمامىش بالا (الدار) دارغە اگر
اول بالا دار اسلامدە بولسە مىسلەن بولور واگر دار حربىدە بولسە مىسلەن بولماس (والمجوسى)
وكتابى بولمامىش كافر چىرىمىش وچواش كىبى (شر) بىمانراقدر (من الكتابة) كتابى كافر (وان)
اسلم) واگر مىسلەن بولسە (المتزوجان) نكاحلىغۇچى ايكى ذمى (بلاشھود) گواھسىز (او)
ياكە نكاحلىغۇچى ايكى ذمى (فى عدة كافر) كافرنىڭ عدتىدە (معتقدين) اعتقاد قىلغۇچى
بولدىقلارى حالىدە (ذلك) گواھسىز ياكە كافرنىڭ عدتى اچىدە نكاحلىنۇنلڭ روالغنى
(اقرا) ايكى ذمىنى قارارلىندۇرولور (عليه) شول نكاحلىرى اوزرىنە يعنى اسلام دىنىيە
كەركلىرى سوڭىندە نكاحلىرىنى ياكىڭار تىلماس (و فرق) لەكىن آيرىلور (مهرمان) كافر حالىدە
نكاحلىنىش ايكى مەرمىنى (اسلما) مىسلەن بولدى ھەرايكسى بىرىولى (وفى اسلام زوج المجوسية)
ومجوسية خاتوننىڭ ايرى مىسلەن بولدىدە (او امرأة الكافر) ياكە كافرلىڭ خاتونى مىسلەن

بولدقه (عرض الاسلام) اظهار و آشکارا قلنور مسلمان بولماقنى (على الآخر) ايكنچىسینه
 (فان اسلم) بس اگر ايكنچىسى مسلمان بولسه (فهى) بس اول مسلمان بولمىش خاتون (له)
 اول مسلمان بولغوجى ايرگه بولور (والا) واگر مسلمان بولماقنى اشكارتىك صوئنده اول اير
 مسلمان بولمسه (فرق) آيرلور اول ايربرله مسلمان بولمىش خاتون نكاح آراسنى (وهو) واول
 آيرماق (طلاق) طلاقدر (ان ابى) اگر منع لنسه ايرى مسلمان بولماقندن (ولامهر) دى
 مهر لازم بولماس مجوسيه اوچون ايرگه (ان ايت) اگر منع لنسه مجوسيه خاتون مسلمان بولماقندن
 (الا) مگر لازم بولور (للموطوءة) جماع قيلنمىش مجوسيه گنه (وفى دارهم) دى حربى كافرلرنك
 دارنده نكاح لنمىش ايربرله خاتوندىن برى مسلمان بولدقه (تبين) آيرلور خاتون ايروندن
 (بعضى ثلاث حيض) اوچ حيض نكاح اوتىمىكى برله (قبل اسلام الآخر) ايكنچىسى نكاح مسلمان
 بولويىدن اوّل واگر اوچ حيض اوتويىدن اوّل مسلمان بولسه خاتون ايروندن آيرلماس
 (وتبين) دى آيرلور خاتون ايروندن (بتباين الدارين) ايكى يورط نكاح برى برينه
 باشقه بولوى سببلى برى اسلام يورطى وبرى حرب يورطى بولمىكى (لا) خاتون ايرندن
 باين بولماس (السبب) اسيرلاك سببلى ايرى ايلان برگه واگر اسير ايدولسه برسى گنه خاتون
 ايرندن باين بولور (وارتداد كل) وهر برى نكاح مرتد بولوى يعنى اسلام دينن اعتقادى
 آلشوى حقيقه ياكه حكما (منهما) ايربرله خاتوندىن (فسخ) بوزودر نكاحنى (عاجل) آشقغوجى
 يعنى شول حالداك بر دقيقه كيچوكماينچه (ثم) مرتد بولمىك صوئنده (للموطوءة) نيكار جماع
 قيلنمىش خاتونغه (كل مهرها) مهرى نكاح كلى (ولغيرها) وجماع قيلنمىش خاتونغه نيكار
 (نصفه) مهرى نكاح يارومى (لو ارتد) اگر ايرمرتد بولسه (ولاشئ) وھيچ شئ تيكماس
 جماع قيلنمىش خاتونغه (لو ارتدت) اگر خاتون مرتد بولسه (وبقى النكاح) دى قالور
 ودائم بولور نكاح (ان ارتدا معا) اگر مرتد بولسه ايربرله نكاح لنمىش خاتون بريولى
 (واسلما معا) دى مسلمان بولسه هرايكسى بريولى (وفسد) دى نكاح بوزلور (ان اسلم)
 اگر مسلمان بولسه (احدهما) مرتد بولمىش ايربرله خاتوندىن برى (قبل الآخر) ايكنچىسى دن
 الكارى (وكل الزوجات) و خاتونلرنك هربرى (فى القسم) الوشده يمك و اچمك كى
 وكيچ اوتكارمك كى (سواء) برابر در (الا) مگر برابر بولماس (المملوكة) ملك
 بولنمىش خاتونغه (ولها) و تيكار ملك بولنمىش خاتونغه (نصف الحرة) آزاد خاتون
 الوشونك يارومى (ولا قسم) والوش يوقدر خاتون لرغه (فى السفر) سفرده يعنى ايرسفرگه
 چقدقه قايسى خاتونين آلوب چقسده اختيارلى در (والقرعة) لكن خاتونلروندىن شباغه
 صالدرمق (اولى) آرتوغراقدر شباغه سز آلوب چقماقندن (ويصح) دى درست بولور
 (مختصر الوقايه ترجمه سى) ۷

خاتون لردن هر برينه (ترك القسم) الوشنى قويماق ابداشينه مال برابرينه ياكه مالمسزوق (والرجوع) دخی درست بولور قايتماق الوشنى قويماقن *

كتاب الرضاع

﴿ بو كقاب ياش بالانك مخصوص وقتنه خاتون ايچاكندن سوت صورماق نك حكى بياننددر ﴾
 (يثبت) ثابت بولور (بمصة) برگنه صورماق برله سوت چقغوجى خاتون نك ايچاكندن
 (فى حولين ونصف) ايكى يل ياروم مدت اچنده بالانك توغنى وقتن (فقط) بس منع لن
 سن ايكى يل يارمىدن آرتقى وقت اچنده صورماق برله ثابت بولور ديمكن (امومة المرضعة)
 سوت ايمزگوجى خاتون نك آنا بولماق (وابوة زوج) دخی ايرنك آتا بولماق (لبنها)
 سوت ايمزگوجى خاتون نك سوتى (منه) اول ايردندور يعنى سوت ايمزگوجى خاتون نك
 سوتى قايدوايردن بولسه شول ايرنك آتا بولماق ثابت بولور (للرضيع) سوت ايمزگوجى
 بالاغه (فيحرمان) بس حرام بولور سوت ايمزگوجى خاتون برله سوتى آتاردن بولمىش اير
 (مع قومهما) هرايكسى قوم لرى برله (عليه) خاتون نك ايچاكندن سوت ايممىش بالاغه دائم
 (كالنفس) نسب جهتنن قوم لرى برله حرام بولماق لرى ككى بس سوت ايمزگوجى بالاغه
 حرام بولور سوت ايمزگوجى خاتون نك وايرى نك سوت ايمودن اولگى و صوگنى بالالرى
 (و) دخی حرام بولور (فروعه) سوت ايمزگوجى بالانك بالالرى (و) دخی حرام بولور (الزوجان)
 سوت ايمزگوجى اير بالانك خاتونى و سوت ايمزگوجى قز بالانك ايرى (عليهما) سوت ايمزگوجى
 خاتون و سوتى آتاردن بولمىش ايرگه (وتعل) و حلال بولور سوت ايمزگوجى ايرگه (اخت اخيه رضاعا)
 سوت ايممك جهتنن بولمىش اير قردهشى نك قز قردهشى (كما فى النسب) نسب جهتنن بولمىش
 اير قردهشى نك قز قردهشى حلال بولدى ككى مثلاً ايرنك آتابر اير قردهشى بولسه و اول آتا
 بر اير قردهشك آتابر قز قردهشى بولسه شول آتابر اير قردهشى نك آتابر قز قردهشى اول آتابر اير
 قردهشىگه حلال بولور قهستانى برجندى على القارى (والاحتقان) دخی خاتون سوتين آرت اعضادن
 اچكه ايرشدرمك (ولبن الرجل) واير كمسه نك سوتى (وما) دخی آنداي سوت (خلط)
 قاتشدرولدى (بطعام) آشى تورغان شيگه (لا يحرم) نكاحنى حرام قيلماس (و) دخی آنداي
 سوت قاتشدرولدى (بغيره) آشاي تورغان شيدن باشقهغه (يعتبر) اعتبار قيلنور نكاحنى
 حرام قيلماقده (الغلبة) غالب لك اكر خاتون سوتى غالب بولسه نكاحنى حرام قيلور و اكر باشقه
 شى غالب بولسه حرام قيلماس (ويحرم) دخی حرام قيلور (الاستعاط) خاتون سوتين بورونى
 اچكه ايرشدرمك (و) دخی نكاحنى حرام قيلور (لبن البكر) اير كورماش خاتون نك سوتى
 (و) دخی نكاحنى حرام قيلور (الهيت) اولمىش خاتون نك سوتى (وان ارضعت) و اكر

خاتون کیمسه سوتین ایمرسه (ضرتها) کونلشنه یعنی ایری نلک خاتونینه (رضیعة) کوندشی سوت ایملوچی بولدی حالده (حرمتا) ایرگه حرام بولور اول خاتون نلک هر ایکسی (ولا مهر) لکن مهر واجب بولماس ایرگه (للکبیرة) اولوغ بولغوچی خاتون اوچون (ان لم توطأ) اگر اولوغ خاتونی جماع قیلنماش بولسه (وللرضیة) وتیکار سوت ایملوچی خاتونغه (نصفه) مهر نلک یارمی (ورجع) لکن قایتور ایر (به) بویارم مهر برله (علی المریضة) سوت ایملوچی خاتونغه (ان قصد) اگر قصد قیلنماش بولسه سوت ایملوچی خاتون ایهمز مکی برله (الفساد) کندشی برله ایری آراسنده نکاح بوزلونی *

کتاب الطلاق

بو کتاب طلاق نلک صنفی لری وحکم لری بیانلنده در (یقع) توشار اول طلاق (من مکلف) عقللی بالغ بولغوچی ایردن (فقط) مکلفن باشقه ایردن توشماس یعنی منع لن سن مکلفن باشقه ایردن طلاق واقع بولور دیه کسن صبی و دیوانه کبی (ولو سکران) و اگر اول مکلف ایر ایس رک بولسه ده (أو عبدا) یا که قل بولسه ده (لا) توشماس اول طلاق (من سیده) قل نلک خواجه سندن یعنی بر قل نلک خواجه سی قل نلک خاتوننی طلاق قیلسه اول قل نلک خاتونینه خواجه نلک طلاق توشماس (و) دخی توشماس اول طلاق (نائم) یوقلاغوچی ایردن (واحسنه) و طلاق نلک کورکامره گی (طلقة فقط) برگنه طلاق در (فی طهر) بولغوچی اول بر طلاق شوندا این پالکسک (لاوطی فیه) اول پالکسک جماع بولماغوچی (وحسنه) دخی طلاق نلک کورکامی (وهو) و اول کورکام طلاق (السنی) سنتکا منسوب بولغوچی (طلقة) بر طلاق در (لغير المدخولة) اصلا جماع قیلنماش خاتونغه (ولو) و اگر چه بولسه ده اول بر طلاق (فی حیض) خاتون نلک حیض حالنده (و) دخی اول کورکام طلاق یعنی سنتکه منسوب بولغوچی (للموطوءة) جماع قیلنماش خاتونغه (تفریق الثلاث) اوچ طلاقنی تاراتماق در (فی اطهار) اوچ پالکسک (لاوطی فیها) اول پالکک لرده جماع بولماغوچی (فیمن تعیض) حیض کورگوچی خاتونده (و) دخی اول سنتکه منسوب بولغوچی کورکام طلاق جماع قیلنماش خاتونغه اوچ طلاقنی تاراتماق در (اشهر) اوچ آی لرده (فی الصغیرة) جماع قیلنماش خاتون کچک بولدی حالده (والایسة) دخی حیض کورمکسن امید کیسلگوچی بولدی حالده (والحامل) دخی یوکل بولدی حالده (ولو) و اگر چه بولسه ده اول اوچ طلاقنی اوچ آی لرده تاراتماق (بعدالوطی) ذکر ایملنماش خاتون لارغه جماع صوکنده (وبسعیه) دخی طلاق نلک بدعتکه منسوب بولغوچی سی (واحدة) بر طلاق در (فی طهر) پالکسک (وطئت) جماع قیلندی اول خاتوننی (فیہ) اول پالکسک (أو) یا که طلاق نلک بدعتکه منسوب بولغوچی سی بر طلاق در (فی حیض الموطوءة) جماع قیلنماش خاتون نلک حیض حالنده (و) دخی طلاق نلک

بدعتكه منسوب بولغوجسى (ما فوقها) بردن اوستون طلاقدر يعنى ايكي طلاقدر ياكه اوچ طلاقدر (بلارجه) اير قايتماينچه بر طلاقدن اوستون طلاقلرنىڭ آراسىده (فى طهر) توشكوجى بردن اوستون طلاق خاتوننىڭ پاكلىك حالتىده (ويرجع) لىكن قايتور اير واجىلىك يونسىن (ان طلق) اگر طلاق قىلسە جماع قىلىنش خاتوننى (فى الحيض) خاتوننىڭ حيض حالتىده (فاذا طهرت) بس قاير زمان خاتون حيضدىن پاكلىك نەسە (طلقها) طلاق قىلور اير اول خاتوننى (ان شاء) اگر طلاق قىلماقنى تەسە (وطلاق الحرة) وآزاد خاتوننىڭ طلاق (ثلاثة) اوچ در (والامة) دىخى كىنيزەكنىڭ طلاق (اننان) ايكىدر (ولو زوجهما) واگرچە بولسەدە آزاد خاتون بىرلە كىنيزەك خاتوننىڭ ايرى (خلافهما) آزاد خاتون بىرلە كىنيزەكنىڭ خلافى يعنى آزاد خاتوننىڭ ايرى واگرچە قىل بولسەدە آزاد خاتوننىڭ طلاق اوچدر و كىنيزكنىڭ ايرى واگرچە آزاد بولسەدە كىنيزكنىڭ طلاق ايكىدر (وصريحه) و طلاقنىڭ معناسى ظاهر و آشكارە بولمىش لفظى (ما) آنداي لفظدر يعنى سوزدر (استعمل) استعمال قىلىندى اول لفظنى لغت و عرف جەتتىن (فيه) اول طلاقده (دون غيره) طلاقدىن باشقەدە استعمال قىلىنمادىقى حالده (مثل انت طالق) سن طلاق سن دىمىك كىبى (ومطلقة) دىخى سن طلاق بولمىش سن دىمىك كىبى (وطلقتك) دىخى طلاق قىلدىم من سنى دىمىك كىبى (ويقع) دىخى توشار (به) بوذكر ايدلمىش لفظ كىبى لفظلر بىرلە (رجعية) بر رجعى طلاق (ابدا) دايم يعنى بوذكر ايدلمىش لفظ كىبى لفظلر بىرلە بر طلاق ياكه ايكي طلاق قىلىنقىدە ايرنىڭ اول طلاقنى قايتماقنى روا بولور واگرچە خاتون رضا بولماسەدە نكاح ياكور نىماغە محتاج بولماس (وان) واگر طلاق وقتىدە ذكر ايدلسە (المصدر) مصدر لفظى انت الطلاق لفظى كىبى يعنى خاتونغە سن طلاق سن دىولسە ياكه سن طلاق بولمىش سن طلاق بولمىق دىولسە (فثلث) بس خاتونغە اوچ طلاق توشار (ان نواها) اگر نيت قىلسە ايرى مصدر لفظى بىرلە اوچ طلاقنى (والا) واگر اوچ طلاقنى نيت قىلماسە يعنى بىرگنە طلاقنى نيت قىلسە ياكە ايكي طلاقنى قىلسە رجعى طلاقدىن ياكە باين طلاقدىن ياكە نيت قىلماسە ھەرگز يعنى ھېچ بر طلاقنى (فرجعية) بس بو صورتدە يعنى مصدر لفظى بوروشچە ذكر ايتىمىك بىرلە بر رجعى طلاق توشار (وصح) ودرست بولدى (اضافة الطلاق) طلاقنى نسبت ايتىمىك واولاشدۇمقى (الى كلھا) خاتوننىڭ كلىسىنە يعنى سنىڭ كلك طلاق دىمىك كىبى ياكە سىنىڭ جملەك طلاق دىمىك كىبى (او) ياكە درست بولدى طلاقنى نسبت ايتىمىك (ما) آنداي اعضاغە (يعبر) تەبىير قىلىنور يعنى فكر قىلور عرب (به) اول اعضا بىرلە (عن الكل) تننىڭ كلىسىدىن (كرأسك) سنىڭ باشىڭ طلاق دىمىك كىبى (او رقتك) ياكە سنىڭ موينىڭ طلاق دىمىك كىبى (او روحك) ياكە سنىڭ جانىڭ طلاق دىمىك كىبى (او وجهك) ياكە سنىڭ يۈزىڭ طلاق دىمىك كىبى

(اوفرجك) ياكە سنڭ فرجك طلاق ديمك كىبى (او) يا كە درست بولدى طلاقنى نسبت ايتمك (اولاشدurmق) (الى جزعشايغ) مشترك بولغوجى اعضاسارى (كنصفك) سنڭ يارمك طلاق ديمك كىبى (لا) درست بولدى طلاقنى نسبت ايتمك (الرجل) آياقغه سنڭ آياقك طلاق ديمك كىبى (و) دخى درست بولدى طلاقنى نسبت ايتمك (البطن) قارنغه (والظهر) دخى آرقاغه يعنى سنڭ قارنك طلاق ديمك كىبى وسنڭ آرقاك طلاق ديمك كىبى (وبعض الطلقة) دخى بر طلاقنك بعضى (طلقة) كامل بولمىش بر طلاقدر يعنى بر كمسه خاتونىغه سن ياروم طلاق سن ديسه خاتونىغه كامل بولمىش بر طلاق توشار (واثنان) وايكى طلاق صوغلمىش بولدى حاله (فى اثنتين) ايكن طلاقغه (اثنان) ايكى طلاقدر يعنى بر كمسه خاتونىغه سن ايكى طلاق سن ايكى طلاقده ديسه شول خاتونىغه ايكى طلاق توشار (ويصح) دخى درست بولور (نية مع) فى اثنتين لفظى نك فاسنده مع معناسين نيت ايتمك بس انت طلاق اثنان فى اثنتين ديدكە اگر اير فى اثنتين لفظى نك فاسنده مع معناسين نيت ايتسه خاتونىغه اوچ طلاق توشكوجى بولور (وابتداء الغاية) دخى چيك نك اولى (يدخل) كرگوجى بولور حكمده (لا) كرگوجى بولماس (انتهاها) چيك نك ايروشمىش يرى يعنى بر كمسه خاتونىغه سن طلاق سن بردن ايكيگه چه ديسه شول خاتونىغه برگذه طلاق توشار صوڭغى بر طلاق توشماس (ومايين) دخى ماين لفظى (كم) حكمده من لفظى كبيدر يعنى بر كمسه خاتونىغه سن طلاق سن بر طلاق آراسى ايكيگه چه ياكە اوچكە چه ديسه شول خاتونىغه برگذه طلاق توشار صوڭغى بر طلاق ياكە ايكى طلاق توشماس (وانت) وايرنك خاتونىغه سن (طالق) طلاق سن (فى مكة) مكده ديمكى (تنجيز) حاضر قيلماقدر معنى طلاقنى شول حالدوك توشمكدر (و) دخى ايرنك خاتونىغه سن طلاق سن (فى دخولك مكة) مكه گە كر دكك وقتد ديمكى (فهو) بس ايرنك اول سوزى (تعليق) مكه مكرمه گە كرورگە نسبت ايتمكدر بس مكه مكرمه گە كرمكده خاتونىغه طلاق توشماس (ويقع) دخى توشار طلاق (عند الفجر) تاك وقتده (فى انت طالق غدا) ايرنك خاتونىغه سن طلاق سن تاكده ديباكنده (اوفى غدا) ياكە سن طلاق سن تاك اچنده ديباكنده (ويصح) دخى درست بولور (نية العصر) ايكندى وقتنى نيت قيلماق (فى الثانى) اير سوزى نك ايكنچسند (فقط) يعنى سن طلاق سن تاك اچنده ديمىش سوزنده گنه (ويقع) دخى توشار طلاق (الآن) حاضر (فى انت طالق امس) ايرنك خاتونىغه سن طلاق سن اوتكان كيچ ديباكنده (وان نكح) واگر نكاح لنسه اير اول خاتوننى (بعده) اوتكان كيچ نك صوڭنده (فلغو) بس ايرنك خاتونىغه سن طلاق سن اوتكان كيچ ديمىش سوزى بوش سوزدر بوسوز برله خاتونىغه هرگيز طلاق توشماس (ويقع) دخى طلاق

توشار (آخر العمر) عمر نك آخرينده يعنى ايرنك ياكه خاتون نك اولمى آلدندى غنه
 (في) ايرنك خاتونيغە ايتما كنده (انت طالق) سن طلاق سن (ان لم اطلقك) اگر من سنى
 طلاق قىلماسام ديب ايرنك طلاق قىلما دغى اولملىرى نك آلدندى غنه معلوم بولوى اوچون
 (و) دخى توشار طلاق (حالا) حاضر (في) ايرنك خاتونيغە ايتما كنده سن طلاق سن (متى
 لم اطلقك) قاير زمان طلاق قىلماسام من سنى ديب (وسكت) نيك تور دغى حالده اير طلاق
 صيارلى زمان طلاق قىلما دغى زمان متحقق بولوى اوچون (وفي اذا) وايرنك متى لفظى
 اورنيغە اذا لفظنى ذكر ايتد كنده (ينوى) ايرنى نيت قىلدورلور اگر اير ادادن ان معناسين
 نيت قىلسە طلاق عمر نك آخرينده توشارواگر ادادن متى معناسين نيت قىلسە طلاق قىلما دغى
 حالندوك توشار بىر دقيقه ده كيچوكماس (فان لم يفو) بس اگر نيت قىلماسە اير ادادن ان
 برله متى لفظى نك معنالرونى هرگيز (فكان) بس اذا لفظى ان كيبىر (عند ابى حنيفة) امام
 اعظم ابوحنيفة رجه الله عليه قاتنده (واليوم) دخى يوم لفظى (للهار) عرفى كون اوچوندر
 يعنى قوياش توغماقن قوياش غيب بولغانغە چە سوزولمىش ياقىلىق اوچوندر (مع فعل ممتد)
 ذكر ايدولدىكە سوزولغوى فعل برله (كامرك بىدك) ايرنك خاتونيغە سنك امرك اوز
 قولدىكە (يوم يقيم زيد) زيد سفردن كلور كونده ديدكى سوزنده ذكر ايدلمىش يوم كى
 بس اگر زيد سفردن كيچ كلسه اوزين طلاقده خاتون نك اختيارى بولماس واگر زيد
 كوندوز كلسه شول كونده قوياش غيب بولغانچە اوزن طلاقده خاتون اختيارلى بولور
 (و) دخى يوم لفظى (للوقت المطلق) مجرد زمان نك برپارەسى اوچوندىكە بولور (مع فعل لايمتد)
 استعمال ايدولدىكە سوزولماغوى فعل برله (كانت طالق) ايرنك خاتونيغە سن طلاق
 بولغوى سن (يوم يقيم زيد) زيد سفردن كلور كونده ديدكى سوزنده استعمال ايدولمىش
 يوم كى بس بوسورتده اگر چە زيد سفردن كيچ قايتسە ده خاتون طلاق بولور (وفي)
 دخى ايرنك خاتونيغە ايتما كنده (انت طالق ثلثا) سن اوچ طلاق بولغوى سن ديب
 (لغير المدخولة) هرگيز جماع قىلنماش خاتونيغە (يقعن) اوچ طلاق لر توشار بىر يولى (وبالعطف)
 و اوچ طلاقنى برين برينه عطف برله ايتد كە يعنى بىر كەسە خاتونيغە سن طلاق بولغوى
 سن و طلاق بولغوى سن و طلاق بولغوى سن ديسە طلاق لفظى آراسنده و او حرفنى ايتمك
 برله (تبين) اول جماع قىلنماش خاتون بر باين طلاق بولور (بالاول) ايرنك اولگى مرتبه ده
 انت طلاق ديمكى برله يعنى سن طلاق بولغوى سن ديمكى برله صوڭغى ايكى مرتبه طلاق
 بوش بولور (كما) جماع قىلنماش خاتون نك اولگى بر طلاق برله باين بولوى كى
 (لوعلى) اگر نسبت ايتسە اير اوچ طلاق نك توشوبنى بر شرط اوزرينه (وقسم الشرط)

لكن شرطنى اَوَّل قَيْلَسَه طلاقنى ذكر ايتودن يعنى بر كمسه جماع قيلنماش خاتونيغه اگر دارغه
 كرسك سن طلاق بولغوجى سن و طلاق بولغوجى سن و طلاق بولغوجى سن ديدكه خاتونى دارغه
 كرسه اَوَّلگى بر طلاق برله باين بولور صوڭغى ايكي طلاق توشماس (ويقع) لكن جماع
 قيلنماش خاتونيغه و اوحرفى برله اوچ طلاقنى توشونى بر شرط اوزرينه نسبت ايدلسه توشار
 (الكل) اوچ طلاقنى كلسى (ان اخر) اگر شرطنى كيچوكتور لسه طلاقنى ذكر ايتودن
 يعنى خاتونيغه سن طلاق بولغوجى سن و طلاق بولغوجى سن و طلاق بولغوجى سن اگر دارغه كرسك
 سن ديمك كى اوچ طلاقنى برين برينه عطفى برله (وفى) دى ايرنك جماع قيلنماش
 خاتونيغه (انت طالق واحدة) سن بر طلاق بولغوجى سن (قبل واحدة) بر طلاقنى اَوَّل
 ديما كنده (اوبعدھا) ياكه سن بر طلاق بولغوجى سن اول بر طلاقنى صوڭنده (واحدة)
 بر طلاق ديما كنده (يقع واحدة) بر طلاق توشار (وفى الموطوءة) و ايرنك جماع قيلنماش خاتونيغه
 ديما كنده يعنى ذكر ايدلمش ايكي صورةنىڭ هر برنده (اثنان) ايكي طلاق توشار (وفى)
 دى ايرنك جماع قيلنماش خاتونيغه دى جماع قيلنماش خاتونيغه سن بر طلاق بولغوجى سن
 (قبلھا) اول بر طلاقنى اَوَّل ديما كنده (وبعد) دى سن بر طلاق بولغوجى سن بر طلاق صوڭنده ديما كنده
 (ومعھا) دى سن بر طلاق سن اول بر طلاق برله ديما كنده (ومع) دى سن بر طلاق
 بولغوجى سن بر طلاق برله ديما كنده (اثنان) ايكي طلاق توشار يعنى ذكر ايدلمش دورت
 صورتلرنىڭ هر برنده (وان اشار) و اگر اشاره قيلسه اير طلاقنى صانيغه (بالاصبع)
 بارمقنىڭ اچكى طرفى برله (يعتبر) اعتبار قيلنور طلاقنىڭ صاننده (عدد المنشورة)
 ساجلمش بارمقنىڭ صانى (وان اشار) و اگر اشارت قيلسه (بظهورھا) بارمقنىڭ ارقاسى
 برله (فالمضمومة) بس اعتبار قيلنور طلاقنىڭ صاننده بارمقنىڭ جيولمى (ان وصف)
 اگر صفاتلاسه اير (الطلاق) طلاقنى (بالشدة) قاتىلق برله (او الطول) ياكه اوزنلىق
 برله (او العرض) ياكه صفاتلاسه يا صيلىق و كيكلك برله (او شبهه) ياكه اوخشانسه اير
 طلاقنى (بما) آنداي شيگه (يدل) دلالت قيلور اول شى (على هذا) قاتىلق برله صفاتلامقغه
 سن طلاق بولغوجى سن طاو كى طلاق ديمك كى (فثلث) بس بو صورتلرنىڭ هر برنده
 اوچ طلاق توشار (ان نواھا) اگر نيت ايتسه اير اوچ طلاقنى (والا) و اگر اوچ طلاقنى
 نيت ايتماسه (فبائنة) بس بر باين طلاق توشار (و كناية) دى طلاقنىڭ كنايةسى يعنى معناسى
 ظاهر بولماسى لفظى (ما) آنداي لفظدر (يعتمله) احتمال توتار اول لفظ طلاقنى (وغيره)
 دى طلاقنى باشقه شينى (ففتحوا اخرجى) بس ايردن خاتونيغه چق سن ديمك كى سوز
 (واذهبى) دى كيت سن ديمك كى سوز (وقومى) دى طور سن ديمك كى سوز

(يَحْتَمِلُ) احتمال توتار خاتون ايردن طلاق استه گهن وقته (ردا) خاتون نك طلاق صور اماقين
اير طرفندن دوندر مكنى يعنى سن مندن طلاق قيلماقنى صورامه ديمكنى (ونحو خلية) دخی
خاتونغه سن بوش سن ديمك كبی سوز (برية) بيزلمش سن ديمك كبی سوز (بنة)
وكيسولمش سن ديمك كبی سوز (بائن) آيرلغوجى سن ديمك كبی سوز (حرام) حرام
سن ديمك كبی سوز خاتون ايردن طلاق استه گان وقته (يصلح) صلاحيتلى بولور يعنى
هو سوزلرنك هر برى (سبا) خاتوننى سو كمك گه (ونحو اعتدى) دخی صاناسن ديمك كبی
سوز خاتون ايردن طلاق استه گان وقته (استبرئى) استاسن پاك بولماق (رحمك) رحمك نك
ديمك كبی سوز (انت واحدة) سن برسن ديمك كبی سوز (اختارى) اختيار ايست سن
ديمك كبی سوز (امرك بيدك) سنك امرك اوز قولكده ديمك كبی سوز (وسرحك)
دخی يباردم من سنى ديمك كبی سوز (وفارقتك) دخی آيوردم من سنى ديمك كبی سوز
(لا يَحْتَمِلُهَا) احتمال توتماس بولفظلرنك هر برى خاتون نك طلاق صور اماقين قايتارونى
دخی سو كهاكنى (ففى الرضاء) بس اير برله خاتون نك رضالق حالتده وطلاقنى ذكر
ايدشمه كلى وقته (يتوقف) توقتار (الكل) ذكر ايدلمش اوچ قسملرنك هر برى
(على النية) نيت قيلماق اوزرينه يعنى اير بولفظلردن قاير شينى نيت ايتمش بولسه
شول نيتى نك اثرى حاصل بولور (وفى الغضب) دخی آچو حالتده توقتار نيت اوزرينه
(الاولان) اولگى ايكى قسملرگنه يعنى خاتون نك طلاق صور اماقين قايتارماقنى وخاتوننى
سو كمكنى احتمال توتقوجى قسملرگنه (وفى مذاكرة الطلاق) دخی اير برله خاتون نك طلاقنى
ذكر ايدشمه كلى حالتده (الاول) نيت اوزرينه توقتار اولگى قسملرگنه يعنى خاتون نك طلاق
صور اماقين دوندر ونى احتمال توتقوجى قسملرگنه (فقط) بس منع لن سن باشقه قسملر نيت
اوزرينه توقتار ديمك كن (فان نوى) بس اگر نيت قيلسه ايربوز ذكر ايدلمش كفايه
لفظلر برله (الثلاث) اوچ طلاق توشونى (يقع) اوچسپيده توشارلر (والا) واگر اوچ طلاقنى
نيت ايتماسه (فبائنة) بس بر باين طلاق توشار (وفى اعتدى) اير نك خاتون يغه صاناسن
ديما كنده (واستبرئى) دخی استه سن پاك بولماق (رحمك) رحمك نك ديما كنده (وانت
واحدة) دخی سن بالغوز سن ديما كنده اگر اير طلاقنى نيت قيلسه (رجعية) بر رجعى طلاق
توشار اگرچه اير باين طلاقنى نيت قيلسه ده (ويقع) دخی باين توشار (باسناده البينونة)
باينلقنى نسبت ايتمك برله (والحرمة) دخی حراملقنى نسبت ايتمك برله (اليه) ايرگه يعنى
بر كمسه خاتون يغه خطاب قيلوب من سندن آيرلغوجى من ديسه ياكه من سكا حرام من ديسه بر باين
طلاق توشكوجى بولور (لا) توشماس هر گيز اير نك نسبت ايتمكى برله (الطلاق) طلاقنى ايرگه يعنى بر كمسه

خاتونىغە خطاب قىلۇپ مەن سەندىن طلاق مەن دېسە ھېچ بىر شى توشماس باين دىن ورجى دىن *

﴿ فصل — ل ﴾ بۇ فصل خاتونىغە طلاق تاپشۇرۇشنىڭ صورت لىرى بېيانىدە در (تفويض طلاقها) خاتون نىڭ طلاقنى تاپشۇرماق (الېھا) اول خاتونىغە (يتقيد) قىدىلنور يەنى باغلانور (بەجلىس علېھا) طلاقنى تاپشۇرۇش خاتون نىڭ بىلەك مەجلىسى بىرلە يەنى بىر كەسە طلاق اشنى خاتونىغە تاپشۇرسە اول خاتون قاچۇ مەجلىسدە ايرى نىڭ تاپشۇرماقنى بىلسە شۇل مەجلىسدە اوزون طلاق قىلماقى درست بولۇر وا گر شۇل مەجلىسى اوزگارمەك سوڭىدە طلاق قىلسە طلاقى درست بولماس (الا) مگر خاتون نىڭ طلاقنى خاتونىغە تاپشۇرماق طلاقنى تاپشۇرۇش خاتون نىڭ بىلەك مەجلىسى بىرلە مقيد بولماس (ان يقول) ايرى نىڭ طلاقنى خاتونىغە تاپشۇرماقنى تۇتاش ايتما كەندە (كلما شئت) دىب يەنى ھەر مەرتبە تىلا سىڭ دىب (ومتى شئت) دىخى دائىم تىلا سىڭ دىب يەنى بۇ صورتلار دى خاتون اوزنى تىلا سە قاچۇ مەجلىسدە وتىلا سە قاچۇ مەجلىسدە طلاق قىلسە دە اختيار لى در (بخلاف ان شئت) اگر تىلا سىڭ سەن دىب ايتى نىڭ خىلا فچە يەنى ايرى نىڭ بۇ سوزنى ايتما كەندە خاتون نىڭ طلاق امرىن اوزىدە تاپشۇرۇش بىلەك مەجلىسى بىرلە قىدىلنور (ولا يرجع) دىخى طلاق امرىن تاپشۇرۇش قايتماز (عنه) تاپشۇرماقنىن اگر چە قايتسە دە قايتى نىڭ درست بولماس (والى غيرها) وخاتون نىڭ طلاقىن باشقە كەسە گا تاپشۇرماق (لا يتقيد) تاپشۇرۇش بىلەك مەجلىسى بىرلە قىدىلنور تىلا سە قاچۇ مەجلىسدە طلاق قىلۇر (ويرجع) لىكن تاپشۇرۇش قايتور (عنه) تاپشۇرماقنىن (والمجلس) دىخى تاپشۇرۇش بىلەك مەجلىسى (انما يختلف) مگر مختلف بولۇر (بالقيام) اول مەجلىسدەن خاتون نىڭ تورماق بىرلە (اول النهاب) يا ايسە كىتەك بىرلە (اول الشروع) يا كە كروشمەك بىرلە (فى قول) برسوزگە (او عمل) يا كە براشكا (لا يتعلق) يابوشماقچى اول سوز يا كە اش (بىمضى) اوتەش سوزگا يا كە عماگا (وفلکها) دىخى خاتون نىڭ كىيە سى (كبيتها) خاتون نىڭ اوى كىيىدەر يەنى كىيە سى نىڭ يورۇمكى سىبىلى مەجلىس اوزگارماس (وسير دابتها) دىخى خاتون نىڭ آتلا نەش حيوانى نىڭ يورۇمكى (كسیرها) خاتون نىڭ يورۇمكى كىيىدەر بس آتلا نەش حيوانى نىڭ يورۇمكى بىرلە مەجلىس اوزگارور (وفى) دىخى ايرى نىڭ خاتونىغە ايتما كەندە (اختارى) اختيار ايت سەن دىب (بنية التفويض) طلاقنى تاپشۇرماق نىتى بىرلە (فقلت) بس ايتسە خاتون ايرى نىڭ تاپشۇرماق سوڭىدە (اخترت) اختيار ايتدۇم دىب (لا يقع) توشماس (الا) مگر توشار (بائنة) بىر باين طلاق (وشط) دىخى شرط قىلىندى طلاقنى تاپشۇرۇدە طلاق نىڭ توشوينە (ذكر النفس) ذكر ايتەك نفس لفظنى يەنى نەفسنى واوزومنى دىمەك كىبى (من احدهما) ايرى بىرلە خاتون نىڭ برونىن (او) يا كە شرط قىلىندى طلاق نىڭ توشوينە (قوله) ايرى نىڭ ذكر ايتەككى سوزنى (اختارى) اختيار ايت سەن (اختياره) اختيار ايتەككى دىدۇكى كىبى

(فتقول) بس ایتور خاتون (اخترت) اختیار ایتدوم دیب یعنی طلاق نځ توشوی او چون شرط قیلندی خاتون نځ اختیار ایتدم من دیمای (ولو کررها) واگر ایر اختاری دیمکنی قات قات ایتسه (ثلثا) اوچ مرتبه (فاختارت) بس اختیار ایتسه خاتون (احدیها) اوچ نځ برونی (فثلث) بس اوچ طلاق توشار (ولو قالت) واگر ایتسه خاتون ایر نځ اختیار ایت دیمکی سوکنده (طلقت نفسی) طلاق قیلدوم من اوز منی دیب (او) یا که ایتسه (اخترت نفسی) اختیار قیلدوم من اوز منی (بتطليقة) بر طلاق قیلماقنی دیب (فبائنة) بس بر باین طلاق توشار (ولو قال) واگر ایتسه ایر (امرك) سنځ اشځ (بيدك) اوز قولسده دیب (بنية التفويض) خاتون نځ طلاقنی خاتونیغه تا پشرمق نیتی برله (فطلقت) بس طلاق قیاسه خاتون (نفسها) اوزونی (فبائنة) بس بر باین طلاق توشار (وان نوى) واگر نیت قیلسه ایر خاتونیغه سنځ امروځ اوز قولسده دیمکی برله (الثلث) اوچ طلاقنی (يقعن) توشار شول اوچ طلاق لر (وفى) دخی ایر نځ ایتما کنده (امرك) سنځ امروځ (بيدك) سنځ قولسده (فى تطليقة) بر طلاق قیلماقده دیب (او) یا که ایر نځ ایتما کنده (اختاری) اختیار ایت سن (تطليقة) بر طلاق قیلماقنی دیب (فاختارت) بس اختیار ایتسه خاتون یعنی نفسمنی اختیار ایتدم من دیسه (فرجعية) بس بر رجعی طلاق توشار (وفى) دخی ایر نځ خاتونیغه ایتما کنده (امرك) سنځ اشځ (بيدك) سنځ قولسده (اليوم) بوکونده (وغدا) دخی تاځده دیب (يدخل) حکمه کرر (الليل) کیچ ذکر ایدلمش کون برله تاځ آراسنده بولغوچی (وان ردت) واگر خاتون دوندرسه ایری نځ اختیار برله بیورماقنی (فى اليوم) کونده (لا يبقی) قالماس اختیار خاتون قولونده (بعده) ذکر ایدلمش کون سوکنده (وان قال) واگر ایتسه ایر (اليوم) بوکونده (وبعد غد) دخی تاځ سوکنده دیب (يختلف) خلاف بولغوچی بولور (حکمان) ایکی حکم بر برینه یعنی بو صورتده کیچ کرماس دخی ایری نځ کونده اختیار برله بیورماقنی دوندرسه ده ذکر ایدلمش طاځ سوکنده خاتون اختیار ایتدم اوز منی دیسه دخی طلاق توشار (وفى) دخی ایر نځ ایتما کنده (طلقى) طلاق قیل سن (نفسك) اوز نځنی دیب (ان نوى) اگر نیت قیلسه ایر (ثلثا) اوچ طلاقنی (يقعن) شول اوچ طلاق توشار (والا) واگر اوچ طلاقنی نیت قیلماسه (فرجعية) بس بر رجعی طلاق توشار (وفى) دخی ایر نځ ایتما کنده (طلقى) طلاق قیل سن (نفسك) اوز نځنی (ثلثا) اوچ طلاق دیب (فطلقت) بس طلاق قیلسه خاتون اوزنی (واحدة) بر طلاق (تقع) شول بر طلاق توشار (لا) توشماس هر گیز (فى عكسه) بوسوز نځ خلافتده یعنی ایر خاتونیغه بر طلاق برله بیور دقده خاتون اوزنی اوچ طلاق قیلسه بر گنه طلاقده توشماس (ولو امرت) واگر بیور ولسه خاتون (بالبابین) باین طلاق برله (او) یا که بیور ولسه خاتون (بالرجعی) رجعی طلاق برله (فمكست) بس خاتون خلافتین قیلسه یعنی ایر باین طلاق برله بیورماقده خاتون اوزین رجعی طلاق قیلسه ورجعی طلاق برله بیورماقده

خاتون اوزين باين طلاق قيلسه (يقع) توشار (ما) آنداي طلاق (امر) بيوردى اير (به) اول طلاق برله (والشرط) دخى طلاقنڭ توشينه شرط (فى) ايرنڭ ايتماكئده (انت طالق) سن طلاق بولغوجى سن (انشئت) اگر تلاسڭ سن ديب (مشية منجزة) خاتون طرفندن حاضر بولمش تلامكدر خاتوننڭ تلامد من ديمكى كى (او معقلة) ياكه بولوى باغلانمش تلامكدر (بما) آنداي شى كه (قد علم) تحقيق بامدى (وجوده) اول شى نڭ بارلغى حاضر يايسه اوتكان زمانده (لا) خاتون طرفندن تلامك بولماس (ما) تلاوين آنداي شى كه باغلاماق (علم) بلنور اول شى نڭ بارلغى (بعده) تلاوين اول شيكه باغلامق صوئند (كما) آنداي باغلامق كى (قالت) ايتدى خاتون (شئت) تلامد من طلاقنى (انشئت) اگر تلاسڭ سن ديب (فقال) بس خاتوننڭ بوسوزى صوئند ايتسه اير (شئت) تلامد من ديب بوسورتده هرگز طلاق توشماس (وفى) دخى ايرنڭ خاتونيه ايتماكئده سن طلاق بولغوجى سن ياكه طلاق قيل اوزڭنى (كلماتئت) هر مرتبه تلاسڭ سن ديب (تطلق) طلاق قيلور خاتون اوزنى (ثلاثا) اوچ مرتبه (متفرقة) تاراتقوجى بولغان حالده اوچ مجلسده (اما) بر مجلسده بردن آرتق طلاق قيلماق روابولماس (لا) طلاق قيله آلماس خاتون بوسورة ده هرگيز (بعد التحليل) تحليل صوئند يعنى خاتون اوچ طلاق صوئند ايكچى اير كه نكاح لغوب عدق صوئند اولگى ايرينه قايتئده اوزنى دخى طلاق قيله آلماس (وفى) دخى ايرنڭ خاتونيه ايتماكئده سن طلاق سن (كيفى) طلاق صفتندن قايو حالنى (شئت) تلاسڭ سن ديب (تقع) توشار (باينة) بر باين طلاق (او ثلث) ياكه اوچ طلاق (ان نوت) اگر نيت قيلسه خاتون تلامد ديمكى برله باين طلاقنى ياكه اوچ طلاقنى (ولم تغالفها) مخالف بولمادغى حالده خاتوننڭ نيتينه (نيتة) ايرنڭ نيتى (والا) واگر خاتون نيت ايتماسه هيچ شينى ياكه ايرنڭ نيتى خاتوننڭ نيتينه مخالف بولسه خاتون بر باين طلاق نيت ايتمك كى واير اوچ طلاق ياكه بر رجعى طلاق نيت ايتمك كى ياكه خاتون اوچ طلاق واير بر باين طلاق نيت ايتمك كى (فرجعية) بس بر رجعى طلاق توشار (وفى) دخى ايرنڭ خاتونيه ايتماكئده سن طلاق بولغوجى سن ياكه طلاق قيل سن اوزڭنى (ماشئت) تلاگان طلاقنى (من ثلث) اوچ طلاق سن ديب تيكار خاتونيه اوزونى طلاق قيلماق تلامك (مادونها) اوچدن كيم طلاقنى يعنى برنى يايسه ايكينى *

﴿ فصل ﴾ بوفصل طلاق تشونى كيلاچكه بر شى نڭ بولوينه باغلامق بيانئده در (شرط صفة التعليق) طلاق بابئده جزا ترتيبلننڭ وطلاق تشو بر شيكه باغلاننڭ شرطى (الملك) ملك بولمق در يعنى خاتون ايرنڭ تصرفئده بولمق در (والاضافة) ياكه جزا ترتيبلننڭ اولاشدرماقدر (اليه) اول ملك سارى (والفاظه) واول شرطنڭ لفظلرى (ان)

ان لفظی در (واذا) دخی اذا لفظیدر (واذاما) دخی اذاما لفظیدر (ومتى) دخی متى لفظی در (وكل) دخی كل لفظی در (وزوال الملك) دخی ملك نك كیتوی (لا یبطل) طلاقنی نسبت ایتونی باطل قیلماس (ففی غیر كلیما) بس كلیما لفظندن باشقه لفظلرده (ان وجد الشرط) اگر شرط تابلسه (مرة) بر مرتبه (فی الملك) ملكه یعنی شرط تابلسه بر مرتبه خاتون ایرنك نكاحنده زمانده (ینحل) ایروشور تعلیق وچیشلو (الی جزء) جزا ساری یعنی طلاق نك توشویگا (وفی غیر كلیما) واگر كلیما لفظندن باشقه لفظل شرط تابلسه بر مرتبه ملكدن باشقه ده تعلیق چیشلور ویوق بولور (لا) چیشلور ماس (الی جزء) جزا ساری یعنی ایر خاتونیغه اگر سن دارغه كرسك طلاق سن دیسه آندین صوك شول خاتوننی طلاق قیلوب عدتی صوكنده اول خاتون دارغه كرسه تعلیق چیشلور ویوق بولور یعنی آندین صوك ایرشول خاتوننی نكاح لندقدن صوك اول خاتون دخی دارغه كرسه طلاق توشماز (وفی كلیما) دخی كلیما لفظنده (ینحل) تعلیق ایرشور وچیشلور (بعد الثالث) اوچ طلاق صوكنده (فلا یقع) بس توشماس طلاق هرگیز (ان نكحها) اگر نكاح لنسه ایر اوچ طلاق بولمش خاتوننی (بعد زوج آخر) ایكنچی ایرنك طلاقندن صوك (الا) مگر طلاق توشار بوضورتده (اذا دخلت) كركهن زماند كلیما لفظنی (فی التزوج) تزوج لفظینه یعنی ایر ایتكان زمانده هر مرتبه جفت لنسام من سنی دیهکی كبی لفظنی (وان اختلف) واگر ایر برله خاتون بر برینه اینان شماسه لر (فی وجود الشرط) شرط نك تابلماقنده یعنی بری شرط تابلدی دیسه وبری تابلمادی دیسه (فالقول) بس شرعه معتبر بولمش سوز (له) ایر سوزی در یمین برله (الا) مگر ایر سوزی بولماس (مع حجتها) خاتون نك گواهی برله (و) اگر ایر برله خاتون اختلاف قیلوشسه لر (فی شرط) آندای شرط نك تابلونده (لا یعلم) بلنماس اول شرط نك تابلو (الا) مگر بلنور (منها) خاتون طرفندن غنه (نحو) ایرنك خاتونیغه ایتما کی كبی (ان حضت) اگر حیض كورسك سن (فانت طالق) بس سن طلاق بولغوی سن دیب (وفلانة) دخی فلانه طلاق بولغوی در دیب (صدقت) اینانلور وسوزنی قبول قیلنور اول خاتون نك (فی حقه فقط) اوزی حقنه غنه لکن كنداشی حقنه سوزی قبول قیلنماس (فیحكم) بس حكم قیلنور (بعد ثلثة ایام) اوچ كون اوتمك صوكنده (بالطلاق) اول خاتونیغه طلاق نك توشوی برله لکن كونداشینه طلاق نك توشوی برله حكم قیلنماس (اولها) اول اوچ كون نك اولنده (وفی) دخی ایرنك ایتما كنده (ان حضت) اگر حیض كورسك سن (حیضة) حیض كورمك دیب (یقع) طلاق توشار (اذا طهرت) خاتون حیضدن پاك لهنگن وقتده (وفی) دخی ایرنك ایتما كنده سن طلاق بولغوی سن (ان صمت) اگر روزه توتسك سن (یوما) بر كون دیب طلاق توشار

(اذا غربت) قویاش باتقان وقتده (بغلاف ان صحت) اگر روزه توتساک سن دیمک نڭ
 خلافی برله یعنی بو صورتده روزه نی بوزغوجی شیدن آزغنه زمان منع لنسه ده طلاق توشار
 (وان علق) و اگر نسبت ایتسه ایر (طلقة) بر طلاق بولونی (بولاده ذکر) ایر بالا تودروغه
 (وطلقتین) و ایکی طلاق بولونی (بانئی) قز بالا تودروغه (فولدتهم) بس تودرسه خاتون
 هر ایکسنی (ولم یدر) بلنماسه (الاوّل) اوّل تودرلمش (طلقت واحدة) خاتون بر طلاق
 بولور (قضاء) حکم جهتنیدن (وننتین) ایکی طلاق بولور (ننزها) توزوکلک و تقوالق
 جهتنیدن (وانقضت) لکن عدة اوتار (بالثانی) ایکنچی بالانی تودرمق برله (وان علق)
 و اگر نسبت ایتسه ایر طلاقنی (بشیتین) ایکی شیگه (یقع) طلاق توشار (ان وجد) اگر
 نابلسه (الثانی) نسبت ایدلمش شینگ ایکنچسی (فی الملك) فی الجملة خاتون ایرنڭ
 نکاحنده وقتنده (والعنیز) لکن تعلیق صوکنده طلاقنی حاضر توشرمک (یبطل) باطل
 قیلور (التعلیق) نسبتنی (فلو علق) بس اگر نسبت ایتسه ایر طلاقنی (ثم) نسبت ایتمک
 صوکنده (نجز) حاضر توشرسه (الثالث) اوچ طلاقنی (ثم) اوچ طلاق صوکنده (عادت)
 قایتسه خاتون (الیه) اوچ طلاق قیلمش ایر ساری (بعد التحلیل) ایکنچی ایرگه نکاح لنوب
 طلاق نڭ یامونی نڭ عدتی اوتمک صوکنده (ثم) نکاح لنوب اوّلگی ایرگه قایتماق صوکنده
 (وجد الشرط) اوچ طلاقدن اوّل طلاقنی نسبت ایدلمش شرط نابلسه (لا یقع) طلاق توشماس
 (وان وصل) و اگر اولاشدرسه ایر (انشاء الله) اگر الله نلهسه دیمک کبی سوزنی (بکلامه)
 بر حکمگه دلالت قیلغوجی سوزینه یعنی ایر کمهسه خاتون یغه سن طلاق بولغوجی سن اگر الله
 نلهسه دیمک کبی (بطل) ایرنڭ سوزی باطل بولور یعنی طلاق توشماس*

﴿فصل اول﴾ بو فصل آورو کمسه طلاق نڭ حکمی بیاننده در (من) آندای کمسه کم
 (غالب حاله) اول کمسه نڭ کیفیتی نڭ غالبی (الهلاک) هلاک قورقنچی بولغوجی
 (کهریض) آورو کبی (عجز) اینقلدی (عن مصالحه) توزوکلک گه حاجتلی شیلرونی تورغوماقندن
 (خارج البیت) اویونڭ طشنده بولغوجی (ومن) دخی آندای کمسه کبی (بارز) چقدی
 صوغش صفندن صوغشماق اوچون (اوقدم) یا ایسه کلترلدی (لیقتل) اولترلیمک اوچون
 (لقصاص) قصاص برابرینه (او) یا ایسه کلترلدی (رجم) تاش برله آتماق اوچون بودکر
 ایدلمش لرنڭ هر بری حکمه (مریض) شرعی آورو در (مرض الموت) اولم آغرقنی (فلو ابان)
 بس اگر آورو کمسه آورو حالنده آیورسه (زوجته) خاتوننی یعنی طلاق قیلسه (بغیر
 رضاها) خاتون نڭ رضالغندن باشقه (ومات) دخی اول شول آورو نده اولسه (ولو) و اگر چه
 اول آورو نڭ اولمی بولسه ده (بغیر ذلك السبب) شول آورو نسن باشقه بر سبب برله

(وهی فی العدة) آیدرلمش خاتون عدة اچنده بولدغی حالده (ترث) اول خاتون میراث آلور (ومن) دخی آندای کمسه کم (هو) اول کمسه (فی صفی القتال) توقتاغوجی بولسه صوغش صفنده (اوحم) یا که اسوته لشمش بولسه (اوحمس) یا که توتولمش بولسه (لقتل) اولتورمک اوچون (صحیح) بو کمسه لر سلامت کمسه لردر بس بومد کورلردن بر خاتوننی طلاق قیلدغه وفات بولسه بو کمسه دن خاتوننی میراث آلماس اگرچه عدتی اوتماش بولسه ده (ولو تصادقا) و اگر ایر برله خاتون بری برینک سوزینه اینانوشسه لر (فی مرضه) ایرنک آورو حالتنده (علی طلاقها) ایرنک خاتوننی سلامت وقتنده طلاق قیلوی اوزرینه (ومضی عدتها) دخی خاتوننک عدتی اوتوی اوزرینه (او ابانها) یا که ایر خاتوننی باین طلاق قیلسه (بامرھا) خاتوننک رخصتی برله (ثم) طلاقین صوگ (اقر) ایر اقرار قیلسه (لھا) خاتونغه (بدین) بورچ برله (او اوصی) یا که وصیت قیلسه مال برله (لھا) اول خاتونغه (فلھا) بس تیکر خاتونغه بوصورتلرده (الاقل) آزاراغی (منه) اول بورچدن (ومن الارث) دخی میراثدن یعنی قایوسی آزاراق بولسه خاتونغه شونی بیرلور (وان علق) و اگر ایر نسبت ایتسه (بینونتها) خاتوننک باین بولماقنی (بشرط) بر شرطقه (ووجد) تابلسه اول شرط (فی مرضه) ایرنک آورو حالتنده (ترث) اول خاتون میراث آلور (ان علق) اگر نسبت ایتمش بولسه ایر باین بولونی (بفعله) ایر کمسه اوز عملینه اویگه کرمک ونماز اوقماق کبی (او بفعلھا) یا که خاتوننک عملینه (ولا بد) ممکن بولماغوجی آیرلماق (لھا) خاتونغه (منه) اول عملدن صولو آلمق کبی (او) یا که نسبت بیرمش بولسه ایر باین بولونی (بغیرھا) ایر برله خاتونندن باشقه کمسه نک عملینه (وقد علق) نسبت ایتمش بولدغی حالده ایر باین بولونی اول عملگه (فی المرض) آورو حالتنده شرط تابلسه دخی آورو حالتنده بوصورتده خاتون ایردن میراث آلور *

﴿فصل ————— بل﴾ بو فصل طلاقین قایتونک حکملری بیاننده در (تصح) درست بولور (الرجعة) ایرنک خاتوننی اؤلگی حالتینه دوندرمکی (فی العدة) عدة اچنده (وان ابت) و اگرچه خاتون قایتارودن منع لنسده (ان لم تبين) اگر خاتون باین طلاق بولسه (خفيفة) جیگل یعنی بر یا ایسه ایکی (او غلیظة) یا که آغر یعنی بردن اوچ باین یا که اوچ رجعی طلاق بولسه ایرنک خاتوننی اؤلگی حالتینه دوندروی درست بولور (بنحو راجعتک) دوندردم من سنی دیهک کبی سوز برله (و) دخی درست بولور (بو طهها) اول خاتوننی جماع برله (و) دخی درست بولور (مسها) اول خاتوننی توتماق ایله (بشهوة) شهوة برله (و) دخی درست بولور (نظره) ایرنک قارماق برله (الی فرجھا) خاتوننک اچکی فرجینه

(بشهوة) شهوة ولنة برله (ونتب) لكن كوركام وسوكلى بولندى (الاشهاد) گواه تونماق
 (على الرجعة) خاتوننى اولگى حالتينه دوندرمك اوزرينه (و) دى كوركام بولندى
 (اعلامها) ايرنك خانونغه بلدرمكى (و) دى كوركام بولندى (ان لا يدخل) ايرنك
 كرماسلكى (عليها) خاتون اوزرينه (حتى يؤذنها) ايرخانونغه بلدرگانگچه كرمكى (ان
 لم يقصد) اگر قصد قيلماسه اير (رجعتها) خاتوننى اولگى حالتينه دوندرونى (ومعنة
 الرجعى) دى رجعى طلاقدن عده اچنده بولمىش خاتون (تزين) زينت لغور يعنى اول
 ناتونغه روا بولور كوركام كيومنى كيك ويوزنى روشن ايتمك ايرى نك دوندورمكىن گمان
 ايتدكه (وله) دى روا بولور ايرگه (وطئها) اول خانونغه جماع قيلماق (ولايسافر) لكن
 سفر قيلماس اير (بها) اول خاتون برله (حتى يشهد) گواه توتقانغاچه (على رجعتها) اول
 خاتوننى اولگى حالتينه دوندروى اوزرينه (وصدقت) دى سوزونده اول خانونغه اينانلور
 (فى مضى عدتها) عدتى نك اوتتمكده (ان امكن) اگر سوزين راست لهق واينانلىق مكن بولسه
 شرعه معتبر كون اوتوى حسابنچه (و) دى اينانلور (بقائها) عدتى نك هنوز قالماقده
 (و) دى اينانلور (فى تكذيبها) خاتون نك يالغانغه توتماقده (اخباره) ايرنك خبر بىرمكى
 (بالرجعة) خاتوننى اولگى حالتينه دوندرمك برله (فى العدة) عده اچنده (ولاتحل) دى
 حلال بولماس (حرة) آزاد خاتون ايرينه (بعد ثلث) اوچ طلاق صوكنده (ولا) دى حلال
 بولماس (امة) كنيزهك (بعد اثنتين) ايكى طلاق صوكنده (حتى يطأها) اول خاتوننى جماع
 قيلغانغاچه (بالغ) بلاغتكه ايرشكوى اير (اومراهق) ياكه احتلامغه يقين بولغوى اير
 (بنكاح صحيح) درست بولغوى نكاح برله (وتضى) دى اوتكانگچه (عدة طلاقه) بالغ
 ايرنك ياكه مراهق ايرنك طلاق دن خاتون نك عدتى (او) ياكه اوتكانگچه (موتة) بالغ نك
 ياكه مراهق نك اولمى نك عدتى (والنكاح) دى نكاح قيلماق (بشرط التحليل) تحليل
 شرطى برله يعنى ايرنك ايتمكى نكاح لئه من سنى حلال قيلماق اوزرينه ديب (يكراه)
 مكروه بولور (ويحل) لكن حلال بولور يعنى اولگى ايرينه (وان قالت) واگر ايتسه
 خاتون (حللت) حلال قيلندى من ديب يعنى اوچ طلاقدن عدتم اوتدى وايكنچى ايرگه
 نكاح لىدوم ومنى جماع صوكنده طلاق نك دى عدتى اوتدى ديسه (والمدة) وخاتون دعوى
 قيلمىش زمان (تحتمل) احتمال توتار تحليلنى (وغلب) دى غالب بولسه (على ظنه) ايرنك
 گمانى اوزره (صدقها) خاتون نك توغرى ايتماكى (حل) حلال بولور اولگى ايرگه (نكاحها)
 اول خاتوننى نكاح لئماك (والزوج الثانى) دى ايككنچى اير (يهدم) ويران ويوق قيلور

(مادون الثلث) اوچدن كيم طلاقنى اوچ طلاقنى يوق قيلدغى كى (خلافا لمحمد) امام محمد رحمۃ اللہ علیہ اوچون بومسئله ده خلاف بولغوجيدور .

﴿فصل — ل﴾ بوفصل ايلائىڭ حكملرى بيانده دور (الايلاء حلف) ايلاء يميندور (يمنع) منع قيلدور اول يمين (وطىء الزوجة) خاتونغه جماع قيلماقنى (اربعة اشهر) دورة آيغاچ (حره) خاتون آزاد بولدى حالده (وشهرين) وايكى آيغاچ (امة) كنيزهك بولدى حالده (فان قربها) بس اگر اير ياقينلىق قيلسه خاتونغه (فى المدة) مده اچنده يعنى ايلاء قيلنمش خاتون آزاد بولمده دورت آي اچنده و كنيزهك بولمده ايكى آي اچنده (حفت) ايرحانت بولور (ويجب الكفارة) دى واجب اول حانت بولمش ايرگا كفارة (فى الخلف بالله) يمين ايتمكه الله برله يعنى الله تعالى نڭ ذاتينه وصفاينه دلالت قيلغوجى اسم برله (وفى غيره) دى الله دن باشقه شى برله يمين ايتمكه حانت بولمش ايرگا (الجزاء) جزا واجب بولور ياكه جزا توشار (ويسقط الايلاء) دى ايلاء ساقط بولور يعنى بتار ويوق بولور (والا) واگر مده اچنده اير خاتونغه ياقينلىق قيلماسه (بانث) خاتون باين بولور (بواحدة) برطلاق توشمك برله (ويسقط) دى توشار ويوق بولور (الحلف الموقت) وقتلنمش ايلاء (لا) لانوشماس يعنى يوق بولماس (المؤبد) دائم بولنمش ايلاء يعنى وقت بيان ايدلماش يمين (فتبين) بس باين بولور خاتون وقت بيان ايدلماش ايلاءده (باخرين) آخري ايكى طلاق توشمك برله (ان مضت) اگر اوتسه (مده اخرى) ايكى مده يعنى دورت آي آزاد خاتونده (بعد نكاح ثان) ايكى نكاح صوڭنده (بلافيثي) ايلادن قايتماينچه (ثم) ايكى مده صوڭنده دى اوتسه آزاد خاتونده دورت آي (كذلك) ايلادن قايتماينچه (بعد ثالث) اوچى نكاح صوڭنده (وبقى الحلف) دى قالور يمين (بعد ثلث) اوچ طلاق توشمك صوڭنده (لا) قالماس (الايلاء) ايلاء حكمى (فان قربها) بس اگر اير خاتونغه ياقينلىق قيلسه (كفر) كفارة بيرور (ولاتبين) وباين بولماس خاتون (بالايلاء) ايلاء سببلى (ولو عجز) واگر اينتوكسه ايلاء قيلغوجى اير (عن الفىء) قايتودن (بالوطىء) جماع برله (لمرض احدهما) اير برله خاتوندى برى نڭ آورولغى سببلى (اوغيره) ياكه آورودن باشقه برعله سببلى (ففيئته) بس اول حالته ايرنڭ قايتوى (ان يقول) ايتمكدراير (فئت اليها) قايتوم من اول خاتون سارى ديب (فان قدر) بس اگر اير قادر بولسه جماع برله قايتوغه تل برله قايتماق صوڭنده (قبل المدة) ايلامدى اوتودن اؤل (ففيئته) بس اول ايرنڭ قايتوى (بالوطىء) جماع برله دور (وفى) دى ايرنڭ خاتونيغه ايتماكده (انت على حرام) سن مكا حرام ديب (ان نوى الظهار) اگر اير نيت قيلسه ظهارنى (او الثلث) ياكه نيت

قیلسه اوچ طلاقنی (اول کنب) یا که نیت قیلسه یا لغان سوزنی (فما) بس آندای شی
 نوشهر (نوی) نیت قیلدی ایر اول شینی (وان نوی) واگر نیت قیلسه ایر سین میکا حرام
 دیماکی برله (التحریم) خاتونینی حرام قیلماقنی (فایلاء) بس ایرنک بوسوزی شرع
 کمنده ایلاءدر (وان نوی) واگر نیت قیلسه ایر (الطلاق) خاتونینه طلاق توشونی
 اولم ینو) یا که نیت قیلماسه ایر مذکور سوزی برله (شیئا) هیچ بر شینی (فیه) اول
 موزنده (و کندا) دخی سین میکا حرام دیماکی کبی (فی) ایرنک خاتونیه ایتما کمنده
 رکل حل) هر بر حلال شی (علی حرام) میکا حرام در دیب طلاقنی نیت قیلسه یا که هیچ
 شینی نیت قیلماسه (فباینة) بس بر باین طلاق توشهر *

﴿ فصل ﴾ بو فصل خلع نك حکم لری بیاننده در (لابس) هیچ ضرر یوق
 (بالخلع) خاتوننی خلع قیلماق سببلی (عند الحاجة) خلع قیلماقغه حاجت وقتده (بها) آندای شی
 برابرینه (صح) درست بولدی اول شی (مهر) مهر بولوغه (وهو) واول خلع (طلاق باین)
 باین بولغوچی طلاق در (ویجب) دخی واجب بولور (علیها) اول خلع قیلنمش خاتونغه
 اگر خلعتی قبول قیلسه (بدله) خلع نك بدلی وعوضی (و کره) دخی مکروه بولدی (اخنه)
 ایرنک بدلی آلوی (ان نشز) اگر ایر مکروه کورسه خاتوننی یعنی خلعتی ایر تلاسه
 (و) دخی مکروه بولدی ایرنک آلوی (الفضل) آرتق شینی ایرنک خاتونغه بیرمش مهرنن
 (ان نشزت) اگر خاتون مکروه کورسه ایرنی یعنی خلعتی خاتون تلهسه (وان طلق) واگر
 طلاق قیلسه ایر خاتوننی (بمال) مال برابرینه (اوعلى مال) یا که مال شرطی اوزرینه
 (وقع) توشهر بو ایکی صورتده (باین) باین طلاق (ان قبلت) اگر قبول قیلسه خاتون ایرنک
 مال برابرینه یا که مال شرطی اوزرینه طلاقنی (و) اگر طلاق قیلسه ایر (بخمر) خمر برابرینه
 (اوخنزیر) یا که دو کغز برابرینه (لا یجب) واجب بولماس خاتونغه (شیء) هیچ بر شی
 (ووقع) لکن توشهر (باین) باین طلاق (فی الخلع) ایرنک خمر یا که خنزیر برابرینه
 خلع قیلماقنده (ورجعی) رجعی طلاق توشهر (فی الطلاق) ایرنک خمر یا که خنزیر
 برابرینه طلاق قیلماقنده (وان طلبت) واگر استاسه خاتون (ثلثا) اوچ طلاقنی (بالق)
 مک درهم لر برابرینه مثلا (فطلقها) بس طلاق قیلسه ایر اول خاتوننی (واحدة) بر طلاق
 (فباینة) بس بر باین طلاق توشهر (بثلث الالف) مک درهم لر نك اوچدن بری
 برابرینه (وفی) دخی خاتون نك اوچ طلاق استامکمنده (على الف) مک درهم لر برابرینه
 بس ایر خاتوننی بر طلاق قیلسه (رجعیة) بر رجعی طلاق توشهر (بلاشی) خاتونغه هیچ
 شی واجب بولما ینچه (عند ابی حنیفة ره) امام اعظم رحمة الله علیه قاشنده (والخلع) دخی

خلع قیلماق (معاوضه) عوض آلهماق در خاتون حقنده (یمع) درست بولور (رجوعها) خاتون نڭ دونهکی خلعی استمه کسن ایرنڭ قبولندن اول (و) دخی درست بولور (شرط الحیار) اختیارنی شرط ایتوی خاتونغه (ویقتصر) دخی قسقارتلور ایرنڭ قبولنی (علی المجلس) ایجاب مجلسی اوزرینه (ویمین) وخلع یمین در یعنی طلاقنی نسبت ایتودر خاتون نڭ قبول ایتوینه (فی حقه) ایر حقنده (حتی انعکس) تاکه اوتمش حکم نڭ عکسنجه بولور (الاحکام) ایر حقنده حکم لر یعنی ایجاب ایر طرفندن بولدقده ایرنڭ ایجابندن قایتوی درست بولماس خاتون نڭ قبولندن اول وایرنڭ اختیارنی خاتون اوزرینه شرط ایتوی دخی درست بولماس خاتون نڭ قبولنی دخی ایجاب مجلسینه قسقارتلماس (والعبد) دخی قل کسه (بهنزلها) خاتون اورننده در ذکر ایدلمش حکم لرنڭ بارچه سنده (ویسقط الخلع) دخی خلع توشرور (والبراءة) دخی ایر برله خاتون نڭ بره ونندن بری بیزوشمک توشرر (حقوق النکاح) نکاح نڭ حق لرنی آلتماش مهر کبی وخاتونغه فرض ایدلمش نفقه کبی (عنها) ایر برله خاتون دن (وان خلع) واگر آتا خلع قیلسه (صبیته) بلا غنکه ایر شمامش بالاسنی (بمالها) صبیته نڭ مالی برابرینه (لغا) اول خلع بوش بولور یعنی صبیته مالندن یاکه آتا مالندن ایرگه هیچ شی بیرلماس (الا) مگر بوش بولماس (فی وقوع الطلاق) صبیته گه طلاق توشوروند یعنی طلاق توشر (و کذا) دخی صبیته نی آتا خلع قیلقد بوش بولدغی کبی خلع بوش بولور (ان قبلت) اگر صبیته مالنی قبول قیلسه (و) اگر آتا خلع قیلسه صبیته سنی (علی انه ضامن) خلع نڭ بدلنی اوتاوگه آتا اوزی کفیل بولمق اوزرینه (فعلیه المال) بس بو صورتده خلع بدلنی ویرمک آتاغه لازم بولور اوز مالندن*

فصل — بو فصل ظهارنڭ حکم لری بیاننده در (الظهار تشبیه ما) ظهار آندای اعضانی اوخشاتماقدیر (یضاف) نسبت ایدلور (الیه) اول اعضاغه (الطلاق) طلاقنی (من الزوجة) خاتونندن (بها) آندای اعضاغه اوخشاتماقدیر (یحرم) حرام بولور (الیه) اول اعضاغه (النظر) قارماق (من عضو محرمة) ایرنڭ اوز محرمی نڭ اعضاسندن (وهو) اول ظهار (یحرم) حرام قیلور ایرگه (وطئها) خاتونغه جماعنی (و) دخی حرام قیلور (دواعیه) جماعغه اوند بوی شیلرنی توتتمق وادپمک کبی (حتی یدکفر) ایر کفاره بیرگانگه (وفی) دخی ایرنڭ خاتوننیغه ایتمه کنده (انت علی) سین میکا (کامی) آنام کبی دیب (صح) درست بولور ایردن (نية الکرامة) آناسیغه حرمتنی قصد ایتمک یعنی ایولک ایتمهگه مستحق بولوینی (والظهار) دخی درست بولور نیت ایتمک ظهارنی (والطلاق) دخی درست نیت ایتمک طلاق توشونی (فان لم یغو) بس اگر ایر نیت ایتمه سه هیچ شینی (لغا) ایرنڭ خاتوننیغه سین میکا آنام کبی

دیمکی بوش سوز بولور (و) ایرنلڭ خاتوننیغه ایتمه کنده (انت علی) سین میڭا (حرام کامی) حرام سین آنام کبی دیب (مانوی) درست بولور ایرنلڭ نیت ایتمک نرسه سی (من ظهار) ظهار دن (اوطلاق) یا که طلاق دن (وان لم یذو) واگر نیت ایتمه سه ایر هیچ شینی (فایلاء) بس ایرنلڭ خاتوننیغه سین میڭا آنام کبی حرام سن دیمکی ایلادر (عند ابی یوسف) ابو یوسف رحمه الله علیه قاتند (و ظهار) دخی مد کور سوز ظهار در (عند محمد) امام محمد رحمه الله علیه قاتند (وفی) دخی ایرنلڭ ایتمه کده (انتن) سزلار (علی) میڭا (کظهر امی) آنام نلڭ آرقه سی کبی دیب (لنسائه) خاتونلرینه (تجب) واجب بولور ایرگه (لکل) هر بر خاتونی اوچون (کفارة) کفارة (وهی) واول کفارة (تجب بالعود) قایتو سبیلای واجب بولور (ای العزم) یعنی قصد قیلماق سبیلای (علی وطئها) خاتوننی جماع اوزرینه (وهی) واول کفارة (عتق رقبة) بر قل ازاد ایتمک دور (الافائت جنس المنفعة) مگر فائده لهنک جنسی او تکزچی قل بولماغوچی (کلاعی) صوقر کبی (ومقطوع یداه) وایکی قوی کیسلمش کبی (او ابهاماه) یا که ایکی باش بارمغی کیسلمش کبی (اوی دور جل) یا که بر قول و بر آیاق کیسلمش کبی (من جانب) بر طرف سن (والمدير) دخی مد بر قل بولماغوچی (ومکاتب) دخی مکاتب قل بولماغوچی (ادی) اوتادکی حالده اول مکاتب (بعض یداه) کتابت عوضی نلڭ بعضینی (ونصف عبد مشترک) دخی اورتاق بولمش یارم قل بولماغوچی (ثم) یارومندین صوڭ (باقیه) قالغوچی یارومی بولماغوچی (بعد ضیمانه) شریکی نلڭ حصه سین اونه مک صوڭنده (ونصف عبده) دخی اورتاق بولماش قلی نلڭ یارومی بولماغوچی (ثم) یارومندین صوڭ (باقیه) قالغوچی یارومی بولماغوچی (بعد وطئها) خاتوننی جماع صوڭنده (وان عجز) واگر ظهار قیلوچی اینتوکسه (عن العتق) قل ازاد ایتمک دن (صام) روزه توتار (شهرین) ایکی آی (ولأء) توتاش (لیس فیهما) بولماس اول ایکی آیده (رمضان) رمضان کونلری (و) دخی بولماس (الايام المنهية) روزه توتماق منع بولنمش کونلر یعنی ایکی عید و تشریق کونلری (وان افطر) واگر بوا یکی آی اچنده آغز آچسه (استأنفی) ایکی آی روزه سنی باشدن آلور (وکذا) و آغز آچدقک باشدن آلدغی کبی ایکی آی روزه نی باشدن آلور (ان وطئها) اگر جماع قیلسه ظهار قیلغوچی خاتوننه (لیلا) کیچه ده (عدا) قصد برله (او) یا که جماع قیلسه (یوما) کونلر ده (مطلقا) کرهک قصد بولسون کرهک خطام بولسون (وان عجز) دخی اگر اینتوکسه ایکی آی روزه توتدن (اطعم) طعام برور (ستین مسکینا) آلتمش مسکینگه (کلا) هر برینه (قدر الفطرة) فطره صدقه سی مقداری (وان غدا هم) اگر

م و او شنداق امام اعظم رحمه الله علیه قاتند (منه)

ه بو ترجمه الا نلڭ غیر مناسنده بولونه مبنی درلکن مولانا بوجندی الاما بیدیه رتبه دن استثنائه حمل ایتمه ده صنت بولوی اظهر دیمشدر (و) دخی مولانا علی القاری اختیار نیجه قیایه عبارتند الا اور نیجه لانا فییه واقع بولمشدر بو تقدیرده ترجمه فایظ ظاهر و مبتدی که فهم فایظ آسان بولغوچی در (منه)

آلتمش مسکیننی طائکده بییدرسه (وعشاهم) دخی کیچمه بییدرسه (واشبههم) وتویدرسه آنلرنی (او اعطی) یا که بیرسه آلتمش مسکیندن هر برینه (من بر) بغدایدین برمن (ومنوی تهر) وخرمادن ایکی مننی (اوشعیر) یا که آرپه دن (او واحد) یا که برکمه گه بیرسه ذکر ایدلمش مقدارنی (شهرین) ایکی آغچه (جاز) روا بولور (وفی یوم) وبر کونده برمسکین گه بیرسه (قدرشهرین) ایکی آی مقدارنی (لا) کفارتدن روا بولماس *

﴿فصل﴾ بوفصل لعان نك حكمة اری بیاننده دور (من قنف) قایو کمسه اگرسوکه (بالزنا) زناغه نسبت برله (زوجته العقیقه) زنا برله تهمتین پاک بولغوجی خاتوننی (وکل) وایر برله خاتون نك هربری (صلح شاهد) گواه تنوغه صلاحیتی بولسه (اونفی) یا که نفی قیلسه ایر (ولدها) خاتون نك بالاسنی یعنی بالامیندن توکل دیسه (وطالبت) واستاسه خاتون (به) سوکه که تریبله نگوچی اثرنی (لاعن) ایر برله خاتون لعنت قیلوشرلر (فیقول) بس ایتور ایر قاضی نك امری برله آیاق اوزره بولسوغی حالده (اربعا) دورت مرتبه (اشهد) گواهلق بیره من (بالله) الله تعالی نك اسمنی یادایتیمک برله (انی صادق) تحقیق من توغری من (فیما) آندای سوزده (رमितها) سوکوم مین اول خاتوننی (به من الزنا) زناغه نسبتین بولغوجی سوز برله (ونفی الولد) یا که بالانی نفی ایتیمکن بولغوجی سوز برله (و) دخی ایتور ایر (فی الخامسة) بشنچی مرتبه ده (لعنة الله علیه) الله تعالی نك لعنتی ایر گه بولسون (ان کان کاذبا) اگر ایر یالغانچی بولسه (فیما) آندای شیده (رमितها) سوکوم مین خاتوننی (به) اول شی برله دیب (ثم) ایر سوکنده (تقول) ایتور خاتون (اربعا) دورت مرتبه (اشهد) گواهلق بیره من (بالله) الله تعالی نك اسمنی یاد ایتیمک برله (انه کاذب) تحقیق اول ایر یالغانچی دور (فیما) آندای سوزنده (رمانی) سوکدی منی (به) اول سوز برله زنادن یا که بالانی نفی دن (و) دخی ایتور خاتون (فی الخامسة) بشنچی مرتبه ده (غضب الله) الله تعالی نك قهری (علیها) خاتون اوزره بولسون (ان کان صادقاً) اگر راست بولسه ایر (فیما) آندای سوزنده (رمانی) سوکدی منی (به) اول سوز برله (ثم) ایر برله خاتون نك بوروشچه لعنت قیلشماق سوکنده (یفرق القاضی) آیرور قاضی (بینهما) ایر برله خاتون نك آراسنی (فتبین) قاضینک آیرماق سوکنده باین بولور خاتون (بطلقة) بر باین طلاق توشمک برله (وینفی) دخی نفی ایتور قاضی (نسب الولد) بالانک نسبنی (عنه) اول ایردن (وان ابی) واگر ایر باش تارتسه (عن اللعان) لعنت قیلشماقین (حبس) ایرنی محکم اورونده توقتاتلور (حتى یلاعن) لعنت قیلوشقانغچه (او یکنب) یا که ایر یالغانچی قیلغانغچه (نفسه) اوزونی یعنی اقرار قیلغانغچه سوزی نك یالغان ایدوکنی (فیحد) بس بوحنینده ایرنی سکسان قامچی صوغلور (وان ابنت) واگر لعنت قیلشودن خاتون منع لنسه (حبست) حبس قیلنور خاتوننی (حتى تلاعن)

لعنت قیلوشقانه چه (اوتصدقه) یا که ایرنی سوزنده راست دیگانه چه (وان کان عبدا) واگر ایرقل بولسه (اوکافرا) یا ایسه کافر بولسه (او محمدودا) یا که حد اورلمش کمه بولسه (فی قنف) کشی سوگوده (حد) اول ایرنی حد اورولور (وان صلح) واگر صلاحیتلی بولسه ایر (شاهدا) شاهد بولوغه (وهی امة) لکن خاتون کنیزه ک بولسه (اوکافرة) یا ایسه کافره بولسه (او محمدوده) یا که حد اورلمش بولسه (فی قنف) کشی سوگوده (اوصبیه) یا که صبییه بولسه (او مجنونه) یا که دیوانه بولسه (اوزانیة) یا که زانیه بولسه (فلاحه) بس اول ایرگه حد بولماس (ولالغان) دخی لعنت قیلشوده بولماس (والمتلاعنان) دخی ایکی لعنت قیلوشقوچی (لا یجتمعان) برنکاح اوزره جیولماس لر (ابدا) دائم (وان اکنب) واگر ایر یالغانچی قیلسه (نفسه) اوزونی خاتوننی زنا برله سوکمه کنده (حد) اول ایرنی حد ارولور (وحله) دخی اول ایرگه حلال بولور (نکاحها) اول خاتون ننگ نکاحی (وکناد) وبوحالنده خاتون ننگ نکاحی حلال بولوغی کبی نکاحی حلال بولور (ان قنف) ا اگر ایر سوکسه (غیرها) اول خاتونغه باشقه کسه نی (نمذ) بس حد اورلسه ایر (اوزنت) یا که خاتون زنا قیلسه (نمذت) بس حد اورلسه خاتون بوضورتلرده ایرگه خاتون ننگ نکاحی حلال بولور (ولالغان) ولعنت قیلوشماق لازم بولماس (بقنف الاخرس) تلسز ایر ننگ خاتوننی زنا برله سوکمه کی سبیلی (ونفی الحمل) دخی بالانی نفی ایتمه کی سبیلی (وبرزیت) دخی ایر ننگ خاتوننیغه زنا قیلدک سین (وهذا الحمل) وبویوک (منه) زندان دیب سوکمه کی سبیلی (تلاعنا) لعنت قیلوشلار (ولم ینتق) لکن بوضورتده نفی ایدولماس (الحمل) خاتون ننگ اچنده گی بالانی (ومن نفی) وقایو کمه اگر نفی قیلسه (الولد) بالانی (زمان التهنیه) سونچ استه گان زمانده (اوشراء آله الولادة) یا که بالاتوغرماق اسبابنی صاتوب آلغان زمانده (صح) ایر ننگ بالانی نفی ایتمه کی درست بولور (وبعده) وبوزمان صوکنده (لا) نفی درست بولماس (ولاعن) لکن لعنت قیلوشلار (فیهما) هر ایکی صورتده ده (وان نفی) واگر نفی ایتسه ایر (اول توأمین) برقارنسن توغمش ایکی بالاننگ اولگسی نی (واقر بالآخر) وایکنچی برله اقرار قیلسه میندن دیب (حد) اول ایرنی حد ارولور (وفی عکسه) وبوسوزننگ عکسنده یعنی اولگسنی میندن دیب ایکنچی سنی میندن توگل دیدکده (لاعن) لعنت قیلوشلار (ویثبت) لکن ثابت بولور (نسبهما) ایکی بالاننگ نسبی (فیهما) هر ایکی صورتده ده .

❖ فصل ❖ بوفصل عنین ایر ننگ حکملری بیاننده در (وان اقر) واگر اقرار قیلسه ایر (انه لم یصل) درستلکده اول ایر اولاشمادی جماع برله (الیها) خاتون صاری دیب (اجله المحاکم) مهلت بیرور اول ایرگه سلطان یا که حاکم (سفة) بریل (قهریه) آییغه

م یعنی خاتوننی زنا برله سوکمه گوجی ایر اگر قل بولسه (منه) ه یعنی لعنته هر ایکی اهل بولد قری حالد (منه)
م یعنی اول بالاننگ نسبی شول ایرگه ثابت بولور (منه)

نسبت ايدولمىش (ورمضان) لکن رمضان آبي (وايام حيضها) دخی خاتوننىڭ حيض كونلىرى (منها) يللن حساب ايدولگوجى بولور (لا) يللن حساب ايدولماس (بمده مرض احدهما) ايکىين برينڭ آورو كونلىرى (فان لم يصل) بس اگر اولاشماسه ايرخاتونغه (فيها) بريل مدت اچنده (فرق) آيولور (بينهما) اير برله خاتوننىڭ آراسنى (ان طلبته) اگر استهسه خاتون آيرونى (وتبين) دخی باين بولور خاتون (بطلقة) برطلاق توشمك برله (ولها) دخی واجب بولور خاتونغه ايردن (كل المهر) مهرنڭ كلى (ان خلاها) اگر خاتون برله ايرخلوة صحيحه بولمىش بولسه (وتجب العدة) دخی خاتونغه عده واجب بولور (وان اختلفا) واگر اير برله خاتون اختلاف قيلوشسه لار مهلت بيرون اول (وكانت ثيبا) واول خاتون ثيبه بولسه (اوبكرا) ياكه بكر بولسه يعنى ايركورماش بولسه (فنفطرت) بس قاراسه (النساء) خاتونلر (فقلن) بس ايتسه لار خاتونلر (ثيب) ايركورمش ديب (حلف) ايرنى يمين ايتدورلور (فان حلف) بس اگر يمين ايتسه اولاشدوم ديب (بطل حقها) آيولوده خاتوننىڭ حقى باطل بولور (وان نكل) واگر اير يميندن منع لىسه (اوقلن) ياكه ايتسه خاتونلر (بكر) بوخاتون ايركورماش ديب (اجل) مهلت بيرونلور (سنة قهرية) آيغه نسبت ايدولمىش بريل (ولو اجل) واگر ايرگه مهلت بيرونلور (ثم) مهلت صوگنده (اختلفا) اير برله خاتون اختلاف قيلوشسه لار (فالتقسيم) بس قسمت (هنا) بواورنده (كما) مر) اوتمش قسمت كى دور (وبطل) دخی باطل بولور بواورنده (حقها) آيولودن خاتوننىڭ حقى (بحلفه) ايرنىڭ يمينى سببلى (حيث بطل) خاتوننىڭ حقى باطل بولمىش اورنده غى كى (ثمة) اول اختلاف قيلوشوب صوگره مهلت بيرونلور (كما) آيولودن خاتوننىڭ حقى باطل بولدى كى (لواختارته) اگر خاتون اختيار ايتسه شول ايرنى (وخيرت) دخی اختيارلى قيلندى خاتون (هنا) اول مهلت بيرونلور صوگره اختلاف قيلوشقان اورنده (حيث اجل) مهلت بيرونلور اورنده غى كى (ثمة) اول اختلاف قيلوشقان اورنده (والخصى) ويمورقهسى سورلمىش كى (كالعنين) عين كىدير (فيه) حكم نلڭ هر برنده (وفي المجبوب) دخی عورتى كى سورلمىش ايرده (فرق) آيولور خاتوننى (حالا) مهلت سز حاضر (بطلبها) خاتوننىڭ آيولونى استه مى برله (ولايتخير) دخی اختيارلى قيلنماس (احدهما) اير برله خاتوننىڭ هيچ برونى (بعيد الآخر) ايكنچى سنده بولمىش عيب سببلى ذكر ايدولمىش عيب لردن باشقه .

﴿ فصل — ل ﴾ بوفصل عده نلڭ حكملرى بيانده دور (العدة لحره تحيض) عده حيض كورگوجى آزاد خاتونغه (للاللاق) طلاق اوچون (او الفسخ) ياكه نكاحنى بوزمقى اوچون

• يعنى اول اختلاف قيلوشوب مهلت بيرونلور زمانده ايرتك يىندىن باش تارتقنده ياكه خاتونلر بوخاتون ايركورماش دىككوردن خاتون اير برله توروده اختيارلى قيلندى كى اول مهلت بيرواب صوگره اختلاف قيلوشدقورنده خاتوننى دخی اختيارلى قيلندى (منه)

(ثالث حیض) اوج حیض لردر (کوامل) کامل بولغوجی اگر بر کسه خاتونین حیض کوردکی حالده طلاق قیلسه اول حیض عده دن صایلماس (کام ولد) ام ولدنک عدتی کامل بولغوجی اوج حیض بولدغی کبی (مات مولاها) اولدی اول ام ولدنک خواجه سی (او اعتقها) یا که آزاد قیلدی خواجه سی اول ام ولدنی (او موطوءة بشبهة) یا که شبه سبیلی جماع قیلنمش خاتوننک عدتی کامل بولغوجی اوج حیض بولدغی کبی (او نکاح فاسد) یا که بوزوق بولغوجی نکاح سبیلی جماع قیلنمش خاتوننک عدتی کامل بولغوجی اوج حیض بولدغی کبی (فی الموت) ایرنک وفاتنده (والفرقة) دخی آیرلمقده (ولمن) و آندای خاتونغه عدت (لا تحيض) اول خاتون حیض کورمگوجی (لصغر) کچک لک اوچون (او کبر) یا که اولوغلق اوچون آیسه لک کبی (اوبلغت بالسن) یا که یاش برله بالغه بولمش خاتونغه عده (ولم تحض) حیض کورمه دکی حالده (ثلاثة اشهر) اوج آی لردر (و) دخی عده (للموت) اولم اوچون عده ساقلاغوجی خاتونغه (اربعة اشهر) دورت آی لردور (وعشر) دخی اون کیچه در کون لری برله (و) دخی عده (لامة تحيض) حیض کورگوجی کنیزکگه (حیضتان) کامل بولغوجی ایکی حیض لردر (و) دخی عده (لمن لم تحض) حیض کورمه گوجی کنیزکگه (اومات عنها) یا که اولدی اول کنیزکدن خواجه سی (نصف ما) آندای عده نک یارومی در (للعرة) آزاد خاتونغه بولغوجی یعنی کچک لک اوچون یا که آیسه لک کبی اولوغلق اوچون حیض کورمگوجی کنیزکنک عدتی بر آیده اون بیش کوندور وایری اولمش کنیزکنک عدتی ایکی آی و بیش کیچه لردر کون لری برله (و) دخی عده (للحامل الحرة) آزاد بولمش یوکل خاتونغه (اولامة) یا که یوکل بولمش کنیزکگه (وان مات عنها) و اگرچه اول یوکل خاتوندن اولسه ده (صبی) بالغ بولماغوجی ایر (وضع حملها) اول خاتون یوکونی قویماقدور (و) دخی عده (لمن حبلى) یوکل بولمش خاتون اوچون (بعد موت الصبی) صبی بولغوجی ایرنک اولمکی صوئنده (عده الموت) اولم عدتی در (ولان نسب) لکن صبی ایردن نسب ثابت بولماس (فی وجهیه) ایکی وجهه ده یعنی کرهک خاتون صبی اولودن اول یوکل بولسون کرهک صبی اولدکن صوئره یوکل بولسون (و) دخی عده (لامرأة الفار) اولم آغریقیده طلاق قیلغوجی ایرنک خاتوننیغه (للباين) باین طلاق اوچون (ابعد الاجلین) ایکی مدته نک یراغراق دور اگرده حیض برله عدتی دورت آیده اون کیچه دن آرتق بولسه عدتی اوج حیض برله بولور و اگر آز بولسه عدتی دورت آی و اون کیچه نک اوتمکی برله بولور (و) دخی عده اولم آغریقیده طلاق قیلغوجی ایرنک خاتوننیغه (لررجعی) رجعی طلاق اوچون (ما للموت) اولم اوچون بولغوجی عده در (و) دخی عده (لمن اعتقت) آزاد قیلنمش خاتونغه (فی عده رجعی) رجعی طلاق نک

۱. یعنی شبهه سبیلی جماع قیلنمش خاتوننک یا که بوزوق بولغوجی نکاح سبیلی جماع قیلنمش خاتوننک ایری اولسه یا که آرا لرونده فرقت حاصل بولسه عدتی کامل بولغوجی اوج حیض لردر (منه)

عدتنده (كعدة حرّة) آزاد خاتون نكّ عتق ككيدر (و) دخى عده آزاد قيلنمش خاتونغه
 (فى عده باين) باين طلاقنكّ عدتنده (اوموت) ياكه اولم نكّ عدتنده (كامة) كنيزك عتق
 ككيدر (و آيسه) وحيض كورودن اميدى كيسولگوجى خاتون (رأت) كوردى (الدم)
 قاننى (بعد عده الاشهر) آى برله بولمى عده صوگنده (تستأنف) باشلار اول خاتون عدتنى
 (بالحيض) حيض برله (كما تستأنف) عدتنى باشلادوغى كى (بالشهور) آى لربره (من حاضت)
 حيض كورمش خاتون (حيضة) بر حيض (ثم) بر حيض صوگنده (آيست) حيض كورودن
 اميدى بولدى (وعلى معقده) دخى واجب بولور عده اچنده بولمى خاتونغه (وطئت)
 جماع قيلدى اول خاتونغه (بشبهة) شبه سببلى (عده اخرى) باشقه ايكنچى عده (وقد اخلتا)
 لكن ايكى عده برينه برى كرشورلر (فاذا تمت الاولى) اولگى عده تمام بولمى وقتنده
 (انقضى) اوتهر (بعض الثانية) ايكنچى عده نكّ بعضى (وعده النكاح الفاسد) دخى بوزوق
 بولغوجى نكاح نكّ عتق (عقيب تفريقه) ايرنكّ ياكه قاضى نكّ آيرماق صوگنده در (او عزمه)
 ياكه ايرنكّ قصدى صوگنده در (ترك الوطى) جماعنى قويماقنى (وتقضى) دخى اوتهر (العدة)
 خاتون نكّ عتق (وان جهلت) واگرچه خاتون بلباسه ده عدتنكّ سببى (وان نكح) واگر
 نكاح لنسه اير (معتدته) عدت اچنده بولمى خاتوننى (من باين) باين طلاقدن (وطلقت) دخى
 طلاق قيلسه اير شول خاتوننى (قبل الوطى) جماعدن اول (يجب) واجب بولور (عليه) اول
 ايرگه خاتون اوچون (مهر تام) تام بولغوجى مهر (و) دخى واجب بولور خاتونغه (عده مستقبلة)
 باشدن باشلانمش عدت (ولا عده) وعدت واجب بولماس (على ذمية) ذميه خاتونغه (طلقها ذمى)
 طلاق قيلدى اول ذميه نى جزيه برله تورغوجى كافر (ولا حربية) دخى عدت واجب بولماس حربية
 خاتونغه (خرجت) چقدى اول حربية خاتون (الينا) اسلام يورطى صارى (مسلمة) مسلمان بولدى
 حالده (الا) مگر عدت واجب بولور (الحامل) يوكلى بولغوجى حربية گه گنه (وتحد) دخى كيونور
 وحسرتلنور (معتدة البايين) باين طلاقدن عدت اچنده بولمى خاتون (والموت) دخى اولمى
 عدت اچنده بولمى خاتون (كبرى) الوغ بولدى حالده (مسلمة) مسلمان بولدى حالده
 (بترك الزينة) زيتنى قويماق برله (ولبس المزعفر) دخى زعفران برله بويالمش كيوم كيونى
 قويماق برله (والمعصر) دخى عصفر برله صاريغه بويالمش كيوم كيونى قويماق برله (والدهن)
 دخى مايلاونى قويماق برله (والحناء) دخى حنا برله بويالونى قويماق برله (والطيب) دخى
 خوشبوى لنونى قويماق برله (والكحل) دخى سورمه لنونى قويماق برله (الا) مگر بو ذكر
 ابدلمش عمل لرنى قويماس (بعذر) عذر سببلى گنه (لا) زيتلنونى قويماق برله حسرتلنماس
 (معتدة عتق) آزادلقدن عده اچنده بولمى خاتون (ونكاح فاسد) دخى بوزوق بولغوجى

نكاحن عده اچنده بولش خاتون (ولاتخطب) دخى استه لنماس (معتدة) عده اچنده بولمش خاتون (الاتعريضاً) مگر استه لور ايكى شى آكلانه تورغان سوز برلن گنه (ولاتخرج) دخى چقماس (معتدة الرجعى) رجعى طلاقن عده اچنده بولمش خاتون (والباين) دخى باين طلاقن عده اچنده بولش خاتون (من بيتها) ايوننن يعنى طلاق وقتنده كيچ اوتكاره تورغان اورننن (اصلاً) هرگز يعنى ايرتهده و كيچهده (وتخرج) لکن چغار (معتدة الموت) اولمبن عده اچنده بولش خاتون (فى الملوين) كيچه و كوندوزده (وتبيت) دخى كيچ اوتكارور (فى منزلها) اوزى نك اورننده (وتعتد) دخى عده صاقلار خاتون يعنى كوزتكار عده نك اوتوينه (فى منزلها) اوزى نك اورننده (وقت الفرقة) آيرولمق وقتنده (والموت) دخى اولمك وقتنده (الا) مگر اوزى نك آيرولمق وقتنده غى اورننده ياكه ايرى نك اولمك وقتنده غى اورننده عده صاقلاماس (ان تخرج) اورننن جبرا چغارولمق وقتنده (اوخافت) ياكه خاتون نك قورقماق وقتنده (تلف مالها) مالى نك ضايع بولوننن (او الانهدام) ياكه خاتون نك قورقماق وقتنده اورنى نك ويران بولوننن (اولم تجد) ياكه خاتون تابماغان وقتنده (كراء البيت) عده صاقلاياچق اورنى نك اجرنى (ولابد) دخى آيرولمق ممكن بولماس (من سترة) پرده دن يعنى پرده ضرورى بولور (بينهما) ايربرله خاتون نك آراسنده (فى الباين) عده باين طلاقن بولقدده (وان ضاق) واگر طار بولسه (المنزل) عده صاقلاناچق اوروون (عليهما) اير برله خاتون غه (فالاولى) بس آرتوغراق دور (خروجه) اير نك اول اورووننن چقماغى (وكنّا) دخى اوروون طار بولقدده اير نك چغوى آرتق بولدى كى اير نك چغوى آرتق بولور (مفسقه) اير نك فاسق بولوى برله (وحسن) و كوركام يولدى (ان يجعل) قاضى نك قيلماغى (بينهما) اير برله خاتون آراسينه (قادرة) كوچى يتكوچى اينابتلى خاتوننى (على الحيلولة) ايكى اورتاغه پرده بولوغه (ولو ابانها) واگر آيورسه اير خاتوننى (اومات عنها) ياكه اولسه اير اول خاتوننن (فى سفرهما) اير برله خاتون نك سفرنده (فان كان) بس اكر بولسه (بعدها) اول خاتون نك يراقلىغى (عن مصرها) سفر گه چقمش شهرننن (او مقصدها) ياكه بارو قصد قيلنمش شهرننن ياكه اورنننن (مسيرة سفر) سفر مدت قدر يراقلىق (وعن الآخر) وايكنچى طرفدان (اقل) آزر اق بولسه يعنى سفر مدتندن (تقوجه) يونالور اول خاتون (اليه) سفر مدتندن آزر اق بولش طرف صارى (والا) واگر ايكى طرف نك برى آزر اق بولماسه بلكم هرايكى طرف سفر مدت قدر بولسه ياكه هرايكى طرف سفر مدتندن آز بولسه (خيرت) خاتون اختيارلى بولور قايتماق ايله مقصود اورنيغه بارمق آراسنده (معهاولى) خاتون برله وليسى بولسون (اولا)

ياكه بولماسون (والعود) لكن شهرينه قايتماغي (احمد) ماقتالمش راقدر مقصود اورنيغه بارماقندن (وان كانت) واگر بولسه خاتون ايرى آيرغان وقتده ياكه اولگهن وقتده (في مصر) شهرده (تعتقد) عدة صاقلار (ثمة) شول شهرده (ثم) عدتي اوتيمك صوگنده (تخرج) چغار خاتون اول شهردن (بمحرم) محرم برله *

فصل بوفصل بالاني تربيه گه مستحق بولغوجي كمسه لرنك تربيه بيانده در. (الحضانه) صبي بالاني تربيه قيلماق (للام) آناغه در (بلاجرها) آناني تربيه گه كوچلا مينجه (طلقت) آناطلاق قيلنمش بولسون (اولا) ياكه طلاق قيلنماش بولسون (ثم) آنا صوگنده صبي بالاني تربيه قيلماق (امها) آنانك آناسينه دور (وان علت) واگر چه يوقاري آشده (ثم) آنانك آناسي صوگنده (ام ابيه) آناسي نك آناسيغه در (ثم) آناسي نك آناسي صوگنده (اخته) صبي نك قز قرده شينه در (لاب و ام) آنا بر آنا بر بولغوجي (ثم) آنا و آنا بر قز قرده شندن صوگ (لام) آنا بر قز قرده شينه در (ثم) آنا بر قز قرده شندن صوگ (لاب) آنا بر قز قرده شينه در (ثم) آنا بر قز قرده شندن صوگ (خالته) آناسي برله بر توغمه قز قرده شينه دور (كذلك) اول آنا بر و آنا بر آندين صوگ آنا بر آندين صوگ (ثم) آناسي برله بر توغمه قز قرده شندن صوگ (عمته) آناسي برله توغمه قز قرده شينه در (كذلك) اول آنا بر و آنا بر آندين صوگ آنا بر (بشرط حريتهن) بوذكر اي دولمش خاتون لرنك آزاد بولمق شرطى برله (فلاحق) بس صبي بالاني تربيه حقى بولماس (لامه) كنيز كگه (وام ولد) دخي ام ولد كگه (و) دخي صبي ني تربيه قيلماقده (النمية) كافره خاتون (كالمسلمة) مسلمان خاتوني كبيدر (حتى يعقل) صبي بالا عقل لنگانغچه (دينا) ديننى (وبنكاح غير محرم) صبي بالاغه محرم بولماش كمسه گه نكاح لنمق سببلى (سقط) توشه ر بو ذكر اي دولمش خاتون لردن (حقها) صبي بالاني تربيه حقى (وبمحرم) وصبي بالانك محرميگه نكاح لنمق سببلى (لا) تربيه حقى توشماس (كام) آنا كبي (نكحت) نكاح لندى (عه) بالانك آناسي برله بر توغمه اير كگه (وجدة) دخي آنانك آناسي كبي نكاح لندى (جده) بالانك آناسي نك آناسينه (ويعود) دخي قايتور (الحق) صبي بالاني تربيه حقى (بزوال نكاح) نكاح نك كيتوى سببلى (سقط به) توشوب ايدي بالاني تربيه حقى اول نكاح سببلى (ثم) ذكر اي دولمش خاتون لر يوق بولماق صوگنده تربيه حقى (للعصبات) صبي نك عصبه لاريغه در (على ترتيبهم) ميرائنده بولغوجي ترتيب لري اوزرينه (لكن لاتدفع) لكن بيروولماس (صبية) كچك بولغوجي قز بالاني (الى عصبه غير محرم) صبيه گه محرم بولماش عصبهغه (كمولى العتاقة) قز بالانك آناسي و آناسي آزاد ايتمش خواجه كبي (وابن العم) دخي قز بالانك آناسي برله بر توغمه اير

م صبيك قز قرده شينك حال كبي (منه) ه صبيك آناسي برله توغمه قز قرده شينك احوالى كبي (منه)
م و آنانك آناسي كبي نكاح لندى آنانك آناسينه (منه) م صبيك قز بالاني (منه)

قردهشی نك اوغلى كى (و) دخى صبيهى بىر ولاماس (فاسق) فاسق بولغوجى عصبهغه (ماجن) گناهغه توشودن چىر كىزما گوجى (ولايخير) دخى اختيارلى قىلنماس (طفل) ياش بالانى آناسىن و آناسىن قايوسنى تىلاسه آندە تورورغه (والام) و آنا (والدة) دخى آنانك آناسى ياكە آنانك آناسى (احق) لايقدىر (به) ياش اير بالاغه تربيه گە (حتى ياكل) ياش بالا آشاغانغاچە (ويشرب) دخى اچكانگەچە (ويلبس) دخى كىنگانگەچە (ويستنجى) دخى استنجا قىلغانغاچە (وحده) يالغوزى (و) دخى لايقدور (بالبنت) قز بالانى تربيه گە (حتى تحيض) حيض كورگەنگەچە (وعن محمد ره) دخى امام محمد رحمة الله عليه دن بر روايتده آنا برله ابيسى قز بالانى تربيه گە لايقدور (حتى تشهى) شهوة درجه سینه ايروشكانگەچە (وهوالمعتد) و امام محمد رحمة الله عليه نك بوسوزى اعتمادلى بولنمش (لفساد الزمان) زمانه اهلى نك بوزوقلى اوجون (وغيرهما) و آنا برله ابيسىن باشقه خاتون لر قز بالانى تربيه گە لايقدىر (حتى تشهى) شهوة درجه سینه ايروشكانگەچە (ولا تسافر) دخى سفر قىلنماس (مطلقة) طلاق قىلنمش خاتون (بولدها) بالاسى برلن (الا) مگر سفر قىلدور (الى وطنها الذى) آندای اورنى صارى (نكحها) نكاح لىدى اير اول خاتوننى (فيه) اول اورنك (وهنا) دخى بالا برله شونداى اورنغه سفر قىلماق (للام فقط) آناغه غنه در بس منع لن سن آندان باشقه كەسه بالا برله سفر گە جغار دىمكىن .

❖ فصل ❖ بوفصل ايردن نسب ثابت بولونك مبحثى بيانده در (اقل مدة الحمل) آدمى ده يوك نك آزاراق مدتى يعنى بالانك آناقارنده بولوى نك (ستة اشهر) آلتى آى لردى (واكثرها) دخى اول مدت نك كوبره گى (سنتان) ايكى يلدىر (فيثبت) بس ثابت بولور ايردن (نسب معتدة الرجعى) رجعى طلاقىن عده اچنده بولمش خاتون نك بالاسى نك نسبى (وان جاءت) واگرچه كىلتورسه ده خاتون (به) اول بالانى (لاكثر) كوبره ك عده اچنده (من سنتين) ايكى يلدىن (مالم تقر) خاتون اقرار قىلماش حالده (بهضى العدة) عده نك اوتمه كى برله (فيثبت) بس ثابت بولور (الرجعة) ايرنك طلاقىن قايتماق (و) اكر كىلتورسه خاتون بالانى (لاقل) حمل مدت نك آزاراغنده (منها) ايكى يلدىن (لا) ايرنك اول طلاقىن قايتوى ثابت بولماس (ومبتوتة) دخى باين طلاق قىلنمش خاتون بالاسى نك نسبى ايردن ثابت بولور (ولدته) توغردى اول بالانى (لاقل) حمل مدت نك آزاراغنده (منها) ايكى يلدىن (لا) ايردن اول بالانك نسبى ثابت بولماس توغرىق برله (لتمامها) ايكى يلدنك تمام بولمىغنده (الا) مگر ثابت بولور (بدعوة) بوبالا مدين ديب ايرنك دعوى قىلوى برلنگنه (ويحمل) ويوكلنور دعوى سببلى ايردن بالانك نسبى ثابت بولونى (على وطنها) ايرنك خاتوننى جماع قىلويغه (بشبهة) جماع نك درست لكىن گمان ايتىك سببلى (فى العدة)

م يعنى آنا برله اى (منه) ه علوقك طلاقىن صوگنى ظاهر بولوى اوجون (منه)

م علوق نك طلاقىن اول بولماق احتمالى بولوى اوجون (منه)

عدة اچنده (فاذا جحد) بس قايو وقت اير انكار ايتسه (ولادة زوجته) خاتونى نك بالاتوغرماقينه (ثبت) ثابت بولور خاتون نك بالاتوغرماق (بشهادة امراة) عدلو آزاد بولغوجى بر خاتون نك شهادتى برله .

﴿ فصل ————— ﴾ (تجب النفقة) واجب بولور بيه چهك و اچه چهك شيلار (والكسوة) دى كيه چهك شيلار (والسكنى) دى قرارلناچق اورون (على الزوج) اير اوزرينه (ولو صغيرا) و اگر چه اير كچك بولسه ده (لا يقدر على الوطى) جماع اوزره كوچى يتما گوچى (للمعسر) خاتون اوچون واجب بولور (مسلمة) مسلمان بولسه ده (او كافرة) ياكه كافره بولسه ده (او صغيرة) ياكه كچك بولسه ده (توطاً) جماع قيلنغوجى (بقدر حالهما) اير برله خاتون حالينه لايقلق برله (فقى الموسرين) بس اير برله خاتون هرايكسى باى بولقدسه واجب بولور (نفقة اليسار) بايلق اهللى نك نفقهسى (وفى المعسرين) وهر ايكسى فقير بولقدسه (نفقة العسار) فقيرلك اهللى نك نفقهسى (وفى الموسر) دى اير باى بولقدسه (والمعسرة) و خاتون فقيره بولقدسه (وعكسه) ومونك عكسندنه يعنى اير فقير بولقدسه و خاتون باى بولقدسه واجب بولور (بين الحالين) ايكي حال نك اورتاسندنه بولمش نفقه (ولو هى) و اگر چه خاتون بولسه ده (فى بيت اييهها) آتاسى يورطندنه (او مرضت) ياكه خاتون آورو بولسه ده (فى بيت الزوج) اير يورطندنه (لا) نفقه ايرگه واجب بولماس (لناشرة) ايرنى مكرره كورگوچى خاتونغه (خرجت) چقدى اول خاتون (من بيته) ايرى نك اويندن (بغير حق) چغوغه تيشلى حقندن باشقه (و) دى نفقه واجب بولماس (محبوسة) حبس ايدلمش خاتون اوچون (بدن) بورچ سببلى (و) دى واجب بولماس (مريضة) آورو خاتون اوچون (لم تزف) يبارولماس بولغوجى اير يورطيغه (و) دى واجب بولماس (مغصوبة كرها) غصب قيللمش خاتون اوچون كوچلك يونندن (و) دى واجب بولماس (حاجة) حج قيلغوجى خاتون اوچون (لامعه) ايرى برله بولمادى حالده (ولو كانت) و اگر بولسه حج قيلغوجى خاتون (معه) ايرى برله (فلها) بس ايرگه واجب بولور خاتون اوچون (نفقة الحضر) يورط نفقهسى (لا السفر) سفر نفقهسى واجب بولماس (ولا الكراء) دى خاتون اوچون تويه ككى شيلرنك اجرى واجب بولماس (وعليه) دى ايرگه واجب بولور (موسرا) اير باى بولدى حالده (نفقة خادم) برخدمت ايتوجى نك نفقهسى (لها) اول خادم خاتون نك بولغوجى (فقط) اگر خادمى بولماسه ايرگه خادم نفقهسى واجب بولماس (لا) واجب بولماس (معسرا) اير فقير بولدى حالده (على الاصح) درسترهك روايت اوزره (ولا يفرق) دى آيرولماس (بينهما) اير برله خاتون آراسين (بعجزه) اير نك قدرتسز بولوى سببلى (عنه) خاتونغه نفقه دن (وتؤمر) دى بويرولور خاتون اير نك نفقه دن قدرتسز بولوى سببلى (بالاستدانة) بورچ استهمك برله (عليه) اير اوزرينه (ومن) وقايو كمسه

اگر (فرضت) نفقه فرض و تقدیر قیلنسه (لعاره) فقیرلگی اوچون (فایسر) بس اول کمسه بایوسه (تیم) تمام قیلدر قاضی (نفقه یساره) اول کمسه نڭ بایلق حالینه لایق نفقه سنی (ان طلبت) اگر استاسه خاتون بایلق حالی نڭ نفقه سنی (وتسقط) دخی خاتون نڭ نفقه سنی نوشهر (فی مدة مضت) اوتگان مدت اچنده بیرلماش فقیرلک سببلی (الا) مگر توشماس (اذا سبق) اوتگان وقتده (فرض قاضی) نفقه نی بورچقه استه مک برله قاضی نڭ تقدیری (او رضیا) یا که ایر برله خاتون رضا بولشقان وقتده (بشیء) بر معین شی اوزره (فتجب) بس شول حالده واجب بولور قاضی طرفندن تقدیر ایدلش نفقه یا که اوزلری رضا بولش نفقه (لها مضی) اوتمش کون لر اوچون (ما داماً حیین) ایر برله خاتون هر ایکسی ترک بولغان حالده (فان مات) بس اگر اولسه (احدهما) ایر برله خاتونین بری (او طلقها) یا که ایر خاتوننی طلاق قیلسه (قبل قبض) خاتون ایردن برشی آلودن اول (سقط) توشار (المفروض) تقدیر ایدلش نفقه (الا) مگر توشماس (اذا استدانت) قایو زمان خاتون استه مش بولسه نفقه نی (بامر قاضی) قاضی نڭ بویرغی برله (ولا تسترد) دخی قایقارلماش خاتونین (معجلة مدة) آلداغی مدت اوچون آشقدرلش نفقه نی (مات احدهما) اولدی ایر برله خاتونین بری (قبلها) اول مدت اوتودن اول (ونفقة عرس القن) و نکاح لنورغه رخصت بیرلماش قل خاتون نڭ نفقه سی (عليه) واجب بولور قل اوزرینه (وبیاع) دخی قل صائلور (فیها) نفقه حقنده (مرة) بر مرتبه (بعد اخرى) ایکنچی مرتبه صائلماق صوئنده (و) دخی صائلور قل (فی دین غیرها) نفقه دن باشقه بوروچده (مرة) برگنه مرتبه (وتجب) دخی واجب بولور ایرگه (سکناها) خاتوننی قرارلندرمق (فی بیت) آدمی تورورغه صلاحیتلی بولمش اورنده (لیس فیه) بولماس اول اورنده (احد) هیچ بر کمسه (من اهلها) ایرنڭ اهلندن (ولو) وا گرچه بولسه ده اول بر کمسه (ولده) ایرنڭ بالاسی (من غیرها) بوخاتونغه باشقه خاتونین (الا) مگر اول اورنده باشقه کمسه بولور (برضاها) خاتون نڭ رضالغی برلنگنه (وبیت مفرد) لکن برئوی (من دار) ایله ندروب آلمش داردن (له) بولغوچی بولور اول ئوی نڭ (غلق) بیگی (کفاها) اول خاتونغه یتکوچی بولور (وله) وروا بولور ایرگه (منع والديها) خاتون نڭ آنا آناسنی منع ایتمک (وولدها) دخی اول خاتون نڭ بالاسنی منع ایتمک (من غیره) بو ایرگه باشقه ایردن بولغوچی (من الدخول) کر ممکن (عليها) خاتون اوزرینه (الا) منع ایتمک روا بولماس (من النظر) قاراودن (اليها) خاتون صاری (و) دخی منع ایتمک روا بولماس (کلامها) خاتون برله سویله شمکنی (متی شأوا) قایو زمانده تله سه لرده (وقیل) دخی ایتولندی (لا یمنع) ایر خاتوننی منع قیلماس دیب (من الخروج) چغودن (الی الوالدین) آنا آنا صاری (ولا) دخی منع قیلماس دیب (من دخولها) آنا آنانڭ

کرمکنن (علیها) خاتون اوزرینه (کل جمعة) هر بر جمعه ده یعنی بقی کونده (و) دخی منع روا بولمیش (فی محرم) محرم صاری چغوده وخاتون اوزره کونده (غیرهما) آنا آناسندن باشقه بولغوجی (کل سنة) هر بر یلده (وهو) وبوقیل سوز (الصحيح) درست سوزدر (ویفرض) دخی تقدیر قیلور قاضی (نفقة عرس الغایب) شهردن غیب بولغوجی ایر خاتونی نڭ نفقه سنی (وطفله) دخی کچک بالاسینڭ نفقه سنی (وابویه) دخی آنا آناسی نڭ نفقه سنی (فی مال له) غیب کهمسه گه مخصوص مالده (من جنس حقهم) اول مال ذکر ایدلمش کهمسه لرنڭ حقى جنسندن بولغوجی (فقط) بس منع لرن سن ذکر ایدلمش کهمسه لرنڭ حقى جنسندن بولمیش مالنده نفقه لرن قاضی تقدیر ایتهر دیمکن (عن مودع) اول غیب کهمسه گه مخصوص مال بولغوجی امانت قویلیمش کهمسه قاتنده (اومضارب) یا که فائده اورتاق بولمق اوچون صاتوغه مال آلغوجی کهمسه قاتنده (اومدیون) یا که بورچقه آلمش کهمسه قاتنده (ان اقر) اگر ذکر ایدلمش کهمسه لرنڭ هر بری اقرار قیلسه (به) قاتلارنده مال نڭ بارلغی برله (و) دخی اقرار قیلسه هر بری (بالنکاح) خاتون برله ایر آراسنده نکاح نڭ بارلغی برله (او علم القاضی) یا که قاضی اوزی بلسه (بنلک) بو ذکر ایدلمش شیلرنڭ هر بری (و یحلفها) دخی خاتونغه یمین ایتدر (انه) درست کده اول غیب ایر (لم یعطها) بیرمدی اول خاتونغه (النفقة) تیشلی نفقه نی دیب (ویکفلها) دخی قاضی نفقه برله خاتوندن کفیل آلور یعنی اگر حاضر بولوب نفقه اوچون بیرلش مالنی صوراسه اول مالنی غیب بولغوجی ایرگه توله رگه کوچی یتکوجی کهمسه نی (لا) نفقه نی تقدیر ایتماس قاضی ذکر ایدلمش کهمسه لر قولنده بولغوجی مالده (باقامة بیته) خاتون نڭ گواه تورغوزماق برله (على النکاح) نکاح اوزرینه (ولا) دخی تقدیر ایتماس خاتون نڭ نفقه استه مکی سببلی (ان لم یخلف) اگر غیب کهمسه قالدیرماسه منزلنده (مالا) مالنی (فاقامت بیته) بس خاتون گواه تورغوزسه نکاح اوزرینه (لیفرض) قاضی نفقه تقدیر ایتمک اوچون (علیه) ایر اوزرینه (ویامر) دخی قاضی امر ایتمک اوچون خاتونغه (بالاستدانة) بورچ استه مک برله ایر اوستینه (ولا یقضى) دخی حکمه قیلماس قاضی خاتون گواه تورغوزماق سببلی (به) نکاح برله (وقال زفر) لکن ایتدی زفر بن هذیل رحمة الله علیه (یقضى بالنفقة) قاضی حکم قیلور نفقه برله (لا) حکم قیلماس (بالنکاح) نکاح برله دیب (وعمل القضاة) وقاضی لرنڭ عملی (اليوم) بو زمانه ده (على هذا) امام زفر سوزی اوزرینه در (للحاجة) آدمی لرگه ضرورة اوچون (ولمطلقه) الرجعی) دخی ایرگه واجب بولور رجعی طلاق قیلنمش خاتون اوچون (والباين) دخی باین طلاق قیلنمش خاتون اوچون (والمفرقة) دخی آیرلش خاتون اوچون (بلا معصية) خاتون

طرفین بولمیش گناه سر (کخيار العتق) آزادلق اختیاری کبی (والبلوغ) دخی بالغلق
اختیاری کبی (والتفریق) دخی آیرماق کبی (لعدم الکفاءة) ایر برله خاتون آراسنده
تیکلک یوقلوغی اوچون (النفقة) کییه چهک و بیه چهک شی لر عادتجه (والسکنی) دخی قرارلناچق
اورون یعنی آدمی توررغه صلاحیتلی بولمیش ثوی (لا) نفقه واجب بولماس (لمعتدة البوة)
اولمین عدة اچنده بولمیش خاتون (والمفرقة) دخی آیرلمش خاتون اوچون (لمعصية)
خاتون طرفین بولمیش گناه سببلی (کالردة) مرتده بولوی کبی (وتقبيل ابن الزوج) دخی ایرنلک
ایکنچی خاتونن بولمیش اوغلنی اویمه ک کبی (وردة معتدة الثلث) دخی اوچ طلاقین عدة
اچنده بولمیش خاتونلک مرتده بولوی (تسقط) نفقه نی توشورور (لا) توشورماس (تمکینها) خاتونلک
اوزینه ایرکلی قیلماغی (ابنه) ایرینلک ایکنچی خاتونن بولمیش اوغلنی (ونفقة الطفل)
دخی یاش بالانلک نفقه سی (فقیرا) یاش بالافقییر بولدی حالده (على ابيه) بالانلک آناسی
اوزرینه در (لا یشارکه) یاش بالانلک نفقه سنده آتاغه شریکک قیلماس (احد) هیچ برکشی
(کنفقة ابويه) آناسی نلک و آناسی نلک نفقه سی بالاغه واجب بولوده بالاغه هیچ برکسه شریکک
قیلماغی کبی (وعرسه) دخی خاتونلک نفقه سی واجب بولوده ایرگه هیچ برکشی شریکک قیلماغی
کبی (ولیس علی امه) ولزم بولماس بالانلک آناسیغه (ارضاعه) بالانی ایوزمهک (الا) مگر لازم
بولور (اذا تعينت) انا بیلکولنگان وقتده ایوزوگه وجه لردن بروجه سببلی بالا باشقه کمسه نلک
سوتنی اییمه دکی کبی (ويستاجر الالب) دخی یالغه آلور آنا (من) آندای خاتوننی (ترضعه)
ایوزور اول بالانی (عندها) آنا قاتنده (ولو استاجرها) واگر ایر آنانی یالغه آلسه (منکوحه)
اول آنا ایرنلک نکاحلنمش خاتونی بولدی حالده (او معتدة) یاکه عدة اچنده بولدی حالده
(من رجعی) رجعی طلاقین (لترضعه) اول آنا بالانی ایوزمک اوچون (لم یجز) یالغه آلماق
روابولماس واگر آنا اجر برله ایوزسده اجرگه مستحق بولماس (وفي المبتوتة) و اوچ طلاق قیلنمش
آنانی یاکه باین طلاق قیلنمش آنانی یالغه آلونلک روالغنده (روایتان) ایکی روایتدر یعنی
ظاهر روایتده درست وحسن بن زیاد روایتنده درست بولماس (و) اگر آنانی یالغه آلسه ایر
(لارضاعه) یاش بالانی ایوزمهک اوچون (بعد العدة) عدة سوکنده (اولابنه) یاکه اوغلنی
ایوزمهک اوچون (من غیرها) بالا آناسیغه باشقه خاتونن بولغوجی (صح) یالغه آلوی روابولور
(و) ذکر ایدلمش ایکی صورتلک هر برنده (هی) آنا یالغه آلوده (احق) لایقدر (من الاجنبية)
یات خاتوننی یالغه آلودن (الا) مگر آنانی یالغه آلو لایقی بولماس (اذا طلبت) آناسته گان وقتده
(زیادة اجر) یات خاتون اجرندن آرتق اجرنی (ونفقة البنت) دخی قز بالانلک نفقه سی (بالغة)
بالغه بولدی حالده (والابن) دخی اوغلنلک نفقه سی (زمنًا) جایمنده بولدی حالده (على)

م بالانلک مالی بولماق سببلی یاکه بالانلک بای بولمیش آناسی یوقلق سببلی یاکه یالغه آلورغه ایوزوجی یوقلق سببلی (منه)
ه یعنی اوچ طلاقین یاکه باین طلاقین عدة اچنده بولمیش آنا (منه)

(الاب) آنا اوزرينه واجبدر (خاصة) مخصوص بولدى حالده (وبه) وبوروايت برلنگنه (يفقى) فتوى بيرلور (وعلى الموسر) دى واجب بولور باي كمسه اوزرينه (يسار الفطرة) فطره بايلقى كى (نفقة اصوله الفقراء) فقير بولغوجى آتارى نى وبابالرينى نفقهسى (بالسوية) برابرلك برله (على الابن) اوغلغه (والبنت) دى قزغه (ويعتبر) دى اعتبار قيلنور (فيها) آتاسينه وباباسينه نفقهده (القرب) ياقلىق (والجزئية) دى جزئلك (لا) اعتبار ايدلماس (الارث) ميراث آلاق (ففى من) بس آنداي كمسهده (له) بولغوجى بولور اول كمسه نى (بنت) قزى (وابن ابن) دى اوغلنى اوغلى (على البنت) بوسورتده نفقه واجب بولور قز اوزرينه (وفى) دى آنداي كمسهده بولغوجى بولور اول كمسه نى (ولد بنت) قزى نى بالاسى (واخ) دى اوزى نى توغمه اير قردهشى (على ولدها) بوسورتده نفقه واجب بولور قزى نى بالاسى اوزرينه (ونفقة كل ذى رحم) دى هر بر رحم اياسى قردهشنى نفقهسى (مهرم) اول قرداش مهرم بولغوجى (صغير) كچك اير بولغوجى (او بالغه) ياكه بالغه قز بولغوجى (فقيرة) فقيره بولغوجى (او ذكر زمن) ياكه جايينده اير بولغوجى (او اعمى) ياكه صوقر بولغوجى (على قدر الارث) ميراث آلورى قدر واجب بولور (ويعتبر) دى اعتبار ايدلور (فيها) رحم اياسى قردهشنى نفقهسنده (اهلية الارث) ميراث آلوغه اهل بولماق لرى (لا) اعتبار ايدلماس (حقيقته) شك سز وارث بولجىلىق لرى اولمىكن اول معلوم بولمادى اوچون (ففقه من) بس آنداي كمسه نى نفقهسى (له) بولغوجى بولور اول كمسه نى (خال) آناسى ايله بر توغمه اير قردهشى (وابن عم) دى آتاسى ايله بر توغمه اير قردهشنى اوغلى (على الحال) بوسورتده نفقه واجب بولور آناسى ايله بر توغمه اير قردهشى اوزرينه (ولانفقة) دى نفقه واجب بولماس هيچ كمسه اوچون (مع الاختلاف دينا) ايكى كمسه نى آراسنده دين جهتنن خلالق بولماق برله (الا) مگر واجب بولور (للزوجة) خاتون اوچون (والاصول) دى آنا آنا اوچون (والفروع) دى بالالار اوچون (ولا) دى نفقه واجب بولماس (على الفقير) فقير كمسه گه هيچ كمسه اوچون (الا) مگر واجب بولور (لها) خاتون اوچون (وللفروع) دى بالالار اوچون (ولا) دى واجب بولماس (لغنى) باي بولغوجى هيچ كم اوچون (الا) مگر واجب بولور (لها) خاتون اوچون گنه يعنى خاتون نى قدر باي بولسهده نفقهسى ايرگه واجب بولور (وباع) دى ساتار (الاب) آنا (عرض ابنة) غيب بولغوجى اوغلىنىق متاعنى (لا) ساتماس (عقاره) اوغلىنىق يىرونى ويغاچ كى شيلرنى (لنفقته) اوزى نى نفقهسى اوچون (ولا) دى ساتماس آنا اوغلى نى مالنى (لدين له) اوزى نى بورچى اوچون (عليه) اوغلىنىق ضررينه (سواها) نفقهدن باشقه (ولا الام تبيع) دى ساتماس آنا (ماله) اوغلىنىق مالنى (لنفقتها) اوزى نى نفقهسى اوچون اگرچه اوغلىنىق مالى عقار

م يعنى رحم اياسى قردهشلى اوزرينه نفقه بيرمهك واجب بولور رحم اياسى قردهشلى ميراث آلورى قدر (منه)

بولماسده (وضمن) دخى تولار (مودع الابن) اوغلنىڭ امانت قويلمش كىمىسى (لو انفعها) اگر صرف قىياسه اول امانتنى (على ابويه) اوغلنىڭ آنا آناسى نىڭ نفعىسىنە (بلا امر قاض) قاضىدىن امرىز (لا الابوان) آنا بىرلە آنا تولامىز (لو انفعها) اگر صرف قىيلسەلر (ماله) اوغلنىڭ مالنى نفعەلر يىنە (عندهما) امانت بولغۇچى اول مال آنا بىرلە آنا قاتىدە (واذا قضى) وقايىر وقت حىكم قىيلسە قاضى (بنفقة غير العرس) خاتوندىن باشقە كىمىسىنىڭ نفعىسىنى بىرىمك بىرلە (ومضت) اوتسە حىكمىمىزنىڭ نفعىنى بىر مابىنچە (مدة) زمان (سقط) حىكمىمىزنىڭ بىر مابىنچە نفعىسى توشەر يەنى اوتىش مەدە اوچون نفعە بىرىمك ھېچ كىمىسىگە لازىم بولماس (الا) مگر لازىم بولور (ان ياذن القاضى) قاضى رىخت ايتىدىكەن نفعەگە مستحق كىمىسىگە (بالاستدانة) بۇرچقە استەمك بىرلە (ونفقة المملوك) دخى مىلك بولنىش قىلىڭ نفعىسى (على سيده) واجب بولور خواجهسى اوزرىنە (فان ابى) بس اگر منع لىسە خواجه نفعە بىرىمىدىن (كسب) قىل كىسب ايتەر (وانفق) وكىسب ايتىش مالنى نفعەسىنە صرف قىلور (وان عجز) واگر قىل ايتىمىسە كىسب ايتىدىن (امر) خواجهنى بىرورولور (ببيعه) اول قىلنى ساتماق بىرلە *

کتاب العتاق

بۇ كىتاب آزاد بولونىڭ يەنى قىل قىلدىن چىغونىڭ حىكملىرى بىيانىدىن (يصح) آزادلىق درست بولور آزاد ايتىمىك بىرلە (من حر) آزاد كىمىسىدىن (مكلف) عقللى بالغ بولغۇچى (بصريح لفظه) آزاد ايتىر اوچون استعمال ايدىلگۇچى لفظ نىڭ ضريحى بىرلە (بلانية) آزاد ايتىش نىيت كە توقتاوسىز (كانت حر) سىن آزادىن لفظى كىبى (او معتق) ياكە آزاد بولنىش سىن لفظى كىبى (او عتيق) ياكە آزادلىق ثابت بولنىش سىن لفظى كىبى (او اعتق) ياكە آزاد قىلدىم مەن سىنى لفظى كىبى (او حرر) ياكە آزاد بولنىش سىن لفظى كىبى (او حررتك) ياكە آزاد قىلدىم مەن سىنى لفظى كىبى (او هدا مولاي) ياكە بومىنىم آزاد ايدىلىش لفظى كىبى (او يامولاي) ياكە اى مىنىم آزاد ايدىلىش لفظى كىبى (اور اُسك حر) ياكە سىنىڭ باشىڭ آزاد لفظى كىبى (و) دخى آزاد ايتىمىك درست بولور (نحوه) ذكر ايدىلىش لفظ بىرلە (مما) آنداي لفظىدىن (عبر) تعبير قىلنور (به) اول لفظ بىرلە (عن البدن) تىنىڭ كىلىدىن يوز كىبى وموين كىبى وجان كىبى (و) دخى آزاد ايتىمىك درست بولور (بكنائته) آزاد ايتىر اوچون استعمال ايدىلگۇچى لفظ نىڭ كىنايەسى بىرلە (ان نوى) اگر آزاد ايتىش نىيت قىياسە آزاد لىقنى (كلامكلى عليك) مىڭا مخصوص مىلك يوق سىنىڭ اوزرىنە لفظى كىبى (ولا سبيل) دخى مىڭا مخصوص يول يوق سىنىڭ اوزرىنە لفظى كىبى (ولارق) دخى مىڭا مخصوص قىللىق يوق سىنىڭ اوزرىنە

لفظى كىبى (وخرجت من ملكى) دى چىقودۇڭ سىن مېنىم ملكىمىن لفظى كىبى (وخليت سبيلك) دى بوش قىلدىم مېنىڭ يولكىنى لفظى كىبى (و) دى عقللى بالغ كەسەڭ (لامتە) كىنيزەگىنە (قد طلقك) تحقيق يباردم مېنى سىنى لفظى كىبى (و) دى آزاد ايتىمك درست بولور (بهذا ابني) بومىنم اوغلم دېمك برله (للاصغر) آزاد ايتوچىدىن ياشىدۇ كچك كەسەگە (والاكبر) دى ياشىدە اولوغ كەسەگە (لا) آزاد ايتىمك درست بولماس (بيا ابني) اى مېنىم اوغلم لفظى برله (ويا اخی) وای مېنىم قوردهشم لفظى برله (و) دى درست بولماس (لاسطانلى عليك) مىڭا مخصوص قول و قدرت يوق سىنىڭ اوزرىڭا لفظى برله (ولفظ الطلاق) دى درست بولماس طلاق لفظى برله يعنى طلاق قىلدىم مېنى سىنى دېمك كىبى (و) دى درست بولماس (كناية) طلاق نڭ كنايةسى برله (مع نية العتق) آزاد ايتونى نيت برله بولسەدە (و) دى درست بولماس (انت مثل الحر) سىن آزاد كەسەڭ ئىكەن مېنى دېمك برله (بخلاف ما انت الاحر) ايماس سىن سىن لىكن آزاد سىن دېمك نڭ خىلاپچە يعنى بولفط برله آزاد ايتىمك درست بولور (ومن ملك) وقايو كەسە اكر ملك لىنسە (ذارحم محرم) رحم اياسى بولمىش محرمىنى (ادعتق) ياكە آزاد قىلسە (لوجه الله) الله تعالى اوچون ياكە رضالغى اوچون (اوللشيطان) ياكە شيطان اوچون (اوللصنم) ياكە پوطا اوچون (او مكرها) ياكە كوچلنمىش بولدىغى حالە (اوسكران) ياكە ايسرك بولدىغى مالە (اواضاف) ياكە نسبت ايتسە (عتقه) قىلنىڭ آزادلغىنى (الى ملك) ملك صارى (اوشرط) ياكە بر شرط صارى (ووجد) وملك ياكە شرطى تابلسە (عتق) اول قل آزاد بولور يعنى « من ملك » لفظى موڭغندە ذكر ايدىولمىش صورەلرنىڭ ھر بىرىدە (كعبد) شونداى قىلنىڭ آزاد بولوى كىبى (لحرى) حربى اوچون بولغۇچى (خرج) اول قل چىقودۇغى وقتە (الينا) اسلام يورطى صارى (مسلما) مسلمان بولدىغى حالە (والحمل) وانا قارىنداغى (يتبع) ايرىر (امه) آناسى (فى الملك) ملك بولسۇدە (والرق) دى دى قل بولسۇدە (و) دى بالا آناسى ايرىر (فى العتق) آزاد بولسۇدە (وفروعه) دى آزاد بولونىڭ فرع لىرىدە مكاتب بولو كىبى ومدير بولو كىبى (الا) مگر بالا آناسىدە ايرىر ماس (ان ولد الامه) درستلىكە كىنيزەڭنىڭ بالاسى (من مولاها) كىنيزەڭنىڭ خوجەسى طرفىدىن بولغۇچى (حر) آزاد لودرىعىنى آناسىدە ايرىرتوب قىلدىن صايولماس *

❦ فصل ❦ بوفصل قىلنىڭ بعض حصەسىنى آزاد ايتونىڭ كەملىرى بيانىدەدر (ان اعتق) اگر خواجه آزاد قىلسە (بعض عبده) قىلنىڭ بعض جزئىنى (صبح) آزاد قىلوى درست بولور (وسعى) وكسب ايتەر قىل (في بابقى) قالمىش جزئىدە اوزنى آزادلىغى چىقارمىق

اوچون (وهو) دخی بعض جزئی آزاد بولنمش قل (کالمکاتب) آزادلغی معین شیء اوتاوگه یازو بیرلش قل کبی (بلارد) قایتودن باشقه (الی الہک) خواجہ نلک ملک صاری (لوعجز) اگر قل کسب ایتودن عاجز بولسه یعنی مکاتب کسب ایتودن عاجز بولقدہ قل لغتہ قایتدغی کبی بعضی جزئی آزاد ایتولمش قل کسبدن ایننگودی سبیلی قل لغتہ قایتداس (وقالا) وامام ابو یوسف برله وامام محمد رحمہ اللہ علیہما ایتدی لر بعضی جزئی آزاد ایتولمش قل نلک (عتق کله) بارچہ جزئی آزاد بولور دیب (ولو اعتق) واگر آزاد قیلسه (شریک) قلده الرش بولغوجی کمسه (حظه) قلده بولمش الوشنی (اعتق الآخر) آزاد قیلور ایکنچی شریک اول قلدن اوزی نلک الوشنی (واستسعی) یا که کسب قیلدر اول قلنی اوز الوشنی نلک قیمتندہ (اوضمن) یا که تولہ تور (المعتق) آزاد ایتوجی شریکندن (موسرا) آزاد ایتوجی بای بولدغی حالده (قیمہ حظہ) اوز الوشنی نلک قیمتنی (لا) تولہ تماس (معسرا) آزاد ایتوجی فقیر بولدغی حالده (والولاء) دخی یاقنلق اول قلدن میراث آلودہ (لہا) ثابت بولور حصہ لری قدر ہر ایکوسینہ (ان اعتق) اگر ایکنچی شریک الوشنی آزاد ایتسہ (واستسعی) یا کہ الوشنی نلک قیمتندہ کسب قیلدرسہ (و) دخی اول قلدن میراثندہ یاقنلق ثابت بولور (للمعتق) آزاد ایتوجیگہ (ان ضمنہ) اگر اوز حصہ سیدن قیمتنی شریکندن تولہ تسہ (ورجع) لکن قایتور آزاد ایتوجی (بہ) تولہ نمش بہا برلہ (علی العبد) قل اوزرینہ (وقالا) وایتدی امام ابو یوسف وامام محمد رحمۃ اللہ علیہما بر خواجہ الوشنی آزاد ایتدک صورتندہ (لہ) روا بولور ایکنچی خواجہ غہ (ضیانہ) آزاد ایتوجی خواجہ دن تولہ تہ کی (غنیاً) بای بولدغی حالده (و) دخی روا بولور (السعیۃ) قلنی کسب قلدرمقی (فقیراً) آزاد ایتوجی خواجہ فقیر بولدغی حالده (فقط) بس آزاد ایتوجی خواجہ تولہ نمش قیمتنی برلہ قل اوزرینہ قایتداس (والولاء) واول قلدن میراث آلودہ یاقنلق (للمعتق) آزاد ایتوجی خواجہ بولور (ومن ملک) وقایو کمسہ اگر ملک لفسہ (ابنہ) اوغلنی (مع آخر) ایکنچی کمسہ برلن (عتق) آزاد بولور (حصتہ) اوغلغہ ملک لنگوجی کمسہ نلک الوشنی (ولم یضمن) لکن شریکی نلک حصہ قیمتین شریکینہ تولہ مز اگرچہ بای بولسہ دہ (وقالا) وایتدی امام ابو یوسف برلہ امام محمد رحمہ اللہ علیہما (ضمن) شریکی نلک حصہ سی قیمتن تولہ (غنیاً) بای بولدغی حالده (الا) مگر تولہ مز ہر گیز (فی الارث) اوغلنی میراث سبیلی ملک لفسہ دیب (وان قال) واگر ایتسہ بر کمسہ (لعبدیہ) ایکی قلینہ (احد کما حر) سز ایکیین برہ وگز آزاد دیب (فخرج) بش چقسہ (واحد) برہوسی (ودخل) دخی کرسہ خواجہ قاتینہ (ثالث) اوچونچی قلی (فاعاد) بس قایتارسہ خواجہ سز ایکیین بروگز آزاد دیکنی (ومات)

• یعنی ایکنچی شریک اوز الوشنی نلک قیمتنی نلک آزاد ایتوجی شریکندن تولہ تسہ قلدن میراث آلودہ یاقنلق آزاد ایتوجیگہ
 م یعنی اوز حصہ سی نلک قیمتنی (منہ) م آزاد ایتوجی (منہ) ۹ • قات بولور (منہ)

وخواجه اولسه (بلايان) قابوسين آزاد ايتد كين بيان سز (عتق) آزاد بولور (من ثبت)
 خواجه قاتنده ثابت بولمش قلن (ثلثة ارباعه) دورت اولوشى نك اوجسى (و) دخى آزاد
 بولور (من كل) هر برونن (من غيره) خواجه قاتنده ثابت بولغوجيغه باشقه قلن (ربع نصفه)
 هر برى نك يارومى (وعند محمد) وامام محمد رحمه الله عليه قاتنده آزاد بولور (من دخل)
 صوكره كرمش كمسه نك دورتن برى (وان قال) واگر ايتسه خواجه (ذلك) سز ايكيين
 بره وگز آزاد ديمكى (فى مرضه) آورو حالنده (ولم يجر) لکن روا كورماسه آورو كمسه نك
 آزاد ايتوين (وارث) آورو كمسه گه وارث بولغوجى (جعل) قيلنور (كل عبد) هر بر قلنى
 (سبعة) يتى حصه (وعتق) و آزاد بولور (من ثبت) خواجه قاتنده ثابت بولمش قلن
 (ثلثة) يتى حصه دن اوج الوش (ومن كل) دخى آزاد بولور هر بره نون (من غيره) خواجه
 قاتنده ثابت بولغوجيغه باشقه قلن (سهمان) يتى حصه دن ايكي الوش (وعند محمد ره)
 وامام محمد رحمه الله قاتنده قيلنور (كل) هر بر قلنى (سنة) آلتى حصه (و) بو حينده (عتق)
 آزاد بولور (من خرج) قچمش قلن (سهمان) ايكي الوش (ومن ثبت) وخواجه قاتنده ثابت
 بولمش قلن آزاد بولور (ثلثة) آلتى حصه دن اوج الوش (ومن دخل) وخواجه قاتينه كرمش قلن
 آزاد بولور (سهم) بر الوش (وسعى) دخى كسب قيلور (كل) ذكر ايدلمش قل لردن هر برى (فى الباقي)
 قالغوجى حصه لرنده (والوطى) وايكى خاتونن برينه جماع قيلمق (والموت) دخى ايكي خاتونن
 بره وسى اولمهك (بيان) بياندر (فى طلاق مبهم) بلومسز بولغوجى طلاقده يعنى ايكي خاتونى بولمش كمسه
 سز ايكيين بره وگز طلاقدر ديمكى صوكنده بر خاتونينه جماع قيلماق ايكنچى خاتوننى طلاق قيلدغنى
 بيان بولور طلاق قيللمش خاتونغه جماع حرام بولوى اوچون (و) دخى بر خاتون نك اولمهكى
 اولماش خاتوننى طلاق قيلدغنى بيان بولور اولمش خاتونغه طلاق توشوى محال بولدغى
 اوچون (كبيع) صاتونك بيان بولوى كى (وموت) دخى اولونك بيان بولوى كى
 (واستيلاد) دخى بالا توغرونك بيان بولوى كى (وهبة) دخى هبه قيلونك بيان بولوى
 كى (وصدقة) دخى صدقه قيلونك بيان بولوى كى (مسلمتين) هبه برله صدقه نك هر برى
 قابشورلمش بولدغى حالده (فى عتق مبهم) بلومسز بولغوجى آزادلقده (دون وطفى)
 جماع نك بيان بولوين باشقه (فيه) بلومسز بولغوجى آزادلقده (والشهادة) دخى گواھلىق
 بيرمهك (باعتق المبهم) بلومسز بولغوجى آزادلىق برله (باطل) بوشدر من له الحق بلومسز
 بولوى اوچون (لا) شهادة بيرمك باطل بولماس (الطلاق المبهم) بلومسز بولغوجى طلاق برله
 بو اورنده شهاده حق تعالى غه شهاده بولوى اوچون بس بو خصوصده ايرنى كوچله نور بيان اوزرينه*
 *فصل ويعتق و آزاد بولور (بان دخلت) اكر كرسك سمين دارغه (فكل

مملوك) بس هر برملك بولنمش قل (لى) ميكا مخصوص بولغوجى (يومئذ) دارغه كرگان زمانده (حر) آزاد در ديمهك برله (من) آندای قل آزاد بولور (له) آزاد ايتوجيگه ملك بولغوجى (حين دخل) دارغه كرگان زمانده (ملكه) خواجه اول قلنى ملك لنمش بولسون (وقت الحافى) يمين وقتنده (اوبعد) ياكه يمين صوگنده (و) لکن آزاد بولور ذكر ايدلش يمين صورتنده (بلايومئذ) دارغه كرگان زمانده ديمه كنى ذكر ايتماينچه (من) آندای قل (له) آزاد ايتوجيگه ملك بولغوجى (وقت ملفه) خواجه نلڭ يمينى زمانده (فقط) بس منع لن سن يمين صوگنده ملك بولش قلى آزاد بولور ديمهكن (لا) آزاد بولماس (الممل) آناقارنده بولش بالا (بكل مملوك) هر بر ملك بولنمش قل (لى) ميكا (ذكر) اير بولغوجى (حر) آزاد در ديمهك برله آنا اچنده بولش بالا آنانلڭ براعضاسى حكمنده بولوى اوچون (ومن) وقايو قل اگر (اعتق) آزاد قيلنسه (على مال) حاضر بولش مال اوزرينه (اوبه) ياكه بوقدر مال برابرينه يعنى ملك درهم لر برابرينه ديمهك كى (فقبل) بس قبول ايتسه قل شول مالنى شول مجلسده ياكه ايشتكان مجلسده (عتق) اول قل آزاد بولور (والمال) دخى شرط ايدلش مال (دين) بورچدر (عليه) قبول ايتوجى قل اوزرينه (والمعلق عتقه) دخى آزاد بولوى چروماشلش قل (بالاداء) مال اوتده وگه (ماذون) رخصت بيرولش قلدر صاتو ايتماگه (انادى) اگر اول قل مالنى اوتاسه (عتق) آزاد بولور (لامكاتب) مكاتب توگلدن يعنى آزاد بولوى مال اوتاوگه چروماشلش قلنلڭ حكمى مكاتب حكمى بولماس (وفى) وخواجه نلڭ ايتمه كنده (انت حر) سين آزاد سن (بعدموتى) مينم اولمه كم صوگنده (بالق) ملك درهم لر برابرينه ديمهك مثلاً (ان قبل) اگر قبول ايتسه قل ذكر ايدلش مكنى (بعدموته) خواجه نلڭ اولمه كى صوگنده (واعتقه) و آزاد قيلسه اول قلنى (الوارث) ميت نلڭ وارثى (عتق) اول قل آزاد بولور (والا) واگر اول قل مكنى قبول قيلماسه دخى وارنده آزاد قيلماسه (لا) اول قل آزاد بولماس (وان حرره) واگر خواجه قلنى آزاد قيلسه (على خدمته) قل نلڭ خدمتى اوزرينه (سنة) بريل (فقبل) بس قبول ايتسه قل بريل خدمتنى (عتق) قل آزاد بولور شول حيندوك (ويخدمه) دخى اول قل خدمت ايتدر خواجه غه (سنة) بريل (فان مات) بس اگر اولسه (مولاه) اول قل نلڭ خواجه سى (قبلها) بريل خدمت ايتودن اول (يجب) واجب بولور (قيمته) اول قل نلڭ بهاسى (وعند محمد) وامام محمد رحمة الله عليه قاتنده واجب بولور (قيمه خدمته) اول قل نلڭ نيكله شى خدمتى نلڭ قيمتى .

فصل من اعتق قايو كهمسه اگر آزاد قيلسه (بعدموته) اوزى نلڭ اولمه كى صوگنده (مطلقاً) هيچ شى برله قيد لماينچه يعنى مينم اولد كم صوگند سين آزاد سن ديمه (او)

ياكه اولومنى قىدلسه (الى مده) برمده صارى (غلب) غالب و كوب بولور (موتە) آزاد
 ايتوچى نىڭ اولوى (قىلما) اول مىدىن اول (مدبر) خوجەنىڭ اولى صوڭىدە آزاد
 بولنىش قىلار (لايباع) اول قل ساتولماس (ولايوھب) دخى ھبە قىلنماس (ويستختم) لکن
 خدمت ايتدولور (ويستاجر) دخى اول قلى اجارگە بىرولور (والمدبرە) دخى مينم اولدکم
 صوڭىدە آزادسن ديولمىش كنىزەك (توطاء) جھاق قىلنور (وتنكخ) دخى نكاح قىلنور (وان مات)
 واگر اولسە (سيده) مدبر قىلنىڭ خواجهسى (عتق) اول قل آزاد بولور (من ثلث ماله)
 خواجهنىڭ بورچىن اوتەمك صوڭىدە قالمىش مالىنىڭ اوچىن بىرىدىن (وسعى) دخى مدبر
 قل كسب قىلور (فيما زاد) ترك مالنىڭ اوچىن بىرىدىن آرتىمىش حصەسىدە (وان استغرق) واگر
 چولغاسە مدبر قىلنى (دينه) خواجهنىڭ بورچى (ففى طه) بس كسب قىلور مدبر قل قيمتىنىڭ
 ھربىر حصەسىدە (وان قال) واگر ايتسە خواجه (ان مت) اكر اولسەم (فى مرضى هذا) شوشى آورمەدە دىب
 (اوفى هذه السنة) ياكە شوشى يلدە بس سىن آزاد سن دىب (صح) درست بولور (بيعه)
 خواجهنىڭ اول قلى ساتوى (وان وجد الشرط) واگر شرط تابلسە يعنى شول آورۇندە
 اولسە ياكە شول يلدە (عتق) اول قل آزاد بولور (كالمدبر) مينم اولدکم صوڭىدە آزاد
 سن دىيالمىش قىلنىڭ آزاد بولوى كىنى (وامە) دخى كنىزەك (ولدت) بالاتوغرسە (من
 سيدها) خواجهسىدىن (فادعى) بس خواجه دعوى قىلسە اول بالانى مىنىدىن دىب (او) ياكە
 كنىزەك بالاتوغرسە (من زوج) ايردىن (فهل كما) بس كنىزەكنى اول اير ملك لىنسە (ام ولدە)
 اول كنىزەك خواجهنىڭ ياكە ايرنىڭ ام ولدى بولور (وحكمها) و اول ام ولدنىڭ حكى
 (كالمدبرە) مينم اولدکم صوڭىدە سىن آزادسن دىيالمىش كنىزەك حكى كىيىر (الا) مگر
 اول ام ولدنىڭ حكى مدبرەكى بولماس (انها) درست لكە اول ام ولد (تعتق) آزاد
 بولور (عند موته) خواجهنىڭ اولدىكى وقتدە (من كل ماله) خواجهنىڭ كل مالدىن (ولم تسع)
 دخى كسب دە قىلنماس (لدينه) خواجه غە مخصوص بورچى اوچون (ولايثبت) دخى ثابت بولماس
 خواجهدىن (نسب ولد الامة) كنىزەكدىن توغىمىش بالانىڭ نسبى (الا بدعوة) مگر ثابت بولور
 خواجهنىڭ دعوىسى بىرلىگىگە (ثم) اولگى بالا صوڭىدە ايكىنچى بالانىڭ نسبى ثابت بولور
 (بلا دعوة) خواجهدىن دعوىسىز (لكن ينفى) لکن اول بالانىڭ نسبى نفى ايدولور
 خواجه (بالتنفى) اول بالانى نفى ايتىمك سىببى فراشنىڭ ضعيف لكى اوچون .

❖ فصل في الولاء ❖ بوفصل مەنى بولغۇچى ياقىلىق نىڭ ھكىملىرى بيانىدە (من اعتق)
 قايسوكمەسە اكر آزاد بولنيسە (باعثاق) آزاد ايتەك سىببى (اوبفرع) ياكە بىر فرع شى
 سىببى (له) آزاد ايتوگە مدبر قىلمىق كىنى وبالاتوغدىرماق كىنى (اوبهالك) ياكە مالك بولوسىببى

• بىنى كنىزەك ام ولدگە اورلىك صوڭىدە توغىمىش بالانىڭ نسبى (منه)

(قربه) ياقينه (فولؤه) بس اول قلنك حكى بولمش ياقنلغى (لسيده) خوجه سى اوزه رينه بولور (وان شرط) واگرچه شرط قيلسه ده خواجه (عدمه) حكى بولمش ياقنلغى بوقلوغنى (ومن اعتق) وقايو كمسه اكر آزاد قيلسه (امة) كنيزه كنى (زوجها) اول كنيزك نك (ابرى) (قن) ايكنچى كمسه كه قلدر (فولدت) بس اول كنيزه ك بالا توغرسه (فله) بس ثابت بولور كنيزه كنى آزاد ايتوچى خواجه غه (ولاء الولد) بالانك حكى بولغوچى ياقنلغى (فان اعتق) بس اكر آزاد قيلسه ايكنچى كه قل بولغوچى اير (جره) تارتور اول آزاد بولنمش اير بالانك حكى بولغوچى ياقنلغى (الى قومه) اوزى نك قومه صارى يعنى اوزنى آزاد ايتكوچى خوجه سى صارى ياكه اول خوجه نك ولى لرى صارى (ان كان) اكر بولسه (بين اعتاق الامه) كنيزه كنى آزاد ايتمك آراسى (ولادتها) دخى كنيزه ك نك بالا توغرمق آراسى (اكثر) كوبره ك (من نصف حول) يارطى يلدن (والمعتق) دخى ذكر ايدولمش قلنى آزاد ايتوچى (عصبه) عصبه سببيه در (وقدم) لكن اول قيلنور ميرائده (النفسية) عصبه نسببيه نى (عليه) آزاد ايتوچى اوزرينه (و) دخى اول قيلنور ميرائده (هو) آزاد ايتوچى كمسه نى (على ذى الرحم) رحم ايه سى بولمش ياقنلر اوزينه (فان مات) بس اكر ئولسه (السيد) آزاد ايتوچى خواجه (ثم) خواجه دن صوك (المعتق) آزاد ايدولمش كمسه (فولؤه) بس اول قلنك ياقنلغى دياردم لشمه كى (لاقرب عصبه سیده) ثابت بولور آزاد ايدولمش قل خوجه سى نك ياقين راق بولغوچى عصبه سيفه (ولولاء) لكن حكى بولغوچى ياقنلغى ثابت بولماس (للنساء) خاتون كمسه لرگه (الا) مگر ثابت بولور (ما) آنداي قلنك ياقنلغى غنه (اعتقن) آزاد ايتدى خاتون لر اول قلنى (كما) آنداي ياقنلغى نك ثابت بولوى كنى (فى الحديث) وارد بولدى اول ياقنلغى نك ثبوتى حديث شريفه لكن بيانى فرائض كتاب لرندن استهلور *

كتاب المكاتب

بوكتاب كتابت نك حكملرى بياننده (الكتابة اعتاق المملوك) كتابت ملك بولنمش قلنى ياييه كنيزه كنى آزاد ايتمه كدر (يدا) قول يونندن (حالا) حاضر عقد وقتنده (و) آزاد ايتمه كدر (رقبة) ذات يونندن (مالا) كيلامكه يعنى كتابه بدلنى اوتمه مك وقتنده (فان كاتب) بس اكر خوجه مكاتب قيلسه كتابه لفظى برله (قنه) قلنى يعنى ملك بولمش قلنه مين سىنى مكاتب قيلدم ديسه (ولو صغيرا) واگرچه اول قل كچك بولسه ده (يعقل) صاتونى و آلونى عقل لغوچى (بهال) معلوم بولغوچى مال بربرينه (حال) حاضر آشقدرلش بولغوچى (او منجم) ياكه معين وقت اوزه تارتلمش بولغوچى (او مؤجل) ياكه مدة قويلش

بولغۇچى (الى اجل) برمده صارى (اوقال) ياكە ايتسە خوجە ملك بولمىش قلىنە (جعلت) قىلىم مین (عليك) سىنڭ اوزىڭگە لازم (الفا) مكنى (تؤديه) اوتەرسن سىن اول مكنى (نجوما) تاراتلمىش وقت لردە (اولها) اول وقت لىرنىڭ اولۇندە (كندا) بوقدر مىثلا بىش يوز درھم لىر (واخرها) دىنى اول وقت لىرنىڭ آخىرىندە اوتارسىڭ (كندا) بوقدر مىثلا بىش يوز درھم لىر (فان اديتە) بىس اكر شول مكنى اوتەسنىڭ سىن (فانت حىر) بىس سىن آزاد سىن (وان عجزت) واكر شول مكنى اوتەودن قىدرە سىز بولسەڭ (فققن) بىس سىن قىلسن دىب (وقبل) دىنى قبول ايتسە ذكر ايدىلمىش مكنى (العبد) قل (صح) كىتابت درىست بولور (وخرج) واول قىلچىغار (من يده) خوجەنىڭ قوللىنىن (دون ملكه) ماكنىن باشقە (وعتق) دىنى مكاتب آزاد بولور (مجانا) بوش يعنى بىل سىز (ان اعتق) اكر خوجە آزاد قىلسە (وغرم) دىنى تولەر (الاسيد) خوجە (العقر) مكاتبە كىنيزە كگە تىلڭ خاتون مەهرىنىڭ مىقدارىنى (انوطى) اكر خوجە جماع قىلسە (مكاتبه) اوزىنىڭ مكاتب كىنيزە كگە (و) دىنى تولەر (الارش) جراحتنىڭ دىتنى (ان جنى) اكر خوجە جىنايت قىلسە (عليها) مكاتبە كىنيزە كگە (او) ياكە جىنايت قىلسە (على ولها) مكاتبەنىڭ بالاسى اوزىرىنە (او) ياكە جىنايت قىلسە (مالها) مكاتبەنىڭ مالىغەم (وصعت) دىنى كىتابت درىست بولور (على حيوان) حيوان اوزىرىنە (ذكر) ذكر ايدىلدى (جنسه) اول حيواننىڭ جىنسى يعنى آت ياكە صغىر كىبى (فقط) بىس ذكر ايدىلمايدە اول حيواننىڭ نوعى يعنى تركى وھىندى دىبىك كىبى (ويؤدى) واوتەر مكاتب بىصورىتدە (الوسط) شول حيوان جىنسىنىڭ اورتاسىنى (او قيمته) ياكە اورتاسى قىيمىتىنى (وفست) دىنى كىتابت بوزوق بولور (على قيمته) م قىلڭ قىيمىتى اوزىرىنە (او خمر) ياكە خمر اوزىرىنە (او خنزير) ياكە دوڭغىز اوزىرىنە (من مسلم) مىسلەن بولغۇچى كىتابت واكر دىنى بولسە فاسد بولماس (وصح) دىنى درىست بولور (للمكاتب) مكاتبكا (البيع) ساتماق (والشراء) دىنى ساتوب آلتماق (و) دىنى مكاتبكا درىست بولور (السفر) سفر قىلماق (و) دىنى درىست بولور (انكاح امته) كىنيزە كنى نكاح لىندىرمى (وكتابه قذه) دىنى قىلنى مكاتب قىلماق (وله) دىنى ثابت بولور قىلنى مكاتب قىلغۇچى مكاتبكا (ولاه) صوڭغى مكاتبنىڭ حكىمى ياقىلغى (انادى) اكر صوڭغى مكاتب اوتەسە كىتابتنىڭ بىلنى (بعد عتقه) اولگى مكاتبنىڭ آزاد بولوى صوڭىدە (و) دىنى ثابت بولور صوڭغى مكاتبنىڭ حكىمى بولغۇچى ياقىلغى (لسيده) اولگى مكاتب خوجە سىنە (انادى) اكر صوڭغى مكاتب اوتاسە كىتابت بىلنى (قبلة) اولگى مكاتبنىڭ آزاد بولوىدىن اول (لا) درىست بولماس

م يعنى تىلف قىلسە مالى (منه) م بىس مىن اول حيواننىڭ نوعىنى وصفىتى ذكر ايتىك دىنى ضرورى بولور دىيىكەن (منه) م حيواننىڭ قىيمىتى اوزىرىنە مەفھوم بىرچىندى (منه)

(تزوجه) مکاتب نڭ جفت لنه کی (و) دخی درست بولماس (هبته) مکاتب نڭ هبه سی (ولو بعوض) واگرچه هبه سی عوض برابرینه بولسده (و) دخی درست بولماس (صدقته) مکاتب نڭ صدقه سی (الا) مگر درست بولور (بیسیر) آزشی برله یعنی درهم قدرینه ایرشما گوجی (و) دخی درست بولماس (تکفله) مکاتب نڭ کفیل بولوی (و) دخی درست بولماس (اقراضه) مکاتب نڭ قرضغه بیروی (و) دخی درست بولماس (اعتناق عبده) مکاتب نڭ قلین آزاد ایتوی (ولو بهال) واگرچه مال برابرینه بولسده (و) دخی درست بولماس (بیع نفس عبده) قلی نڭ نفسنی صاتوی (منه) قلی طرفندن (و) دخی درست بولماس (انکاحه) قلی نکاحلاندیرماغی (والاب) دخی آتا (والوصی) دخی وصی بولمش کمسه (فی رقیق الصغیر) کچک بالانڭ قلنده (کالمکاتب) حکمه مکاتب در (واذا عجز) وقایو وقت مکاتب اینتو کسه (عن نجم) وقتندن یعنی کتابت بدلنی وقتنده اوتودن (ان کان له) اگر بولسه اول مکاتب نڭ (وجه) سببی آلاچی بوروجی کبی یا که ایرشه چه ک مال کبی (الیه) اول مکاتب صاری (لا یعجزه) اول مکاتب نڭ کتابت بدلین اوتودن قدره سزلگی برله حکم ایتماس (الحاکم) قاضی بلکم مهلت بیرو (الی ثلثة ایام) اوچ کونگه چه (والا) واگر سبب بولماسه (عجزه) حکم ایتهر قاضی اول مکاتب نڭ کتاب بدلنی اوتودن قدرت سزلگی برله (وفسخها) دخی بوزار قاضی کتابتنی اگرچه مکاتب رضا بولماسده (بطلب سیده) مکاتب نڭ خواجه سی بوزونی استهمک سبیلی (او) یا که بوزار اول کتابتنی (سیده) مکاتب نڭ خواجه سی (برضاه) مکاتب نڭ رضالغی برله (وعاد) دخی کتابتنی بوزو سبیلی قایتور (رقه) اول مکاتب نڭ قللغی اولده گی کبی (وما) دخی آندای شی (فی یده) کسب ایتودن مکاتب قولنده پیدا بولغوجی (لسیده) مکاتب نڭ خواجه سیغه بولور (فان مات) بس اگر مکاتب ثولسه (عن وفاء) کتابت بدلنی اوتوچک اوزره یتهچک مالین یعنی کتابت بدلینه یتاچک مال قالدرسه ثولگان وقتده (لم تفسخ) کتابت بولماس (وقضی) دخی اوتو لنور بوچینده (بدله) کتابت نڭ بدلنی (من ماله) مکاتب نڭ قالدرمش مالندن (وحکم) دخی حکم قیلنور (بهوته) اول مکاتب نڭ ثولمکی برله (حرا) آزاد بولغی حالده (و) دخی حکم قیلنور (الارث) میراث آلمق برله (منه) اول مکاتبین میراث آلوجی کرهک خواجه بولسون کرهک باشقه بولسون (و) دخی حکم قیلنور (عتق بنیه) مکاتب نڭ بالالری نڭ آزاد بولوی برله (ولدوا) توغرلدی اول بالالر (فی کتابته) اول مکاتب نڭ کتابت زماننده (اوشراهم) یا که صاتب آلدی اول بالالرنی (اوکوتب) یا که مکاتب قیلندی (هو) مکاتب نڭ اوزونی (وابهنه) دخی بالاسنی (صغیرا) اول بالا کچک بولغی حالده (اوکبیرا) یا که الوغ بولغی حالده (بهرة) بر کتابت برله (وطاب)

دخی طلاق بولور (لسیده) مکاتب نڭ خواجه سینہ (ان ادی) اگر اوتہسہ اول مکاتب (الیہ) خواجه صاری (من صدقة) صدقه دن زکوة و عشر کبی (فعجز) بس قدرتسز بولسه اول مکاتب کتابت بدلنی اوتہودن (ولا تنفسخ) دخی کتابت بوزولہاس (بہوت السید) خواجه نڭ اولوی سبیلی (وادی) دخی اوتہر مکاتب (البدل) کتابت نڭ بدلنی (الی ورثہ) خواجه نڭ وارث لری صاری (علی نجومہ) عقد باغلانہش وقت لر اوزرینہ (وان اعتقہ) واگر مکاتبنی آزاد قیلسه (بعضہم) وارث لرنڭ بعضی (لا یصح) اول بعضی وارث نڭ حصہ سنی آزاد ایتوی درست بولہاس (وان اعتقوہ) واگر اول مکاتبنی آزاد قیلسلر اول وارث لرنڭ کلسی (عتق) اول مکاتب آزاد بولور (مجانا) بوش کتابت نڭ بدلنی اوتہمک مکاتب نڭ مویننن توشار *

کتاب الایمان

بو کتاب یمین لرنڭ احکامی بیانندہ در (ہی) اول یمین لر (ثلث) حکم اعتباری برلہ اوچ تورلک در (فعلفہ) بس آنط ایتوچینڭ آنطی (علی فعل) بر شینی قیلہاق اوزرینہ (اوترک) یا ایسہ بر شینی قویماق اوزرینہ (ماض) قیلہاق یا کہ قویماق اوتمش بولغوچی (کاذبا) آنط ایتوچی یا لغانلاغوچی بولدی حالہ (عمدا) قصد برلہ (غہوس) بو آنط غہوس در یعنی ایاسنی گناہ اوزرہ چومرغوجیدر (بائتم) آنط ایتوچی گناہلی بولور (بہ) بو آنط سبیلی (اوظانا) یا کہ آنط ایتوچی گمان ایتکوچی بولدی حالہ (انہ) درست لکدہ اوتمش بولغوچی قیلہاق یا کہ قویماق (حق) واقعہ موافق دیب (وہو) اول اوتکوچی دیب گمان ایدلہش قیلہاق یا کہ قویماق (ضدہ) واقعہ موافق بولونڭ ضدی بولدی حالہ (لغو) شرعہ حکم ترتیلہ نہ گوجی اعتبارسز آنط لر (یرجی) اللہ تعالی دن امید ایدلور (عفوہ) اول آنطنی عفو ایتمک لک (و) دخی آنط ایتوچی نڭ آنطی (علی آت) کیلہچک بر اشنی قیلہاق یا کہ قویماق اوزرینہ (منعقد) باغلانغوچی آنط در (وکفر) دخی آنط ایتوچی کفارہ بیرور (فیہ) منعقد بولغوچی آنط لغانہ (فقط) بس منع لن سن یمین غہوس برلہ یمین لغودہ کفارہ بیرور دیملکن (ان حنث) اگر آنط ایتوچی آنطنی بوزسہ (ولو سہوا) اگرچہ آنط ایتوچی یا ٹلہاق یونننن (اوکرها) یا ایسہ کوچلک یونننن (حلق) آنط ایتسہدہ (او حنث) یا کہ حانث بولسہدہ (والقسم) و آنط ایتمک (باللہ) اللہ تعالی نڭ ذاتینہ دلالت ایتکوچی اسم برلہ منحقق بولور (او باسم) یا کہ اللہ تعالی نڭ ذاتی برلہ صفتینہ دلالت قیلغوچی اسم برلہ متحقق بولور (من اسمائہ) اللہ تعالی نڭ اسم لرننن (کالرہمن) الرحمن اسمی کبی (والرحیم) رحیم اسمی کبی (والحق) دخی حق اسمی کبی (او) یا کہ آنط ایتہک (بصفتہ) اللہ تعالی نڭ صفتینہ م یعنی آنط ایدلور و آنط منعقد بولور (منہ)

دلالۃ قیلغوچی اسم برله منعقد بولور (یعنی) آنط ایتولور (بوا) اول صفت لار برله عربلر عرفنده (من صفاته) الله تعالی نلک صفت لرندن (کعزة الله) عزة الله کبی (وجلالة) دخی جلال الله کبی (وکبریائه) دخی کبریاء الله کبی (وقدرته) دخی قدرة الله کبی (لا) آنط ایدلماس (بغیر الله) الله تعالی دن باشقه شی برله (کالنبی) نبی و پیغمبر کبی (والقرآن) دخی قرآن کبی (ولا) دخی آنط ایدلماس (بصفه) صفت برله الله تعالی نلک صفت لرندن (لا یحلق) آنط ایدولماس (بها) اول صفت برله (عرفا) عرب لر عرفنده (کرحمته) رحمة الله کبی (وعلمه) دخی علم الله کبی (ورضائه) دخی رضا الله کبی (وغضبه) دخی غضب الله کبی (وسخطه) دخی سخط الله کبی (وعذابه) دخی عذاب الله کبی (وقوله) دخی آنط ایتوچی نلک سوزی یعنی ایتمه کی (لعمرا لله) دیب (و) دخی آنط ایتوچی نلک ایتمه کی (اسم الله) دیب (و) دخی آنط ایتوچی نلک ایتمه کی (عهد الله) دیب (و) دخی آنط ایتوچی نلک ایتمه کی (اقسم) دیب (و) دخی آنط ایتمه کی (احلف) دیب (و) دخی ایتمه کی (اشهد) دیب (وان لم تغل) واگرچه آنط ایتوچی ایتمه سده ذکر ایدولمش اوچ لفظلر هیچ بری ایله (بالله) بالله کلمه سنی (و) دخی آنط ایتوچی نلک ایتمه کی (على نذر) دیب (اوپیین) یا که علی یمین دیمکی (اوعهد) یا که علی عهد دیمکی (وان لم یضف) واگرچه آنط ایتوچی بولفظلر نی نسبت ایتمه سده (الی الله) الله کلمه سی صاری (وان فعل کنذا) واگر اوشنداق قیلسه (فهو کافر) بس یمین ایتوچی کافر دور دیمه کی (وان لم یکفر) واگرچه یمین ایتوچی کافر بولماسده (علقه) یمین ایتوچی اول فعلنی نسبت قیلدوغی حالده (بماض) اوتکوچی شیگه (اواآت) یا ایسه کیلاچک شیگه ودخی ایتمه کی (سو کند میخورم بخدا) دیب (قسم) آنط دور یعنی ذکر ایدولمش صورة لر نلک هر بری (وهما) دخی آنط ایتوچی نلک حق دیمه کی (و) دخی (حق الله) دیمه کی (و) دخی (حرمته) حرمة الله دیمه کی (و) دخی آنط ایتوچی نلک ایتمه کی (سو کند خورم بخدا) دیب (یا) یا که سو کند خورم (بطلاق زن) دیب (و) دخی ایتمه کی (ان فعله) اگر آنط ایتوچی اول شینی قیلسه (فعليه غضبه) بس اول آنط ایتوچی اوزرینه الله تعالی نلک انتقامی دیب (اوسخطه) یا که الله تعالی نلک سخطی دیب (اولعنته) یا که الله تعالی نلک لعنتی دیب (اوانازان) یا که من زنا قیلغوچی من دیب (اوسارق) یا که اوغریق قیلغوچی من دیب (اشارب خمر) یا که خمر اچکوچی من دیب (او آکل ربوا) یا که ربا آشاغوچی من دیب ایتما کی (لا) آنط بولماس یعنی دخی لفظلر نلک ذکر ایدولمش صورتلر نلک هیچ بری (وهو روف القسم) و یمین حرفلری (الواو) وادور (والباء) دخی بادور (والقاء) دخی تادور (وتضمر) و یمین حرفلری گاه مضمر قیلنور یعنی کوکلسده گیزلنور ذکر ایدولماس (کاله

لا افعله) الله لا افعله ديمك كبي مونك اصلى بالله لا افعله دور (و كفارته) دخى يمين نك
كفارتى (عتق رقبة) برقل آزاد ايتودور (او اطعام عشرت مساكين) ياكه اون مسكين لرنى
طعام لندرمك در (كما) آنداي كفارة ده كى كبي (هما) بو آزاد ايتمهك برله طعام لندرمك
(فى الظهار) ظاهر حكمنده در يعنى هر بير مسكينه هر كونده فطره قدرى بيرمكدر بغداى دان
ياكه آر په دن ياكه ايرته ده و كيچه ده طويدرمق در (او كسوتم) ياكه اون مسكين لرنى كيندرمكدر
(لكل) هر بيرنه (ثوب) بر كيم (يستر) يابار اول كيم (عامة بدنه) كيگوجيدن تنى نك كوبره گنى
(فلم يعجز) بس روا بولماس (السراويل) اشطان براوزى (فان عجز) بس اگر اينتوكسه آتپنده
حانت بولغوجى (عنها) ذكر ايدولمش اوچ تورلى كفارة نك هر برندن (وقت الاداء) كفارتنى
اوتامك وقتنده (صام) حانت بولوجى روزه توتار (ثلثة ايام) اوچ كونلر (ولا) توتاش بولدغى حالده
(ولم تجز) دخى كفارة روا بولماس (بلا حنث) آتپ بوزلماينچه (ومن) وقايو كمسه اگر (حلف)
آتپ ايتسه (على معصية) گناه اوزرينه (كعدم الكلام) سويلاشماسلك كبي (مع ابويه) آنا
آناسيدن برى برله (حنث) آتپ ايتوجى اوزنى حانت قيلور واجبك يونندن (وكفر) دخى كفارة
بيرور (عنه) اول آتپندن (ولا كفارة) وكفارة لازم بولماس (فى حلف كافر) كفرنك آتپندن
كروهك مجوسى بولسون كروهك يهودى بولسون (وان حنث) واگرچه اول كافر حانت بولسه ده
(مسلما) مسلمان بولدغى حالده (ومن) وقايو كمسه اگر (حرم) اوزينه حرام قيلسه (ملكه) اوزى نك
ملكنى (لا يحرم) ملكى حرام بولماس (وان استباحه) واگر ملكندن حرام شينى اوزينه مباح قيلسه
(كفر) آتپندن كفارة بيرور (من نذر) وقايو كمسه نذر ايتسه (مطلقا) هيچ بر شرطه نسبت سز
(او) ياكه نذر ايتسه (معلقا بشرط) بر شرطه نسبت ايتمهك برله (بيرده) آتپ ايتوجى تلار اول شرط نك
بارلقه چغوينى (كان قدم غائبى) اگر مينم غائبم قايتسه ديمك كبي (فوجد) بس طابلسه اول شرط
(وفى) نذر ايتوجى كامل لر ايتولمش نذر نك اوزنى (و) دخى نذر ايتسه نسبت برله (بها) آنداي
شرطه (لم يرد) نذر ايتوجى تلاماس اول شرط نك طابلونى (كان زنيته) اگر زناقيلسام مين ديمك
كبي (وفى) نذر ايتوجى كامل لر ايتولمش نذر نك اوزينى (او كفر) يايسه يمينندن كفارة بيرور
(وهو) ذكر ايدولمش تفصيل ياكه كفارة بيرور ديگان سوز (الصحيح) درست روايت دور .

فصل من حلف وقايو كمسه اگر آتپ ايتسه (لا يدخل بيتا) اويگه كرماس ديب
(يحنث) آتپ ايتوجى حانت بولور (بدخول صفة) صفة كرمك برله اول صفة نك كروهك دورت طرفى
احاطهلى بولوب اوستى يابلشم بولسون كروهك اوچكفه طرفى احاطهلى بولسون اوستى يابلشم بولسون
(لا) حانت بولماس (الكعبة) كعبة شريفكه كرمك برله (او مسجد) ياكه مسجدكه كرمك برله

(اوبيعه) ياكه نصرانى لرنڭ عبادت اوينه كرمك برله (او كنيسة) ياكه يهودى لرنڭ عبادت ثوينه كرمك برله (اودهليز) ياكه ئوى برله قاپو آراسنده اوستى يابلش اورنغه كرمك برله (اوظلة باب دار) ياكه دار ايشكى نڭ طشنده اوستى يابلش اورنغه كرمك برله (كما) آنداي يمين ايتوچى نڭ حانث بولماوى كىبى (فى) آنت ايتما كنده (لا يدخل دارا) والله دارغه كرماس ديب (فدخل) بس يمين ايتوچى كرسه (دارا خربة) خراب بولش دارغه (وفى) وآنت ايتوچى نڭ ايتمه كنده (هذه الدار) كرماس شوشى دارغه ديب (يعنث) آنت ايتوچى حانث بولور (ان دخلها) اگر كرسه اول دارغه (منهم) اول دار ويران بولدى حالده (صحراء) اگر چه صحرا بولسه ده (او) يا ايسه كرسه اول دارغه (بعد ما بنيت) اول ويران بولش دار بناقيلنماق صوڭنده (اخرى) ايكنچى مرتبه (اووقف) ياكه آنت ايتوچى توقتاسه (على سطحها) اول دارنڭ توبه سى اوزرينه (وقيل) دخى ايتولدى (فى عرفنا) بزنڭ عرفم زده (لا يعنث) بو صورتده حانث بولماس ديب (كما) آنداي يمين ايتوچى نڭ حانث بولماوى كىبى (لو جعلت مسجدا) اگر مسجد قيلنسه اول دارنى يهورلېك صوڭنده (او حماما) ياكه مونجه قيلنسه (او بستانا) ياكه باقچه قيلنسه (او بيتا) ياكه ئوقيلنسه (اودخلها) ياكه آنت ايتوچى كرسه اول دارغه (بعد هدم الحمام) مونجه كىبى شى ويران بولماق صوڭنده (وكهذا البيت) دخى آنت ايتوچى نڭ حانث بولماوى كىبى كرماس شوشى ئويگه ديب (ودخله) آنت ايتوچى اول اويگه كردكى حالده (منهم) اول اوى ويران بولدى حالده (صحراء) اگر چه صحرا بولسه ده (او) يا ايسه كردكى حالده (بعد ما بنى) ويران بولنمش ئوى بناقيلنماق صوڭنده (بيتا آخر) ايكنچى ئوى (او) ياكه آنت ايتوچى نڭ حانث بولماق كىبى (هذه الدار) بودارغه كرماس ديب (فوقف) بس آنت ايتوچى توقتاسه (فى طاق باب) اشكنڭ ممراب كىبى يابلش اورنيدى (لو اغلق) اگر باغلانسه اول ايشكنى (كان) بولور اول طاق (خارجا) دار طشنده (او) ياكه آنت ايتوچى نڭ حانث بولماق كىبى (لا يسكنها) تورماس اول دارده ديب (وهو) اول آنت ايتوچى (ساكنها) اول دارده توردى حالده (او) ياكه حانث بولماق كىبى (لا يلبسه) اول كيومنى كيماس ديب آنت ايتوچى (وهو) اول آنت ايتوچى (لابسه) اول كيمنى كيگوجى حالده (او) ياكه آنت ايتوچى حانث بولماق كىبى (لا يركبه) اول حيوانغه آطلانماس ديب (وهو) اول آنت ايتوچى (راكبه) اول حيوانغه آطلانغوجى حالده (فاخذ) بس آنت ايتوچى باشلاسه (فى النقلة) شول حالداك داردن كوچوگه (ونزع) وشول حالداك اوستننن كيومنى صوروغه (ونزل) وشول حالداك آطلانمش حيواننن اينوگه (بلامكث) تورماينچه يعنى آرنغنده توقفسز (او) ياكه آنت ايتوچى نڭ حانث بولماق كىبى (لا يدخل) كرماس اول دارغه هيچ وقتده ديب (فقع) بس اولتورسه دايم (فيها) اول دارده (الا) مگر حانث بولور

(ان یخرج) اول داردن چقماقده (ثم یدخل) آندین صوڭ کرمکده (و) دخی آنط ایتوچی نڭ ایتمه کنده (لایسکن هذه الدار) تورماس وقرار لنهاس بو دارده دیب (لأبد) چاره یوقدر یعنی آیرولماق ممکن بولماس (من خروجه) آنط ایتوچی نڭ چغوندن (بأهله) اوزی نڭ اهلی برله (ومتاعه) دخی شیلری برله (أجمع) کلا هیچ برنی قالدرماي:چه (حتى یحنت) حتی آنط ایتوچی حانت بولور (بوتدبغی) دارده قالش بر قداق سببلی (بخلاف المصر) تورماس بوشهرده دیب آنط ایتونڭ خلافتچه (و کذا) دخی تورماس بومصرده دیب آنط ایتونڭ خلافتچه بولدی کبی (القرية) تورماس بولور بو آولده دیب آنط ایتونڭ خلافتچه یعنی برکمهسه بوشهرده یاکه بو آولده تورمام دیب آنط ایتسه آندین صوڭ شول شهردن یاکه شول آولدن چقسه لسکن آنط ایتوچی نڭ شول شهرده یاکه شول آولده شیلری قالسه قالماق سببلی آنط ایتوچی حانت بولماس (و حنث) دخی آنط ایتوچی حانت بولور (فی) ایتمه کنده (لایخرج) چقماس بوداردن دیب (لوحمل) اگر یوکلنسه اول آنط ایتوچینی (واخرج) دخی داردن چغارلسه (بامره) آنط ایتوچی نڭ بویرغی برله (لأ) آنط ایتوچی حانت بولماس (ان اخرج) اگر داردن چغارولسه (بلامره) آنط ایتوچی نڭ امرندن باشقه (مکرها) کوچله نمش بولدی حالده (او راضیا) یاکه رضا بولدی حالده (ومثله) دخی آنط ایتوچی نڭ چقماس بوداردن دیب آنط ایتوی کبی در (لایدخل) کرماس بودارغه دیب آنط ایتما کی (اقساماً) قسم لرده (وحکماً) دخی حکم لرده (ولاً) و آنط ایتوچی حانت بولماس (فی) ایتما کنده (لایخرج) چقماس بوداردن (الالی جنازة) مگر چغار جنازه صاری غنه دیب (فخرج) بس آنط ایتوچی داردن چقسه (یریدها) جنازه نی قصد قیلدی حالده (ثم) جنازه صاری چقماق صوڭنده بارسه (الی امر آخر) ایکنچی اش صاری (و حنث) و آنط ایتوچی حانت بولور (فی) ایتمه کنده (لایخرج) شهردن چقماس (الی مکة) مکة صاری دیب (فخرج) بس چقسه شهردن (یریدها) مکة مکرمه نی قصد قیلدی حالده (ورجع) دخی دونسه شهر صاری (لأ) حانت بولماس (فی) ایتمه کنده (لایاتیها) کلماس اول مکه گه دیب (حتى یدخلها) مکة مکرمه اوزره کرگانچه (ودها به) دخی آنط ایتوچی نڭ بارماس دیما کی معناده (کخروجه) آنط ایتوچی نڭ چقماس دیما کی کبی در (فی الاصح) درست ره کرایتده (و فی) دخی آنط ایتوچی نڭ ایتما کنده (لیأتین مکة) البته کلور مکه گه دیب (ولم یاتیها) مکة مکرمه گه کلمه دکی حالده (لایحنت) آنط ایتوچی حانت بولماس (الآ) مگر حانت بولور (فی آخر حیوته) ترک کلک جزئلری نڭ آخر جزئنده گنه (و حنث) و آنط ایتوچی حانت بولور (فی) ایتمه کنده (لیأتین) البته کلور اول مکة مکرمه گه (غدا) طاکنده دیب (ان استطاع) اگر آنط ایتوچی نڭ کیلو اوزره قوتی یتسه (ان لم یأتیه) اگر مکة مکرمه گه کلماسه (بلا مانع) کیلودن منع ایدوچی بولماي:چه (کهرض) آورو کبی (اوسلطان) یاکه خلیفه کبی (ودین)

واينانلور ديانة (نية الحقيقة) يميننده حقيقة كوچ يتونى قصد قيلسوى (وشرط) وشرط قيلندى (للبر) آنت ايتوچى حانث بولماسلق اوچون (ادن) رخصت (لا) شرط قيلنمادى (فى) آنت ايتوچى نك ايتما كنده چقماس داردن (الا ان ادن) فلان نك رخصتينه چه ديب يعنى داردان چغوغه بر مرتبه ادن ايتسه صوكره اذنسر چقسه ده بوصوتسه حانث بولماس (وشرط) دخى شرط قيلندى (للعنث) آنت ايتوچى حانث بولوغه (فى) آنت ايتوچى نك ايتما كنده ان خرجت اگر چقسا كسين ديب (وان ضربت) واگر صوقسا كسين ديب (لريدة خروج) چقونى قصد قيلغوچى خاتونغه (اوضرب عبد) ياكه قولنى صوغونى قصد قيلغوچى خاتونغو ياكه ايرگه (فعلهما) چغوبرله صوغونى قيلماقلى (فورا) شول حالوك يعنى بيك تيز (و) دخى شرط قيلندى (فى) آنت ايتوچى نك ايتمه كنده (ان تغديت) اگر طاك آشنى آشاسام مين ديب (بعد ان تعال) آنت ايتوچى ايتمه كنده صوكنده كىل (تغدى) آشا منم برله تاك آشنى ديب (تغديه) آنت ايتوچى نك تاك آشنى آشامى (معه) بيورغوچى برله (وكفى) لىكن خانث بولوغه يئكوچى بولور (مطلق التغدى) طاك صوكنده آشاوغده قايبوقته بولسه ده (ان اضم) اگر قوشسه اول آنت ايتوچى (اليوم) بوكونده ديمه كنى يعنى اگر تاك آشنى آشاسام من بوكونده ديمه كنده (ومركب الماذون) صاتوغه رخصت بيرلش قلنك آطلاناتورغان حيوانى (ليس لولاه) اول قلنك خوجه سينه بولماس (فى حق الحلق) آنت ايتوحنده (الا) مگر خوجه سينه بولور (اذالم يكن) بولمغان وقتده (عليه) صاتوغه رخصت بيرلش قلنك (دين مستغرق) ذاتنى وكسبنى چولغاغوچى بوروچى (ونواه) دخى نيت قيلسه آنت ايتوچى خوجه رخصت بيرولش قلنك آطلاناچق حيواننى (ويقيد الاكل) وقيد ايتولور ديميك (من هنة الفخلة) ييمهس شوشى خرما يغاچنده ديب آنت ايتمه كده (بئرها) خرما يغاچى نك يمشى برله (و) دخى قيد ايتولور يمك (هذا البر) ييمهز شوشى بغدادين ديب آنت ايتما كده (بالكه) اول بغدادينى يمك برله (قضا) چيناب واتمق ايله (و) دخى قيد ايتولور يمك (هذا لقيق) آشاماس شوشى اوندىن ديب آنت ايتمه كده (باكل خبز) شول اون نك كومچنى يمك برله (فلايحنث) بس حانث بولماس آنت ايتوچى (لواستفه) اگر يوتسه اول اوننى (كهاو) ذاتنجه قورى بولدغى خالده (و) دخى قيد ايتولور (اكل الشواء) ييمهس كباب ايدولمس شينى ديب آنت ايتما كده (باللحم) كباب ايدولش ايت برله (و) دخى قيد ايتولور (الطيبخ) ييمهس پشمش شينى ديب آنت ايتمه كده (بهاطبخ) پشرلش شى برله (من اللحم) ايتدىن (و) دخى قيد ايتولور (اكل الرأس) ييمهس باشنى ديب آنت ايتمه كده (برأس يكبس) كر كه زلمش باش برله (فى القناير) ميج لرگه (ويباع) دخى صاتولور اول باش نك مثلى (فى مصره) آنت

ایتوچی نڭ شهرنده (و) دخی قید ایتولور (الشعم) بییهس مایدن دیب آنط ایتمه کده
 (بشعم البطن) خالص اچ مای برله (و) دخی قید ایتولور (الحبز) بییهس کومچنی دیب
 آنط ایتمه کده (بخبز البر) بغدادی کومچی برله (والشعیر) دخی آرپه کومچی برله (لا)
 قید ایدولماس (خبر الارز) دوگی کومچی برله (بیلدلا یعتاد) دوگی کومچی یمک عاده بولمامش اورونده
 (و) دخی قید ایتولور (الفاکة) بییهس فاکه نی دیب آنط ایتمه کده (بالتفاح) آله برله
 (والشمش) دخی ادرک برله (وابطیغ) دخی قاون برله (لا) قید ایدولماس (العنب) چی
 یوزم برله (والرمان) دخی انار برله (والرطب) دخی چی خرما برله (والقناء) دخی
 اوزون خیار برله (والخیار) دخی بادر نڭ برله (والشرب) دخی اچمک قید ایتولور
 (من النهر) یلغهن اچمهس دیب آنط ایتمه کده (بالکرع) آغز ایله اچمک برله (منه)
 یلغهن (فلا یحنت) بس آنط ایتوچی حانت بولماس (لوشرب) اگر اچسه (منه) اول یلغهن
 (بأناء) صاوت برله (بغلاف الحلق) آنط ایتوچی نڭ خلافتجه (من مائه) اچماس یلغهن نڭ
 صویدن دیب یعنی بویله یمین ایتوچی یلغهن صاوت برله اچسده حانت بولور (و) دخی
 قید ایدولور (تحلیف الوالی) شهر باشی نڭ آنط ایتدروی (رجلا) بر ایرنی (لیعلمه)
 بلبورمک اوچون اول ایر شهر باشینه (بکل داعر) هر بر بوز قلق قیلغوچی فاسقنی (اتی) کبلور
 اول فاسق (بجال ولایت) شهر باش نڭ سلطنت زمانی برله (و) دخی قید ایتولور (الضرب)
 صوقماق (والکسوة) دخی کیدورمک (والکلام) دخی سویلاشمک (علیه) فلان اوزرینه
 (بالحیوة) فلان نڭ ترک بولوی برله (لا) قید ایدولماس (الغسل) یوماق برله آنط ایتمه
 ترک بولو برله (و) دخی قید ایدولماس (القرب) یقین زمان برله آنط ایتمه (بمادون
 الشهر) بر آیتن کیم بولمش زمان برله (فی) آنط ایتوچی نڭ ایتمه کنده (لیقضین)
 البته اوتهر (دینه) بورچنی (الی قریب) یاقن زمان صاری دیب (والشهر) زماندن بر آی
 (بعید) یراق زماندور (وما) آندای شی کم (اصطبغ) بویالنور کومچ (به) اول شی^۱ برله
 (فادام) بس ادام در یعنی برکسه ادام آشامام دیب آنط ایتسه سرکه یا که زیتون مایی
 ایله بویالمش کومچ آشاسه اول کمسه حانت بولور (و کذا) دخی ایتمه ک بویاله تورغان شی
 ادام بولغنی کبی (الملح) توز (لا) ادام بولماس (الشواء) پشورمک اوزه محتاج بولغوچی
 شی (ولایحنت) آنط ایتوچی حانت بولماس (فی) ایتما کنده (لا یا کل) آشاماس (من هذا
 البسر) بویاش قوری خرمادن دیب (فالکله) بس آشاسه شول بسردن (رطباً) یووش
 بولغنی حالده (او) یا که آنط ایتوچی ایتسه آشاماس (من هذا الرطب) بولغوچی یووش

م والعتاب برنوع یمش اسمیدر دخی اراک بغاچی نڭ یمشینده عتاب دیرلر (منه) والحوخ شفتالو یمشی والسفر جل تروکجه
 آیوا دیرلر ترکیجه یمی دیلور (مینته) مذکور دورت شیکه قید اولور (منه) م یعنی توز دخی ادام دور (منه)

خرمادن ديب (او اللبَن) ياكه بوسوتدن ديب (فاكهه) بس آشاسه آنط ايتوچى اول چى خرمادن ياكه سوتدن (تمرا) نهايتنه ايرشوب كييمش بولدغى حالده (اوشيرازا) ياكه سوت قاطق بولدغى حالده (او) ياكه آنط ايتسه (بسرا) آشاماس بو ياش خرمادن ديب (فاكل) بس آشاسه اول بسردن (رطباً) نهايتنه ايرشوچى ويوش بولدغى حالده (او) ياكه آنط ايتسه (لحمياً) آشاماس ايتنى ديب (فاكل) بس آشاسه (سبكا) بالقنى (اولحمياً) ياكه آنط ايتسه آشاماس ايتنى ديب (اوشحمياً) ياكه ماى نى ديب (فاكل) بس آشاسه (اليقه) قويروقنى بوسورتلرنىك هيچ برنده آنط ايتوچى حانث بولماس (ولا) دخى حانث بولماس (فى) آنط ايتوچى نىك ايتمه كنه (لايشترى) صاتوب آلماس (رطباً) چى خرمادن ديب (فاشترى) بس صاتوب آلسه (كباسة بسر) ياش قورى خرماننىك، تللكشنى (فيهما) بولغوچى اول تللكشه (رطب) چى يوش خرما (وحنث) و آنط ايتوچى حانث بولور (لوحلى) اگر آنط ايتسه (لايأكل رطباً) آشاماس كبالغه ايرشمش چى خرمادن ديب (اوبسرا) ياكه يوش خرمادن ديب (او) ياكه آنط ايتسه (لا) آشاماس (رطباً) چى خرمادن (ولا بسرا) دخى آشاماس ياش قورى خرمادن ديب (فاكل) بس آشاسه (مذبناً) قويروقلانمش خرمادن (او) ياكه آنط ايتسه (لحمياً) آشاماس ايتنى ديب (فاكل) بس آشاسه (كبداً) باورنى (او كرشاً) ياكه قارننى (او) ياكه آشاسه (لحم خنزير) دوڭغز ايتينى (او انسان) ياكه آدم ايتينى (والغداء) دخى غداء (الاكل) آشاماقدر (من طلوع الفجر) تاك طوماقدن (الى الظهر) اويله گهجه (والعشاء) دخى عشاء يييكدر (منه) اويله وقتندن (الى نصف الليل) كيچنك يارمينهجه (والسحور) دخى سحر يييه كدر (منه) كيچنك يارمندن (الى الفجر) تاك توغانغاچه (وفى) و آنط ايتوچى نىك ايتمه كنه (ان لبست) اگر كيسام مين ديب (او اكلت) ياكه آشاسام مين ديب (اوشربت) ياكه اچسام مين ديب (ونوى) وقص قيلسه آنط ايتوچى (معيناً) بيلگولى بولش كييومنى ياكه بيلگولى بولش طعامنى ياكه بيلگولى بولش اچمنى (لم يصدق) آنط ايتوچى نى اول نيتنكه راستقه توتولماس (اصلاً) هرگيز (ولو ضم) واگر آنط ايتوچى قوشه اكر كيسه م من ديمش سوزينه (ثوباً) كييومنى ديه كنى (او) يايسه قوشه اكر آشاسام مين ديمش سوزينه (طعاماً) طعامنى ديه كنى (او) ياكه قوشه اچسام مين ديمش سوزينه (شراباً) اچمنى ديه كنى (دين) آنط ايتوچى ديانة راستقه توتولور (وتصور البر) وكيلاچكه آنط بولونىك ممكن بولووى (شرط صحة الحلق) آنط درست بولونىك شرطى دن (خلافا لابي يوسف رحمه الله) امام ابو يوسف اوچون بومسئله ده خلاف واردر يعنى امام ابو يوسف رحمه الله عليه قاتنده كيلاچكه آنط بولونىك ممكن بولووى آنط نىك درست بولووينه شرط توكلدر

م ياكه ارمهك بولدغى حالده (منه) م خرما آلتى درجه اوزره بولور اولىكى درجه ده طلع ديبور ايكنچى درجه ده خلال ديلور اوچونچى درجه ده بلج ديلور دورتنچى درجه ده سرديلور و بشنچى درجه ده رطب ديلور آلتنچى درجه ده تر ديلور (منه) ه يعنى قوبورقدن قزاره باشلاش خرمادن (منه) م بواورنده تصور اكان مناسبده در (منه)

(مختصر الوقايه ترجمه سى) ۱۰

(فمن حلق) بس قایو کسه اگر آنط ایتسه (لاشرین) البقه اچهر من دیب (عن ماء هذا الكوز) بو چوله کنک صویدن (اليوم) شوشی کونده دیب (ولاماء فيه) اول چوله کده صو بولمادیغی حاله (اوکن) یا که بولدغی حاله (فصب) بس قیولسه اول صو (فی یومه) آنط ایتوچی نلک آنط ایتمش کونفده (لا یحنت) آنط ایتوچی حانث بولماس (وان اطلق) واگر آنط ایتوچی قیدلاماسه بو کونده دیبه ک ایله (فکذا) ذکر ایدلمش صورتده حانث بولمادیغی کبی بو صورتده دخی حانث بولماس (فی الاول) یعنی آنط ایتکان وقتده چوله ک اوزره صو بولمالمش صورتده (دون الثاني) ایکنچی صورتدن باشقه یعنی آنط وقتده چوله ک اوزره صو بولوب اول صو قیولمش صورتده حانث بولور (وفی) دخی آنط ایتوچی نلک ایتمه کنده (لیصعلن) البقه آشار (السماء) کوکسه دیب (اول یقتلن) یایسه البقه ایلاندر (هذا الحجر) پوطاشنی (ذهباً) آلتونغه دیب (اول یقتلن) یا که البقه اولتور (فلانا) فلان کسه نی دیب (عالیاموته) بلدوکی حاله فلان نلک اولمه کنی (انعد) باغلانور بو آنط لردن هربری (لنصور البر) ای تعالی نلک بو فعل لرنی یاراتووی ممکن بولو سببلی کیله چکده آنط بولونلک ممکن بولووی اوچون (وهنث) وآنط ایتوچی حانث بولور شول حاله ک (للمعجز) عادتده بو فعل لردن عاجزلک ثابت بولووی اوچون (فان لم یعلم) بس اگر آنط ایتوچی فلان نلک اولمه کنی بلماسه (فلا) حانث بولماس (ومد عمرها) وخاتون نلک صاچینی طارتماق (وخفقتها) وخاتونینی بوغماتی (وعضاها) دخی خاتوننی تشلامه ک (کضر بها) اول خاتوننی صوقماق کبی در (وقطن) دخی مامق (ملک) ملک لندی اول مامق نی (بعد) ایتمه ک صوکنده (ان لبست) اگر کیسه مین (من عزلك) سینک یبکن (فهی) بس لازم بولسون میکا اول کییمنی مکده گه صوقه قیلماق دیب (فعرلته) بس ارله سه خاتون اول مامقنی (ونسج) دخی توغلسه اول جبنی (ولبس) دخی کیسه آنط ایتوچی اول جبدن طوغلمش کییمنی (هدهی) اول مامق مکده مکرمه گه تصدق واجب بولمش مامق (وخاتم ذهب) آلتوندن بولمش یوزوک (حلی) زینت در (لا) زینت بولماس (خاتم فضة) کمشدن بولمش یوزک (وعندهما) دخی امام ابو یوسف برله امام محمد رحمه الله تعالی علیهما قاتلارنده (عقد لؤلؤ) مرواریدن بولمش موینغه اصله تورغان شی (لم یرصع) برکتولنمه گوچی (بنهب) آلتون برله (اوفضة) یایسه کمش برله (حلی) زینت در (وبه) امامین سوزی برله (یفتی) فتوی بیرلور (ومن حلق) وقایو کسه اگر آنط ایتسه (لا ینام) یقلاماس (علی هذا الفراش) بو توشه ک اوزرینه دیب (فنام) بس آنط ایتوچی یقلاسه (علی قرام) یاپه اوزرینه (فوقه) توشه ک اوستنده بولغوچی (هنث) حانث بولور (لا) حانث بولماس (من) آنط ای کسه (جعل) قیلدی (فوقه) یمین ایدلمش توشه ک اوستینه (فراشا آخر) ایکنچی توشه کنی (او حلق) یا که آنط ایتسه (لا یجلس علی الارض) بیر اوزرینه اولتورماس دیب (فجلس) بس آنط ایتوچی اولتورسه (علی بساط) بالاس اوزرینه (او حصیر) یا که بوریا اوزرینه (فوقها) بیر اوستنده بولغوچی (ولو حال) اگر

پرده بولسه (بينه) آنط ايتوچى آراسى برله (وبينها) ير آرا منده (لباسه) آنط ايتوچى نڭ كىيومي
 (حنت) حانت بولور (كهن) آنداي كهمسه نڭ حانت بولوى كىي (حلق) آنط ايتدى (لايجلس)
 اولتورماس (على هذا السرير) بوتحت اوزرينه ديب (فجلس) بس اولورسه (على بساط) پالاس
 اوزرينه (فوقه) تحت اوستنده بولغوچى (بغلاف جلوسه) آنط ايتوچى نڭ اولورويده حانت
 بولونڭ خلافتچه (على سرير آخر) ايكنچى تحت اوزرينه (فوقه) تحت اوستند بولغوچى (ولايفعله)
 وآنط ايتوچى نڭ اول اشنى قيلماس ديه كى (يقع) توشه (على الابد) عمر اوزرينه (ويفعله) دى
 آنط ايتوچى نڭ اول اشنى قيلور ديه كى توشه ر (على مرة) بر مرتبه اوزرينه (و) دى آنط
 ايتوچى نڭ (بعلى المشى) مينم اوزريمه لازم بولسون يورمهك (الى بيت الله تعالى) بيت الله صارى
 ديه كى برله (اوالى الكعبة) يايسه كعبه صارى ديه كى برله (يجب) واجب بولور آنط ايتوچى گه
 (حج) تمام بولوى طواف زياره بولغوچى حج (اوعمرة) ياكه تمام بولوى صفا برله مروه آراستنه
 سعى بولغوچى حج (مشيا) آياق برله يورمك ايله بولدى حالده (و) دى واجب بولور (دم) بوغزلماق
 برقوى (ان ركب) اگر آطلانس بولونڭ كوبره كند (ولاشئ) وهيچ شى واجب بولماس (بعلى الخروج)
 ميكا لازم بولسون چقماق ديهك برله (اوالنهاب) يايسه بارماق ديهك برله (الى بيت الله تعالى)
 الله تعالى نڭ بيتى صارى (اوالمشى) ياكه ميكا لازم بولسون يورمك (الى الحرام) حرم صارى ديهك
 برله (اوالمسجد الحرام) ياكه مسجد حرام صارى ديهك برله (اوالصفا والمروة) ياكه صفا برله مروه
 صارى ديهك برله (ولايعتق) و آزاد بولماس (عبد) قل (قيل له) ايتولدى اول قلغه يعنى قل نڭ
 خوجهسى ايتسه (ان لم احج) اگر حج قيلماس مين (العام) بويلده (فانت حر) بس سين آزاد ديب
 (فشهدا) بس ايكي شاهد گواھلق بيرسهر (بنحرة) اول خوجه نڭ شول يلكه قربان بوغزلماق برله
 (بكوفة) كوفه ده (و حنت) دى آنط ايتوچى حانت بولور (بصوم ساعة) كوندزدن آرزغه وقت روزه
 بولماق برله (فى) ايتمه كنده (لايصوم) روزه بولماس ديب (لا) حانت بولماس (لوضم) اگر قوشسه
 آنط ايتوچى روزه بولماس ديمكينه (يوما) بركون ديمكى (او صوما) ياكه روزهنى ديمكى (حتى
 يقيم) تمام ايتكانگناچه (يوما) بركونى (و) دى حانت بولور (بركة) برركعه اوقماق برله (فى)
 ايتمه كنده (لايصلى) نماز اوقماس ديب (لا) حانت بولماس (بما) آنداي فعل برله (دونها) كم
 بولدى برركعتدن (ولو ضم) واگر قوشسه آنط ايتوچى نماز اوقماس ديهك كنه (صلوة) نمازنى ديمكى
 (فبشفع) بس حانت بولور ايكي ركعة اوقماق برله (لا) حانت بولماس (باقل) ايكي ركعتدن آز
 عمل برله (و) دى حانت بولور آنط ايتمه كنده (بولك ميت) اولوك بولغوچى بالا توغرمق سببلى
 (فى) ايرنڭ خاتونىغه ايتمه كنده (ان ولدت) اگر بالا توغرسنڭ سين (فانت كندا) بس سين

اوشنداق ديب يعنى طلاق سين ديمك كى (وعتق) دخی آزاد بولور (الحی) ترك بولغوجى بالا (فی) آنت ايتوجى نك كنه گكه ايتمه كنده (ان ولدت) اگر بالا توغرسنك سين (فهو مر) بس اول بالا آزاد ديب (ان ولدت) اگر توغرسه اول كنيزهك (ميتا) اولوك بالانى (ثم) اولوك بالادين صوك توغرسه (حيا) ترك بالانى (وفى) دخی آنت ايتكوجى نك ايتمه كنده (ليقضين) البتة اوتەر (دينه) بوروجنى (اليوم) بوكون ديب (وقضاء) وادتهسه آنت ايتوجى بوروجنى ه (زيوفا) بيت المال دن مردود بولاچق درهم لر بولدى حالده (اونبهرجة) ياكه ساتوجى لردن مردود بولاچق آتجه لار بولدى حالده (اومستعقة) ياكه حق طلب قيلنمش درهم بولدى حالده (اوباعه) ياكه ساتسه بورچ لنمش كمسه بورچ اياسينه (به) بوروج برابرينه (شيئا) بر شينى (وقبضه) دخی بوروج اياسى توتسه اول شينى (بر) بوسورتلرنك كلسنده آنت ايتوجى يميننده راست بولور حانث بولماس (ولوكان) اگر اولسه آنك برله بوروج اوتالمش درهم لر (ستوقة) ايكي ياغى كمش اورتاسى باقر (اورصاها) ياكه بولسه م صوغارلش (اوهبه) ياكه بوروج اياسى هبه قيلنسه بوروجنى (له) بوروج لنمش كمسه گه برابرينه عوض سز (لا) آنت ايتوجى يميننده راست بولماس بلكه حانث بولور (وفى) دخی آنت ايتوجى نك ايتمه كنده (لايقبض) قبض ايتماس (دينه) بوروجيغه (درهما) درهمنى (دون درهم) درهمين باشقه ديب (حذث) حانث بولور (بقبض كله) بوروجى نك كلسنى قبض ايتمهك برله (متفرقا) تارتقوجى بولدى حالده (فلا) حانث بولماس (ببعضه) بوروج نك بعضسنى قبض ايتمهك برله (دون باقيه) قالغوجىنى قبض ايتودن باشقه (اوكله) ياكه بوروج نك كلسنى قبض ايتمهك برله (بوزنين) ايكي مرتبه اولچمك برله (لم يتخللها) آرا لاشمادى ايكي مرتبه اولچمك آراسينه (الا) مگر آرا لاشدى (عمل الوزن) اولچاو عملى كنه (ولا) دخی حانث بولماس (فى) آنت ايتوجى ايتمه كنده (ان كانلى) اگر بولسه ميكا (الامائة) مگر يوز درهم لر (فكندا) بس اوشانداق ديب (ولم يملك) آنت ايتوجى ملك لنگوجى بولماس يمين وقتنك (الا) مگر ملك لنمش بولسه (خمسين) ايللى درهم لكنى (ولا) دخی حانث بولماس (فى) آنت ايتوجى ايتمه كنده (لايشم ريجانا) ايسكاماس ريجاننى ديب (قشم) بس ايسكاسه (وردا) گلنى (اوياسينا) ياكه ايسكاسه ياسميننى (والبنفسج) وآنط ايتوجى يميننده بنسفيج (والورد) دخی گل (على الورق) حمل ايتولور يافراق اوزرينه يعنى بر كمسه آنت ايتسه ساتوب آلباس بنسفيجنى ياكه وردنى ديب بس ساتوب آلسه ياپراغنى آنت ايتوجى حانث بولور *

❖ فصل حذث ❖ آنت ايتوجى حانث بولور (فى) ايتمه كنده (لايكلمه) سويله شماس فلانغه ديب (ان كلمه) سويله شسه فلانغه (نائما) اول فلان يوقلاغوجى بولدى حالده

ه يعنى آنك برله بوروج اوتدگى درهم لار يت المالد مردود بولاچق درهم بولدى حالده (منه)
م يعنى كمش ايله بويالمش بولسه (منه) م ياكه قالاي برله (منه)

(بشرط ایقاظہ) یوقلا غوجی نی اویغاتہاق شرطی برلہ (و) دخی حانث بولور (فی) ایتہہ کندہ (لایکلم) سوز قاتہاس فلانغہ (الا) مگر سوز قاتار (بآذنہ) فلان ننگ رخصتی برلنگتہ دیب (ان اذن) اگر سوز قاتوغہ رخصت ایتہہ اول فلان (ولم یعلم) وآنط ایتوجی بولماسہ (بہ) رخصت ایتونی (فکلمہ) بس سوز قاتسہ آنط ایتوجی اول فلانغہ (و) دخی آنط ایتوجی حانث بولور (فی) ایتہہ کندہ (لایکلم) سوز قاتہاس (صاحب ہذا الثواب) شوشی کییوم ننگ ایا سیگا دیب (فباعہ) بس کییوم ایاسی صاتسہ اول کییومنی (فکلمہ) آنندین صوگ سوز قاتسہ آنط ایتوجی کییوم ایا سیگا (و) دخی حانث بولور (فی) ایتہہ کندہ (لایکلم) سوز قاتہاس (ہذا الشاب) شوشی یگتکہ دیب (فکلمہ) بس آنط ایتوجی سوز قاتسہ اول یگتکہ (شیخا) قارت بولدغی حالہ (و) دخی حانث بولور (فی) ایتہہ کندہ (ہذا حر) بوقل آزاددر (ان بعثہ) اگر بوقلنی صاتسام مین دیب (او اشتریتہ) یا کہ اول قلنی صاتوب آلسام مین دیب (ان عقد) اگر آنط ایتوجی عقد باغلاسہ صاتوغہ یا کہ آلوغہ (بالخیار) اختیار برلہ (و) دخی حانث بولور (فی) ایتہہ کندہ (ان لم ابعہ) اگر صاتسام مین اول قلنی (فکذا) بس اوشانداق دیب (فاعتق) بس آنندین صوگ آنط ایتوجی اول قلنی آزاد قیلسہ (اودبر) یا کہ مدبر قیلسہ (و) دخی حانث بولور (بفعل وکیلہ) آنط ایتوجی وکیل ننگ فعلی سبیلی (فی حلفی النکاح) نکاح لنہم دیب آنط ایتہہ کندہ (والطلاق) دخی طلاق قیلہام دیب آنط ایتہہ کندہ (والخلع) دخی خلع قیلہام دیب آنط ایتہہ کندہ (والکتابۃ) دخی قلنی مکاتب قیلہام دیہہ کندہ (والصلع) دخی صلح قیلہام دیہہ کندہ (عن دم عمد) قصد برلہ قان چغار مقصدن (والہبۃ) دخی ہبہ قیلہام دیہہ کندہ (والصدقۃ) دخی صدقہ قیلہام دیہہ کندہ (والقرض) دخی قرض بیرمہم دیہہ کندہ (والاستقراض) دخی فرض استہمہم دیہہ کندہ (والایداع) دخی امانت بیرمہم دیہہ کندہ (والاستیذاع) دخی امانت استہمہم دیہہ کندہ (والاستعارة) دخی عاریۃ استہمہم دیہہ کندہ (والذبیح) دخی بوغاز لامام دیہہ کندہ (وضرب العبد) دخی قلنی صوقہام دیہہ کندہ (وقضاء الدين) دخی بورچ اوتہمہم دیہہ کندہ (وقبضہ) دخی بورچنی قبض قیلہام دیہہ کندہ (والبناء) دخی بناء قیلہام دیہہ کندہ (والخیاطۃ) دخی نگو تکہم دیہہ کندہ (والکسوة) دخی کییوم کیوندرمہم دیہہ کندہ (والحمل) دخی یوکلہمہم دیہہ کندہ یعنی بورورتلرننگ ہر برننگ وکیلیننگ فعلی برلہ آنط ایتوجی حانث بولور (لا) حانث بولماس (فی البیع) صاتہام دیہہ کندہ (والشراء) دخی صاتوب آلمام دیہہ کندہ (والاجارة) دخی اجارہ گہ بیرمہم دیہہ کندہ (والاستجارة) دخی اجارہ گہ استہمہم دیہہ کندہ (والصلح عن مال) دخی مال اوزرہ اقراردن صلح قیلہام دیہہ کندہ (والخصومة) ودعوادہ

ہ یعنی آنط ایتوجی وکیل ننگ فعلی سبیلی حانث بولماس (منہ)

جواب بيمرهم ديمه كنده (والقسمة) وبرشيني بوليام ديمه كنده (وضرب الولد) دخی بالانی
 صوقيام ديمه كنده (ولا) آنت ايتوچي دخی حانث بولماس (في) ايتمه كنده (لايتكلم)
 سويله شهس ديب (فقراء) بس قرآن اوقسه (اوسبح) ياكه سبحان الله ديسه (اوهال) ياكه
 لا اله الا الله ديسه (او كبر) ياكه الله اكبر ديسه (في صلوته) برنمازده (اوخارجها)
 ياكه نماز طشفه (و) دخی آنت ايتوچي نك (يوم اكلمه) كونده سوز قاتاروم مين فلانغه
 ديمه كي توشكوچي بولور (على الملوك) كيچه برله كوندز اوزرينه (وصح) لكن حكمه
 درست بولور (نية النهار) كوندزني نيت ايتمه كيچه (و) دخی آنت ايتوچي نك (ليلة
 اكلمه) كيچه ده سوز قاتاروم مين فلانغه ديمه كي توشكوچي بولور (على الليل) كيچه اوزرينه
 (خاصة) مخصوص بولدى حاله (والا ان) دخی الا ان لفظي سوزده (للاغاية) چيك اوچوندز
 (كحتي) حتى لفظي نك چيك اوچون بولووي كبي (ففي) بس آنت ايتوچي نك ايمه كنده
 (ان كلمته) اگر سوز قاتسام من فلانغه (الا ان يقدم زيد) زيد قايتقانغاچه ديب (اوحتي)
 ياكه حتى يقدم زيد ديب (حنث) آنت ايتوچي حانث بولور (ان كلمه) اگر سوز قاتسه
 اول فلانغه (قبل قدومه) زيد نك قايتووندن اول (وفي) وآنت ايتمه كنده (لايكلم) سوز
 قاتماس (عبده) فلان نك قاينه ديب (وامراة) ياكه خاتونينه ديب (او صديقه) ياكه
 دوستينه ديب (اولا يدخل) ياكه كرمهس (داره) فلان نك يورطينه ديب (ان زالت)
 اگر كيتسه فلاندين (اضافته) قلني فلانغه نسبت ايتمه ك قلني آزاد ايتوسبيلي ياكه خاتونني
 فلانغه نسبت ايتمه ك كيتسه خاتونني طلاق قيلو سبيلي ياكه دوستلقني فلانغه نسبت ايتمه ك
 كيتسه دوستغه دوشمانلق سبيلي ياكه دارني فلانغه نسبت ايتمه ك كيتسه دارني صاتوسبيلي (وكلمه)
 وسوز قاتسه آنت ايتوچي اول فلانغه (لايحنث) حانث بولماس (في العبد) قلله (اشار) اشاره
 ايتسون آنت ايتوچي (اليه) قل صارى (بهذا) شوشى ديمه ك برله (اولا) ياكه اشاره
 ايتمه سون (وفي غيره) وقلدن بانغه ده (ان اشار) اگر اشاره ايتسه آنت ايتوچي (اليه)
 لمن غيريگه يعنى ه خاتونغه ياكه ه دوستغه ياكه ه دارغه (بهذا) شوشى ديمه ك برله
 (حنث) حانث بولور (والا) واگر اشاره ايتمه سه (فلا) بس حانث بولماس (وحين) دخی
 حين لفظي (وزمان) دخی زمان لفظي سوزده (بلانية) قصد ايتودن باشقه (نصف سنة)
 ياروم يلدز (نكر) بولغظلرني نكره قيلنسون (او عرف) ياكه معرفه قيلنسون (ومعها)
 دخی حين وزمان لفظي نيت برله (مانوي) نيت ايتوچي نك نيت ايتميشي قدردر (والدهر)
 ودهر لفظي (لم يدر) بلنمه دى (مكرا) نكره قيلنمش بولدى حاله (وللابد) ودهر لفظي

ه هكذا مفهوم برجندی خلافاً لافهستائی واطلاق المتن مرجع الاول كذا في شرح الوقاية (منه) م يعنى حين وزمان ديمه ك
 كبي (منه) م يعنى الحين والزمان ديمه ك كبي (منه)

عمر اوچوندر (معرفاً) معرفه قیلنیش بولدغی حالده (وایام) دخی ایام لفظی (منکراً) نسکره قیلنیش حالده (ثلاثة) اوچ کونلردر (وایام کثیره) دخی الف لام سز ایام کثیره لفظی (والایام) دخی الف لام برله الایام لفظی (والشهور) دخی الشهور لفظی (عشرة) اون کونلردر واون آیلردر (و) دخی آنطایتوچی نلک (فی) ایتمه کنده اؤل (عبد) اولگی قل کم (اشتریته) صاتوب آلوروم مین اول قلنی (حر) آزاددر دیب (ان اشتری) اگر آنطایتوچی صاتوب آلسه (عبد) برگنه قل (عتق) اول قل آزاد بولور (وان اشتری) و اگر صاتوب آلسه (عبدین) بر عقده ایکی قل (ثم) آننن صوڭ صاتوب آلسه (عبد آخر) ایکنچی بر قل (فلا) بس آزاد بولماس اول قللردن (اصلاً) هیچ بری (فان ضم) بس اگر آنطایتوچی قوشه اولگی قل کم صاتوب آلوروم مین اول قلنی دیه گینه (وحده) بالغز دیه کنی (عتق) آزاد بولور (الثالث) بالغز آلمیش اوچونچی قل (وفی) دخی آنطایتوچی نلک ایتمه گنده (آخر عبد) آخرغی قل کم صاتوب آلوروم مین اول قلنی آزاددر دیب (ان اشتری) اگر آنطایتوچی صاتوب آلسه (عبد) بر قلنی (ومات) و آنطایتوچی ئولسه (لم یعق) اول قل آزاد بولماس (فان اشتری) بس اگر صاتوب آلسه (عبد) بر قل (ثم) آننن صوڭ صاتوب آلسه (آخر) ایکنچی قل (فیات) بس آنطایتوچی ئولسه (عتق) آزاد بولور (الآخر) ایکنچی قل (یوم شری) صاتوب آلمش کونده (من کل ماله) آنطایتوچی نلک کل مالندن (و) دخی آزاد بولور (عندهما) امام ابویوسف برله امام محمد رحمه الله علیهما قاتلارنده (یوم مات) آنطایتوچی نلک ئولش کوننده (من ثلثه) مالی نلک اوچدن بریدن (ولا یصیر) واورولماس (الزوج) ایر (فاراً) قاجوچیغه میراث قویودن (لوعلق) اگر تعلیق قیلسه ایر (الثالث) اوچ طلاقنی (به) آخرغی خاتونغه (خلافاً لهما) امامین اوچون بو مسئلهده خلاف ه وارد (و) دخی آنطایتوچی نلک (بکل عبد) هر بر قل (بشرنی) سونچ بیرر میڭا (بکدا) اوشانداق شی برله (فهو حر) بس اول قل آزاددر دیه گی برله (عتق) آزاد بولور (اول ثلثة) اوچ قللرنلک اولگیسی (بشروه) سونچ بیردیار آنطایتوچیگه (متفرقین) نارالغوچی بولدقلری حالده یعنی بری صوڭنده بری (وتسقط) دخی توشهر (بشراً اییه) اوغلنی آناسی نلک صاتوب آلوی برله (لکفارته) آنطی نلک یا که روزه سی نلک کفارتی اوچون (هی) اول م کفارة (لا) توشماس (بشراء عبد) قلنی صاتوب آلماق برله کفارة اوچون (حلف) آنطایتوچی صاتوب آلوی (بعقته) اول قلنی آزاد ایتمک برله (ولا) دخی توشماس (مستولدة) بالا توغدرمش کنیزه کنی صاتوب آلماق برله

ه یعنی امام ابویوسف برله امام محمد رحمه الله علیهما قاتلارنده ایر میراث قویودن قاجوچیغه اورلور (منه)

م یعنی کفارة توشار (منه)

(بنکاح) نکاح برله (علق) آنط ایتوچی تعلیق قیلدی (عنقها) بالا توغدرمش ککنیزه کنگڭ آزاد بولووینی (عن کفارتہ) اوزی نڭ کفارتندن (بشرائها) ه بالا توغدرمش ککنیزه کنگی صاتوب آلوغه (ویمتق) و آزاد بولور آنط ایتوچی نڭ (بان تسریت) اگر سربه قیلسام مین (امة) ککنیزه کنگی (فهی حرة) بس اول ککنیزهك آزاددر دیب ایتمه گی برله (من) آندای ککنیزهك کم (نسراها) آنط ایتوچی سربه قیلدی اول ککنیزه کنگی (وهی) اول ککنیزهك (فی ملکه) آنط ایتوچی نڭ ملکده بولدیفی حالده (یوم حلف) آنط ایتکان کونده (لا) آزاد بولماس (من) آندی ککنیزهك (شرها) آنط ایتوچی صاتوب آلدی اول ککنیزه کنگی یمین صوگنده (فتسراها) بس اول ککنیزه کنگی سربه قیلدی (و) دخی آزاد بولور آنط ایتوچی نڭ (بکل ملک) هر بر ملک بولنمش قل (لی) میگا (حر) آزاددر دیه گی برله (امهات اولاده) آنط ایتوچی نڭ ام ولدلری (و) دخی آزاد بولور (مدبره) مینم اولدکم صوگنده آزاد سز دییامش قل لری (وعبیده) دخی آزاد بولور خالص بولوچی قل لری (لا) آزاد بولماس (مکاتبه) آنط ایتوچی نڭ مکاتب قل لری (الا) مگر آزاد بولور (بنیتهم) مکاتب لرنڭ ده آزاد بولووین نیت ایتمهك برله (و) دخی آزاد بولور یمین ایتوچی نڭ (بهنا حر) بو قل آزاد دیه کی برله (اوهنا) یاکه بو قل آزاد دیه کی برله (لعبیده) قل لری نه (ثالثهم) اول قل لرنڭ اوچونچیسى شول حالدوک (وخیر) و آنط ایتوچینی اختیارلی قیلنور برین بیلگوله مکده (من الاولین) اولگی ایکی قلدن (کالطلاق) طلاق قیلوده ایرنی اختیارلی قیلماق کبی اولگی ایکی خانوینین برین بیلگوله مکده (ولام دخل) و کرگوچی لام (علی فعل) بر اش و عمل اوزرینه (یقع) اول فعل نڭ نوشووی روا بولغوچی (عن غیره) اول اشنی قیلوچیغه باشقه کمسه دن ه (کبیع) صاتو کبی (وشراء) دخی صاتوب آلو کبی (واجارة) دخی یالغه بیرو کبی (وخیاطة) دخی تگ کبی (وصباغة) دخی بویاق کبی (وبناء) دخی بنا قیلماق کبی (اقتضى) تلر اول فعل اوزرینه کرگوچی لام (امره) آنط ایتوچیغه باشقه کمسه نڭ بیورماقنی (لیخصه) لام اول فعلنی خاصلامق اوچون (به) شول غیرینڭ بیورووینه (فلم یعنث) بس آنط ایتوچی حانث بولماس (فی) ایتمه گنده (ان بعث) اگر صانسام مین (لک ثوبا) سیکا کییومنی دیب (ان باعه) اگر آنط ایتوچی صاتسه اول کییومنی (بلا امره) خطاب ایدلش کمسه نڭ اوزرندن باشقه (ملکه) خطاب ایدلش کمسه اول کییومنی ملک لفسون (اولا) یاکه ملک له ناسون (وان دخل) و اگر لام کرگوچی بولسه (علی عین) بر ذات اوزرینه (او فعل) یاکه بر عمل اوزرینه (لا یقع) اول عمل نڭ نوشووی روا بولماغوچی (عن غیره) اول اشنی قیلوچیغه باشقه کمسه دن

م (بِكَالٍ) يَبْكُ كَبِي (وَشَرِبَ) دَخِيَ اِجْمَعُ كَبِي (وَدَخَلَ) وَكْرَمَهُ كَبِي (وَضَرَبَ الْوَلَدَ) وَبَالَانِي صَوْغَمَاقِ كَبِي (اَقْضَى) تَلَهَرِ اَوَّلَ لَامِ (مَلَكَهُ) اَنَّاكَ اَوْزَرَهُ يَمِينِ اَيْدِلَشْ شِيْدَلْكَ خطاب اَيْدِلَشْ كَمَسَهْ گَهْ مَلِكْ بُولُووِيْنِي (فَحْنَتْ) بَسْ اَنَّا اَيْتَوْجِيْ حَانْثْ بُولُوْر (فِي) اَيْتْمِهْ گَنْدِهْ (اِنْ بَعْتَ) اِگَرِ صَانْسَامْ مِيْنِ (ثَوْبًا لَكَ) سِيْگَا مَحْصُوصْ كِيِيْمِيْ دِيْبِ (اِنْ بَاعَ) اِگَرِ اَنَّا اَيْتَوْجِيْ صَاتْسَهْ (ثَوْبَهْ) خطاب اَيْدِلَشْ كَمَسَهْ نَلْكَ كِيِيْمِيْنِيْ (بَلَا اَمْرَهْ) خطاب اَيْدُولَشْ كَمَسَهْ نَلْكَ اَمْرِيْنِ بَاشْقَهْ (وَفِي) دَخِيَ اَنَّا اَيْتَوْجِيْ نَلْكَ اَيْتْمِهْ كَنْدِهْ (كُلْ عَرَسَ) هَرِ بَرِ خَاتُونِ (لِي) مِيْگَامَنْكُوْهْ بُولُوْجِيْ (فَكْنَدَا) بَسْ اَوْشَانْدَاقِ دِيْبِ يَعْنِيْ بَسْ طَلَاقِ دِيْمَهْ كَبِي (بَعْدَ قَوْلِ عَرَسَهْ) خَاتُونِيْ نَلْكَ سُوْزِيْ صَوْگَنْدِهْ (نَسَكْتَ عَلَيَّ) نِكَاحْ لَنْدَلْكَ سِيْنِ خَاتُونِيْ مِ مِيْنِمِ اَوْزَرِيْمَهْ دِيْبِ (طَلَقْتَ) طَلَاقِ بُولُوْر (هِيَ) اَيْرِيْمَهْ مَذْكُوْرِ سُوْزِيْ اَيْتْكُوْجِيْ خَاتُونِيْ (وَصَحَّ) لَكِنْ دَرَسْتْ كُوْرْلُوْر اَيْرِگَهْ (نِيْمَهْ غَيْرَهَا) اَوَّلِ خَاتُوْنِغَهْ بَاشْقَهْ خَاتُونِيْ نَيْتِ اَيْتْمَهْ كَبِي (وَدِيَانَهْ) دِيْنْدَارْلِقِ جِهْتَنْدِيْنِ يَعْنِيْ اَيْرِيْ نَلْكَ فِلَانَهْ نِيْ نَيْتِ قِيْلْدِمِ دِيْمَهْ كِيْنَهْ اَيْفَانْلُوْر مِگَرِ حَكْمِ جِهْتَنْدِيْنِ اَيْفَانْلِمَاسْ بُوْمَقَامَهْ تَرْجَمَهْ مُخْتَصَرِ الْوَقَايَهْ دَنْ جَزْ اَوَّلِ تَمَامِ اَوْلُوْبِ كِتَابِ الْبَيْعِ دَنْ جَزْ ثَانِيْ نَلْكَ

دَخِيَ تَمَامَهْ اَيْرِشْمَهْ كُنِيْ حَقْ سَبْعَانَهْ جَلْ شَأْنَهْ دَنْ اَمِيْدِ وَاْرَاوْلُقْمَزْدَهْ عِلْمَاءِ

وَفَضْلَاءِ اَوْلَانِ اَخْوَانِ دِيْنْدِيْنِ التَّمَاْسَمَزْدَرِ بَزْمِ بُوْ تَرْجَمَهْ مَزْنَلْكَ سَهُوْ

وَتَقْصِيْرَاتِ لَرِيْمَهْ مَطَالَعِ اَوْلُقْلَرُوْنْدَهْ فَضْلِ وَكْرَمِ لَرِ اَيْلَهْ

تَقْصِيْرَاتْمَزَهْ عَفُوْ بِيُوْرُوْبِ مَا هُوَ الصَّوَابِ اَوْلَانِ

وَجَهِيْلَهْ اَصْلَاحِ قَلَمِ لَرِنِيْ اِحْسَانِ اَيْتْمَهْ كَبِي لَرِنِيْ

اِنْ اللّٰهَ لَا يُضِيْعُ اَجْرَ الْمُحْسِنِيْنَ *

م يَعْنِيْ اَيْكَنْجِيْ خَاتُونِ (مَنْهْ) هْ (طَلَاقِ قِيْلُوْر (هِيَ) اَيْرِيْ نَلْكَ اَنَّا يَمِيْنَهْ سَبَبِ بُولَشْ خَاتُونِيْ (وَصَحَّ) دَخِيَ دَرَسْتْ بُولُوْر قَاضِيْنَهْ نَيْتِ (غَيْرَهَا) اَوَّلِ خَاتُوْنِغَهْ بَاشْقَهْ اَيْتْمَهْ كَبِي (دِيَانَهْ) اَيْرِيْ نَلْكَ سُوْزِيْمَهْ اَيْفَانْلِقِ وَنَدِيْ (مَنْهْ) نَيْتِ

كتاب البيع

بو كتاب ضاتو وآلو بيانده در (هو) اول صاتوب آلو (مبادلة مال) كسب طريقه مالى
 آلدور مقدر (بمال) مال برابرينه (بتراض) صاتوچى برله آلوچى دن رضاليق برله (وينعقد)
 صاتو باغلانور (بايجاب) صاتم ديمهك برله (وقبول) دخى آلدم ديمهك برله لىكن ايجاب
 ديب ايكي عقد باغلاغوچى دن اولگسى نك سوزينه ايتولور (وقبول) وقبول ديب ايكنچسى نك
 سوزينه ايتولور اكرده صاتوب آلوچى بو شينى فلان بهاغه آلدم ديسه بو ايجاب بولور
 وصاتوچى شول بهاغه صاتم ديسه بو سوز قبول بولور (بلفظى ماض) اوتكان زمانغه دلالت
 قيلغوچى ايكي لفظ برله (و) دخى صاتو باغلانور (بتعاط) ايكي طرفن مالى بيروشمك برله
 صاتم وآلدم ديمهينچوك (مطلقا) صاتولمش شى كرهك يغشى بهالى بولسون كرهك ناچار وكم
 بهالى بولسون (واذا اوجب) وقايرو وقت ايجابنى توشورسه (واحد) عقد باغلاغوچى نك
 بروسى (قبل) قبول قيلور يعنى قبولنى توشورور (الآخر) ايكنچسى (كل المبيع) صاتولمش
 شى نك كلسينه (بكل الثمن) آقهنك كلسى برابرينه (اوترك) ياكه قويار كلسىنى (الا) مگر
 كلسىنى قوياس بعضىنى آيروب آلسده آلور (اذا بين) بيان ايتولگان وقتده (ثمن كل)

صاتولمىش شىئىن ھەربىرى نىڭ بەھاسى (وما لم يقبل) واينكىچى سى قبولنى توشۇرمەگان تەقدىردە (بطل الايجاب) اولگىسى دن پىدا بولمىش سوز يوق بولور (ان رجع) اگر دونسە سوزىدىن (الموجب) اول سوزلەگۈچىسى (اوقام) ياكە مجلسىن تۈرسە (احدهما) ايكىسىدىن بىرى قبولدىن اول (واذا وجد) وقايو وقت صاندىم و آلدىم دىيەنك نىڭ ھەرايكىسى بىر مجلسىدە تابلسە (لزم) صاتو لازم بولور ھېچ بىرى صاتونى بوزا آلماس (ويعرف) دخى بىلدىرلور (المبيع) صاتولمىش حاضرىنى (بالاشارة) اشاره بىرلە (لا) بىلدىرمەك لازم بولماس (بذكر القدر) مقدارنى ذكر ايتىمەك بىرلە (والصفة) دخى صىقتى ايتىمەك بىرلە (الا) مگر بىلدىرمەك لازم بولور مقدارنى وصىقتى ذكر ايتىمەك بىرلە (فى السلام) سلم صاتوونىدە غنىە يعنى آتچەنى اول بىرۈب صاتولمىش شىئىنى صوگرە آلونە تورغان صاتودە مثلاً ياز فصلندە آتچە بىرۈب كوز فصلندە آرش ياكە بىغداى آلماق كىبى (و) دخى بىلدىرلور (الثمن) آتچەنى (بأحدھما) مقدارى ياكە صىقتى بىرۈبى بيان ايتىمەك بىرلە (ولا يضر) وصاتوغە ضرر بىرمەس (الجزاف) شىئىنى اولچاوسىز كوزملەى صاتىق (الا) مگر ضرر بىرۈر (فى الجنس) جنسىنى صاتودە (بالجنس) شول جنس بىرابرىنە يعنى بىغداينى بىغدايغە صاتىق كىبى مقدارنى بىلەينچە (ومطلق الثمن) وصفى بيان ايدىلماش آتچە (على الاروج) حمل قىلنور شەردە آرتوغراق يورگۈچى آتچە اوزرىنە (فان استوى) بس اگر بىرابر بولسە (رواج النقود) كەش تىكە بىرلە آلتون تىكەلرنىڭ يۈرمەكى (فسد) صاتو بوزلور (ان اختلف) اگر متفاوت بولسە (ماليتهما) كەش تىكەلر بىرلە آلتون تىكەلرنىڭ قىيمىتى (وان بيع) اگر صاتولسە (ذوا افراد) فرد اباسى كوب شىئىنى (كل واحد) ھەربىروسى (بكذا) اوشانداق بەھاغە دىب (فان لم يتفاوت) بس اگر فردلرى بىرى بىرىدىن آرتوق و كەم بولسە (صح) صاتو درست بولور (فى واحد) اول فردلرنىڭ بىرىنە (والا) واگر فردلرى بىرى بىرىدىن آرتوق و كەم بولسە (فلا) بس صاتو درست بولماس (اصلاً) ھېچ بىرونە (فان باع) بس اگر بىركىسە صاتسە (صبرة) ايولوب تورمىش آشلىقنى (على انها) شول شرط اوزرىنە كەم اول ايولمىش آشلىق (مائة صاع) يوز صاع دىب (بمائة) يوز درھملىر بىرابرىنە مثلاً (فان نقص) بس اگر اول صىبرە يوز صاع دن كەم بولسە (اخذ) آلور (المشتري) صاتوب آلۇچى اول صىبرەنى (بالحصّة) درھمىن الوشى بىرابرىنە (اوفسخ) ياكە صاتونى بوزار (وان زاد) اگر اول آشلىق يوز صاعدان آرتسە (فللبايع) بس آرتوغى صاتوچىغە بولور (وفى المنروغ) و آرشىن بىرلە اولچاناب صاتولە تورغان شىدە (اخذ) آلور صاتوب آلۇچى (الافل) بيان ايتولمىش قىردىن آرتونى بوزار (بكل الثمن) آتچەنىڭ كلىسى بىرابرىنە (او ترك) ياكە قوياىر يعنى آلماس بىلەم صاتونى بوزار (والاكثر) و بيان ايتامىش قىردان آرتوغى (لە) صاتوب آلۇچىغە بولور (وان قال) واگر صاتوچى ايتسە (كل ذراع) ھەربىر آرشىنى (بدرهم) بىر درھم بىرابرىنە دىب (فبالحصّة) بس

آلور صاتوب آلوجی هر بر آرشینی درم من الوشی برابرینه (فیوما) هر ایکی صورتده یعنی بیان ایتولمش قدردان آرتوق و کم صورتنک هر برنده (وصح) درست بولدی (بیع البر) بغدادینی صاتوق (فی سنبله) باشاغده بولغی حالده (والباقلاء) دخی بورچاقنی صاتوق (ونحوه) و بورچاق کبی نخود و کنجدنی صاتوق (فی قشره الاول) اولگی قابغده (و) دخی درست بولدی (بیع ثمره) یمشنی صاتوق (لم ید) ظاهر بولدی (صلاحها) اول یمشنگ فائدهلی بولوی (اولد بیا) یا که تحقیق ظاهر بولدی فائدهلی بولوی آدهمگه یا که حیوانغه آشارلق سولوق برله (ویجب) لکن واجب بولور آلوجیغه (قطعها) اول یمشنی شول حالدهک یغاچندن ازمهک و شرط تر کها) و یمشنی کمالغهچه قویونی شرط ایتمهک (علی الشجر) یغاچ اوزرینه (یفسد) بوزار (البیع) صاتونی (کاستننا قدر معلوم) بلگولی بولمش مقدارنی آیوروب آلماتی صاتونی بوزدغی کبی مثلا بر کمسه ایولمش بغدادینی یا که یمشنی صاتسه لکن بر باتماننی صانامدم دیسه صاتوی بوزلور.

فصل صح درست بولدی (خیار الشرط) شرط سببلی بولمش اختیار صاتونی درست کورو برله بوزوغه (لکل) هر برینه (منوما) صاتوچیدن و آلوچیدن (و) دخی درست بولدی (لوما) هر ایکسینه برگه (ثلثة ایام) اوچ کونلرده (او اقل) یا که اوچ کونلردن آزده (لا) درست بولدی (اکثر) اوچ کونلردن کوبده (الا انه) لکن اوچنچی کونلردن کوبده بولمش خیار شرط (یجوز) روا بولور (ان اجاز) اگر روا کورسه صاتونی (فی الثلث) اوچ کون ایچنده (و کذا) و شوشی خیار شرط کبی در درست بولوده (انه) درستلکه صاتوب آلوجی (ان لم یبق) اگر بیرماسه (الثنی) آچهنی (الی ثلثة) اوچ کونگهچه (او اکثر) یا که اوچ کوندن کوبراک بره تکهچه (فلا بیع) بس صاتویوق دیب شرط ایتمهک (ولایخرج) لکن چقماس (مبیع) صانامش مال (عن ملک بائعه) صاتوجسی ننگ ملکندن (مع خیاره) خیار شرط صاتوجی برله بولقد (فهلک) بس بو صورتده صاتلمش شینگ هلاک بولوی (فی ید المشتري) صاتوب آلوجی قولنده (بالقیمه) قیمت برابرینه بولور یعنی اول شینگ قیمتنی توله نور (کالقبوض) قبض قیلنمش مال کبی (علی سوم الشراء) صاتوب آلماتی قصدی اوزرینه یعنی بو صورتده هلاک بولمش مال دخی قیمتی برله توله نور (ویخرج) و صانامش مال صاتوجی ملکندن چغار (مع خیار المشتري) خیار شرط صاتوب آلوجی برله بولقد (فهلک) بس بو صورتده صاتلمش شینگ هلاک بولوی (فی ید) صاتوب آلوجی قولنده (بالثمن) صاتوده قرار تاپمش آچه برابرینه بولور یعنی آلوجیغه شول قدر آچه توله ملک لازم بولور (کنعیه) صاتوب آلمش مال آلوجی قولنده عیبلی بولقد صاتوده

م یعنی صاتوده و آلوده اختیارلی بولون شرط ایتمهک (منه) م سوم دیب صاتوجی ننگ مال هاسنی بیان ایتوب آلوجیغه عرضینه ایتورلار (منه)

قرار تابیش قدر آنچه توله ندکی کبی (لکن) لکن اول مال صاتوچی قولندن چقسده (لایمکه)
 ملکه نهاس اول مالنی (المشتری) صاتوب آلوچی (فلا یثبت) بس ثابت بولماس خیار کونلارنده
 (احکام الملک) ملک حکم لری (کعتق قریبه) صاتوب آلوچی نځ یاقننی آزاد (م) بولو کبی (ونحوه)
 دخی موکا اوخشاغوچی حکم کبی مثلا بر کمسه نځ اگر مین سینی صاتوب آلسام آزادسن دیدکنده
 خیار شرط برله صاتوب آلدقنده خیار کونلارنده صاتوب آلمش قول نځ آزاد (ه) بولوی کبی
 (والفسخ) دخی خیار شرط ایاسی نځ صاتونی بوزماغی (لایعمل) عمل قیلماس یعنی صاتونی بوزماس
 (الا) مگر بوزار (ان یعلم) بوزونی بلههک برله (صاحبه) خیار ایاسی نځ یولداشی (فی المدة)
 خیار مدتده واگر خیار مدتندن صوڭ بلسه خیار ایاسی نځ صاتونی بوزوی عمل قیلماس (بغلاف
 الاجازة) صاتونی روا کورونځ خلافتجه یعنی صاتونی روا کورمهک خیار ایاسی نځ یولداشی
 بلماسده درست بولور (ویسقط الخيار) وخیار شرط توشکوچی بولور (بعضی المدة) خیار مدتی نځ
 اوتوی برله (و) خیار شرط دخی توشکوچی بولور (ما) آندای فعل برله (یدل) دلالت قیلور
 اول فعل (علی الرضا) صاتوب آلوچی نځ رضالغی اوزرینه (کالکوب) خیار برله آلمش
 حیواننی آطلانو کبی (والوطی) وخیار برله آلمش کنیزه کنی جماع کبی (وشراء احد الثوبین)
 وایکی کیوم نځ برهونی صاتوب آلماق (اوالتلثة) یا که اوچ کیوم نځ برونی صاتوب آلماق کبی
 (علی ان یعین) صاتوب آلوچی بیلگوله مهک شرطی اوزرینه (احدا) برهونی (صح) درست بولور
 (لا) درست بولماس (فی الاکثر) اوچ کییومندن کوبده (وشراء عبدین) دخی ایکی قلنی صاتوب
 آلماق (بالخیار) اختیارلی بولاق برله (فی احدهما) ایکی قلندن برهونی آلوده (صح) درست بولور
 (ان فعل) اگر صاتوچی بیان ایتسه (الثمن) هر بری نځ بهاسنی (وعین) دخی بیلگوله مه
 (محل الخيار) اختیار نځ وقتنی ایکی کون یا که اوچ کون دیههک کبی (وفسد) وصاتو بوزوق
 بولور (فی الاوجه الباقية) قالغوچی وجهلرده یعنی هر برنده بهانی وخیار وقتنی بیان ایتمه گان
 صورتده وهر برنده بهانی ایتوب خیار وقتنی بیلگوله مه گان صورتده وخیار وقتنی بیلگوله
 هر برنده بهانی بیان ایتمه گان صورتده (وعبد مشتری) وصاتوب آلمش قل (بشرط کتبه)
 یازوچی بولماق شرطی برله (ولم یوجد) یازوچی لقی تابلمادغی حالده (اخذ) آلتور (بغیمه)
 ذکر ایدلمش بهاسی برله (او ترک) یا که صاتونی قویاور (ویورث) ومیراث بیرلور یعنی وارثکه
 میراث طریقچه ثابت بولور (خیار التعین) ایکی یا که اوچ کشی آراسنک بولمش صاتوده بیلگوله مک
 خیارنی (والعیب) دخی صاتوب آلمش شی عیبلی بولدقده قایتارو خیاری (لا) (م) میراث
 بیرولمس (الشرط) شرط سببلی بولمش اختیار (والرؤية) دخی کورمک اختیاری *

م یعنی هرکسه اوزی نځ عرمنی خیار برله صاتوب آلمه خیار کونلارنده آزاد بولماس (منه) ه یعنی اگر مین سینی صاتوب آلسام
 آزاد سن دلمش قولی خیار برله صاتوب آلمسه خیار کونلارنده آزاد بولماس (منه)

﴿فصل — ل صغ﴾ درست بولدى (شراء ما) آندای مالنى صاتوب آلماق (لم يره) صاتوب
 آلوجى كورمدى اول مالنى (ولم يشره) لکن تىكار بو حينده آلوجيغه (الخيار) اختيار
 صاتونى روا كورو برله بروده (عندها) مالنى كورگان وقتده (الى ان يوجد) نابولغانچه
 (ما) آندای فعل (يبطله) اول فعل باطل قيلور اختيارنى (وان رضى) واگرچه آلوجى رضا
 بولسده (قبلها) كورودن اؤل (لا) اختيار تيكماس (لبائع) كورلش مالنى صاتوجيغه (ويبطله)
 لکن باطل قيلور كورو اختيارنى (وخيار الشرط) دخى شرط سببلى بولغان اختيارنى
 (تعبه) صاتوب آلمش مالنگ عيبللى بولوى آلوجى قاتنده (و) دخى باطل قيلور (تصرف)
 آلمش مالده تصرف قيلماق (يوجب) واجب ايتهر اول تصرف (حقا) حقنى (لغيره)
 صاتوب آلوجين باشقه كسه گه (كالبيع) خيار برله آلمش مالنى آلوجى نك ايكنجى كسه گه
 صاتوى كى (بلا خيار) خيارسز (قبل الرؤية) آلمش مالنى كورودن اؤل (وبعدها) دخى
 كورو صوگنده يعنى اول صاتوب آلوجى آلمش مالنى كوك كورودن اول عيبللى قيلسون
 و كوك كورو صوگنده عيبللى قيلسون و كوك كورودن اول تصرف قيلسون كوك كورو صوگنده
 تصرف قيلسون هر ايكسى كورو اختيارنى واختيار شرط ايقونى باطل قيلورلار (وما) وآندای
 تصرف كم (لا يوجب) آلوجى دن باشقه كسه گه حق واجب ايتمهس (كالبيع) صاتو كى (بخيار)
 خيار برله (ومساومة) دخى صاتوب آلو قصدى برله آلوجيغه بهاسنى ايتوب بيرمهك كى
 (وهبة) دخى هبه قيلماق كى (بلا تسليم) تسليم سز يعنى مالنى هبه قيلمى كسه گه طابشرماينچه
 (يبطل) اختيارنى باطل قيلور (بعدها) آلمش مالنى كورمهك بعدنده (فقط) بس منع لن سن
 كورودن اؤل بو تصرف لاختيارنى باطل قيلور ديه كدن (ويعتبر) دخى معتبر بولور
 كوروده (رؤية المقصود) صاتوب آلمش مالدىن مقصود اورنى كورمهك (كوجه الامة) كنيزهك نك
 يوزى كى (وجه الدابة) دخى حيوان نك يوزى كى (وكفله) دخى اوچاسى كى
 (وموضع علم المعلم) دخى ادبلنش كييوم نك ادب اورنى كورمهك كى (وظاهر غيره) وادب
 سز كييوم نك ظاهرنى يعنى طشقى طرفنى كورمك كى (وبيوت مقصودة) وداردان مقصود بولش
 اورون لرنى كوزمهك كى (ولا) دخى كوروده معتبر بولور (نظر وكيله) صاتوب آلوجى نك
 وكيل نك قاراماقى (بالشراء) صاتوب آلو برله وكيلى نك (اوالتبض) ياكه توتو برله
 وكيلى نك (لا) معتبر بولماس كوروده (نظر رسوله) صاتوب آلوجى نك ايلچى سى نك قاراماقى
 (و) دخى معتبر بولور كوروده (جس الاعمى) صوقر كسه نك توتوب قاراماقى (وشمه) وایسای
 شينى ايسكاب قاراماقى (ودوقه) وطعملى نرسه نى تاتوب قاراماقى (و) دخى معتبر بولور (وصف)
 العطار بيزر نك صفت لرونى بيان ايتمهك كى (عنده) صوقر قاتنده (ومن) وقايو كسه اكر (رأى)

کورسه (شیئا) برشینى (ثم) کورگاندىن صوڭ (شرى) صانوب آلسه (فله) بس تیبهر آلوچیغه (الخيار) قایتارورغه اختیار (انغیر) اگر اول کورگانده گى حالتندن اوزگه رگان بولسه (والقول) الکن شرعه معتبر سوز (للبایع) آنط برله صانوجیغه بولور (فى عدم تغیره) اول شینگ اوزگارووی یوقلقده (وللمشتري) دخی آلوچیغه بولور (فى عدم رؤیته) صانوب آلمش شىنى اؤل کوررووی یوقلقده.

فصل — ل * (ولمشتري) وئیگار صانوب آلوچیغه (وجد) تابدى (بمشتريه) صانوب آلمش مالنده (عیبا) عیبى (نقص) کیم قیلور اول عیب (ثمه) مالنگ بهاسینى (عندالتجار) صانوجیلر قاتنده (رده) صانوب آلمش مالنى قایتارو (اواخده) یا که اول مالنى آلو تیبهر (بثمه) بهاسى نلک کلسى برابرینه (والایاق) وقلده خوجه دن قاجماق (والبول) دخی بول ایتیه ک (فى الفراش) توشه کده (وسرقه صغیر) وکچک بالانلک اوغلاماغى (يعقل) عقل لر اول بالا عقدنى (عیب) عیبدر (و) بو ذکر ایدلمش شى لر (من بالغ) بالغ کسه دن پیدا بولو (عیب آخر) وکچک بولش عیب که باشقه عیبدر (وجنون الصغیر) وکچک قلنلک دیوانه بولووی (عیب) عیبدر (ابدا) دائم یعنی کچک حالده وئلوغ حالده (والبخر) دخی آغز ایسی (والنفر) دخی قولطق ایسی (والزنا) دخی زنا قیلماق (والقولمده) دخی زادن طوغماق (عیب) عیبدر (فیها) کنیزه کده (لا) عیب توگل در (فیه) ایرقلده (والکفر عیب) وباطل دینده بولماق عیبدر (فیها) کنیزه کده وایرقلده (والاستحاضه) ودائم قان قیوماق (وارتفاع حیض بنت سبع عشرة) دخی اون بدی یاشنده گى قزدن حیض کوتهرلماک (عیب) عیبدر (وانظهر) واگر بلنسه قلده صانوب آلوچی قولنده وقلده (عیب قدیم) صانوجى قاتنده بولش عیب (بعد ما مات) صانوب آلمش قل اولمه ک صوڭنک (اواعتق) یا که اول قلنى آزاد ایتمه ک صوڭنک (مجانا) بوش یعنی مال آلباینجه (اودبره) یا که اول قلنى مدبر قیلماق صوڭنک (اواستولد) یا که امدول قیلماق صوڭنک (رجع) صانوب آلوچی قایتور صانوجیغه (بالنقصان) عیب سببلى بولش کیچیلک نلک حصه سى برله (لا) قایتماس (بعد ما اعتق) عیبلى قلنى آزاد ایتمه ک صوڭنک عیبى بلنک کده (على مال) مال شرطى اوزرینه (اوقتله) یا که صانوب آلوچی قلنى اولترمه ک صوڭنک (او) یا که ازلگى عیبى ظاهر بولسه (اکل بعضه) صانوب آلمش مال نلک بعضسنى ییهه ک صوڭنک (اوکله) یا که کلسینى ییهه ک صوڭنک (اولبسه) یایسه کییومنى کییهه ک (فتخرق) بس یرطلماق صوڭنک (و) اگر بلنسه صانوجى قاتنده بولش عیب (بعد ما حدث عیب) صانوب آلوچی قاتنده ایکنچى عیب پیدا بولماق صوڭنک (رجع) قایتور صانوب آلوچیغه (به) عیب سببلى بولش کیچیلک نلک حصه سى برله (الا) مگر نقصان برله قایتارلماس (ان یاخذ) صانولش مالنى قایتارب آلماق سببلى (البایع)

صانوجی (کذلک) عیبلی کیونچہ (مالہ یختلط) صانامش مال قاتشماغان تقدیرده (بملک المشتري)
صانوب آلوچی ناک ملکی برله (فلایرجع) بس قایتباس آلوچی نقصان برله صانوجیغه (ان باع)
اگر صانسه آلوچی عیبلی مالنی (قبلہ) ملکینہ قاطشدرودن اول (لا) آلوچی عیب سببلی
کیمچیلک ناک حصہسی برله صانوجیغه قایتباس ایہس بلکہ قایتورا اگر صانسه (بعدہ) ملکینہ
قاطشدرمق صوگندہ (و) بلنسه صانوجی قاتندہ بولمیش عیب (بعد کسر الجوز) چیکلہ و کفی
واطماق صوگندہ (ونحوہ) دخی چیکلہ و ک کبی شینی واطماق صوگندہ یعنی پسنہ و بادم کبی
شی لرنی (رجع) صانوجیغه قایتور (بالنقصان) عیب سببلی بولمیش کیمچیلک برله (فی المنفع بہ)
واطماق چیکلہ و ککن فائولانماق ممکن بولغانندہ (وبالکل) بهاناک کلسی برله قایتارور (فی غیرہ)
فائولانماق ممکن بولغانندہ (و اذا ادعی) وقایورقت صانوب آلوچی دعوی قیلسه (الابق) قلندہ
قاجماق صفتنی (اثبت) اثبات قیلور صانوب آلوچی (انه) حقیقتندہ اول قل (ابق) قاجدی (عندہ)
صانوجی قاتندہ دیب (بالبینة) گواہ برله (او نکول البائع) یا کہ صانوجی ناک منع لغوی برله (عن الخلف)
آنط ایتودن (بالعلم) صانوب آلوچی قاتندہ قلنک قاجووی ثابت لکن بلسووی برله (ثم)
صانوب آلوچی اوز قاتندہ قلنک قاجووینی گواہ برله اثبات صوگندہ و صانوجی ناک علم برله
آنطن منع لغوی صوگندہ صانوجی انکار ایتسه صانوب آلوچی قاتندہ قلنک قاجووینہ (برهن)
صانوب آلوچی گواہ تورغزور (انه) حقیقتندہ اول قل (ابق) قاجدی (عند البائع) صانوجی
قاتندہ دیب (او حلفہ) یا کہ صانوجینی آنط ایتدورور (انه) حقیقتندہ اول صانوجی (باعہ)
صانندی اول قلنی (و سلمہ) ودخی تاپشور دی اول قلنی (و ما ابق) قاجو پیدا بولمادیفی حالہ
اول قلغہ (قط) صانوجی قاتندہ هرگیز دیب (او) یا کہ صانوجی نی آنط ایتدر (ماله) یوق
صانوب آلوچیغه (حق الرد) اول قلنی میکا قایتارو حق (بهذا الدعوی) شوشی دعوی سببلی
دیب (ولائین) و کوچلک برله آنچه لازم بولماس (علی المشتري) صانوب آلوچیغه (اذا ادعی) صانوب
آلوچی دعوی قیلغان وقتندہ (العیب) صانونی بوزو واجب بولورلق عیبینی (حتی یتبین) قاضی
حضورنک ظاهر بولغانچہ (عدمہ) اول عیب ناک بوقلغی (و مداوة العیب) صانوب آلمیش عیبلی حیوانغہ
آلوچی ناک دار و قیلوروی (و رکوبہ) دخی صانوب آلوچی ناک عیبلی حیوانغہ آطلانوروی (فی حاجتہ)
آلوچی ناک اوز حاجتندہ (رضا) عیبینہ رضا بولور (لا) رضا بولوروی بولماس عیبلی حیوان نی
آطلانوروی (لردہ) اول حیوان نی ایہس سینه قایتارو اوچون (اوسقیہ) یا کہ اول حیوان نی اچرو
اوچون (اوشرا علفہ) یا کہ اول حیوانغہ بیپاچہ کی شی صانوب آلو اوچون (ولا بدله) مشتریگہ
چارہ سزلق بولغان حالہ (منه) آطلانودن مشتری قارت بولوروی کبی یا کہ آیاقندہ
ضعیف لک بولو کبی (ولو شری) و اگر صانوب آلسہ (عیبین) ایکی قلنی (صفقہ) بر عقد برله

(ووجد) تابسه صاتوب آلوچی (باحدهما) ایکی قلنڭ برونده (عیبا) عیبینی (رده) قایتارور
 اول عیبلی قلنی بهادن حصه سی برابرینه (خاصة) قایتارو مخصوص بولدی حالده عیبلی
 قلغه غنه (ان قبضهما) اگر هر ایکسنی توتقان بولسه (والا) واگر توتمغان بولسه (اخذهما)
 آلور صاتوب آلوچی هر ایکسنی بهانڭ کلسی برابرینه (اوردهما) یا که قایتارور هر
 ایکسنی (کما) بو اورنده توتودن اولگی حکم حکم کبیدر (فی الکلی والوزنی) کیلی مال
 برله وزنی مالده بولغوچی (وان قبض) واگرچه توتسه ده صاتوب آلوچی (کله) صاتوب آلمش
 مالنڭ کلسنی (ولو استحق) اگر حق استه لنسه (البعض) صاتوب آلمش مالنڭ بعضی
 یعنی بر کسه بومقدار شی مینم مالمدیب دعوی قیلسه (لم یرد) قایتارماس صاتوب آلوچی
 (الباقی) قالغوچی بعض مالنی (بخلاف الثوب) بر کییوم نڭ خلافتجه یعنی کییوم کبی برشی نڭ
 بر پارهنی بو پارهی مینم دیب دعوی قیلسه صاتوب آلوچیغه روا بولور اول شی نڭ کلسنی
 قایتاروق (وصح) دخی صاتودرست بولدی (ان برئ) صاتوچی م بیزمده شرطی برله (من کل عیب)
 هر بر عیبین (وان لم یعدھا) واگرچه عیب لرنی آیره آیره صایمسه ده*

فصل بوفصل بوزوق صاتونڭ حکم لری بیانده در (بطل) باطل بولدی (بیع ما)
 آندای شینی صاتماق (لیس ببال) مال بولماغوچی (کالدم) قان کبی (والبیعة) واوله کسه کبی
 (والحر) و آزاد کسه کبی (واتباعه) دخی آزاد کسه نڭ تابع لری کبی یعنی مکاتب ومدبر
 وام ولد کبی (و) دخی باطل بولدی (بیع مال) آندای مالنی صاتماق (غیر مقوم) شرعه قییتی
 بولماغوچی (کالحمر) خمر کبی (والخزیر) و دوکغز کبی (بالتن) آلتون برله کمش برابرینه
 (و) دخی باطل بولدی (بیع قن) قلنی صاتماق (ضم) قوشلدی اول قل (الی حر) آزاد کسه گه
 (وذکوة) دخی بوغازلانش حیواننی صاتماق باطل بولدی (ضمت) قوشلدی بوغازلانش حیواننی
 (الی میة) اوله کسه گه (وان سمی) واگرچه آنالسه ده (ثن کل) هر بری نڭ بهاسی (وصح)
 وصاتو درست بولدی (فی قن) آندای قلده (ضم) قوشلدی اول قل (الی مدبر) منم اولدکم
 صوگنده آزاد سین دیلمش قلغه (او) یا که قوشلدی اول قل (قن غیره) صاتوچیدن باشقه
 کسه نڭ قلینه (بحصته) هر ایکی صورتده بهادن صاتوچی قل نڭ نصیبی برابرینه (کملک)
 ملک شینی صاتو بهادن نصیبی برابرینه درست بولدی کبی (ضم) قوشلدی اول ملک شی
 (الی وقف) وقف شی گه (وفسد) و بوزوق بولدی (بیع العروض) آلتون برله کمش که باشقه
 مالنی صاتماق (بالحمر) خمر برابرینه (و) دخی بوزوق بولدی (عکسه) خمرنی آلتون برله
 کموشدن باشقه مال برابرینه صاتماق (ولایجوز) و روا بولماس (بیع المباحت) مباح شیلرنی
 صاتماق (قبل ان یملك) ملک لنودن اول صحرا اولهن لرنی صاتماق کبی (و) دخی روا بولماس

(ما) آندای شیلرني صاتماق (لاقدرة) ساتوچي نلک يوقدر قدرتي (على تسليمة) اول شيني
 طابشرو اوزرينه (الا) مگر قدرتي بولور (بحيلة) حيله برلهنگه (او بضرر) ياكه ضرر
 برلهنگه (و) دخي روا بولماس (ما) آندای شيني صاتماق (فيه) بولغوچيدر اول شیده (غرر)
 آلدانماق و آلدانماق (كحول) آناقارنداغي بالا کبی (ولین) وسود کبی (في ضرع) جيلمده
 بولغوچي (و) دخي روا بولماس (ما) آندای شيني صاتماق (يفضي) اولاشدورور (جهالته) اول
 شي نلک بلومسرلگي (الى المنازعة) نزاع لشوغه (و) روا بولماس (المزانية) مزانه صاتوي
 (وهي) اول مزانه (بيع تمر مجنود) ازولمش خرمانی صاتودر (بمثله على الفخل) يغاچ
 اوزرينه بولمش خرمان مثلي برابرينه (خرصا) گمان يونندن (و) دخي روا بولماس (اللامسة)
 توشماق صاتوي يعني بر شيني آلوغه قصد ايتوچي آلوغه قصد ايتولمش شيگه قولني
 تيدرمکدر آلئؤيم ديباينچه (و) دخي روا بولماس (الغاء الحجر) طاش آتماق صاتوي (و) دخي
 روا بولماس (المنابذة) آتوشماق صاتوي (ولا) دخي روا بولماس (المراعى) حيوان اوتلاياچق
 صحرا اولهنفي صاتماق (و) دخي روا بولماس (اجارتها) صحرا اولهنفي يالغه بيرمک (و) دخي
 روا بولماس (النجل) بال قورتنی صاتماق (الا) مگر روا بولور (مع السكورات) اومارطه سی برلهنگه
 (و) دخي روا بولماس (اجزاء الأدمی) آدمي جزلرني صاتماق صاچ وسويهك وسوت کبی (و) دخي
 روا بولماس (الخنزير) دوکغزنلک جزلرني صاتماق (و) دخي روا بولماس (جلد الميتة) اوله کسه
 تير و سنی صاتماق (قبل دبغه) ايله و دن اؤل (و) دخي روا بولماس (دود القز) يفهك قورتنی
 صاتماق (وبيضه) ويفهك قورتنی نلک يورقه سنی صاتماق (خلافا لهما) امامين اوچون بو مسئلهده
 خلاف واردر يعني امام ابو يوسف و امام محمد رحمته الله عليهما قاتلارنده يفهك قورتنی نلک
 يورقه سنی صاتماق روادر (و) دخي روا بولماس (العلو) يوقاري ايو توغزوداغي هواي صاتماق
 (بعد سقوطه) يوقارغي ايو يقولماق سوکنده (و) دخي روا بولماس (شخص) اشاره ايدلمش
 ذاتنی صاتماق (على انه امة) اشاره ايدلمش ذات كنيزهك بولماق شرطی اوزرينه (وهو عبد)
 اول ذات قل بولدغي حالده (و) دخي روا بولماس (شراء ما) آندای مالنی صاتوب آلماق
 (باع) صاتدی اول مالنی صاتوب آلوچي اوزی (باقل) آز بهاغه (مما باع) صاتمیش بهاسندن
 (قبل نقد ثمنه الاوّل) صاتمیش مالنلک اولگي بهاسنی بيرودن اؤل (و) دخي روا بولماس
 (شراء ما) آندای مالنی صاتوب آلماق (باع) صاتدی اول مالنی صاتوب آلوچي اوزی (مع شيء)
 ايکنچی شيني قوشماق برله (لم يبعه) صاتمادی اول شيني اؤل صاتوچي (بثمنه الاوّل)
 اولگي بهاسينه (فيما باع) اوزی صاتقان مالنی يعني بر کسه اوزی صاتقان مالنی ايکنچی
 شي برله اولگي بهاسينه صاتوب آلدقه اوزی صاتقان مالده سوداسی روا بولماس (و) دخي

م (الفا حجر) بهاسی بيان ايتولمش مالنه آلوچي تاش آنتق دور تو ماينچه و آلدق ديباينچه (ومنا بذه) بهاسی بيان ايتولمش
 مالنی ساتوچي آلوچيه آتماق در الوچي نك رضا نندن باشقه (تفصيلا) بياني مطولاتده در (منه)

روا بولماس (زیت) زیتون مایینی صاتوب آلمق (علی ان یوزن) اول مایینی اولجه مک شرطی اوزرینه (بظرفه) صاوتی برله (ویطرح) دخی تاشلاقی شرطی اوزرینه (للظرف) صاوت اوچون (کدارطلا) اون قداق مثلاً (بخلاف شرط طرح وزن الظرف) صاوت اولچاوی قدر تاشلاونی شرط ایتونلک خلافتجه یعنی بوتقدیرده صاتب آلو درست بولور (و) دخی روا بولماس (البیع) صاتو (بشرط) آندای شرط برله (لایقنضیه) تله ماس اول شرطنی (العقد) صاتو عقدی (وفیه) دخی بولور اول شرطده (نفع) فائده (لاحدهما) صاتوچی دن و آلوچیدن برینه (أو) یا که بولور اول شرطده فائده (لمبیع) صاتولمش شی که (یستحقه) ثابت بولور صاطولمش شی که اول فائده نی استه مک بر کسه قلنی صاتماق کبی اول قلنی صاتوب آلوچی ملکندن چغارماسلق شرط اوزرینه (و) دخی روا بولماس (الی اجل) آندی مدتکه چه صاتماق (جهل) اول مدته بلمسز بولدی یغمور یاوغان و ققغاچه دیبه ک کبی (وصح) و صاتو درستکه نه و رلور (ان اسقط) توشورسه صاتوب آلوچی بلمسز مدتنی اول وعده نی باطل قیلدم دیبه ک برله (قبل الحلول) قویولمش مدته کرودن اوّل (وان قبض المشتري) و اگر توتسه صاتوب آلوچی (البیع) صاتولمش مالنی (بیعا فاسدا) بوزق بولغوچی صاتو برله (برضا بایعه صریحا) صاتوچی نلک صریح رضالغی برله (او دلالة) یا که دلالت رضالغی برله (کقبضه) صاتوب آلوچی نلک مالنی توتماق کبی (فی مجلس عقده) صاتوچی نلک عقد مجلسنده (وکل) هر بری بولدی حاله (من عوضیه) صاتونلک ایکی عوضندن یعنی صاتولمش شی برله بها بولمش شین (مال) شرعه قیمتی بولغوچی شی (ملک) ملکله نور اول صاتولمش شی نی صاتوب آلوچی حرام بولوچی ملک برله یعنی اول شی نی ییمه ک حرام و اچمه ک حرام بولور (ولزمه) دخی لازم بولور صاتوب آلوچیغه (مثله) صاتولمش شی نلک اوخاشانی صاتوچی غه قایتارمق اوچون (حقیقه) صوره یونند (ان) (او معنی) یا که بها یونندن (فان کان) بس اگر بولسه (الفساد) صاتو بوزماق (بشرط زائد) عقدغه آرتق شرط سببلی (فلن) بس تییدر آندی کسه که (له) بولور اول کسه نلک فائده سینه (الشرط) عقدغه آرتق شرط (فسخه) اول صاتونی بوزماق (والا) و اگر صاتو بوزولماق عقدغه آرتق شرط سببلی بولماسه بلکه عقدنلک اوزنده بولمش بر شی سببلی بولسه خمرنی مالغه صاتماق کبی مثلاً (فکل) بس تییدر هر برینه (منهما) صاتوچی برله آلوچیدن اول صاتونی بوزماق (فان خرج) بس اگر چقسه صاتوب آلمش مال (عن ملک المشتري) صاتوب آلوچی نلک ملکندن (او بنی) یا که صاتوب آلوچی بر شی بنا قیلسه (فیه) اول صاتوب آلمش شیده یورط صالماق و آغاچ اولطرتماق کبی (فلا فسخ) بس رضالفسز اول صاتونی بوزماق هیچ برینه روا بولماس (وطاب) و حلال بولدی (للبایع) صاتوچیغه (ربح ثمنه) صاتولمش مال آچمه سی نلک فائده سی (بعد التقابض) صاتوچی آچمه نی

وآلوجى مالنى توتوشماق صوڭىندە (لا) حلال بولمادى (للمشتري) صاتوب آلوجىغە (ربح مبيعہ) صاتوب آلونمىش مالنىڭ فائىدەسى (فينصق) بس تصدق قىلور صاتوب آلوجى (به) اول فائىدەنى (وكره) دخى مكروه بولدى (النجس) صاتوب آلوجىنى آلوغە قىزدرماق اوچون چىتىدىن بىر كىمىسەنىڭ صاتوجىغە ايتىدە گى ايا مېن سىندىن بوشىنى بوبھادن آرتق فلان قدر بھاغە استەمەدمى دىب حالبوكم بويىلە ايتوچىنىڭ اول بھاغە آلوقصدى بولماس (و) دخى مكروه بولدى (السوم) صاتولاشماق آرتغراق بھا بىرلە (على سوم غيره) باشقە كىمىسەنىڭ كىيىرەك بھا بىرلە صاتولاشووى اوزرىنە (اذا رضيا) صاتوچى بىرلە آلوجى رضا بولشقان وقتى (بئمن) معلوم بولمىش بھا بىراىرىنە (و) دخى مكروه بولدى (تلقى الجلب) شەرگە تارتىلمىش مالنى قارشى يولقوب آلباق (البصر) ضرر بىرگىچى اول قارشى چغوب آلباق (باهل المصر) شەر اھلىنە (و) دخى مكروه بولدى (بيع الحاضر) شەردە توروچى كىمىسەنىڭ صاتووى (للبادى) صىرئە تورغوجىغە فائىدە اوچون (زمان القحط) شەردە آچلىق زمانىدە يەنى شەردە توروچى كىمىسە قولنىداغى مالنى ساتمايىنچە صاقلانماق حاضردە صىرايىلر صاتوب فائىدەلانماق اوچون دخى اوزى شەردە آچلىق زمانىدە بلىد بھاغە صاتماق اوچون (و) دخى مكروه بولدى (البيع) صاتو (وقت النداء) جىمە اذانى وقتىدە (و) دخى مكروه بولدى (تفريق صغير) صاتو كىشىلەر بىرلە كچك بالانى آيورمق (عن ذى رحم محرم) رحم ايىسە بولمىش محرمىن (منه) اول كچك بالاغە يەنى بىرى ئلۇغ و بىرى كچك بىر توغىمە قىلنى ملكلەنگىچى كىمىسەنىڭ بىرى صاتوب ياكە ھبە قىلور ياكە بىرەگە صدقە قىلور آزالارىنى آيورماغى مكروه بولدى (لا) مكروه بولمادى (بيع من يزيد) آرتدروچى غە صاتىق يەنى مال ايىسە ياكە و كىلى بولمالنى كىم بھا آرتدەرسە شوڭا صانام دىدەكەندە بھا آرتدروچىغە صاتووى مكروه بولمادى بھا آرتدەرماق معلوم بھا بىراىرىنە بىر كىمىسە بىرلە كىلىشەك صوڭىندە بولماسە وا گر كىلىشەك صوڭىندە آرتدروچىغە صاتسە بو صاتو مكروه بولدى.

﴿ فصل الاقالة ﴾ صاتولمىش مالنى صاتوجىغە قايتارماق (فسخ) صاتو عقدنى بوزماقدىر (فى حق المتعاقدين) صاتوچى بىرلە آلوجى حقىدە (فتبطل) بس اقالە باطل بولور يەنى صاتو عقدنى بوزماق مەكەن بولماس (بعد ولادة المبيعة) صاتوب آلونمىش كىيىرەك بالا توغدىرماق صوڭىندە (بيع) اقالە ايكىنچى صانودىر (فى حق ثالث) اوچونچى كىمىسە حقىدە (فتجب) بس واجب بولور (بھا) اقالە سىبىلى يىر صاتوونىدە (الشفعة) شفعە دعواسى يەنى اولگى صاتوچى بىرلە آلوجى يىردە بولمىش صاتولارىنى بوزسەلەر اولگى صاتوچىنىڭ ضررىنە اوچونچى كىمىسەگە شفعە دعواسى ثابت بولور اولگى صاتودە بولمىش بھاسىنىڭ مىثلى بىراىرىنە اولگى عقدنى بوزماق اوچونچى حقىدە صاتو بولسۇن اوچون (وصحت) و اقالە درست بولدى (بمثال الثمن)

(الاول) اولگی صانوده بولمش بهانك مثلى برابرينه (وان شرط) واگرچه شرط قيلنسه ده (غيرجنسه) اولگی آنچه جنسينه باشقه آنچهنى (والاكثر) ياكه شرط قيلنسه ده كوبراك آنچهنى (منه) كوبرك آنچه بولدى حالكه اولگی آنچه جنسنين (وكذا) واوشانداق اقاله درست بولدى اولگی آنچه سنك مثلى برابرينه (الاقل) اگرچه شرط قيلنسه ده اولگی آنچه دان آزارق آنچهنى (الا) مگر اولگی آنچه دن آزارق آنچه برابرينه اقاله درست بولماس (اذانعيب) صاتوب آلمش مال آلوچى قولنده عيبل بولغان وقتك (ولم يمنعها) واقالهنى منع قيلماس يعنى صاتونى بوزونى (هلاك الثمن) آنچه نك هلاك بولووى (بل) بلكم اقالهنى منع قيلور (هلاك المبيع) صاتولمش مال نك هلاك بولووى (وهلاك بعضه) وصاتولمش مال نك بعضى هلاك بولووى (يمنع) اقالهنى منع قيلور (بقدره) هلاك بولمش مقدارنده .

فصل التولية ﴿توليه صاتوى (ان يشترط) صاتوچى شرط قيلماقندر (فى البيع) صانوده (انه) حقيقتده بوصاتو (بما) آنداي آنچه برابرينه در (شرى) صاتوچى صاتوب آلدى اول مالنى (به) بوصاتا تورغان آنچه برابرينه م (والمرابحة) دخی مرابحه صاتوى صاتوچى شرط قيلماقندر صانوده حقيقتده بوصاتو آنداي آنچه برابرينه در صاتوچى صاتوب آلدى اول مالنى فلان قدر بها ياكه آنچه برابرينه (مع فضل) برييلگولى بولغوچى آرتق فائده ه برله (وشرطهما) دخی توليه برله مرابحه نك شرطى (شرائه) صاتوچى نك مالنى اول صاتوب آلوچى بولمقندر (بمثلى) چيلهك برله ياكه مثقال برله ياكه غير وقداق برله ثولجه نه تورغان شى برابرينه بغدادى آربه كى ياكه آلتون وكموش كى باقر وتيمر كى (وله) دخی روا بولور صاتوچيغه توليه برله مرابحه صاتوونده (ضم اجراالقصار) صاتوب آلمش مالنى يوماق اجرنى آلمانداغى بهاغه قوشماق (والحمل) دخی يوكلهب يورو اجرنى قوشماق (ونحوهما) دخی بوايكي شيكه اوخشاغوچى اجرنى قوشماق بويو اجرى كى وتوغياق وتكههك اجرى كى وقوى سرمهك اجرى كى (ويقول) وبو اجرلارنى قوشماق صوننده صاتوچى ايتور آلوچيغه (قام) توردى وتوشدى بومال (على) ميكا يعنى مينم اوزمه (بكذا) فلان بهاغه ديب لكن فلان بهاغه آلدن ديماس (فان ظهر) بس اكر ظاهر بولسه صاتوچين (خيانتة) خيانت (فى مرابحة) مرابحه صاتوونده (اخذنه) آلور اول مالنى صاتوب آلوچى (بثمنه) آنالمش آنچه سى برابرينه (اورده) ياكه قايتارور اول مالنى صاتوچيغه (وفى التولية) وتوليه صاتوونده (حط) كيومتور بهادن خيانت مقدارى (وعندابى يوسف رحمه الله تعالى) وامام ابويوسف رحمه الله عليه قاننده (حط) كيومتور بهادن خيانت مقدارى (فيهما) هرايكيسنده يعنى مرابحه صاتوونده ده وتوليه صاتوونده (وعند محمد رحمه الله تعالى)

م يعنى مع توليه صاتوچى نك ايتما كيدور بوشينى سينكا صاندم اوزمه نوشكان بهاغا بلينه ديب (منه) يعنى مع مرابحه صاتوچى نك ايتما كيدور بوشينى سينكا صاندم اوزمه نوشكان بهايله فلان قدر آرتق فائده برابرينه ديب (منه)

وامام محمد رحمه الله تعالى عليه قاتنده (خير) صاتوب آلوچی اختیاری بولور صاتامش مالنی
آنالیش بهاسی نڭ کلسینه آلو برله وایاسینه قایتارماق آراسنده (فیہما) مرابعه صاتوی
برله تولیه صاتوی نڭ ھرایکسندہ .

فصل اول بوفصل ربانڭ حکم لری بیانندہ در (الربا فضل) ربا آرتق شی در (خال)
بوشی بولغوچی (عن عوض) برابرندہ شی بولودن (شرط) شرط قیلندی اول آرتق شینی
(لاحد المتعاقدين) ایکی عقد باغلاغوجیدن بری نڭ فائده سینہ (فی المعاوضة) عوض لشمق
عقدندہ (وعلتہ) و آرتق لقی نڭ و آرتق شی حرام لقی نڭ علہ سی (القدر) شرعی بولغوچی
مقدارده برابرلک در (ای الکیل) یعنی چیلہک کبی صاوت برله اولچہ مکدر بغدادی
وآرپہ کبی شیلردہ (والوزن) دخی مثقال و قدماق برله تارتماقدیر آلتون و کموش و تیر
وباقر کبی شیلردہ (مع الجنس) صاتوچی نڭ مالی و آلوچی نڭ صاتوچیغہ بیرہچک شی
جنسندہ بربولماق برله (والبر) و بغدادی (والشعیر) دخی آرپہ (والتمر) دخی خرما (والملاح)
دخی توز (کیلی) کیلی در یعنی چیلہک کبی صاوت برله اولچہ نہ تورغان شیلردہ (والذهب)
دخی آلتون (والفضة) دخی کموش (وزنی) و زنیدر یعنی مثال و قدماق برله تارتوله
تورغان شیلردہ (وغیرھا) دخی ذکر ایتولمش آلتی شیدن باشقہ شیلر (علی العرف)
محمد صلی الله تعالى عليه وسلم زمانندہ بولمش عرف اوزرینہ یا کہ بزنڭ زمانیزدہ
بولمش عرف اوزرینہ بنا قیلنشدیر (فان وجد) بس اگر تابلسہ ایکی شی آراسندہ
(الوصفان) ایکی صفت یعنی قدر برله جنس برگہ (حرم) حرام بولور (الفضل) آرتق لقی
ایکی طرف نڭ برندہ اون پوط بغدادینی اون یوطلدہ اون قدماق بغدادی برابرینہ صاتو کبی
(والنساء) دخی حرام بولور کوتہچہ کگہ بیرو حاضر اون پوط بغدادینی کوتہچہک اون پوط
بغدادی برابرینہ صاتو کبی (وان عدما) و اگر قدر برله جنس ھرایکسی یوق بولسہ اون
آرشین مامق طاواری بیش پوط آرپہ برابرینہ صاتو کبی (حل) آرتق لقی برله کوتہچہ کگہ
بیرو ھرایکسی حلال بولور (وان وجد) اگر تابلسہ (احدهما) ایکی صفت نڭ بری یعنی
قدر یا کہ جنس (حرم) حرام بولور (النساء) کوتہچہک صاتو باز فصلندہ اون پوط آرش
اونی کوز فصلندہ بیرہچہک اون پوط آرپہ برابرینہ صاتو کبی (فقط) بس منع لن سین بو
صورتندہ حاضر بولمش ایکی شیدن برونندہ آرتق لقی حرام بولور دیهکنن اون ایکی پوط
حاضر بغدادینی اون پوط حاضر آرش برابرینہ صاتو کبی (ولایجوز) دخی روا بولماس
(الکیلی) چیلہک کبی صاوت برله اولچہ نہ تورغان شیلرنی صاتماق (بمثله) اوزی نڭ
مثلی برابرینہ (الا) مگر درست بولور (متساویا) برابر بولشماق برله (کیلا) صاوت برله
اولچہمہک یونننن بس بغدادینی بغدادیغہ گیر و قدماق برله تارتوب صاتماق امام اعظم وامام

محمد رحمة الله عليهما قاتلرونده اصلا روا بولماس مگر امام ابو يوسف رحمة الله تعالى عليه قاشنده غنه بر روايتده روا بولور (و) دخى روا بولماس (الوزنى) مثقال و قداق برله تارتولا طورغان شيلرنى صاتماق اوزى نك مثلى برابرينه (الا) مگر روا بولور (مساويا) برابر بولشماق برله (وزنا) مثقال و قداق برله تارتماق يونندن بس آلتوننى آلتونغه برابر چيلهك بله اولچاب صاتماق روا بولماس (و) دخى ربا صورتلانگوچى ماللاردن (الجيد) يخشى سى (والردى) يامانى (سواء) برابر در ربا حكمنده (وجاز) لكن روا بولدى (بيع حقة) بغدادى كىي شيدن براوچنى صاتماق (بجفتين) ايكي اوچ برابرينه (و) دخى روا بولدى (فلس) بر آچهنى صاتماق (بفاسين) ايكي آچه برابرينه (باعيانهما) بدلندن هر ايكى بيلگولى و حاضر بولوروى سببلى (و) دخى روا بولدى (اللحم) ايتنى صاتو (بالحيوان) ترك حيوان برابرينه بر جنس دن بولوب بر طرفى آرتق بولسهده (و) دخى روا بولدى (الدقيق) اوننى صاتو (بجنسه) اوز جنسى اون برابرينه يعنى بغدادى اونى بغدادى اونى برابرينه (كيلا) صاوت برله اولچهمك يونندن (و) دخى روا بولدى (الرطب) ياش خرمانى صاتو (بالرطب) ياش خرما برابرينه (وبالتمر) دخى قورى خرما برابرينه صاوت برله اولچهمك يونندن (و) دخى روا بولدى (العنب) ياش يوزومنى صاتو (بالزبيب) قورى يوزم برابرينه صاوت برله اولچهمك يونندن (و) روا بولدى (البر) بغدادى صاتو (رطباً) ياش بولدى حالده (بمثله) اوزى نك مثلى بغدادى برابرينه (او باليابس) ياكه قورى بغدادى برابرينه صاوت برله اولچهمك يونندن (و) دخى روا بولدى (التمر) قورى خرمانى صاتو (او الزبيب) ياكه قورى يوزومنى صاتو (المنقع) قورى يوزوم هر برى صولى گيبكه صالتمش بولغوچى (بالمنقع) صولى گيبكه صالتمش خرما برابرينه يوزوم برابرينه (منهما) خرما برله يوزومدن (مستوايا) برابر بولشماق برله كيل يونندن (و) دخى روا بولدى (لحم حيوان) بر قبيله حيوان ايتنى صاتو (بلحم حيوان آخر) ايكنچى قبيله حيوان ايتى برابرينه قوى ايتنى صغر ايتى برابرينه صاتماق كىي (ولو متفاضلا) اگرچه آرتق بولشماق برله بولسهده (و كذا) دخى ايت صاتووى حكمنده در (اللين) سوت صاتووى نك حكى يعنى روا بولور بر حيوان سوتنى صاتو ايكنچى حيوان سوتى برابرينه اگرچه برى آرتق بولسهده (و كذا) دخى اوشاندا قدر (خل الدقل) بوزوق خرما سرکه سنى صاتو (يغل العنب) ياش يوزوم سرکه سى برابرينه اگرچه برى آرتق بولسهده (و) اوشاندى روا بولدى (شحم البطن) ايچ ماينى صاتو (بالالية) قويروق مايى برابرينه (او باللحم) ياكه ايت برابرينه اگرچه برى آرتق بولسهده (و) دخى روا بولدى (الحبز) كومه چنى صاتماق (بالبر) بغدادى برابرينه (والدقيق) دخى اون برابرينه (وان كان) اگرچه بولسهده (احدهما) بغدادى برله اونندن برى (نسيئة) كوته چكگه (لا) روا بولماس (البر) بغدادى صاتو (بالدقيق) اون برابرينه

(او بالسویق) یا که طالقانلق اونی برابرینه (اولدقیق) یا که اوننی صاتو (بالسویق) طالقانلق اونی برابرینه (متفاضلا) آرتق بولشماق برله (اومتساویا) ویا که برابر بولشماق برله (ولا) دخی روا بولمادی (السیم) کنجندی صاتوم (بالحل) کنج مای برابرینه (الا) مگر روا بولور (ان یكون الحل) کنج مای بولماق برله (اکثر) کوبرهك (ما) آندای مایدن (فی السیم) کنجده بولغوجی (ویستقرض) وقرضه آلنور (الخبز) کومهج (وزنا) تارتماق یونندن (لا) آلماس (عددا) صان یونندن (ولاریا) وربا بولماس (بین السید) خواجه آراسنده (وعبد) قلی برله (ومسلم) دخی ربا بولماس مسلمان آراسنده (وحربی) حربی کافر برله (فی داره) حربی کافرنک مملکتنده .

فصل لایجوز روبا بولماس (بیع مشتری) صانوب آلمش مالنی صاتو (منقول) کوچرو ممکن بولغوجی (قبل قبضه) اول مالنی تطودن اول (وصح) لیکن درست بولدی (الصرف) تصرف قیلماق (فی الثمن) آخهده (قبله) تطودن اول (و) دخی درست بولدی (الحط) تاشلامق صانوب آلوچیغه مالذک کلسنی یا که بعضسنی (عنه) صاتوچیدن یا که تاشلامق صاتوچیغه آخه نلک کلسنی یا که بعضسنی صانوب آلوچیدن (و) درست بولدی صانوب آلوچیغه (المزید) آرتدرماق (فیه) آخهده (ان بقی) اگر آلوچی قولنده باقی بولسه (البیع) صاتلمش مال (و) دخی درست بولدی صاتوچیغه آرتدرماق (فی البیع) صاتلمش مالده اگرچه صاتلمش مال باقی بولسهده (لکن الشفیع) لیکن شفعه دعواسی قیلغوجی (یاخذ) آلور هربر صورنده (بالاقل) آخه نلک آزی برابرینه (وصح) دخی درست بولدی (تأجیل کل دین) هربر بوروجنی کیچوکدرمهك (الا) مگر درست بولمادی (القرض) قرضنی غنه یعنی قرضده وعده قویماق رباغه اولاشدر وایاسی تلاسه قایو وقت قایتاروب آلور (ویدخل) دخی کرور (البناء) بنا قیلنمش شیء یعنی ایشک و باصقچ و قویما کبی شیلر (والفتحاح) دخی کرور آچقوجی (والعلو) دخی عرصه ویورط توغروسنده عی هوا (و) دخی کرور (السکنیف) طهارة خانه (فی بیع الدار) چیک برله ایلاندرلش اورننی صاتوده (لا) کرماس (الظللة) کولا گه لك کرهك صاتوچی نلک داری برله ایکنچی دار آراسنده بولسون کرهك اورامغه باغانه اوزرینه بنا قیلنمش بولسون (الا) مگر کرر (بذکر) یادایتیهك برله صاتوچی (کل حق هو لها) صاندم مین بودارنی هر بر حق برله اول حق دارغه خاص بولغوجی دیبه کنی (او) یا که یاد ایتمک برله (بمراقبها) دارنلک فائده آلونه تورغان شیلری برله دیبه کنی (او) یا که یادایتیهك برله صاتوچی (بکل قلیل و کثیر) هربر آز بولغوجی وکوب بولغوجی حق برله (هو) اول آز وکوب بولغوجی نقطه سز حابرله (منه) م (والخط) دخی درست بولدی صاتوچیغه (منه) آخهدن صاتلمش مال باقی بولسون کیرهك باقی بولماسون مفهوم برجندی (منه) م یعنی کیله چکده وعده قویماق (منه)

حق (فیها) اول داراچندہ در (اومنها) یا کہ اول داردن طشدہ در دیہہ کنی یعنی بولفظ لرنی ذکر برلہ دارنی صاتودہ دار طشدہ غی کولا گہ لک دخی صاتوغہ کرور (والشجر) دخی یغاچ کرور (لا) کرماس (النرع) ایگون (فی بیع الارض) یرنی صاتودہ (ولا) دخی کرمس (الثمر) یمش (فی الشجر) یغاچنی صاتودہ (ولا) دخی کرمس (العلو) یوقاروغی بقولمش ایو توغروسنداغی هوا (فی بیع البیت) اوینی صاتودہ (الا) مگر بودکر ایدولمش شیلر کرر (بشرطہ) ہر برین کرورنی شرط ایتو برلہ گنہ (ولا) دخی مذکورہوا کرمس (فی بیع منزل) توبہ لی صحنی وآش وکومچ پشرہ تورغان اور نلرنی شامل بولغوچی اوینی صاتودہ (الا) مگر کرور (بذکرما) آندای لفظ لرنی یاد ایتہ ک برلہ (ذکر) یاد ایتلای اول لفظ لرنی (کالطریق) یولنک ذکر برلن گنہ کرور کبی (والشرب) دخی بیر صوغارو ٹولشی نلک ذکر برلن گنہ کرور کبی (والسیل) دخی خاص ملکینہ صوکرہ تورغان یولنک ذکر برلن گنہ کرور کبی (ویدخل) وبو اوچ شی نلک ہر بری کرر (فی الاجارہ) دارنی بالغہ بیرودہ (ویؤخذ) آلنور صائب آلوچی دن (الولد) بالا (ان استحق) اگر حق طلب قیلنسہ صاتوب آلوچی دن (امہ) بالانک آناسی (ببینہ) گواہ تورغزماق برلہ (وان اقر) واگر صائب آلوچی اقرار قیلنسہ (بہا) کنیزہ ک برلہ (لا) کنیزہ کنی صاتوب آلوچیدن بالانی آلنیاس اقرار حجۃ قاصرہ بولووی اوچون بلکم کنیزہ کنی گنہ آلنور (ولما لک) دخی تیہر مال ایاسینہ (باع) صاتسہ (غیرہ) باشقہ کمسہ رخصت سز (ملکہ) مال ایاسی نلک ملکنی (فسخہ) اول صاتونی بوزماق (ولہ) دخی تیہر مال ایاسینہ (اجازتہ) اول صاتونی روا کورہ ک (ان بقی) اگر بار بولسہ ہنوز (العاقبان) ایکی عقد باغلاغوچی صاتوچی برلہ آلوچی (و) دخی بار بولسہ ہنوز (المبیع) صاتلمش مال (وکندا) دخی صاتلمش مال بولدغی کبی ہنوز بار بولسہ (الثمن) آتجہ (عرضا) آلتون کمش کہ باشقہ مال بولدغی حالہ (وہو) دخی اول آتجہ (ملک) ملکدر (للمجیز) صاتونی روا کورگوچی گہ یعنی مال ایاسینہ (وامانہ) واول آتجہ امانت در (عند بائعہ) اول مالنی صاتوچی قاتندہ (ولہ) دخی تیہر مالنی ایاسندن رخصت سز صاتوچی غہ (فسخہ) اول صاتونی بوزماق (قبل الاجازہ) صاتونی مال ایاسی روا کورودن اول (وجاز) دخی روا بولدی (اعتاق المشتري) صاتوب آلوچی نلک قلنی آزاد ایتوی آلنمش مال قل بولدقہ (من الغاصب) کوچلک برلہ آلوچی دن اگر مال ایاسی روا کورسہ صاتوب آلوچی نلک آزاد ایتوینی (لا) روا بولماس (بیعہ) اول قلنی صاتوی (ان اجیز) اگر روا کورلسہ (بیع الغاصب) کوچلک برلہ آلوچی نلک صاتوی یعنی اگر مال ایاسی روا کورسہ کوچلک برلہ آلوچی نلک صاتوینی غاصبدن صاتوب آلوچی نلک اول قلنی آزاد ایتوی روا بولور لکن صاتوی روا بولماس.

فصل یصح السّلم درست بولورسلم صانوی یعنی آنچه نی اوّل بیروب مالی. سوگره بیرو عقدی (فیما) آندای مالدّه (یعلم) بلنور (قدره) اول مالنگ مقداری. (و) دخی بلنور (وصفه) اول مالنگ صفتی (کالمکیل) چیلک کبی صاوت برله اولچانه. تورغان شیده بغدادی و آربه کبی (والموزون) دخی قداق و گیر برله تارتوله تورغان شیده. تیر و باقر کبی (منما) وزن برله اولچانه تورغان شی آلتون کوش که باشقه مال بولدغی حالده (والمذروع) دخی قول و آرشین برله اولچانه تورغان شی ده (کالئوب) مامقین و کفان دن بولیش کییوم کبی (مبینا) بیان اینولمش بولدغی حالده (طوله) اول کییوم ننگ اوزنلغی (وعرضه) دخی کیکلگی آرشین یونندن (ورقعه) دخی قالنلغی و نچکه لگی (والمعدود) دخی ساناله تورغان شی ده (مقاربا) هر برعددی بهاده بربرینه یاقن بولدغی حالده (فیصح) بس سلم صانوی درست بولور (فی السمک الملیح) توزله نمش بالق ده (لا) درست بولماس (فی الحيوان) حیوان ده کرک اوچقوی بولسون کرک بولماسون بیدر حیوان لری کبی (و) دخی درست بولماس (اطرافه) حیوان ننگ باش کبی وقارن و اچک کبی و یورک کبی جزء لرنده (وجلوده) دخی حیوان ننگ تیر لرنده (و) دخی سلم صانوی درست بولماس (الجواهر) جوهر لرده (ولا) دخی درست بولماس (بصاع) اولچای تورغان صاوت برله (وذراع) دخی آرشین برله (معینین) هر ایکسی بیلگی بولغوی (لم یدر) بلنمادی (قدره) اول صاوت ننگ و آرشین ننگ مقداری یعنی فلان کیمسه ننگ صاوتی و آرشین برله دیگ کبی صاوت ننگ م ضرولغنی و آرشین ننگ اوزنلغنی بیان ایتماینچه (وشروطه) و سلم صانوی ننگ شرط لری (بیان جفسه) صانلا تورغان مالنگ جنسنی بیان ایتودر (کبر) بغدادی کبی (ونوعه) دخی نوعنی بیان ایتمکدر (کسقیه) دریا صوی برله یا که یغور صوی برله صوغار لوکبی (وصفة) دخی صانلا تورغان مالنگ صفتنی بیان ایتودر (کجید) بخشی لق کبی (وقدره) دخی مقداری بیان ایتودر فلان قدر دیه ک کبی (واجله) دخی وقتنی بیان ایتودر (واقله) و سلم صانوی درست بوله تورغان وقت ننگ آزی (شهر) بر آی در (وقدر رأس المال) دخی اصل مالنگ مقداری بیان ایتودر (فی الکیلی) رأس مال صاوت برله اولچانه تورغان شی لردن بولدغی حالده (والوزنی) دخی ترازو برله تارتلا تورغان شی لردن بولدغی حالده (والعددی) دخی صانلا تورغان شی لردن بولدغی حالده یعنی بو صورت لرده رأس المال شوشی مال دیب اشارت برلن گنه سلم بولماس مقدارونی بیان ایتماینچه (و) دخی سلم صانوی ننگ شرطی (مکان ایفاء مسلم فیه) مسلم فیه ننگ تابش و لاچق اورننی بیان ایتودر (لحمه مؤنة) بولغوی اول مسلم فیه نی یوکلاننگ مشقتی (قبض

م یعنی صاوتقه نی مدرکونی و آرشین ننگ نی قدر و بر شوق اندو کتی بلدور ماینجه (منه) م سلم صانونده صاب آلوچینی مسلم دیلور دخی رب سلم دیلور و صاوتوچینی مسلم ایله دیلور و صاوتلش مالی مسلم فیه دیلور و آقبه نی رأس المال دیلور (منه)

المال) دخی اصل مالنی توتماقی (قبل الافتراق) ایکی عقد باغلاغوجی بری بریدن تن
 برله آیزولودن اول (شرط بقائه) سلم نلک درست لک اوزرینه قالوی نلک شرطی در (فلو
 کان) بس اگر بولسه اصل مالنلک بعضی (دینا) بوروچ (و) بعضی بولسه (عینا) حاضر
 (بطل) سلم صاتوی باطل بولور (فی حصه الدین) اصل مالنلک بوروچ بولش حصه سنه
 (ولا يجوز التصرف) دخی تصرف روا بولماس (فی رأس المال) اصل مالده یعنی ثمنه (و)
 دخی روا بولماس (المسلم فيه) مسلم فیدهه یعنی صوکنده بیروله چک مالده (قبل القبض)
 تتودن اول (والاستصناع) دخی اوستادن اوز مالی برله اش استههک (باجل) بیلگولی
 مدته برله (سلم) سلم صاتوی در (تعاملوا) معامله قیلوشسون آدمی لر (فیه) اوستادن اوز
 حالی برله اش استهوده (اولاً) کوهک معامله قیلشباشون لر (و) دخی اوستادن اوز مالی برله اش
 استههک (بلاجل) بیلگولی مدته سنه (فیما) آندای شیده (يتعامل) آدمی لر معامله قیلوشر (فیه)
 اول شیده (بیع) صاتودر (فیجبر) بس کوچله نور (الصانع) اوستا (علی العمل) اش اوزرینه
 (ولا يرجع) دخی قایتباس (الأمر) اوستاغه اش برله بیورغوجی بیورغان سوزوننن قایتسه
 حکم وقتنده سوزی ایشتولماس (و) اوستادن اش استامکده (المبیع) صاتلمش شی (هو
 العین) اول ذات در (لا العمل) اش توگلور (فلو جاء) بس اگر کیلتورسه اوستا (بما)
 آندای شینی (صنعه) اشلادی اول شینی (غیره) قوشلمش اوستاغه باشقه کسه (او)
 یاایسه کیلتورسه (هو) قوشلمش اوستا اوزی اشلامش شی نی (قبل العقد) عقدن اولم
 (فاضنه) بس آلسه اول شینی بیورغوجی (صح) آلوی درست بولور (ولا يتعین) لکن
 تعینله نماس اشلانمش شی (له) بیورغوجی کسه که (بلااختیاره) اشلانمش نلک اختیارندن
 باشقه (فیصح) بس درست بولور (بیعه) اوستانلک اشلانمش شینی صاتوی (قبل رؤیة الأمر)
 بیورغوجی نلک کوروندن اول (وضح) دخی درست بولوی (بیع الکلب) اتنی صاتو (والسباع)
 دخی یرتقچی جانوارنی صاتوقابلان ویولبارس کبی وقارچه ولاچن کبی (علمت) اویره تلمش
 بولسون (اولاً) یا که اویره تلمش بولماسون (والنمی) وجزیه بیره تورغان کافر (فی البیع)
 صاتو حکمنده (کالمسلم) مسلمان کسه کبی در (الا) مگر ذمی مسلمان کسه کبی بولماس
 (فی الخمر) خمر صاتوده (والخنزیر) دخی دوڭغوز صاتوده (فهما) بس خمر برله دوڭغوز
 ذمی صاتوونده (کالحل والشاة) سرکه برله قوی صاتوی کبیدر (فی عقدنا) بزنلک عقدمزده
 (ودرهم) دخی کمش تنکه (نثر) ساچلیدی (فوقع) بس توشدی اول درهم (فی ثوب رجل)
 برابرنلک کیومنه (فهو) بس اول درهم (له) کییوم ایه سنه در (ان اعده) اگر اول ایر
 کییومنی حاضرله سه (له) درهم توشهک اوچون (اوکفه) یا که تورسه اول کییومنی (والا)
 م صاتو یا صاتو کبی چتوک کارش تکتروکبی (منه) م یعنی عقددن اول اشله گان ترسه سی برله کیلسه (منه) م اما
 بزنلک عقدمزده خمر برله دوڭغر صاتوی باطلدر (منه)

واگر کیومنی درهم توشمک اوچون حاضرلهسه یا که کیومنی تورماسه (فلآخذ) پس اول درهم آلوچیغه در (واعتبر) دخی اعتبار قیل سین یعنی قیاس قیل (به) درهم ساچوکه (سائر المباحات) باشقه مباح شیلرنی برکمهسه اوز ملکینه کییک اویلا اوچون اوردون حاضرلگن بولسه یا که ملک اچینه کرکه چاققه سون یابسه اول کییک ملک ایاسنه بولور و اگر اوردون حاضرلگن بولسه یا که قاققه سنی یابماسه اول کییک اول توتوقچیغه بولور *

فصل الصرف * صرف صاتوی (بیع الثمن) آقچه نی صاتودر (بالتن) آقچه برابرینه (جنسا) برجسنی (بجنس) شول جنس برابرینه یعنی آلتوننی آلتون برابرینه و کمشنی کمش برابرینه صاتودر (اوبغیر جنس) یا که بر جنسنی باشقه جنس برابرینه صاتودر آلتوننی کموش برابرینه کیوشنی آلتون برابرینه صاتو کبی (و شرط) دخی صرف صاتوی روالق ننگ شرطی (التقاضی) توشماقدر صاتلمش مالنی (قبل الافتراق) صاتوچی برله آلوچی آیرلشودن اول تن برله (وان وقع) و اگر توشماق واقع بولسه (فی البعض) عوضدن بعضی جزئه (صح) صاتو درست بولور (فیه) توشلش بعضی جزئه (فی اناء فضة) کمش صاتو کبی شیده (وصار) دخی ثورلور کومش صاتو کبی شی (مشترکا) اورتاقفه (بینهما) صاتوچی برله آلوچی آراسنده (وکذا) دخی کمش صاتو صاتوونده بولمش حکم کییدر حکم (فی السیف المصلی) آلتون برله یا که کمش برله زینت لشمش قلیچ صاتونده (ان خلصت) اگر آبوروب آلسه^۲ (الحلیة) زینت (بلاضرر) ضرر سز (یصرف) و صرف قیلنور (القبض) صاتوچی ننگ آقچه نی توتوی اولوک (الی ثمنها) زینت ننگ آقچه سی صاری (وان لم یقبض) و اگر توشلماش بولسه (شیء) آقچه دن هیچ برشین (بطل) صاتو باطل بولور (فیها) زینت حقنده اما قلیچ حقنده باطل بولماس (وان لم تغلص) و اگر زینت قلیچدن آبورولب آلیماسه^۳ (بطل) صاتو باطل بولور (اصلا) بالکل یعنی قلیچ برله زینت ننگ هر برونده *

کتاب الشفعة

بو کتاب شفعه ننگ حکم لری بیانده در (هی) اول شفعه (تملك العقار) کوچرو ممکن بولماش شینی ملک لنودر بیر کبی شینی مثلا (علی مشتریه) صاتب آلوچینک ضررینه (جبرا) کوچلک یونندن (بمثل ثمنه) صاتوب آلمش بیر آقچه سی ننگ مثلی برابرینه (وینبت) و بیرنی ملک لنمک ثابت بولور (بقدر رؤس الشفعا) شفعه ایالری ننگ باشلاری صانی برله (لایمک) ملک لری مقداری ثابت بولماس (للخلیط) اول شریکه گه ثابت بولور (فی نفس المبیع) صاتلمش بیرننگ اوزونده (ثم) آنندین صوگ ثابت بولور (للخلیط) شریک بولمش کمسه گه (فی حق

م یعنی آبوروب آو ممکن بولسه (منه) ه یعنی آبوروب آو ممکن بولماسه (منه) م دارکبی و بوز و ملک کبی و یگورمان کبی و قویما کبی اما باده و یا چاده شفعه بولماس (منه)

(المبيع) صاتمیش بیرنك نصیبندہ (كالشرب) بیر صوغاروچیغہ یلغہدن صو نصیبندہ شریك
 كمسہ كبی (والطریق) دخی یول نصیبندہ شریك كمسہ كبی (الحاصین) بیر صوغارادق
 یلغہ یول ہر ایكسی خاص بولغوجی (كشرب نہر) شونداى یلغہنك نصیبی كبی (لابجری)
 بورماس (فیہ) اول یلغہدہ (السفن) كیمہ لر (وطریق) شونداى یول كبی (لاینفذ)
 چقیاس اول یولنك ایكنچی باشی عامہ یولینہ (ثم) آندین صو ك ثابت بولور (لجار ملاصق)
 صاتمیش بیرگہ بیرى توتاش بولغوجی كورشیکہ (بابہ) كورشى بیرى نك ایشوگی (فی سكة
 آخری) ایكنچی اورامدہ بولغوجی (ویطلبها) واستہرشفعہ ایاسی بیرنی ملك لنونی (فی مجلس
 عامہ) شفعہ ایاسی بلمہك مجلسندہ (بالبیع) اول بیرنی صاتونی (وہو) وبلمہك مجلسندہ استہمك
 (طلب مواثبة) ساچرامق برلہ استہمك اسملى در یعنی آشغوب تیز استہمكدر (ثم) بویلہ
 استہمك صو كندہ (یشہد) گواہلاندقمدر (على طلبہ) استہوی اوزرینہ (عند العقار) بیر
 قاتندہ (أو) یاكہ گواہلاندقمدر (ذی یدہ) اول بیردہ تصرف قیلوچی قاتندہ (من بايع) اول
 تصرف قیلوچی صاتوچیدن بولغی حالہ (أو) یاكہ گواہلاندقمدر (مشتري) بیرنی صاتوب آلوچی
 قاتندہ (فان اخر) بس اگر شفعہ ایاسی کیچوكدرسہ (احدهما) بیان ایتولمش ایكى استہودن
 برونی (بطلت) شفعہ باطل بولور یعنی صاتمیش بیرنی ملك لنونی استہمك (ثم) دخی بیان
 ایتولمش ایكى تورلی استہمك صو كندہ (یطلب) استار صاتمیش بیرنی ملك لنونی (عند القاضی)
 قاضی قاتندہ (وبتاخيرہ) وقاضی قاتندہ استاونی کیچوكدرو سببلی (شورا) بر آی (تبطل) شفعہ
 باطل بولور (عند محمد) امام محمد رحمہ اللہ قاتندہ (وبہ) وامام محمد رحمۃ اللہ علیہ سوزی
 برلہ (یفتی) فتوی بیرو لور (فاذا طلب) بس شفعہ ایاسی قایو وقت استہسہ بیرنی دعوانی
 (سأل القاضی) صورار قاضی (الحصم) دعوی قیلنمش كمسہدن یعنی اول بیرنی آلوچیدن
 (فان اقر) بس اگر دعوی قیلنمش كمسہ اقرار قیلسہ (بملك ما) آندای بیرنك دعوی
 قیلوچیغہ ملك بولوی برلہ (یشفع بہ) اول بیر سببلی ملك لنونی استہلور صاتوب آلوچی خصم نك
 یرونی (اونكل) یاكہ صاتوب آلوچی خصم انكار ایتسہ (عن الحلف) آنط ایتودن (على العلم)
 بلمہك اوزرینہ (بانہ) حقیقتدہ بو شفعہ دعواسی قیلوچی (مالكہ) بوییرنك مالكى ديب (او برهن)
 یاكہ گواہ تورغوزسہ (الشفیع) شفعہ دعواسی قیلوچی اول بیر سببلی ملكلونی استہی تورغان بیر
 اوز ملكی ایدو كینہ (سألہ) صورار قاضی اول بیرنی دعوی قیلنمش كمسہدن بیان ایتولمش اوچ
 شی صو كندہ (عن الشراء) دعوی قیلنمش بیرنی صاتوب آلودن یعنی بو دعوا قیلنمش بیرنی
 سین صاتوب آلدو كمی ديب (فان اقر بہ) بس اگر صاتوب آلو برلہ اقرار قیلسہ (اونكل)
 یاكہ منع لنسہ (عن الحلف) صاتوب آلباغانینہ آنط ایتودن (او برهن) یاكہ گواہ تورغوزسہ اول

يبرني خصم في صاتوب آلوينه (الشفيع) شفعه دعواسي قيلوچي (قضى) قاضى حكم قيلور (بها) شفعه برله يعنى اول برني شفعه برله دعوى قيلوچيغه اول برني ملك لملك برله (فلزمه) بس لازم بولور اول يبرني ملك لكوني استه گوچيگه (احضار الثمن) آتجه في حاضره ملك (ويحبس) لسكن حبس قيلور اول صاتوب آلوچي (الدار) دعوى قيلنمش دارني ياكه يبرني (له) آتجه اوچون (ولايسع) وايشتماس قاضى (البينة) گواه م تورغوزمقنى (على البايع) اول دارني صاتوچينك ضررينه (حتى يحضر المشتري) اول دارني صاتوب آلوچي حاضره بولغوچي (فيفسخ) بس كيتارور قاضى دارني نسبتني صاتوب آلوچيدان شفعه دعواسي قيلوچي صارى (بحضوره) صاتوب آلوچي نك حاضرنده (ويقضى) دخى حكم قيلور قاضى (بالشفعة) صاتومش دارني ياكه يبرني شفعه اياسينه ملك بولو برله (وعهده) دخى حكم قيلور اول دارنيك ياكه يرنك حقوقي برله (على البايع) صاتوچي اوزرينه دارني تابشرو كبي دخى اولگي يازولرني تابشرو كبي وداردن حق استه وچي بولقد شفعه اياسى بيرمش آتجه في تولاو كبي (وللشفيع) دخى تيبهر وثابت بولور شفعه دعواسي قيلوچيغه (خيار الرؤية) دارني ياكه يبرني كورمهك اختياري (وان شرط المشتري) واگرچه صاتوب آلوچي شرط قيلسهده (البراءة) صاتوچي نك بيرمه كنى (منه) عيبين وعيب سببلى قايتارودن (والقول) وشرعه اعتبار ايدولمش سوز (للمشتري) صاتوب آلوچيغه در آنط برله (في الثمن) آتجه نك مقدارنده يعنى شفعه دعواسي قيلوچي بودارني يوز صومغه آغانسن ديسه و صاتوب آلوچي يوز اون صومغه آلدن ديسه يوز صومغه آلامد ديب صاتوب آلوچي آنط اينهر (وبينة الشفيع) لكن شفعه اياسى نك گواهي ه (احق) لايفراقدر (من بينته) صاتوب آلوچي نك گواهنين كوبرهك بهاغه آلوينه (ولو ادعى) واگر دعوى قيلسه (المشتري) دارني صاتوب آلوچي (ثمنًا) برمقدار آتجه في (وبايعه) واول دارني صاتوچي دعوى قيلسه (اقل منه) صاتوب آلوچي دعوى قيلغان آتجه دان آزراق آتجه في (اخذ) شفعه اياسى آلور اول دارني (بقوله) صاتوچي نك سوزى برله (قبل القبض) صاتوچي كل آتجه في توتودن اول (وبقول المشتري) و صاتوب آلوچي نك سوزى برله آلور (بعده) صاتوچي كل آتجه في توتماق صوگنده (واخذ) دخى شفعه اياسى آلور اول دارني (في حط بعض الثمن) صاتوچي صاتوب آلوچيدن بعض آتجه في تاشلامق صورتنده (او زيادته) ياكه آتجه في آرتدرماق صورتنده (باقلهما) ايكي بهانك آزراغي برابرينه (وفي حط الكل) دخى صاتوچي آلوچيدن كل آتجه في تاشلامق صورتنده شفعه ايدسى اول دارني آلور (بالكل) بهانك كلسى برابرينه (وفي الشراء) ودارني صاتوب آلوده (بثمن مثلي) آتجه برابرينه يعنى چيلهك كبي صاوت برله ياكه قداق وگير

م يعنى شفعه دعواسي قيلوچيدن بويرني اياسى فلان كمسه صاندى ديور (منه)
ه صاتوب آلوچي نك آزراق بهاغه آلوينه (منه)

کبی ترارو برله اولچهنه تورغان آتجه ۲ برابرینه شفعه اییه سی اول دارنی آلور (بمثله) شول آتجه نلک مثلی برابرینه (وفی غیره) ومثلی آتجه برابرینه صاتوب آلوده شفعه اییه سی اول دارنی آلور (بقیة الثمن) صاتوب آلوجی نلک آلمان وقتنداغی آتجه نلک قیمتی برابرینه (ففی عقار) بس دار کبی شینی صاتو صورتند (بعقار) دار کبی شی برابرینه (اخذ) آلور (کل) شفعه دعواسی قیلوجیدان هر بری (بقیة الآخر) ایکنچی دارنلک قیمتی برابرینه (وفی ثمن مؤجل) دخی بیلگولی مدّة قویلمش آتجه برابرینه صاتو صورتند (بحال) حاضر بولغوجی آتجه برابرینه آلور (اوطلب) یا که شفعه نی استهر (فی الحال) حاضر (واخذ) و آلور عقارنی صاتوب آلوجیدن (بعد الاجل) قویلمش مدّة صوکنده (فی بناء المشتري) دخی صاتوب آلوجی دارده بنا قیلماق صورتند (او غرسه) یا که یغاچ اولطرتماق صورتند شفعه اییه سی دارنی آلور (بالثمن) دارنلک ثمنی برابرینه (وقیمتها) و بنا برله آغاچ نلک قیمتی برابرینه (مقلوعین) بنا برله آغاچ هر ایکسی صورلش بولمغی حالده (او کلفی) یا که کوچله نور (المشتري) دارنی صاتوب آلوجی (قلعهما) بنا برله آغاچنی صوررغه (ولیت) دخی شفعه ثابت بولماس یعنی شفعه دعواسی برله دارنی ملکله نونی استه مک (الا) مگر ثابت بولور (فی بیع) دارنی صاتو صورتند (وهبة بعوض) دخی عوض برابرینه هبه صورتند گنه لکن عوض سز هبه برله و تصدق برله یا که میراث برله وصیت برله ملکله نمک برله شفعه ثابت بولماس (ولا) دخی شفعه ثابت بولماس (شجر) آغاچنی صاتوده (و ثمر) دخی بییمشنی صاتوده (بیعا) آغاچ برله بییمش صاتولدی (قصد) اصالة قصد برله یعنی اوزلرینی گنه ییبردن باشقه (ولا) دخی شفعه ثابت بولماس (فی بیع) دارنی صاتو صورتند (بخیار) خیار شرط برله (الا) مگر شفعه ثابت بولور (بعد سقوطه) خیارنلک توشووی صوکنده (ولا) دخی شفعه بولماس (فی البیع الفاسد) بوزوق بولغوجی صاتوده (الا) مگر ثابت بولور (بعد سقوط فسخه) اول صاتونی بوزونلک توشه کی صوکنده یعنی صاتوب آلونمش دارغه بنا سبیلی یا که آغاچ اولطرتو سبیلی یا که هبه سبیلی (ولا) دخی ثابت بولماس (فی رد بخیار) خیار شرط سبیلی دارنی صاتوجیغه قایتاروده (الا) مگر ثابت بولور (فی خیار عیب) خیار عیب سبیلی قایتاروده (بلا قضاء) قاضی دن حکم سز (ولا) دخی شفعه ثابت بولماس (لن باع) صاتوجی کیمسه گه یعنی وکیل بولوب ه صاتوجیغه (اوبیع له) یا که اول کیمسه اوچون صاتولمشقه یعنی وکیل موکل نلک داری قاتنداغی ایکنچی دارونی صاتسه صاتوب آلوجیدن موکله گه شفعه دعواسی تیه هس وکیل نلک صاتووی معنی موکلنلک صاتووی بولدیغی اوچون (اوضمن) یا که کفیل بولدی (الدرك) صاتولمش داردن حق استه گوچیگه آتجه توله وگه یعنی شول کفیل نلک کورشیمی دارنی صاتوقده صاتوب آلوجیدن کفیلگه

ه یعنی شول دار قاتنده صاتوجی وکیل نلک داری بولده ده صاتوب آلوجیدن وکیلگا شفعه ثابت بولماس (منه)

م بنده ای و آریه و تیر و باقر کبی (منه) ه حیوان ویرکبی (منه)

ثابت بولماس (بل) بلكم شفعه ثابت بولور (لبن) آندى كسمه گه (اشترى) دارنى صاتوب
آلدى موكل اوچون يعنى وكيل اوزى نك دارى قاتنداغى دارنى مؤكلىنه صاتوب آلدقه
وكيلگه شفعه ثابت بولور (اواشترى له) ياكه آنك اوچون صاتوب آلونمشفه يعنى
وكيل موكلنك دارى قاتنداغى دارنى موكل اوچون صاتوب آلدقه موكلگه شفعه ثابت بولور
بو صورته نك فائدهسى ظاهر بولور صاتولمىش دارده صاتوجيغه باشقه كسمه لر شريك بولمده
(ويبطلها) وشفعه نى باطل قيلور (تسليمها) شفعه اييهسى نك شفعه نى تابشرووى يعنى ساقط
ايترووى (بعد البيع) دارنى صاتو صوگنده (لا) باطل قيلماس (قبله) صاتودن اوّل (و) دخى
شفعه نى باطل قيلور (الصالح) شفعه دعواسندن صالح قيام—اق (مع بطلانه) اول صالح نك
باطل لغى برله يعنى شفعه ده باطل بولور صلحه باطل بولور بدل صالح واجب بولماس (و) دخى
شفعه نى باطل قيلور (موت الشفيع) شفعه استه گوجى نك ئولووى (لا) باطل قيلماس (المشترى)
دارنى صاتوب آلوچى نك ئولووى (و) دخى شفعه نى باطل قيلور (بيع) آنداي دارنى صاتو
(يشفع) شفعه دعواسى قيلور (به) اول دار سببلى (قبل القضاء) شفعه نك روالغى برله
حكمن اول (وشفع) دخى شفعه برله آلنور (حصه احدالمشترين) صاتوب آلوچى جماعتندن
برى نك حصه سنى (لا) آلنماس (احدالباعه) صاتوجى كوب جماعتندن برى نك حصه سنى
(فان سلام) بس اكر شفعه اييهسى راضى بولسه (شراعىد) دارنى زيدنك صاتوب آلووينه
(فظهر) بس ظاهر بولسه (شراء غيره) زيدگه باشقه كسمه نك صاتوب آلووى (او) ياكه
شفعه اييهسى راضى بولسه (الشراء) دارنى صاتوب آلوغه (بالق) مك صومغه مثلا (فظهر)
بس ظاهر بولسه صاتوب آلو (باقل) آزغه مك صومدن (او) ياكه صاتوب آلو ظاهر بولسه
(بمثلى) مثلى شى برابرينه (لاتسقط) بو صورته لده شفعه ساقط بولماس (لا) شفعه ثابت بولماس
بلكه ساقط بولور (انظهر) اكر صاتوب آلو ظاهر بولسه (بقيى) قيمي شى برابرينه حيوان
وعقار كى (قيته) اول شى نك قيمتى (الف) مك صوم بولسه (اواكثر) ياكه كوب بولسه.

كتاب القسمه

بوكتاب مال بولونك حكملرى بياننده در (هى) اول قسمت (تعيين الحق الشايع) مشترك
بولغوجى حقنى آيورماق وييلوله مكدر (وغل) وغالب قيلندى (فيها) قسمته (الافراز)
مجرد آيورماق معناسى (فى المثلى) مثلى بولغوجى مالده يعنى بغدادى و آربه كى و آلتون وكهش
كى وچيكله وك ويمورقه كى (و) غالب قيلندى ۲ قسمته (المبادلة) ايكى طرفندن بيرشه ك
معناسى (فى غيره) مثلى بولغوجى مالدين باشقه مالده (فيناخد) بس آلور (كل شريك) هر بر
شريك (حصه) اوزى نك الوشىنى (بغيبه صاحبه) شريكى نك غيب بولووى برله (ثم) مثلى

۵. بىن مثلى مالى قسمته حقى نك عىنى آوغلاق بولدى ۲ ومثلى مالدين باشقه مالى قسمته حقى نك عوضنى آوغلاق بولدى (منه)

بولغوجى مالده (لا) آلماس شريكى نىڭ غيب بولوى بىرلە (هنا) مثلى مالين باشقىە مالده (وندب) و كوركام بولدى خليفەگە (نصب قاسم) بولوجى قويماق (يرزق) رزق لىندىرولور اول بولوجىنى (من بيت المال) بيت المالين (ليقسم) اول كىمە بولمەك اوچون مالنى (بلا اجر) مال ايله لرونىن اجرى (وان نصب) واگر قويسە امام بولوجىنى (باجر) مالنى ايله لرى اوزىرنە اجر مئل بىرلە (صح) درست بولور (وهو) واول بولوجى نىڭ اجرى (على عدد الرؤس) شريك لرنىڭ باش حسابى اوزىرنە بولور الوش حسابنچە بولماس (ويجب) دىنى واجب بولور (كونه) بولوجى نىڭ بولوى (عدلا) تقوى (عالما) بىلگوجى (بها) بولونىڭ كيفيتنى (ولايعين) لىكن خليفە طرفىدىن بولو اوچون بىلگولەنمەس (واحد) بىر كىشى اكرچە اجرى بولسەدە يعنى خليفە ايتەمەس بىر كىشىدىن باشقىە كىمە بولماسون دىب (ولايشترك) دىنى خليفە طرفىدىن شريكە قىلنماس (القسم) بولوجى لار (وقسم) دىنى مالنى بولنور (بطلب احدهم) شريك لردن بىرىنىڭ بولونى استەمكى بىرلە (ان انتفع) اكر فائىدە لىنسە (كل) شريك لردن ھىر بىرى (بحصته) الوشى بىرلە (و) دىنى بولنور (بطلب صاحب الكثير) كوب الوش ايه سى نىڭ استەمكى بىرلە (فقط) بس منع لىن سىن آزالوش ايه سى استەمكى بىرلە بولنور دىيىمىكن (ان لم ينتفع) اكر فائىدە لىنمەسە (الآخر) شريكىدىن ايكىنچى سى (للقلة حصته) الوشى نىڭ آزلغى اوچون (ولايقسم) دىنى بولنمەس (الا) مگر بولنور (بطلبهم) بارچە شريك لرنىڭ استەوى بىرلىگىنە (ان تضرر) اكر بولسىغان تىق بىردە ضرر لىنسە (كل) ھىز بىرى (للقلة) الوش نىڭ آزلغى اوچون (ولا) دىنى بولنماس (الجنسان) ايكى جنس مال قولى بىرلە صغرىكى يعنى قوينى شريك نىڭ بىرىنە و صغرىنى ايكىنچىسىنە بىرولماس (و) دىنى بولنمەس (الريقق) قل (و) دىنى بولنماس (الجواهر) جوھرلار لولۇمرجان كىبى (و) دىنى بولنماس (الحمام) موچە (الا) مگر بولنور بوذ كر ايتولمىش مال لار (برضاهم) شريك لرنىڭ رضالغى بىرلىگىنە (و) دىنى (دور مشتركة) مشترك بولغوجى دارلار (اودار وضیعة) ياكە دار اورتاسىداغى آچق اوردون بىرلە دار (اودار) ياكە دار (وخانوت) دىنى كىيىت (قسم كل) بولنور بوذ كر ايتولمىش مال لردن ھىر بىرى (وحدها) يالغوز يعنى ھىر قايسىنى اوزىنە باشقىە بولنور (وصعت) دىنى بولو درست بولور (بالتراضى) شريك لرنىڭ رضالغى بىرلە قاضى دن امر سزوك (الا) مگر درست بولماس قاضى دن امرىز (عند صغر احدهم) شريك لردن بىرى كىچىك م وقتىدە (وقسم) دىنى بولنور مجرد اقرار سببلى (نقلی) كوچرولە تورغان مال (يدعون) دعوى قىلور شريك لار (ارثه) كوچرولە تورغان مالنىڭ مېراث ايدىكنى (بينهم) دعوى قىلوجى لار آزالرونە (و) دىنى بولنور مجرد اقرار بىر (عقار) دار و بىر (يدعون) دعوى قىلور شريك لار م لىكن كىچىك بالا بولسەدە قاضى دن امر سزوك مالنى بولودىرست بولور كىچىك بالا نىڭ وصىفە و دىنى درست بولورولمىنە قى (منه) مختصر الوقایة ترجمەسى

(غرائه) اول دارنى صائب آلورونى (او) ياكه دعوى قيلورلر (ملكه) اول دارنك اوزلرينه ملك ايدوكى (مطلقا) سببى بيان سز (فان ادعوا) بس اگر دعوى قيلسه لر (ارئه) اول دارنك ميراث بولوينى (عن زيد) زيد دن مثلا (لا) بولماس (حتى يبرهنوا) گواه تورغوز غناچه شريكلر (على موته) زيدنك اولوينه (وعدد ورثته) دخى زيدنك وارث لرى نك حسابينه (ولا) دخى بولماس دارياكه يبر (ان برهنوا) اگر گواه تورغوز نه شريكلر (انه) حقيقتده اول دار ياكه يبر (معهم) اوزلرى برله ايدوكنه (حتى يبرهنوا) گواه تورغوز غناچه اول شريكلر (انه) حقيقتده اول دارياكه يبر (لهم) اوزلرينه ملك ايكانلو كنه (ولا) دخى بولماس (ان كان) اگر بولسه (شئ منه) اول دار دن ياكه يردن بعضى ياكه كسى (مع الوارث الطفل) كچك بولغوجى وارث برله (او الغائب) ياكه غيب بولغوجى وارث برله (ولا يدخل) دخى كرتماس بولغوجى تركه طشندن بعضى الوشنى تيگوزله مك اوچون (الراهم) درهم لرى يعنى كوش تنكه لرى (الا) مگر كرتور (برضاهم) شريكلرنك رضالغى برلنگنه (والا) تيگوزلنور تركه دن بولغان شى برلنگنه (وان وقع) واگر توشه دارنى بولوده (مسيل قسم) بر الوش نك صو آغه تورغان آروغى (او طريقه) ياكه بر الوش نك يولى يعنى تفرغى (فى قسم آخر) ايكنچى الوشه (صرف) دوندر ولور يعنى كوچر ولور آروغى برله يولنى (عنه) بوقسمين ايكنچى قسمگه (ان امكن) اگر كوچر و ممكن م بولسه (والا) واگر ممكن بولماسه يعنى بولوى (فسخت) بوقسمينى بوزولور بولونى باشدن آلنور (وان اقر) اگر بروه اقرار قيلسه شريكلردن (بالاستيفاء) الوشينى كامل آلماق برله (ثم) اقرار صوكنده (ادعى) دعوى قيلسه (ان بعض حصته) حقيقتده آنك بعضى الوشى (وقع) توشى (فى يد صاحبه) شريكى نك قولينه (غلطا) ياكلوشاق برله ديب (صدق) راست له نور دعواسنده (بالجهة) گواه تورغوزمق برله (وشهادة القاسمين) وبولغوجى ايكى كمسه نك گواه لغى (حجة) دليل شرعى در يعنى گواهلق لرى قبول قيلنور (وفسخت) دخى بولونى بوزولور (ان استحق) اگر حق استله لنسه (بعض مشاع) مشترك بولغوجى بعضى (فى الكل) بولشكوچى لردن هر برينك الوشده (لا) بولونى بوزولماس اگر حق استله لنسه (بعض حصه احدهما) ايكى بولوچين برى نك الوشده بعضى جزؤنى (بل يرجع) بلكم قايتور الوشندن حق استله لش كمسه الوشى برله شريكى نك نصيبنه (وصحت) ودورست بولدى (المهاية) حاضرلشماك شريكسن هر برى رضالق برله (فى سكون هذا) بوشريك نك تورماغنده (بعضا) بعضى اورونده (من دار) مشترك بولغوجى داردن (وهذا) دخى بوشريك نك تورماغنده (بعضا) ايكنچى بعضى اورونده شولوق مشترك بولغوجى داردن (و) دخى درست بولدى حاضرلشماك (خدمة عبد) مشترك بولغوجى برقلنك خدمته (هذا) بر شريكگه (يوما) بركون (وهذا) دخى بوشريكگه (يوما) ايكنچى بركون (كسكنى) م يعنى اگر شريكلر رضا بولماسه كم الوشنى تيگوزلنور تركه دن بولغان برشى برلنگنه (منه) يعنى بولوشده آردق وتفروق ياصاردى بوش يبر بولسه (منه)

بیت صغیر) کچک بولغۇچى مشترك ايوده حاضرلنمىش درست بولدى كىبى يعنى كچك ايوده شريك نلڭ برى بر كون وايكنچىسى دخى بر كون تورماق كىبى (و) دخى درست بولدى حاضرلشماق (عبدین) مشترك بولغۇچى ايكي قلنڭ خدمتندە (هنا) بوقل خدمت ايتمهك برله (بهدا) بوشريگه (والآخر) دخى ايكنچى قل خدمت ايتمهك برله (الآخر) ايكنچى شريكه *

کتاب الهیة

بو کتاب هبه قیلونڭ حکملرى بيانلانددر (هى) اول هبه (تمليك عين) بر ذاتنى ملك لندرمکدر (بلاعوض) برابرینه هيچ برشى ذكرسز (وتصح) ودرست بولور هبه (بوهبت) وهبت لفظى برله يعنى هبه قيلم ديمهك برله (ونعلت) دخى نعلت لفظى برله يعنى ييردم ديمهك برله (و) دخى درست بولور هبه (نحوها) وهبت برله نعلت كىبى لفظ برله يعنى كيدردم ديمهك كىبى وبو شينى سيگناهه قيلم ديمهك كىبى (وتتم) دخى هبه تمام بولور (بالقبض) هبه قيلمىش مالنى توتوبرله (فى مجلسها) هبه، مجلسنده (بلاذن) هبه قیلوچى دن صريح رخصت سزوق (و) دخى هبه تمام بولور (بعده) هبه مجلسى صوڭنده توتوبرله (باذن) هبه قیلوچى دن صريح رخصت برله (ولاتصح) وهبه درست بولماس (فى مشاع بقسم) بولنو ممكن بولغۇچى مشترك شیده يعنى بولمهك صوڭنده فائده آلورلى شیده (فان قسم) بس اگر مشترك شينى هبه صوڭنده بولنسه (وسلم) دخى تاپشورولسه آگاهه قيلمىش كىسه گه (صح) هبه درست بولور (و كندا) دخى بولنو ممكن بولغۇچى مشترك شينى هبه درست بولمادغى كىبى درست بولماس (هبة لبن) سوتنى هبه قيلماق (فى ضرع) جيلنده بولغۇچى (و) دخى درست بولماس (نحوه) جيلنده گى سوت كىبى شيلرنى يعنى قوى آرقه سنده غى جوننى هبه كىبى ويير اوستنده گى آشلقنى هبه كىبى مگر اورماغان آشلقنى اوروب آلوغه ايهسى امر ايتسه هبهسى درستكه اورلور وباشقهسى دخى قياسده شويلاه در (لا) درست بولماس (دقيق) اوننى هبه قيلماق (فى بر) بغدايه بولغۇچى (وان طعن) واگرچه بغداينى تارتدورولسه ده (وسلم) دخى تاپشورولسه ده (وهبة ما) و آنداي شينى هبه قيلماق (مع الموهوب له) بولغۇچى اولشى آگاهه قيلمىش كىسه برله (تامة) تمام بولغۇچى هبه در يعنى ياڭدان توتوغه محتاج بولنماس (كهبة الاب) آتازنڭ هبهسى تمام بولدى كىبى (لطفله) كچك بالاسينه يعنى آتازوى برله بولمىش بر شينى كچك بالاسينه هبه قيلمده ياڭدان توتوغه محتاج بولنماس (وقبضه) دخى كچك بالانڭ توتووى (عاقلا) مال حاصل ايتونى عقل لادغى حالده (وقبض من يريه) دخى كچك بالانى تربيه ايتوچى نڭ توتووى (وهو) كچك بالا (معه) تربيه ايتوچى برله بولدى حالده (والزوج) دخى ايرنڭ توتووى (للزوجة) خاتون اوچون (بعد الزفاق) خاتوننى اير اوينه ايتمهك صوڭنده (معتبر) شرعه معتبر توتودر (فى موهوب له هبه قیلوچى نڭ وکيلي منزلده بولوى اوچون وج منه) يعنى بلاغتكه اير وشمهش كچك بولغۇچى خاتون اوچون (منه)

الاجنبى) يات كسەنڭ ھبە سەندە (لە) كچك بالاغە (وصح) دخى درست بولدى (ھبە اثنين)
ايكى كسەنڭ ھبە قىلوى (دارا) بىر دارنى (بواحد) بىر كسەگە (وعكسە) دخى مونڭ عكسى
يعنى بىر كسەنڭ بىر دارنى ايكى كسەگە ھبە قىلوى (لا) درست بولمادى (كتصدق عشرة)
اون درھىنى صدقە قىلماق كېى (على غنيتين) ايكى باى كسەگە يعنى بوتصدق دخى درست
بولمادى (وصح) لىكن درست بولدى اون درھىنى صدقە قىلماق (على فقيرين) ايكى فقير
كسەگە (ويصح) دخى درست بولور (الرجوع) قايتماق ودونەك (عنها) ھبەدن (بتراض) ھبە
قىلوچى بىرلە قبول ايتوچى نڭ رضالغى بىرلە (او حكم قاض) ياكە ھبەدن قايتو درست لك ايله
قاضى نڭ حكى بىرلە (ويمنعه) ھبەدن قايتو منع قىلور (زيادة متصلة) توتاش بولغوچى
آرتوقلق يعنى ھبە قىلىنىش شىگە نقتەسز كتابنى نقتەلاو كېى (و) دخى منع قىلور (موت
احدها) ھبە قىلوچى بىرلە قبول ايتوچى دن بىرى نڭ اولوى (و) دخى منع قىلور (عوض) بىل
(اضيف) نسبت ايدىلى اول بىلنى (اليها) ھبە صارى (ولو) واگرچە بولسەدە اول بىل (من
اجنبى) بوايكىگە چىت كسەدن (و) دخى منع قىلور (خروجها) ھبە نڭ چىماغى (عن ملك
الموهوبه) آگاھە قىلىنىش كسەنڭ مىلىكىدىن ساتوبىرلە ياكە ھبە بىرلە مثلاً (و) دخى منع
قىلور (الزوجية) ايرلى خاتونلى بولماق (وقت الهبة) ھبە وقتىدە سوڭرە آيرولوشسەردە ھېچ
برى ھبە سەندە قايتاروب آلا آلماس (و) دخى منع قىلور (قراية المعرمة) محرم لك سىبىلى بولغان
ياقنلق (و) دخى منع قىلور (هلاك الموهوب) ھبە قىلىنىش شىنڭ م تلىق بولوى (وضابطها)
ھبەدن قايتو منع ايتوچى يتى شىنى جىغوچى لفظ (حروف دمع خرقه) دمع خرقە حرف لىرىد
يعنى دال زىيادە كە اشارتدر وميم مىلك اشارتدر وعين عوضغە اشارتدر وخاء خروجغە اشارتدر
وزاء زوجىتكە اشارتدر وقافى قرابتكە اشارتدر وها هلاك كە اشارتدر (وهو) دخى ھبەدن
قايتماق (فسخ) ھبە عقدنى بوزمىقدىر (من الاصل) اولگى ھبەدن (لاھبە) ھبەنى قبول ايتكوچىدىن
ھبە توڭلدر (للاھب) اول ھبە قىلوچىغە (وهى) وبو ھبە (بشرط العوض) بىل شرط بىرلە
(ھبە) ھبەدر (ابتداء) باشدە يعنى عقد وقتىدە (فشرط) بس شرط قىلىندى ھ (قبضهما) ايكى
عقد قىلوچى نڭ ايكى عوضنى توتووى (وتبطل) وبو ھبە باطل بولور (بالشيع) ھبە قىلىنىش
شى مشترك بولوبىرلە (وبيع) وبىل شرط بىرلە بولمىش ھبە ساتودر (انتهاء) آخردە يعنى ايكى
عوضنى توشقان وقتىدە (فبرد) بس قايتارلور ھبە قىلىنىش شىنى (بالتعيب) عيب سىبىلى
(والرؤية) دخى كورو اختيارى سىبىلى (ويثبت) دخى ثابت بولور ھبە قىلىنىش شىدە (الشفعة)
شفعة دعواسى (وان استثنى) واگر ھبە قىلوچى آيورسە (الحمل) قارىندە بولغوچى يوكنى يعنى
بو كنىزە كنى ياكە حيواننى ھبە قىلىم مگر يوكنى قىلماقم ديسە (او شرط) ياكە شرط قىلسە ھبەدە
مىنى ذاتى نڭ يوق بولوى ياكە ذاتى بولسە تام بولغوچى قائدەسى نڭ يوق بولوى (منه) ھ يعنى بىل شرطى بىرلە
بولمىش ھبەدە (منه)

(ما) آندای شرطنی (یفسد) بوزار اول شرط (البیع) صاتونی (بطلا) ہر ایکسی باطل بولور یعنی قارندای یوکنی آیوروب آلو برلہ شرط نلک ہر بری (وصحت الہیہ) لکن ہبہ درست بولور (وان اعتق) واگر آزاد قلسہ خواجہ (الحمل) یوکنی (ثم) یوکنی آیوروب آزاد ایتہمہک صوگندہ (وہبہا) کنیزہ کنی ہبہ قیلسہ (صحت) ہبہ درست بولور یوکنی آزاد ایتہو درست بولدغی کبی (وان دبرہ) واگر کنیزہک اچنہگی یوکنی مدبر قیلسہ (ثم) مدبر قیلماق صوگندہ (وہبہا) کنیزہ کنی ہبہ قیلسہ (لا) ہبہ درست بولماس (وصح) دخی درست بولدی (العمری) ہبہ عمری (وہی) واول ہبہ عمری (جعل دارہ) ہبہ قیلوچی دارنی قیلماقدر (لہ) آکا ہبہ قیلنمس کمسگہ (مدۃ عمرہ) آکا ہبہ قیلنمش نلک یا کہ ہبہ قیلوچی نلک اوزی نلک عمری مدتہچہ (بشرط ان یرد) دارنی قایتارولماق شرط برلہ ہبہ قیلوچی نلک وارث لرینہ (اذا مات) ہبہ قیلوچی یا کہ آکا ہبہ قیلنمش کمسہ اولگان وقتہ (وبطل الشرط) دارنی قایتارولماق شرطی باطل بولور یعنی ایکسی نلک بری اولدکدہ دارنی قایتارولماس بلکم آکا ہبہ قیلنمش کمسہ اولدکدہ وارث لرینہ قالور (ولا تصح) دخی درست بولماس (الرقبی) ہبہ رقبی (وہی) واول ہبہ رقبی ایتہمہ کدر (ان مت) اگراولسہم مین (قبلک) سیندن اول (فہی) بس دار (لک) سیکادر دیب بوروشچہ ہبہ باطلدر (والصدقہ) دخی غیریکہ صدقہ قیلماق (لا تصح) درست بولماس (الا) مگر درست بولور (بالقبض) صدقہ قیلنمش شینی توتوبرلنگنہ (ولا) دخی درست بولماس (فی شایع یقسم) بولنور لک مشترک شیبہ (ولاعود) یوقدر قایتماق (فیہا) صدقہ دہ .

کتاب الاجارۃ

بوکتاب بر شینی یالغہ بیرونلک حکملری بیانندہ در (ہی) اول اجارہ (بیع نفع معلوم) بیلگولی بولغوچی فائدنی صاتودر بیلگولی بولغوچی عوض برابرینہ (دین) اول عوض شی بولغوچی بغدادی و آرہہ کبی صاوت برلہ اولچانہ تورغان شیلردن (اوعین) یا کہ ویمی بولغوچی کیوم و حیوان کبی (ویعلم النفع) وفائدہ بلنور مقدار یونندہ (بند کرا المدة) مدتنی یاد ایتہمہک برلہ (وان طالت) واگرچہ مدۃ اوزون بولسہدہ اوچیل داون یل کبی (لکن فی الوقف) لکن وقفنی یالغہ بیرودہ (لا تصح) مدۃ درست بولماس (فوق ثلث سنین) اوچیل لردن اوستون (و) دخی فائدہ بلنور (بند کرا العمل) عملنی یاد ایتہمہک برلہ (کصیغ الثوب) کیوم یا کہ بوزبویاماق کبی (و) دخی بلنور (باشارۃ) اشارۃ قیلماق برلہ (کنقل ہذا) بوشینی کوچرمہک کبی (الی ثمة) فلان اورونغہ (ولا تجب) لکن واجب بولماس (الاجرۃ) عمل حق (بالقعد) باللاو سبیلی یعنی عقد برلنگنہ (بل) بلکم اجرہ واجب بولور (بتعجیلہا) عمل حقنی اوتاونی آشتورماق سبیلی فائدنی اوتاتودن اول (اوشرطہ) یا کہ آشتورونی شرط قیلوسبیلی (اوباستفاد النفع) یا کہ فائدنی تمام اوتہب آلو سبیلی (اوالتمکن)

يا كه يالغه آلوجی قدر تلی بولوسبیلی (منه) فائک آلوغه مده اجنه (فتجب) بس اجره واجب بولور
 (لدار) دارا وچون (قبضت) توتولدی اول دارنی یعنی يالغه آلوجی توتدی (ولم یسکنها) لكن
 تورمادی اول دارده (وتسقط) دخی اجره توشکوجی بولور (بالغضب) کوچک برله آلوسبیلی يالغه
 آلنمش شینی (بقدر فوت تمکته) يالغه آلنمش شیدن فائک آلوغه قدره اوتمش مده قدر برابرینه
 (وللموچر) وثابت بولور يالغه بیروچیگه (طلب الاجرة) يالغه آلوچیدن اجره نی استمهک (للدار)
 دارا وچون (والارض) دخی بیر اوچون (لکلیوم) هر بر کون اوچون (وللدابة) دخی حیوان
 اوچون (لکلمرحلة) هر بر منزل اوچون (وللقصارة) دخی کیوم یوماق اوچون (والحیاطة) دخی
 تکهک اوچون (اذا تمیت) یوماق یا که تکهک تمام بولدقه (وللمخبز) دخی کوچ پشرو اوچون
 (بعد اخراجه) کومچنی چغارماق صوئنده (من القنور) میچدن (فاذا احترق) بس قایو وقت کوچ
 کویسه (بعد ما اخرج) میچدن چغارماق صوئنده (فله) بس تیهر کوچ پشروچیگه
 (الاجر) اجره نڭ کلسی (وقبله) ومیچدن چغارودن اول کویسه (لا) اجره تیمهس (ولا غرم)
 لكن کوچ پشروچیگه تولاو بولماس (فیهما) هر ایکی صورتده (و) دخی ثابت بولور يالغه
 بیروچیگه يالغه آلوچیدن اجره نی استمهک (للطبخ) آش پشورمهک اوچون (بعد الغرف)
 آشنی صاوتقه کوتهرمهک صوئنده (ولضرب اللبن) دخی کیرپچ صوغو اوچون (بعد اقامته)
 کیرپچنی تیره لرین کیسوب تورغوزماق صوئنده (ویحبس) واجر آلواوچون صاقلار (العین)
 ذاتنی (من) آندای يالغه آلوجی (خلط) قاتوشدردی (ملکه) اوز ملکنی (بها) اول
 ذاتقه (کالمباغ) بویاچی کبی (فان حبس) بس اگر منع قیلسه اجره اوچون ذاتنی
 (فضاع) بس اول ذات هلاک بولسه (فلا غرم) بس تولو بولماس منع ایتوچیگه (ولا اجر) دخی
 اش اوچون اجره ده بولماس (بخلاف الحمل) یوک یوکلاوچی نڭ خلافتجه یعنی یوک یوکلاوچی
 اجره اوچون ذاتنی ایسه سندن منع ایتماس (ولین) دخی روا بولور آندای کمهسه که
 (اطلق له العمل) اول کمهسه که آشنی قیدلنمه دی اوزو نڭ اشله دیب (ان يستعمل) اشله تبهک
 (غیره) باشقه کمهسه دن (فان قید) بس اگر آشنی قیدلنسه (بیته) اوز قوی برله دیب
 (لا) باشقه کمهسه دن اشله تبهک روا بولماس (ولاجیر المچی) وثابت بولور یاللانوب کیتروچیگه
 (بعیاله) یاللاوچی نڭ جماعتی وباللرونی (ان مات) اگر اولسه (بعضهم) اول جماعت لرنڭ
 بعضی (وجاء) وباللانوچی کیلتورسه (بمن بقی) قالغان کمهسه لرنی (اجر) یاللانوچی نڭ
 اجری (بحسابه) کیلتورگان جماعت لرنڭ صانی برابرینه در (وحامل کتاب) دخی یازو
 وخطیوکلوچی (اوزاد) یا که آزوق یوکلاوچی (الی زید) زید صاری (باجر) یال برله (ان

م یعنی منع قیلور ایسه بیرماس (منه) ه عیال دیب بروه نڭ تربیه سنده بولغوجی کمهسه لرگه ایتولور کره کخاتون کره ک
 بالار بولسون کره ک باشقه قین لری بولسون (منه)

رده) اگر قایتار سه یازونی یا که آرزوقنی (لموته) زیدنک اولوی اوچون (لاشیء) یالین هیچشی بولماس (له) یالبرله یوکلای گوجی گه (وصح) دخی درست بولدی (استئجار دار) دارنی یالغه آلماتی (ودکان) دخی کیبتنی یالغه آلماتی (بلا ذکرما) عملنی یاد ایتما ینچه (يعمل) قیلنور اول عملنی (فیه) اول دارده یا که کیبتده (وله) وتییه یالغه آلوچی غه (کل عمل) هر بر عمل (فیه) اول دارده یا که کیبتده (سوی موهن البناء) بنانی ضعیف لندر گوجی عملدن باشقه (لا) درست بولماس (استئجار ارض) ییرنی یالغه آلماتی (حتی یسمی) آتاغونچه (ما یزرع) ایگوله تورغان شی نی (اویعه) یا که ایگوله تورغان شی نی عام قیلغونچه (وتکون) دخی بولغونچه (الارض) بیر (خالیه) بوش (عن الزرع) ایگوندن یعنی ایگونی منع ایتکوجی شی دن (فان استأجرها) بس اگر ییرنی یالغه آلسه (للبناء) بنا اوچون (او الغرس) یا که یغاچ اولتورتو اوچون (صح) یالغه آلو درست بولور (فاذا انقضت) بس قایو زمان اوتسه (المدّة) یالغه آلمش مدّه (سلمها) یالغه آلوچی تابشور اول ییرنی (فارغه) بوش بولدی حالده بنادن یا که یغاچدن (الا) مگر بوش بولدی حالده تابشور (ان یغرم) تولاد کده (الموجر) ییرنی یالغه بیروچی یالغه آلوچی غه (قیمته) بنانک قیمتنی (مقلوعا) هربری صوروغه مستحق بولدی حالده (و) دخی یالغه آلوچی ییرنی بوش بولدی حالده تابشور (یتملک) ییرنی یالغه بیروچی ملک لند کده بنانی یا که یغاچنی قیمت لردنی تله ملک سبیلی (بلا رضاء المستأجر) ییرنی یالغه آلوچی دن رضالق سز (ان نقص) اگر کیمچیلک ایرشدرسه (القلع) بنانی ویغاچنی صورماق (الارض) بیرگه (والا) واگر بنانی ویغاچنی صورماق بیرگه کیمچیلک ایرشدرمه (فبرضاه) بس ییرنی یالغه بیروچی ملک لند کده بنانی ویغاچنی ییرنی یالغه آلوچی نك رضالق برله (اویرضی) یا که ییرنی یالغه بیروچی رضا بولدی ده (بترکه) بنانی ویغاچنی یرونده قویماق م برله (فیكون) بس بولور (البناء) ییر اوزرنده گی بنا (او الغرس) یا که اولتورتلمش یغاچ (لهنا) ییرنی یالغه آلوچی غه (والارض) دخی ییر بولور (لهنا) ییرنی یالغه بیروچی گه (والرطبة) دخی یونچه (كالشجر) حکمه یغاچ کبیدر (وضمن) دخی تولار یالغه آلوچی یالغه آلمش حیوان هلاک بولقدّه (الحصه) هلاک بولمش حیوان نك بعضی اولشنی (بالزیادة) آرتق یوکلای سبیلی (علی حمل ذکر) عقد وقتنده یاد ایتلمش یوک اوزرینه (ان اطاق) اگر بو حیوان نك قدرتی بولسه عقد وقتنده یاد ایتلمش یوک برله آرتق مقدارنی یوکلهمک گه (وکل القیمة) ویوکلانش حیوان نك بارچه قیمتنی تولر (ان لم یطق) اگر شول مقدار یوک یوکلایو گه قدرتی بولماسه *

فصل — بوفصل اجاره نی بوزغوجی شیلر بیاننده در (تفسدها) بوزار اجاره نی

م بویه قویماق اگر یال برله ولسه اجاره بولور و اگر یال سز بولسه طاریه بولور (منه)

(شروط) شرطلر (تفسد) بوزار اول شيرطلر (البيع) ساتوني (فيجب) بس واجب بولور
 اجاره بوزوق بولقدہ (اجر المثل) يالغہ آلمش شى نك مى نك عمل اجرى قدر اجر
 (لايزاد) لكن آرتدرولماس اجر مثلنى (على المسمى) آتالمش اجراوزرينه (وضع) دخى
 درست بولدى (اجارة دار) دارده اجاره (كل شهر) هر بر آى (بكذا) فلان قدر برابرينه
 ديب عقدده (بلا بيان المدة) بارچه آى نك مقدارونى بيان سز (فى واحد فقط) بر آى ده غنه
 (و) دخى درست بولور اجاره اولگى بر آيدہ درست بولدى كى (فى كل شهر) صوغى هر بر آيدہ
 (يسكن) يالغہ آلوچى تور دغى حاله اول دارده (فى اوله) آى نك اولگى كيچندن اولگى ساعتده
 (وان سمى) واگر آتالسه اجاره ده (اول المدة) مدت نك اولى (فذاك) بس اولى شول
 وقت بولور (والا) واگر مدت نك اولى آتالماسه (فوقت العقد) بس مدت نك اولى
 عقد وقتى بولور (فان كان) بس اگر بولسه عقد وقتى (حين يهل) آى كورولگان ياكه
 توغان وقت (اعتبار) اعتبار قيلنور اجاره مدتندہ (الاهلة) آى لر (والا) واگر عقد وقتى
 آى توغان وقت بولماسه (فلایام) بس اعتبار قيلنور اجاره مدتندہ كون لر (كالمدة) مدت
 كى يعنى آى برله مدت صافلى تورغان خاتوننى آى اولنده طلاق قيلندقدہ عدى آى لر
 برله بولوب طلاقى آى آراسنده بولقدہ كون حسابى برله هر آى اوتوزكون بولوكى
 (وضع) دخى درست بولدى (اجارة الحمام) مونجه اجاره سى (والحمام) دخى سلوك برله قان آلو
 اجاره سى (والظئر) دخى بالاغہ سوت ايموزو اجاره سى (باجر معین) بيلگولى بولغوجى يال
 برابرينه (و) دخى درست بولدى (بطعامها) سوت ايموزوچينك طعامى برابرينه (وكسوتها)
 دخى كييومى برابرينه (وللزوج) وتييه رسوت ايموزوچى خاتون نك ايرينه (وطئها) سوت
 ايموزوچى خاتوننى جماع قيلماق (لا) جماع تييه س (فى بيت المستاجر) اجارت كه آلوچى نك
 ايونده (وله) دخى تييه رسوت ايموزوچينك ايرينه (فى نكاح ظاهر) آدمى آراسنده ظاهر
 بولغوجى نكاحده (فسغها) اجاره نى بوزماق (ان لم يأذن) اگر اير رخصت بيرمگان بولسه
 (لها) خاتونغه بالا تربيه لرگه ياللانو برله (لا) اجاره نى بوزو تييه س (ان اقرت) اگر خاتون
 اقرار قيلسه (بنكاحه) اول ايرگه نكاحنى لكن نكاحى ظاهر بولماسه (ولاهل الصبى) دخى تييه
 صبى نك اهلينه (فسغها) سوت ايموزو اجاره سنى بوزماق (ان مرضت) اگر سوت ايموزوچى
 آورسه (اوحيلت) ياكه يوكلى بولسه (وعليها) دخى لازم بولور بالا تربيه له وچى خاتونغه
 (غسل الصبى) صيبنى يوماق (وثيابه) دخى صبى نك كييومنى يوماق (واصلاح طعامه) دخى
 صبى نك طعامنى حاضر لهك بشورمك وچينه مك كى (ودته) دخى ماينى استعمال قيلماق
 (وعلى ابيه) لازم بولور صبى نك آتاسينه (الاجر) ياد ايدلمش عمللر نك بيلگولنمش

اجرى (وئىنھا) دخى طعام وصابون وماى كى شېلرنىڭ م تېوشلى آچمىسى (فان ارضعتھ)
بس اگر ياللانىش خاتون بالانى ايموزسە وتربىيە قىلسە (بلبن شاة) قوى سوقى برلە
(اوغنتە) ياكە صېنى آزقلندرسە (بطعام) طعام برلە (ومضت المدة) واجارە مدنى اوتسە
(فلأاجر) بس اجر تېمەس (لھا) اول خاتونىغە (ولا تصع) واجارە درست بولماس (للعبادات) عبادة لىر
اوچون (كالآذان) اذان اوقو كى (والامامة) دخى امام بولو كى (وتعليم القرآن) دخى قرآن
اورەتوكى (ويقتى) لىكن فتوى بىرلور (اليوم) بوزماندە (بصحتها) قرآن اوراتو اوچون
واذان وامامة اوچون اجارەنىڭ درستلىكى برلە (ولا) دخى اجارە درست بولماس (للمعاصى)
گناھ بولغۇچى عمل لىر اوچون (كالغناء) كويلە مك كى (والنوح) دخى ميت اوچون يىغلامى
كى (ولا) دخى درست بولماس (لعسب التيس) آطا حيواننى آنا حيوانىغە جماع قىلدۇرماق اوچون
(ولا) دخى درست بولماس (اجارة المشاع) مشترك شىنىڭ اجارەسى (الا) مگر درست بولور (من
الشريك) شريك كە گنە (و) دخى درست بولماس (اجارة الرضى) تىگور مەن اجارەسى (ببعض دقيقه)
شول تىگور مان اونى نىڭ بعضى بىر بىرىنە يعنى شرط واسارة ايدىلد كە شوشى بىغداى اونىدىن
دىب لىكن اشارة ايتولماد كە درست بولور (و) دخى درست بولماس (نحوه) تىگور مان اونى نىڭ
بعضى بىر بىرىنە بولغۇ كى اجارە مثلاً بىر آز مقدار مامى ياكە آشلىق يوكلا نلسە شول مامى نىڭ
ياكە آشلىقنىڭ بعضى بىر بىرىنە يال بىرلە بواجارە دخى درست بولماس (ولا) دخى درست بولماس
(الجمع) جىماق (بين الوقت) وقت آراسى (والعمل) عمل برلە كومچى گە عقد كى فلان
مقدار اونى بوكوندە كومچى بشور فلان قدر آچمە بىر بىرىنە دىب بواجارە دخى فاسد بولور *
❖ فصّل الاجير ❖ ياللانىش كەسە (الم مشترك) اورتاق بولغۇچى (ويستحق الاجر)
يالغە مستحق بولور (بالعمل) عمل سىبىلى يعنى اوزونى سويلە شەمش اشكە طاپشورو برلە
(وله) وتيىەر اورتاق بولغۇچى اجىر گە (ان يعمل) عمل قىلماق (للعامة) عامة اوچون يعنى
ھەر كىمگە (كالقصار) كىيوم يووچى كى (ونحو) و كىيوم يووچىغە اوخشاغۇچى بوي اوچى دكتوچى
كى (ولا يضمن) وباللانىدە اورتاق كەسە تولاماس (ما هلك) هلاك بولمىش شىنى (فى يده)
ياللانىدە اورتاق كەسە نىڭ قولندە (وان شرط) واگر چە شرط قىلىنسە دە (عليه) ياللانىدە
اورتاق كەسە گە (الضمان) تولەمك (بل) بلكىم تولەر (بعمله) اوزىملى سىبىلى هلاك بولمىش
شىنى (الا) مگر عملى سىبىلى هلاك بولسە دە تولەمەس (الادمى) آدمىنى (لم يتجاوز) اوتماسە
ياللانىش كەسە عملندە (المعتقد) آدمى آراسندە عادة بولمىش عملدىن يعنى كىيە دە
عادىتىن آرتق يوكلامىد كە آدمى غرق بولسە بو آدمىنى تولەماس واگر عادىتىن آرتق
يوكلا دىكە غرق بولسە تولەر (والاجير) دخى ياللانىش كەسە (الخاص) خاص بولغۇچى (يستحق)

بالغه مستحق بولور (بتسليم نفسه) اوزونى طاپشورماق برله (مدته) ياللانمش مدتده (اونام
يعمل) واگرچه عمل قيلماسده (كلاجير) ياللانمش كمسه كى (لرعى الغنم) قولى اوتلاتوغه
برگنه كمسه كه (ولا يضمن) وياللانوده خاص كمسه توله ماس (ماهلك) هلاك بولمش شينى (فى يده)
ياللانوده خاص كمسه نك قولنده (اوبعله) ياكه اوزى نك عملى سببلى (وان رد) واگر
ياللاوچى ترديد قيلسه (الاجر) عمل اجرنى (بترديد العمل) عملده ترديد برله اكر فارسى
تكسه ك بر درهم بولور واگر رومى تكسه ك ايكى درهم بولور ديمه ك كى (يجب) واجب بولور (اجرما)
عمل قيلمش عمل اجرى (وان رد) واگر ترديد قيلسه ياللاوچى (فى عمله) ياللانوچى نك عملده
(اليوم) بوكونده (اوغدا) ياكه تاكده يعنى بوكون اشله سه ك بر درهم بولور و تاكده اشله سه ك
بارقى درهم بولور ديمه ك كى (فله) بس تيبه ياللانوچيغه بوصورتده (ماسى) آتالمش اجر
(ان عمل) اكر اشله سه (اليوم) بوكون (واجر مثله) وياللانوچى كى كمسه نك عملى اجرى كى
اجر تيبه (ان عمل) اكر اشله سه (غدا) تاكده (فلايتجاوز) بس اوتمه س اجر مثلى (المسمى)
آتالمش اجر كه (ولا يسافر) دخى ياللاوچى سفر قيلماس (بعبد مستاجر) يالغه آلمش قل برله (للخدمة)
خدمت اوچون (الا) مگر سفر قيلور (بشرط) عقد وقتنده فل برله سفر قيلونى شرط ايتوسببلى گفه
فصل تفسخ بوزولور اجاره نى (بعيب) عيب سببلى (اخل) اول عيب
ضرر بيرگوچى (بالنفع) يالغه آلمش شى برله فائده لئوگه (كدر الدابة) حيوان نك
آرقه سى بوزوق بولو كى (فلو انتفع) بس اكر يالغه آلوچى فائده لئسه (بالمعيب)
عيبلى بولمش حيوان برله (وازيل العيب) ياكه عيبنى كيتهرلسه (سقط) توشه رخيار هرؤيه سببلى
(وبالعذر) دخى يالغه آلوچى برله ياللانوچى نك بره ونده بولمش عذر سببلى (وهو) اول عذر
(لزوم ضرر) ايكسندن برينه ضرر لازم بولودر (لم يستحق) مستحق بولنماش اول ضرر
(بالعقد) عقد سببلى (كسكون وجع ضرر) تش آروى نك توقتاوى كى (استؤجر) يالغه
آلدى تش صور وچنى (بقلعه) تشنى صور وغه (ولحق دين) دخى بوروچ توتاشو كى (لا يقضى)
اوتله ماس اول بوروچ (الا) مگر اوتله لور (بثمن ما) اول شينى نك آچمه سى برله (آجر) يالغه بيردى
اول شينى يالغه بيروچى (وسفر مستأجر عبد) وقل يالغه آلوچى نك سفر قيلوى كى (للخدمة)
خدمت اوچون (مطلقا) كره ك شهرده كره ك سفرده بولسون هيچ برى ايله قيدلماينچه (اوفى المصر)
ياكه شهرده خدمت اوچون قيد برله (وافلاس مستأجر دكان) دخى يالغه كيت آلوچى نك فقير
بولوى كى (ليتجر) ساتوايتمك اوچون (فيه) اول كيپنده (وخياط) دخى توگوچى نك فقير
بولوى كى (استأجر) يالغه آلدى اول تگوچى (عبد) قلنى (ليخيط) تگو تكمه ك اوچون (فترك)
بس قويدى يالغه آلوچى فقير بولوى سببلى (عمله) تگو عملنى (وبدا مكرى الدابة) حيواننى

بالغه آلوچی نځ رأى دونمهك كبی (من سفره) سفر قیلوندن (بخلاف بدأ المكارى) حیواننى
 بالغه بیروچی نځ رأى دونمهك نځ خلافچه یعنی بوعدر بولماس (وترك خياطة مستأجر عبد)
 قلنى بالغه آلوچی نځوچی نځ رأى دونمهك نځ خلافچه (لیخيط) تځو تكمهك اوچون بالغه
 آلوچی نځ (لیعمل) رأى دونوى ه عمل قیلماق اوچون (فى الصرف) صرافلقد یعنی آلتون كیش
 صانونده (وبیعما) دخی آندای شینى صانونځ خلافچه (اجره) بالغه بیردى اول شینى بالغه
 بیروچی یعنی بالغه بیروچی نځ بالغه بیرگهن شینى صانماق اجارهنى بوزوغه عذر بولماس
 (وتفسخ) دخی اجاره بوزولور (بموت احد المتعاقدين) ایكى عقد باغلاغوچی دن برى نځ
 اولوى سببلى (عقدها) اولوچی باغلادی اول عقدنى (لنفسه) اوزى اوچون (وان عقدها) واگر
 اولوچی باغلاسه اول اجاره عقدنى (لغيره) باشقه كمسه اوچون (فلا) بس اجاره بولماس (كالوكيل)
 عقد باغلاغوچی و كیل نځ اولوى كبی (والوصى) دخی وصى نځ اولوى كبی (ومتولى الوقف)
 دخی وقف متولى نځ اولوى كبی (ولو قال) اگر ایتسه خوجه (لغاصب داره) یورطنى كوچلا كوچيگه
 (فرغها) یورطنى بوشا ديب (والا) واگر بوشاتماسځ (فاجرتها) بس اول یورطنځ اجرى
 (كل شهر) هر بر آيغه (بكذا) فلان قدر درهم برابرینه ديب (فسكت) بس یورطنى
 كوچلاگوچی تيك تورسه (ولم يفرغ) دخی یورطنى بوشاتماسه (يجب) واجب بولور یورطنى
 كوچلاگوچيگه (المسمى) آتالمش يال یعنی حق (وصح) دخی درست بولدى (الاجارة) بالغه بیرمهك
 (وفسخها) دخی بیرونى بوزماق (ودخی) درست بولدى (المزارعة) ایگون ایگه رگه م بیرمهك
 (والمساقات) دخی یغاچ صوغاروغه ه بیرمهك (والوكالة) دخی وکیل قیلماق (والكفالة) دخی كفیل
 قیلماق (والمضاربة) دخی فائده اورتاغنه مال بیروشمهك (والقضاء) دخی قاضیلق تابشورماق
 (والامارة) دخی امیرلك تابشورماق (والایصاء) دخی وصى قیلماق (والوصية) دخی وصیت قیلماق
 (والطلاق) دخی طلاق قیلماق (والعتاق) دخی آزاد قیلماق (والوقف) دخی وقف قیلماق (مضافة)
 نسبت قیلندى حالده بو عقدلردن هر برى (الى المستقبل) کیلاچك زمانغه (لا) درست بولمادی
 کیلاچك زمانغه نسبت قیلندى حاله (البيع) صاتو (واجازته) دخی صاتونى روا كورو (وفسخه)
 دخی صاتونى بوزو (والقسمة) دخی مشترك مالنى بولو یعنی بوشینى تاځده بولدم ديبهك (والشركة)
 دخی شريك بولماق (والهبة) دخی هبه قیلماق (والصدقة) دخی صدقه قیلماق (والنكاح) دخی
 نكاح لهنقى (والرجعة) دخی طلاقدن دونمهك (والصلح) دخی صلح قیلماق (عن مال) مال دعواسندن
 (وابراء الدين) دخی م بورچندن بیز درمهك *

ه یعنی رأى ونوى فقيرلك اوچون بولما ینجه صرافاق عملن قیلماق اوچون بولوى اجارهنى بوزوغه عذر بولماس (منه) م یعنی بیرى
 ایگون ایگارگه بیرر عقدى (منه) ه یعنی یغاچدن حاصل بولمال بعضى بیش برابرینه یغاچنى اصلاح نیلوجيغه بیرر عقدى
 (منه) م خلاص قیلدم مین سینی بورچندن تاځده ديبهك كبی (منه)

كتاب العارية

بوكتاب برشینی عاریتکه بیرونلڭ حکم لری بیاندرد (وهی) اول عاریت (تملیک نفع) فائده فی ملک
لندرمه کدر (بلعوض) هیچ شیکه برابر سز یعنی بوش (وتصح) وعاریة درست بولور (باعرتک) بوشینی سیگا
عاریت قیلدم دیهه کبرله (ومنعتک) وبوشینی سیگا بیردم دیهه کبرله (واطعمتک) وبیردم مین سیگا (ارضی)
بیر و من حاصل بولغان شینی دیهه کبرله (وحملتک) ویوکلادم مین سینی (علی دابتی) حیوانم اوزرینه
دیگ برله (واخدمتک) وخدمتچی قیلدم مین سیگا (عبدی) قلمنی دیهه کبرله (وداری لک) وعینم یورتوم
سیگا (سکنی) تور اچق اوروون دیهه کبرله (وعمری سکنی) دخی مینم یورتوم مینم عمرم مدتیغه سیگانور اچق
اورون دیهه کبرله (وبرجع) لکن قایتور (المعیر) عاریت بیروچی (مقی شاع) تله گن وقتغه (ولاتضن)
دخی عاریت تولماس (بلاتعد) توتوده عاتدان اوتماينچه (ان هلمکت) اگر عاریت هلاک بولسه
(ولاتوجر) دخی عاریت بالغه بیرولماس (وان آجرها) واگر آلوجی عاریتنی بالغه بیرسه (فعطبت)
بس عاریت شی بالغه آلوجی قولده هلاک بولسه (ضمنه) تولاتو اول شینی عاریتکه آلوجیدن
(المعیر) عاریتکه بیروچی (ولایرجع) وعاریت آلوجی قایتالماس تولا گن بها برله (علی احد)
هیچ کسه اوزرینه (اواستاجر) یا که عاریتکه بروچی تولاتور عاریتنی بالغه آلوجیدن
(وبرجع) لکن عاریتنی بالغه آلوجی تولا گن بها برله قایتور (علی موجه) اوزرینه بالغه
بیروچی ووزرینه (ان لم یعلم) اگر بالغه آلوجی بلمه سه (انه عاریة) حقیقته بالغه آلمش
شی عاریت دیب (ويعار) دخی عاریتکه بیرلور (ما) آندای عاریتنی (اختلف) تفاوتلی بولدی
(استعماله) عاریت شینگ استعمالی کیوم کبی مثلا (اولا) یا که تفاوتلی بولمادی دار کبی
مثلا (ان لم یعین) اگر عاریتکه بیروچی بیلگوله سه (منتفعا) عاریتن فائده آلوجینی
ودخی عاریتکه بیرلور (ما) آندای عاریتنی (لا یختلف) تفاوتلی بولماس عاریت شینگ استعمالی
(وان عین) واگر چه عاریتکه بیروچی بیلگولاسه ده عاریتن فائده آلوجینی (وکذا) دخی عاریت
شی کبیر حکمه (المؤجر) بالغه آلمش شی (فمن استعار) بس قایو کسه عاریت آلسه
(دابة) بر حیواننی (اواستاجرها) یا که اول حیواننی بالغه آلسه (مطلقا) قید سز آطله نو ویوکلادو
کبی آطلانوجی ویوکلادوچی کبی (یحمل) عاریتکه و بالغه آلوجی اوزی یوکلار (ویعیره) دخی
عاریتکه بیرور (له) یوکلادو اچون (ویرکب) و اوزی آطلانور (ویرکب) دخی آطلاندر
(غیره) باشقه کسه نی (وايا) لکن بو عمل لردن قایوسون غنه (فعل) قیلسه عاریتکه
و بالغه آلوجی (نعین) شول عمل بیلگولنور یعنی عقد شول عمل گه توشکوجی بولور (وضمن)
دخی تولار عاریتکه و اچاره گه آلوجیدن هر بری (بغیره) شول عملن باشقه عمل سبیلی حیوان
تلف بولسه (وان اطلق) واگر عاریتکه بیروچی قیدلامسه (الانتفاع) عاریتن فائده آلونی

(فی الوقت) بروقتده (والنوع) دخی برنوعه یعنی آطلانوغنه یا که یولاوگنه کبی (انتفع)
 فائده آلور عاریتکه آلوچی (ماشاء) تلاگن وقتند (وان قید) و اگر عاریتکه بیروچی قیدلاسه
 فائده آلونی برنوع برله یا که قیدلاسه بروقت برله (ضمن) تولار عاریتکه آلوچی (بالخلاف) قیدکه
 خلاف قیلو برله (الی شر) قیددن یا مانراق شی صاری (فقط) بس منع لن سن قیددن یغشی غه خلاف
 قیلو برله تولار دیمکن (و کذا) دخی عاریتنی قیدلاو کبیدر (تغیید الاجارة) اجاره نی قیدله ک
 برنوع برله یا که بروقت برله (وردها) و عاریت حیواننی قایتارماق (الی اصطلح مالکها) حیوان
 قویه تورغان اورنینه آخور و اولاق کبی (او) یا که قایتارماق (مع عبده) عاریتکه آلوچی اوز
 قلی برله (او اجیره) یا که یالغه آلمش خادمی برله (مسانهة) یلغه (او مشاهرة) یا که آیفه (او)
 یا که قایتارماق (مع اجیر ربها) حیوان ایه سی نلک یالغه آلمش خادمی برله (او عبده) یا که حیوان
 ایه سی نلک قلی برله (یقوم) تورور اول (علی دابته) حیوان قارماق اوزرینه (اولاً) یا که تورماس
 بلکه باشقه خدمت اوزرینه تورور (تسلیم) بو صورت لرنلک هربری حیواننی ایه سیننه طاپشوردر
 (کرد مستعار) عاریت آلمش شینی قایتارو تسلیم بولدی کبی (غیر نفیس) نفیس بولماغوچی
 اول عاریت (الی دار مالک) خواجه سی نلک یورطینه (بخلاف رد الودیعة) امانتنی قایتارو تسلیم
 بولونلک خلافتجه (والمغصوب) دخی کوچلک برله آلمش شینی قایتارو تسلیم بولونلک خلافتجه (الی
 دار مالکها) بو ایکی شینگ خواجه سی نلک یورطینه (و عاریة النقدین) دخی آلتون برله کموشنی
 عاریت بیرمه ک (والمکیل) دخی صاوت برله اولچانه تورغان بغدای کبی شینی عاریت بیرمه ک (والموزون)
 دخی ترازو برله تارتوله تورغان تیهر و باقر کبی شینی عاریت بیرمه ک (والمعدود) دخی صانالا
 تورغان یهورقه کبی شینی عاریت بیرمه ک (قرض) قرض در (وصح) دخی درست بولدی (اعارة الارض)
 بیرنی عاریت بیرمه ک (للبناء) استنه بناء اوچون (والغرس) دخی استنه یغاچ اولترتو اوچون
 (وله) دخی تیهر عاریت بیروچیگه (ان يرجع) قایتماق (عنها) عاریتن (و) دخی روا بولور
 (یكلف) عاریت آلوچینی کوچله مک (قلعهما) بنابرله یغاچنی بیردن صوروغه (وضمن) لکن عاریت
 بیروچی تولار عاریت آلوچیغه (ما) آندای شینی (نقص) کیمودی بنادن ویغاچدن (بالقلع) صورو
 سبیلی (ان وقتها) اگر عاریت بیروچی وقت لاسه توله عاریتنی (ورجع) قایتسه (قبله) وقتنن اول
 (وکره) دخی مکروه بولدی (الرجوع) عاریتنن قایتماق (قبله) وقتنن اول (ولو اعار) واکبر بیرنی
 عاریت بیرسه (للزرع) ایگون ایکه مک اوچون (لایأخذ) بیرنی آلماس عاریت آلوچیدن (حتی یحصد)
 ایگوننی اورغاچ (وقت) عاریتنی وقتلاسون (اولاً) کره ک وقتلاسون (و اجرة المستعار) و عاریت
 شینی قایتارو اجری (والمستأجر) دخی یالغه آلمش شینی قایتارو اجری (والمغصوب) دخی
 کوچلک برله آلمش شینی قایتارو اجری (علی المستعیر) عاریت آلوچیغه در (والمؤجر)
 دخی یالغه بیروچیگه در (والغاصب) دخی کوچلک برله آلوچیغه در *

کتاب الودیعة

بو کتاب و دیعت نك حكملری بیانده در (هی) و دیعت (امانة) امانتدر (تركب) قویلدی
اول امانت (للحفظ) صاقلاماق اوچون (وضما نها) و امانتنی توله مك كمده (كالعارية) عاریت
تولای کبی در (وله) و تییدر امانت آلوجیده (حفظها) امانتنی صاقلاماق (بنفسه) اوزی
برله (وعیاله) دخی تربیه سنده بولمش خاتونی وبالالری برله (وان نهی) و اگرچه امانت
آلوجی منع قیلنسه ده عیالی برله صاقلادون (والسفر) دخی امانت آلوجیغه سفر تییدر (بها)
امانت برله (عند عدم النهی) منع یوق وقتده (والحرف) دخی قورقنچی یوق وقتده یعنی
یول لر امینلك حالده (ولوحفظ) و اگر امانت آلوجی امانتنی صاقلاسه (بغیرهم) اوزونین
وعیالنین باشقه کیمسه برله (ضمن) تولهر امانت تلف بولدقه (الا) مگر تولهمز باشقه کیمسه
برله صاقلاسه ده (اذا خاف) قورقغان وقتده (المحرق) اوزی برله صاقلادقه اوتقه یانودن
(او الخرق) یا که صوغه غرق بولودن (فوضعها) بس قویسه امانتنی (عند جاره) کورشسی
قاتنده (اوفی فلك آخر) یا که ایکنچی کیمه ده بس بوصوره لرده هلاک بولسه ده تولهمز (فان
حبسها) بس اگر امانت آلوجی امانتنی منع ایتسه یعنی تاپشرماسه (بعد طلب ربها) امانت
ایسی استه مك صوکنده (قادرا) قوئی یتدکی حالده (علی التسليم) تاپشرماق اوزرینه
(اوجدها) یا که امانتکه انکار ایتسه (اوخلطها) یا که امانتنی قاتشورسه (بماله) امانت
آلوجی اوزمالی برله (حتی لا یتیز) اوزمالی امانت مالدن آیرولماسدای ه (اوتعدی) یا که
امانت صاقلو چیگنن اوتسه (فلبس) بس امانت شینی کیسه (اوركب) یا که آطلانسه (او حفظ)
یا که صاقلاسه (فی دار) آندای دارده (امریه) بیورولدی امانت آلوجی صاقلاماق برله
(فی غیرها) اول داردن باشقه دارده (اوچلهها) یا که امانتنی بلومسز قیلسه (عند الموت)
اولگان وقتده یعنی امانتنی بیان ایتسه (ضمن) امانت آلوجی امانتنی تولهر بوصوره لر نك
هر برنده (وان زال) و اگر کیتهسه (التعدی) امانت صاقلو چیگنن اوتمه ك (زال) کیتهر
(ضیانه) تعدی سببلی واجب بولمش تولو مثلا برکمه آطنی صاقلو اوچون آلسه
آبزار ونده لكن آطنی آطلانسه و بو وقتده هلاک بولماسه ده بوعل تعدی بولور و صوگره آطنی
آبزارینه قویسه تعدی زائل بولور اگر آط موندین صوگ هلاک بولسه ده تولهمز هلاکی تعدی
وقتنده بولمادغی اوچون (وان اختلط) و اگر امانت شی قاتوشسه (بلا فعله) امانت آلوجی
عملنن باشقه (اشترکا) امانت قویوچی برله امانت آلوجی اول مالده شریك بولور لر (ولا
یدفع) دخی بیروولماس (الی احد المودعين) ایکی امانت قویوچی نك برینه (قسطه) الوشنی

ه بی بداینه بدای قاتشوی کبی و سونکه - موت قاتشوی کبی (منه) م کسه یارولوب ایکی کسه نك آتونی برکه قاتوشماق
کبی و بوزا یارولوب ایکی کسه نك آتونی برکه قاتشماق کبی (منه)

(بغية الآخر) ايكنچسى نىڭ غيب بولدىغىدە (واحدا لودعين) وتيىدەر امانت قويلىش ايكى كىسە نىڭ بىرىنە (دفعها) امانتنى بىرمەك (الى الآخر) يولداشنىنە (فيما) آنداي امانتدە (لايقسم) بولمەس قل وكيوم كىي (و) تيىدەر امانت قويلىش ايكى كىسە نىڭ بىرىنە (نصفها) امانت نىڭ يارومنى بىرمەك (فيما) آنداي امانتدە (يقسم) بولنور بىغداي و آرپە كىي (وضه) دخى تولەر بولنورداي امانتدە (دافع الكل) كلىسين بىروچى (لا) تولاماس (قابضه) كلىسن آلوجى (ولا اعتبار) دخى اعتبار يوقدر (للتهى) امانت آلوجىنى منع قىلودە (عن الدفع) بىرودن (الى من) آنداي كىسە گە (لابدله) امانت آلوجىغە لابددر يعنى چارە يوقدر اول كىسەدن خاتونى كىي (من حفظه) امانتنى صاقلادودە (و) دخى اعتبار يوقدر منع ايتودە (عن الحفظ) صاقلادون (في بيت من دار) امانت آلوجى نىڭ دارىدىن براويدە (الا) مگر منعده اعتبار بولور (ان يكون) بولمىدە (له) اول اوى نىڭ (خلال ظاهر) آشكارە بولغۇچى كىيچىلو ك امانت قويلىش اوى نىڭ آرطى اورام صارى بولوى كىي (ولو اوداع) واگر امانت قويسە امانتنى (المودع) امانت قويلىش كىسە تربىيە سىدە بولمىش كىسە گە (فهلك) بس امانت صوڭغى كىسە قولندە تلىق بولسە (ضمن) تولاتور امانتنى امانت قويوچى (الاؤل) اول امانت قويلىش كىسەدن (ولو اوداع) واگر امانت قويسە ھ امانتنى (الغاصب) كوچلك برلە آلوجى (ضمن) تولاتور مال ايسى (ايشاء) تىلاسە قابوسىدىن يعنى تىلاسە كوچلك برلە آلوجىدىن تولاتور تىلاسە كوچلك برلە آلوجى نىڭ امانت آلوجىسىدىن تولە تور *

كتاب الغصب

و كتاب كوچلك برلە آلونىڭ حكلىرى بيانندەدر (هو) اول غصب (اخذ مال) مالنى آلودر (مقوم) فائىدە لىنەك مباح بولغۇچى (محترم) سبب شرعى سز آلو حرام بولغۇچى (علنا) آشكارە آلودر (بلا اذن مالكة) مال ايسىدىن رخصت سز (يزيل) كىتار وراول آلو (يدە) مال ايسى نىڭ اول ماللىدە تصرفنى (فلا غصب) بس غصب بولماس يعنى غصب حكىي يوروماس (فى العقار) يىرو دار كىي شىدە (حتى لو هلك) حتى اگر هلاك بولسە يىر ياكە دار (فى يده) كوچلە گوچى نىڭ تصرفندە (لا يضمن) كوچلە گوچى تولامەس (وما) و آنداي شى كم (نقص) كىم بولدى عقاردن (بفعله) كوچلە گوچى نىڭ عملى برلە (يضمن) كوچلە گوچى اول كىيچىلو كنى تولەر (واستخدام العبد) وقلنى خدمت قىلدىرماق (غصب) كوچلك برلە آلودر (لا) غصب بولماس (جلوسه) اولتورغوچى نىڭ اولتورماغى (على البساط) پالاس اوزرىنە (وحكمه) وغصب نىڭ حكىي (الاثم) گناهدر يعنى كوچلك برلە آلوجى اوت برلە عىدابقە مستحق بولودر (لن) آنداي كىسە گە (علم) بىلدى آلەمشى نىڭ كىشى مالى ايدىكنى (و) دخى حكىي (رد العين) كوچلك برلە آلەمشى شىنىڭ ذاتنى قايتارودر (قائمة) اول ذات بار بولدىغى حالدە

(والفرم) دخی تولودر (هالاکه) اول ذات هلاک بولدغی حالده (ویجب) دخی تولوده واجب بولور (فی المثل) مثلی شیده یعنی بازارلرده مثلی تابوله تورغان شیده نوز وبغداي کبی (المثل) هلاک بولمیش شینگ مثلی (کالمکیل) صاوت برله اولچانه تورغان شی کبی (والهوزون) دخی ترازو برله تارتوله تورغان شی کبی (والعددی) دخی سان برله سانالا تورغان شی کبی (المتقارب) قیمته بری برینه م یاقن بولغوجی (فان انقطع) بس اگر کیسولسه بازار کبی اورنده (المثل) کوچلک برله آلتوب هلاک بولمیش شینگ مثلی (فقیته) بس تولوده واجب بولور هلاک بولمیش ذات نلک مثلی نلک قیمتی (یوم یغتصیان) کوچلک آلوجی برله مال ایهسی نزاع لشقان وقتده (فی غیر المثل) دخی تولوده واجب بولور مثلی بولمامش ذاتده (قیمته) کوچلک آلنمش ذاتنلک قیمتی (یوم الغصب) کوچلک برله آلغان وقتده (کالعددی) سان برله سانالا تورغان شی کبی (للتفاوت) قیمته بری برونن تفاوتلی بولغوجی قاون وقاربوز کبی (فان ادعی) بس اگر کوچلک گوجی دعوی قیلسه (الهلاک) کوچلک آلنمش ذات نلک هلاک بولونی (حبس) کوچلک آلوجینی محکم اورنده صاقلانور زندان کبی (حتی یعلم) گمان ایقولگان مدتکچه (انه) حقیقتده اول ذات (لویقی) اگر باربولسه (لظهر) البته بلنور ایدی دیب (ثم) شول قدر مده صوکنده (قضى) حکم قیلنور (علیه) کوچلک آلوجی نلک ضررینه (بالبدل) کوچلک آلنمش ذات نلک بدلی برله یعنی مثلی برله یا که قیمتی برله (والقول) لکن شرعه معتبر سوز آنط برله (فیه) بدل نلک مقدار ونده (للاغاصب) کوچلک آلوجیغه در (ان لم یقم حجة) اگر مال ایهسی گواه تورغوز مائه (الزیادة) دعوی قیلنمش آرتق مقدارغه (فان ظهر) بس اگر بلونسه هلاکنی دعوی قیلنمش مال بدلنی توله مک صوکنده (وقیمته) کوچلک برله آلنمش مالنلک قیمتی (اکثر) کوبرهک بولدغی حالده تولانمش بدلن (وقد ضمن) تحقیق تولانماش بولدغی حالده اول بدل (بقوله) کوچلک گوجی نلک آنطلی سوزی برله (اخنه) آلور اول ظاهر بولمیش ذاتنی (المالک) ایهسی (ورد) دخی قایتارور مال ایهسی کوچلک برله مالنی آلوجیغه (بدله) مالی نلک تولانمش بدلنی (اوامضی) یا که مال ایاسی روا کورور (الضمان) شول تولانمش بدلنی مالنی کوچلک آلوجی قولنده قویماق برله (وان ضمن) واگر تولانماش بولسه اول بدل (لا) تولانماش بولماسه (بقوله) کوچلک گوجی نلک آنطلی سوزی برله بلکم تولانماش بولسه غاصب نلک انکاری برله یا که مال ایهسی نلک سوزی برله (فهو) بس اول کوچلک برله آلنمش مال (للاغاصب) کوچلک گوجیگه بولور (وان اجر) واگر کوچلک گوجی یالغه بیرسه (المغصوب) کوچلک برله آلنمش شینی (او الامانة) یا که یالغه بیرسه امانت آلوجی امانتنی (اوربع) یا که فائده لنسه کوچلک گوجی یا که امانت آلوجی (بالتصرف) تصرف قیلماق ه برله (فیها) کوچلاب آلنمش شی ده و امانتده

(تصدق) صدقه قيلور فائدهنى هربرى اوشانداق صدقه قيلور اجرنى (الا) مگر صدقه قيلماس فائدهنى بلکم اوزينه صرفه حلال بولور (ان يکونا) بولغان تقدیرده کوچلک برله آلمش مال برله امانت (دارهم اودنانير) م دارهملر ياکه آلتون تنکهلر (لم يشر) اشاره قيلمادی کوچلا گوچی برله امانت آلوجی تصرفه عقد وقتنده (اليها) کوچلک برله آلمش ياکه امانت قيلمش دارهملر صارى ياکه آلتون لر صارى (او اشار) ياکه اشاره قيلدى (ونقد) لکن بپردى (غيرهما) اشاره قيلمش دارهملرگه ودينار لرغه باشقه شينى يعنى بو صورة لرده فائدهنى اوزينه توتو حلال بولور صدقه قيلماق لازم بولماس (وان غصب) واگر بر کمسه بر شينى کوچلک برله آلسه (وغيره) دخى اوزگه رتسه اول شينى (فزال) بس کيتسه (اسمه) کوچلک برله آلمش شينلک اسمى مثالى توبنده در (و) دخى کيتسه (اعظم منافع) اول شينلک الوغراق فائدهلرى (ضمنه) کوچلک برله آلوجى توله اول شينى مال ايه سينه (وملكه) واول شينى کوچلا گوچی ملک لنور (بلال) فائدهلنک حلال بولماينچه (قبل اداء) بدله) کوچلک برله آلمش شينلک بدلنى ايه سينه اوت و دن اول (کنبيع شاة) قوينى بوغازلاماق کبى (وطبخها) دخى قوينى بشرو کبى (وجعل صفر) دخى جيزنى ياصاو کبى (اناء) صاوت (بخلاف الحجرين) آلتون برله کمشنى صاوت ياصاونلک خلافيچه چونکه بوايکى شينى صاوت ياصاو سببلى اسمى کيتماس (فهما) بس آلتون برله کمش اگرچه صاوت ياصالسه ده (للمالك) ايه سينه بولور (بلاشى) صاوت ياصاو برابر ينه هيچ بر شى سز (ولو حرق) واگر يرتسه کوچلاب آلوجى (ثوبا) کييومنى (وفوت) دخى اوتگارسه يعنى فوت قيلسه يرتو سببلى (بعض عينه) کييوم نلک بعضى ذاتنى (او بعض نفعه) دخى بعض فائدهلنى (طارحه) طاشلار اول کييومنى (المالك) ايه سى (عليه) کوچلک برله آلوب يرتو چيغه (واخذ) دخى آلور کييوم ايه سى يرتو چى دن (قيمته) کييوم نلک سلامت حالنده گى بهاسنى (او اخذه) ياکه آلور يرتلش کييومنى (وضمن) لکن تولاتور يرتو چيدن (نقصانه) کييوم نلک کيممش مقدار بهاسنى (وفى الحرق اليسير) دخى آز و کچک يرتقه (ضمن) توله تر (مانقص) کييوم نلک کيممش مقدار بهاسنى (ومن بنى) وقايو کمسه اکر بنا قيلسه کوچلک برله (فى ارض غيره) باشقه کمسه نلک ييرينه (او غرس) ياکه يغاچ اولتورتسه (امر) بيورلور کوچلا گوچی گه (بالقاع) بنانى ويغاچنى صوورو برله (والد) دخى ييرنى اييه سينه قايتارو برله (وللمالك) دخى تيهر يير ايه سينه (ان يضمن) توله مک ييرنى کوچلا گوچيگه (قيمه بناء) بنانلک قيمتنى (او شجر) ياکه يغاچ نلک قيمتنى (امر) بيورولور ايسى کوچلا گوچى نى (بقلعه) بنانى ياکه يغاچنى صوورو برله بس بنيا ياکه يغاچ دخى يير ايه سينه بولور (وان حمر) واگر کوچلا گوچى قزلغه بوياصه (الثوب) کييومنى (ضمنه) کييوم ايه سى

توله تور كييومنى كۈچلە گۈچىدىن (ابيض) كييوم آق بولدىغى حالده (اواخذہ) ياكە ايسى
 آلور اول كييومنى (وغرم) لکن توله ر كۈچلە گۈچىگە (ما زاد الصبغ) بويار آرتدورغان
 مقدار بهانى (وان سود) واگر كۈچلە گۈچى كييومنى قاراغە بوياسە (ضمه) توله تور كييومنى
 كۈچلە گۈچىدىن (ابيض) كييوم آق بولدىغى حالده (اواخذہ) ياكە ايسى آلور اول
 كييومنى (ولاشى) هيچ شى بولماس كييوم ايسىدىن (للغاصب) كۈچلە گۈچىگە (وان باع) واگر
 كۈچلە گۈچى صانسه كۈچلەك برلە آلمش شىنى (اواعق) ياكە آزاد قىلسە (ثم) صانماق
 صوڭنەك ياكە آزاد ايتمەك صوڭنەك (ضمن) مال ايسى توله تەسە كۈچلە گۈچىدىن مال نك قىمتىنى
 (نفد) روا بولور (البيع) مذکور صاتو (لا) روا بولماس (العتق) قلى آزاد ايتو (وزائد
 الغصب) وكۈچلەك برلە آلمش شىنىڭ آرتقۇچى شىلرنى (متصلة) توتاش بولدىغى حالده
 سىزىلك كىبى (اومنصلة) ياكە آيرولغۇچى بولدىغى حالده بالا كىبى (لاتضمن) توله نەس
 (ان هلك) اكر كۈچلە وچى قولنەك ھلاك بولسە مذکور شى لىر امانت كىمەك بولدىغى اوچون
 (الا) مگر توله تلور (بالتعدى) عادىتىن طش عمل سىبىلى ھلاك بولدىمە (اوالبئع) ياكە
 آرتىش شىنى ايسىدىن منع سىبىلى (بعد الطلب) ايسى استەمك صوڭنەك (وخبر المسلم)
 دى مىلمان نك خىرى (وخنزيره) دى مىلمان نك دوڭغوزى (ومنافع الغصب) دى
 كۈچلەك برلە آلمش شىنىڭ منفعت لرى (لايضمن) توله نەس (بخلاف السكر) سكر نك خلافتچە
 يعنى يەش خرما صوبىدىن ياصالماش اچكى نك قاتىغىلماق وقتىدە (والمئصف) دى يەش يوزم
 صوبى قايناتلوب بارومى كىتەك صوڭنەك بولماش اچكى نك خلافتچە (والمعزف) وطلبور
 وميزمار كىبى اويون اسبابى نك خلافتچە (فتجب) بس واجب بولور بوسورة لرنك ھىر بىرنە
 (قىتە) قىتىنى يعنى سكر نك ومنصف نك (لا) واجب بولماس معزف نك (للهور) اويون اوچون
 بولماش قىتى بلكم بولماش يغاچ قىتىگە واجب بولور (ومن حل) وقابو كەسە اكر
 چىشە (قيد عبد) قل نك بوغاۋنى (اوقع) ياكە آچسە (قفص طائر) اوچقۇچى قوش نك
 چىتلىگۈنى (لايضمن) چىشۇچى و آچۇچى توله مەس قلىنى قوشنى قاچىقلىرى حالده (ومن سعى)
 قابو كەسە اكر سوز يورتسە يعنى چاقسە (بغير حق) حقىز ناحق (اوقال) ياكە ايتسە
 اكرچە ايتكان سوزى حق بولسەدە (مع حاكم) سلطانغە ياكە ظالمگە (بغرم) آدمى لىرگە
 جزا فائوتەكۈچى اول سلطان ياكە ظالم (انه) حقيقتە فلان كەسە (وجد مالا) مال تابى
 دىب (فغرم) بس اوتە تەسە سلطان ياكە ظالم اول مالنى فلاندىن (يضمن) توله رسوز يورتۇچى
 ياكە ناحق ايتۇچى مظلومغە مظلوم نك سلطانغە اوتە مەش مالنى اكر دە چاغۇچى اولسە تر كەسەن *

كتاب الرهن

بوكتاب رهن نكٔ مكملرى بياننده در (هو) اول رهن (حبس مال) مالنى حبس ايتودر (متقوم) شرعا فائده آلو مباح بولغوجى (بحق) حق سببلى حبس ايتودر (ممكن) ممكن بولور (اخذه) اول حقنى آلباق (منه) حبس ايتولش مالدىن (كالدین) بوروج كى چونكه رهن شينى صاتو برله بوروجنى آلو ممكن در (وينعقد) ورهن باغلانغوجى بولور (بايعاب) ايعاب برله يعنى بوشينى فلان قدر دين برابرينه سيكا رهن قويدم ديهك برله (وقبول) دخى ايكنچى طرفدن قبول برله يعنى بوشينى مذكور دين برابرينه رهن لكه آلدم ديهك برله (ويلزم) ولازم بولور رهن (انسلم) اگر رهن نى تاپشرولسه (محوزا) جيلمش بولدىغى حالده (مفرغا) حق غيردن بوشانمش بولدىغى حالده (متميزا) آيورولش بولدىغى حالده مشترك لكسن (والتخليه) دخى رهن شينى توتودن مانع شينى يوق قيلوب رهن آلوچنى توتوغه قدر تلى قيلماق (تسليم) رهن مالنى آلوچيغه تاپشرودر (كما فى البيع) تخليه نكٔ صاتوده تاپشرو بولدىغى كى (وضمن) دخى تولهر رهن آلوچى قولنده رهن تلى بولدىقه (باقل) آزاغنى (من قيمته) رهن نكٔ قيمتىدىن (ومن الدين) دخى بوروجدىن يعنى رهن نكٔ قيمتى آز بولسه آنى تولهر اگر دين يعنى بوروج آز بولسه آنى تولار (فلوهلك) بس اگر هلاك بولسه رهن (وهما) رهن قيمتى برله بوروج (سواء) برابر بولدىغى حالده (سقط) توشهر (دينيه) رهن قويوچى نكٔ كل بوروجى (وان كان) واگر بولسه (قيمته) رهن نكٔ قيمتى (اكثر) بوروجدىن كوبرهك (فالفضل) بس رهن نكٔ بوروج مقدارندن آرتوغى (امانة) رهن آلوچى قولنده امانت در يعنى نعدى سز هلاك بولدىقه تولهمز اگر نعدى برله هلاك بولسه تولهر (وفى اقل) ورهن قيمتى مقدارده بوروجدىن آز بولدىقه (سقط) توشار (من دينه) رهن قويوچى نكٔ بوروجدىن (بقدره) آزمقدارى (ورجع) دخى قايتور (الم رهن) رهن آلوچى رهن قويوچيغه (بالفضل) بوروج نكٔ رهن مقدارندن آرتوغى برله (ويحفظ) دخى رهن صاقلانور (كالدوية) امانت صاقلالوكى (وان نعدى) واگر رهن آلوچى رهننى صاقلالوده شريعت چيگندن اوتسه بس رهن تلى بولسه (ضمن) رهن آلوچى تولهر رهن قويوچيغه (كالغصب) كوپلك برله آلمش مالنى تولهر كى رهن قيمتى نكٔ لكسنى (ولايصح) دخى درست بولماس (فيهما) رهن برله امانت (رهن) رهن قويماق (واجارة) دخى يالغه بيرمهك (واعارة) دخى عارىتكه بيرمهك (وايداع) دخى امانت قويماق (و) دخى درست بولماس (فى المعار) عارىت آلمش شيد (الاول) اولگسى يعنى رهن قويماق (و) دخى درست بولماس (فى المعار) عارىت آلمش شيد (الاولان) اولگى ايكسى يعنى رهن قويماق برله يالغه بيرمهك (ولا يبطل) دخى باطل بولماس (الرهن)

رهن عقدی (لو فعل) اگر رهن آلوچی قیلسه بویاد ایدولمش دورت تصرفدن بره ونی یعنی رهنی رهن قویسه یا که بالغه بیرسه یا که عاریتکه بیرسه یا که امانت قویسه (لیکن) لکن رهن بو تصرفدن بری سببلی تلف بولسه (یضمن) رهن آلوچی توله (کما مر) اوتکانه گی توله و کبی یعنی رهن قیمتی نلک کلسنی (وجعل الحاتم) و رهن آلوچی نلک رهن یوزو کنی قیلماغی (فی المنصر) کچک بارماقده (تعد) رهن صاقلاونلک متعارف چیگندن اوتیه کدر یعنی صاقلاو توگلدر (وفی اصبع اخری) و ایکنچی بارماقده قیلماغی قالغوچی دورت بارمقی نلک بره وندن (حفظ) رهنی صاقلاو در بوسورتده تلف بولسه ده توله مهس (و اذا طلب) و قایو زمان استهسه رهن آلوچی (دینه) رهن قویوچیدن بوروچنی (امر) رهن آلوچی بیورولور (باحضار رهنه) رهنی حاضرله ک برله (الا) مگر رهنی حاضرله ک برله بیورولماس (اذا وضع) رهنی م قویلغان وقتده (عند عدل) عدل کسه قاتنده (فیسلم) بس رهن آلوچی رهنی حاضرله ک صوگنده رهن قویوچی تاپشور (کل دینه) رهن آلوچیغه بوروچ نلک کلسنی (ثم) بوروچنی تاپشورماق صوگنده رهن آلوچی تاپشور (رهنه) رهن قویوچیغه رهنی (و کذلک) دخی یوقاریده بیورلدغی کبی رهن آلوچیغه بیورولور رهنی حاضرله ک برله (ان طلب) اگر رهن آلوچی بوروچنی استاسه (فی غیر بلد العقد) عقد باغلانمش شهردن باشقه اورونده (ان لم یکن) اگر بولماسه (لالرهن) رهن قویلمش شینلک (مؤنه حمل) یوکللو مشقتی اگرده رهن آغرش یولوب یوکللو مشقتی بولسه رهنی حاضرله ک برله بیورولماس (وعلیه) لازم بولور رهن آلوچیغه (مؤن حفظه) رهنی صاقلاو مشقتی یورط اجری کبی و صاقلاوچی اجری کبی (وعلی الراهن) دخی لازم بولور رهن قویوچیغه (مؤن تبقیته) رهن نلک باقی بولوی نلک مشقتی مال بولدقه یبه ک و اچمه ک کبی (وجعل الآبق) دخی قاقچوچی قلنی قایتارو اجری (و مداواة الجرح) دخی جراحتلی رهن نلک جراحتینه دارو قیلماق اجری (منقسم) بولنگوچی در (علی المضمون) توله وگه کرگوچی شی اوزرینه (و الامانة) دخی امانت شی اوزرینه یعنی توله وگه کرمه گوچی شی اوزرینه مثلا بر کسه ایکی ملک تنکله ک قل قویوب بر کسه دن برملک تنکله ک شی آلسه شول قل قاقچقده بر کسه اول قلنی سفرمدتی اوروندن قایتارسه قایتارو اجری قلنی رهن قویوچی برله رهنکه آلوچی آراسنده بولنور یعنی اجر نلک ه یارومنی رهن قویوچی بیورور و یارومنی رهنکه آلوچی بیورور .

﴿ فصل ﴾ (لایصح) درست بولماس (رهن مشاع) بولنو ممکن بولماسه ده مشترک شینی رهن قویماق (و) دخی درست بولماس (ثمر) یمشنی (علی نخل) یغاچ اوزره بولغوچی (دونه) یغاچدن باشقه لکن یغاچی برله درست بولور (و) دخی درست بولماس (زرع ارض) بیر نلک ایگوننی رهن قویماق (او نخلها) یا که بیر نلک یغاچی رهن قویماق (دونها)

م یعنی ایکی نلک اتفاق برله (منه) ه رهنکا آلوچی بیرگانی فلک مضمون بولغان مقدارینه تیوش اجر بولور و رهن قویوچی بیرگان فلک رهن آلوچی قولنده امانت بولمش مقدارینه تیوش اجر بولور (منه)

بیردن باشقه (و) دخی درست بولماس (الحَر) آزاد کِمسه نی رهن قویماق (و فروعه) دخی آزاد کِمسه نڭ فروعلرونی مدبرکی دام ولد کبی (ولا) دخی درست بولماس رهن آلماق (بالامانت) امانت لر برابرینه (و) دخی درست بولماس رهن آلماق (المبیع) ساتلمش شی برابرینه (فی ید البایع) ساتوچی قولنده بولغوچی (و) دخی درست بولماس رهن آلماق (القصاص) قصاص برابرینه (وصح) ورهن درست بولور (بعین) ذات برابرینه (مضونه بالمثل) اول ذات توله نمش بولغوچی مثلی برله (اوبالقیه) یا که قیمتی برله (و) دخی درست بولور (بالدین) بوروچ برابرینه (ولو) وا گرچه بولسه ده اول بوروچ (معودا) وعده قیلنمش (بان رهن) رهن قویماق برله رهن قویوچی (لیقرضه) رهن آلوچی قرض بیرمهک اوچون رهن قویوچیغه (کنا) اون آلتون مثلاً (فهلکه) بس بو رهن نڭ هلاک بولوی (فی ید المهرتهن) رهن آلوچی قولنده (علیه) رهن آلوچی ضرری غه بولور (بما وعده) وعده قیلنمش بوروچ برابرینه (و) دخی رهن درست بولور (برأس مال السلم) سلم م مالی نڭ باشی برابرینه (و ثمن الصرف) دخی صرف ساتوچی آتیه سی برابرینه (والسلم فيه) وسلم ساتوی برله ساتلمش شی برابرینه (فان هلك) بس اگر هلاک بولسه سلم ساتونده رأس مال نڭ رهنی یا که صرف ساتونده آتیه نڭ رهنی (فی المجلس) رهن نڭ عقد مجلسنده (فقد اخذ) بس تحقیق آلدی رهن آلوچی رهن قویوچیندن (حقه) اوزی نڭ حقنی یعنی رهن شینی (وان افترقا) وا گر آیرولوشسه لر رهن آلوچی برله رهن قویوچی (قبل نقد) سلم ده رأس مالنی و صرف ساتونده آتیه نی بیرون اؤل (وهلك) ورهن هلاک بولودن اؤل (بطلا) باطل بولور سلم ساتوی برله صرف ساتوی دن هربری توتویوقلغی اوچون (وینم) تمام بولور رهن (بقبض عدل) بر عدل کِمسه نڭ توتوی برله (شرط) شرط قیلندی (وضعه) اؤل رهنی قویماق (عنده) اول عدل کِمسه نڭ قاتنده (و) دخی رهنی عدل کِمسه قاتینه قویماق شرط قیلندوقده (لا اخذ) رهن نی آلماق روا بولماس (لاحدهما) رهن قویوچی برله رهن آلوچی نڭ هیچ برینه (منه) عدل کِمسه دن (وهلکه) ورهن نڭ هلاک بولوی (معه) عدل کِمسه برله (هلك رهن) رهن هلاک بولودر عدل کِمسه رهن آلوچی کبی بولوی اوچون (فان وكل) بس اگرو کیل قیلسه رهن قویوچی (العدل) عدل کِمسه نی (اوغیره) یا که باشقه کِمسه نی (بیعه) رهن نی صاتمق برله (صح) و کیل قیلوی درست بولور (فان شرط) بس اگر شرط قیلنسه و کیل لکنی فی (الرهن) رهن عقدنده (لم یغزل) و کیل لک شرط قیلنمش کِمسه و کیل لک دن چقماس (بالعزل) رهن قویوچی نڭ و کیل لکن چغاروی سببلی (و) دخی و کیل لکن چقماس (بموت احد) رهن قویوچی برله رهن آلوچی دن وعدلن

برى نڭ اولوى سببلى (الا) مگر وکیل لکن چغار (بالوکیل) وکیل نڭ اولوى سببلى
یعنى وارثى وکیل اورنینه قائم بولماس (واذا دخل) وقایروقت کورسه یعنی یقسه (الاجل)
دین نڭ مدتی (والراهن) رهن قیلغوجی (اووارنه) یا که رهن قویوچی نڭ وارثی
(غائب) غیب بولدی حالده (اجبرالوکیل) وکیلنى کوچلانور (على البیع) رهن نى ساتوغه
(کوکیل) وکیل کوچلانو کبی (بالخصومة) دعوی جوابنه (غاب) غایب بولسه (موکله)
خصومت برله وکیل نڭ وکیل قیلوجیسی (واباها) باش تارتسه وکیل خصومتدن یعنی
دعوی جوابندن (واذا باع) ورهننى ساتقان وقتده (العدل) وکیل بولمیش عدل (فالثمن)
بس ساتلمش رهن نڭ آتجه سی (رهن) بورچ برابرینه رهن در (فهلکه) بس آتجه نڭ
عدل قولنده هلاک بولوی (کهلکه) حکمه رهن نڭ هلاک بولوی کبیر *

﴿ فصل — وقف ﴾ توقتار رهن آلوجی نڭ روا کوروینچه (بیع الراهن) رهن
قویوچی نڭ ساتوی یعنی ساتولازم بولماس (رهنه) رهن قویمیش نرسه سنی (ان اجاز)
اگر ساتونی روا کورسه (مرتنه) رهن آلوجسی (اوقضى) یا که اوتده رهن قویوچی
(دینه) بورچنى (نفذ) مذکور ساتولازمگه اورولور (وصار) دخی اورولور (ثمنه) ساتلمش
رهن نڭ آتجه سی (رهنه) بورچ برابرینه (وان لم یجز) واگر رهن آلوجی ساتوچی
روا کورمه (وفسخ) و ساتونی بوزسه (لا ینفسخ) مذکور ساتو بولماس رهن آلوجی نڭ
بوزوی برله (فی الاصح) درست رهك روايتده (وصبر) لکن صبر قیلور (المشتري) رهن
شینى ساتوب آلوجی (الى فك الرهن) رهن شی رهن لکن قتلغانچه (اورفع) یا که ساتوب
آلوجی بو واقعنی عرض قیلور (الى القاضی) قاضی صاری (لیفسخ) مذکور ساتونی قاضی بوزماق
اوچون (وصح) و درست بولور رهن آلوجی نڭ اذندن باشقه (اعتاقه) رهن قویوچی نڭ
آزاد قیلوی (وتدبیره) دخی مدبر قیلوی (واستیلاده) دخی درست بولور (م) ام ولد قیلوی
(رهنه) رهن قویمیش قلنى و کنیزه کنی (فان فعلها) واگر قیلسه رهن قویوچی مذکور
عمل لرنی (غنیاً) باى بولدی حالده (ففى دینه حالا) بس رهن آلوجی نڭ حاضر آلاچی
بورچنده (اخذ) آلور رهن قویوچی دن (الدین) بورچنى حاضر یعنی مهلت سز (وفی
المؤجل) و مدتی بورچده آلور (قیمته) رهن نڭ قیمتی (رهنه) رهن آلوجی قاتنده اول
قیمه رهن بولدی حالده (الى عمل الاجل) بورچ نڭ وعده سی یتکونچه (وان فعلها) واگر
قیلسه رهن قویوچی مذکور عمل لرنی (فقیرا) فقیر بولدی حالده (ففى العتق) بس رهن
قلنى آزاد قیلماق صورتنده (سعی) کسب قیلور قل رهن آلوجی اوچون (فی اقل) آزده
(من قیمته) اول قل اوزی نڭ قیمتندن (ومن الدین) دخی بورچندن یعنی قیمتى آز بولسه

قيمتنى تولەر وبورچ آز بولسه بورچنى تولار (ورج) وقايتور قل تولەمش قيمىتى تولەتمەك
 برلە (على سیدە) رهن قويغۇچى خوجەسى اوزرە (غنيا) باي بولدىغى حالدا (وقى اختیه)
 و آزاد ايتونلۇڭ ايكى قردشى صورتىدا يعنى مدبر قيلمىق وبالا توغدورماق صورتىدا (سعى)
 كسب قيلور مذکور لردن هربرى (فى كل الدين) بورونچلۇڭ كلسنە (ولارجوع) وقايتودە
 تيمەس هيچشى برلە هيچ كەڭە (واتلافە رهنە) دىنى رهن قويوبوچى نلۇڭ رهن شىنىنى ھلاك قيلوى
 (كاعتاقە) ھكىمەندە آزاد قيلوى كييدىر (غنيا) باي بولدىغى حالدا (اجنبى) دىيات كەمسە
 (اتلفە) رهن شىنىنى ھلاك قيلسە (ضمنە) رهن شىنىنى ھلاك قيلوجىدىن تولەتور (مرتھنە) رهن
 آلوجىسى (وكان) لکن بولور اول تولەتمەش شى (رھنا) رهن بولور (معه) رهن آلوجىسى
 برلە (ورهن) ودخى رهن شى (اعارە) عارىتكە بيرسە اول رھنى (مرتھنە) رهن آلوجىسى
 (راھنە) اول رھنى رهن قويوجىغە (او) ياكە عارىتكە بيرسە رھنى (احدھما) رهن قويوجى دن
 ورهن آلوجى دن برى (باذن صاحبه) يولداشى نلۇڭ رخصتى برلە (آخر) ايكنچى كەمسە گە
 (سقط) رهن آلوجىدىن توشەر (ضمانہ) رھنى تولەمك (ولكل) تيبەر هر برينە (منھما) رهن
 قويوجى ايلە رهن آلوجىدىن (ان يردە) عارىتىدىن رھنى قايتارمىق (رھنا) رهن لك گە (وان
 مات) واگر اولسە (الراهن) رهن قويوجى (قبل رده) رھنى عارىتىدىن رهن آلوجىغە
 قايتارودن اول (فالمرتھن) بس رهن آلوجى (احق) رھنگە لايقراقدر (من غرمائہ) رهن
 قويوجى نلۇڭ باشقە بوروچ ايلە لرنىن (مرتھن) ورهن آلوجى (اذن) رخصت قيلنسە رهن
 قويوجى طرفتىدىن (باستعمال رهنہ) رھنى استعمال برلە يعنى لايىق اورنىدە عمل برلە (ان
 ھلك) اگر رهن شى ھلاك بولسە (قبل عملہ) رهن آلوجى نلۇڭ استعمالدىن اول (او) ياكە
 ھلاك بولسە (وبعدہ) استعمالى صوكندە (ضمن) رھنى رهن آلوجى تولەر (كالرهن) رھنى تولەمك
 كىبى واگر رهن ھلاك بولسە (حال عملہ) رهن آلوجى نلۇڭ عملى حالندە (لا) تولەمەز
 (وصح) دىنى درست بولدى (استعارۃ شىء) برشىنى عارىت آلماق (ليرهن) رھنگە قويماق
 اوچون (فان اطلق) بس اگر عارىت بيروچى قيدلامسە هيچ شى برلە (اوقيد) ياكە
 قيدلاسە برجنس برلە ياكە وقت ياكە مقدار برلە (يجرى) يورور قيدلنماش ياكە قيدلنمەش عارىت
 (عليه) قيدسزلكى اوزرە ياكە قيدلى لكى اوزرە (فان خالف) بس اگر عارىت آلوب
 رهن قويوجى بر قيدكە خلافتى قيلسە (وھلك) وعارىت شى ھلاك بولسە (ضمن) عارىت
 آلوب رهن قويوجى تولار (الغيمۃ) ھلاك بولمەش شى نلۇڭ قيمىتى (وان وافق) واگر عارىت
 آلوب رهن قويوجى قيدكە موافق لىق قيلسە (وھلك) وعارىت شى ھلاك بولسە (فقدر دين)
 بس عارىت آلوجى تولەر آنداي بوروچ مقدارونى (اوافہ) عارىت آلوجى تولادى . اول
 مقدارنى (منہ) اول عارىت شىدىن (ولايمتنع) دىنى منع لنماس عارىت رھنى عارىت بيروچىگە

بیرمکن (المترهن) رهنګه آلوچی (اذا قضی) اوتہ گان وقتہ (المعیر) عاریت بیروچی (دینہ) آلوچیغہ بوروچی (وفک رهنہ) رهن آلوچیدن رهننی قورتارمق برلہ (ورجع) لکن قایتور عاریت بیروچی رهن آلوچیغہ تولہ گان بوروچی تولہ تمک برلہ (علی الراهن) عاریت آلوب رهن قویوچیغہ (ولوہلک) واگر ہلاک بولسہ عاریت شی (مع الراهن) رهن قویوچی برلہ (قبل رهنہ) عاریت شی رهن قویوندن اول (او) یا کہ ہلاک بولسہ (بعدفک) عاریت شینی رهنن قورتارماق صوکنده (لا یضمن) تولہمز عاریتنی رهن قویوچی عاریت بیروچیغہ (وجنایۃ الراهن علی الرهن) ورهن قویوچی نلک رهنګہ جنایتی رهن قل بولدقہ آیاغن یا کہ (م) قولن صندرماق کبی (مضمونہ) تولانمش در ہ یعنی ثمنی رهن آلوچی قولندہ رهن بولور (وجنایۃ المترهن) دخی رهن آلوچی نلک رهنګہ جنایتی (تسقط) توشورور (من دینہ) رهن آلوچی نلک بوروچندن (بقدرها) جنایت مقدارنی (وجنایۃ الرهن) ورهن نلک جنایتی (علیہما) رهن قویوچی برلہ رهن آلوچیغہ (او علی مالہما) یا کہ ایکسیدن بری نلک مالینہ جنایتی (ہدر) بوشدر یعنی شرعہ اعتباری یوقدر (ونماء الرهن) ورهن نلک رهن آلوچی دہ آرتمش شی (رهن) رهن آلوچی دہ رهن در کنیزہک نلک بالاسی و آطنلک قلنی کبی (لکن یہلک) لکن رهن آلوچی دہ آرتمش شی ہلاک بولسہ ہلاک بولور (بلاشیء) برابرینہ ہیچ شی سز (وان ہلک) واگر رهن آلوچی دہ ہلاک بولسہ (الاصل) اصل رهن (وبقی) لکن قالسہ (ہو) آرتمش شی (فک) خلاص قیلور اول شی رهننی (بقسطہ) اوزینلک نصیبی برابرینہ (یقسم) بولور (الدین) بوروچ (علی قیمتہ) آرتمش شینلک قیمتی اوزرہ (یوم الفک) خلاص قیلماق کونندہ گی (وقیمۃ الاصل) اصل رهن نلک قیمتی اوزرہ (یوم القبض) رهنی توتماق کونندہ گی (وتسقط) دخی توشورور بوروچندن (حصۃ الاصل) اصل رهن نلک نصیبی (وتبدیل الرهن) ورهننی آلودرماق (والزیادۃ) دخی آرتندرماق (فیہ) رهنہ (یصح) درست بولور (وفی الدین) وبورچدہ آرتندرماق (لا) درست بولماس (ولوہلک) واگر ہلاک بولسہ رهن آلوچی دہ (الرهن) رهن شی (بعد الابراء) رهن آلوچی بیزدرمہک صوکنده رهن قویوچی بوروچندن (ہلک) رهن ہلاک بولور (بلاشیء) رهن آلوچی غہ ہیچ شی سز رهن اوچون تولہودن (لا) ہیچ شی سز ہلاک بولماس بلکم رهن قویوچیغہ تولہر (بعد القبض) رهن آلوچی رهن قویوچیدن بوروچی توتماق صوکنده (او الصلح) یا کہ رهن آلوچی رهن قویوچی برلہ صلح قیلماق صوکنده (او الحوالۃ) یا کہ رهن آلوچی رهن قویوچی غہ ایکنچی کشی گہ تولہمگہ قوشماق صوکنده (فیرد) بس رهن آلوچی قایتارور بوصورۃ لردہ (ماقبض) بوروچندن و صلح بدلندن توتمش نرسہ سنی

ہ یعنی رهن نل بولدقہ رهن قویوچی نلک یا کہ رهن آلوچی نلک کبی (منہ) م بر اعضا سن عیبلی قیلماق کبی یا کہ بری نل مالی تلف قیلماق کبی (منہ) ہ بلکم رهن آلوچی نلک قائدہ سینہ ورهن قویوچی نلک ضرر پغہ (منہ)

(وتبطل الحوالة) وحواله باطل بولور (و كذلك) وشوشى حاله تولادكى كى رهن آلوجى تولور (لوتصادقا) اگر رهن قويوجى برله رهن آلوجى برى برين راست لاشسهلار (على ان لادين) هيچ برى نك ضررينده بوروج يوقلق اوزره (ثم) راست لاشماق صونده (هلك الرهن) رهن هلاك بولسه رهن آلوجى دن (هلك) مذكور رهن هلاك بولور (بالدين) بورچ برابرينه تولانمش بولدى حاله بوروج نك بولوى وهىلى بولوى اوچون *

كتاب الكفالة

بو كتاب كفيل بولماق نك مبحث لرى بياننده در (وهى) اول كفالة شرعه (ضمه) كفيل ذمه سنى قوشماق در (الى ذمه) اصيل ذمه سينه يعنى بوروجلى كمسه ذمه سينه (فى المطالبة) ديننى استهمكده (لا) ذمه نى ذمه قوشماق توكلدر (فى الدين) بوروجده يعنى كفيل اصيلغه بوروجده شريك بولماس (وهو) وبوسوز (الاصح) درست ره كدر (وهى) وبوكفيل لك (اما بالنفس) ياكه نفس برله در يعنى بوروجلى كمسه نك اوزنى طابشرورغه كفيل بولور (وتنقذ) بوكفيل لك باغلانور ودرست بولور (بكفلت بنفسه) كفلت بنفسه لفظى برله يعنى كفيل بولدم مين فلان نك اوزرينه ديمهك برله (و) دخى درست بولور (بما) آنداي اعضاغه كفيل بولماق برله (يصح) درست بولور (اضافة الطلاق) طلاقنى نسبت ايتمهك (اليه) اول اعضاغه باش ومويون كى (وكذا) واوشانداق كفالة منعقد بولور (بضمنته) ضمنته لفظى برله بودخى فلانغه كفيل بولدم من ديمهك كدر (او على) ياكه على لفظى برله يعنى فلاننى حاضر قيلماق ميكا لازم بولدى ديمهك برله (او الى) ياكه الى لفظى برله يعنى بوروجنى استهمكده فلان نك ذمه سى مينم صارى قوشلدى ديمهك برله (او انا به زعيم) ياكه انا به زعيم لفظى برله يعنى من فلانغه كفيل من ديمهك برله (او قبيل) ياكه انا به قبيل لفظى برله بو دخى مين فلانغه كفيل من ديمهك معنا سنده در (ولا جبر) وكوچلك بولماس قاضى طرفندن (عليها) كفيل بيروكه (فى حد) حده (وقصاص) دخى قصاصده (ويلزمه) ولازم بولور نفسكه كفيل بولمش كمسهكه (احضار المكفول به) كفيل بولنمش بوروج ايه سين حاضر قيلماق (مطلقا) قابو وقتده بولسده (اوفى وقت معين) ياكه بيلگولنمش وقتده كفيل بولمق بيلگولى وقتده حاضر قيلورغه بولدقده (ان طلب) اگر بوروجلى كمسه نى حاضر قيلونى استهسه (المكفوله) آنك فائده سينه كفيل بولنمش كمسه يعنى مال ايه سى (فان لم يحضر) بس اگر كفيل بوروجلى كمسه نى حاضر قيلماسه (حبسه) كفيلنى حبس قيلور (الحاكم) قاضى (وببراً) وبيزه ر كفيل يعنى كفيل لك كن چقار (بهوت من) آنداي كمسه نك اولوى سببلى (كفل به) اول كمسه اوچون كفيل بولدى يعنى بوروجلى كمسه نك اولمكى سببلى كفيل لك كن چقار

(و) دخى كڤيل كڤيل لكدن چغار (بتسليمه) كڤيل بوروچلى كمسه نى مكڤول له گه تابشرماق برله (حيث) آنداي اورونده (يمكنه) مال ايه سينه ممكن بولور اول اورونده (خاصيته) بوروچلى اصيل برله دعوى لاشماق (و) دخى كڤيل كڤيل لكدن چغار (بتسليمه) بوروچلى كمسه تابشرماق برله (نفسه) اوزونى مال اياسينه (هنا) دعوى لاشماق ممكن اورونده (وان شرط) واگرچه شرط قيلنسه ده كفالة وقتنده (تسليمه) بوروچلى كمسه نى تابشرونى مال ايه سينه (عندالقاضى) قاضى قاتنده (وان مات) واگر اولسه (المكڤوله) آنڭ اوچون كڤيل بولنمش كمسه يعنى مال ايه سى (فلو صيه) بس تييه ر مال ايه سى نڭ وصى سينه (او وارثه) ياكه وارثينه (مطالبته) كڤيلن استه مك (به) بوروچلى كمسه نى (وان كڤل) اكر بر كمسه كڤيل بولسه (بنفسه) بوروچلى كمسه نڭ اوزين حاضر قيلوغه (على انه) شول شرط اوزره كم حقيقتده اول كڤيل (ان لم يواف) اكر حاضر قيلماسه (به) اول بوروچلى كمسه نى (غدا) تاكده مثلاً (فعليه المال) بس لازم بولسون مال كڤيل ذمه سينه ديب (صح) كفالت درست بولور (فان لم يسلم) بس اكر طابشرماسه كڤيل بوروچلى كمسه نى (غدا) تاكده (ضمن) تولر كڤيل (المال) مالنى (ولم يبرأ) بيزمه س كڤيل يعنى چقماس (من الكفالة) كڤيل لكدن (بالنفس) بوروچلى كمسه نڭ اوزنى حاضر قيلماق ه برله (وان مات) واگر اولسه (المكڤول عنه) يعنى مال ايله بوروچلنمش كمسه (ضمن) تولر كڤيل بوسورتده (المال) مالنى لكن كڤيل توله مش قدر مالنى بوروچلى كمسه نڭ تركه سندن آلور (واما) يايسه كفالة (بالمال) مال برله در يعنى مالنى حاضر قيلماق برله كڤيل بولودر (فتصح) بس بوكفالة درست بولور (وان جهل) اكرچه بلومسز بولسه ده (المكڤول به) آنڭ برله كڤيل بولنمش مال (اذا صح) ثابت بولغان وقتده (دينه) مديون نڭ بوروچى (نحو كفلت بمالك عليه) يعنى كڤيل بولدم مين آنداي مالغه كم اول مال سينڭ فائده كدر فلان نڭ ضررينه در ديمه ك كى لفظ برله (او) ياكه (بما) آنداي شيگه كڤيل من (يدركك) توتاشور اول شى سيكا (فى هذا البيع) بوساتوده ديمك كى لفظ برله (اوعلق) ياكه تعليق قيلسه ده كفالة درست بولور (الكفالة) مال برله كڤيل بولونى (بشرط ملايم) كفالة نڭ موجبنى بر كتكوچى شرطغه (نحو ما بيعت فلانا) اكر ساتساك سين شين بر شينى فلانغه (او) ياكه (ما ذاب) اكر ثابت بولسه (لك) سينڭ فائده كا (عليه) فلان نڭ ضررينه (او) ياكه (ما غصبك) اكر كوچلك قيلسه سيكا شيلردن بر شيده فلان كمسه (فعلى) بس مينم اوزريه لازم بولسون مذكورلردن هر برى نڭ ضمانى ديمه ك كى يعنى بوسورة لرنڭ هر برونده كفالت درست بولور (وان علق) اكر كفالتنى تعليق قيلسه (بمجرد الشرط) ملايم توگل شرطغه (فلا) بس شرط درست بولماس

لكن كفالت درست بولور (كان هبت الريح) اگر بيل ايسسه مين كفيل من ديهه كى (وان كفيل) و اگر كفيل بولسه (بمالك عليه) لفظى برله يعنى سينك فائده كا فلان نك ضررينه بولغان مالغه كفيل من ديهه لكن مال نك مقدارى بلومسز بولسه (ضمن) نوله ركفيل (ما) آنداي مقدارنى (قامت به) اول مقدار برله قائم بولدى (بينه) مال اياسى نك گواهى (وان لم نغم) و اگر مقدارغه گواه قائم بولماسه (فالقول) بس شرعه معتبر سوز يمين برله (للكفيل) كفيل فائده سينه در (وصدق) و اينانلور (الاصيل) بوروچلى كمسه نك اقرارينه (فى الزائد) كفيل بلسگانن آرتق مقدارده (على نفسه) بوروچلى كمسه نك اوز حقينه غنه (فقط) بس منع لن سين آرتق مقدارده كفيل حقينه ده اينانلور ديمكمن بس مال ايهسى كفيل بلسگانن آرتق مقدارنى كفيلن استاي آلماس (واذا طلب) وقايو وقت استاسه (الدائن) مال ايهسى بوروچنى (احدهما) بوروچلى كمسه ايله كفيل نك بره وندن (فله) بس روا بولور مال ايه سينه (مطالبة الآخر) ايكنچى سندن استهمك (وتصح) دخى درست بولور كفيل بولماق (بامر الاصيل) بوروچلى كمسه نك امرى برله (وبلا امره) دخى امرنن باشقه (فان امر) بس اگر بوروچ ايهسى عهد وقتنده كفيل بولوايله بيورسه (رجع) قايتور كفيل (عليه) بوروچلى كمسه گه (بعد ادائه) كفيل بوروچنى مال ايه سينه اوتهمهك صوگنده (وان لوزم) و اگر مال ايهسى كفيل گه ملازم بولسه يعنى كفيلن بوروچنى قاتيع لق برله دائم استهمه (لازم) كفيل دخى ملازم بولور (اصيله) اوزى نك كفيل بولنمش بوروچلى كمسه سينه (وان حبس) و اگر كفيلنى حبس قيلنسه (حبسه) كفيل دخى حبس قيلور بوروچلى كمسه نى (وابراؤه) و مال ايهسى نك بوروچلى كمسه دن اوتهمه كى يعنى بو كمسه ده گى آلاچمىن اوتهم ديهه كى (وتأجيله) دخى بوروچنى اوتهمه و گه وعده قويماق (يسرى) اوتهم (الى الكفيل) كفيل صارى يعنى كفيلن ده اوتولمش بولور دخى وعده ده قويامش بولور (لا) اوتهمهس (عكسه) مونك عكسى يعنى اگر مال ايهسى كفيلنى ابرا قيلسه ياكه وعده قويسه كفيلن بوروچلى كمسه گه اوتهمهس (وان صالح) و اگر صلح قيلسه بوروچنى استهمه گوى (الكفيل) كفيل گه (عن الف) مك درهمين مثلاً (على مائة) يوز درهم اوزره (رجع) قايتور كفيل بوروچلى كمسه گه (بها) يوز درهمين اوتهمهك برله (و) اگر صلح قيلسه (على جنس آخر) بوروچن باشقه جنس اوزره (فبالا لق) بس قايتور بوروچلى كمسه گه مك درهمين اوتهمهك برله (و) اگر صلح قيلسه كفيل گه (عن موجب الكفالة) بوروچنى استهمش بولودن (لا يبرأ الاصيل) بورچ ايهسى بوروچن خلاص م بولماس (ولا يصح) دخى درست بولماس (تعليق البراءة) نسبت ايتهمهك خلاص بولونى

(عنها) کفیل لکدن (بشرط) بر شرطه (کسائر البراءة) اوزگه برأت لرنی شرطه تعلیق درست بولمادغی کبی (ولا الکفالة) دخی کفیل بولو درست بولماس (بالحدود) حدلرگه (والقصاص) دخی قصاصه (و) دخی درست بولماس (بالبیوع) صاتوچی قولنداغی صاتلمش شیگه (بخلاف الثمن) آتجهغه کفیل بولونک خلافتجه (و) دخی کفیل بولو درست بولماس (بالمهرهون) رهن قولمیش شیگه (والامانات) دخی امانت لرگه (کالودیعة والعارية) ودیعت کبی و عاریت کبی (والمستأجر) و یالغه آلمیش شی کبی (ومال المضاربة) دخی فائده سنده اورتاق بولنمش مال کبی (والشركة) دخی شرکت مالی کبی (و) دخی درست بولماس (بالحمل) یوک یوروتوچی نلک یوک بولکلاوینه (على دابة مستأجرة معينة) یالغه آلمیش بیلگولی حیوان اوزره (وبخمة عبد کذا) دخی یالغه آلمیش بیلگولی قلمنک خدمته (وعن میت مفلس) دخی فقیر بولغوچی میتدن کفیل بولو درست بولماس (بلاقبول الطالب) بوروچ استه گوچینک کفیل لکنی قبولندن باشقه (فی المجلس) عقد مجلسنده (الا) مگر درست بولور (اذا کفل) وارث کفیل بولغان وقتده (عن مورثه) اوزی نلک میراث بیروچی سندن (فی مرضه) اولم آغر قنده (مع غيبة غرمائه) مورث نلک بوروچ ایله لری غایب بولووی برله (و) دخی درست بولماس (بمال الكتابة) قلنک مکاتب لک مالینه (و) دخی درست بولماس (العهد) عقد نلک حق لری اوزره مثلاً بونرسه فی آل عهده سینهمین کفیل من دیهه ک کبی (و) دخی درست بولماس (الخلاص) صاتلمش شین حق دعوی قیلنسه خلاصنه مین کفیل من دیهه ک برله (ولا) دخی درست بولماس (ضمان المضارب) فائده سنده اورتاق کسه نلک توله وگه کفیل بولووی (الثمن) مالنی صاتوب آلوچی قاتنده بولمش آتجهنی (لرب المال) مال ایاسینه (والوکیل بالبیع) دخی درست بولماس مالنی صاتو ایله وکیل کسه نلک صاتلمش مال آتجه سین توله وگه کفیل بولووی (لموکه) اوزی نلک وکیل قیلغوچی سینه (و) دخی درست بولماس (احد البائعین) شریک بولغان ایکی صاتوچیدن بری نلک کفیل بولووی (حصه صاحبه) یولد اشی نلک الوشینه (من ثمن عبد) اورتاق قل نلک آتجه سندن (باعاه) صاندی ایکی صاتوچی اورتاق قلمی (بصفقة) بر عقد برله (وصح) و درست بولدی (ضمان الحراج) خراج آتجه سینه کفیل بولماق (والفوائض) ورعیه مصلحتی اوچون سلطان جانبندن بیلگولنمش حق لرغه (و) دخی درست بولور (القسمه) ایکی شریک آراسنده قیمی شینی قسمت ایتونی استه دکلرنده قسمت ایتوگه کفیل بولماق (وان کانت) و اگرچه بولسه ده نواذب دخی قسمت (بغير حق) حق سز (ومال) و آندای مال کم (لا یجب) اوتهمک واجب بولماس (على عبد) قل اوزره (حتى یعتق) آزاد بولنغاچه (حال) حاضر اوتهمک واجب بولمش مالدر (على من) آندای کسه اوزره (کفل به) اول مال برله کفیل بولدی (مطلقاً) هیچ بر قید سز

يعنى اوتە ونى آشتورودن وكيچوكتورودن (وبطل) دخی باطل بولور (دعوى ضامن الدرك) صاتمەش بوشيدن حق استەگوچی بولسە مين كفيلى من ديگوچی نك شول مالدين حق دعواسى (و) دخی باطل بولور (شاهد) آندای گواهە نك دعواسى (كتب) يازلدى (شهد بئلك) گواهەلق بىردى بوشاهد بوشينى صاتوده (على صك) حجت يازوى اوزره (كتب) يازلدى (فيه) اول حجت يازونده (باع) صاندى اول فلان (ملكه) اوز ملكنى ديب (بخلاف شاهد) آندای شاهد نك خلافتچە (كتب) يازلدى حجت يازونده (شهد) گواهەلق بىردى بوشاهد (على اقرار العاقدین) برشينى صاتوده ايكي عقد باغلاغوچی نك اقرارى اوزره ديب بوصورتە مذکور شاهد بونرسە مينە ملكم ديب دعوى قيلسە دعواسى باطل بولماس .

كتاب الحوالة

بو كتاب حوالە بيانندە در (هى) اول حوالە (اثبات دين) بوروچنى اثبات قيلماقدر (لاخر) ايكنچى كمسە نك فائده سينە يعنى مال ايه سينە (على آخر) ايكنچى كمسە نك ضررينە يعنى حوالە نى قبول ايتوچى گە (مع عدم الدين) بوروچ يوق بولو برلە (على المحيل) بوروچلى كمسە گە (بعده) حوالە نى قبول ايتوچى گە بوروچنى اثبات صوكتندە (فهى) بس اول حوالە (بشرط عدم براءته) بوروچلى كمسە نك بوروچندن بيزوى يوقلق شرطى برلە (كفالة) ايكنچى كمسە نك كفيلى بولوى در (وهذه) وبوكفيل لك (بشرط براءة الاصيل) بوروچلى كمسە نك كفالة صوكتندە بوروچندن بيزوى شرطى برلە (حوالة) عقد حوالە در (وتصح) وحوالە درست بولور (بلا دين) بوروچ نك يوقلغى برلە (للمحتال) مال اياسى نك فائده سينە (على المحيل) حوالە قيلغوچى نك ضررينە (و) دخی درست بولور (به) بوروچ نك بارلغى ايله مال ايه سى نك فائده سينە حوالە قيلغوچى نك ضررينە (برضاها) محتال برلە محيل نك رضالغى ايله (ورضى المحتال عليه) دخی حوالە قبول ايتوچى نك رضالغى ايله (فيبراً) بس بيزەر (المحيل) بوروچلى كمسە (من الدين) بوروچندن (الا) مگر بيزمەس وبوروچندن خلاص بولماس (ان يقوى) هلاك بولدقە حوالە قيلنەش مال (بموت المحتال عليه) حوالە نى قبول ايتوچى نك قولوى سببلى (مفلساً) فقير بولدى حالە (او) ياكە هلاك بولدقە (حلفه) حوالە نى قبول ايتوچى نك آنطى سببلى (مفكراً) حوالە گە انكار قيلدى حالە (لحوالة) آندای حوالە گە (لابينة) يوقدر گواه (عليها) اول حوالە نك بولوى اوزره (وقالا) وايتدى امامين م (وبان فلسه القاضى) دخی بورچلى كمسە بوروچندن خلاص بولماس حوالە نى قبول ايتوچى قاضى فقير لك برلە حكم ايتوى سببلى يعنى بوصورتە (محتال عليه) اولماسە دە مال اياسى بوروچلى كمسە گە مالنى استەمك ايله قايتور (وتصح) دخی حوالە درست بولور (بلاشى) برشينى ياد ايتەينچە (على المحتال عليه) حوالە نى قبول ايتوچى گە (و) دخی درست

بولور (بدارهم الودیعة) ودیعت درهم لاری برله (ویدراً) و خلاص بولور و دیعتده حواله نی قبول ایتوچی (بهلاکها) و دیعت درهم لرنک هلاک بولووی سببلی (و) دخی کفالة درست بولور (المصوبة) کوچلک ایله آلمش درهم لر برله (ولمیدراً) لکن خلاص بولماس غصب ده حواله نی قبول ایتوچی (بهلاکها) کوچلک ایله آلمش درهم لرنک هلاک بولووی سببلی (و) دخی حواله درست بولور (بدین) مال ایه سینه بوروچ بولماق برله (علیه) حواله نی قبول ایتوچی اوزره (فلا یطالبه) بس حواله نی قبول ایتوچی دن استهمز بوصورة لرده (احد) هیچ کسه (الا) مگر استهر (المحتال) مال ایه سی گنه (وفی المطلقه) و قیدلنماش حواله ده و دیعت لک و مغصوب لک و دین لک برله (للمعیل) تییه ر و روا بولور حواله قیلغوچیغه (الطلب) حواله نی قبول ایتوچی دن مالنی استهمک (ایضا) مال ایه سینه استهمک روا بولدغی کبی (فلا تبطل) بس حواله باطل بولماس (باخذ ما علیه) حواله قیلغوچی نلک آلوی سببلی حواله نی قبول ایتوچی اوزره بولغان شین مال مغصوب و دین کبی (او عنده) یا که حواله نی قبول ایتوچی قاتنده بولغان شینی آلر سببلی مال و دیعت کبی (و تکره) و مکروه بولور (السفیحة) سفیحه (وهی) اول سفیحه شرعه (اقراض) مالنی قرضغه بیرودر (لسقوط خطر الطريق) یول قورقنچی توشمه ک اوچون یعنی بر شهر دن ایکنچی شهر گه سفر نده مالنی باشقه کسه گه قرض بیرمه کدر ایکنچی شهر ده آلور اوچون مال اوزی ایله بولدقده یولده طالانو خونی بولغاندن .

کتاب الوکالة

بو کتاب وکیل لک نلک حکملری بیاننده در (هی) اول وکالت (تفویض التصرف) تصرفنی تاپشماقدیر (الی غیره) اوزیدن باشقه کسه گه (و شرطه) وکالت درست بولونلک شرطی (ان یملکه) اول تصرفنی ملک لکنکدر (الموکل) وکیل قیلوچی (و یعقله) دخی اول تصرفنی عقل لمتی و بلمه کدر (الوکیل) وکیل کسه (و یقصده) دخی وکیل اول تصرفنی قصدی ایله قیلماقدیر (فصیح) بس درست بولدی (توکیل الحر) آزاد کسه نلک وکیل قیلوی (البالغ) بالغ بولغوچی (او) دخی درست بولدی (المأذون) خوجه دن اذن بیرلش قل نلک وکیل قیلووی (مثلها) اوزلری نلک تیکده شی هر بالغ بالغنی و عبد مأذون عبد مأذونی (و) دخی درست بولور منکور لرنلک وکیل قیلووی (صبیاعاقلا) تصرفنی عقل لاغوچی صبی نی (و عبدا) دخی قلنی (مجبورین) صبی ایله قل نلک هر ایکسی تصرفدن ممنوع بولدقلری حالده (ویرجع) لکن قایتوچی بولور (المحقوق) عقد دن حاصل بولمش حق لر (الی موکلها) صبی ایله مجبور قل نلک وکیل قیلوچی لری نه تصرف لری کیده چیلک اوزره بولووی اوچون (بکل ما) آندای عقد برله توکیل درست بولور (یعقده) حاصل

قيلور اول عقدنى آدمى (بنفسه) اوزى (و) دخی توکیل درست بولور (بالخصوصه) دعواغه
 جواب برله و درست بولغوجى دعوى برله (فى كل حق) هر حقده (و) دخی درست بولور
 (بايغائه) هر حقنى اوتهمك برله (وباستيغائه) و هر حقنى استهمهك برله (الا) مگر و كالت درست
 بولماس (فى حد) حدلردن بولغوجى بر حده (وقصاص) دخی قصاصده (بغية موكله) و كیل
 قيلوجى نكجى مجلسلن غيب بولوى ايله (ويرجع) و قايتور (الحقوق) و كیللن پيدا بولمیش
 عقدلرنك حق لرى (الى الوكيل) و كیللنك اوزينه (فى بيع) صانوده (و شراء) دخی آلوده
 (وجارة) دخی يالغه بيروده و يالغه آلوده (و صلح عن اقرار) و بر حق ايله اقرار قيلوچیلین
 صلحده (فيسلم) بس طابشرور صانوده و كیل كمسه (المبيع) صانلمش شينى آلوجيغه (و يقبضه)
 دخی توتار آلنمش شينى صانوب آلمق برله و كیل بولوده (و) دخی توتار (ثمن مبيعه)
 صانلمش شى نكجى آتجهسىنى صانوب برله و كیل بولوده (وعليه) دخی لازم بولور و كیل اوزره
 (ثمن مشترى) صانوب آلنمش شى نكجى آتجهسى (ويخاصم) دخی و كیل مدعى عليه بولنور
 صانقان شيندن (ويخاصم) و مدعى ده بولور صانوب آلمان شيندن (فى الاستحقاق) حق استه لكك
 (والعيب) دخی عيبل بولقدده (و) دخی مدعى عليه بولور (شفعة ما اشترى) صانوب آلمان
 شينده شفعه دعواسى بولقدده (وهو فى يده) صانوب آلنمش شى و كیل قولنده بولنغى
 حالده (و) دخی صانوب آلمان برله و كیل بولقدده (يثبت الملك) ملك ثابت بولور (للموكل)
 و كیل قيلوچيغه (ابتداء) اولوك يعنى عقد و قندوق (فلا يعق) بس آزاد بولماس (قريب
 و كیل) و كیللنك ياقنى يعنى دارحم مرمى (شراء) صانوب آلدى و كیل اول باقنى موكل
 اوچون (و) دخی قايتور و كیللن پيدا بولمش عقدلرنك حق لرن (الى الموكل) و كیل قيلوچيغه
 (فى نكاح) نكاح عقدنده (و خلع) و خلع عقدنده (و صلح) دخی صلح عقدنده (عن انكار) بورچلى
 كمسه نكجى انكارلنن (او) يا كه صلح عقدنده (دم عمد) قصدا اولتور و قانندن (و) دخی و كیل
 قيلوچيغه دونار عقدنك حقى (عتق على مال) مال برابرينه قل آزاد قيلو عقدنده (و كتابة)
 دخی قلنى مكاتب قيلو عقدنده (و تصدق) و صدقه قيلو عقدنك (و هبة) دخی هبه قيلو و هبه آلو عقدنده
 (و اعارة) دخی عارىت بيرو و عارىت آلو عقدنده (و ايداع) دخی وديعت قوبو عقدنك (و رهن) دخی رهن قوبو
 رهن آلو عقدنك (و اقراض) دخی قرض بيرو و عقدنك (فلا يطالب) بس استه لمهس (و كیل الزوج) ايرنك
 نكاح برله و كیللى (بالمهر) مهر برله استه لمهس (ولا و كیلها) دخی خاتون نكجى نكاح برله و كیللى
 استه لمهس (بتسليمها) خاتوننى طابشرمق برله (و بديل الخلع) و خلع و كیللى استه لمهس خلع بدلن
 تابشرمق برله (وللمشتري) و تيبهر صانوب آلوجيغه (منع الثمن) آتجهنى منع قيلماق (من موكل
 بائعه) صانوجى و كیللنك و كیل قيلوچيسنن (فان دفع) بس اگر صانوب آلوجى بيرسه آتجهنى

(الیه) وکیل قیلغوچیغه (صح) درست بولور (ولا یطالب) استمه مهس وکیل آتجه نی صاتوب آلوچیدن (ثانیاً) ایکنچی مرتبه *

﴿ فصل ————— ل ﴾ (لا یصح) درست بولماس (بیع الوکیل) وکیل نڭ صاتوی (وشرأء) دخی صاتوب آلووی (من) آندای کمسه دن (یرد) قایتارلور یعنی قبول قیلنماس (شهادته) اول کمسه نڭ گواه لغی (له) وکیل فائده سیننه (و صح) دخی درست بولور (بیع الوکیل) وکیل نڭ صاتوی (بمقابل) آز بهاغه (اواکثر) یا ایسه کوب بهاغه (و) دخی درست بولور (العرض) مال برابرینه (والنسیئة) دخی آتجهغه (و) دخی درست بولور (بیع نصف ما) آندای شی نڭ یارمنی صاتوی (وکل) وکیل قیلندی (ببیعه) اول شینی صاتو برله (و) دخی درست بولور (اخنه) وکیل نڭ آلووی (رهنا) زاکلانی (او کفیل) یا که یو کچی نی (بالثمن) آتجهغه (فلا یضمن) بس توله مس وکیل آتجه نی موکل گه ورهن قیمتنی رهن قویوچیغه (ان ضاع) اگر رهن هلاک بولسه (فی یده) وکیل قولندی (اوتوی) یا که هلاک بولسه (ماعلی الکفیل) یو کچی اوزره بولمش آتجه کفیل نڭ ئولووی سببلی فقیر بولدغی حالده (ویقید) و اعتبار قیلنور (شرأء الوکیل) وکیل نڭ صاتوب آلووی (بمثل القیمة) بهانڭ مثلی برابرینه (و) دخی اعتبار قیلنور (زیاده) مثل بهادن آرتق برابرینه (یتغابن) یوکلار اول زیاده نی (الناس) آدمی لر (وهی) اول زیاده (ما) آندای مقداردر (قوم) بهاقیلور (به) اول مقدارنی (مقوم) بر بها قویوچی (ویتوقی) دخی توقنار (شرأء نصف ما) وکیل آندای شی نڭ یارمنی صاتوب آلماق (وکل) وکیل قیلندی (بشرائه) اول شی نڭ بارونی صاتوب آلو برله (علی شرأء الباقي) قالغان یارمنی صاتوب آلوغه توقنار (ولورد) قایتارولسه (مبیع) صاتولش شینی (علی وکیل) وکیل اوزره (بعیب) عیب سببلی (رده) قایتارور وکیل اول شینی (علی امره) صاتو ایله بیوروچی موکینه (الا وکیل) مگر قایتارماس آندای وکیل (اقر) اقرار قیلدی اول وکیل (بعیب) عیب برله (یحدث) پیدا بولور آز زمانده (مثله) اول عیب نڭ مثلی (ولزمه) ولایم بولور وکیل گه (ذلک) شول صاتولش شی یعنی اول موکینه قایتارماس (وان باع) واگر صاتسه وکیل (نساء) کوتاچک آتجهغه (وقال) دخی ایتسه وکیل خصومة وقتنده (قداطلق الامر) تحقیق مینی مطلق وکیل قیلدی صاتو برله بیوروچی دیب (فقال) بس ایتسه بیوروچی یعنی صاتو برله وکیل قیلوچی (امرتک) بیوردمین سیگا (بنقد) حاضر آتجهغه صاتو برله دیب (صدق) سوزندن راست لانور (الامر) وکیل قیلوچی آنط برله (وفي المضاربة) مضاربه صاتو ونده راست لانور (المضارب) مالنی مضاربهغه بیوروچی آنط برله حاضر آتجهغه صاتو برله وعده گه صاتوده اختلاف بولدقده (ولا یصح) درست بولماس

(تصرف احد الوكيلین) ايکي وکیلدن بری نڅ (و حده) بالغوز (الا) مگر بری نڅ
 تصرفی درست بولور (فی خصوصه) دعواده ايکي وکیلدن حاصل بولاچی فائده اوتمه نڅ
 بولغانده (و) دخی ايکي وکیلدن بری نڅ تصرفی درست بولور (رد وديعه) وديعت قايتاروده
 (وقضاء دين) و بوروب اوتوده (و طلاق) دخی طلاقده (و عتق) و قل آزاد قیلوده (لم يعوضا)
 طلاق برله آزادلق بدلی بولنماسه (ولا یصح) و درست بولماس (بيع عبد) قل نڅ صانوی
 (او مکتب) ياکه مکتب نڅ صانووی (او ذمی) ياکه ذمی نڅ صانووی (مال صغيره المسلم)
 مسلمان بولغوچی کچک بالاسی نڅ مالنی (و) دخی درست بولماس (شراؤه) قل نڅ ياکه
 مکتب نڅ ياکه ذمی نڅ مسلمان بولغوچی کچک بالاسی نڅ مالی برله صبی اوچون برشیني
 صاتوب آلووی (و الامر) و بیورماق وکیل گه (بشاء الطعام) طعام صاتوب آلو برله (علی البر)
 حمل قیلنور بغدايفه (فی دراهم کثیره) کوب درهم بیرگن صورته (و علی الحبز) و حمل قیلنور
 نانغه (فی قلیله) آز درهم بیرگن صورته (و علی الدقیق) و حمل قیلنور اونغه (و فی متوسطه)
 اورتاچه درهم بیرگن صورته (و فی متخذ الولیمة) و طوی آشی توزوله توزغان وقتده
 (علی الحبز) حمل قیلنور نانغه هر بر صورته (و الامر) دخی بیورماق وکیل گه (بشاء حمار)
 ایشه کفی صاتوب آلماق برله آتجه سین بیان سز (یصح) درست بولور (و دار) و یورط صاتوب
 آلو ايله بیورماق درست بولور (ان ذکر) اگر یاد قیلنسه (ثمنها) یورط نڅ آتجه سی (و محلتها)
 دخی محله سی (و) دخی بیورماق (شیء) برشیني صاتوب آلماق برله (علم جنسه) بلنور اول
 شی نڅ جنسی (من وجه) وجه لردن بولغان بر وجه برله (و ذکر) دخی یاد ایتولسه (ثمن)
 آتجه (عین) تعیین قیلور اول آتجه (نوعا) اول جنس نڅ نوعنی (لا) بیورماق درست بولماس
 آتجه نی یاد ایتوبرله (ان فحش) اگر فاحش بولسه (جهالة جنسه) بیورلمش شی نڅ
 جنسی نڅ بلومسرلگی (کالرقیق) قل کبی ابرلکین و خاتونلغین بیان سز (و الثوب) دخی
 کییوم کبی مامق و یفه کلگین بیان سز (و الدابة) دخی دورت آياقلی حیوان کبی آط و قاچر
 ایدو کین بیان سز (و صدق الوکیل) و راست لنور وکیل آط برله (فی شریعت عبدا) صاتوب
 آلم مین قلنی (لا الامر) وکیل قیلوچی اوچون (فمات) ئولدی قل دیگان سوزنده (و قال الامر)
 وایتسه وکیل قیلوچی (بل لنفسک) بلکه صائب آلدک سین اوزک اوچون دیب (ان دفع)
 اگر بیرگن بولسه (الامر) بیوروچی یعنی وکیل قیلوچی (الثمن) آتجه نی (والا) و اگر
 بیورمه گن بولسه (فالامر) بس بیوروچی راست لنور سوزنده آنت برله (وللوکیل) دخی تییه
 صائب آلو برله بیورلمش وکیل گه (حبس المبیع) صائب آلمش مالنی منع قیلماق (من امره)
 آلو برله بیوروچی دن (لقبض ثمنه) آلمش مال نڅ آتجه سنی بیوروچی دن آلماق اوچون (وان لم

يدفع) واگر چه وكيل بدير مگه ن بولسه ده صاتو چيغه آلمش مالنك آتجه سنى (فان هلك) بس اكر آلمش مال هلاك بولسه وكيل قولنده (بعد الحبس) منع صوكنده (سقط) توشار صاتب آلو ايله ن بيورو چى دن م (النن) آتجه (وليس للوكيل) ودرست بولماس وكيل گه (بشرا عين) بيلگولى شينى صاتوب آلو برله (شراؤه) اول شينى صاتب آلباق وكيل گه (لنفسه) اوزى اوچون (فان شرى) بس اكر صاتوب آلسه وكيل (بخلاف جنس سمي) آتالمش آتجه جنسى نك خلافيه (وقع) توشه ر آلمش شى (له) وكيل گه .

فصل — ل * (للكيل بالخصومة) تييه ر دعوى برله وكيل گه (القبض) دعوى قيلنمش شينى توتماق (ويقتى) لكن فتوى بير ولور (الآن) بوزمانده (بخلافه) توتماق روا لفتك خلافى برله يعنى مدعى عليه ذمه سينه لازم ايتوب قويار لكن توتماز (وللكيل) دعى تييه ر وكيل گه (بقبض الدين) بورو چنى توتماق برله (الخصومة) دعوى لشمه ك (لا) دعوى لشمه ك تييه ر (بقبض العين) بيلگولى ذاتنى توتماق ايله بولغان وكيل گه (ويقرر) دعى توقتار وكيل قيلوچى نك حاضر بولووينه (يدالوكيل) وكيل نك قولى (بقبض العبد) وكيل قيلوچى اوچون قلنى توتوده (ونقل المرأة) وايرنن باش تارتقوچى خاتوننى كوچروده (ان اقام) اكر تورغزسه قل (الحجة) گواهنى (على العتق) وكيل قيلوچى نك آزاد ايتوينه (و) دعى تورغزسه خاتون گواهنى (على الطلاق) وكيل قيلوچى نك طلاق قيلوينه (بلا ثبوتها) آزاد ايتوبرله طلاق قيلونك ثابت بولونن باشقه (وصح) ودرست بولدى (اقرار الوكيل) وكيل نك اقرارى (بالخصومة) دعوى برله وكيل نك (عند القاضى) قاضى ه حضورنده (لا) اقرارى درست بولمادى (عند غيره) قاضى دن باشقه كمسه قاتنده (وللموكل) دعى روا بولور وكيل قيلوچى غه (عزل وكيله) وكيلنى وكيل لكدن چقارماق (ووقف) لكن توقتار وكيلنى وكيل لكدن چقارماق (على علمه) وكيل نك بلووى اوزره (وتبطل الوكالة) وباطل بولور وكيل لك (بموت احدهما) وكيل قيلوچى ايله وكيلن برينك ئولووى سببلى (وجنونه) دعى برينك ديوانه بولووى سببلى (مطبعا) توتاش بولدى حالده (ولحقه) ايكسیدن برينك اولاشوى سببلى (بدار الحرب) حرب يورطينه (مرتدا) اسلام دينندان كفر ديننده قايتدى حالده «نعوذ بالله تعالى من ذلك» (و كذا) شوشى صورتلرده باطل بولدى كى دعى وكالت باطل بولور (بعجز موكله) وكيل قيلوچى نك عاجز بولووى سببلى كتابت بدلنى اوته وذن (مكتبا) وكيل قيلوچى سى مكاتب بولدى حالده (وحجره) دعى وكيل قيلوچى نك اذنين ممنوع بولووى سببلى (مأذونا) وكيل قيلوچى سى اذن بيرولش قل بولدى حالده (وافتراق الشريكين) وايكى شريك نك شريك لكدن آيرلشوى سببلى (وان لم يعلم) واگر چه بلمه سه ده (به) بوسبب لرنى (وكيلهم) ياد ايدولمش موكل لرنك وكيلى

م واگر ممدن اول هلاك بولسه آتجه بيوروچى ذمه سينه بولور (منه) ه يعنى بر كمسه خصومت برله بره ونى وكيل قيلسه شول وكيل مدعى عليه دن وكيل قيلوچنك حقنى اوته ونى برله اقرار قيلسه ياكه مدعى عليه بر كمسه ونى وكيل قيلسه شول وكيل دعوى قيلوچينه حق برله اقرار قيلسه اقرارلى درست بولور (منه)

(و) دخی وکالت باطل بولور (نصرف المولک) وکیل قیلوچی نلک تصرفی سبیلی (فیما) آندای شیده (وکل) وکیل قیلوب ایدی مولک (به) اول شی ده تصرف برله *

کتاب الشریکة

بو کتاب شرکت بیاننده بولغان کتاب در (هی) اول شرکت (ضربان) ایکی نوع در (شرکة ملک) بری شرکة ملک در (وهی) واول شرکة ملک (ان یملک اثنان) ایکی کیمسه ملک لئمه کدر (عینا) برداتی (وکل) واول ایکی دن هر بری (کاجنبی) یاط کیمسه کبی در (فیما) آندای شیده بولغوچی در اول شی * (لصاحبه) خاص یولداشینده (وشرکة عقد) وایکنچی سی شرکة عقددر یعنی عقدده شریک بولماق در (ورکنها) وعقدده شریک لک نلک تمام بوله تورغان جزئی (الایجاب والقبول) ایجاب برله قبول در یعنی بروسى شریک قیلدم مین سینی ساتوده عمومادیبه کدر وایکنچی سی قبول قیلدم مین دیبه کدر (وشرطها) وعقدده شریک لک نلک شرطی (ان لایعین) تعیین قیلنماس لقدر (لاحدهما) ایکی شریک دن بری نه (دراهم) آتالمش درهم لر (من الربح) فائده دن یعنی بوصاتونلک فائده سنن اون درهم میکا بولور قالغانی بولنور دیبه ککبی (وهی) اول عقدده شریک بولماق (اربعة اوجه) دورت وجه - تورلک در (مفاوضة) بری شرکة مفاوضه در (وهی) اول شرکة مفاوضه (شرکة متساویین) برابر ایکی کیمسه نلک شریک بولووی در (مالا) مال جهنندن (وحرية) و آزادلق جهنندن (ودینا) و دین ه جهنندن (وتنضمن) وشرکة مفاوضه اچینه آلور (الوكالة) وکیل لکنی یعنی بری نه بری وکیل بولور (و) دخی اچینه آلور (الکفالة) کفیل لکنی یعنی بری برینه کفیل بولور (ومشتري کل) وهر بری نلک ساتوب آلغان نرسه سی (لهما) ایکسینه بولور (الا) مگر ایکسینه بولماس (طعام اهله) ساتوب آلغوچی نلک اهلینک طعامی (وکسوتهم) دخی کییوم لری بلکم قایوسی آلسه ده اوزینه بولور شریک برله اورتاق بولماس ه (وکل دین) هر بوروچ کم (لزما) ایکسی نلک برینه لازم بولسه (بها) آندای عقد سبیلی (یصح) درست بولور (فیه) اول عقدده (الشرکة) شریک لک (کالشراء) ساتوب آلوکبی (ونحوه) دخی شراغه اوخشاغوچی ساتوکبی (ضمه) توله ر (الآخر) ایکنچی سی بو شرکت کفالتنی اچینه آلور اوچون (وان ورث) و اگر میراث آلسه (احدهما) ایکی شریک نلک بری (اووهب) یا که هبه قیلنسه (له) ایکی شریک نلک برینه (ما) آندای شینی (یصح) درست بولور (فیه) اول شی ده (الشرکة) عقدده شریک لک (وقبض) دخی توتسه ایکی شریک نلک بری میراثنی یا که هبه نی (صارت) اورلور شرکة مفاوضه (عنانا) شرکة عنانغه (وفي العروض) لکن قماچ شی میراثنک یا که هبه سنک توتسه ده (والعقار) دخی یرودار میراثنک یا که هبه سنک توتسه ده (بقى) قالور عقد (مفاوضة) مفاوضه م یعنی مالکده شریک بولماق در (منه) هس مسلمان برله ذمی آرا سنده شرکة مفاوضه درست بولماس (منه) درهم رودینار لکبی (منه)

روشنچہ (و) دخی تورلك تورلك شركت ناك ايكنچيسى (عنان) شركة عنان در (وهو) اول شركة عنان (شركة) شريك بولماق در (في كل تجارة) هر بر صاتوده (اونوع) ياكه بر صاتودن برنوعده (ويصح) وشركة عنان درست بولور (بعض ماله) ايكي شريكمن هر برى ناك بعض مالى برله (ومع فضل مال احدهما) وايكي شريكمن برى ناك مالى آرتق بولو برله (وتساوى ماليهما) دخی هر ايکسى ناك مالى برابر بولو برله (مع تفاوت الربح) فائده آرتق ياکم بولو برله (بينهما) ايكي شريك آراسنده (وكون مال احدهما دراهم) دخی درست بولور ايكي شريكمن برى ناك مالى درهم بولو برله (والآخر دنانير) وايكنچيسى ناك مالى آلتون تنكه لر بولو برله (و) دخی درست بولور (بلاخلط) مال لرنى قاتشدرماينچہ (وكل) وايكي شريكمن هر برى (مطالب) استهلمش بولور (بئمن مشتريه) اوزى صاتوب آلمش شى ناك آتچيسى برله (لا) استهلمش بولماس (غير) اوزى گه باشقه شريكى ناك صاتوب آلمش شى ناك آتچيسى برله بوشركندہ كفالة يوقلغى اوچون (ثم) استهلمك صوگندہ (رجع) قايتور (على شريكه) شريكى اوزره (بحصته) شريكى ناك آتچيسى برله (ان اداه) اگر اوتدگن بولسه شريكى اولوشى ناك آتچيسين (من ماله) اوزمالندن (ولاتصحان) ودرست بولماس شركة مفاوضه برله شركة عنان (الا) مگر درست بولور (بالنقدین) آلتون كمش تنكه لر برلنگنه دخی رواجلى ويورگوچى پل لر برلنگنه (والتبر والنقرة) صوغولماش آلتون وكمش برلنگنه (ان تعامل الناس) اگر معامله قيلوشسه آدمى لر (بهما) صوغولماش آلتون وكمش برله (و) دخی درست بولور (بالعروض) قماچ شى برله (بعد ان باع) صاتماق صوگندہ (كل) ايكي شريكمن هر برى (نصف عرضه) قماچى ناك يارومنى (بنصف عرض الآخر) ايكنچى شريك قماچى ناك يارومينه (وهلاك مالهما) ايكي شريك ناك مالى هلاك بولماق شركة مفاوضه هوشركة عنان مالندن (او مال احدهما) ياكه ايكي شريكمن برى ناك مالى هلاك بولماق (قبل الشراء) نرسه صاتوب آلودن اول (يفسدها) شركتنى بوزار (وهو) وهلاكك (يقع) توشكوچى بولور (على صاحبه) يولد اشى ناك ضررينه (قبل الخلط) قاتشدرودن اول بولسوغى حاله (في يد ايهما هلك) ايكي شريكمن قايسوى قولنده هلاك بولسده (و) هلاكك (بعد الخلط) قاتوشدرو صوگندہ توشكوچى بولور (عليهما) هر ايکسى ناك ضررينه (ولكل) دخی تييه هر برينه (من شريكى مفاوضه) شركة مفاوضه ناك ايكي شريكمن (وعنان) وشركة عنان ناك ايكي شريكمن (ان يبضع) مالى بضاعتكه ويرمهك يعنى مالى صاتوغه بيرمهك مال ناك باشى وفائدهسى مال ايه سينه بولوشطى ايلهن (و) دخی تييه (يودع) وديعتكه قويماق (ويضارب) دخی مضاربگه بيرمهك بياني تيزكلاچكدر (و) دخی تييه (يوكل) تصرف برلان وكيل قيلماق (والمال) ومشارك

مال (فی یدہ) ہر بریٰ نیک قولندہ (امانۃ) امانت دور بس تعدی سز ہلاک بولد وقہ تولا نہ س
(وشرکۃ الصنائع) ودورت تورلی شرکت نیک اوچونچسی شرکتۃ صنائع در (والتقبل) وشرکۃ
تقبل دور (وہی) واول شرکت (ان یشتک) شریک بولودر (صانعان) ایکسی اوصطاً
(کخیاطین) ایکسی تگچی نیک (اوخیاط وصباغ) یا کہ برنگچی وبر بویاچی نیک (ویتقبلا)
وہر ایکوسی قبول قیلماق دور (العمل) اشنی (باجر) بال برلہ (بینہما) ایکسی نیک آراسندہ
(صحت) دورست بولور بوروشچہ شرکت (وان شرط العمل) واگرچہ شرط قیلنسہدہ عملنی
(نصفین) یاروم یاروم بولونی (والمال) واجرنی (اثلاثاً) اوچ اولوش بولونی (ولزم) ولازم
بولور بوصورتندہ (کلا) ہر برینہ (عمل) اش (قبلہ) قبول قیلدی اول اشنی (ویطالب)
دخی استہر ایکسی شریکدین ہر بری (الاجر) بالنی اشلہ توچی دین اکرچہ یولداشی اشلہ گہن
بولسہدہ (ویصح) دخی دورست بولور اش بیوروجیغہ (الدفع) بالنی بیرمہک (الیہ) ایکسی
شریکدن ہر برینہ (والکسب) یال واجرہ (بینہما) ایکسی نیک آراسندہ بولور (وان عمل)
واگرچہ اشلہ سہدہ (احدہما) ایکسی شریک نیک برسیگنہ (وشرکۃ الوجوہ) ودورت تورلی شرکت نیک
دورتنچسی شرکتۃ وجوہ در (وہی) واول شرکتۃ وجوہ (ان یشتکا) ایکسی کمسہ نیک شریک بولودر
(بلامال) مالدن باشقہ (لیشتریا) ایکسی صاتوب آماق اوچون برشیننی (بوجوہہما) اوزلرینیک
یوزصولاری وخلق آراسندہ اعتبارلی لقی لری برلہ وعدہ گہ (ویبیعا) دخی ایکسی صاتماق ایچون
(قتضی) بس دورست بولور بوشرکت (مفاوضۃ) شرکتۃ مفاوضہ م بولو جہتندین شرط لری برلہ
(ومطلقہا) وشرکۃ وجوہ نیک مفاوضہ لقی برلہ قیدسزی (عنان) شرکتۃ عنان در (وکل) وایکی
شریک نیک ہر بری (وکیل للآخر) ایکنچسینہ وکیل در (فار شرطاً) بس ایکسی شرط
قیلسہلار شرکتۃ وجوہدہ (مناصفۃ المشتري) صاتوب آلمش شینی یاروم لاشونی (اومثالغہ)
یا کہ اوچکہ بولوشنی (فالربع) بس فائدہ دخی (کذلک) اوشانداق دور یعنی یاروم
یارومغہ بولنور یا کہ اوچکہ بولنور (وشرط الفضل) وملکدن آرتق فائدہ نی شرط قیلماق
(باطل) فاسد در (ولاتصح الشرکۃ) وشرکت دورست بولماس (فی اخذ المباحات) مباح شیلرنی
آلودہ طاو یش لری وطوزلی بالقی کبی مثلاً (فخصت) بس خاصلانور اول مباح شی لری وملك
بولور (بین اخذہا) اول مباحاتنی آلوچی کمسہ گہ (ونصفت) واورطالای بولنور (ان اخذہا)
اگر اول مباحاتنی ایکسی آلسہلار (معاً) برگہ (وللمعین) لکن تیہر مباح شیلرنی
آلودہ یاردم بیروچی گہ (و) دخی تیہر (صاحب العدة) اسباب وقورال ایاسینہ آط و آربہ
وقاچق کبی (اجرا المثل) شول اسباب لری مثلی نیک اجری (ولایزاد) لکن اجر مثل آرتدرولماس
(نصف القیمۃ) مباح شینیک آلمش کونندہ گی قیمتی نیک یارومینہ (عند ابی یوسف رہ) امام

ابویوسف رحمه الله علیه قاشنده (خلافا لمحمد ره) بومسئله ده امام محمد رحمه الله علیه ایچون خلاف واردر یعنی امام محمد رحمه الله علیه قاشنده اجر مثلن ویرلورنی قدر مرتبه گه ایرشسه ده (والرّبح) وفائده (فی الفاسدة) بوزوق بولغوجی شرکنده (علی قدر المال) مال قدری اوزره در (وتبطل) وشرکت باطل بولور یعنی شرکت عقدی (بالموت) ایکسی دن بری اولمه ک سبیلی (والمجنون) و دیوانه بولو سبیلی (واللاحاق) دخی اولاشو سبیلی دار حربکه اسلام دینندن قایتدوغی حاله «نعوذ بالله تعالی من ذلك» (ولم یزک) لکن زکوة بیرمز (احدهما) ایکی شریک نلک بری (مال الآخر) ایکنچسی نلک مالندین (بلااذنه) آخردن رخصت سز (فان اذن) بس اگر رخصت بیرسه شریکی (کل) هر برینلک مالندین زکوة بیروگه (فادیا) بس اوتسه لار زکوة فی هر ایکسی (ولاء) بری آرتندین بری (ضمن) تولهر یولد اشینه (الثاني) صولک اوتسه گه نی (وان ادیا) واگر اوتسه لهر هر ایکاوسی (معا) بر زمانده (ضمن) تولهر (کل) ایکی شریکنلک هر بری (قسط غیره) یولد اشینلک اولوشنی .

کتاب المضاربة

بو کتاب مضاربه صاتوی بیاننده در (هی) اول مضاربه (عقد شرکة) شریکلکنی باغلاماق لبق در (فی الربح) فائده ده (ببال من رجل) بر کیمسه دین مال بولماق برله (وعمل من آخر) وایکنچی کیمسه دین عمل بولو برله (وهی) اول مضاربه (ابداع) حکمه و دیعت بیرودر (اولا) مضاربه نلک اؤل وقتنده (وتوکیل) و حکمه وکیل قیلودر (عند عمله) مضاربه گه آلوچی نلک عملی وقتنده (وشرکة) و حکمه شریکلک دور (ان ربح) اگر مضاربه گه آلوچی فائده قیلسه (وغصب) و حکمه غصب در (ان خالف) اگر مضاربه گه آلوچی مال ایسه نی نلک شرطینه خلالق قیلسه (وبضاعة) حکمه بضاعتدر (ان شرط) اگر شرط قیلنسه (کل الربح) فائده نلک کلسن (للمالك) مال ایسه سینده (وقرض) و حکمه قرض دور (ان شرط) اگر فائده نلک کلسن شرط قیلنسه (للمضارب) مالنی مضاربه گه آلوچی غه (واجارة فاسدة) و حکمه بوزوق بولغوجی اجاره در (ان فسدت) اگر مضاربه برهر شرط سبیلی بوزولسه (فلا ربح) بس فائده تیمهس بوضورتده (له) مالنی مضاربه گه آلوچی غه (بل) بل کم (اجر عمله) عمل مثلنلک اجری (ربح) مضاربه گه آلوچی فائده قیلسون (اولا) یا که فائده قیل ماسون (ولا یزاد) لکن آرتدور ماس اجر مثلنی (علی ما شرط) عقد وقتنده شرط قیلنیش مقدار غه (خلافا لمحمد ره) امام محمد رحمه الله علیه اوچون بومسئله ده خلاف واردر (ولا یضمن) دخی تولهمز مضاربه گه آلوچی (الهال) هلاک بولنیش مالنی (فیها) مضاربه بوزوق بولغان صورتده (کما) مضاربه گه آلوچی م تولهمه کی کیبی (فی الصحیحة) مضاربه

درست بولغان صورتان (ولاتصح) دخی درست بولماس (الا) مگر درست بولور (بمال)
 آندای مال برلن گنه (صح فیه) درست بولور اول مالده (الشركة) شریک بولماق
 (وبتسليمه) دخی مالنی طابشرقی برلن گنه (الی المضارب) مضارب گه آلوجی غه (وشیوع
 الريح) دخی فائده نلک اورتاق بولوی برلنگنه (بینهما) مال ایہسی برله مضارب گه آلوجی
 آراسنده (وللمضارب) وتیہر مضارب گه آلوجی غه (فی مطلقها) مضاربہ نلک بر قید برله
 قیدلنماشند (ان یبیع) صاتمق (بنقد) حاضر آچہ غه (ونسیئته) دخی ده وعدہ لی آچہ غه
 (الا) مگر تیمہس (باجل لم یعود) سودا گیر آراسنده عرف لنیامش وعدہ گه (و) دخی تیہر
 (ان یشتري) صاتوب آلماق حاضر آچہ غه و وعدہ گه (و) دخی تیہر (یوکل) وکیل قیلحق (بہما)
 صاتو برله و آلو برله حاضر آچہ غه (و) دخی تیہر (یسافر) سفر قیلماق (ویبضع) و مالنی
 بضاعت کہ ہ بیرمک (ولو) و اگرچہ بولسده بضاعت کہ بیرولمش کمسہسی (رب المال) مال
 ایہسی (ولاتفسد) و بوزلماس (ہی) اول مضاربہ (بہ) مالنی مال ایہسینہ بیرو سبیلی (و)
 دخی تیہر (یودع) مالنی ودیعت کہ قویماق (ویرتہن) و رهن آلماق (ویرهن) و رهن گه
 قویماق (ویؤجر) و یالغہ ویرمک (ویستاجر) و یالغہ آلمق (و) دخی درست بولور (یجندال)
 حوالہ نی قبول قیلماق (بالثمن) آچہ برله (علی الایسر) بای اوزرہ (والاعسر) دخی فقیر
 اوزرہ (ولایقرض) دخی مضارب گه آلوجی مالنی قرضہ بیرماس (ولایستدین) دخی قرضہ
 استہمس (الا) مگر قرضہ بیرو قرضہ استہر (باذن المالك) مال ایاسی نلک رخصتی برلنگنه
 (ولا یضارب) و مالنی مضارب گه بیرمہس (ولایغلط) دخی قاتشدرماس مضاربہ مالنی (بمالہ)
 مضارب گه آلوجی اوز مالی برلن (الا) مگر قاتشدرو و مضارب گه بیرو (باذنہ) مال
 ایہسی نلک رخصتی برلنگنه (اوباعمل برأیک) یا کہ اوز رأیک برله عمل قیل دیہکی برلن
 (فلو قیل) بس اگر ایتولسہ (ہذا) اوز رأیک برلن عمل قیل دیگن سوزنی (وقصر) مضارب گه
 مال آلوجی برشیننی صاتوب آلوب یویسہ (اوحمّل) یا کہ صاتوب آلوب براورندین ایکنچی
 اورونغہ یوکلاسہ (بمالہ) اوز مالی برله (تبرع) مضارب گه آلوجی دن بو عمل لر تبرع بولدی
 مال ایہسندین بو عمل لر اوچون ہیچ نرسہ آلا آلماس (بغلاف ما) آندای عمل نلک خلاقی برلن
 (اذا صبغ احمر) قزولغہ بویالغان زماندہ یعنی بو صورتدہ عملی تبرع بولماس بل کم بویاو
 حق برله مال ایہسینہ قایتور (ولایجاوز) و مضارب گه مال آلوجی اوتماس (بلدا) مال
 ایہسی تعیین ایتمش شہردن (وسلعة) دخی متاعدن (ووقتاً) دخی وقتدن (و) دخی اوتہمس
 (شخصاعینہ) مال ایہسی تعیین ایتکھن کشیدن (فسان جاوز) بس اگر اوتسہ مضارب گه
 مال آلوجی (عنه) اول مال ایہسی تعیین ایتکھن شیلدن (ضمن) تولہر و اگر مالی ہلاک

بولسه (وله) ومضاربه گه آلوجی غه بولور (ربحه) اول مالئک فائده سی وضرر بولسه ضرری (ولایزوج) ومضاربه گه مال آلغوجی نکاح لدرماس مضاربه مالئدین (عبدا) قلنی (وامه) دخی کنیزه کنی (ولایشتري) دخی صاتوب آلباس (من) آندای قلنی (يعتق) قل آزاد بولور (على رب المال) مال ایسی نلک ضررینه (فلواشتري) بس اگر صاتوب آلسه (فللمضارب) بس اول قل مضارب نلک اوزینه بولور (ولا) دخی صاتوب آلباس (من) آندای قلنی (يعتق) آزاد بولور اول قل (عليه) اول مضاربه گه مال آلغوجی نلک ضررینه (ان کان ربح) اگر مضارب فائده ایتکان بولسه (ولو فعل) اگر مضارب گه مال آلغوجی اشله سه مذکور عمل لرنی (ضمن) مالنی تولر (وان لم یکن ربح) واگرده فائده ایتیه گان بولسه ده (صح) مضارب نلک اوز ضررینه آزاد بوله تورغان قلنی صاتوب آلو درست بولور (ونفقة مضارب) ومضارب گه مال آلغوجی نلک نفقه سی (عمل) عمل قیلدی اول مضارب (فی مصره) اوز شهرنلک (فی ماله) مضارب نلک اوز مالئده دور (وفی سفره) ومضارب نلک سفرونده (طعامه وشرابه) مضارب نلک یه کی وچه کی (وکسوته) دخی کییومی (واجرة خادمه) وخدمت قیلوجسی نلک یالی (وغسل ثیابه) وکییومن یوماق اجری (ورکوبه) وآطلانونلک اجری (کراء) یال یونندن (وشراء علفه) وآطی نلک ییهچک نرسه سن صاتوب آلو اجری (فی مالها) مضارب مالئده در (بالمعروف) سوده گیر قاتنده معتبر عرف برله (وضمن) لکن مضارب تولر (الفضل) معروف مقدارن آرتق توتقانونی (ومادون السفر) سفر مقدارندن کیم بولغوجی اوروون (یغذو الیه) تاکنده بارور اول اوروغه (ولا یبیت باهله) قایتوب کیچ اوتکده آلباس اهلی برله (کالسفر) حکمه سفر کبی در (فان ربح) بس اگر فائده لنسه مضارب گه مال آلغوجی رأس مالئدین انفاق صوکنلک (اخذ) آلور (المالک) مال ایسه سی فائده دین (مانتق) مضارب نفقه لنسگان مقدارنی رأس مال طولغونچه (ثم) آندین صوکن (قسم) بولنور (الباقی) قالغانونی ایکسی نلک آراسنلک (وان دفع) واگر بیرسه (المضارب) مضارب گه آلغوجی مالنی (مضاربة) مضارب گه (بلاذن) مال ایسه سی نلک رخصتندن باشقه (ضمن) تولر بومضارب گه بیروچی اگر مال هلاک بولسه (عند عمل الثاني) ایکنچی مضارب عمل قیلغان وقتلک (وقیل) دخی ایتولندی (عند ربحه) ایکنچی مضارب فائله ایتکهن وقتلک دیب (وصح) ودرست بولدی مضارب عقی یا که شرط (ان شرط) اگر شرط قیلنس (لعبت المالک) مال ایسه سی نلک قلینه (شیء) برشی فائده دن (لعبه) عمل قیلماق ایچون قل (مع المضارب) مضارب گه مال آلغوجی برله (وتبطل) ومضارب باطل بولور (بموت احدهما) مال ایسه سی برله مضارب دن بری نلک تولوی سببلی (و) دخی باطل بولور (لحاق المالک) مال ایسه سی نلک اولاشوی سببلی حرب

یورطینه (مرتدا) اسلام دینندین قایتغی حاله (نعوذ بالله تعالی من ذلك) (ولا یعزل) و مضارب بلكین معزول بولماس (حتى یعلم) بلیگوچه (بعزله) مال ایاسینک عزل قیلوینی (فلو علم) بس اگر مضارب بلسه مال ایاسینک عزلنی (قله) بس تییه رور و ابولور مضاربکه (بیع عرضها) مضارب به متاعنی صانماق (ثم) صانقانندین صوگ (لایتصرف) مضارب تصرف قیلماس (فی ثمه) صانلمش متاعنک آتجه سنده (ولا) دخی تصرف قیلماس (فی نقد نض) مضارب به مالندین حاصل بولغش نقد ده (من جنس رأس ماله) بولغی حالده اول نقد عقد و قتنداغی مال جنسندین (ویبذل) و مضاربکه واجب بولور آلشدر مق (خلافه) عقد و قتنداغی مال جنسینه مخالف شینی (به) عقد و قتنداغی مال جنسینه (ولو افترقا) و اگر مال اییه سی برله مضارب آیرلشسه لر مضارب به دان (و فی المال) بولغی حالده مضارب به مالنده (دین) بورچ (لزمه) مضاربکه لازم بولور (طلبه) اول بورچنی استمهك (ان كان ربح) اگر مضارب فائده ایتکان بولسه (والا) و اگر فائده ایتکان بولسه (یوکل) مضارب و کیل قیلور (المالك) مال ایاسینه بو بورچنی استمهك برله (و کذا) دخی مضارب بلكین عزل قیلغش کسه کبیر حکمه (سائر البوکلاء) باشقه وکیل لر ده (و البیاع) و کشی مالان اجره برله صانچی دلال (و السمسار) و اجره سزه دلال صانچی برله آلچی آراسنه (یجبران) کوچلانور لر (علیه) آتجه نی استمک اوزره (وما هلك) و مضارب به مالندان هلاک بولغان شی (صرف) حمل قیلغور (الی الربیع الاول) اولگی فائده صاری (وان قال المالك) و اگر ایتسه مال اییه سی مضاربکه آلچی مالده تصرف سوگنده (عینت) بیلگولادیمین سیگنا (نوعا) تصرفه بر نوعنی دیب (صدق) راستلانور سوزنده (المضارب) مالنی مضارب به که آلچی آنط برله (ان جحد) اگر انکار ایتسه بیلگولاوگه (وان ادعی) و اگر دعوی قیلسه (کل) هربری (نوعا) تصرفه بر نوعنی (صدق) راستلانور (المالك) مال اییه سی آنط برله (و کذا) اوشانداق راستلانور مال اییه سی (ان قال) اگر ایتسه (بضاعة) سیگنا بیرگان مالم بضاعت دیب (اوودیعة) یا که و دیعت دیب (وقال ذوالید) و ایتسه مالده تصرف قیلوچی (مضاربة) میکابیر لیش مال مضارب به مالی دیب (او قرض) یا که قرض دیب*

کتاب المزارعة

بو کتاب ایگون ایگوشمهك مسئله لر ی بیاننده در (هی) اول مزارعه (عقد الزرع) ایگون ایکمهك برله عقد در (ببعض الخارج) بیردن چقغوچی شینک بعضی برابرینه (ولانصح) و درست بولماس مزارعه (عند ابی حنیفة ره) امام اعظم رحمة الله علیه قاشنده (وصحت) و درست بولور (عندهما) امام ابویوسف و امام محمد رحمة الله علیهما قاشنده (وبه) درست دیگان سوز برله ن گنه (یفتی) فقوی بیرلور (بشرط صلاحیة الارض) بیر توزک بولوشرطی

م یعنی مضاربکه ابولور مال اییه سن وکیل قبل دیب (منه) ه بعضی لقائنده و امام صنف قاتنده سمار دخی اجره برله عمل قیلوچی دلال کی صانوچی لر خدمتنده اولان کسه در (منه)

برله درست بولور (للزغ) ایگونگه (واهلية العاقدین) وایکی عقدچینگ عقده اهل بولو شرطی برلهن (وذكر المدة) دخی مدتنی یاد ایتو شرطی برله مثلا آلطی آی یا که بریل دیهه کبی (و رب البذر) دخی اورلق ایهسنی یاد ایتو برله ییزایه سندن یا که ایگوچین دیهه کبی (وجنسه) اول اورلق نلک جنسنی یاد ایتو برله بغدای و آریه دیهه کبی (وقسط الآخر) دخی عمل قیلوچینگ الوشنی یاد ایتو برله (والتغلیه) بوش قیلو برله (بین الارض والعامل) یر برله عمل قیلغوچی آراسنی (وشیوع الحب) وحاصل بولمش اورلق نلک اورطاق بولووی برله (فقفسد) بس مزارعه بوزلور (ان شرط) اگر شرط قیلنسه (ما) آنداین شینی (ینافیه) منافی بولور اول شی اورطاق بولوغه (کرفع البذر) اورلقنی کوتارو کبی (اوالحراج) یا که خراجنی کوته رو کبی (ثم) مذکور لرنی کوته رمک صوگنده (قسمة الباقي) قالغان بولمه کبی (وکذا) وشوشی ه صورتده مزارعه بوزلدغی کبی مزارعه بوزلور (شرط التبن) اگر صالامنی شرط قیلنسه (لغير رب البذر) اورلق ایهسیدین باشقه کسه گه (وصح) ومزارعه درست بولورا اگر صالامنی شرط قیلنسه (لآخر) اورلق ایهسینه (اولم يتعرض) یا که صالام حقنده هیچ برسوزایتلمسه یعنی بوصورتده مزارعه درست بولور (ولا تصح) ومزارعه درست بولماس (الا) مگر درست بولور (ان يكون) بولماق برله (الارض) یر (والبذر) دخی اورلق (الاحد) برسینه (والبقر والعمل) وادگوز برله عمل بولماق برله (لآخر) ایکنچسینه (او يكون) یا که بولماق برله (الارض) یر (او العمل) یا که اش (له) برسینه (والباقي) دخی قالغانی یعنی اورلق وادگوز وعمل وقورال (لآخر) ایکنچسینه (واذا صحت) وقایو زمان مزارعه درست بولسه (فالحراج) یردن چقغوچی شی (بینهما) ایکسینگ آراسنده (على الشرط) اوزلرنلک شرطی اوزره (ولاشيء) و هیچ نرسه بولماس آخردن (للعامل) عمل قیلغوچیغه (ان لم يخرج) اگر چقمسه ایگوندن هیچ نرسه (ویجبر) دخی کوچله نور (من ابی) باش تارتوچی کسه (عن المضي) م عقدچه عمل قیلودن (الا) مگر کوچله نمهس (رب البذر) اورلق ایهسی (فان ابی) بس اگر باش تارتسه ومنع لنسه اورلق ایهسی عقدچه عملن (بعد ما کرب) بیرنی ایلندر مهک صوگنده (العامل) اشله وچی (یجب) واجب بولور بیر ایاسینه دیانتا (ان یسترضی) اشلوچینگ رضالغن استمهک (وان فسدت) و اگر مزارعه بوزلسه (فالحراج) بس یردین چقغوچی شی (لرب البذر) اورلق ایهسینه بولور (وللاخر) لکن تیکهر اشله گوچیگه (اجر المثل) عملی تیکده شینگ اجری اگرچه هیچ حاصل بولماسده (ولا یزاد) لکن آرتدر لماس اجر مثلی (على ما شرط) شرط قیلنمش مقدار اوزره (وتبطل) ومزارعه باطل بولور (بموت

ه (وکذا) وشوشی صورتده مزارعه بوزولدوغی کبی مزارعه نی بوزل (شرط البذر) صالامنی شرط قیلو (لغير رب البذر) مفهوم همسانی (منه) م برجندی وعلی القاری مفهومه (وکذا) ان شرط قوتنده دور (منه)

(احدهما) مزارعین نلک بری اولمہک سبیلی (وتفسخ) ومزارعہ بوزلور یعنی بوزماق روا بولور (بدین محوج) محتاج قیلغوچی بروج سبیلی (الی بیعہا) بیرنی صاتوغہ (فان مضت) بس اگر اونسه (المدة) عقد وقتندہ یاد ایدلمش وعدہ (ولم یدرک) لکن یتوشمہ ہم (الزرع) ایگون (فعلى العامل) بس لازم بولور عمل قیلغوچیغہ (اجر مثل نصیبہ) عمل قیلوچینلک اولوشی مثل نلک اجری (من الارض) یردن (حتی یدرک) ایگون یتوشگونچہ (ونفقة الزرع) وایگون نلک نفقہسی یعنی خرجاتی صوغارو وصاقلاو اجری کبی (علیہما) مزارع نلک ایکوسینہ بولور (بالخصص) اولوشلری برابرینہ (کاجر الحصاد) اورویالی کبی (ونحوہ) واورو اوخاشلی شیلرنلک یالی کبی اندرغہ کرتو وباصدرو واتیک (فان شرط) بس اگر اورو اوخاشلی عمل لر یالنی شرط قیلنسہ عقد وقتندہ (على العامل) اشلہوچی اوزرہ (صح) درست بولور (عند ابی یوسف) رہ (امام ابی یوسف رحمۃ اللہ علیہ قاتندہ (وبہ) وبو سوزبرلہ (یفتی) فتوی بیرلا—ور .

کتاب المساقات

بو کتاب مساقات بیانند دور (ہی) اول مساقات (دفع الشجر) یغاجنی بیرمہ کدر (الی من) آنداین کمسنہ گہ (یصلحہ) توزاتور اول کمسہ یغاجنی بوتاقلرین پاکلاماق ویکسمہک ویاغاماق وصاقلاماق کبی شی لار برلہ (بجزء) مشترک بولغوچی جزء برابرینہ (من ثمرہ) شول یغاجنلک یمشندین (وہی) واول مساقات (کالمزارعہ) امام لار آراسندہ اختلافی دہ وشرط دہ وحکمہ مزارعہ کبی دور (الا انہما) مگر اول مساقات حقیقتندہ (تصح) درست بولور (بلا ذکر المدة) بیلگولی مدتنی یاد ایتہینچہ (وتقع) وتوشکوچی بولور مساقات مدت یاد ایدلمہ کدہ (على اول ثمر یخرج) اول چقغوچی یمش نلک مدتنی اوزرہ (وادراک بندر الرطبة) ویونچہ اورلوغی نلک یتوشمکی (کادراک الثمر) یمش نلک یتوشمہ کی کبی دور (وذكر مدة) وآندای مدتنی یاد ایتہک (لا یخرج الثمر) چقماس یمش (فیہا) اول مدتہ دہ (یفسدہا) مساقاتنی بوزار یعنی عقدنی (بغلافی مدتہ) آنداین مدتنی یاد ایتہک نلک خلافتچہ (قد یخرج) گاها چقار یمش اول مدتہ دہ (وقد لا) وگاها چقماس (فان لم یخرج) اگر چقماسہ یمش (فیہا) اول مدتہ (فللعامل) بس تیہر عمل قیلوچیغہ بوصورتہ (اجر المثل) تیکدہش اجری (ولا تصح) ومساقات دورست بولماس (ان ادرك) اگر یتوشمہ (الثمر) یمش (وقت العقد) عقد وقتندہ (کالمزارعہ) ایگون ایگو عقدی دورست بولمادغی کبی (فان مات) بس اگر ٹولسہ (احدهما) مالک برلہ عمل قیلوچی نلک بری (والثمرتی) یمش چیدرور یعنی ایرشہ—امشدور (بقوم) ترور (العامل) عمل قیلغوچی (عایہ) یمش عملی اوزرہ یغاج ایہسی ٹولگان صورتہ (او) یا کہ ترور شول عمل اوزرہ

(وارثه) عمل قىلغۇچى نىڭ وارثى عامل ئولگان صورتىدە (ولاتفسخ) ومساقات بوزولماس (الآ) مگر بوزولور (بعذر) عذر سىبىلى گنە (وكون العامل) وعمل قىلغۇچى نىڭ بولوى (مريضا) آورو (لايقدر) كوچى يتمەگۇچى (على العامل) اشلەمەك اوزره (اوسارقا) يايىسە اوغرى بولوى (يخاف) قورقلور (على سعة) يىغاچى نىڭ بوپاغى اوزره يعنى سبت ويلپازە ياصاب ساتوونىن (او) ياكە قورقلور (ثمرة) يىغاچنىڭ يىمشى اوزره (عذر) عذر دور مونىڭ سىبىلى مساقات نى بوزو درست بولور (ودفع) وبركەسە بىرسە (فضاء) يىغاچسىز كىڭ يالاننى (ليغرس) يىغاچ اولتورتىق اوچون (ويكون) دخى بولمىق اوچون (الأرض) يىر (والشجرة) دخى يىغاچ (بيئوما) ايكى سىڭى آراسىدە اورتاق (لاتصح) مساقات درست بولماس (فللعامل) بس تىيەر عمل قىلغۇچىغە بر صورتدە (قيمة غرسه) اولتورتىش يىغاچنىڭ قىمىتى (واجر عمله) دخى دە عملى نىڭ يالى تىەر .

كتاب احياء الموات

بو كتاب احياء الموات بيانىدە دور (هى) اول موات (ارض بلانفع) فائىدەسىز وايگون اىگوناماش بىردر (لانتقطاع مائها) اول يىرنىڭ صوى كىسلەسكى اوچون (ونحوه) وصوى كىسلوگە اوخشاغان نرسەلەر اوچون مىثلا يىر آچىغە ئەورلو كىبى وقم باصو كىبى (يعرف) بلنىماس (مالكها) اول يىرنىڭ اياسى (بعيدة) اول يىر يراقىددر (عن العامر) شەردن يا قىريەدن (لايسع) ايشتىلماس (صوت) طاوش قىچىرغانىدە (من اقصاه) شەرنىڭ ياقىريەنىڭ طرفىدىن (من احياء) اگر قاىو كەسە ترگزىسە اول مواتنى (ملكه) ترگزىگۇچى ملك لەنور اول موات يىرنى (ان اذن) اگر رخصت بىرسە اول كەسنىگە ترگزودە (الامام) پادشاه (ومن حجر) وقاىو كەسە اگر بىلگۇ قويسە (ارضا) موات بىرگە (ولم يعمرها) لىكن ترگزەمسە اول يىرنى (ثلث حجج) اوچ يىلدە (دفعها) بىرور اول يىرنى (الامام) پادشاه (الى غيره) علامت قوياچى دن باشقە كەسگە (ومن حفر) وقاىو كەسە اگر قازوسە (بئرا) قوياچى (فى موات) ئولوك وخراب يىردە (بالاذن) پادشاهىدىن رخصت بىرلە (فله) بس تىيەر قازوجىغە (هر يهما) اول قىونىڭ تىرەسى (للعطن) قول بىرلە صو آلاطورغان قىو اوچون (والناضع) وتو بىرلە صو آلاطورغان قىو اوچون (اربعون ذراعاً) قرق آرشىن (من كل جانب) ھەر بر طرفىدىن (فى الاصح) درست رەك سوزدە (وللعين) وموات يىردىن چقارلىش چشمە ايچون تىەر (خمس مائة) بىش يوز آرشىن (كذلك) قىولار تىرەسى كىبى ھەر طرفىدىن (و) دخى تىيەر (منع غيره) باشقە كەسنىدىن منع قىلماق (من الحفر) قىو قازودىن (فيه) اول حرىمە (فان حفر) بس اگر قىو قازوسە باشقە كەسە (فى منتهاه) حرىمنىڭ چىگىنىدە (فله) بس تىەر اول باشقە كەسگە (الحريم) قىو تىرەسى (من ثلث جواب) اوچ جانبلىردىن (وللقنات) وموات يىرنىڭ آستىدىن يورى تورغان صو

يوليئه تييه ر (حريم) ايله نگوچی تييه ر (بقدر ما) آندای مقدار برله (بصلح بها) صلاحیت لی بولور
اول مقدار قناتغه (ولاحريم) وحریم تیههس هرگیز (للنهر) صو یوری تورغان کیڭ اورون اوچون.
﴿فصل الشرب﴾ شرب (نصیب الماء) صودن بولغان برمعین ئولوشدور اوزی و حیوانی
اوچون یا که ییری اوچون ویغاچی اوچون (والشفة) دخی شفة (شرب بنی آدم) آدم بالالری نڭ
صو اولوشی دور (والبهايم) دخی حیوان لار نڭ صو ئولوشی در (ولکل) و بولغوچی دور آدم
بالالرنن حیوانلردن هر برینه (حقها) شفه حق (و) دخی تیکار آدم بالالرنن هر بری گه
(حق سقى الدواب) حیوان لار صوغارو حق (ان لم یخف) اگر قورقولماسه (تغریب النهر)
یلغه چیتن خراب قیلودن (فی کل ماء) هر صوده حق بولغوچی دور (لم یحرز) صافلانمادی
اول صو (باناء) صاوت برله (و) دخی بولغوچی دور آدم بالالرنن هر برینه (حق الشرب)
صو ئولوشی حق (ونصب الریح) دخی تیگور رمن تورغزو حق (الا) مگر بوا یکی حق بولماس
(اذا اضر) ضرر بیرگان زمانه صو ئولوشی برله ن تیگور رمن تورغوزودن هر بری (بالعامة)
عام بولغوچی خلايقغه (اوخص) یا که خاصلانسه (النهر) یلغه (بغیره) شرب ایهسی دن
وتگور رمن تورغوزوچی دن باشقه کسه گه (ای) خاصلانونڭ معناسی (دخل) کرسه اول
یلغه نڭ صوی (فی المقاسم) مخصوص جماعت نڭ ملک بولغان صویولنه (وکرى نهر) ویلغه نی
م قازوماق (لم یملک) صوقسمت لرگه کرولماش (من بیت المال) بیت المال دندور (فان لم یکن)
بس اگر بولماسه (فیه) بیت المالد (شیء) هیچ نرسه (فعلى العامة) بس عامه گه بولور
(وکرى نهر ملک) وقسمتکه کرش یلغه نی قازوماق (على اهله) اول یلغه نڭ اهلی اوزره دور
(من اعلاه) یلغه نڭ یوقاروسندن (ومن) وقایو کسه اگر (جاوز) اوتسه قازولاری
(من ارضه) اول کسه نڭ یرسندن (برئى) خلاص بولور اول قازونڭ مشقتندن م (وصح)
و درست بولدی (دعوى الشرب) صو اولوشی دعوی قیلماق (بلا ارض) بیر سزوک (وان
اختصم) اگر نزاع لشسه (قوم) برجماعت (فی شرب بینهم) آرالاروندی اورتاق بولغوچی
صو اولوشنده (قسم) بولنور صو اولوشی (بقدر اراضیهم) اول جماعت نڭ ییرلری نڭ
مقداری برله (ومنع) دخی منع قلنور (الاعلى) یوقاروغی شریکنی (من سکر النهر) یلغه نی
بوماقندن (وان لم یشرَب) واگرچه صو ئولوشی آلاماسه ده یوقاروغی شریک (بدونه) بوماقندن
باشقه (الا) مگر منع قیلنماس (برضاهم) اول جماعت نڭ رضالغی برله (وکل منهم)
وشریک لردن هر بری منع قیلنور (من نصب ریح) تیگور رمن تورغوزودن (ونحوه) وتیگور رمن
اخشاشلی نرسه دن (الا) مگر منع قیلنماس (فی ملک) اوزینه خاص اورونغه تورغوزودن (بحیث)
شولر وش برله (لا یضر) ضرر بیرمهس اول روشقه تورغوزو (بالنهر) یلغه غه (ولا) دخی ضرر بیرمهس

(بالماء) صوغه (و) دخى منع قیلنور اول جماعت دن هر بره ونى (من التغير) يلغه نى اوزگار تودن (مما) آنداین حالتندین (كان) بولدى اول حالت اوزره (قدیما) اولده (والشرب) وصو ئولوشى (يورث) میراث قیلنور (ویوصی) دخى وصیت قیلنور (بالانتفاع) فائده لنمهك برله (به) صو ئولوشى ایله (ولایباع) لیکن صو ئولوشى صاتلباس (بلا ارض) بیرسز (الا) مگر بیرسز صاتوده روا بولور (عند مشایخ بلخ) بلخ مشایخ لاری ققنده (و کذا) وصو اولوشى بیرسز صاتو درست بولهادغى کبى (الاجارة) صو اولوشنى یالغه بیرو دورست بولماس (والهبة) دخى هبه درست بولماس (ومن سقى) وقایو كمسه اگر یرنى صوغارسه (من شرب غیره) باشقه كمسه نلک اولوشندن (یضمن) صوغاروچى صو ئولوشنى تولهر (لا) توله مهس (من) آنداین كمسه (سقى) صوغاردى اوز نوبتنده (ارضه) بیرنى (فنزت) بس سازلاندی (ارض جاره) کورشوسینلک ییری .

کتاب الوقف

بو کتاب وقف نلک حکم لری بیاننده در (هو) اول وقف (حبس العين) برعین نى حبس قیلماقدیر باشقه كمسه نلک تصرفندن (على ملك الواقف) وقف قیلوچى نلک ملکی اوزره (والتصدق) وصدقه قیلماق اوزره (بالمنفعة) اولشین فائده لنمهك برله (کالعارية) عاریت کبى (وعندهما) وامام ابو یوسف ایله امام محمد رحمة الله علیهما قاتنده (هو حبس) وقف برذاتنى حبس قیلماقدیر (على ملك الله تعالى) الله تعالى ملکی اوزره (فلایزول) بس کتمهس (ملك المالك) وقف قیلنمش مال ایه سی نلک ملکی اول ذاتن (عند ابی حنیفة رحمة الله) امام اعظم رحمة الله علیه قاتنده (الا) مگر مالک نلک ملکی کیتهر (ان یحکم) حکم قیلدقده (به) وقف نلک روالغى برله (حاکم) امام والی قیلمش كمسه (والا) مگر دخى ملکی کیتهر (فی مسجد) آندای مسجده (بنی) بنا قیلدی (وافرزه) دخى آیوردی اول مسجدنى ملکندن (بطریقه) مسجد نلک یولی برله (واذن) دخى رخصت قیلدی (للناس) آدمی لرگه (بالصلوة) نماز اوقماق برله (فیه) اول مسجده (وصلی) دخى نماز اوقدی اول مسجده (واحد) بر كمسه (وعند محمد) وامام محمد رحمة الله علیه قاتنده (تسليمه) وقفنى طابشرماق (الى المتولی) متولی گه (وقبضه) دخیه متولی نلک وقفنى توتوی (شرط) ملک نلک کیتوینه شرط دور (وعند ابی یوسف) وامام ابی یوسف رحمة الله علیه قاتنده (یزول) ملک کیتهر (بنفس القول) وقف قیلدم سیکا دیگان سوزى نلک اوزى برله (فصح) بس درست بولدى (عنده) امام ابو یوسف قاتنده (وقف المشاع) مشترک شینى وقف قیلماق (و) دخى درست بولدى (جعل الغلة) وقف نلک حاصل بولغان فائده سن قیلماق (والولاية) دخى وقفى لر نلک

اش لرونده تصرفنى قيلماق (لنفسه) وقف قيلغوجى اوزينه (و) دخى درست بولدى امام
 ابويوسف رحمة الله عليه قاتنده (شرط ان يستبدل) آلوشدرونى شرط قيلمقى (به) بووقف
 برله (ارضا اخرى) ايكنچى بر یرنى (اذاشاء) تله گن وقتده (و) دخى درست بولدى
 (ترك ذكر مصرف مؤبد) دائم بولغوجى صرف ايدوله چك اورنى ياد ايتونى قويماق (فاذا
 انقطع) بس قاير زمان صرف ايدوله چك اورون كيسولسه (صرف) صرف قيلنور اول
 وقفنى (الى الفقراء) فقيرلر صارى (وصح) دخى درست بولدى (عند محمد) امام محمد
 رحمة الله عليه قاتنده (وقف منقول) بر اوروندىن ايكنچى اورونغه كوچروله
 تورغان نرسه نى وقف قيلماق (فيه) بولغوجى اول منقولده (تعامل) وقف قيلو برله عرف
 آدمى لر آراسندك (كالمصحف) قرآن كى (ونحوه) وقرآن غه اوغشاش كتاب ويچقى وبالطه
 كى (وعليه) وامام محمد رحمة الله عليه سوزى اوزره دور (الفتوى) مجتهدلارنىڭ فتواسى
 (ولا يملك الوقف) دخى وقفنى ملك لندرلهس (ولا يملك) دخى ملك لندرهس (لكن يجوز)
 لكن روا بولور (قسمة المشاع) مشترك شينى بولمك (عند ابى يوسف) امام ابى يوسف
 رحمة الله عليه قاشندك (ويبدأ) وباشلانور اولوك واجب لك يونندىن (مين ارتفاع الوقف) وقف
 نك حاصل بولغان شى لروندىن (بعمارت) وقفنى عبارت قيلو برله (ان وقف) اگر وقف
 قيلونغان بولسه (على الفقراء) فقيرلرگه (وان وقف) اگر وقف قيلونغان بولسه (على معين)
 بيلگوله نمش كمسندك (و) دخى وقف قيلونغان بولسه (آخره) اول وقف نك آخرى (للفقراء)
 فقيرلرگه ديب (فهى) بس عبارت (فى ماله) بيلگوله نمش كمسندك مالندهر (فان امتنع)
 بس اگر اول كمسه عمارتىن منع لندس (اوكان) يابسه بولسه اول معين كمسه (فقيرا) يارلى
 (آجره) يالغه بيرور اول وقفنى (الحاكم) قاضى (وعمره) عمارت قيلور اول وقفنى (باجرته)
 اول وقف نك يالى برله (ثم) عمارت قيلغان صوكنك (رده) قايتارور اول وقفنى (الى
 مصرفه) صرف ايدوله چك اورنينه يعنى اولگى معين كمسه سينه (ونقصه) وقف نك واتلمش
 ويقولمش شى لرى (يصرف) صرف قيلنور (الى عمارته) وقف شى نك عمارتىنه يعنى تعميرگه
 محتاج اورون لرينه (اوبىخر) ياكه صاقلنور (لوقت الحاجة) حاجت وقت ايچون (اليها) عمارتكه
 (وان تعذر) واگر متعذر بولسه (صرفه) اول يقولمش شى لرنى صرف قيلماق (اليها)
 عمارت كه صلاحيتى يوقلغى ايچون (بيع) صاقلور اول نقصنى (و صرف) دخى صرف قيلنور
 (ثم) صاقلمش شى نك آچمسنى (اليها) عمارتكه (ولا يقسم) واول يقولمش واتلمش شيلرنى
 بولنمهس (بين مصارفه) صرف قيلنويغه لايى بولمش كمسه لر آراسندك *

كتاب الكراهية

بوكتاب مكر وه شيلرنك انواعى بيانند در (ما) آند اين شى كم (كره) مكر وه بولدى شرعه (حرام
 عند محمد) امام محمد رحمه الله عليه قاتند حرام در (ولم يلفظ) وامام محمد رحمه الله عليه تلفظ قيلمادى
 يعنى ايتمدى (به) حرام ديمه ك برله (لعدم القاطع) حرام لغينه كيسكوچى دليل يوقلغى ايچون (وعندهما)
 وامام اعظم وامام ابويوسف رحمه الله عليه قاتند (الى الحرام اقرب) حكمه حرامغه يقين راق در (الاكل)
 يمه ك (فرض) فرض در (ان دفع) اگر كيتهرسه بگوچى (به) يمه ك سببلى (هلاكه) اوزى نك هلاك
 لغن (وما جور) وثواب بولنمش در (عليه) يمه ك اوزره (ان امكنه) اگر قدرتلى قيلسه ييگوچينى
 (مين صلوته) نياز او قماغينه (قائما) آياق اوزره (و) دخى قدرتلى قياسه (صومه) روزه توتويغه (ومباح)
 يمه ك مباح در (الى الشيع) طويغانچه (ليزيد) آرتد رماق اوچون (قوته) يگوچى كه قوت نى (وحرام)
 ويمه ك حرام در (فوقه) طويغان اوستينه (الا) مگر حرام بولمهس (لقص قوّة صوم الغد) تاك اوزه
 توتوغه قوّة قصدى اوچون (او) يا كه (لئلا يستحي) اويالماسون اوچون (ضيغه) يگوچى نك قوناق
 بوايكى صورتك طويماق اوستينه يسه ده حرام بولماس (وحل) وحلال بولدى كراهت سز ايركه وخاتونغه
 (استعمال المفضض) كموش برله زينته نمش شينى استعمال ايتمه ك (متقيا) صاقلاندوغى حاله
 (موضع الفضه) كموش اورندن (و) دخى حلال بولدى (الاحجار) طاش شيلرنى استعمال ايتمه ك
 (لا) حلال بولماس وحرام بولور (الذهب والفضه) آلتوننى و كموشنى استعمال ايتمه ك (للرجال)
 ايرلرگه (الا) مگر حلال بولور (خاتم) يوزوك استعمال ايتمه ك (ومنطقة) و كم استعمال
 ايتمه ك يعنى ايكي حلقه سنى (وحليّة السيف) وزينته نمش قلچ استعمال ايتمه ك (مفها) كموشدن
 (و) دخى حلال بولور (مسمار ذهب) آلتون قادات استعمال ايتمه ك (فى الخاتم) يوز كه يعنى
 يوزوك قاشنى محكم قيلماق اوچون يوزوك قاشى نك اورتاسنده (ولا يتختم) ويوزكله نمز (بجديد)
 تيمر برله (وصفر) دخى باقرو توج برله (وحجر) دخى طاش برله يعنى بو مذكورلردن يوزوك
 استعمال ايتمه ك ايرلرگه وخاتونلرغه حرام بولور (ولا يلبس رجل) واير كمسه كيهمسه
 (حريرا) يفه كنى (الا) مگر كييه ر (قدر اربعة اصابع) دورت بارماق مقدارغنه (ويتوسده)
 لكن اير كمسه يفه كنى ياصدق قيلور (ويغرشه) دخى توشه ك قيلور (ويلبس) دخى اير
 كمسه كيهر (ما) آند اين كييومنى (سناه) اول كييومنك بوي (ابرشيم) يفه كدر (ولحمته)
 و اول كييومنك آرقاوى (غيره) يفا كدن باشقه دور (و) دخى اير كمسه كييه ر (عكسه) مذكور
 كييومنك عكسنى يعنى بوي باشقه و آرقه سى يفه ك كييومنى (فى حرب فقط) مجرد م صوغشده غنه
 (و كره) مكر وه بولدى (الباس الصبي) صبي غه كيدورمه ك (ذهبا) آلتوننى (او جريرا) ياكه

يفه كنى (وينظر) وقارار (الرجل) اير كمسه حلال لى يونندن (من الرجل) ايردن (والمرأة)
 وخاتون كمسه قارار (من المرأة) خاتوندين (والرجل) دخی ايردين (سوى ما) آندای اعضادن
 باشقهغه (بين السرة) بولدى اول اعضاكنديك آراسى برله (الى الركبة) تزگهجه (و) دخی قارار
 اير كمسه (من محرمه) اوزى نك مېرمندين خاتون طائفهسنه (وامة غيره) وباشقه كيمسه نك
 كنيزه كندن (الى ما) آنداين اعضاغه قارار (وراء الظهر) آرقه دن باشقه (والفخذ) دخی
 بوطن باشقه (و) دخی قارار اير كمسه (مين الاجنبية) آزاد ياد خاتوندين (والسيدة)
 وقاراوچيغه خواجه خاتوندين (الى الوجه) يوزينه (والكفين) وايكى اوچينه (وشرط) ولكن
 شرط قيلندى اير نك خاتونغه وخاتونك ايرگه قاراوى حلال لغه (الامن) امين لك
 (عن الشهوة) نفس نك ميلندن (الا) مگر شرط قيلندى شهوة دين امين لك (عند الضرورة)
 ضرورة وقتده (كالقضاء) قاضى نك حكم قيلووى كى خاتون نك فائده سينه ياكه ضررينه
 (و ارادة النكاح) نكاح لنونى تلمهك كى (والشراء) وصاتوب آلونى تلمهك كى (والمداوات)
 ودارو قيلونى تلمهك كى (وينظر) ودارو قيلوچى قارار (الى موضع المرض) آدرو اورنينه
 (بقدر الضرورة) ضرورة قدرى قارامق برله يعنى باشقه اورنى ارتهك يايسه كوزنى
 يوماق برله (والحصى) ويومورقهسى آلنمش كمسه (ونحوه) وصى كى عورنى كيسلمش
 كمسه مثلاً (كالفجل) قولى اير كى در (و) دخی قارار اير وخاتون كمسه (الى كل اعضاء من)
 آندای كمسه نك بارچه اعضاسينه (يحل بينهما) ايكسى نك اورتاسندى حلال بولور (الوطى)
 جماع (وما) وآندای اعضاكم (حل) حلال بولدى (نظره) اول اعضاگه قارامق (حله) حلال
 بولدى اول اعضانى توتماق (و اذا حدث) وقايو زمان پيدا بولسه (ملكامة) كنيزه كى ملك لنهك
 (ولو بكرا) اگر چنديگه اير كورمه مش بولسه ده (او مشرية) ياكه صاتوب آلنمش بولسه ده
 (ممن) آنداين كمسه دين (لايطاء) جماع قيلماس اول صاتوچى كمسه خاتون وصى كى مثلاً
 (حرم) ملك لنگوچيگه حرام بولور (وطئها) اول كنيزه كنى جماع قياماق (و) دخی حرام بولور
 (دواعيه) جماع نك اوندوچى لرى اوپهك وقوچماق كى (حتى تستبرئ) استبرا قيلغوچه
 يعنى كنيزهك رضى نك پاكلىگن ايسته گه نچه يو كندن (فيمن تحيض) حيض كورگوچى
 كنيزهك (وبشهر) واستبرا قيلغوچه تمام بر آى برله (فى ذات شهر) آى ايهسى كنيزهك
 يعنى كچك و آيسه ده (وبوضع الحمل) ويوك قويماق برله (فى الحمل) يوكلى كنيزهك (ورخص)
 ورخصت قيلندى (حيلة اسقاطه) استبرا توشرونك حيلهسى (ان علم) اگر بلسه صاتوب آلوچى
 (عدم وطى بائعها) كنيزه كنى صاتوچى نك جماعى يوق لغنى (فى هذا الطهر) شوشى ملك لنو
 طهرنك (وهى) وبوحيله م (ان لم تكن) اگر بولماسه (تحته) صائب آلوچى نك تحتندى يعنى

نكاحه (حرة) آزاد خاتون (ان يتركها) صاتوب آلوجى اول كنيزه كنى نكاحلانماق در (ثم) نكاحلانماق
 صونكند (يشترىها) نكاح لنگوچى شول كنيزه كنى صاتوب آلماق در (وان كانت) واگر صاتوب آلغوجى نك
 نكاحه آزاد خاتون بولسه (ان يتركها) اول كنيزه كنى نكاح لندرماق در (الآخر) ايكنچى كمسه كه (ثم)
 آندين صوك (يشترى) صاتوب آلماق در (ويقبض) دخى توتماق در (ثم) آندين صوك (يطلق)
 نكاح لانگوچى آخر طلاق قيلماق در (ومن فعل) وقايو كمسه اكر قيلسه (بشهوة) نفس نك ميلى برله
 (احدى دواعى الوطى) جماع نك اوند وچيلرنين بره ونى (بامتيه) ايكي كنيزه كيته (لا تجمعان)
 جيولماسلغى حالده اول ايكي كنيزهك (نكاحا) ه نكاح يونندان (حرم عليه) حرام بولور اول كمسه كه
 (وطئهما) ايكي كنيزه كنى جماع قيلماق (بداويعه) جماع غه اوند وچى لرى برلن يعنى اوپمهك
 وقوچماق كى شيلرى دخى حرام بولور (حتى يحرم) حرام قيلغانچه (احديهما) اول ايكي كنيزهك نك
 برونى ملكندن م چارماق برله (وكره) ومكروه بولدى (تقبيل الرجل) ايرنى اير كمسه
 اوپمهك (وعناقه) دخى ايرنى قوچاقلاماق (فى ازار واحد) برازارده يعنى كندك برله تزاراسن
 اورونگوچى برگنه قات كييومه (وكره) ومكروه وباطل بولدى (بيع العنزة) آدمى
 تيزه كن صاتماق (خالصة) اوزنگنه (وصح) وصاتماق درست بولدى (مخلوطة) قاتوشلمش
 بولدقده (و) دخى درست بولدى (الانتفاع) فائده لقمهك (بها) قاتوشلمش تيزهك برله
 (و) دخى درست بولدى (بيع السرقين) حيوان تيزه كن صاتماق (و) دخى درست بولدى
 (خصاء البهايم) حيوانلرنك يومورقه سن چارماق يعنى بچمهك (لا) درست بولدى (الآدمى)
 آدمى يومورقه سن چارماق (وانزاع الحمير) ايشه كلرنى شيكرتمهك (على الخيل) بييه اوزره
 (و) دخى درست بولدى (سفر الامة) كنيزهك نك سفر قيلماق (وام الولد) امولد نك سفر
 قيلماق (بلا حرم) محرم سز (و) دخى درست بولدى (بيع العصير) يوزوم صغند يغن صاتماق
 (من متخذ خمرا) اول صغوندقنى خمر ياصاوچى غه (وكره) ومرام بولدى (استخدام الحصى)
 يومورقه سى چقارلمش كمسه دين خدمت ايستمهك يعنى خدمت ايتمرمهك (و) دخى مكروه بولدى
 (اقراض بقال) م صوغان وصارمباق كى شى لرنى صاتوچيغه قرضه بيرمهك (شيئا) برنرسه نى بقداى
 وآچه كى شيلردن (ياخذ) آلور اول قرض بيروچى (منه) اول بقالدن (ماشام) تلاگن نرسه سنى
 (و) دخى مكروه بولدى (اللعب) اوينامق (بالنرد) قارطه برله (والشطرنج) دخى چترش
 برله (و) دخى مكروه بولدى (الغناء) كوى (و) دخى مكروه بولدى (كل لهو) هربر اويون
 (و) دخى مكروه بولدى (جعل الغل) تيمردن باغ قيلماق (فى عنق عبده) قلى نك مويينغه
 (بخلاف التقيد) بوغان نك خلاى برله بوغاولاماق مكروه بولماس (و) دخى مكروه بولدى (احتكار)

ه يعنى جيولو روا بولمازلغى حالده اول ايكي كنيزهك بر كمسه نك نكاحينه (منه) م يعنى آزاد ايتك وصاتق وهبه قيلق
 كى (منه) م يعنى سبزوات ساتا تورغان كييتيگه (منه)

قوت البشر) آدمی آرزوقن حبس قيلماق (والبهايم) دخی حيوان لار آرزوقن حبس قيلماق (في بلد) آنداین شهرده (يضر) ضرر قيلور اول حبس (باهله) اول شهرنلک اهلينه (لا) حبس مکروه بولماس (غلة ارضه) اول ييرنلک فائده سنی (و) دخی حبس مکروه بولماس (مجلوبة) تارتولمیش فائده نی یعنی اوزی نلک کيلتورگن غله سنی (من بلد آخر) باشقه شهردن (و) دخی مکروه بولدی (تسعير الحاكم) امام نلک يا قاضي نلک آشلو قغه و غيری نرسه لرگه معين بهاقويوی (الا) مگر مکروه بولماس (اذا تعدى) اوتکهن وقتده (الارباب) آدمی و حيوان رزق نلک ايه لری (عن القيمة) عادة بولنمش بهادن (فاحشا) بوزوق اوتمه كبرله مثلا اون دره مگه آلفغان شینی يکرمی دره مگه صاتماق کبی (وقبل) وقتده قيلنور (قول فرد) برکمه نلک خبری (كيف ما كان) نينداي کمهسه بولسه ده ه (في المعاملات) معامله لرده (فان قال کافر) بس اگر ايتسه برکافر (شریت) صاتوب آلدوم مين (اللحم) بوايتنی (من مسلم) مسلماندن (او کتابي) يا ايسه کتابي کافردن ديب (حل) حلال بولور (اکله) اول ايتنی ييمهك (و) اگر ايتسه صاتوب آلدوم مين بوايتنی (من مجوسى) مجوسى دن ديب (حرم) اول ايتنی ييمهك حرام بولور (و شرط) و شرط قيلندى برکمهسه نلک خبری قبول قيانوده (العدل) خبر بيروجی عدل بولماق (في الديانات) دياناتده یعنی دين امرلرنده (کالجبر) خبر بيرو کبی (عن نجاسة الماء) سونلک نجس لکندن (وفي الفاسق) وفاسق کمهسه نلک خبر ونده (والمستور) و حالى بلومسز کمهسه نلک خبر ونده (تحري) خبر بيرولمیش کمهسه فکر قيلور یعنی اويلا ب قارار اگر ظن غالبی فاسق نلک و مستور نلک خبرين راست ديسه تيمم قيلور صونى توگهر و اگر بالغان ديسه صونى پاک صايوب طهارة آلور.

كتاب الاشربة

بو کتاب اچوله تورغان شيلر بيانلاند (حرم الخمر) حرام بولدى خمر (وهي) اول خمر (النبي) چى دور (من ماء عنب) باش يوزم صونندن (اذا غلى) م کوتر و لگن زمانده (واشقت) وقوتله نگن زمانده ايسر تکوداي (وقد ف) دخی آتغان زمانده (بالزبد) کوبکنى (وان قلت) اگر چه آرز بولسه ده یعنی خمر حرام بولدى آرز بولدى و غى حالده (کالطلاء) آرز بولدى و غى حالده طلاء حرام بولدى و غى کبی (وهو) اول طلاء (ماء عنب) باش يوزوم صودی دور (طبیح) قاينا طلدى اول صونى (فذهب) بس کيتدی (اقل) آزارا غى (من ثلثيه) اول سونلک اوج اولوشى نلک ايکی اولوشنن (وغلظا) و آغر بولدى خمر برله طلاء (نجاسة) نجس لک يونسندن (ونقيع التمر) دخی خرمانلک نقيعى کبی حرام بولدى (اي السكر) یعنی

م ينى خبر بيروجی کرهك آزاد بولسون کرهك فل بولسون کرهك اير بولسون کرهك خاتون بولسون کرهك مسلمان بولسون کرهك کافر بولسون (منه) م ينى قاينا خان زمانده (منه)

یاش خرماتک صغندی کبی (ونقیع الزبیب) وقوری یوزوم ناک صغندی کبی حرام بولدی (نیئین) هر ایکسی چی بولدی حالده (اذاعلت) کوتهر ولگهن وقاینغان وقتده (واشتنت) دخی قوتله نگهن زمانده طلادن وایکی تورلی صغندیدن هر بری (وحرمة الخمر) لکن خمر ناک حرام لغی (اقوی) قوتلی ره کدور (فیکفر) بس کفر گه نسبت ایدلور (مستحلها فقط) خمر نی حلال صایوچی غنه (وحل) وحلال بولدی (المثلث) قایناماق برله اوج اولوشیدن بری قالمش صغندی (العنبی) یاش یوزوم گه نسبت ایدولگوچی (مشتدا) قاینالشمش بولدی غی حالده (و) دخی حلال بولدی (تبین التمر) قوری خرما صغندی (والزبیب) وقوری یوزوم صغندی (مطبوخا) هر بری قاینامش بولدی حالده (ادنی طبخة) کم قایناماق برله (وان اشتد) مذکور صغندی اگر چه قوتله نسهده (اذا شرب) اچکهن زمانده (مالم یسکر) ایسرتیه سلیک مقدار (بلانیة لهو) اوین نیتندن باشقه (وطرب) وجیکلایو نیتندن باشقه (و) دخی حلال بولدی (الخلیطان) ایکی صغندی قاتوشلغان اچکی قوری یوزوم صوی ایله قوری خرما صوی کبی یا که چی خرما صوی کبی (و) دخی حلال بولدی (تبین العسل) بال صغندی (والتین) دخی اینجیر صغندی (والبر) وبغدا صغندی (والشعیر) و آربه صغندی (والذرة) وطار صغندی (وان لم یطبخ) اگر چه قاینالماسهده (بلانیة لهو) اویننی نیت سز اچک کک (وطرب) وجیکلایو نیت سز اچک کک (و) دخی حلال بولدی (خل الخمر) خمر سرکه سی (ولو بعلاج) اگر چه عمل برله بولسهده توز وصو صالماق کبی (و) دخی حلال بولدی (الانتباد) صغندی صالماق (فی الدباء) کک و صاوتقه (والخنتم) دخی تاشدن بولش یه شل صاوتقه (والمرقت) دخی زفت ایله بویالمش صاوتقه (وحرم) لکن حرام بولدی (شرب دردی الخمر) خمر ناک چوپراسنی اچمه ک (والامتنشاط به) دخی چوپره برله فائده لئهده ک ساج وصال کور که لمک کبی (ولایحد) لکن حد اولماس (شاربه) چوپره اچکوننی (بلا سکر) ایسرمایچه .

کتاب الذبایح

بوکتاب بوغازلانو آنک شانی بولغوچی حیوانلرنک حکملری بیاننده در (حرم) حرام بولدی (ذبیحة) بوغازلانو آنک شأنده بولمش حیوان (لم تذک) بوغازلانمادی (وذکوة الضرورة) اضطراری بوغازلاماق (جرح) جراحت در (این کان) قایو اورنده بولسهده (من البدن) تنن (والاختیار) دخی اختیاری بوغازلاماق (ذبیح) طاملر نی کیسمه کدر (بین الحلق واللثة) ککوره برله بوغاز آراسنده بولدی حالده (وعروقه) وبوغازلاماقده موین طاملر نی (الحلقوم) بوغازدر یعنی طن یوری تورغان طامدر (والمری) ییمه ک اچمه ک یوری تورغان طامدر (والودجان) وموین ناک ایکی طرفنده قان یوری تورغان ایکی طامدر (وحل) وبوغازلامق حلال بولدی

ه بس منع ان سن طلا برله ایکی تورلی قیغی حلال صایوچینی کفر گه نسبت ایدلور دیمه کدن (منه) م دباه وخنتم ومزفت جاهلیت زمانده خمر صالونه تورغان اوج صاوتدر استعمالی حرام بولمشدر لکن دین اسلام قوته تاپاق صوگنده حلال شیلر نی صالوب استعماله رخصت قیلنمشدر (منه)

(بقطع ای ثلاث) قایو اوج طامرنی کیسه ک ایله اولسه ده (منها) دورت طامردن (فلم یجز) بس روا بولمادی بوغازلاماق (فوق العقدة) تویندن یوقاری اورنده (وقیل) لکن ایقولدی (یجوز) یوقاری اورنده ده بوغازلاماق روا بولور دیب (و) دخی بوغازلاماق حلال بولدی (بکلاما) هر آندای شی برله (فیه) بولغوجیدر اول شیده (حدة) اونگونلک (الا) مگر ذبیح حلال بولمادی (سنا) تش برله (وظفرا) دخی ترناق برله (قائمین) هر ایکوسی اورنده بولغوجی حاله (وکره) وکره بولدی (النزع) موین کیمنده گی آق جیلوگه ایرشکانچه بوغازلاماق (و) دخی مکره بولدی (السلخ) طوناماق بوغازلانمش حیوان نلک تیرسون (قبل ان یبرد) تبرهنکی توقتاودن اول (و) دخی مکره بولدی (کل تعذیب) هر عذاب ایتمه ک بوغازلاماق بیرنه تارتو کبی وییلکه سندین بوغازلاماق کبی (بلا فائده) فائده سز (و شرط) و شرط قیلندی ذبیحه نلک حلال بولوینه (کون الذابح مسلما) بوغازلاغوجی نلک مسلمان بولوی (او کتابیا) یا ایسه کتابی بولوی (ولو حریبا) اگرچه اول کتابی حری بولسه ده (او امرأة) یا که اول کتابی خاتون بولسه ده (او محنونا) یا که دیوانه بولسه ده (او صبیبا) یا که صبی بولسه ده (یعقل) بلورمذکور نلک هر بری اسم الله نی (ویضبط) و کوچی یتدیر طامرلرنی کیسوه (او) یا که بولسه ده بوغازلاغوجی (اقلق) سنت لنهامش (او) یا که بولسه ده (اخرس) تل سز (لامن) ه آندای کسه بولمادی حاله اول بوغازلاغوجی (لا کتاب له) کتاب بولمادش اول کسه گه (او مرتدا) یا که بولمادی حاله اسلام دینندن قایتمش کسه (او تارك التسمية) یا که بولمادی حاله بسم الله نی قویغوجی (عهدا) یوری (وان نسی) و اگر بوغازلاغوجی بسم الله نی اونوتسه (صح) درست بولور (و حرم) و بوغازلاماق حرام بولدی (ان عطف) اگر قوشسه و او برله (علی اسم الله) الله تعالی نلک اسمینه (غیره) الله تعالی نلک اسمینه باشقه اسمنی (نحو بسم الله واسم فلان) مثالی بسم الله واسم فلان دیمه ک کبی (و کره) و بوغازلاماق مکره بولدی (ان وصل) اگر بوغازلاغوجی اولاشدورسه م قسیمیه گه دعانی یا که باشقه شینی (ولم یعطف) لکن و او برله اولاشورمادی حاله (نحو) مثالی (بسم الله اللهم تقبل م من فلان) دیمه ک کبی (وحل) و بوغازلاماق حلال بولدی (ان فصل) اگر آبورسه (بسم الله) غه باشقه شینی (صورة ومعنی) صورة یونننن و معنی یونننن (کالدعاء) دعا قیلماق کبی (قبل الاضجاع) یا تقورودن اول (والتسمية) دخی بسم الله دیمه ک ککن اول (و نذب) و سنت بولدی (نحر الابل) تویه نلک موین طامرین کیسه ک کوکره ک قاتننن (و کره) و مکره بولدی (ذبحها) تویه نی بوغازلاماق موین نلک یا ئاق یا قنننن (وفي البقر) و سنت بولدی صغر بوغازلاماق ده (والغنم) دخی قوی بوغازلاماق ده (عکسه) تویه بوغازلاماق نلک عکسی یعنی سنت بولدی صغرنی و قوینی موینننن بوغازلاماق و مکره بولدی کوکره ک قاتننن بوغازلاماق (و کفی)

م مثلاً بسم الله یا الله قبول قیل فلاننن دیمه ک کبی (منه) م ه بوغازلاغوجی نلک آندای کسه بولماس سزلفی شرط قیلندی (لا کتاب له) کتاب الهی بولماس اول کسه گه ونی و بجوسی کبی (منه) م یعنی نوشه (منه)

ويتكوى بولدى ذبيحه (الجرح) جراحتلهك (في نعم) مونس بولغوى هر حيوانده (توحش) وحشى گه اورلدى (اوسقط) ياكه توشدى (في بئر) قويغه (ولم يمكن) ممكن بولمادغى حالده (ذبيحه) اول حيواننى بوغازلاماق (لا) جراحتلهك يتكوى بولمادى (في صيد) كييو كنى ذبيحه (استانس) مونسكه اورلدى اول كييوك (ولا يعل) وحلال بولماس (جنين ميت) اولگوى حيوان بالاسى (وجد) تابلدى (في بطن امه) آناسى قارننده (ولا) دى حلال بولماس (دوناب) آضاو ايهسى حيوان (او غلب) ياكه ترناق ايهسى حيوان (من سبع) يرتقوى حيواندن (او طير) ياكه قوشدن (ولا) دى حلال بولماس (الحشرات) كچك بولغوى ير حيوان لرى سچقان ويلان كرپى و باقه وشوسه وچين وبت كى (و) دى حلال بولماس (الحمر الاهلية) اهلى بولغوى ايشه كلر (والبغل) دى قاچر (والخيل) دى آط حلال بولماس (عند ابى حنيفة ره) امام اعظم رحمه الله عليه قائنده (والضبع) دى ياللى بورى (واليربوع) ويومران (والابقع الذئ) و آنداي آلاقارغه حلال بولماس (ياكل) بيهر (الجيف) اوله كسهنى (ولا) دى حلال بولماس (حيوان مائى) صوغه نسبت ايدولمش حيوان (سوى سمك) بالقن باشقه (لم يطف) آفت سز ثولوب صواوستينه قالغاغوى (وحل) وحلال بولدى (الجراد) چيكورتكه (و) دى حلال بولدى (انواع السمك) بالق نك هر بر نوعى (بلاذ كوة) بوغازلاميونجه (و) دى حال بولدى (غراب الزرع) ايگون قارغسى (والعقوى) و صايصقان (والارنب) دى قوبان حلال بولدى (معها) بوغازلاماق برله *

كتاب الاضحية

بوكتاب قربان نك حكملرى بياننده در (هى) اول اضحية (شاة) بر قوى در (من فرد) بر كمسه دن (وبقرة) وبر صغردر (او بعير) ياكه بر تويه در (منه) بر كمسه دن (الى سبعة) يتى كمسه گه چه يعنى صغر برله تويهنى قربان چالماق بر كمسه دن يتى كمسه گه چه روا بولور (ان لم يكن) اگر بولمسه (لفرد) بر سينه (اقل) آزاراق (من سبع) يتى الوش نك برندن (ويقسم) وبولنور (اللحم) قربان يتى (وزنا) اولمهك يونندن ميزان برله (لا) بولنماس (جزافا) كوزملاي گمان برله (الا) مگر كوزملايده بولنور (اداضم) قوشلغان وقتده (معا) ايت برله (من اكارعه) توياق لرندن (او جلده) ياكه تيرى سندن (وصح) ودرست بولدى اضحية ده (اشتراك سنة) آلتى كمسه نك شريك بولووى (في بقرة مشترية) صاتوب آلنمش صغرده (لاضحية) قربان اوچون (وذا) لكن شريك بولماق (قبل الشراء) صاتوب آلودن اول (احب) كور كه مره كدر (ويضى) وقربان قيلور (الاب) آنا (او الوصى) ياكه وصى بولمش كمسه (من مال طفل غنى) باي بولغوى كچك بالانك مالندن (فياكل) بس بيهر

قربانندن (الطفل) كچك بالا (وما بقى) ويگه نندن قالغانى (يبدل) آلوشدورلور (بما) آنداي شيگه
 (يفتتح) فائده لنور صبي (بعينه) آلدشدرولش شينك عيني برله كييوم وچيتوك وكوش كبي (واول وقتها)
 قربان نك اول وقتى (بعد صلوة العبد) عبد نمازى صوكنادر (ان ذبح) اگر بوغازلانس (فى مصر)
 شهرده (وبعطلوع الفجر) وطاك توماتاق صوكنادر (يوم النحر) ذوالحجه نك اونچى كوند (ان ذبح)
 اگر بوغازلانس (فى غيره) شهردن باشقه اورنده (بواخره) قربان نك آخر وقتى (قبيل غروب اليوم
 الثالث) اوچونچى كوندن قوياش باتونك آلدى غنه در (واعتبر) واعتبار قيلندى (الآخر) اضحيه نك
 آخر (م) وقتى (للفقر) فقير لك اوچون (وضده) فقير لك نك ضدى بايلىق اوچون (والولادة) دى توغماق
 اوچون (والموت) وئوله ك اوچون (وكره) ومكروه بولدى (الذبح) قربان بوغازلاماق (فى الليل)
 كيچنده (ويقضى) وقضا قيلور اگر نحر كونلارى اوتسه (النادر) ندر ايتكوجى (و) دى
 قضا قيلور (فقير) فقير كمسه (شرى) صاتوب آلدى (للاضحية) قربان اوچون (بتصدقها) صدقه
 قيلماق برله ندر ايتولش ياكه صاتوب آلونمش اضحيه نى (فى حية) ترك بولغى حالده (والغنى)
 وندر ايتوجى باى كمسه قضا قيلور (بتصدق قيمتها) اضحيه نك قيمتى صدقه قيلماق برله
 (شرى) قربانلغنى صاتوب آلغان بولسون (اولاً) كره صاتوب آلغان بولسون (وصح) درست
 بولدى قربان اوچون (المذبح) آلتى آين اوزغانى (من الضأن) قويدى (والثنى) دى
 ثنى درست بولدى (فصاعداً) وئىگه آشقانى حالده (من غيره) قويدن باشقه حيوانندن (وهو)
 واول ثنى (ابن مول) بربل م بالاسى در (من الضأن) قويدن (والمعز) وكجه دن (وهولين)
 وايكى ييل بالاسى در (من البقر) صغردن (وخمس) وبش ييل بالاسى در (من الابل) تويه دن
 (وينذبح) بوغازلنور قربانغه (الثولاء) ديوانه نى (والجماء) وموكوز سزنى (والحصى) وپچكه ننى
 (لا) بوغازلنماس (عجفاء) سويه كنده جيلكسز آرقنى (وعرجاء) وآنسداى آقساقتى
 (لاثمشى) يورمه س (الى المنسك) بوغازلاى تورغان اورنغه (و) دى بوغازلنماس (ما) آنداي
 حيواننى (ذهب) كيتدى (اكثر) كوبره گى (من ثلث اذنها) قولاغى نك اوچدن بريدن
 (اودنبا) ياكه قويرغى نك اوچدن بريدن (اوغنيها) يايسه كوزى نك اوچدن بريدن
 (او اليتها) ياكه اوچاسى نك اوچدن بريدن يعنى بواعضالرنك اوچدن بريدن كوبره گى
 كيتكهن بولسه اول حيوان قربانغه بوغازلنماس (وان مات) واگر اولسه (احدىسبعة) يتى
 شريك دن بىرى (وقال ورثته) وايتسه ميت نك وارثلرنى (اذبحوها) بوغازلاثر اضحيه نى
 (عنه) ميتلن (وعنكم) و اوزگزدن ديب (صح) درست بولور قربان ميتلن وشريكلرنندن
 (كبقرة) صغر كبي بوغازلادى اول صغرنى اوچ كمسه (عن اضحية) قربانندن (ومقعة) ومچلن
 م ينى بركسه نحر كونلرى نك اولنده باى بولوب آخر كونلرنده قيرگه ثورله اول كمسه گه قربان واجب بولماس واگر اول
 كونلرنده قير بولوب آخر كونلرنده بايوسه اول كمسه گه قربان واجب بولوروقلو كسغه نحر كونلرى نك آخرنده اولسه آكاردن
 قربان ساقط بولوروقلو كسغه آخر كونلرنده توغوب بايه اورله آكار واجب بولور (منه) م ينى برباشدر (منه)

بولغان متعه دن (وقران) وحج دن بولغان قران (وان كان) واگر بولسه (احدهم) شریک لردن
 برهوسی (کافرا) دینسز (او مرید اللحم) یا که ایت تله گوچی بولسه (لا) قربان درست
 بولماس (ویاکل) و آشار ندر سبیلی اوزینه واجب ایتمه مش بای کمسه (منها) قربانیدن (ویؤکل)
 دخی آشار تور باشقه کمسه گه (ویهب) دخی هبه قیلور (من يشاء) تلا گهن کمسه گه (وندب) و مستحب
 بولدی (التصدق) صدقه قیلماق (بثلاثها) قربان نك اوچدن برون (وترکه) و مستحب
 بولدی تصدقنی قویماق (لئی عیال) نفقه سی واجب جماعت ایه سینه (توسعة) کیلک
 قیلماق اوچون (علیهم) عیال لرینه (و) دخی مستحب بولدی (الذبح) قرباننی بوغازلاماق
 (بیده) اوز قوی برله (ان احسن) اگر بوغازلاونی کور که م قیلسه (والا) واگر کور که م
 قیلماسه (امر) بیورور (غیره) باشقه کمسه گه (به) بوغازلاماق برله (وکره) و مکروه بولدی
 (ذبح کتابی) قرباننی کتابی کمسه بوغازلاماق (ویتصدق) و قربان بوغزلاغوچی صدقه قیلور
 (بجلدها) قربانلق نك تیرسنی (او یعمله) یا که تیرونی عمل قیلور (آله) قورال ایتوب
 یعنی مس وچیتوک وایله ک وچرمه قیلماق کبی (او یبدله) یا که تیرونی آلو شدرور (بما)
 آندای نرسه گه (ینتفع) فائده آلنور (به) اول نرسه برله (باقیه) ذاتی دائم بولدی حاله
 (فان بیع) بس اگر تیرونی صاتلسه (بغير ذلك) ذاتی برله فائده آلنه تورغان
 نرسه دن باشقه غه آچه کبی و آشی تورغان نرسه کبی (یتصدق) صدقه قیلنور
 (یثمنه) صاتلمش تیری نك آچه سنی (ولو غلط) واگر یا کلوشسه (اثنان) ایکی کمسه
 (وذبح) و بوغازلسه (کل) هر بری (شاة صاحبه) یولداشی نك قوینی (صح) قربان درست
 بولور هر برونیدن (بلا غرم) تولاوز (و صح) دخی درست بولدی (التضحية) قربان قیلماق
 (بشاة الغصب) کوچک برله آلنمش قوینی (لا) قربان قیلماق درست بولدی (الودیعة)
 امانت قوینی (وضمنهما) وتولور بوغزلاغوچی کوچک برله آلنمش قوینی و امانت قوینی *

کتاب الصید

بو کتاب آو آولامق بیانده در (یحل) حلال بولور (صید کل ذی ناب) هر بر آضاو
 نش ایه سی نك آولامشی (و غلب) وترناق ایه سی نك آولامشی (بشرط علمهما) هر ایکسی
 نك م کیك توتونی بلمه ک شرطی برله (و جرحهما) و هر ایکسی نك جراحت قیلماق شرطی برله
 (و ارسال مسلم) دخی مسلمان کمسه یبه رمک شرطی برله (او کتابی) یا ایسه کتابی یبه رمه ک
 شرطی برله (مسمی) بسم الله ایتدو کی حاله (علی ممتنع) منع لنگوچی شیگه آیاق برله یا که
 قنط برله (متوحش) قاقچوچی شیگه (یؤکل) ایتی ییلگوچی (وان لا یشارک) دخی شریک

بولماسلىق شرطى بىرلە (المعلم) ئورەتەلمەش جانۋارنىڭ جىراحت لەمكىندە (ما) آندای جانۋار ياكە يىبەرۈچى (لايحل) حلال بولماس (صيدە) اول جانۋارنىڭ يىبەرۈچىنىڭ آولامشى (وان لا يطول) ۋاوزن بولماسلىق شرطى بىرلە (وقفته) ئورەتەلمەش جانۋارنىڭ توقتامى (بعد الارسال) يىبەرمەك سوڭىندە (ويعلم) ۋىبانور (المعلم) ئورەتەلمەش بولماق (بترك اكل الكلب) انىڭ آشاۋنى قويماق بىرلە (ثلث مرات) اۈچ مرتبەلەر (ورجوع البازى) ۋىقارچەنىڭ قايتماق بىرلە (بدعائه) قارچەنىڭ ايسى انىمەك بىرلە (فان اكل) بس اكر آشاسە آولاغان حالدە (بعدتركه) آشاۋنى قويماق سوڭىندە (ثلثا) اۈچ مرتبە (تبين) ظاهر بولدى (جهله) اول جانۋارنىڭ اورەنەگىلىكى (فلايؤكل) بس آشالماس (ما) آندای شىنى (قدصاد) تحقيق آولادى آشاۋدىن آۋل (وبقى) ۋىتحقيق قالدى آشاۋدىن اول آولانمەش شى (فىملكه) جانۋار ايسىنىڭ قولىندە (ولا) دىنى آشالماس (ما) آندای شىنى (يصيده) آولار اول كىشى شىنى آشاۋچى جانۋار آشاماق سوڭىندە (حتى يتعلم) اورەنگەنچە (وشرط الحل) ۋىحلال بولۇنىڭ شرطى (بالرمى) آتماق بىرلە (التسمية) بسم الله ايتىمەككە در آتقان ۋىقتە (والجرح) دىنى جىراحت لەمكىدەر (وان لايقعد) دىنى اولتورماسلىقىدەر آتماق سوڭىندە (عن طلبه) آتولمەش شىنى استەمكىن (ان غاب) اكر آتولمەش شى غىب بولسە آتۈچى كوزىدىن (منحاملًا) بىۋىكلادىكى حالدە (سهمه) آتۈچىنىڭ اوغنى (فان ادركه) بس اكر يتوشسە آتولمەش شىگە (المرسل) يىبەرۈچى (او الرامى) ياكە آتۈچى (حيا) آولانمەش شى ترك بولغان حالدە (ذكاه) بوغازلار اول صيدنى (فان تركها) بس اكر قويسە بوغازلامىنى (عمدا) يورى (حرم) آولانمەش شى حرام بولۇر (كما) آندى صيدنىڭ حرام بولدىكى كى (اذا قتله) اول صيدنى اولتورگان ۋىقتە (معراض) جونسزاۋق (بعرضه) ياصىلىق بىرلە يعنى جىراحت لەمىۈنچە قاقماق بىرلەنگەن (او) ياكە اولتورگەن ۋىقتە (ببنقة) توگەرەك تاش بىرلە (ثقيلة) آور بولغۇچى (ذات حدة) اۋىكونىڭ م ايسى (اورمى) ياكە آتسە كىيۈكنى ياكە قوشنى (فوقع) بس توشسە (فىماء) صوغە (اوعلى سطح) ياكە بىرشىنىڭ توبەسىنە (ثم) آندىن صوڭ توشسە (على الارض) يىر اوزرە بىۋىيد دىنى حلال بولماس مەردىيە بولۇۋى اۈچۈن (ويعتبر) ۋىاعتبار قىلىنۇر حلالقىدە ۋىحراملىقىدە (الزجر) قىزدىماق (فيما) آندى اۋىاۋ تاش ۋىياكە ترناقى ايسەندە (لم يرسل) يىبەرلەدى يعنى كىيىكنىڭ آرتىدىن اۋىىگە چاپقۇچىنى مىثلا (ولو اجتمعوا) ۋاگر يىبەرمەك بىرلە قىزدىماق جىۋىلسە (من مسلم) مىسلماندىن (او مجوسى) ياكە مجوسىدىن (يعتبر) ۋىاعتبار قىلىنۇر (الارسال) يىبەرمەك يعنى مىسلمان يىبەرسە ۋىمجوسى قىزدىسە صيد حلال بولۇر ۋاگر مجوسى يىبەرسە مىسلمان قىزدىسە حرام بولۇر (وان اخذ)

واگر آلسه ببه رلمش جانوار (غيرما) آندای کييوککه باشقه فی (ارسل) ببه رلدى (اليه) اول کييك صارى (حل) آولانمش شى حلال بولور (کصيد) آندای صيد حلال بولدغى کبى (رمى) آتلىدى (فقطع) بس کيسلدى (عضو) براعضا (منه) آتمش کييك دن (لا) حلال بولمادى (العضو) اول کييك دن کيسلنمش اعضا (فان فقطع) بس کيسولسه صيد (اثلاثا) اوچکه (واکثره) لکن کوبره گى (مع عجزه) کييك نڭ اوچاسى ايله بولسه (اوقطع) ياکه کيسولسه (نصف رأسه) باشى نڭ ھارومى (ادا کثره) ياکه باشى نڭ کوبره گى (اوقد) ياکه يارولسه کييك (بنصفين) ايکى يارتىغه بويغه (اکل) آشالور (کله) صيد نڭ کلسى (وانرمى) ڤاگر آتسه (صيدا) بر کييكنى (فرماه) بس آتسه شول کييكنى (آخر) ايکنچى کمسه (فقتله) بس اولتورسه اول کييوکنى آخر يعنى صوڭ آتوچى (فهو) بس اول کييك (للاؤل) اوّل آتوچيغه بولور (وحرّم) لکن حرام بولور (وضمن) وتولور (الثانى) صوڭ آتوچى (له) اوّل آتوچيغه (قيمته) اول کييوک نڭ قيمتنى (مجرّما) جراحت لنمش يوننده گى حاله (ان کان الاؤل) اگر بولسه اوّلگى آتوچى (انخفه) اول کييكنى ضعيفلندىرگن بولسه قاچو مقدار نسن چقارماق برله (والا) ڤاگر ضعيف لندورگن بولماسه (فللثانى) بس اول کييك صوڭ آتوچيغه بولور (وحل) دخی حلال بولور (ويصاد) وآولانور م (ما) آندای جانوار (يؤکل) آشالور (لحمه) اول جانوار نڭ ايتى (و) دخی آولانور (ما) آندای جانوار (لايؤکل) آشالماس اول جانوار نڭ ايتى .

كتاب اللقيط واللقطة والابق

بو كتاب لقيط نڭ ولقطه نڭ و آبق نڭ حکملرى بياننده در لقيط يولغه تاشلامش نسبى بلنماش بالادر ولقطه ايسه سى بلومسز شى در و آبق خواجه سننن قاچقوچى قولدر (رفعه) لقيطنى کوتهرمهك (احب) آرتقدر اگرچه هلاک خوفى بولماسه ده (وان خيف) ڤاگر قورقلسه (هلاک) لقيط نڭ ضايع بولوى (يجب) کوتهرمهك واجب بولور (کاللقطة) هلاک خوفى بولمادقه لقطه نى کوتهر و آرتقى بولوب هلاک خوفى بولمادقه کوتهرمهك واجب بولدغى کبى (وهو) واول لقيط (حر) آزاد در بارچه حال لرده (الا) مگر آزاد بولماس (بحجة رقه) لقيط نڭ قل بولويينه گواه بولماق برله نڭنه (ونفقته) ولقيط نڭ نفقهسى (وجنايته) دخی جنايتى ديت کبى شيلردن (فى بيت المال) بيت المالددر (دارته) دخی لقيط نڭ ترکهسى (له) بيت المالفدر (ولا يؤخذ) ولقيطنى آلنماس (من آخذ) ليقطنى اوّل آلويچىدن (ونسبه) ولقيط نڭ نسبى ثابت بولور (من يدعيه) لقيط نى دعوى قيلغوچى دن (ولو) اگرچه بولسه ده دعوى قيلوچى (رجلين) ايکى اير (او) ياکه ثابت بولور (من) آندای کسه دن (يصف) صفت لى لقيطنى

(منهما) دعوی قیلوچی ایکی ایردن و بیان قیلور (علامة) علامتی (به) لقیط برله بولغوچی (اوعدا) یا که دعوی قیلوچی قل بولسده (وکان) لکن بولور لقیط (حرا) آزاد (اودمیا) یا که دعوی قیلوچی ذمی بولسده (وکان) لکن بولور لقیط (مسما) مسلمان (ان لم یکن) اگر تابلماسه لقیط (فی مفرهم) ذمی لر نك قرار قیله قورغان اورننده (وماشد) وباغلانش م نرسه (علیه) لقیط اوزره (له) لقیط غه بولور (صرف) صرف قیلنور اول شینی (الیه) لقیط غه (وللملتقط) وتییه ر تابلمش بالانی آلویچغه (قہض ہبۃ) لقیط غه بیرولمش ہبہ نی توتماق (وتسلیمہ) دخی لقیطنی طابشرماق (فی حرفۃ) ہفرگہ (لا) تیمہس ملتقط غه یعنی روا بولمس (انگاہ) لقیطنی نکاج لاندورماق (و) دخی تیکمہس (تصرف مالہ) مالندہ تصرف قیلماق یعنی لقیط مالی برله سودا قیلماق (ولا) دخی تیمہس (اجارته) لقیطنی بالغہ بیرمہک (واللقطۃ امانۃ) ولقطہ امانتدر یعنی ہلاک بولدقہ تولنمہس (ان اشہد) اگر آلویچی گواہلندرسہ (علی اخند لیرد) اول شینی آلماغی اوزره قایتارمق اوچون (علی ربہا) لقطہ نك ایہ سینہ (والا) واگر گواہلندرماسہ (ضمن) ہلاک بولدقہ تولر (ان جحد) اگر انکار ایتسہ (المالک) لقطہ نك خوجہسی (اخذها) لقطہ نی ملتقط نك آلوینہ (للرد) قایتارمق اوچون (وعرفت) ولقطہ نی بلدرلور (فی مکان وجدت) لقطہ تابلمش اورنك (وفی المجامع) دخی بلدرلور آدمی جیولاچق اورنلارنك مسجد آلدی کبی و بازار کبی (مدۃ) آندای مدتکچہ (لا یطلب) استہ لباس لقطہ نی (بعدها) اول مدۃ سوکنك (و) دخی بلدرلور (ما) آندای شینی (لا یبقی) قالماس اول شی یعنی فانی بولور (الی ان یخاف) قور تلغان مدۃ گچہ (فسادہ) اول شینك بوزولوی ایت وسوت ویمش کبی (ثم) بلدرنك مدتی اوتہک سوکنك (یتصدق) لقطہ نی آلویچی صدقہ قیلور (فان جاء) بس اگر کیلسہ نصدق سوکنك (ربہا) لقطہ نك ایہسی (اجاز) روا کورور صدقہ نی (اوضین) یا کہ تولہ تور لقطہ نی (الاخذ) آلویچی دن (وما انفق) و آلویچی انفاق قیلنمش نرسہ (علیہا) لقطہ اوزره (بلا اذن الحاکم) سلطان نك یا کہ قاضی نك اذنندن باشقہ (تبرع) لقطہ ایہ سینہ قایتلماس (وبادنه) و حاکم نك اذنی برله انفاق قیلنمش نرسہ (دین) بوروچدر (علی ربہا) لقطہ ایہسی اوزره (وآجر القاضی) وبالغہ بیرور قاضی (ما) آندای لقطہ نی (له) بولغوچی در لقطہ نك (منفعۃ) فائدہسی آط وتوبہ کبی (وانفق) و صرف قیلور قاضی اجرہ نی (علیہا) لقطہ غه (کالآبق) قاقچون قل کبی یعنی قاقچان قلنی دخی قاضی بالغہ بیرور و اجرہ سنی اورنینه صرف قیلور (وما) آندای لقطہ (لامنفعۃ له) اول لقطہ نك فائدہسی بولماغوچی (اذن) رخصت بیرور قاضی لقطہ نی آلویچغه (بالانفاق)

نفقه لندرمه ك برله (ان كان) اگر بولسه نفقه لندرمه ك (اصلح) لایق راق مال ایه سینه (والا) و اگر انفاق لایق بولسه (باع) ساتار قاضی لقطه نی (ولا منفق) وتیه ر نفقه لندروچی گه (حبسها) لقطه نی منع قیلماق ایه سنن (لاخذ النفقة) نفقه سنی آلماق اوچون (فان هلك) بس اگر لقطه هلاك بولسه لقطه نی آلوچی قولنده (بعد الحبس) منع سوگند (سقطت) نفقه توشه ر یعنی مال ایه سنن آلماس (فان بین) بس اگر بیان قیلسه (مدعیها) لقطه نی دعوی قیلوچی (علامتها) لقطه نك علامتی (حل) ملتقط غه حلال بولور (الدفع) لقطه نی بیرمه ك دعوی قیلوچیغه (ولا یجب) لکن واجب بولماس لقطه نی بیرمه ك علامتی بیان ایتوچی گه (بلا حجة) گواه سز (وینتفع) وفائده لندور لقطه نی آلوچی (بها) لقطه برله (فقیرا) فقیر بولمغی حالده (والا) و اگر فقیر بولسه (تصدق) صدقه قیلور لقطه نی (ولو) اگرچه بولسه ده تصدق (علی اصله) فقیر بولغوچی آتاسی و آناسی اوزره (وفرعه) دخی فقیر بولغوچی بالاسی اوزره (وعرسه) وفقیره خاتونی اوزره (اونیب) و کور که م بولدی (اخذ الا بقی) قاجقوچی قلنی توتماق (لمن قوی) قوئی یتکوچی کسه گه (علیه) توتوغه (وترك الضال) وخوجه سی منزلینه یول یا کلمغوچی نی قویماق (قیل) ایتولدی (احب) کور که م ره ك دیب توتودن (ولرا ده) وتیکار قاجقوچی قلنی قایتاروچی غه (من مدة سفر) سفر مدتی اورنن (اربعون ردها) قرق درهم (وان لم یعلها) و اگرچه مد کور قل قرق درهم گه برابر بولمسه ده (ان اشهد) اگر قایتاروچی گواه لندرسه (انه) حقیقته قایتاروچی (اخذه) توتدی اول قلنی (للرد) خوجه سینه قایتارماق اوچون دیب (و) دخی تیه ر قایتاروچیغه (من اقل) آزدن (منها) سفر مدتین (بقسطه) سفر مدتین آرنك الوشی (فان ابق) بس اگر قاجسه توتولمش قل (منه) گواه لندروب توتوچی دن (لم یضمن) توله مس قاجوچی قلنك بدلنی (فان لم یشهد) بس اگر توتوچی گواه لندرمسه توتقان وقتده (فلاشی) بس هیچ نرسه تیمه س (له) توتوچیغه (وضمن) دخی توله ر اول قلنك بدلنی (ان ابق) اگر قاجسه توتولمش قل (منه) گواه لندرماینچه توتوچی دن *

کتاب المفقود

بو کتاب مفقودنك كم ایدوکی ایله متعلقاتی بیاننده در (هو) اول مفقود (غائب) غیب بولغوچی کسه در (لم یدر) بلونمدی (اثره) اول کسه نك اثری یعنی ثلوسی وترسی (حی) مفقود کسه تر کدر (فی حق نفسه) اوز حقنده (فلا ینکح) بس نکاح لئماس (عرسه) مفقودنك خاتونی (ولا یقسم) دخی بولئماس (ماله) مفقودنك مالنی (ولا یفسخ) دخی بوزئماس (اجارته) مفقودنك بالغه بیروی (ویقیم القاضی) و بیلگولر قاضی (من یقبض) توتوچی کسه نی (حقه) مفقودنك حقنی (ویحفظ) دخی صاقلار (ماله) مفقودنك مالنی (ویبیع)

دخی صاتار قاضی (مایغاف) قورقلمش شینی (فساد) بوزلووی (وینفق) ونفقہ قیلور م قاضی (علی ولد) مفقودنلک بالاسینه (وابریه) دخی آنا آناسینه (وعرسه) دخی خاتونینه (میت) مفقود اولکدر (فی حق غیره) اوزینه باشقه کمسہ نلک حقنہ (فلایرث) بس مفقود میراث آلماس (من غیره) باشقه کمسہ دن (ای یوقی) یعنی توقتاتلور (قسطہ) مفقودنلک ٹولوشی (من مال مورثہ) مفقودنلک میراث قویوچیسندن عدل کمسہ قولنلک (الی تسعین سفہ) توقسان یلغہ چہ (فان ظہر) اگر مفقود ظاہر بولسہ (حیا) ترک بولوب (فلہ) بس تیرہ مفقود کہ (ذلک) توققالمش ٹولوشی میراث قویوچیسندن (وبعدها) و توقسان یل اوتہ ک صوگنہ (بحکم) حکم قیلنور (بیوتہ) مفقودنلک ٹولوی برلہ (فیما) آندای حق لردہ (لہ) بولغوی اول حق لر مفقود فائدہ سینہ (یوم تمت المیت) مدت تمام بولغان وقتدہ (فتعتد) بس عدہ صاقلار (عرسہ) مفقودنلک خاتونی (للموت) اولم عدتنی یعنی دورت آی واون کونلر (ویقسم) دخی بولنور (مالہ) مفقودنلک مالی (بین من) آندای کمسہ لر آراسندہ (یرث) میراث آلور اول کمسہ لر (آلان) حاضر یعنی مذکور توقسان یل صوگنہ (و) دخی مفقودنلک ٹولوی برلہ حکم قیلنور (فی مال غیره) باشقه کمسہ نلک مالی حقنہ (من حین فقہ) مفقودنلک یوغالمش وقتندن (فیرد) بس قایتارلور (ما) آندای الوشنی (وقف) توقتاتلوب ایدی مورثی مالندن (لہ) مفقود اوچون (الی من) آندای کمسہ گہ قایتارلور (یرث) میراث آلور اول مفقود (الغیر) باشقه کمسہ دن (عند موتہ) اول باشقه کمسہ اولگن وقتدہ

كتاب القضاء

بو کتاب حکم برلہ متخاصمین آراسنک بولغان نزاعنی کیسویانندہ در (اہلہ) قضائک اہلی یعنی نزاعنی کیسوگہ لایق کمسہ (اہل الشہادۃ) شہادۃ اوتاوگہ لایق بولمش کمسہ در (ویصحان) ودرست بولور قضا برلہ شہادۃ (من الفاسق) فاسقن یعنی اللہ تعالیٰ نلک بیورمش چیگنندن اوتکوچی کمسہ دن (لکن لایقلد) لکن فاسقنی قاضی قیلنماس (ولایقبل) دخی فاسق نلک شہادت قبول قیلنماس (ولوفسق) و اگر فاسق غہ ٹورولسہ (العدل) عدل بولمش قاضی (یعزل) قاضی لقن چغارلور (وقیل) دخی ایتولدی (ینعزل) قاضی لقن اوزوی چغار دیب ہیچ کم چغرمالینچہ (ومن) وقابو کمسہ اگر (اخذہ) قاضی لقنی آلسہ (بالرشوۃ) رشوۃ برلہ (لایصیر) اول کمسہ ٹورلناس (قاضیا) قاضی غہ یعنی حکم قیلدق حکمی لازم بولماس (والاجتہاد) وقاضی مجتہد بولماق (شرط الاولویۃ) شرطدر آرتوغراق بولوغہ مجتہد بولمامش کمسہ قاضی بولودن (ولایطلب) وقاضی لقنی استہلامس یعنی قاضی بولوغہ میل قیلماس ہیچ کمسہ کوکلی برلہ (وانما یدخل) و مگر کرور (فیہ) قاضی لق غہ (من) آندای کمسہ (یثقی)

م یعنی مفقود مالندن (منہ) ۵ یعنی کرماس قاضی لقنہ ہیچ کمسہ مگر کرور آندای کمسہ گنہ (منہ)

اینانور اول کسه (عله) اوزی نڭ عدل لگینه (ومن) وقایو کسه اگر (قلد) قاضی
 قیلونسه (سال) صورار (دیوان قاض) قاضی نڭ خریطه سنی یعنی محضر یازولری و دعوی
 یازولری و صک م یازولری قویله تورغان نرسه سنی (قبله) اوزندن اول بولغوجی ه (ولایعمل)
 لکن عمل قیلماص صوڭغی قاضی (فی المحبوس) حبس قیلونمش کسه لر حقده (بقول المعزول)
 چغارولمش قاضی نڭ سوزی برله (و کذا) و اوشانداق عمل قیلماص معزول قاضی نڭ سوزی
 برله (فی غلة الوقف) وقف نڭ حاصل بولمش فائده (والودیعة) دخی امانت شیلرده (الا)
 مگر عمل قیلور (اذا اقر) اقرار قیلغان زمانده (ذوالید) امانت قولنده بولمش کسه
 (بالتسليم) امانتنی اوزینه تابشرمق برله (منه) معزول بولمش قاضی (ویقرض) وقرض
 بیروور قاضی (مال الینیم) یتیم نڭ مالنی (والجامع) وجهه مسجدی (اولی) آرتوغراقدر
 حی مسجدندن و بازار مسجدندن (لجلوسه الظاهر) قاضی نڭ آشکارا اولتوروینه هر کسه
 (ولایقبل) و قبول قیلماص قاضی (هدیه) بوله کنی (الا) مگر قبول قیلور (من ذی رحم محرم)
 رحم ایهسی یاقنندن غنه (او) یا که قبول قیلور (من) آندای کسه دن (اعتاد) عادت
 بولدی (مهاداته) اول کسه نڭ قاضی غه هدیه بیرووی قاضی بولودن اول (قدرا عهد) عرف
 بولغان مقدارنی یاقنلر آراسنده یا که هدیه بیروشمه ک عادت بولنمش کسه لر آراسنده
 (اذا لم یکن) بولغان وقتده (لهما) محرم برله هدیه لشو معتاد کسه نڭ (خصومة) باشقه
 کسه برله نزاعی (ولا یحضر) و حاضر بولماص قاضی (دعوة) انده لمش اوزنغه یعنی
 ضیافت مجلسینه (الاعامة) مگر حاضر بولور عامه مجلسینه گنه (ویسوی) و برابر قیلور قاضی
 (بین الخصمین) ایکی نزاعلاشوچی نڭ آراسنی (جلوسا) ئولتوروده (واقبالا) قارشى بولوده
 (ولایسار) و سویلشمه س قاضی یعنی یاشرون سویلشماس (احدهما) ایکی نزاعلاشوچی نڭ
 برینه (ولایضیفه) دخی ضیافت قیلماص قاضی ایکی سینڭ برهونی (ولایضعک) دخی برینه
 کوله س (ولایمزح) دخی مزاح قیلماص قاضی (معه) ایکی نزاعلاشوچی نڭ بری ابله
 (ولایشیر) دخی اشاره قیلماص (البه) برینه (ولایلقنه) دخی تلقین قیلماص قاضی (حجة)
 دلیلنی (ولایلقن) دخی تلقین قیلماص قاضی (الشاهد) گواهغه (بقوله) ایتمه کی برله م (انشهد
 بکذا) ایا گواهلقی بیرمایبی سن بویله دیب (واستحسنه) کور که م صایدی تلقیننی (ابو
 یوسف) امام ابویوسف رحمة الله علیه (فیما) آندای اورنده (لانه) تهمت ایتمه ک بولماص
 (فيه) اول اورنده (ویعبس) و حبس قیلور قاضی (الحصم) مدعی علیه نی (مدة) شول قدر
 زمان (رآها) کورور قاضی اول مدته نی (مصلحة) موافق حبس قیلنمش خصمغه (بطلت ولی الحق)
 م صاتیق و آفاق و رهن و اقرار کی شیلر یازولمش کاغده ک صک دیلور (منه) ه یعنی اوزندن اول بولمش قاضی نڭ
 خریطه سنی سورمق معزول قاضی دن یا که اشانچلی کسه سندن (منه) م استفاده م انکارى منه

حق ایهسی نڭ استهوی برله (ان امتنع) اگر منع لنسه (المقر) حق برله اقرار قیلغوجی (عن
 الايفاء) اوتهدن (او ثبت) یا که ثابت بولسه (الحق) مدعی نڭ حق (بالبینه) گواه برله (فیما)
 آندای م حقده (لزمه) لازم بولدی خصمه م اول حق دیندن (بعقد) عقد سببلی (کالكفالة)
 کفیل بولماق کبی (والمهر) دخی مهر کبی (اوبدل مال) یا که مالنڭ بدلی کبی (حاصل) حاصل
 بولدی اول مال (له) خصمه آچه کبی وقرض بدلی کبی (و) دخی حبس قیلور قاضی (فی نفقة)
 عرسه) خاتون نڭ نفقهسی حقده (وولدہ) دخی ولدنڭ نفقهسی حقده (لا) حبس قیلماق آنا
 آناسنی (فی دینه) بالاسی نڭ بورچی حقده (و فی غیرها) و بو اوج صورتدن باشقه حادثه ده (لا)
 حبس قیلماق قاضی خصمنی (اذا ادعی) دعوی قیلغان وقتده خصم (فقره) فقیرلگنی (الا) مگر
 حبس قیلور (اذا قامت) تورغان زمانده (بینه) گواه (بضده) فقیرلک ضدینه یعنی بایلوغده (واذا)
 شهدا) وقایو زمان گواهلق بیرسه شاهدلر (علی حاضر) حاضر بولغوجی خصم نڭ ضررینه (حکم)
 حکم قیلور م قاضی (بها) شاهدلرنڭ شهادتی سببلی (وکتب) و یازار قاضی (به) حکمنی (وهو)
 واول حکم یازولمش کاغز (السجل) سجل اسملی در (و) قایوزمان گواهلق بیرسه شاهدلر (علی)
 غائب) غیب کمسه نڭ ضررینه (لا) قاضی حکم قیلماق (بل یکتب) بلکم یازار قاضی
 (کتابا حکمیا) کتاب حکمنی یعنی یازار شاهدلرنڭ شهادتنی غیب کمسه نڭ ضررینه
 (لیحکم) حکم قیلماق اوچون (المکتوب الیه) آنڭ صاری یازولمش قاضی (الا) مگر
 یازماس (فی حد) حدلردن بر حدده (وقود) دخی یازماس قصاصده (فیقرأ) بس او قور
 یازغوجی قاضی یازونی (علی الشهود) شاهدلرگه یعنی یول شاهدلرینه (ویختم) و یازونی
 مهرلر (عندهم) شاهدلر قاتنده (ویسلم) دخی تابشور قاضی یازونی (الیهم) یول
 شاهدلرینه (وعند ابی یوسف رحمه الله) و امام ابو یوسف رحمه الله علیه قاتنده (یکفی) یتکوجی
 بولور (ان یشهدهم) قاضی گواهلندرماق یول شاهدلرینه (ان هذا) درست لکده بو یازو
 (کتابه) قاضی نڭ یازووی در (و ختمه) و قاضی نڭ مهری در دیب (وعنه) دخی امام
 ابویوسف رحمه الله علیه دن روایت (ان الختم) درست لکده مهر (لیس بشرط) شرط توگل
 دیب (ثم) منکور عمللر صوکنده (المکتوب الیه) آنڭ صاری یازولمش قاضی
 (لا یقبله) آلماس یازونی مدعی دن (الا) مگر آلور (بحضور الخصم) مدعی علیه حضورنده
 (والبینه) دخی یول شاهدلرینڭ حضورنده (علی انه) شونڭ اوزره درست لکده
 بو یازولمش یازو (کتاب فلان) فلان قاضی نڭ یازووی در (قرأه)
 او قودی قاضی بو یازونی (علینا) بزلرگه (و ختمه) دخی مهرلدی بو یازونی (وسلمه) دخی
 تابشردی بو یازونی بزلرگه دیب (فیفتحه) بس آچار قاضی اول یازونی (ویقرأه) و او قور اول

م حبس قیلور (مه) ه یعنی مدعی علیه گه (منه) م یعنی حکمت دیر یا که قضیت دیر یا که ثبت عندی دیر (منه)

یازونی (علی الخصم) مدعی علیہ اوزرینہ (ویلزمہ) ولایم قیلور مدعی علیہ گہ (ما فیہ) اول
 یازودہ بولمش حقنی (ان بقی) اگر قاضیلق اوزرہ ہمیشہ بولسہ (الکاتب) یازوچی قاضی
 (قاضیا) قاضی بولدی حالہ یازو ایرشکان زماندہ (ولا یعمل) لکن عمل قیلماس (بہ)
 بویازوبرلہ (غیرہ) اسمنہ یازولمشقہ باشقہ قاضی (الا) مگر عمل قیلور ہر ہر قاضی (اذا کتب)
 یازولغان وقتدہ (بعد اسمہ) آگٹا یازولمش قاضی ننگ اسمی سوکندہ (والی کل من) دخی ہر
 بر کمسہ گہ (یصل) ایرشور بو یازو (الیہ) اول کمسہ گہ (من قضاۃ المسلمین) مسلمان
 قاضی لارندن دیب (وعند ابی یوسف رہ) دامام ابو یوسف رحمۃ اللہ علیہ قاتندہ (ان کتب)
 اگر یازولسہ (هذا) صوگ یاد ایتولمش عام روشچہ (ابتداء) اولوک (یقبل) قبول
 قیلور آدمی لرگہ یکلک اوچون (وان مات) واگر اولسہ (الخصم) مدعی علیہ (ینفد) لازم
 قیلور قاضی یازونی (علی وارثہ) مدعی علیہ ننگ وارث لرینہ (والمرأۃ) وخاتون کمسہ
 (تقضى) حکم قیلور بارچہ حق لردہ (الا) مگر حکم قیلماس (فی حد) حددہ (وقود) وقصاصدہ
 (ولا یستخلف) واورنینہ قویماس م قاضی غہ (قاض) ہیچ بر قاضی ہیچ بر کمسہ نی (ولایوکل)
 دخی وکیل قیلماس اوز اورنیغہ (وکیل) ہیچ بر وکیل (الا) مگر اورنیغہ خلیفہ قویار دخی
 وکیل قیلور (من) آندای قاضی وکیل (فوض) طاپشرلدی (الیہ) اول قاضیغہ یا کہ وکیل گہ
 (ذلك) اورنینہ خلیفہ قویونی وکیل قویونی (ففی المفوض) بس اورنیغہ قاضی لقغہ خلیفہ
 قویونی یا کہ اورنینہ وکیل قیلونی تابشرلمش قاضی دہ وکیلدہ (نائبہ) قاضی ننگ یا کہ
 وکیل ننگ نائبی یعنی م اورنیغہ تورغوچیس (لا ینعزل) چقماس قاضی لقبن یا کہ وکیل لکن
 (بعزلہ) قاضی ننگ م یا کہ وکیل ننگ چقاروی برلہ (و) دخی چقماس نائب قاضی لقبن
 وکیل لکن (موتہ) مفوض قاضی ننگ یا کہ وکیل ننگ ٹولووی سببلی (موکلا) وکیل
 قیلنیش حالندہ (بل هو) آننگ اوچون مفوض ننگ نائبی (نائب الاصل) اصل ننگ قائم
 مقامی در یعنی سلطان ننگ یا کہ وکیل قیلغوچی ننگ (وفی غیرہ) واورنیغہ خلیفہ قویونی یا کہ
 وکیل قیلونی تابشرلمش قاضی غہ باشقہ قاضی دہ یا کہ وکیل گہ باشقہ وکیلدہ (ان فعل)
 اگر قیلسہ (نائبہ) قاضی ننگ نائبی بیورلمش عملنی یا کہ وکیل ننگ نائبی (عندہ)
 مفوض غہ باشقہ ننگ قاتندہ (او اجاز) یا کہ روا کورسہ نائبی ننگ عملنی (هو) مفوض غہ
 باشقہ قاضی یا کہ وکیل (او قدر) یا کہ تعیین قیلسہ موکل م یعنی وکیل قیلغوچی (الثن)
 آچہ نی (فی الوکالۃ) وکالت عتندہ (صح) نائب ننگ عملی درست بولور (و) دخی وکیل
 قیلوچی ننگ ہ (اعمل برأیک) اوز رأیننگ برلہ عمل قیل دیگان سوزی برلہ (یوکل) وکیل
 قیلور باشقہ کمسہ نی وکیل بولمش کمسہ (والقضاء) وحکم قیلماق (علی خلاف منہبہ) قاضی
 م یعنی اورنینہ خلیفہ قویماز قاضی لغہ (منہ) ہ یعنی اوز اورنینہ خلیفہ قویوچی قاضی ننگ یا کہ وکیل چقاروی برلہ (منہ)

اوز منھبی نڭ خلافي اوزره (ناسيا) منھبني اونوتدغي حالده (او) ياكه حكم قيلماق منھبني نڭ خلافي اوزره (عامدا) يوري منھبني نڭ خلافي قصد قيلدوغي حالده (لاينفد) حكمي درست بولماس (و) دخي حكم قيلماق قاضي غه (علي وفاقه) منھبني نڭ موافقي اوزره (بيجعل) اورولدر (المختلف فيه) مجتهد آراسنده اختلافي حكمني (مجمعا عليه) آنڭ اوزره اجماع قيلنمش حكمگه (فان عرض) بس اگر عرض قيلونسه بوحكمني (علي آخر) ايكنچي قاضي غه (بيضيه) لازم قيلور اول حكمني يعني بوزماس بلکم تاكيد قيلور اولگي چه حكمي برله (الا) مگر حكمني عرض قيلنمش قاضي اولگي قاضي نڭ حكمن لازم قيلماس (فيما) آنداي حكمده (خالف) مخالف بولدي اول حكم (الكتاب) قرآنغه (او السنة) ياكه حديثگه (المشهوره) فقهاء قاتنده مقبول ومشهور بولغوجي (او الاجماع) ياكه مجتهدلر نڭ اتفاقينه (وان كان) واگر بولسه (نفس القضاء) حكم نڭ اوزي (مختلفافيه) مجتهد آراسنده اختلافي بولسه غيب نڭ ضررينه حكم كبي (بصير) اورولور اول حكم (مجمعا عليه) آنڭ اوزره اتفاق قيلنمش حكمگه (بامضا آخر) ايكنچي قاضي نڭ اول حكمني لازم قيلماق برله (والقضاء) وقاضي نڭ حكمي (بحرمة) برشي نڭ حراملغي برله (او حل) ياكه برشي نڭ حلاللغي برله (ينفد) لازم بولور اول حكم (ظاهرا) ظاهر شرعده حكم يوننمن (وباطنا) دخي دين م توتماق يوننمن (ولو) اگر چه بولسه ده اول حكم (بشهادة زور) يالغان گواھلق سببلي (اذا ادعاء) دعوي قيلغان وقتده دعوي قيلغوجي برشينڭ حرام لغن ياكه برشينڭ حلال لغن (بسبب معين) بيلگولي بولمش سبب برله عقد نكاح وعقد بيع كبي (ولا يقضي) وحكم قيلنماس حنفي منھبنده (على غائب) غائب كمسه نڭ ضررينه (الا) مگر حكم قيلنور (بحضرة نائبه) غائب كمسه نڭ اورنينه تورغوجي نڭ حاضر بولووي برله (حقيقة) اول كمسه نائب بولور غائبگه حقيقه (كو كيله) غيب نڭ وكيلى كبي ياكه آناسي كبي (اوشرعا) ياكه نائبي حاضر بولووي برله شرع يوننمن (كوصي القاضي) قاضي نڭ نصب قيلنمش وكيلى كني غيب كمسه طرفنمن (او حكما) ياكه غيب كمسه نڭ نائبي حاضر بولووي برله حكم يوننمن يعني بو كمسه غائب نڭ نائبي ديب حكم قيلماق يوننمن (بان كان) بولماق برله (ما) آنداي نرسه (يدعي) دعوي قيلور اول نرسه نڭ دعوي قيلوجي (على الغائب) غائب كمسه نڭ ضررينه (سببا) غائب كمسه نڭ ضررينه دعوي قيلنمش نرسه سبب بولماق برله (لما) آنداي نرسه گه (يدعي) دعوي قيلور اول نرسه نڭ دعوي قيلوجي (على الحاضر) حاضر بولغوجي كمسه نڭ ضررينه (لا) حكم قيلماس غائب كمسه نڭ ضررينه (ان كان) اگر بولسه غائب نڭ ضررينه دعوي قيلنمش نرسه (شرطا) شرط بولسه حاضر نڭ ضررينه دعوي قيلنمش نرسه گه

م يعني الله تعالى حضورنده (منه) ه مسئله نڭ صورت مثلا بر كسه دعوي قيلسه بردارني حاضر بولغوجي زيد نڭ ضررينه يعني مين بودارني صاوتوب آلدنم غائب بولغوجي عمرو دن بودار زيد نڭ توگل ديب م مسئله نڭ صورت مثلا بر كسه خانونينه اگر فلان خانوني طلاق قيلسه سين ديب مخاطبه خاتون گواه تورغوزسه اول فلان خانونيه طلاق قيلدي ديب لکن اول فلان غائب بولسه خاتون نڭ گواهي قبول قيلنماس و طلاق برله حكم قلنماس (منه) مختصر الوقايه ترجمه سي ١٦

(وصح) ودرست بولدى (تعكيم الخصمين) ايكى نزاغلاشوجى نىڭ حاكم قىلماق (من) آنداي كەسەنى (صلح) لايىق بولدى اول كەسە (قاضيا) قاضىلىق غە (فى غير حد) حددن باشقە حادئەدە (وقود) وقاصىدن باشقە حادئەدە (ولزمها) ولازم بولور بو ايكى نزاغ لشوجىغە (حكمه) اوزلىرى حاكم قىلماق قاضى نىڭ حكىمى (و) دخى درست بولدى (اخباره) مەكەم نىڭ خېرىرەمەكى (باقرار ائىدھما) ايكى نزاغلاشوجىدىن برى نىڭ اقرارى بىرلە مقرنىڭ اقرارىنە انكارى وقتىدە (و) دخى مەكەم نىڭ خېرىرەمەكى درست بولور (بعدالة شاهد) گواھنىڭ عدلىكى بىرلە (حال ولايتە) مەكەم نىڭ ولايتى باقى بولدىغى حالىقەدە (ولكل) دخى تېيەر ھەربىرىنە (منھما) ايكى خەسەدىن (ان يرجع) قايتماق اول مەكەمنى حاكم قىلۇدن (قبل حكمه) حكم قىلۇندىن اۋل (فان رفع) بىس اگر عرض قىلىنسە (حكمه) مەكەم نىڭ حكىمى (الى قاض) سلطان ياكە والى نەبى ايتماق قاضى غە (امضاه) اوتكەر رولازم قىلور مەكەم نىڭ حكىمى (ان وافق) اگر حكىمى موافق بولسە (منھبە) قاضى نىڭ مەنھىبەنە (ولايصح) درست بولماس (القضاء) حكم (والشهادة) دخى گواھلىق (لمن) آنداي كەسە نىڭ فائىدەسىنە (بينھما) بولغۇچى بولور قاضى بىرلە حكم قىلىنىش كەسە آراسىدە ياكە گواھلىق بىرولۇش كەسە آراسىدە (ولاد) طوشماق آتالق وبالالىق كەبى (او زوجية) ياكە م ايرلى وخاتونلى بولشماق كەبى (وصح) ودرست بولدى (الايضاء) باشقە كەسەنى وصى قىلماق (بلا علم الوصى) وصى قىلۇنى وصى نىڭ بىلۇندىن باشقە (لا) درست بولمادى (التوكيل) وكىل قىلماق وكىل نىڭ بىلۇندىن باشقە (وشرط) وشرط قىلىندى (خبر عدل) بىر عدل كەسە نىڭ خېرى (اوالمستور) ياكە حالى بىلۇمسز كەسە نىڭ خېرى (بعزل الوكيل) وكىلنى وكىل لىكىن چىغارو بىرلە (وعلم السيد) دخى خواجه نىڭ بىلۇنە (بجناية عبده) قلى نىڭ جىنايتى بىرلە (والشفيع) وشفعە دەئوى قىلۇچى نىڭ بىلۇنە (بالبيع) صانۇ بىرلە (والبكر) واير كورمەش خاتوننىڭ بىلۇنە (بالتكاح) نكاح بىرلە (ومسلم لم يهاجر) واسلام يورطينە كۆچمەش مىسلاننىڭ بىلۇنە (بالشرايع) شرايعت حكم لرى بىرلە نماز وروزە كەبى يعنى مەكۇر شىلر ايلە بىر عدل كەسە ياكە مستور كەسە خېرىرەمەك صوگندە بوشىلرنى مىن بىلەمەدەم دېمە كى حەتتە بولماس (لا) شرط قىلىنمادى مەكۇرلرنىڭ خېرى (لصحة التوكيل) وكىل قىلۇننىڭ درست بولۇوى اۋچون يعنى وكىل قىلۇدە كافرنىڭ خېرىدە قبۇل قىلنور (وقبل) دخى قبۇل قىلنور (قول قاض عالم عدل) عالم عدل بولغۇچى قاضى نىڭ ايتكان سوزى (قضيت بهنا) حكم قىلىندى مىن بوشى بىرلە فلان نىڭ فائىدەسىنە دېب (و) دخى قبۇل قىلنور (جاهل عدل) عدل بولغۇچى نادان قاضى نىڭ سوزى (ان بين) اگر بيان قىلىسە بوقاضى (سببه) سوزى نىڭ سەببىنى (لا) قبۇل قىلىنماس (غېرھما) بو ايكى قاضى دن باشقە قاضى نىڭ سوزى .

كتاب الشهادة

بو كتاب گواهلق اونه مك نك مكلرى بيانده در (هـ) اول شهادة (اخبار) خبر بيمكدر (بعق) برحق برله مال كى وباشقه حقوق لر كى (لغير) اوزينه باشقه كمسه نك فائده سينه (على آخر) ايكنچى كمسه نك ضررينه (وتجب) وگواهلق بيمكه واجب بولور (بطلب المدعى) دعوى قيلوچينك استه مكى برله (وسترها) لكن گواهلق بيرونى يه شرمك وارتمكه (فى الحدود) حدلرده (افضل) آرتوغراقدر اظهار ايتودن (ويقول) وايتور گواه واجبلى يونندن (فى السرقة) اوغريلقغه شهادته گواهلق بيمه من (اخذ) آلدى ديب (لا) ايتمهس (سرق) اوغرلادى ديب (ونصاها) وشهادتنك مقدارى (للزنا) زنا (م) اوچون (اربعة رجال) دورت ايرلردر (و) دخى مقدارى (للقود) قصاصنى اثبات اوچون (وباقى الحدود) وباشقه حدلرنى (م) اثبات اوچون (رجلان) ايكى ايردر (وللبكارة) باكره لكنى اثبات اوچون (والولادة) وبالاتودورنى اثبات اوچون (وعيوب النساء) وخاتونلرنك عيب لرن اثبات اوچون (فيما) آنداي عيب لرده (لا يطلع) قاراماس اول عيب لرگه (الرجال) ايرلر (امراة) بر خاتون در (و) دخى شهادتنك مقدارى (لغيرها) بو حق لردن باشقه حق لرنى اثبات اوچون (رجلان) ايكى ايردر (او) ياكه (رجل وامرأتان) برابر وايكى خاتوندر (وشرط) شرط قيلندى (للكل) هر بر شاهد نك شهادتى قبول لغينه (العدالة) عدل لك يعنى شرعا حرام بولغان شيندن طيولهاق ومكروه شيگه مداومت قيلماسلق (و) دخى شرط قيلندى (لفظة الشهادة) اشهد لفظى اگر شاهد گواهلق بيمرگانه اشهد لفظين ايتمهسه شهادتى قبول قيلنماس (وبسائل القاضى) وصورارقاضى (عن حال الشاهد) گواه نك حالندن (عندهما) امام ابو يوسف برله امام محمد رحمته الله عليهما قاتنده (مطلقا) خصم نك طعنلى برله قيدسز هر بر حالده (وبه) وبو اماملر سوزى برله (يفتى) فقوى بيرلور (وكفى) ويتكوچى بولدى صورامق (سرا) ياشرون (والاثنان) وايكى كمسه (احوط) لايقراقدر (فى التزكية) گواه لرنى عدل ليكده (وترجمة الشاهد) وگواه نك سوزى بر تلمن ايكنچى تل برله بيان ايتمه كده (والرسالة الى المزكى) وقاضى نك سوزين م مزكى گه ايرشدرمكده ومزكى سوزين قاضى غه ايرشدرمكده (ولا يشترط) وشرط قيلنماس شهادتنك درست لكينه (الاشهاد) گواه لاند رماق يعنى بر كمسه صاتونى كورسه ياكه طلاقنى ايشتمسه گواه لاند رمه لرده گواهلق بيرودى درست بولور حتى گواهلق بيمه ديب منع قيلسه لرده (الا) مگر اشهاد شرط قيلنور (فى الشهادة) گواهلق بيروده (على الشهادة) گواهلق اوزره (ولا يشهد) وگواهلق بيمهس (من رأى) كورگوچى كمسه (خطه) اوزى نك يازوونى شهادة يازوونده (ولم ينكر) خطريغه توشرمه دكى حالده

م يعنى بلدرمك در (منه) هـ يعنى زنانى اثبات اوچون دورت ايرلردر (منه) م خمر اچمه ك وكشى سو كه ك و اوغريلق

قيلماق حدلى كى (منه) م يعنى گواه لرنى عدل لايوچى گه (منه)

(شهادته) گواهلق بیروینی (و) دخی گواهلق بیرمهس (بالتسامع) باشقه کمسه دن ایشتمهك برله
 (الا) مگر ایشتمك برلنده گواهلق بیرر (فی النسب) نسبه یعنی ایشتمك برله فلان کمسه فلان
 بالاسی دیب شهادت بیرووی درست بولور (والموت) دخی اولونی اثباتده (والنكاح) دخی نکاحنی
 اثباتده (والدخل) و خاتونی م قوبیغه کرده (وولاية القاضي) وقاضی نلک بر اورنقه قاضی بولورنده
 (وان هذا) و حقیقته بوشی (وقف) وقف (على ثلث) فلان روشلی کمسه لرگه یا که اورنقه دیبه کل
 (ولا) دخی گواهلق بیرمهس (على شرائطه) وقف نلک شرطلری اوزره (اذا اخبره) گواهلق بیر وچیگه
 خبر بیرگان و قنده یوقاریده یادایدولگان شیلر برله (رجلان) ایکی ایر کمسه (او) یا که خبر
 بیرگان و قنده (رجل) بر ایر (وامرئتان) و ایکی خاتون کمسه (ویشهد) و گواهلق بیرور (رای عجالس)
 اولتورغوچینی کوروچی (مجلس القضاء) حکم مجلسنده (یدخل) کرور (عليه) مذکور اولتورغوچی
 اوزره (الخصوم) دعوچی لار (انه قاض) حقیقته بو اولتورغوچی قاضی در دیب (ورجل وامرأة) دخی
 گواهلق بیرر کوروچی ایر برله خاتوننی (یسکفان) تورور اول ایر برله خاتون (بیثا) بر ایوده
 (بینهما) بولغوچی ایکسی نلک آراسنده (انبساط الازواج) آچق یوزلی بولشماق اوبشمهك
 وقوچشماق (انها) حقیقته بوخاتون (عرسه) بو ایر نلک خاتونی دیب (و) دخی گواهلق بیرر
 (شیء) بر شینی کورگوچی (سوی الرقیق) قل دن باشقه (فی يد متصرف) تصرف قیلوچی نلک
 قولنده (کالملاك) اول شیگه ایهلر کبی (انه) حقیقته اول شی (ملکه) تصرف قیلوچی نلک
 ملکی در دیب (لکن ان قال) لکن اگر ایتسه گواهلق بیرگوچی (ان شهادتی) حقیقته
 مینم گواهلق بیروم (بالتسامع) ایشتمهك برله دیب (او) یا که ایتسه (بحکم الید) قول تصرفی
 حکمی برله دیب (بطلت) شهادتی باطل بولور (ومن شهد) وقایو کمسه اگر گواهلق بیرسه
 (انه) حقیقته گواهلق بیرگوچی (حضر) حاضر بولدی (دفن زید) زید نلک دفینه دیب
 (او) یا که (صلی علیه) بیرگوچی زیدکه نماز او قدی دیب (قبلت) شهادتی قبول قیلنور
 (وهذا) و بو دفنگه حاضر بولوق برله شهادت و نماز جنازه و قیاق برله شهادت (عیان) اولمکنی
 معاینه که شهادتدر ایشتمهك برله شهادت توگلدر *

﴿فصل — ل﴾ (وتقبل الشهادة) و شهادت یعنی گواهلق بیرو قبول قیلنور (من اهل الاهواء)
 اهواء اهلندن یعنی اهل سنت و الجماعتکه مخالف قیلوچی قبله اهل لرندن (الا) مگر قبول
 قیلنماس (الخطابية) خطابیه دن آنلک اوچون اهواء اهلندن بو طائفه مدعی دھواسی نلک
 صدقته آنط ایتسه آنلک اوچون شهادت م روادیر دیرلر مؤمن بالغان اورنقه آنط اچمهس
 دیرلر (و) دخی شهادت قبول قیلنور (الذمی) ذمی یعنی اسلام یورطنده جزیه برله تورغوچی

م یعنی برجماعه دن ایشقوب فلان کمسه خاتونلک برله خلوة صحیحه بولدی دیب گواهلق بیرسه گواهلقی قبول قیلنور (منه)
 م مثلا مدرسهك فلان قدر و عمارتکه فلان قدر دیبهك کبی (منه) م یعنی کذب برله متهم بولولری اوچون (منه)

کافردن (علی مثله) گواهده اوزی نلک مثلینه (وان خالفا) واگرچه ایکی ذمی برینه بری مخالف بولسده ملت یوننن نصاری برله مجوسی کبی (و) ذخی ذمی نلک شهادتی قبول قیلنور (علی المستأمن) مستأمن اوزره یعنی اسلام یورطینه امان برله کرگوچی کافر اوزره (و) ذخی قبول قیلنور گواهلق (المستأمن) مستأمنن (علی مثله) اوزی کبی مستأمنن اوزره (اذا کاننا) هر ایکسی بولغان وقتده (من دار واحد) بر مملکتدن (و) ذخی قبول قیلنور گواهلق (عدو) دشمنن دشمن اوزره (بسبب الدین) دین اشی سببنن (و) ذخی قبول قیلنور گواهلق (من) آندای کمسه دن (اجتنب) صاقلاندی اول کمسه (الکبائر) الوغ گناهلاردن (ولم یصر) دائم چیلق قیلماذغی حالده (علی الصغائر) کچک گناهلار اوزره (وغلب) ذخی غالب بولغی حالده (صوابه) اول کمسنه نلک اینگو اشی خطالری اوزره (و) ذخی قبول قیلنور گواهلق (الافتق) سنت لنمش کمسه دن (والخصی) ویورقه سی آلنغان کمسه دن (وولد الزنا) زنادن طوغمش کمسه دن (و) ذخی قبول قیلنور گواهلق (العمال) سلطان نلک تورهلرنده (لا) شهادة قبول قیلنماس (من اعمی) صوقردن (ومملوک) وقلنن اگرچه مدبر یا که مکاتب بولسده (و) ذخی قبول قیلنماس (محدود) حد صوغلمش کمسه دن (فی قنف) بالغ مسلماننی سوگوده (وان تاب) واگرچه توبه قیلسده (الا) مگر شهادة قبول قیلنور (من) آندای کمسه دن (حد) حد صوغلدی بالغ مسلماننی سوگو سببلی (فی کفره) کفر حالده (فاسلم) حد صوکنده مسلمان بولدی (و) ذخی شهادة قبول قیلنماس (عدو) دشمنن دشمن اوزرینه (بسبب الدنيا) دنیا اشی سببلی (و) ذخی قبول قیلنماس (سید) خوجه دن (لعبه) قلی نلک فائده سنه (ومکاتبه) ویازو بیرولمش قلی نلک فائده سنه (و) ذخی قبول قیلنماس (شریک) شریکن شریک فائده سنه (فیما) آندای شیده (یشترکانه) صاتودن اول شیده ایکسی شریک بولورلر (و) ذخی قبول قیلنماس (محنت) محنت دن (یفعل) قیلور اول محنت (الردی) یمان اشنی زینتده خاتون لرغه اوشاودن واوزین ایرنلرگه اختیاری قیلودن (و) ذخی قبول قیلنماس (ناثجة) نوحه قیلوچی خاتون دن (ومغنیه) وکوی کویله گوچی خاتوننن (ومدمن الشرب) وایسرتکوج اچوکه دائم چیلق قیلوچی دن (علی اللہو) اویون اوزره وهواغه ایهرو اوزره (ومن) ذخی شهادة قبول قیلنماس آندای کمسه دن (یلعب) اویفار اول کمسه (بالطیور) قوشلار برله (او الطنبور) یا که دومبره برله (اویغنی) یا که کوی کویله (للناس) آدمی لر اوچون (اوبر تکب) یا که یوکلار اوزینه (ما) آندای عملنی (یعد به) اول عمل سببلی حد اورولور (اویدخل) یا ایسه کرور (الحمام) مونچه غه (بلا ازار) عورتینه پرده سر (اویاکل الربا) یا که آشار ربانی (اویقامر) یا که اطوش اویفار (بالفرد) قارطه برله (اوالشطنرچ)

يا كه چقرش برله (اوبقوته) يا كه اوتكارر اول كسه (الصلوة) نمازنى (بهما) نردوشترنچ سببلى
 (اويبول) يا كه بول قيلور (على الطريق) يول اوزره آدمى آراسنده (اويأكل) يا كه آشار (فيه)
 يولده قوم آراسنده (اويظهر) يا كه ظاهر بولور اول كسه دن (سب السلف) سو كه مك صحابه لردن
 بره ونى (ولاتقبل الشهادة) دخى شهادة قبول قيلنماس (على جرح مجرد) مجرد بولغوى جرح اوزره (وهو)
 واول جرح مجرد (ما) آنداي شيدر (يفسق الشاهد) جرح قيلغوى فاسق قياور گواهنى (ولم يوجب)
 جرح قيلغوى ثابت قيلمادغى حالده بو جرح برله شاهد كه (حقاللشرع) شرع اوچون بولوى ه
 حقنى مثلا حد كى (اوللعبد) يا كه بنده اوچون بولغوى حقنى مال واجب بولوكى (مثل) جرح مجرد نك
 مثلى (هو فاسق) اول گواه فاسق ديهه ك كى (او) يا كه (آكل الربا) اول گواه ربا آشاغوى ديهه ك
 كى (و خمر اچكوى م ديهه ك كى (او) يا كه (انه) حقيقتده اول دعوى قيلوى (استأجرهم) اول
 گواه لارنى يالغه آلدى ديهه ك كى (وتقبل) وشهادة قبول قيلنور (على اقرار المدعى) دعوى
 قيلغوى نك اقرارى اوزره (بعسغهم) شاهد لرنك فاسق لفى برله (و) دخى قبول قيلنور
 (على انهم) حقيقتده اول گواه لر (عبيد) قل لاردر ديهه كى م اوزره (اوشار بواخير) يا كه خير
 اچكوى لر حاضر ديهه كى اوزره (اوفقة) يا كه فلاننى سو ككوى لر ديهه كى اوزره اول
 فلان قذفى دعون قيلدى حالده (اوشركاء المدعى) يا كه اول گواه لر دعواچى كه شريك لر
 ديهه كى اوزره (اواعطاهم) يا كه بومدى بيردى اول گواه لرغه (الاجرة) يالنى (لها) شهادة بيرمه ك
 اوچون (من مالى) مينم مالمس ديهه كى اوزره (اودفعت) يا كه بيردم مين (اليهم) اول گواه لرغه
 (كذا) اوشانداق مقدار مال (لئلا يشهدوا) گواهلق بيرمه سونلر اوچون اول گواه لار
 (على) مينم ضررمه شولاي بولعهده ضررمه گواهلق بيردى لر ديهه كى اوزره (و شرط) و شرط
 قيلندى شهادة نك قبول لغينه (موافقة الشهادة) شهادة نك موافق بولوى (الدعوى) دعواغه
 (كاتفاق الشاهدين) ايكى شاهد نك شهادتى برى برينه موافق بولماق شرط بولدى كى (لفظاً)
 لفظ يونندن (ومعنى) ومعنى يونندن (عند ابى حنيفة ره) امام اعظم رحمة الله عليه قاتنده
 (فترد) بس قايتارولور يعنى شهادتنى قبول م قيلماس (فى الف) برگواه برمك كه شهادة بيردكه
 (والفين) وايكنچى گواه ايكى ملك كه شهادة بيردكه (ويثبت) وثابت بولور (فى الف) برگواه
 برمك كه شهادة بيردكه (والف ومائة) ايكنچى گواه برمك و بربوز كه شهادة بيردكه (الاقل)
 آزارافى ثابت بولور يعنى برمكى (عند دعوى الاكثر) كوبره كنى دعوى وقتنده يعنى ملك
 بر يوزنى (ان قصد المال) اگر قصد قيلنسه شهادة برله مالنى (لا العقد) قصد قيلنماسه شهادة
 برله عقدنى يعنى گواه نك بزي فلان شينى بيرمه ك كه عقد قيلدى ديسه وبرى بر ملكه

م يعنى حق اقدنى (منه) م نامعين بروننده اول (منه) م يعنى مدعى عليه نك بوشاهدلر قلار ديب دهواسى اوزره

(منه) م يعنى معنى مطابق يونندن (منه) م شاهد نك برونندن (منه)

بر یوزگه عقد قیلدی دیسه ملک ثابت بولماس (فققبل) بس قبول قیلنور بوشهادۃ یعنی اقل ثابت بولور (فی عتی بمال) مال برابرینه آزاد قیلماق شهادتیده (وصلح) دعوی صلح شهادتیده (عن قود) قصاص دن (ورهن) دخی زاکلات شهادتیده (وخلع) دخی خلع شهادتیده (ان ادعی) اگر دعوی قیلسه (من له المال) مال آنک فائده سینیه بولمش کمسنه یعنی خواجه وولی قصاص وزاکلات آلوچی وخلع قیلوچی ایر (والاجاره) واجاره دعوه سی (بیع) صانو دعواسی کبی در (فی اول المده) اجاره مدتی ناک اولنده (ومال) واجاره دعواسی مال کبیدر (بعدها) اجاره مدتی ناک اوتیه ک صوکنده (ویثبت) وثابت بولور (النکاح) بوره وشیلی شهادده نکاح (بالق) ملک برابرینه امام اعظم رحمۃ الله علیه قاتنده (خلافاً لهما) امامین اوچون بومسئله ده خلاف باردر یعنی امام ابو یوسف و امام محمد رحمۃ الله علیهما قاتلر ونده هیچ بر شی ثابت بولماس نکاح دن ومال دن (ولزم) ولازم بولور شهادته ناک قبول لغینه حکم وققنده (الجر) تارتماق (فی الارث) میراثده یعنی نسبت ایتیه ک میراثی مورثن وارثک (بقوله) گواه سوزی برله (مات) ئولدی (مورثه) بودعوی قیلوچی ناک میراث بیروچی (وترکه) قالدردی بونرسه فی میراث بیروچی (میراثا) میراث ایقوب (له) بومدعی گه دیب (او) یا که گواه سوزی برله (مات) ئولدی بو میراث بیروچی (وذا ملکه) بوشی بومورثنک ملک بولدیغی حالده (اوفی یده) یا که قولنده وتصرفنده بولدیغی حالده دیب (فان قال) بس اگر ایتسه شاهد (کان) بولدی بوشی (لایبیه) دعوی قیلوچی ناک آتاسنی دیب (او) یا که ایتسه (اودعه) امانت قویدی بوشینی (اواعاره) یا که عاریت قویدی بوشینی دعوی قیلوچی ناک آتاسی (من فی یده) بوشی قولنده بولغوچی کمسه گه دیب (جاز) روا بولور شاهدنک بویله سوزی (بلاجر) مورثن وارثک نسبت سزوک (وتقبل الشهادۃ) دخی شهادۃ قبول قیلنور (علی الشهادۃ) شهادۃ اوزره (الا) مگر قبول قیلنماس (فی حد) حدلردن بولمش برحدده (وقود) دخی قصاص ده (وشرط) وشرط قیلندی (لها) شهادۃ که شهادته ناک قبول لغینه (تعدر حضور الاصل) اصل شاهدنک حکم مجلسینه حاضر بولووی عنرلی بولماق (بهوت) اولیه ک سببلی (او مرض) یا که آورو لقی سببلی (اوسفر) یا که شرعی سفر سببلی (و) دخی شرط قیلندی (شهادۃ عدد) ایکی کمسه ناک شهادتی یا که کوبره گینک (عن کل اصل) اصل شاهدنک هر برورنسن (لا) شرط قیلنمادی شهادۃ اوزره شهادته ناک قبول لغینه (تغایر فرعی هذا) بو اصلنک ایکی فرعی باشقه بولماق (وذاک) دخی بواصلنک ایکی فرعی باشقه بولماق بلیکم ایکی شاهد بواصلن شهادۃ صوکنده دخی ایکنچی اصلن شهادۃ بیرسه کفایه بولور (ویقول الاصل) وایتور اصل شاهدنک هر بری فرع گه (اشهد) گواھتی بیرای فلان (علی شهادتی) مینم گواھ لغم اوزره (انی) حقیقنده

میں (اشہد) گواہلق بیرامن میں (بکنا) بورہ و شلی نرسہ وحق برلہ دیب (و) دخی ایتور (الفرع)
اصل شاهدنک فرعی (اشہد) گواہلق بیرامن میں (ان فلانا) حقیقتہ فلان کسمہ (اشہدنی)
گواہ توتدی مینی (علی شہادہ) اوزینک گواہلغی اوزرہ (بکنا) فلان قدری حق برلہ
(وقال) دخی ایتدی اول فلان (لی) میئا (اشہد) گواہلق بیرسین (علی شہادتی) مینم گواہلغم
اوزرہ (بکنا) فلان قدر حق برلہ دیب (وصح) ودرست بولدی (تعديل الفرع) فرع
شاهدنک عدل لکی (الاصل) اصل شاهدنی عدل لکی بلومسز بولغانده (و) دخی درست بولدی
(احد الشاہدین) ایک شاهدن برینک عدل لکی (الآخر) ایکنچی سنی (وانکار الاصل) واصل
شاهدنک شہادتینہ انکاری (یبطل) باطل قیلور (شہادۃ الفرع) فرع بولغوجی گواہنک گواہلق
بیروونی (ومن اقر) قایوکسمہ اگر اقرار قیلسہ (انہ) حقیقتہ اقرار قیلوجی (شہد) گواہلق
بیردی (زورا) یالغانلق یونندن دیب (شہر) اول گواہنی مشہور قیلنور بازارلردہ (ولم یعزر)
لکن تعزیر قیلنماس امام اعظم رحمۃ اللہ علیہنک اختیار نہ .

فصل لارجوع) دونہک وقایتماق روا بولماس (عنها) شہادتین (الا) مگر
درست و روا بولور (عند قاض) قاضی خضورندہ (فان رجعا) بس اگر قایتسہ ایک شہد
(عنها) گواہلق بیروندن (قبل الحکم) بوشہادہ برلہ حکم قیلودن اول (سقطت) بوشہادہ
اعتباردن توشہر (ولم یضمننا) لکن تولہمز بوگواہلر شہادہ بیرولمش حقنی و اگر ایک شہد
شہادتین قایتسہلر (بعده) بوشہادہ برلہ حکم سوکندہ (لم یفسخ) حکم بوزولماس (وضمننا)
وشہادہ بیرولمش ایک گواہ تولہر (ما) آندای حقنی (اتلفاه) تلف قیلدی ایک شہد اول
حقنی (بها) شہادہ سببلی (اذا قبض) تونقان وققتہ دعوی قیلغوجی (مدعاه) دعوی قیلنمش
حقنی (والعبرة) وشہادتین قایتوجی نلک تولہوندہ و تولہمسکندہ اعتبار (للباقی) شہدلردن
قالوجیغہدر (لا) اعتبار یوقدر (لراجع) شہادتین دونوچیکہ (فان رجع) بس اگر دونسہ
شہادتین (احد ثلثہ) اوچ گواہدن برسی (لم یضمن) دونوچی تولہمز مالدن ہیچ م شینی
(فان رجع) بس اگر شہادتین دونسہ (آخر) ایکنچی گواہ یعنی قالغان ایک گواہنک
برسی (ضمننا) تولہر تلف بولمش مالدن اول قایتوجی و صوٹ قایتوجی ایک گواہ (نصفنا)
یارومنی (وان شہد) و اگر گواہلق بیرسہ (رجل) بر ایر (وعشر نسوة) و اون خاتون
(ثم) گواہلق بیرمہک سوکندہ (رجعوا) شادہلرندن قایتسہلار کلسی (فعلى الرجل) بس
لازم بولور ایرگہ تولہودہ (سلس) تلف بولمش مالنک آلتی دان بری (عند ابی حنیفہ رحمہ اللہ)
امام اعظم رحمۃ اللہ علیہ قاتندہ (ونصف) و لازم بولور یارومی (عندہما) امام ابو یوسف و امام
محمد رحمۃ اللہ علیہما قاتندہ (وان رجعن فقط) و اگر شہادتین خاتونلرغنہ دونسہ (فعلیہن)
م قالغانی نصاب شہادہ بولوی اوچون (منہ) م ای الرابع اول و الرابع ثانی نصفانہ بقی من الثلاثہ واحدبقی
بقائہ نصف الحق علی القاری من نفسہ (منہ)

بس لازم بولور خاتون لارغه توله وده (تصف) تلف بولمیش مال نڭ یارومی (ضمن) دخی توله (الفرع) فرع بولغوچی گواه (ان رجع) اگرده دونسه شهادتدن (هو) اول فرع (و) دخی دونسه (الاصل) اصل بولغوچی گواه (والمزکی) و شاهدنی عدله گوچی توله زنا شاهدلارنده (لا) توله مس (شاهد الاحصان) زنا قیلوچینی بو کیمسه محسن دیگوچی شاهد یعنی بورناقیلوچینی آزاد مسلمان و خاتون قوبنیغه نکاح صحیح برله کرگان دیگوچی (و) دخی توله تلف بولمیش حقنی (شاهد الیمین) جمله شرطیه اچنده بولغوچی ییین نڭ گواهی (لا الشرط) توله ماس شرط نڭ گواهی یعنی ایکی شاهد گواهلوق بیرسه فلان کیمسه غیر مدخوله خاتون یغه اگر دارغه کرساڭ بس سین طلاق سین دیو ایتدی دیب دخی ایکی شاهد گواهلوق بیرسه مذکور خاتون دارغه کردی دیب بس ایرگه یاروم مهر برله قاضی نڭ حکمی صوکنده شاهدلر شهادتدن دونسه لر مذکور مهرنی ایرگه شاهد ییین توله شرط شاهدی توله مس (اذا رجعوا) قایتقان وقتده شاهدلر یعنی مزکی و شاهد احصان و شاهد ییین و شاهد شرط شهادتدن دونگان وقتده تلف بولمیش حقنی مزکی برله شاهد ییین توله *

کتاب الاقرار

بو کتاب بر شینی اقرار قیلونڭ حکم لری بیاننده در (هو) اول اقرار (اخبار) اعلام در و خبر بیرودر (بعق) برحق برله (آخر) باشقه بر کیمسه نڭ فائده سیننه (علیه) اقرار قیلوچی اوزی نڭ ضررینه (و حکمه) و اقرار نڭ حکمی (ظهور المقریه) اقرار قیلنمش نرسه نڭ ظاهر بولوی در (لا انشاؤه) اقرار قیلنمش نرسه نی حاضر پیدا قیلوب اثبات توکل در (فصح) بس درست بولدی (الاقرار) اقرار قیلماق (بالخمر للمسلم) خمر برله مسلمان فائده سیننه (لا) اقرار قیلماق درست بولماس (بطلاق او عقیق) خاتوننی طلاق قیلماق برله یا که قلنی آزاد قیلماق برله (مکرها) کوجهله نمیش بولدی حالده (فلواقر) بس اگر اقرار قیلسه (حر) آزاد کیمسه (مکلف) عقللی بالغ بولغوچی (بعق) برحق برله (صح) اقرار درست بولور (ولو) اگرچه بولسه ده اول حق (مجهولا) بلومسز (ولزمه) و لازم بولور اقرار قیلوچیغه (بیانه) اول بلومسز شینی بیان ایتکه (بها) آندای نرسه برله (له) بولغوچی بولور اول نرسه گه (قیمة بها) بهاسز شی برله بیانی درست بولماس (والقول) و معتبر سوز ییین برله (له) اقرار قیلوچیغه در (ان ادغی) اگر دعوی قیلسه (المقر له) آنڭ فائده سیننه اقرار قیلنمش کیمسه (اکثر) کوبنی (منه) اقرار قیلوچی بیان ایتکان مقدار دن (ولا یصدق) و راست لانیاس اقرار قیلوچینی (فی اقل) آرنی بیانده (من درهم) بر درهمین (فی علی مال) مینم اوزار و مه فلان نڭ فائده سیننه مالدر دیب ایتقه کنده (و) دخی راست لانیاس (من النصاب)

نصاب مقدار نسبی آرنی بیان ده (فی علی مال عظیم) مینم اوزر مه فلان نلک فائده سینده
اولوغ مالدر دیب ایتمه کنده (من ذهب) آلتون نسبی (او فضة) یا که کموشدن (و) دخی
راست لانیاس (من خمس وعشرین) یکرمی بشدن آرنی بیان ده (فی الابل) تویه ده (و) دخی
راست لانیاس (من قدر النصاب قيمة) قیمت یونفندن نصاب قدردن آرنی بیان ده (فی غیر مال
الزکوة) زکوت مالندن باشقه مالده مئم اوزر مه فلان نلک فائده سینده اولوغ مالدر دیب
ایتمه کنده (و دراهم) و اقرار ده مینم اوزر مه فلان نلک فائده سینده درهم لردر دیب ایتمه کنده
(ثلاثة) اوچ درهم در (و دراهم کثیرة) و کوب درهم لردر دیب اقرار ده (عشرة)
اون درهمدر (و کذا درهما) و اوشانداق درهم یونفندن دیب اقرار ده (درهم) بر درهمدر (و کذا
کذا) و اوشانداق درهم یونفندن دیب اقرار ده صوگغی کناده و اوسز (احد عشر) اون بر
درهمدر (و کذا و کذا) دخی اوشانداق و اوشانداق دیب اقرار ده صوگغی کذا لفظنده و او
برله (احد وعشرون) یکرمی بر درهمدر (ولو ثلث) و اگر کذا دیه کنی اوچ مرتبه ایتسه
(بلا و او) و اوسز کذا کذا دسه (فاحد عشر) بس اون بر درهمدر (و) اگر
کذا دیه کنی اوچ مرتبه ایتسه (مع و او) و او برله کذا و کذا درهما دیب (فمائة واحد وعشرون)
بس یوز یکرمی بر درهمدر (و ان ربع) و اگر اقرار قیلوچی کذا دیه کنی دورت ایتسه کذا
و کذا و کذا و کذا دیب (زید) آرتدرلور یوز یکرمی بر درهمدر (الف) ملک درهم (و) دخی
اقرار قیلوچی نلک (علی) مینم اوزر مه دیه کی (و قبلی) و مینم طرفنده ه دیه کی (اقرار
بدین) اقرار قیلودر مقرله که بوروچ برله (و صدق) و اقرار قیلوچینی سوزنده راست لانیور
(ان وصل به) اگر اولاشد و رسه (علی و قبلی) دیه کی نه مینم اوزر مه و مینم قاتمده دیه کی نه
(هو و دیعة) اول شی امانت در دیه کنی (و ان فصل) و اگر اول شی امانت در دیه کنی
آیورسه (لا) راست لانیاس اول آیورمش سوزنده (و) دخی اقرار قیلوچی نلک (عندی) مینم
قاتمده (او معی) یا که مینم برله دیه کی (و نحوه) مونلک کبی مینم صاند و غمه یا که مینم
ایومده دیه کی (امانة) بو نرسه امانت دیب اقرار قیلماقی در (و) دخی ایتوچی نلک سوزی
(لمعنی الالف) مکنی دعوی قیلوچی نه یعنی مینم سینده ملک صوم آلاچاغم بار دیب دعواچیغه
(انزنها) اول مکنی وزن برله آل دیب (او) یا که (و قضیتکها) اوتادمین سیکنا اول مکنی
دیپ (و نحوه) و بو ایکی که اوخشاغوی سوزی مثلا اول مکن سین مینی خلاص قیلد و ک
دیه که کبی یا که اول مکنی سین میکا تصدق قیلد و ک دیه که کبی (اقرار) دعوی قیلنمش
شینى اقرار در (و) دخی اقرار قیلوچی نلک (مائة و درهم) مینم اوزر مه بر یوز و بر درهمدر
دیه کنده (او ثلثة اثواب) یا که مینم اوزر مه بر یوز و اوچ کییوم لردر دیه کنده (دراهم)
م یعنی مینم اوزر مه فلان نلک فائده سینده مال عظیمدر تویه ده دیب اقرارنده (منه) ه یعنی مینم قاتمده دیه کی (منه)

درهم لردر یعنی اولگی صورتده یوزده بر درهم برله اقرار قیامش اولور (وثیاب) و کیوم لردر یعنی ایکنچی صورتده یوزده اوج کیوم برله اقرار ایتمش اولور (وفی مائة وثوب) دخی اقرار قیلوچی نڭ فلانغه مینم اوزره و مه بر یوز و بر کیوم دیبه کنده (او ثوبان) یا که ایکی کیوم دیبه کنده (تفسر المائة) یوزنی تفسیر فیلدر لور یوزدن مراد نڭنی نرسه دیب سؤال برله (والاقرار بدابة) و اقرار قیلماق کوجک برله آلنمش حیوان ایله (فی اصطبل) آزار کبی حیوان تور اچق اورنده (یلزمها) اقرار قیلوچیغه لازم ایتهر حیوانفی غنه (فقط) بس اصطبلنی لازم ایتمهس یعنی حیوان تور اچق اورننی (وسیف) و اقرار قیلماق قلیچ برله (جفته) لازم ایتهر اقرار قیلوچیغه قنونی (و) دخی لازم ایتهر (مماثل) قلیچ نڭ باولارونی (وصح) دخی درست بولدی اقرار (بالحمیل) کنیزه که اچنده گی یوک برله (و) دخی درست بولدی اقرار (له) اچده گی یوک فائده سنه (ان بین) اگر اقرار قیلوچی بیان ایتمه (سببا) ملک که سببنی (صالحا) لایق بولغوچی اول سبب همیگه اقرار ی درست له که (فان ولدت) بس اگر توغدورسه یوک آناسی (لاقول) آزده (من نصف حول) اقرار صوکننده یارم یلنن یا که مفر نڭ ثولوننن (فله) بس تییهر اول همیگه (ما) آندای نرسه (اقر) اقرار قیلدی اقرار قیلوچی (به) اول نرسه برله (وان اقر) و اگر اقرار قیلسه قرض برله یا که غصب برله (بشرط الخيار) اختیارنی شرط برله یعنی فلانغه مینم اوزره مه فلان شیدن اوج کونگه چه اختیارلی بولماقم اوزره دیسه (صح) اقرار ی درست بولور (وبطل شرطه) شرطی باطل بولور (واستثناء کیلی) و اقرارده کیلی شینی آیوروب چغارماق (اوزنی) یا که وزنی شینی آیوروب چغارماق (من دراهم) درهم لردن (صح) درست بولور (قیمة) قیمت یونننن (لا) درست بولماس (استثناء التابع) ایهر گوجینی آیورماق ایهر لمش شیدن (کالبناء) بنانی آیورو کبی داردن (والغص) و قاشنی آیورو کبی یوزکنن (والفعل) و خرما یغاچن آیورو کبی باغچه دن (و دبن صحته) و اقرار قیلوچی نڭ سلامت حالنده گی بوروچی (مطلقا) هیچ بر قید سز یعنی اول بوروچ نڭ سببی معلوم بولسون کره که معلوم بولماسون (و دین مرضه) دخی اقرار قیلوچی نڭ آورو حالنده گی بوروچی قیلدی (بسبب) بر سبب برله (فیه) آورو حالنده (و علم) و بلندی اول سبب (بلا اقرار) اقرار قیلوچی نڭ اقرار دندن باشقه بر شینی صاتوب آلو کبی (سواء) برابر در مرتبه ده (و قدما) و اول قیلنور بوا یکی بوروچنی اوتوده (علی ما) آندای بوروچ اوزره (اقربه) اقرار قیلدی اول بوروچ برله (فی مرضه) آورو حالنده لکن سببی بلنمه دی (والکل) و قیلنور اول بوروچ نڭ بارچه نی (علی الارث) میراث اوزره (وان شمل) و اگر چه چولغاسه ده بوروچ (ماله) اقرار قیاوچی نڭ بارچه مالنی (ولا یصح) درست بولماس

(ان یخص) آورو کمسه آیورماق (غریبا) بعضی بوروچ ایه سنی (بقضاء دینه) بوروچنی اوتامه کبرله (ولا) دخی درست بولماس (اقراره) آورو کمسه نلک اقراری بوروچ برله یا که بر ذات برله (لواړته) اوزی نلک اقرار وقتند هغی وارثینه (الا) مگر درست بولور بعضی بوروچ ایه سنی خاصلاوی (و) دخی وارثینه اقراری (ان یصدق) اقرار قیلوچی نلک اقرارین راست لهماق برله (البقیة) ه قالغان بوروچ ایهلری دخی قالغان وارثلری (فی بطل) بس اقرار باطل بولور نسبی بلموسز کمسه گه (ان ادعی) اگر دعوی قیلسه اقرار قیلوچی (بنوته) بلموسز کمسه نلک اوزینه اوغل لغینی (بعده) اقرار صوکنده (لا) اقرار باطل بولماس (ان نکح) اگر نکاح لنسه اقرار قیلوچی فائده سنه برشی برله اقرار قیلنمش خاتوننی (بعده) اقرار صوکنده (ولواقر) واگر بره اقرار قیلسه (ببنوة غلام) بر بالانلک اوزینه اوغل لغی برله (جهل) بلموسز بولدی (نسبه) اول بالانلک نسبی (و یولد) لکن توغدرولور (مثله) اول بالانلک مثلی (بمثله) اقرار قیلوچی نلک مثلی برله یعنی تیکبده شندن (و صدقه) دخی سوزونده راست لهسه اقرار قیلوچینی (الغلام) منکور بالا (ثبت) ثابت بولور (نسبه) بالانلک نسبی اقرار قیلوچی دن (و شرط) و شرط قیلندی (تصدیق الزوج) ایرنلک راست لاماق (اوشهاده قابله) یا که ولاده وقتند هغی ابی نلک گواه لقی (فی اقرارها) خاتون نلک اقرارنده (بالولد) بالا توغدرماق برله (ولواقر) واگر بره اقرار قیلسه (بنسب) نسب برله (من غیر ولاد) و توغشماقندن باشقه توغده قردهش کبی و بابا کبی و بالانلک بالاسی کبی (لایصح) اقرار درست بولماس (و یرث) لکن اقرار قیلوچی دن میراث آلور نسب حقند اقرار باطل بولسده (الا) مگر میراث آلماس (مع وارث) وارث برله یعنی بوصورتنه ه مقررله گه میراث تیهس بلمکم مال نلک کلکسینی باشقه وارثلر آلور (و من اقر) و قایو کمسه اگر اقرار قیلسه (باخ) توغده قرداش برله (و ابوه) و اقرار قیلوچی نلک آتاسی (میت) ثولمش در یعنی بره و فلان کمسه مینم توغده قردهشم دیسه (شارکه) اقرار قیلوچیغه مقررله شریک لک قیلور (فی الارث) میراث آلوده (بلانسب) میتکه نسب ثابت بولماینچه (ولواقر) واگر اقرار قیلسه (احد ابنی المیت) میت نلک ایکی اوغلی دن بری (علی آخر دین) ایکنچی کمسه اوزره میت نلک آلاچی بولدقده (بقبض ابیه) آتاسی نلک توتووی برله (نصفه) اول دین نلک یارومنی (فلاشی *) بس هیچ شی تیهس قالغان بوروچدن میراث بولوب (له) اقرار قیلوچیغه (والنصف) دین نلک قالغان یارمی (للآخر) ایکنچی اوغلغه بولور *

کتاب الدعوی

بو کتاب دعوی نلک حکملری بیاننده در (هی) اول دعوی (اخبار) بلمدرمه کدر قاضی ه یعنی قالغان بوروچ ایهلری بعضی بوروچ ایه سینه اوتامه کبرله خاصلا رغه و قالغان وارثلر بعضی ورته که اقراره رضا بولسدر (منه)

حضورنده (بحق) معلوم بولغوجى حقنى (له) بلدرگوچى اوزرينه (على غيره) باشقه كمسه نك
 ضررينه (والمضى) ودعوى قیلوچى (من) آندای كمسه در (لايجبر) كوچله نهمه س (على
 الخصومة) دعوى قیلوغه (والمضى عليه) دخى آنك اوزره دعوى قیلنمش (من) آندای كمسه در (يجبر)
 كوچله نور دعوى غه يعنى جواب اوزره (وهى) واول دعوى (انها يصح) درست بولماس هر
 گيز مگر درست بولور (بذكر شيء) برشینی یاد ایتمهك برله (علم) بلندی (جنسه) دعوى
 قیلنمش شى نك جنسى (و) دخى بلندی (قدره) اولشى نك مقدارى (و) دخى یاد ایتمهك
 برله درست بولور (انه) حقیقتده دعوى قیلنمش منكور شى (فى المدعى عليه) آنك
 اوزره دعوى قیلنمش كمسه نك تصرفنده ديب (وفى المنقول) دخى كوچرلش شینی دعواده
 (يزيد) دعوى قیلوچى آرتدورور منكور سوزلهرگه (بغير حق) هیچ برحق سز ديه كننى
 (وفى العقار) ودارنى وييرنى دعواده (لايثبت) ثابت بولماس (اليد) قول يعنى مدعى
 عليه نك تصرفى (الا) مگر ثابت بولور (بجدة) كامل بولغوجى گواه برله نكنه (او علم
 القاضى) ياكه قاضى نك بلوى برله ن عقارده مدعى عايه نك تصرفى ثابت لكنى (و) دخى
 دعوى درست بولور (المطالبة) دعوى قیلوچى استمهك برله (به) دعوى قیلنمش شینی
 (واحضاره) ودعوى قیلنمش شینی حاضرله مهك برله حكم مجلسنه (ان امكن) اگر حاضرله مهك
 ممكن بولسه (ليشير) اشاره قیلماق اوچون حكم مجلسنده (اليه) دعوى قیلنمش شيكه (المدعى)
 دعوى قیلوچى (و) دخى اشاره قیلماق اوچون اول شيكه (الشاهد) گواه (و) دخى اشاره قیلماق
 اوچون اول شيكه (الحالف) آنط ايتوچى (و) دخى دعوى درست بولور (ذكر قيمته) دعوى
 قیلنمش شينك قيمتنى یاد ایتمهك برله (ان تعذر) اگر عذرلى بولسه دعوى قیلنمش شینی
 حكم مجلسنه حاضرله مهك (و) دخى دعوى درست بولور (الحدود الاربعة) دورت چيكلرنى یاد
 ایتمهك برله (او الثلاثة) ياكه اوچ چيكلرنى یاد ایتمهك برله (فى العقار) دارنى وييرنى دعواده (واسماء
 اصحابها) دخى چيكلرنك ايله لرنى یاد ایتمهك برله (ونسبهم) دخى اسم لرى ايله چيكل ايله لرينك
 آتالرنى یاد ایتمهك برله (الى الجد) بابالرينك اسمينه چه (واذا صحت) وقايو زمان دعوى
 درست بولسه (سأل القاضى) صورار قاضى (الخصم) دعوى قیلنمش كمسه دن (عنها)
 دعوى نك اصلندن (فان اقر) بس اگر مدعى عليه اقرار قیلسه دعوى قیلنمش شى برله
 (او انكر) ياكه انكار قیلسه (سأل) صورار قاضى (المدعى) دعوى قیلوچى دن (البينة) گواهنى (فان
 اقام) بس اگر دعوى قیلوچى مدعى سينه گواه تورغوزسه (قضى) قاضى قیلور حكم هر ايدكى
 صورتده م (عليه) دعوى قیلنمش كمسه نك ضررينه (وان لم يتم) واگر دعوى قیلوچى
 مدعى سينه گواه تورغوزماسه (حلفه) قاضى آنط ايتدورور مدعى عليه گه (ان طلب خصمه)

اگر دعوی قیلوچی استهسه آنط ایتدرونی (فان نکل) بس اگر مدعی علیه منع لنسه آنط ایتودن (مرة) بر مرتبه (اوسکت) یا که تیک تورسه (بلا آفة) آفتسز صا ئغرا و لوق و تلسزلک کبی (وقضی) و حکم قیلسه قاضی دعوی قیلوچیگ فائده سینه (بالذکول) آنطدن منع لنو سبیلی (صغ) حکم درست بولور (وعرض الیمین) لکن مدعی علیه که آنط نی عرض قیلماق (ثلاثا) اوج مرتبه (ثم القضاء) مونگ صوکنده حکم قیلماق (احوط) آرتوغراق در (ولایرد) دوندر لاس (الیمین) آنط نی مدعی علیه دن (علی المدعی) دعوی قیلغوچیغه (وان نکل) و اگر چه آنط ایتودن منع لنسه ده (خصمه) دعوی قیلوچی نلک خصمی یعنی مدعی علیه (ولا یعلق) و آنط ایتدر لمهس انکار ایتوچی که (فی نکاح) نکاح ده یعنی بر ایر یا که خاتون نکاح دعوی قیلسه ایکنچسی انکار ایتسه منکر نی آنط ایتدر لمهس (ورجعة) دخی طلاقدن قایتوده یعنی بر ایر یا که خاتون عدة صوکنده دعوی قیلسه عدة اچنده قایتونی ایکنچسی انکار ایتسه منکر نی آنط ایتدر ولمهس (وفی ایلاء) وایله دن قایتوده یعنی ایر یا که خاتون ایلانگ مدق صوکنده دعوی قیلسه ایلا مدق اچنده قایتونی ایکنچسی انکار ایتسه منکر که آنط ایتدر ولمهس (واستیلا) و دخی بالا توغرونی استه مکنده یعنی خواجه برله کئیزه کدن بری بالا توغرونی دعوی قیلسه ایکنچسی انکار ایتسه منکر که آنط ایتدر لمهس (ورق) قل دعواسنده یعنی بر کسه ایکنچی بر کسه نی قلوم دیب دعوی قیلسه ایکنچسی انکار ایتسه منکر که یمین ایتدر ولمهس (ونسب) دخی نسبه یعنی بر کسه دعوی قیلسه بوکسه مینم آتام دیب دعوی قیلنش کسه انکار ایتسه منکر که آنط ایتدر ولمهس (وولا) دخی آزاد قیلو سبیلی ولی لک دعواسنده یعنی بر کسه بومینم آزاد ایتولمش قلوم مین مونگ ولیسی دیب دعوی قیلسه ایکنچسی انکار ایتسه منکر که یمین ایتدر ولمهس (وحد) دخی حده مثلا بر کسه دعوی قیلسه فلان کشی مینی زنا برله سوکدی دیب ایکنچسی انکار ایتسه منکر که آنط ایتدر ولمهس (ولعان) دخی لعانده یعنی خاتون دعوی قیلسه ایروم مینی زنا برله سب قیلدی دیب ایر انکار ایتسه منکر که یمین ایتدر ولمهس (الا) مگر ایتدرلور یمین (اذا ادعی) قایو وقت دعوی قیلنسه (فی النکاح) نکاح ضمنه (والنسب) نسب ضمنه (مال) مالنی (کهر) مهر معجل کبی (ونفقة) دخی نفقه کبی (وارث) و میراث کبی یعنی بوضویره لده منکر که یمین ایتدرلور (وحلف) و آنط ایتدرلور (السارق) اوغرینی (وضمن) و اوغریدن توله تدرلور مالنی (ان نکل) اگر منع لنسه آنط ایتودن (ولم یقطع) لکن یمیندن انکار صورتنده اوغری نلک قولنی کیسلهس (و) دخی آنط ایتدرلور (الزوج) ایرنی (اذا ادعت) خاتون دعوی قیلنده (طلاقا) ایر نلک طلاق قیلماقنی (فیثبت) بس ثابت بولور (ان نکل) اگر ایر یمیندن منع لنسه (نصف المهر) مهر نلک یارومی

حلوۃ صحیحہ دن اوّل (او) یا کہ ثابت بولور (کہ) مہرنک کلسی حلوۃ صحیحہ سوئندہ (وکندا) وادشاندان یمین ایتدرلور (منکر القود) قصاصغہ انکار قیلوچنی (فان نکل) بس اگر انکار قیلسہ (فی النفس) نفسی قتل دعواسندہ (حبس) انکار قیلوچنی حبس قیلنور (حتی یقر) قتلنی اقرار قیلغوچہ (وایحلف) یا کہ یمین ایتکوچہ و اگر انکار ایتسہ (فی ما دونہا) نفس دن کمئی تلف دعواسندہ (بقتص) قصاص قیلنور (وان قال) و اگر ایتسہ دعوی قیلوچنی (لی) بولغوچی دور مینم (بینة حاضرة) حاضر بولغوچی گواہم دیب (وطلب) لکن استہسہ دعوی قیلوچنی (حلف الخصم) مدعی علیہنک آنت ایتونی (لایحلف) مدعی علیہنی آنت ایتدرلماس (ویکفل) مدعی علیہ دن کفیل آلفور (بنفسہ) اوزونی حاضر قیلو برلہ (ثلاثة ايام) اوج کونگہچہ (فان ابی) بس اگر مدعی علیہ باش تارتسہ کفیل بیرودن (لازمہ) یورور مدعی یا کہ بر امین مدعی علیہ یورگان بیرگہ اوج کونگہچہ مگر مدعی علیہ اویگہ کرسہ مدعی ایشک قاتندہ اولتورور (والغریب) ومسافر بولغوچی مدعی علیہ برلہ یورور (قدر مجلس المحکم) حکم مجلسی قدر آرتق یورمہس (ولا یکفل) ومسافردن کفیل آلماس (الا) مگر آلفور (الی آخر المجلس) حکم مجلسی نک آخرینچہ (والحلف) و آنت ایتہک (باللہ) اللہ تعالیٰ نک اسمنی یاد ایتہک برلہ در (لا بالطلاق) طلاق برلہ توگلدر (والعتاق) وقل آزاد بولو برلہ توگلدر بلکم بویلہ یمین حرامدر (فان المح) بس اگر عنر ایتسہ وایتسہ (الخصم) دعوی قیلوچنی (قیل) ایتولدی (صح) درست بولور یمین (بہما) طلاق وعتاق برلہ دیب (فی زماننا) بزنگ زمانمردہ (ویغلظ) و آغر قیلنور آنتنی (بصفاته) اللہ تعالیٰ نک صفت لرنی یاد ایتدرمہک برلہ (لا) آغرلنددرلماس (بالزمان) وقت برلہ مثلاً جمیعہ کوننک اوئلندہ یا کہ ایکندسی سوئندہ یمین ایتدرمک کبی (و) دخی آغرلانددرلماس (المکان) اوروں برلہ مسجد اچندہ یا کہ منبر قاتندہ یمین ایتدرمہک کبی (وحلف الیہودی) و آنت ایتدرلور یہودی گہ (باللہ الذی انزل التورۃ علی موسیٰ) لفظی برلہ (والنصرانی) و آنت ایتدرلور نصرانی گہ (باللہ الذی انزل الانجیل علی عیسیٰ) لفظی برلہ (والمجوسی) و آنت ایتدرلور مجوسی گہ (باللہ الذی خلق النار) لفظی برلہ (والوثنی) و آنت ایتدرلور وثنی گہ (باللہ) لفظی برلہ یعنی اللہ تعالیٰ اسمی برلہ (ولا یحلف) لکن آنت ایتدرلمہس بودورت گروہنک ہیچ برونی (فی معابدهم) عبادت اورنلرندہ کنیسہ کبی مثلاً (ویحلف) و یمین ایتدرلور مدعی علیہنی (علی الحاصل) سببیدن پیدا بولمش نرسہ اوزرہ (نحوہ) مثالی (باللہ ما بینکما بیع قائم) کبی یعنی باللہ م دیہس سز ایکی نک آراگزردہ حاضر قائم بولغوچی صانو دیہک کبی (اونکاح قائم فی الحال) یا کہ باللہ دیہس سز ایکی

آرا گزیده حاضر قائم بولغوجی نکاح دیمهك كبی (او) یا که نکاح دعواسنده یمین نلڭ
مثالی (ما هی بائن مفك الآن) بالله باین ایبهس اول خاتون سندن حاضر دیمهك كبی (لا)
یمین ایتدرلهس صاتو دعواسنده سبب اوزره (نحو) بویلله (بالله ما بعته) یعنی بالله
صاتمادك سن بر نرسه نی فلانغه دیب (ونحوه) وموڭا اغشاغوجی لفظ برله (الا) لکن
حاصل اوزره یمین ایتدرلهس (ان يتضرر) ضررلنماس وقتده (المدعى) دعوی قیلوجی
(فیحلف) بس یمین ایتدرلور بو حالده یعنی بو وقتده (على السبب) سبب اوزره
(كدعوى شفعة) شفعه دعواسی کبی (بالجوار) توتاش بولغوجی کورشی لك سببلی (فانه) بس
حقیقتده مدعی علیه (ربما) چوق وقتده (یحلف) آنط ایتدر (على مذهب الشافعى رحمه
الله) امام شافعی رحمة الله نلڭ مذهبی اوزره (انه لا تجب الشفعة) بالله حقیقتده
کورشی لك سببلی شفعه واجب بولماس دیب (وكدان) واوشانداق مدعی علیه نی یمین ایتدرلور
سبب اوزره (فی سبب لا يتكرر) آندای فعلنی دعواده اول فعل تکرار بولماس دخی رفع ایتدر
برله مرتفع بولماس (كعبد مسلم) مسلمان بولغوجی قل کبی (یدعی) دعوی قیلور (عقده)
خواجیهسی نلڭ آزاد قیلماقنی (وفی الامة) لکن کنیزهك نلڭ دعواسنده خواجیهسی نلڭ آزاد
قیلماقنی (والکافر) دخی کافر قل نلڭ دعواسنده خواجیهسی نلڭ آزاد قیلماقنی (على الحاصل)
مدعی علیه نی یمین ایتدرلور سببندن پیدا بولمش نرسه اوزره (ویحلف) یمین ایتدرلور
(على العلم) بلو اوزره (من) آندای مدعی علیه که (ورث) میراث آلدی اول مدعی
علیه (شیئا) بر شینی (فادعاه) بس دعوی قیلدی اول شینی (آخر) ایکنچی کسه بو
صورته مدعی علیه یمین ایتدر بالله بو شینی سینکی ایکانون بلمای من دیب (و) دخی
یمین ایتدر (على البتات) دعوی قیلنمش شینی دعوی قیلوجی دن کیسمك اوزره (ان
وهب) اگر هبه قیلنسه بر شینی (له) مدعی علیه که (او اشتراه) یا که مدعی علیه اول
شینی صاتوب آلسه (وصح) ودرست بولدی (فداء الیمین) آنط نلڭ فداسی یعنی بولووی
(و) دخی درست بولدی (الصلح) صلح قیلماق (عنه) یمین دن *

﴿فصل —————﴾ (ولو اختلفا) واگر اختلاف قیلشسهلار صاتوجی برله صاتوب آلوجی
(فی قدر الثمن) آنچه نلڭ مقدارنده (او) یا که اختلاف قیلوشسهلار (المبیع) صاتلمش
نرسه نلڭ مقدارنده (حكم) قاضی حکم قیلور (لمن) آندای کسه نلڭ فائدهسنه (برهن)
گواه تورعوزدی اوزی نلڭ دعواسینه (وان برهنا) واگر صاتوجی برله صاتوب آلوجی
هر ایکسی دعوالارینه گواه تورعوزسهلار (حكم) قاضی حکم قیلور بو صورته (لثبت الزیادة)
آچه دن یا که صاتلمش نرسه دن آرتقنی اثبات ایتوجی فائدهسینه (وان اختلفا) واگر اختلاف

م بوصورهلرده سبب نلڭ بولوی جائز بولدی اوچون (منه) م یعنی بالا بوزسه مدعی ملکی توگل دیب (منه)

قیلوشسهلار (فیهما) آفچه نڭ وصالمش نرسه نڭ مقدارنده بر یولی (فحجة البائع) بس
 ساتوچی نڭ گواهی (فی الثمن) آفچه ده (وحجة المشتري) و ساتوب آلوچی نڭ گواهی (فی
 البیع) ساتلمش نرسه ده (اولی) آرتق در یعنی لایق در حکم ایتوگه (وان عجزا) واگر
 عاجز بولسه هر ایکسی گواه تورغوزودن (رضی کل) هر بری رضا بولور (بزیادة) آرتق
 نرسه نی بیروگه (یدعیه) دعوی قیلور اول نرسه نی (الآخر) ایکنچسی (والا) واگر رضا
 بولمسلر (تعالفا) آنت ایتهلار هر ایکسی انکارلارینه (وحلف) لکن آنت ایتدرلور
 (المشتري) ساتوب آلوچیغه (اولاً) الگاری آندین صوڭ ساتوچیغه (وفسخ القاضي)
 آندین صوڭ بوزار قاضی (البیع) ساتونی بری نڭ استهوی برله (ومن) وقایوسی
 اگر بو ایکسی دن (نکل) بیمندن باش تارتسه (لزمه) لازم بولور باش تارتوچی
 اوزره (دعوی الآخر) ایکنچسی نڭ دعواسی (ولانعالف) وایکی طرفدن آنت ایتوشمهك بولماس
 ایکسیدن اختلاف بولدقه (فی الاجل) مدتده یعنی مدة بارلق نڭ اوزونده یاكه مقدارنڭ
 (و) دخی آنت ایتوشمهك بولماس اختلاف بولدقه (شرط الخيار) اختیارنی شرط ایتوده (وقبض
 بعض الثمن) دخی آفچه نڭ بعضی سنی توتوده یعنی بری آفچه نی توتسدك دیسه ایکنچسی
 توتدام دیسه (وحلف) وبو صورلرده آنت ایتدرلور (المنکر) مدتکه واختیارنی شرط ایتوگه
 و آفچه نی توتوغه انکار ایتوچی گه (ولا) دخی ایکی طرفدن آنت ایتوشمهك بولماس (بعد هلاك البیع)
 ساتامش نرسه نڭ کلسی هلاک بولماق صوڭنده آلوچی قولنده اگرچه اختلاف لری آفچه نڭ
 مقدارنده بولسه ده (وحلف) وبو صورته آنت ایتدرلور (المشتري) ساتوب آلوچیغه (و) دخی
 آنت ایتوشمهك بولماس (بعد هلاك بعضه) ساتلمش نرسه نڭ بعضی سی هلاک بولماق صوڭنده
 بو صورته ده آنت ایتدرلور ساتوب آلوچیغه (الا) مگر ایکی طرفدن آنت ایتوشمهك بولور بو صورته
 (ان یرضی) رضا بولدقه (البائع) ساتوچی (بترك حصه الهلاك) ساتلمش نرسه دن هلاک بولغان
 قدرنی قویماق برله (ولواختلفا) واگر اختلاف قیلوشسه ایکی کمسه (فی بدل الاجارة)
 بالغه بیرونڭ بدلندن یعنی بری ایکی درهم دیسه وایکنچسی بر درهم دیسه (او المنفعة) یاكه
 فائده لهنه كده مثلابری بر آی وایکنچسی ایکی آی دیسه (تعالفا) هر ایکسی آنت ایتدرلور انکارلارینه
 (كما فی البیع) ساتوده اختلافده آنت ایتشدکلی کبی آندان صوڭ اجاره نی بوزولور (والمنفعة)
 و اجاره نڭ منفعتی حکمه (کالبیع) ساتلمش نرسه کبی در (والبدل) و اجاره نڭ بدلی حکمه
 (کالثلث) آفچه کبی در (و) واگر اختلاف قیلوشسه لار اجاره نڭ بدلنده یاكه منفعتنڭ (بعد
 قبضها) منفعت نڭ کل سنی تونماق صوڭنده (لا) آنت ایتوشمهسلر (و) اگر اختلاف قیلوشسه لار

(بعد قبض بعضها) منفعت نكّ بعضسنی نوتماق صوگند (تعالفا) آنط ایتارلر هر ايكسى انگارلر
 (وفسخت) واجاره بوزلور (فيما بقى) منفعت دن قالغان مقدار نده (والقول) لکن معتبر سوز ييهر
 برله (للمستهاجر) يالغه آلوجى غه بولور (فيما مضى) منفعت دن اوتكان مقدار نده (وان اختلاف
 تبيهر خاتون غه يمين برله (ما) آنداى قماش يورط اسبابندن (صلح لها) خاتون غه صلاحيتلى بولغوجى
 بله نكّ و بوركانچك وخاتون لار كوله گى كى (وله) دخى تبيهر اير گه يمين برله (ما) آنداى قماش
 يورط اسبابندن (صلح له) اير گه م صلاحيتلى بولغوجى (اولهما) ياكه هر ايكسى يمينه صلاحيتلى بولغوجى
 آلتون و كمش كى ياكه صاوت لر وتوشه كى و حيوان لار و باقچلار كى بوشى لر دخى يمين برله
 اير گه تبيهر (وان مات) واگر ئولسه (احدهما) اير برله خاتون دن برى (فالمشكل) بس تبيهر اير گه
 هم خاتون غه صلاحيتلى بولغوجى نرسه (للحنى) ترك بولغانينه يمين برله (وان كان) واگر بولسا
 (احدهما) اير ايله خاتونندن برى (عبداً) قل بولسا (فالكل) بس متاع نكّ كلى (للحر) آزاد كسه گه
 بولور يعنى اختلاف بولدقده (فى الحياة) ترك مالندن (و) مال نكّ كلى (للحنى) ترك ه كسه گه
 بولور (بعد الموت) اير ايله خاتونندن برى اولمهك صوگند (وسقط) ودعوى قىلوچيدين توشه
 (دعوى الملك المطلق) سببسز ملكنى دعواسى (ان برهن) اگر گواه تورغوزسه (ذواليد) دعوى
 قىلنمش شيدّه تصرف ايهسى (ان المدعى) حقيقتده بودعوى قىلنمش نرسه (ودية) مينده امانت در
 ديب (او) ياكه (عارية) مينده عاريت شى ديب (او) ياكه (رهن) زكلات نرسه ديب (او مومر)
 ياكه يالغه قوياش شى ديب (او) ياكه (مغضوب) كوجلك برله آلمش شيدر (من زيد) زيددن
 م ديب يعنى بوضورت لرده مدعى سوزون قاضى اشتهس (وحجة الخارج) ودعوا ده تصرف دن
 طش كشى نكّ گواهى (فى الملك المطلق) سببسز ملكنى دعوا ده (احق) لايقراقدر اثبات
 يونندن (من حجة ذى اليد) تصرف ايهسى نكّ گواهندن (وان وقت) وقت بيان ايتدى كى حالده ده
 (احدهما) ايكى خصمن برى (فقط) ايكنچسى دن بيان سز (ولو برهن) واگر گواه تورغوزسه
 سببسز ملكنى دعوا ده (خارجان) تصرف دن طش ايكى كسه يعنى اوچنچى كسه نكّ تصرف دن
 بولغوجى شينى دعوا ده (قضى) حكم قىلنور اول شى نكّ ملك بولوى برله (لهما) گواه تورغوزچى
 ايكى كسه گه (و) اگر گواه تورغوزسه ايكى كسه (فى النكاح) نكاح نى دعوا ده (سقطاً) هر ايكى
 طرف نكّ گواهى توشه يعنى هيچ برى نكّ فائده سينه حكم قىلنماس دعواچى لار خارج بولسه ده
 (وهى) واول خاتون (لمن) آنداى اير گه بولور (صدقة) راست لادى اول خاتون اول ايرنى يعنى
 قاير اير گه خاتونلقى برله اقرار قىلسه شول اير گه در (وان ارخا) واگر سببسز ملكنى دعوا ده

م بورك چالنه و فاج و كتاب و ايرنر كولا گى كى (منه)
 م زردن لفظى بش مدعى نكّ كاسينه قىددر (منه)
 ۵ يعنى اوى مناعى نكّ كاسى اختلاف بولدقده (منه)

اول شیده تصرف ایہسی یا کہ تصرفن طش کہسہ دن ہر ایکسی بیلگولی وقت بیان قیلسہ اول شینک اوزینہ ملک بولوینہ (فالسابق) بس اول رک وقتنی بیان قیلوچی (احق) لایق راقدر دعوی قیلنمش شیکہ خوجہ بولوغہ (وان اقرت) واگر اقرار قیلسہ خاتون (لہن) آندای ابرگہ (لاہجہلہ) اول ایرنک گواہی یوق بولوغچی یعنی مین شوشی ابرگہ خاتون دیسہ (فقی) بس اول خاتون (لہ) شول ابرگہ در (فان برهن) بس اگر گواہ تورغوزسہ فلان ایرنکی مین دیب اقرار سوکنک (الآخر) ایکنچی ایر دعوی قیلنمش خاتون اوزونکی ایدوکیہ (قضی) حکم قیلنور (لہ) گواہ تورغوزچی غہ خاتونلق برلہ (وان برهن) واگر گواہ تورغوزسہ نکاح فی انکار قیلوچی خاتونک ضررینہ (احدهما) ایکی دعوی قیلوچی ایردن بری (وقضی) دخی حکم قیلنسہ (لہ) گواہ تورغوزچیغہ خاتونلق برلہ (ثم) حکم سوکنک (برهن) گواہ تورغوزسہ اوزینہ خاتونلقغہ (الآخر) ایکنچی ایر (لم یقض) حکم قیلنماس (لہ) ایکنچی ایرنک فائدہ سینہ (الا) مگر ایکنچی ایرنک فائدہ سینہ حکم قیلنور (اذا اثبت) گواہ برلہ اثبات ایتکان وقتدہ (سبقہ) نکاحنک اوزینہ اول ایدوکنی (کمالم یقبض) حکم قیلنمادغی کبی (بہجۃ الخارج) تصرفن طش کہسہنک گواہی سبیلی (علی ذی ید) تصرف قیلوچی نک ضررینہ (ظہر نکاحہ) تصرف ایہسی نک نکاحی ظاہر بولغاندہ (الا) مگر تصرف ایہسی نک ضررینہ حکم قیلور (اذا اثبت) تصرفن طش کہسہ گواہ برلہ اثبات ایتکان وقتدہ (سبقہ) نکاحنک اوزینہ اول ایدوکنی (وان برهن) واگر گواہ تورغوزسہ تصرفن طش ایکی دعواچی (علی شراء شیء) بر شینی صاتوب آلوغہ (من ذی ید) اول شیدہ تصرف ایہسنن (فلک) بس تیہر ایکی دعواچین ہر برینہ (نصفہ) اول شینک یارومی (بنصف الثمن) آتچہنک یارومی برابرینہ (اوترکہ) یا کہ اول یارومی قویماق تیہر ایکی دعواچی دن ہر برینہ (ولوترک) واگر قویسہ صاتلمش شینی (احدهما) ایکی دعواچین بری (بعدهما قضی) حکم قیلنماق سوکنک (لہ) قویوچیغہ اول شینک یارومی برلہ (لم یأخذ) آلماس (الآخر) ایکنچی (کلہ) اول شینک کلسنی حکم سبیلی ایکنچی یارتیدہ صاتوب بوزولغانلوغی اوچون (والشراء) و صاتوب آلماق یعنی دعوی وقتندہ بوشینی مین صاتوب آلدیم دیہک (احق) حکم قیلوغہ لایق راقدر (من ہبہ) بوشی میکا ہبہ دیمکن (وصدقہ) دخی بوشی میکا صدقہ دیہ ککن (ورهن) بوشی میکا زکات دیہ ککن (م مع قبض) توتماق برلہ (والشراء) و صاتوب آلماق (والمهر) دخی مہر یعنی ایکی کہسہ دعوی وقتندہ بری مین بونرسہ فی صاتوب آلدیم دیسہ و ایکنچی بونرسہ میکا مہر در دیسہ (سواء) حکمہ برابر در یعنی دعوی قیلنمش نرسہ ایکسینہ اورتاق بولور (وکذا) صاتوب آلماق برلہ مہر دعوسی کبیدر (الغصب) کوچلک برلہ آلماق (والودیعة)

م یعنی ہج قایسی ایرک گواہی یوق بولغان صورتدہ (منہ) ۵ مع قبض لفظی اوچ مدعی نک کلسینہ قیددر (منہ)

دخی امانت قویباق یعنی بوصولده دعوی قیلنمش نرسه دخی ایکسینه برابر بولور (ولا یرجع) وایکی دعوی نلک بری قوتلنماس (بکثرة الشهود) گواه نلک کوبلگی سببلی یعنی برخصم نلک گواهی ایکی بولسه وایکنچسی نلک اوج یاکه دورت بولسه هر ایکی دعوی برابر در (ولو ادعی) و اگر دعوی قیلسه (احد خارجین) تصرفدن طش بولغوجی ایکی کمسه دن بری (نصف دار) بردار نلک یارومنی (والآخر) وایکنچسی دعوی قیلسه (کلها) دار نلک کلسنی (فالرابع) بس دار نلک دورتن بری (للاول) دار نلک یارومنی دعواچیغه بولور دار نلک یارومنی دعوالی بولوب یارومنی دعواسز بولوروی اوچون (وقالا) وایتدی امام ابو یوسف و امام محمد رحمۃ الله علیهما (الثالث) دار نلک اوچدن بری یارومنی دعوی قیلوجیغه بولور (والباقي) دخی قالغانی (للتانی) ایکنچسینه بولور دیب (وان کانت) و اگر بولسه اول دار (معهما) هر ایکی برله یعنی تصرف لرندن بولسه (فهی) بس اول دار (للتانی) کلسین دعوی قیلوجیغه در (نصف) یارومنی (بالقضاء) حکم سببلی (ونصف) دخی یارومنی (لابه) حکم سببلی ایمهس بلکم یارومنی نزاع سز تصرفده بولوروی اوچون (ولو برهن) و اگر گواه تورغزسه (خارجان) تصرفدن طش بولغوجی ایکی کمسه (علی نقاج دابة) دعوی قیلنمش حیوان بر حیوان نلک بالاسی بولوغه یعنی آناسی آرتندن ایاروب یوروینه (وارخا) و هر ایکی توغوغه بیلگولی وقت بیان ایتسه (قضى) حکم قیلنور (لمن) آندای کمسه نلک فائده سینه (وافق) موافق بولور (تاریخه) اول کمسه نلک بیان ایتکان و قنی (سفها) دعوی قیلنمش حیوان نلک یه شینه (وان اشکل) و اگر یه شی بلومسز بولسه یعنی ایکی دعواچی نلک بیانینه یه شی توغری کیلونی بلنماسه (فلهما) بس ایکی دعواچیغه اورتاق بولور (وذوالید لمستعمل) و بر شیده قول ایهسی استعمال قیلوجیدر (کمن لبن) بالحقین کیر بیج باصاچی کبی یعنی بر کمسه بومنم بیروم دیب دعوی قیلسه ایکنچی کمسه اول بیردن کیر بیج صوقسه اول بیرگه خوجه بولوغه کیر بیج ایهسی آرتوغراق بولور (واللابس م) و کییوم (م) کییوچی کبی (لا آخذ الکم) یکننن توتوچی کبی ایمهس (والراکب) و آطلانوچی م کبی (لا آخذ اللجام) جوگاننن توتوچی کبی ایمهس (ومن فی السرج) و اییهراوستنده بولغوجی کبی (لاردیفه) آتقه آطلانوچی کبی ایمهس (وذوالحمل) دخی حیوانغه یوکلارچی کبی (لا من علق کوزه) آرتناق وچولهک آصوچی کبی ایمهس (ومن) دخی آندای کمسه کبی (اتصل الحایط) نزاعلی دیوار توتاش بولدی (بینائیه) دعواچی دن بری نلک بناسینه (اتصال تربیع) نزاعلی دیوار نلک کیر بیج یاکه بوره نهسی ایکنچی یورنلک کیر بیجینه یاکه بوره نه سینه (او وضع)

م بواورونده علی القاری یانی آچنراقدر (منه) ۵ یعنی قول ایهسی (منه) م قهستانی اختیارونجه امام علی القاری اختیارونجه واللابس والراکب ومن فی السرج وذوالحمل مرفوع لدر (منه) م یعنی قول ایهسی (منه)

یا کہ قویلدی یعنی قویوچی کیمسه کبی (علیه) نزاعلی دیوارغه (الجنوع) مانجهلرنی یا که ارلوكلرنی (ولا اعتبار) واعتبار یوقدر ملک بولونی قوتلاوده (لوضع خشبات) واق آغاچلرنی وقامش کبی شیلرنی قویوغه (علیه) نزاعلی دیوارغه یعنی بری نڭ نزاعلی دیوار اوستنده واق آغاچلری بولسه وبری نڭ نرسه سی بولماسه نزاعلی دیوار ایکسی نڭ آراسنده اورتاق بولور (وجالس البساط) وایالو بولوده توشه لیش نرسه گه اولتوروچی کیمسه یعنی بالاص کبی شیگه (والمتعلق) دخی یابشوچی کیمسه (به) بالاصقه مثلاً (مواء) برابردر (و کذا) وتوشه لیش نرسه گه اولتوروچی کبیدر حکمده (من) آندای کیمسه (معه ثوب) اول کیمسه برله کییوم (وطرفه) واول کییومنڭ برطرفی (مع آخر) ایکنچی کیمسه برله در (وذوبیت) وبرئوی ایه سی (من دار) بر داردن (کندی بیوت) کوب ئوی ایه سی کبیدر حکمده (منها) اول داردن (فی حق ساحتها) بناسز بوش اورننی استعمال حقنده (منها) اول داردن .

﴿فصل —————﴾ (مبیعة) ساتلمش کنیزهک (ولدت) بالا توغدردی ساتوب آلوچی قولنده (لاقل) کیمده (من نصف حول) یاروم یلین (مفدیعت) اول کنیزهک ساتلمش زماندن (قادی) بس دعوی قیلدی (البائع) ساتوچی (الولد) مذکور بالانی (یثبت) ثابت بولور (نسبه) اول بالانڭ نسبی (منه) ساتوچی دن (و) دخی ثابت بولور (امیتها) ساتلمش کنیزهکنڭ ام ولد بولووی (ویفسخ) دخی بوزولور (البيع) ساتو ام ولدنی ساتو باطل بولماق اوچون (ولو ادعاه) واگر کنیزهکنی ساتوچی بالانی دعوی قیلسه (بعد عتقها) ساتوب آلوچی کنیزهکنی آزاد ایتمهک صوکنده (ثبت) ثابت بولور (نسبه) بالانڭ نسبی ساتوچی دن (ویرد) دخی قایتار کنیزهکنی ساتوب آلوچی ساتوچیغه (حصته) بالانڭ الوشنی (من الثمن) آتجه دن (ولایعینبر) واعتبار قیلنماس (دعوة المشتري) ساتوب آلوچی نڭ بالانی دعوی قیلونی (ولا) دخی اعتبار قیلنماس (دعوة البائع) ساتوچی نڭ مذکور بالانی دعوی قیلونی (بعصموت الولد) بالانڭ اولمه کی صوکنده (او عتقه) یا که ساتوب آلوچی نڭ بالانی آزاد ایتمه کی صوکنده (و کذا) وایشانداق اعتبار ایدولماس ساتوچی نڭ بالانی دعوی قیلونی (لو ولدت) اگر ساتلمش کنیزهک بالاتوغدرسه (لاکثر) کوبرهک مدتده (من نصف حول) ساتماق صوکنده یاروم یلین (واقل) دخی کیمرهک مدتده (من سنتین) ایکی یلین (الا) مگر ساتوچی نڭ دعوانی اعتبار قیلنور و بالانڭ نسبی ساتوچی دن ثابت بولور (اذا صدق) ساتوچی سوزین راست لاغان وقتده (المشتري) کنیزهکنی ساتوب آلوچی (وسنتین) و ساتلمش کنیزهک اگر بالا توغدرسه ایکی یل صوکنده (او اکثر) یا که ایکی یلین کوبرهک مدت صوکنده (هی) ساتلمش کنیزهک (ام ولده) ساتوچی نڭ ام ولدنی

بولور (نكاحاً) نكاح يونندن ساتوچى بالانى ميندن ديب دعوى قيلدقه (ان صقده) اگر ساتوچى سوزين راست لاسه (المشترى) كنيزه كنى ساتوب آلوچى .

كتاب الصلح

بو كتاب صلح نك حكملرى بياننده در (هو عقد) اول صلح عقد در (يرفع) كوته رور اورتادن (النزاع) خصومتنى يعنى دعوانى (وصح) و صلح درست بولدى (باقرار) دعوى قيلمش شينى مدعى عليه دن اقرار برله (وسكوت) دخى اقرار دن وانكاردن تيك تورو برله يعنى دعوى وقتنده مدعى عليه تيك تورسه صوكره برشى برابرينه صلح قيلسه لر درست بولور (وانكار) دخى انكار برله يعنى دعوى قيلمش شيكه مدعى عليه اول انكار قيلسه آندان صوكره صلح قيلسه لر درست بولور (فالاؤل) بس اولگسى يعنى اقرار ايله بولمش صلح (كبيع) حكيمه ساتو كى در (وان وقع) اگر توشه اول صلح (عن مال) مالنى دعوان (بمال) مال برابرينه (ففيه) بس ثابت بولور بوصلحه (الشفعة) شفعه دعواسى اگر صلح قيلمش مال ياكه بدل عقار بولسه دار ويير كى (و) دخى ثابت بولور بوصلحه (الخيارات) ساتوده بولغوچى خيارلر يعنى (خيار شرط) و (خيار رؤية) و (خيار عيب) (وتفسد) دخى بوزار بوصلحنى (جالة البذل) صلح بدلى نك بلومسز بولووى (وما) آنداي نرسه كم (استحق) حق استهلدى (من المدعى) دعوى قيلمش شيلدن (رد) قايتارور (المدعى) دعوى قيلغوچى حق استهوجى كه (حصته) حق استهلش مال نك اولوشنى (من العوض) بدل نك بعضى سندن (وما) و آنداي نرسه كم (استحق) حق استهلدى (منه) عوض نك بعضى سندن دعوى قيلغوچى نك قولنده بولدقه (رجع) قايتور دعوى قيلوچى مدعى عليه كه (بجسته) حق استهلش مقدار نك اولوشى برله (من المدعى) دعوى قيلمش مال سندن (و) دخى اقرار ايله بولمش صلح (كاجارة) برشيني يالغه بىرو كى در يعنى حكيمه (ان وقع) اگر توشه اول صلح (عن مال) مالنى دعوان (بمنفعة) منفعت برابرينه (فشرط) بس شرط قيلندى (التوقيت) فائده آلونك مدتین بيان ايتمهك (فيه) حكيمه اجاره كى بولمش صلحه (ويبطل) و صلح باطل بولور يعنى بوزولور بوصلح (بموت احدهما) مدعى عليه دن برينك ئوله كى سببلى (فى المدة) فائده آلوغه بيان ايدولمش مده اجنده (والآخران) و آخرغى ايكى صلح يعنى سكوت برله وانكار برله بولغان صلح (معاوضة) عوض لاشماق در (فى حق المدعى) دعوى قيلوچى حق نك عوضى ديب آلوى اوچون (وفداء يمين) ويمين اوچون فديه بىرودر (وقطع نزاع) دخى نزاعنى كيسودر (فى حق الآخر) مدعى عليه حقنده (فلا شفعة) بس شفعه دعواسى تيمهس مدعى عليه اوزره (فى صلح عن دار) دارنى

دعوان صلحه (بل هی) بلکم شفعه دعوسی تییه مدعی علیه اوزره (فی صلح علی دار)
 دار اوزره صلحه یعنی بدلینه دار بیدرگان صورته (وما) آندای نرسه کم (استحق)
 حق استهلدی (من العوض) صلح بدلندن (رجع) قایتور دعوی قیلوچی (الی الدعوی) صلح
 بدلندن حق استهلش مقدارنڭ اولوشین دعواغه (ولو صالح) واگر صلح قیلسه دعوی
 قیلوچی مدعی علیه برله قایو صلح ایله بولسه ده اوج نورلی صلحن (علی بعض دار) دارنڭ
 بعضی اوزره (یدعیها) دعوی قیلور صلح قیلوچی اول دارنی (لم یصح) بوصلح درست بولماس
 دعوی قیلوچی داردن بعضی حقنی آلوب بعضی دن ابراء بولووی اوچون چونکه ابراء عن
 الاعیان باطلدر (وحیلته) وبو صورته صلح درست بولونڭ حیلله سی (ان یزید) مدعی علیه
 آرتدیرماق در (فی البدل) صلح بدلنده دار اوزره (شیئاً) باشقه برشینی آتجه دن باکه مالین
 (اوبیری) یاکه دعوی قیلوچی خلاص قیامقدر مدعی علیه نی (عن دعوی الباقي) دارنڭ
 قالغوچی سون دعوی دن چونکه ابراء عن الحقوق درست در (وصح الصلح) دخی صلح درست بولدی
 هر اوج نوعی برله (عن دعوی المال) مالنی دعوان (والمنفعة) دخی منفعتنی دعوان
 (والجناية فی النفس) دخی نفسده بولغان جنایتنی دعوان ثلوتورمک کبی (وما دونها) دخی
 نفسده بولغان جنایتدن کم جنایتنی دعوان باش یارماق وقول کیسه ک کبی (عمدا) اول
 جنایت کرک قصد یونندن بولسون (او خطاء) کرهک خطالق یونندن بولسون (و) دخی صلح
 درست بولدی (الرق) نسبی بلومسز کیسه نڭ قل لغین دعوان (و) دخی صلح درست بولدی
 (الزوج) ایرنڭ دعواسندن (النکاح) خاتون اوزره نکاحنی (وکان) وبو صلح بولور اولگی
 صورته (عتقا) آزاد ایتمه ک (بمال) مال برابریده (و) بو صلح بولور صوغنی م صورته (خلعا)
 خلع قیلماق (ولم یجز) و صلح روا بولماس (عن دعویها) خاتون نڭ دعواسندن (النکاح) ایر
 اوزره نکاحنی (ولا) دخی صلح روا بولماس (عن دعوی حد) حدلردن بولغوچی برحدنی دعوان
 حد قنف کبی مثلاً (وبدل صلح) و صلح نڭ بدلی (هو کبیع) اول صلح حکمنده صانو کبی
 بولغوچی نیته ک یوقاریده مثالی اوتدی (علی الوکیل) صلح بولو برله وکیل قیلنیش کیسه
 اوزره بولور حقوق عفو وکیلگه قایتووی اوچون (وما) آندای صلح نڭ بدلی (لیس کبیع)
 اول صلح حکمنده صانو کبی بولماغوچی (کالصلح) مثالی صلح نڭ بدلی کبی (عن دم عمد)
 قصد برله توگلمش قانندن (او) یاکه صلح نڭ بدلی کبی (عن بعض دین) بعضی بوروج
 اوزره (یدعیه) دعوی قیلور اول بوروجنی (علی الوکیل) صلح بولو برله وکیل قیلوچی
 اوزره بولور بوسورته حقوق وکیل قیلوچیغه قایتووی اوچون (وان صالح) واگر صلح قیلسه

م من الامراء بصیفة المفعول ان یرى المدعی علیه او بصیفة الفاعل ای یرى المدعی المدعی علیه علی القاری
 ه یعنی نکاحنی دعوی صورته (منه)

بولدغى حالده صلح قیلوچى ایر (فضولی) وکیل بولمامش کیمسه صلح برله (ضمن البذل) دخى توله مکچى بولسه صلح نىڭ بدلنى يعنى صلح بول فلانى برله صلح بدلنى مین ضامن دیسه (اواضاف) یا که صلح بولوب نسبت اینسه صلح نىڭ بدلنى (الى ماله) فضولى اوز مالینه (اواشار) یا که اشاره قبلسه (الى نقد) حاضر شیگه آلتوندىن یا که کوشدن (اوعرض) یا که اشاره قبلسه آلتون کوشکه باشقه بولغان حاضر شیگه (او اطلق) یا که صلحنى هیچ نرسه برله قیدلیمه صلح قیلیم مین سیکما ملى اوزره دیمه کمن باشقه (ونقد) لکن صلح نىڭ بدلنى حاضر قبلسه وتابشرسه دعوى قیلوچىغه (صح) صلح درست بولور بوضورتلرنىڭ هر برونده و صلح بدلنى فضولى دمه سینده بولور مدعى علیه که قايتا آلهاس (وان لم ينقد) واگر صلح نىڭ بدلنى مدعى که تابشرماسه (ان اجازه) اگر روا کورسه بوصلحنى (المدعى علیه) آنلىڭ اوزره دعوى قیلنمش کیمسه (لزم البذل) صلحنىڭ بدلنى لازم بولور مدعى علیه که (والا) واگر مدعى علیه اول صلحنى روا کورمه سه (رد) اول صلحنى دوندرلور و صلح باطل بولور (وصلحه) ودعوى قیلوچىڭ صلح قیلوچى (على جنس ما) آندای حق جنسینىڭ بعضى اوزره (له) بولغوچى اولحق دعوى قیلوچى فائده سینده (عليه) وآنلىڭ اوزره حق دعوى قیلنمش کیمسه نىڭ ضررينه (اخذ) بویله صلح آلمقدار (لبعض حقه) دعوى قیلوچى حق نىڭ بعضىنى (وخط) دخى توشمه کدر مدعى علیه نىڭ مویندن (لباقیه) مدعى ده قالغوچى حقنى (للمعاوضة) صلح ده عوض لاشماق توگلدن (فصح) بس صلح درست بولدى (عن الف حال) حاضر بیروله چك ملى دن (على مائة حالة) حاضر بولغوچى یوز اوزره (او) یا که (على الف مؤجل) وعدلى بولغوچى ملى اوزره (و) دخى صلح درست بولدى (عن الف جیاد) یغشى صاف بولوچى مکن (على مائة زیوف) قاتشلى یوزق بولغوچى یوز اوزره (ولم تصح) و صلح درست بولمادی (عن درهم) حاضر بیروله چك درهم لردن (على دنانیر مؤجله) وعدلى بولغوچى آلتونلار اوزره (و) دخى صلح درست بولمادی (عن الف مؤجل) وعدلى بولغوچى مکن (على نصفه حالا) حاضر بولغوچى یارم اوزره (او عن الف سود) یا که حاضر بیروله چك قاره بولغوچى مکن (على نصفه بیضا) حاضر آق بولغوچى ملى نىڭ یارومى اوزره (ومن) وقایو کیمسه اگر (امبر) بیورسه بوروچلى کیمسه که (باداء نصف دین) بورچندن یارومنى اوتومهك برله (عليه) بوروچ بیرولمش کیمسه اوزره بولغوچى (غدا) تا کده اوتومهك برله (على انه) شول شرط اوزره کم اول بوروچلى کیمسه (برى) خلاص بولغوچىدر (ما زاد) بوروچ نىڭ یارومى اوزره آرتقاندن (ان قبل) اگر بیورلمش کیمسه قبول قیلسه شول یارطینى (برى) خلاص بولور شول حاله بولور بوروچ نىڭ قالغوچى یارمندن (وان لم یف) واگر منکور مقدارنى اوتامه سه (عاد) قايتور (دینه) مديون نىڭ بوروچى اۆلگى حالینه (ولو علق) واگر بوروچقه بیروچى نسبت ایتسه

بوروچىن خلاص بولونى (صريحاً) آشكارا و ظاهر بر شرطه (كان اديت) منالى اگر اوتەسلڭ سىن (الى) ميكا (كندا) اوشانداق مقدار (فانت) بس سىن (برى) خلاص بولغۇچى سىن (من الباقي) قالغۇچى بوروچىن ديمەك كىيى (لايصح) ابراء درست بولماس (ولو صالح) واگر صالح قيلسه (احد ربي دين) ايكي بوروچ ايه سىندىن برى (عن نصفه) اوزىنە خاص بوروچ نىڭ يارومىدىن (على ثوب) بركىيوم اوزرەمىلا (اتباع) ايارور (شريكه) صلح قيلوچىنىڭ يولداشى (غريمه) اوزى نىڭ بوروچ لىنىش كىسە سىنە (بنصفه) بوروچ نىڭ اوزىنە خاص يارومى بىرلە (اواخذ) ياكە آلور (نصف الثوب) كىيوم نىڭ يارومىنى (من شريكه) صلح قيلوچى يولداشنىن و صلح قيلوچى بو صورتتە قالغان مقدار بوروچنى يعنى اصل بوروچ نىڭ دورتىن بىرەنى بوروچلى كىسەدن دىيى استەر .

كتاب الحدود

بو كىتاب حدلرنىڭ حكملىرى بيانئەندە در (الحد عقوبة) حد جزادر (مقدرة) بيان ايدىولمىش قرآن بىرلە و حديث و اجماع بىرلە (تجب) واجب بولور اول جزاء (حقاً لله تعالى) الله تعالىنى اولوغلاماق يونىنىن و بو بىر غىنە اطاعت يونىنىن (فلا تعزير) بس جنائىت اوچون سياست و قورقماق ايمەس (وقصاص) دىيى قصاص ايمەس (حد) جزاء الله تعالىنى اولوغلاماق يونىنىن (والزنا وطىء) زنا جماع در يعنى حشفە نىڭ غىب بولوويدىر (فى قبل) خاتون كىسە نىڭ فرجىنە (خال) بوش بولغۇچى اول جماع (عن الملك) نكاح ملكىتىن و يىپىن ملكىتىن (وشبھتە) دىيى بوش بولغۇچى اول جماع ملك بولو شىبە سىندىن (ويثبت) و زنا ثابت بولور (بشهادة اربعة) ايرىن لردىن دورت كىسە نىڭ گواهلىق اوتەوى بىرلە حاكم قاتندە بر مجلسدە (بالزنا) زنا بىرلە اگر جماع بىرلە گواهلىق بىرسەلر زنا ثابت بولماس (فيسألهم) بس صورار گواه لردىن شهادە صوگندە (الامام) سلطان ياكە قاضى ياكە ناىبى (ماهو) زنانى نرسە دىيى (وكيف هو) و زنانى روشلى دىيى (واين زنى) وقايو اوروئىدە زنا قىلىدى دىيى (ومتى زنى) وقايو زماندە زنا قىلىدى دىيى (وبين زنى) وكم بىرلە زنا قىلىدى دىيى (فان بينوا) بس اگر بيان قيلسە گواه لردىن ھىر برى (وقالوا) دىيى ايتسەلر (راينا) كوردك بىلر بو ايرى نىڭ دىكرنى بو خاتون نىڭ فرجندە (كالميل) سىرمە لىنە تورغان يىغاچ كىيى (فى المكحلة) سىرمە صاوتندە دىيى (وعدلوا) گواه لىر بيان ايدىولسەلر شهادە اھلى دىيى (سرا) ياشرون (وعلتنا) دىيى آشكارا (حكم) امام حكم قىلور (به) زنا سىبىلى حد بىرلە (و) دىيى زنا ثابت بولور (باقرارە) زنا قىلوچى نىڭ اقرارى بىرلە (اربعة) دورت مرتبە (فى اربعة مجالس) دورت مجلس لردە (ردە) دوندىرور امام ياكە قاضى زنا بىرلە اقرار قىلوچىنى اقرارلىن سىن

م شرعا حرام عملى قىلغۇچى اوزرە (منه) م قصاصدە بىندە حقى غالب بولووى اوچون (منه)

آورو سندر ياکه دیوانه سندر دیمه ک برله (کل مرة) اوج مرتبه اقرار نلک هر برونده (فیسالہ) بس صورار امام ياکه قاضی زنا برله اقرار قیلوچی دن (کمار) گواه لردن صورادغی کبی (فان بین) بس اگر اقرار قیلوچی بیان قیلسه صورالمش شی لرنلک هر برنی (حب) کور کهم بولندی (تلقینه) امام نلک ياکه قاضی نلک اقرار قیلوچیغه فهم له توی (رجوعه) اقرار قیلوچی نلک اقرارندن قایتونی (بلعلک لمست) شاید سین توتقان سندر دیمه ک برله (ونعوه) دخی مونلک کبی شاید اوپکان سندر وقاراغان سندر دیمه ک برله (فان رجع) بس اگر قایتسه اقرار قیلوچی اقرارندن (قبله) اقرار قیلوچیغه حددن اول (او) ياکه دونه اقرارندن (فی وسطه) حدنلک اورتاسنده (خلی) اقرار قیلوچینلک یولنی بوش قویلور یعنی حدنی یوروتولماس (والا) و اگر اقرارندن دونه سه (حد) حدنی یوروتلور (وهو) و اول حد یعنی گواه سببلی ياکه اقرار سببلی ثابت بولمش جزاء (للمحصن) محصن کسه که (ای الحر) یعنی آزاد کسه که (مکلف) عقللی بالغ بولغوچی (مسلم) مسلمان بولغوچی (وطیء) جماع قیلدی شول کسه خاتوننی (بنکاح صحیح) درست بولغوچی نکاح برله (وهما) بولدی حالده ایر ایله خاتون جماع نلک آلدند غنه (بصفة الاحصان) احصان صفتی برله یعنی آزاد مکلف مسلمان بولماق صفتی ایله (رجمه) م شول محصن کسه نی آتماق در تاش برله (فی فضاء) کیلک بولغوچی بوش اورو نده (حتی يموت) اولگه نچه (یبدأ) باشلار (به) تاش آتماق برله (شهوده) شول محصن نلک زنا قیلوبن اثبات ایتوچی گواه لری (فان ابوا) بس اگر گواه لر باش تارتسه لر تاش آتودن (او غابوا) ياکه غیب بولسه ياکه ئولسه لر ياکه دیوانه بولسه لر (سقط) حد توشه ر یعنی مذکور محصن نی رجم قیلنماس (ثم الامام) گواه لر صوکنده تاش آتار امام ياکه قاضی (ثم) امام صوکنده تاش آتار (الناس) آدمی لر (وفي المقر) وزنا برله اقرار قیلوچی ده (یبدأ) باشلار تاش آتماق برله (الامام) سلطان (ثم الناس) سلطان صوکنده تاش آتار آدمی لر (وغسل) و آتمش کسه نی اولمه ک صوکنده یولودور (وکفن) دخی کفن قیلنور (وصلی) و نماز اوقلور (عليه) آتمش کسه که (و) دخی اول حد (لغير المحصن) محصندن باشقه زنا قیلوچی آزاد کسه که (جلده) غیر محصن نی اور ماقدر تنی اوزره (مائة وسطا) یوز رنجتوده اوزته بولغوچی (بسوط) قامچی برله (لا ثمرة له) اول قامچی نلک توینی بولماغوچی (ینزع) چغارلور (ثیابه) اورولوچی نلک کییومی (الا لآزار) مگر ازارنی چغارولماس یعنی ایر کسه نلک کندکننن تز که چه ارتکوچی کییومنی (ویفرق) و قامچی اورو نی تار اتلور (علی بدنه) اورولوچی نلک بار چه تنینه (الا) مگر تار اتلماس (رأسه) باشینه (ووجهه) دخی یوزینه (وفرجه) دخی بات عورتینه (قائما) اورولوچی آباق اوستون

بولغى حاله (فى كل حد) هر بر حده (بلامد) قايچىنى صورماينچه اعضاغه اورماق صوڭنده
يعنى تارتماينچه ياكه صوقماق اوچون قولينى باشدن يوغارى صورماينچه (و) دى اول حد
(للعبد) قل اوچون (نصفها) يوز اورماق نڭ يارومى در (ولا يحد) وحدنى تورغزماس (سيد)
خواجه قلينه وكنيره كينه (بلا اذن الامام) سلطان نڭ ياكه نائى نڭ رخصتدن باشقه (ولا
ينزع) لكن چغارلماس ج-زا وقتنده (ثيابها) خاتون كمسه نڭ كييومى (الا) مگر چغارولور
(الفرو) تيرى كييومنى طون كى (والحشو) دى ماق برله ياكه جون برله صرولمش كييومنى
(وتحد) دى حد قيلنور خاتون كمسه (جالسة) اولتورغوچى بولغى حاله هر بر حده (وجان)
دى روا بولدى (الحفر) يرى قازماق تاش آتوده (لها) خاتون اوچون كندگگه ياكه
كوكره كگه (لا) روا بولمادى يرى قازماق (له) اير اوچون (ولا يجمع) دى جبولماس محصن
كمسه ده (بين جلد ورجم) قايچى اورماق برله تاش آتماق آراسن (ولا) دى جبولماس محصنگه
باشقه كمسه ده (جلد ونفى) قايچى اورماق برله نفى بلك آراسن (الا) مگر جبولور قايچى اورماق
برله نفى بلك آراسن (سياسة) عالمنى توزه تمهك و آدمى نى ادب له ندرمهك يونندن (ويرجم) وتاش
آتلور (المرضى) آورو كمسه (ولا يجلد) لكن قايچى اورلماس (الا) مگر اورلور (بعد البرء)
سلامت لنمهك صوڭنده (وترجم) دى تاش آتلور (الحامل) يوكلى خاتون (بعد الوضع) يوكنى
قويماق صوڭنده (وتجلد) وقايچى اورلور خاتوننى (بعد النفاس) نفاس صوڭنده (ويدرا) ومنع
قيلنور وكتارلور حدنى جماع قيلوچيدن (بالشبهة فى الفعل) جماع شبهه برلن (اي ظن غير الدليل دليلا)
يعنى گمان سببلى دليل بولمامش شينى دليل ديب جماع نڭ حلال لغينه (كامة ابويه)
آناسى نڭ و آناسى نڭ كنيزه كنى جماع كى (وزوجته) وخاتونى نڭ كنيزه كنى جماع كى
ياكه اوج طلاق قيلنمش خاتوننى جماع كى (فلا يحد) بس جماع قيلوچينى حد قيلونماس (ان
ظن) اگر گمان ايتسه (انها) حقيقتده جماع قيلنمش خاتون بو صورتلرده (تحل) حلال بولور
ديب مذكور شبهه سببلى (و) دى منع قيلنور حدنى جماع قيلوچيدن شبهه سببلى (فى المحل)
جماع قيلنمش اورنده (اي بقيام دليل) يعنى دليل نڭ بولووى سببلى (ناف) نفى ايتكوچى
اول دليل (للحرمة) حراملىقى (ذاتا) ذاتى يونندن (كامة ابنه) اوغلى نڭ كنيزه كى نڭ
دليلى كى (ومعتدة الكنايات) وكنايه طلاقىن عده اچنده بولغوچى خاتون نڭ دليلى كى
(والمنبىة) وصاتلمش كنيزه نڭ دليلى كى (قبل التسليم) تابشروندن اول صاتوب آلوجيغه
(فلا يحد) بس جماع قيلوچينى حد قيلنماس (وان اقر بالحرمة) واگرچه جماع قيلوچى اقرار
قيلسه ده بو اورون لرده جماع نڭ حراملىقى برله (وحد) لكن جماع قيلوچيغه حد قيلنور
(بوطى امة اخيه) قردهشى نڭ كنيزه كنى جماع قيلو سببلى (واجنبية) دى يات خاتوننى جماع قيلو

ه سلطاندن ياكه نائيدن رخصت (مه) م يعنى چارو آراسنده (مه)

سببلى (وجدھا) جماع قیلوچى تابدى اول خاتوننى (فى فراشه) اوزى نىڭ توشە كەندە (وان هو اعمى) واگرچە جماع قیلوچى صوقر بولسەدە (لا) يات خاتوننى جماع قیلو سببلى حد قىلىنماس (ان زفت) اگر بىەرلەسە اول يات خاتوننى اير صارى (وقلن) دخى ایتسە خاتونلار (هى) بو بىەرلەش خاتون (زوجتك) سىنىڭ خاتونىڭ دىب (ولا يحد) دخى جماع سببلى حد قىلىنماس (الخلیفة) سلطان يعنى الوغ بولغۇچى امام آندىن اوستون امام بولماغۇچى (ويقتص) لکن خليفه قتلە قصاص قىلنور (ويؤخذ) دخى توتلور (بالمال) تلف ايتولمىش مال سببلى *
 ﴿فصل — ل﴾ (من قذف) قايو كەسە اگر سوكسە (محصنا) محصن بولغۇچى ايرنى ياكە محصنه بولغۇچى خاتوننى (اى حرا) يعنى آزاد كەسەنى (مكلفا) عقللى بالغ بولغۇچى (مسلمًا) مسلمان بولغۇچى (عفيفا) پاك بولغۇچى (عن الزنا) زنادن (بصريه) زنادىڭ ظاهرى بىرلە مثلاً سىن زنا قىلوچى دىيەك كىيى يا ايسە اى زناچى دىيەك كىيى (او) ياكە سوكسە (بلىست لابينك) سىن آناڭا بالا توگل دىيەك بىرلە (او) ياكە (لست بابن فلان) بس فلان كەسەنىڭ اوغلى توگل دىيەك بىرلە (وهو) داول فلان (ابوه) سوكلمىش كەسەنىڭ آتاسى در (حد) حد قىلنور بو لفظلر بىرلە سوكۇچىگە (ثمانين سوطا) سوكسان قامچى (كعد الشرب) خمر اچونىڭ حدى كىيى مقدارده (والطلب) وحد اوتەتەنى اوستەمەك (بقذف الميت) ئولمىش كەسەنى سوكۇ سببلى (للولاد) آناغە تىيەر (والولد) دخى بالاغە تىيەر (ولاد) دخى بالاسىنىڭ بالاسىنە تىيەر (ولو محروما) واگرچە حد اوتەتەنى استە گۇچى مىراثىن محروم بولسەدە (ولا يطالب) واستەمز (احد) هيچ بىر كەسە (سيه) خواجەسىنى (واباه) دخى آتاسىنى (بقذف امه) آتاسىنى سوكۇ سببلى (وليس فيه) بولماس سوكۇدەندە (ارث) سوكلمىش كەسەدن مىراث آلو (وعفو) دخى بولماس سوكلمىش كەسەگە عفو قىلماق سوكۇچىدىن (وعوض) دخى بولماس سوكلمىش كەسەگە سوكۇ حدىن مال آلو (وفى يازانى) وبر كەسەنىڭ ايكىنچى كەسەگە يا زناچى دىيە كەندىن (فقال) بس ايتسە سوكلمىش كەسەمىن زناچى توگل (بل انت) بىلكەم سىن زناچى دىب (حدا) حد قىلنور هر ايكىسى (ولعرسه) وايرنىڭ خاتونىنە ايتەمە كەندە يا زناچى دىب بس ايتسە خاتون ايرىنە جاوابدە مىن زناچى توگل بىلكەم سىن زناچى دىب (حدت) خاتونغە حد قىلنور (ولا لعان) واير بىرلە خاتونغە لعان بولماس (وان قالت) واگر ايتسە خاتون ايرنىڭ خاتونغە يا زناچى دىيەك نىڭ جاوابىدە (زنيت بك) زنا قىلدىم مىن سىنىڭ بىرلە دىب (هدرا) بوش بولور حد بىرلە لعان نىڭ هر ايكىسى *

﴿فصل — ل﴾ (من اخف) قايو كەسە اگر توتولمە (بريج الحمر) خمرنىڭ ايسى بىرلە بولدىغى حالده (او) ياكە توتولسە (سكران) ايسرك بولدىغى حالده (زائل العقل) بالكلية عقلى كيتكۇچى

(بغبنید) صغندی برله یعنی خرماندن یا که یوزومدن صغامش اچکی سبیلی (واقر) دخی اقرار قیلسه توتولمش کمسه (به) خمرنی یا که صغندی اچمه کبرله (مرة) برمرتبه (صاحیا) عقلی بولدغی حالده یعنی ایسرودن آینماق صوکنده (اوشهد) یا که گواهلق بیرسه (به) خمرنی یا که صغندی اچمه کبرله (رجلان) ایکی ایر (وعلم) دخی بلونسه (شربه) اچوچی نلک خمرنی یا که صغندی اچمه کی (طوعا) اختیار برله یعنی ضروره سز (یعد) مذکور کمسه گه حد قیلنور (صاحیا) عقلی بولدغی حالده یعنی آینماق صوکنده (لا) حد قیلنماس (بمجرد الريح) مجرد خمر ایه سی برله توتولماق سبیلی اقرار سز یا که خمر اچونی اثبات سز (او القیء) یا که مجرد قوسماق سبیلی (او السکر) یا که مجرد ایسرولک سبیلی (ولا) دخی حد قیلنماس (ان رجع) اگر قایتسه توتولمش کمسه (عن الاقرار) خمرنی یا که صغندی اچمه کبرله اقراردن (ومن شهد) وقایو کمسه اگر گواهلق بیرسه (بحد) حدنلک سبیلی برله (متقادم) الگه ری وایسکی بولغوچی (قربا من امامه) حد یورتوچی امامینه یاقن بولدغی حالده (رد) اول شاهدنی دوندرلور یعنی گواهلق بیرونی قبول قیلنماس (الا) مگر دوندرلمه س ایشتلور شهادتنی و قبول قیلنور (فی قذف) سوگوده شهادة اوتهمه ک دعوی صوکنده بولووی اوچون (و) اگر شاهدلر گواهلق بیرسه لر اولک اوغرلاماق برله (ضمن) اوغرلاوچی تولهر (السرقه) اوغرلانمش مالنی (وان اقر) وقایو کمسه اگر اقرار قیلسه (به) حدنی واجب ایتوچی ایسکی سبب برله (حد) اقرار قیلوچیغه حد قیلنور (وهو) وایسکی لک (للمشرب) خمر اچمه ک اوچون (بزوال الريح) ایسنلک کیتووی برله در (ولغیره) و خمر اچوگه باشقه شیلر اوچون مثلاً زنا کبی وقذف کبی (بمضی شهر) بر آی اوتمه ک برله در (وان شهد) و اگر گواهلق بیرسه دورت ایر (بزنی) زنا قیلماق برله (وهی غائبة) و زنا قیلنمش خاتون غیب بولغوچی در (حد) زنا قیلوچی ایرگه حد قیلنور (و) اگر گواهلق بیرسه شهادة نصابی (بسرقه) اوغرلاماق برله (من غائب) غیب بولغوچی نلک مالندن (لا) حد قیلنماس (ونصف) و یارم قیلنور (حد العبد) قل نلک حدی یعنی جزاسی هر بر صورتده (وکفی) ویتکوچی بولور (حد) برحد (لجنایات) کوب جنایتلر اوچون (اتحد) بربولدی (جنسها) اول جنایتلرنلک جنسی قات قات زنا قیلو کبی و قات قات اچو کبی یا که قات قات اوغرلاماق کبی (واکثر التعزیر) و تعزیرنلک کوبی (تسعة وثلاثون سوطا) اوتوز توقز قاشپییر (واقله) دخی تعزیرنلک آزی (ثلاثة) اوج قاشپی در (وصح) و درست بولدی امامغه یا که قاضی غه (حبسه) آنلک اوزره تعزیر لازم بولمش کمسه نی حبس قیلماق (مع الضرب) صوقماق برله (وضربه) و تعزیر اوچون قاشپی اورماق (اشد) قاتیغراقدر حد اوچون اردون (ثم) تعزیر اوچون اورماق صوکنده قاتیغراقدر (للزنا) زنا اوچون (ثم) زنا اوچون اورماق صوکنده

قاتيغراقدر (للسرب) خمر اچمهك اوچون (ثم) خمر اچو حدى نلڭ ضرر ندىن صوڭ قاتيغراقدر (للقنف) سوكمهك اوچون (وهو) واول تعزير (بقنف مملوك) قلنى يا ايسه كنيزه كنى سوكمهك برله واجب بولور (اوكافر) يا ايسه كافر نى سوكمهك برله واجب بولور (بزنا) زنا برله يا زناچى ديمهك كى (ومسلم) دى مسلماننى سوكمهك برله واجب بولور (بيا فاسق) اى فاسق ديمهك برله (يا كافر) اى كافر ديمهك برله (ياسارق) اى اوغرى ديمهك برله (يا مخنث) اى مخنث ديمهك برله (وامثاله) ياكه بوياد ايدولمى لفظ لرنلڭ مثلى برله يا خائن يا ديوت يا پليد يا جيفه ديمهك كى (لا) تعزير قيلنماس (بيا حمار) اى ايشهك ديمهك برله (وقيل) دى ايتولى تعزير قيلنماس يا حمار ديمهك كى لفظ برله سوكمهك سببلى (الا) مگر تعزير قيلنور (لعالم) دين علمنى بيلگوجى كمسهكه يا حمار ديمهك م برله ديب (اوعلوى) ياكه على رضى الله عنه اوزره نسبت ايدولمى كمسهكه ه يا حمار ديمهك برله ديب (ومن حد) وقايو كمسهكه اكر حد قيلنسه امام نلڭ اذنى برله (او عزز) ياكه تعزير قيلنسه (فمات) بس ئولسه (هبر) باطل بولور يعنى استهلام (دمه) ئولگوجى كمسهك قانى (وان عزز زوج) واگر اير تعزير قيلسه (عرسه) خاتوننى وشول سببلى خاتون ئولسه (لا) خاتونلڭ قانى باطل بولماس .

كتاب السرقة

بو كتاب اوغرىلىق نلڭ حكم لرى بيانده در (هى) اوغرىلىق (اخذ مكلف) عقللى بالغ كمسهك مالنى آلويدر (خفية) ياشرونلڭ يوندىن (قدر عشرة دراهم) اون درهم مقدارى (مضروبة) سكه لنىش بولدى حالده اون درهم لى مقدارى (مملوكا) ملك لنىش بولدى حالده (محرزا) صاقلانىش ومنع لنىش بولدى حالده اول مالغه ايكچى كمسهك تصرفى ايرشودن (بلا شبهة) صاقلانوده ومنعه شبهه سز (بيكان) صاقلان اوچون حاضر لنىش اورو سببلى (او حافظ) ياكه صاقلانچى سببلى (فان اقر) بس اكر اوغرىلىق قيلوجى اقرار قيلسه (بها) اوغرىلاماق برله (مرة) بر مرتبه (اوشهد) ياكه گواه لى بيرسه اوغرىلاماق برله (رجلان) ايكى اير (وسألهما) وصوراسه امام مقر برله گواه دن يعنى صورار واجبلڭ يوندىن امام ياكه نائى اقرار قيلوجى دن وگواه دن (ماهى) اوغرىلىق نى نرسه ديب (وكيف هى) و اوغرىلىق نى ره و شلى ديب (ومتى هى) و اوغرىلىق قايو زمانده ديب (واين هى) و اوغرىلىق قايو اورونده ديب (و كم سرق) و كويى اوغرىلاماق ديب (ومن سرق) و كمدن اوغرىلاماق ديب (وبيناهما) و بيان قيلسه اقرار قيلوجى و گواه لى بيروجى شاهد لرى امام نلڭ صورادى م ياكه احق اى نادان ديك كى لفظلر برله (منه) ه كيره فاطمه رضى الله عنها بالاروندىن بولسون كيره بولماسون يعنى باشقه جهتن بولسون (منه)

شيلردن هر برنی (قطع) کيسلور اوغرى نڭ قولنى (وان شارك) واگر شريك بولسه
مالنى ياشرونلڭ يونندن آلوده (جمع) بردن اوستون كمسه (واصاب) دخى تيسه (كلا)
آلوچيدن هر برينه برابر بولهك برله (نصاب) نصاب قدرى يعنى سكه لنيش اون درهم لر
مقدارى (قطعوا) كيسلورلر يعنى هر برى نڭ قولى كيسلور (وان اخذ) واگرچه منكور
مالنى آلسهده (بعضهم) بردن اوستون كمسه نڭ بعضى (لا) كيسامهس (بتافه) خسيس
نرسهنى آلماق سببلى يعنى آدمى كوزونده اعتبارسىز بولغوجى (يوجد) تابلور اول نرسه
(مباهما) مباح لى اوزره اشلانمهش يغاچ كى (فى دارنا) بز نڭ ملكتمزده (كخشب) هيچ
نرسه ياصالمامش آغاچ كى (وحشيش) وملك بولمامش اولهن كى (وسمك) وقاقلانمامش
بالق كى (وصيد) وآلانمهش كيك كى (او) ياكه كيسامهس (بما يفسد) بوزولغوجى
شىنى آلماق سببلى (سريعا) تيزلك اوزره (كلبن) سوت كى (ولحم) وقاقلانمامش ايت
كى (وفاكهة رطبة) وچى بولغوجى يمش كى (وثمر على شجرة) دخى كيسامهس يغاچ اوزره
بولغوجى قورى يمشنى آلو سببلى (وزرع لم يحصد) واورولمامش ايگوننى آلو سببلى (واشربة
مطربة) ايسرتكوجى شراب لرنى آلو سببلى (وآلات لهو) واوين اسباب لرنى آلو سببلى
دفى وطمبور كى (وصليب) ونصارى نڭ صليبى آلو سببلى (من ذهب) آلتوندىن بولغوجى
ياكه كموشدىن بولغوجى (وباب مسجد) ومسجد ايشكنى آلو سببلى (ومصحف) وقرآننى آلو
سببلى (وصبي حر) وآزاد بولغوجى صبى نى آلو سببلى (ولو محللين) واگرچه قرآن برله
صبى زينت لنيش بولسهده اون درهم مقدارى آلتون وكموش برله (وعبد) دخى قلنى
آلو سببلى (الا) مگر كيسلور (الصغير) كچك بولغوجى قلنى آلو سببلى (و) دخى
كيسامهس (دفتر) بر اورونغه يغامش يازولى كاغدىنى آلو سببلى (الا) مگر كيسلور (دفتر
الحساب) صاتونى وآلونى حساب قيلوجى لر دفترن آلو سببلى بود دفترن مقصود مال بولوى
اوچون (ولا) دخى كيسلمهس (فى كلب) اتنى آلوده (وفهد) ويولبار وصىنى آلوده (وخيانة)
وامانت كى نرسه لرگه خيانت قيلوده م (ونهب) وقهر برله آشكارالك اوزره جييوب آلوده
(ونبش) وميت نڭ كفننى آلوده (ومال عامة) دخى عامه نڭ مالنى آلوده بيت امال مالى
كى (ومال) دخى آنداي مالنى آلوده (له) بولغوجى در آلوچيغه (فيه) اول مالده (شركة)
شريكك غنيمت مالى كى (و) دخى كيسلمهس (مثل حقه) اوز حقى نڭ مثلىن آلوده (حالا)
اولحق حاضر اوتلهچك بولسون (او مؤجلا) ياكه وعده اوزره اوتلهچك بولسون (ولو)
واگرچه آلوچى آلسهده (بهزيد) اوز حقى نڭ مثلى دن آرتق لى برله (و) دخى كيسامهس

(مَا) آندای شینی آلوده (قطع) کیسلیدی (فیه) اول حالده اوغرلاوچی نلک قولى اؤل مرتبه (وهو) بولغانی حالده ایکنچی مرتبه اوغرلنمش مال (بِحالِه) اول مرتبه ده اوغرلنمش حال اوزره اوزگار ماینجه (و) دخی کیسلهس (مال ذی رحم محرم) رحمدهش قردهش نلک مالنی آلوده (مَنْ بَیتِه) محرمی نلک اویندن وباشقه کمسه نلک اویندن آلدقده کیسلور (ولا) دخی کیسلهس (من زوج) خاتونلک ایر مالنی آلوده ایر نلک یورتندن (وعرس) وخاتون نلک مالنی ایر آلوده خاتون اویندن (و) دخی کیسلهس (سید) خواجه نلک مالنی قل آلوده خواجه اویندن (وعرسه) دخی خواجه نلک خاتونی اویندن آلوده (وزوج سیدته) وخاتون بولغوچی خواجه نلک قلى ایری نلک مالنی آلوده خاتون خواجه سی ایری اویندن (و) دخی کیسلهس (مکاتبه) بازو بیورلنمش قلى نلک مالنی آلوده (ومضیفه) وضيافت قیلوچسی نلک مالنی آلوده ضیافت اویندن (ومغتم) وغنیمت مالنی آلوده (وحمام) وموچمه مالنی آلوده (وبیت) دخی اویندن آلوده (اذن) رخصت قیلندی (فی دخوله) اول اویگه کروده مسجد کبی مثلاً ه (ولا) دخی کیسلهس (ان لم یخرجه) اگر آلوچی چغارماسه آلمنمش مالنی (من الدار) داردن یعنی مال ایه سی نلک ئوی لرونی ایلاندروب آلمنمش اورندن (اوناول) یاکه مالنی آلوچی بیرسه (من هو خارج) داردن طشغاری بولغوچی کمسه گه (او ادخل) یاکه آلوچی کرگوزسه (یده) قولنی (فی بیت) اوی اچینه (واخذ) ومالنی آلسه (او طر) یاکه یارسه (صره خارجه) طش بولغوچی کسه نی (من کم) یگدن (غیره) یگدن باشقه بولغوچی (اوسرق) یاکه آلسه (جملاً) تویه نی (من قطار) بری برینه ترکالمش اورندن (او) یاکه آلسه (حملاً) حیوان آرقه سنه آرتولمش یوکنی یعنی اچینه مال تولتورلنمش قاب و آرتماق کبی شینی (وقطع) لکن آلوچینلک قولى کیسلور تورکالنمش اورندن تویه وباشقه شیلرنی آلوده (ان حفظ) اگر آلمنمش مالنی صاقلاسه (ربه) آلمنمش مال نلک ایه سی (اونام) یایسه صاقلانوچی یوقلاسه (علیه) آلمنمش مال برله (اوشق) یاکه یارسه آلوچی (الحمل) حیوان آرقه سیننه یوکلنمش قابنی یاکه آرتماقنی (واخذ شیئاً) دخی آلسه بر شینی (او ادخل) یاکه آلوچی کرتسه (یده) قولنی (فی صندوق) صندوق اچینه (او کم) یایسه یلک اچینه (او اخرج) یاکه آلوچی چغارسه آلمنمش شینی (مقصورة دار) دار نلک حجره سنندن (فیها) بولغوچی اول دارده (مقاصیر) حجره لر (الی صحنها) دار نلک صنعنی صاری چغارسه (اوسرق) یاکه آلسه (صاحب مقصورة) شول داردن بولغوچی حجره ایه سی (من اخری) شول داردن بولغان ایکنچی حجره دن (والقی) یاکه تاشلاسه صاقلانمش

لکن نفس یلک بولماس (منه) م یعنی دار نلک فائده نه تورغان کیک اورنینه کچک اورامده آلتوکبی (منه) ه وخاتناه کبی وکاروان سرای کبی (منه) م یعنی یگکا توتاش بولماس یاکه توتاش بولور

اور وندن (شيئاً) بر نرسه ني (في الطريق) يولغه (ثم) ناشلاماق صوگنده (اخنه) طاشلاغوجي .
 طاشلانمش نرسه ني آلسه (او حمله) ياكه داردن آلمش نرسه ني يوكسه دار اچنده (على حمار)
 ايشهك اوزره (فساقه) بس سورسه ايشه كنى (و اخرجه) دخى ايشه كنى داردن چغارسه (يقطع)
 كيسلور (يمين السارق) خفيه آلوجى نك اوڭ قولى (من زنى) بلهز كنى (ويحسم) دخى چومدورلور
 قولنى قايناتامش مايغه قاننى توقتاغان اوچون (ثم) اوڭ قولنى كيسمهك صوگنده كيسلور
 (رجله اليسرى) آلوجى نك صول آياغن توبقندن (ان عاد) اكر قايتسه اوغريلقى اوزره (فان
 عاد) بس اكر دخى قايتسه عملگه (ثالثاً) اوچنچى مرتبه ياكه دورنچى مرتبه (لا) كيسمهس صول
 قوليله اوڭ آياغنى (بل يسجن) بلكم زندانغه صالغور يعنى حبس قيلغور (حتى يتوب) اوغريلقندن
 توبهسى ظاهر بولغاچمه (و شرط) و شرط قيلندى اقرار برله ياكه گواه برله ثابت بولمش اوغريلقنك
 حدى اوچون (خصومة المالك) اوغريلانمش مال اييه سينك دعواسى (اودى يد حافظ) ياكه صاقلالوجى
 قل اييه سينك دعواسى (كالودع) مالنى امانت قويلمش كمسه كبنى (ونحوه) ومودع اخشاشلى
 عاريت آلوجى كبنى ويالغه آلوجى كبنى (وما) و آنداي مالكم (قطع) كيسلدى (به) اول مال
 سببلى (ان بقى) اكر اوغرى قولنده هميشه بولسه صاتوب آلوكبنى برهر سبب برله (رد)
 قايتارر اول كمسه قولنده بولمش مالنى اييهسى اوزره (والا) واگر اوغرى قولنده هميشه
 بولماسه صاتوب آلوكبنى صاتماق سببلى ياكه هلاك بولماق سببلى (لا يضمن) اوغرى اول مالنى
 توله مهس (ومعصوم) و صاقلانمش كمسه اولتروندن (قطع) كيسسه (الطريق) يولنى (على معصوم)
 مسلمان اوزره ياكه ذمى اوزره (فاخذ) بس توتولسه شول كيسوجى (قبل اخذ مال) مسلمانندن
 ياكه ذمى مالنى آلودن ئلك (او قتل) ياكه اولتروندن آؤل (حبس) شول كيسوجنى حبس
 قيلغور يعنى محكم اورونده صاقلانغور (حتى يتوب) توبه قيلغونچه يعنى يخشيلار علامتى
 ظاهر بولغاچمه (وان اخذ) و آلسه اكر يول كيسوجى (ونصيب كل) و هر بيرينك ئلوشى آلمش
 مالندن (نصاب) سكه لشمش اون درهم بولسه (قطع) كيسلور (يده) آلوجينك قولى (و رجله)
 دخى آياغى (من خلاف) بر بريزه باشقه طرفندن يعنى اوڭ قولنى وصول آياغنى (وان
 قتل) واگر يول كيسوجى اولتورسه مسلماننى ياكه ذمىنى (بلا اخذ) مال آلمانچه (قتل حد)
 يول كيسوجنى ئولتوريلور سياست يونندن قصاص جهنندن ئولتورماس واگر يول كيسوجى
 ئولتورسه مسلماننى ياكه ذمىنى (معه) مالنى آلاماق برله (قتل) يول كيسوجنى ئولتوريلور لکن
 قول و آياغنى كيسلمهس (او صلب) ياكه آصلور (او قطع) ياكه قولينى و آياغنى كيسلور خلافتن
 (ثم) كيسمهك صوگنده (قتل) ئولتورلور (او صلب) ياكه آصلور .

م يعنى اهل اسلامغه ادب يزمك يوتندن

كتاب الجنایات

بوکتاب شروع لنه ک حرام بولمیش عمللرنی قیلونک حکم لری بیاننده در (القتل العمد)
 توشونی واجب ایتکوجی قصد برله ئولترمک (ضربه) عقللی بالغ کمسه نلک صوغوویدر
 صوقماق حرام بولغان کمسه نی (قصدا) نیت برله یوری (بها) آندای نرسه برله (یفرق) تاراتور
 اول نرسه (الاجزاء) جزلرنی یعنی ئولترگوچی وهلاک قیلغوجی شیء برله (کنار) اوت کبی
 (ومحد) واولکنله نمیش نرسه کبی (ولو) اگرچه بولسه ده اوتکنله نمیش نرسه (من خشب) آغاچین
 قلچ صفتلی یا که سوکگی صفتلی (وبه) قصد برله ئولترمک سببلی (یا ثم) ئولترگوچی گناهللی
 بولور (ویجب) دخی واجب بولور ئولترمک کمسه نلک ولی سیننه ئولترگوچی اوزره (القود) قصاص
 یعنی ئولترگوچینی ئولترمک دعوی صوننده قاضی نلک حکمی برله (و) دخی ئولترمک (شبه
 العمد) قصد برله ئولتروگه اوخشاش (ضربه) عقللی بالغ کمسه نلک صوغوویدر صوقماق حرام بولمیش
 کمسه نی (بغير ماذکر) یاد ایدلمش شیگه باشقه نرسه برله یعنی اجزانی تاراتماغوجی نرسه برله
 (وفیه) دخی بولغوجیدر ئولترمک کفک بونوعنده (الاثم) گناه ئولتروچیکه (و) دخی واجب بولور
 (الکفارة) مسلمان بولغوجی برقلنی آزاد ایتمهک و اگر قل آزاد ایتوگه کوچی یتمهسه واجب بولور
 توتاش ایکی آی روزه توتماق (و) دخی واجب بولور (دية مغلطة) آغر بولمیش دية یعنی
 ئولترلمش کشی اوچون یوزتویه (علی العاقلة) ئولترگوچی نلک م عاقله سی اوزره یعنی یاردچسی
 اوزره بیانی توبنده کیلور انشاء الله تعالی (وهو) وشبه عمد یعنی قصد برله عقللی بالغ کمسه نلک
 صوغووی (دون النفس) نفس دن کیمده یعنی آفاق وقول کبی طرفلرده (عمد) قصد ونیتدر
 قصاصنی واجب ایتکوجی بولور (فی الخطاء) خطاء ئولتروده (فعلا) قصد سر عمل برله
 (او قصدا) یا که قصد ایله (کرمیه) ئولتروچی نلک اوق آطووی کبی (عرضا) بیلاگولی
 یعنی آطو اوچون توکلمش نرسه گه (فاصاب) بس تیدی اوق (آدمیا) آدمگه (او) یا که
 ئولتروچینلک اوق آطووی کبی (مسلما) مسلمانعه یا که ذمیگه (ظنه) گمان قیلدی آطووی
 اول آطلمش شینی (صیدا) کیلک دیب یعنی آولماق مباح بولمیش جانوار دیب (او حربیا)
 یا که حربی کافر دیب (و) دخی واجب بولور (ما) شوندا ی ئولتروده (جری) یردی
 بوئولترو (مجراه) خطالق برله ئولترو اورنینه (کالنائم) یوقلاغوجی کبی (سقط) توشدی
 (علی آخر) ایکنچسی اوزره (فمات) بس اوستنه توشلمش کمسه ئولدی (کفارة) یعنی
 بوصوره لرده مسلمان بولغوجی برقل آزاد قیلماق و اگر کوچی یتمهسه قل آزاد قیلورغه توتاش
 ایکی آی روزه توتماق (و) دخی واجب بولور دية (علیها) عاقله اوزره (و) دخی

م عاقله دیوب اولنوروجی طرفندن دية بیرگوجی نی ایتولور نوعلری بابده یعنی توبنده بیان ایدلور (منه)

واجب بولور (فی القتل) اولتروده (بسبب) سبیلردن بر سبب برله (کفر بئر) ملکندن باشقه بولغان اورونغه قدق قازماق کبی (ونعوه) دخی قدق کبی سبب برله ملکندن باشقه اورونغه تاش قویباق کبی بس قدغه، برکمه توشوب ئولسه یاکه طاشقه صوغلوب هلاک بولسه (دیه) دیت واجب بولور (علیها) عاقله اوزره (ولا ارث) واولتروچینگه اولترلشدن میراث تییهس اولترودن هیچ بر صورتده (الا) مگر میراث تییهر (هنا) سبب برلن اولترمک صورتده گنه (ونقصان الصبی) واولترلش کمسهده صبیلق کیمچیلگی کبی (والانوثة) وختونلق کیمچی لگی (والرق والمجنون) وقللق وادیوانالق کیمچیلگی (والعمی والزمانة) دخی صوقرلق وایماندهلق کیمچیلگی (وکفر النمی) وذهیمه کفرلک کیمچیلگی (ونقصان الاطراف) وطرلرنلک یعنی قول و آباق کبی اعضالرنلک کیمچیلگی (هدر) باطلدر یعنی اعتبار یوقدر (فی القود) قصاص بابنده یعنی مسلمان بولمش اعضاسی کامل ایر مذکورلردن برینی اولترسه اوتروچینی قصاص قیلنور (ولا یقاد) واولترلش خواجه (بمملوکه) اوزینلک ملک بولمش نرسه سنی اولترمک سببلی اگرچه مکاتب یاکه مدبر بولسهده (ولومشترکا) و اگرچه ملک لنمش قل باشقه کمسنه برله اورتاق بولسهده (و) دخی قصاص قیلنماس آتانی و آنانی (بالولد) بالانی اولترووی سببلی (وعبده) دخی بالانلک قلنی اولترو سببلی (و) دخی قصاص قیلنماس اولتروچینی (بمکاتب) یازو بیرلش قلنی اولترو سببلی (له) بولغوچی اول مکاتب نلک (وفاء) بدل کتابتکه یتهرلک مالی (ووارث) دخی بولغوچی اول مکاتب وارثی (وسید) دخی خواجه سی (ویسقط) وتوشهر (قود) قصاص یعنی اولتروچینی اولترلش (ورثه) قصاصغه مستحق بولدی قصاص آلوچی (علی اییه) آناسی اوزره یعنی بر کمسه اوغلنی اولترسه اولترلش کمسه نلک ولی سی اولتروچی آنانلک اوغلی بولسه آتالق حرمتینه قصاص توشهر (ولا یقاد) قصاص قیلنماس یعنی اولتروچینی اولترلش (الا) مگر اولترولولور (بسیف) قلیچ برلنگنه حنجر برله پچاق دخی قلیچ اورنینه تورور (ویستوفی) وحقینی آلور (الکبیر) الوغ کمسه (قبل کبر الصغیر) کچک کمسه الوغ لفته ایرشودن اول (قودا) قصاص دن (لهما) هر ایکسی اوچون (وفی قتل مسلم) و مسلمان کسه اولتروده (مسلما) مسلماننی (ظنه) گمان قیلدی اولتروچی اولترلش مسلماننی (مشرکا) کافر دیب (عند التقاء الصفین) مسلمان لاردن و مشرک لردن ایکی صف نلک یولقدغنده (الکفارة والدية) واجب بولور کفارة برله دیت (وفی موت) دخی ئولوده (بفعل نفسه) اولمش کمسه نلک اوز عملی برله (وزید) دخی زید نلک عملی برله (وسبع) دخی یرتقوچی حیوان نلک فعلی برله (وحمیه) دخی یلان نلک فعلی برله (ثلث الدية) واجب بولور

دیت نڳ اوچن بری (علی زید) زید اوزره (ولا شی^۶) وھیچ نرسه واجب بولمهس (بقتل
مکفی) عقللی بالغ کمسهنی اولترمهک سببلی (شهر) تارندی اول بالغ کمسه (سیفا) قلهنی
(علی مسلم) مسلمان اوزره (او) یاکه تارندی (عصا) تایاقنی مسلمان اوزره (الا) مگر
اولتروچینی اولتورلور تایاقنی تارندقه (نهارا) کوندوز (فی مصر) شهر اچنده (والدیة)
دخی دیت واجب بولور (فی ماله) اولتروچی نڳ مالنده یعنی عاقله گه بولماس (فی غیر مکفی)
عقل سز بلاغته ایروشمهش کمسهنی اولتروده (والقیة) دخی قیمت واجب بولور
اولترو نڳ حالنده (فی قتل جمل) توبهنی اولتروده (صال) حمله قیلدی اول توبه (علیه)
اولتروچی گه (ویجب القود) وقصاص واجب بولور (فیما) آندای جنایتده (دون النفس)
نفس دن کیم بولدی یعنی طرف لرده (ان امکن) اگر ممکن بولسه ایکی فعل آراسنده (الماتلة)
اوخشاش مقداره (قطع الید) قول کیسو کبی (من المفصل) بونن (والرجل) دخی آباق
کیسو کبی بونن (ومارن الانف) وبورون یومشاغینی کیسو کبی سویه کنن باشقه (والاذن)
قلاق کیسو کبی توبنن یاکه یومشاغنی (و) دخی واجب بولور (کل شجة) هر بر جراحتده
(یمکن) ممکن بولور (فیها) اول جراحتده (اماتلة) اوخشاش مقداره (وعین قائمة) وهر بر
کورگوچی کوزده (ذهب) کیتدی (ضوعها) اول کوز نڳ روشن لغی یعنی نوری صوغو کبی
عمل سببلی (فیجعل) بس قیلنور (علی وجهه) کوز نورینی کیتهرگوچی نڳ یوزی اوزره
(قطن) مامقن بولمش خرقهنی (رطب) چلاتولمش صو برله (ویقابل) وقارش قیلنور (عینه)
قصاص آلونه تورغان کمسه نڳ کوزینه (بهرآت محمات) قزدرلش پیالهنی کوز نڳ نوری
کیتگوچیه (لا) قصاص واجب بولماس بلکم دیت واجب بولور (ان قلعت) اگر صورلسه کوز طامری
برله (ولا) دخی قصاص واجب بولماس (فی عظم) سویه کده (الا) مگر واجب بولور (السن)
تشد گنه (فتقلع) بس تش صورلور (ان قلعت) اگر تش صورلسه (وتبرد) وتش اوزلور
(ان کسرت) اگر تش صندرلسه (ولا) دخی قصاص واجب بولماس نفس دن کیمده بلکم
دیت واجب بولور (بین رجل وامرأة) ایر برله خاتون آراسنده (وحر وعبد) و آزاد کمسه
برله قل آراسنده (وعبدین) دخی ایکی قل آراسنده (و) دخی قصاص واجب بولماس (الجايفة)
باش اچینه یاکه قارن اچینه ایرشکوچی جراحتده (واللسان) دخی تله (والذکر) دخی
ذکرده (الا) مگر ذکرده قصاص بولور (من الحشفة) ذکر نڳ سنت لنمش اورنی نڳ اوستنن گنه
(وخیر) اختیارلی قیلندی (المجنی علیه) آنڳ اوزره جنایت قیلنمش کمسه قصاص برله دیت
آلماق آراسنده (ان کانت) اگر بولسه (ید القاطع) کیسوچی نڳ قولی (ناقصة) کیم مثلاً
شل بولو کبی قصاص آلوچی نڳ قولنن (او) یاکه بولسه (الشجة) جراحت (تستوعب)

چولغاغوجى بولسه (مايىن قرنى المشجوع) جراحت لنمش باشنىڭ ايكى طرفنى جراحت ايكى قولاق
 آراسىنى بولماق بىرلە (لا) جراحت چولغاغوجى بولسا (الشاج) جراحت لگوجى نڭ باشىدىن ايكى
 طرفنى جراحت لنمش باش كچك بولوسىبىلى وجراحت لگوجى نڭ باشى اولوع بولوسىبىلى (ويسقط
 القود) وقصاص توشكوجى بولور (بموت القتال) اولتوروجى نڭ اولمەكى سىبىلى (وبعفوولى) دىخى
 ولى لردن بىرولى نڭ عفو قىلوى سىبىلى (وصلعه) دىخى ولى لردن بىرولى نڭ صلح قىلوى سىبىلى مال
 بىرا بىرىنە (وللباقى) دىخى تىيەر ولى لردن عفو قىلماي وصلح قىلماي قالغوجى سىغە (حصه من الدية)
 دىقتىن بولغوجى ئلوش (ويقتل) دىخى اولتورولور قصاص يونىدىن (جمع) كوب لىرى (بفرد)
 اولتورلش بىر كەسە سىبىلى (وبالعكس) دىخى مونڭ عكسى بىرلە يعنى بىر كەسە كوب لىرى اولتورسە
 شول بىر كەسە اولتورولور اولتورولمىش كىب لردن كفايت اوزرە (فان حضر) بس اگر
 حاضر بولسە اولتورولمىش كىب لىرى نڭ ولى لىرىدىن بىر ولى عكس سورتىڭ (قتل) اولتورولور
 كوبلىرى اولتوروجى، بىر كەسە نى (له) حاضر بولمىش بىرولى نڭ قصاص استەوى اوچون (وسقط)
 دىخى توشورولور قصاصدىن (حق الباقيين) قالغوجى ولى لىرى نڭ حقى حقنى آلاچق اورون يوقلغى
 اوچون (ولا يقطع) وكىسلەس (يدان) ايكى قول كىسوجى ايكى كەسە دن (بيد) بىر قول بىرا بىرىنە
 يعنى ايكى كەسە بىرە نڭ بىر قولىنى كىسسە ايكى كەسە نڭ بىرە قولنى كىسلەس (ويقاد) اولتورولور
 (عبد) قل (اقربقود) اقرار قىلدى اول قل قصدا اولتورمەك بىرلە (ومن) وقايو كەسە اگر (رمى)
 اوق آتسە بىر كەسە گە (قصدا) قصد بىرلە (فنفذ) بس اوتسە اوق (الى آخر) ايكنچى كەسە گە (فمات)
 بس هر ايكسى اولسە (يققص) اولتورولور اوق آتوجىنى (للاول) ئولمىش ايكى كەسە دن اولگىسى
 اوچون (و) دىخى واجب بولور (على عاقلته) اوق آتوجىنىڭ عاقلەسى اوزرە (الدية) مال (لثانى)
 ايكنچىسى اوچون (ومن) وقايو كەسە اگر (قطع) قولى كىسلەس (فعفى) بس عفو قىلسە قولى
 كىسلەش كەسە (عن قطعه) قولى كىسودن (فمات) بس عفو قىلوجى ئولسە (منه) كىسوجىنىڭ
 (ضمن) تولەر (قاطعه) اولمىش كەسە نڭ قولىنى كىسوجى (ديتە) اولمىش كەسە نڭ دىقتى (ولو عفى)
 واگر عفو قىلسە بىر آدرو كىسە (عن الجناية) قصد بىرلە ياكە خطالىق بىرلە بولغوجى جىنايتىن
 (او) ياكە عفو قىلسە (عن القطع) كىسودن (وما) دىخى آنداي ائردن (يحدث) پيدا بولور
 اول اثر (منه) كىسودن (فهو) بس آنڭ اوزرە جىنايت قىلمىش نڭ (عفو) عفو قىلماق در
 (عن النفس) نفسنى اولتورونى واجب قىلوجى شىنى (فالحطأ) بس خطالىق يونىدىن بولمىش
 جىنايتدە عفو قىلماق اعتبار قىلغور (من ثلث ماله) عفو قىلغوجى مالى نڭ اوچىدىن بىرىدىن
 (والعمد) قصد يونىدىن بولمىش جىنايتدە عفو قىلماق قىلتور (من كله) عفو قىلوجىنىڭ كل مالىدىن

(والغود) قصاص (یثبت) ثابت بولور (بداء) اولك (للورثة) اولتورولمیش كمسه نك وارثلرنن
هر برینه (لا) ثابت بولماس قصاص (ارثا) اولتورولمیش كمسه دن وارث لرگه ميراث بولماق
يونندن (فلايصير) بس اورلمهس (احدهم) وارثلردن هر برى (خصما) دعواچى گه حق لرن
اثبات قيلوده (عن البقية) قالغوجى وارثلردن وكالت سز ايكنچى اورنيزه (فلواقام) بس اگر
تورغوزسه ايكى اوغلن برى (حجة) گواه (بقتل ابيه) قصد يونندن آتاسين اولتوروكه
(غائبا) غيب بولدى حاليده (اخوه) گواه تورغوزوچى نك قردهشى (فحضر) بس غيب
بولغوجى قردهشى حاضر بولسه (يعيدها) قايتارور حاضر بولغوجى حجتنى قصد يونندن آتاسين
اولتورمهك اوزره (و) دخى ايكى اوغلن حاضر بولغانى گواه تورغوزدقه (فى الخطاء) بر
كمسه مذکور اوغلنك آتاسين خطالى يونندن اولتورمهك صورتنده (والدين) و آتاسى نك
فائلسينه بوروج اوزره گواه تورغوزماق صورتنده (لا) غيب بولغوجى قردهشى حاضر بولسه
مذكورلرگه گواهنى قايتارماس اولگى حجت كفايه بولور (والعبرة) وتووله حقتده اعتبار (بحال
الرمى) آتماق حالينده (لالالوصول) اوق نك اولاشو حالينه توكلدر (فتجب الدية) بس
ديت واجب بولور (على من) آنداي كمسه اوزره (رمى مسلما) آندى مسلماننى (فارتد) بس
مرتد بولدى آتماش مسلمان (فوصل) بس اولاشدى اوق آتماش كمسه گه مرتد حالنده بس
بوصورتده آتوچيغه ديت واجب بولور اولمیش كمسه آتولغان حالده مسلمان بولماق اعتبارى برله.

کتاب الدیات

بوکتاب ديت نك حکم لرى بياننده در (الدية من الذهب) ديت آلتوندىن (الف دينار) صوغلمش
هر برى برمثقال بولغوجى برمك آلتون تنكه در (و) ديت (الفضة) كهوشدن (عشرة آلاف
درهم) اونسى يتى مثقال بولغوجى صوغلمش اون مك كهوش تنكه در (ومن الابل) دخى تويه دن
(مائة) يوز تويه در (وهذه) وتويه ده بولغوجى ديت (فى شبه العمى) قصد برله اولتوروكه اوخشاش
اولتوروده (ارباع) دورت نوع در (من بنت محاض) برنوعى برياش تولمش اورغاچى تويه دن
(وبنت لبون) ايكنچى نوعى ايكى ياش تولمش اورغاچى تويه دن (وحقة) اچونچى نوعى اوج
ياش تولمش اورغاچى تويه دن (وجنعة) دورتنچى نوعى دورت ياش تولمش اورغاچى تويه دن
(وهى) وبوديت يعنى شبه عمدده دورت نوع دن بولغوجى ديت (المغلظة) آغر بولمش ديت در
(وفى الخطاء) دخى ديت خطالى يونندن اولتورمهك صورتنده (اخماس) بش ه نوع در (منها)
ياد ايدولمش دورت نوع دن (ومن ابن محاض) دخى بر ياش تمام بولمش اركك تويه دن
(وكفارتهم) دخى شبه عمد برله خطالى يونندن اولتورمهك نك كفارتى (عق رقبة) بر قل آزاد

م يعنى يوز تويه نك بكمى ييشى بنت محاضدن بولور ويكرمى ييشى بنت لبوندن بولور ويكرمى ييشى حقة دز بولور ويكرمى ييشى
جذعه دن بولور (منه) ه بوصورتده هر بر نوعدن بكمى شهر تويه بولور (منه)

قیلماقدیر (مؤممة) مسلمان بولغوجی (فان عجز) بس اگر اولتروچی ایفتو کسه یعنی قل آزاد
 قیلوغه قدر تسز بولسه (صام) اولتروچی روزه توتار (شهرین) ایکی آی (ولاء) توناش
 (وصح) دخی درست بولووی کفارتلردن آزاد قیلوده (رضیع) سوت ایملگوجی بالا (احدابویه)
 اول بالانک آنا وآنساندن بری (مسلم) مسلمان بولغوجی (لا) درست بولماس (الجنین) توغهامش
 قارنداغی بالا (وللمراه) دخی واجب بولور دیت خاتون کسه اوچون (نصف مال
 للرجل) ایر کسه اوچون واجب بولغوجی دیتنک یارومی (فی النفس) نفسنی
 اولترمک دیتنده (وما دونها) دخی نفسنی تلف قیلودن کیم بولغوجی جنایتنک
 دیتنده یعنی ارشند (والنمی) ذمی کافر مستأمن کافر (کالمسلم) نفسنک دیتنده ونفسدن
 کیم جنایتنک دیتنده حکمه مسلمان کبی در (ففی الانف) بس بورونفی تلف قیلوده
 (والحشفة) دخی حشفه نی تلف قیلوده (والعقل) وباشقه صوغو سبیلی عقلنی تلف قیلوده (و)
 دخی صوغو سبیلی (احدى الحواس) سیزوچی بیش نرسدن برسنى تلف قیلوده یعنی
 ایشقونی یا که کوروونی یا که ایسکاونی یا که تانونی یا که توتوب سیزونی (واللسان) دخی
 لمنی تلف قیلوده (ان منع) اگر تلنی تلف قیلو منع قیلسه (اداء اکثر الحروف) حرف لرنک
 کوبره گن اوتونوی (واللحیة) وصقالنی تلف قیلوده (وشعر الرأس) وباش قلینی تلف
 قیلوده واجب بولور (کل الدية) دیتنک کلسی یعنی تمامی اوچ تورلی دیتنک برندن
 (کما) دیتنک تمامی واجب بولدغی کبی (فی اثنتين) ایکی شینی تلف قیلوده (عما)
 آندای اعضادن (فی البدن اثنان) تنده ایکی بولغوجی مثلا ایکی قاش وایکی کوز وایکی
 قلاق وایکی ایرن (وفى احدهما) وایکسی دن برنی تلف قیلوده واجب بولور (نصفها)
 تمام دیتنک یارمی (و) دیتنک تمامی واجب بولدغی کبی (فی اشفار العينين) ایکی
 کوزنک کرفک اوسه تورغان چیت لرن تلف قیلوده یعنی دورتسند (وفى احدهما) وکرفک
 اوسه تورغان دورت اورندن برسنى تلف قیلوده واجب بولور (ربعا) دیتنک دورت دن
 بری (وفى كل اصبع) دخی هر بر بارماقنی تلف قیلوده واجب بولور (عشرها) دیتنک
 اوندن بری (وفى مفصل) دخی بارماقنک هر بر بووننی تلف قیلوده واجب بولور (غیر الابهام)
 باش بارماق بووننی تلفدن باشقه (ثلثه) اوندن بری نلک اوچدن بری (وفیه) وباش بارماقده
 بر بووننی تلف قیلوده واجب بولور (نصفه) اون دن بری نلک یارومی یعنی عشرين یارتیسى
 (کما) دیتنک اون دن بری نلک یارتیسى واجب بولدغی کبی (فی کل سن) هر بر تشنی
 تلف قیلوده (وکل عضو) وهر بر اعضاکم (ذهب) کیتدی (نفقه) اول اعضانک فائده سی
 کوزنک کورووی وقولنک توتوی کبی (بضرب) صوغو سبیلی (فغیه دیته) بس واجب بولور

بر اعضادن فائده نك كيتوونده صوغوچى اوزره ديت كامل بولغوچى (ولا قود) وقصاص واجب بولماس (فى الشجاج) جراحت لرده (الا) مگر واجب بولور (فى الموضحة) سويه كنى ظاهر قيلوچى جراحتده (عمدا) قصد يونندن (و) دخی واجب بولور (فيها) سويه كنى ظاهر قيلوچى جراحتده (نصف عشر الدية) ديت نك اونندن برى نك يارمى (و) دخی واجب بولور (فى الهاشمة) سويه كنى صندرغوچى جراحتده (عشرها) ديت نك اونندن برى (و) دخی واجب بولور (المنقلة) سويه كنى اورنندن كوچرگوچى جراحتده (عشرها) ديت نك اونندن برى (ونصفه) دخی اونندن برى نك يارمى (و) دخی واجب بولور (الامة) مى اوستنده گى تيرى گه ايرشكوچى جراحتده (والجائفة) وباشنك اچينه ايرشكوچى جراحتده واجب بولور (ثلثها) ديت نك اوچندن برى (وفى جائفة نفقت) وايكنچى طرفه اوتش جراحتده واجب بولور (ثلثها) ديت نك اوچندن ايكى اولوشى (والحارصة) وتيرنى يرتغوچى جراحتده (والدامعة) وآغرمينچه قاننى ظاهر ايتوچى جراحتده (والدامية) وقان آغزوچى جراحتده (والباضعة) وآزراق تيرى برله ايتنى كيسوچى جراحتده (والمتلاحمة) وايت نك كوبره گين كيسوچى جراحتده (والسمحاق) ايت برله سويه ك آراسنده غى تيرى گه ايرشكوچى جراحتده معتبر بولور (حكومة عدل) عدل كمسه نك حكم قيلووى (فيقوم) بس بهاقويار عدل كمسه (عبدا) قلنى يعنى حكم قيلوچى جراحتلش كمسه نى قل فرض قيلور (بلا هذا الاثر) بو اثرسز يعنى جراحتسز سلامت بولياق برله (ثم) اثرسز بهالاماق صوكتده (معه) بهالر اثر وجراحت برله (فقدر التفاوت) بس تفاوت نك يعنى آيورمانك مقدارى (بين القيمتين) ايكى بهانك آراسنده بولغوچى (من الدية) ديتن (هو) اول مقدار (هى) حكومت م عدل در (وبه) وبو سوز برله (يفتى) فقوى بيرلور (وفى اصابع يد) وبر قول نك بارماق لارنى تلف قيلوده (مع نصف الساعد) بله نك يارومى برله واجب بولور (نصف دية) ديت نك يارومى بارماق لار اوچون (وحكومة عدل) عدل كمسه نك حكم قيلووى بولور بله نك يارومى اوچون (والكفى) لكن اوچ (تابع) ايهرگوچى در بارماق لرغه (والعبرة) وحكمده اعتبار (للاصابع) بارماق لرغه در (وفى اصبع زائدة) وآرتق بولغوچى بارماقنى تلف قيلوده (وعين صبي) وصبى نك كوزنى تلف قيلوده (ولسانه) وصبى نك تلينى تلف قيلوده (وذكره) دخی صبى نك ذكرنى تلف قيلوده معتبر بولور (حكومة عدل) عدل كمسه نك حكم قيلووى (لو لم يعلم) اگر بلنمهسه (الصحة) مذکور اوچ اعضانك سلامت لنمكى (بما يدل) دلالت قيلوچى دليل برله (على نظره) صبى نك قارادى اوزره (وكلامه) وصبى نك سوزى اوزره (وحركة ذكره) وصبى نك ذكرى نك بول اوچون

م يعنى عدل كمسه نك حكم قيلش نرسي در (منه)

تېبىرەنۇى اوزره (لايقاد) قصاص قيلنمىسە آنىڭ اوزره جنابت قيلنمىش كىمىسە اوچون
طرف لردە قول كىسمەك وآياق صىناق كىى (الا) مگر قصاص قيلنور (بعدبراً) سلامتلىمەك
صوگندە (وعمد صبى) وصى نىڭ قىلدىرلە قيلمىش جنابتى (والمجنون) وديوانە نىڭ قصد
برلە قيلمىش جنابتى (خطأ) حكىمە خطادر (وعلى العاقلة) واجب بولور عاقلە اوزره
(الدية) ديت هر ايكى حالده يعنى صبى برلە ديوانە نىڭ قصدىرلە خطالىق برلە قيلمىش
جنابتىندە (بلا كفارة) كفارة واجب بولماينچە (وحرمان ارث) دى مىراث دن محروم بولماينچە
ئولتورلىش كىمىلرى مورث لىر بولمىقە (ومن ضرب) وقايو كىمىسە اكر صوقسە (بطن امرأة)
خاتون كىمىسە نىڭ قارىنى اوزره اكرچە اوز خاتونى بولسەدە (تجب) واجب بولور (غرة) قارىندە
بولمىش بالانىڭ دىتى (خمسمائة درهم) بىش يوز درهم (على عاقلته) صوغۇچى نىڭ عاقلەسى
اوزره (ان القت) اكر تاشلاسه قارىنىفە صوغلمىش خاتون (ولدا ميتا) ئولمىش بالانى (ودية)
وكامل بولغۇچى ديت واجب بولور (ان القت) اكر تاشلاسه قارىنىفە صوغلمىش خاتون (حيا)
تروك بالانى (فمات) تاشلاماق صوگندە بالا ئولسە (وغرة) دى قارىندە بولمىش بالانىڭ دىتى
واجب بولور بىش يوز درهم (و) دى بالانىڭ آناسى اوچون واجب بولور (دية) كامل
بولغۇچى ديت بىش مىڭ درهم (ان القت) اكر تاشلاسه قارىنىفە صوغلمىش خاتون (ميتا)
ئولمىش بالانى (فمات الام) بالا تاشلاماق صوگندە آنا ئولسە (ودية الام فقط) آنانىڭ دىتى
واجب بولور يعنى بىش مىڭ درهم (ان ماتت) اكر آنا ئولسە (فالقن) ئولمەك
صوگندە آنا تاشلاسه (ميتا) ئولمىش بالانى (وديتان) واكى ديت واجب بولور (ان ماتت)
اكر آنا ئولسە (فالقن حيا) ئولمەك صوگندە تاشلاسه آنا ترك بالانى (فمات) تاشلاماق صوگندە
بالا ئولسە (وما) آنداي نرسەكم (يجب) واجب بولور (فى الجنين) قارىندە بولمىش بالانى تلىق
قىلودە (لوارته) شول بالانىڭ وارثلىرىندە (سوى ضاربه) صوغۇچى وارثىدىن باشقە يعنى
صوغۇچى وارثكە هيچ نرسە تىمەس (و) دى واجب بولور (فى جنين الامة) كىنيزەك قارىندە
بولمىش بالانى تلىق قىلودە (نصف عشر قيمة) كىنيزەك قارىندىڭ بالانىڭ قىمىتىدىن اونىن بىرىنىڭ
يىارمى (فى الذكر) ايرىبالادە (وعشر قيمته) وكىنيزەك قارىندىڭ بالانىڭ قىمىتىدىن اونىن بىرى
واجب بولور (فى الانثى) قىزبالادە (وما) و آنداي جنينكم (استبان) ظاهر بولدى (بعض خلقه)
خلقى نىڭ بعضىسى تىزىناق وصاچ كىى (كالتام) حكىمە خلقتى تمام بالا كىى در يعنى غرە نىڭ قىمىتى نىڭ
واجب بولۇندە (وضمن) دى تولىر (الغرة) قارىندە بولمىش بالانىڭ دىتى (عاقلة امرأة) خاتون كىمىسە نىڭ
عاقلەسى (اسقطت) توشردى اول خاتون (ميتا) ئولمىش بالانى (عمدا) قصد يونىدىن (بدواة) دارو

سببلی (اَوْفَعْل) یا که بر عمل سببلی آغوشی کوتارمه کبی مثلاً (بلا اذن زوجها) ایرندن رخصتسز.
 فصل من احدث قایو کمسه اگر پیدا قیلسه (فی طریق العامة) عامه اوچون
 بولغوجی یولده شهر اچنده یا که قریه اچنده (کنیفه) طهارة خانه (اومیزابا) یا که صولوق
 یعنی عماره اوستندن چیتکه صو آغاچاق نرسه آغاچدن یا که تیمردن (او) یا که پیدا قیلسه
 عامه یولینه (جرصنا) دارندن چغارلش اورلک کبی اوزون آغاچنی (اودکانا) یا که بلند
 اورون سکی واسکامیه کبی (وسعه) روا بولور پیدا قیلوچیغه (ذلک) مذکور شیلرنی پیدا
 قیلماق (ان لم یضر) اگر ضرر قیلماسه پیدا قیلماق (بالناس) آدمی لرگه (ولکل) ورؤا بولور
 آدمی لاردن هر برینه (نقضه) عامه یولنده پیدا قیلنمش نرسه فی ویران ایتمه ک آدمی لرگه
 ضرر قیلماسه ده (و) قایو کمسه اگر پیدا قیلسه مذکورلر کبی برشیننی (فی غیر نافذ) عامه
 یولینه اوتمه گوجی خاص کمسه لرنگ یولنده (لایسه) اول شیلرنی پیدا قیلماق روا بولماس
 (بلا اذن الشریک) شول یولده شریکاردن رخصتسز (وضمن) دخی تولر (عاقله) مذکور شیلردن
 برین پیدا قیلغوجی ننگ عاقله سی (دیه من) آندای کمسه ننگ دیتنی (مات) ئولدی اول کمسه
 (بسقوطها) مذکور شیلردن بری ننگ توشوی سببلی (کما) عاقله ننگ دیتنی توله دکی کبی (لو وضع)
 اگر قویسه بر کمسه (حجراً) تاشنی (او حفر) یا که قازوسه (بئرا) قدقنی (فی الطريق) یولده
 (قتلانی) بس هلاک بولسه (به) تاشقه قاغلماق وقدقغه توشمه ک سببلی (نفس) آدمی (لا) توله من
 پیدا قیلوچینگ عاقله سی (ان مات) اگر ئولسه قدقغه توشکوجی (جوعاً) آچلق یونندن (او غماً)
 یا که قدق هوا سی برله بوغلماق وتودالانماق یونندن (وان تلف) وا گر هلاک بولسه (به)
 پیدا قیلنمش شیلردن بری سببلی (بهیمة) حیوان (ضمن) تولر هلاک بولمش حیواننی (هو)
 پیدا قیلوچی اوزی (ان لم یأذن) اگر رخصت بیرمه گان بولسه (به) مذکور شیلردن برین
 پیدا قیلماق برله (الامام) سلطان (ورب حائط مائل) و آوشقوجی عماره ایه سی قویمه کبی و ئوینگ
 اورام طرفی کبی و مسجد کبی (الی طریق العامة) عامه یولی صاری (و طلب) و استه سه (نقضه)
 آوشقوجی عمارتنی بوزونی (مسلم) بر مسلمان (او) یا که استه سه (ذمی) جزیه برله تورغوجی
 کافر (من) آندای کمسه دن استه سه (یملک) ملک لفور یعنی قدرتلی بولور اول استه لشم
 کمسه (نقضه) اول عمارتنی بوزونی (کال را هن) رهن قویوچی کبی (بعد فک الرهن) بوروچین
 رهن نی قوتقارماق صوکنده (و ولی الطفل) دخی کچک بالاننگ آوشقوجی عمارتنده ولی سی کبی
 (والوصی) دخی وصی کبی (و المکاتب) و یازو بیرولمش قل کبی (و العبد التاجر) سودا قیلوچی
 قل کبی (فلم ینقض) بس عماره ایه سی بوزماسه شول آوشقوجی عمارتنی (فی مدة) آندای مدة

م الجرصن بضم الجیم والصاد اوزرینه بنا ایتمه ک ایچون دیواردن مشره اوزاندقلى آقاچ (اختری کبیر) م رب
 حائط مبتدار و خبری توبنده ضمن کلمه سی در (نه)

اچئده (يَمَكْنُ نَقْضَهُ) مَكْن بولور اول مدت اچئده شول عمارتنى ، بوزماق (ضَمَن) تولهر آوشقوچى حائط ايهسى (مَالًا) آنداي مالنى (تَلَفٌ بِهِ) تلف بولدى اول مال آوشقوچى حائط سببلى (وَ) دخى تولهر (عَاقِلَةٌ) آوشقوچى عمارت ايهسينڭ عاقلهسى (النَّفْسُ) هلاك بولمىش داننى (لَا) تولمهس هيچ برين (مَنْ) آنداي كمسه (طَلَبَ) استهلدى آوشقوچى عمارتنى بوزونى (فَبَاعَ) پس صاندى ايهسى اول عمارتنى (وَقَبْضَهُ) دخى توتدى اول عمارتنى (الْمَشْتَرَى) صاتوب آلوجى (فَسَقَطَ) پس توشدى اول عامه يوليذه آوشقوچى عمارتنى صانماق. صوڭئده وتوشهك سببلى بر شى تلف بولدى (أَوْ طَلَبَ) ياكه استهلدى مذكور عمارتنى بزونى (مَنْ) آنداي كمسه دن (لَا يَمْلِكُ) ملك لئمهس اول كمسه بوزونى (كَالْمُودَعِ) امانت قويامىش كمسه كى (وَنَحْوَهُ) وموڭا اوخشاش يالغه آلوجى كى وعارينكه آلوجى كى (وَأَنْ مَالًا) واگر آوشسه عمارت (أَلَى دَارٍ أَحَدٍ) بر كمسه نڭ دارى طرفينه اكرچه دار ايهسى يالغه آلوجى بولسده (فَلَهُ) پس تيهر اول دار ايهسينه (الطَّلَبُ) آوشقوچى عمارتنى بزونى استامهك (وَأَنْ بِنَى) واگر بنا قيلسه عمارت ايهسى عمارتنى (مَثَلًا) يول طرفينه ياكه دار طرفينه آوشقوچى (أَبْتَدَأَ) بنانى باشلاغاندى (ضَمَن) تولهر عمارت ايهسى توشهك يقياماق سببلى تلف بولمىش شينى (بَلَا طَلَبَ) هيچ كمسه دن بوزو استهلميجوك (وَأَنْ طَلَبَ) واگر بزونى استهلسه آوشقوچى عمارتنى (أَحَدَ الشَّرَكَاءِ) وشول عمارتنه شريك لرنڭ برندن (أَوْ حَفَرَ) ياكه قدق قازسه شريك لردن برى (فِي دَارٍ مَشْتَرَكَةٍ) اور تاق بولمىش دارده (فَالضَّمَانِ) پس تولمهك مال تاق بولوده ونس تلف بولوده (بِالْحَصَةِ) يقولمىش عمارتنه وقدق قازلمىش دارده بولغان اولوش برابرى برله بولور *

﴿فصل ————— ل﴾ (ضَمَن) تولهر (الرَّاكِبُ) آتلانغوچى يعنى يولده يوروجى (مَا) آنداي نرسه نى (أَتْلَفَهُ) تلف قيلدى اول نرسه نى (دَابَّتَهُ) يوروجى كمسه نڭ حيوانى (لَا) تولمهس يولده يوروجى (مَا) آنداي نرسه نى (نَفَخَتْ) صوقدى بئمش حيوان اول نرسه نى (بِرَجْلَيْهَا) توياق چيتى برله (أَوْ) ياكه صوقدى (ذَنْبَهَا) قويرغى برله (أَوْ مَا) ياكه آنداي نرسه نى (تَلَفَ) تلف بولدى اول نرسه (بِمَارَاتٍ) حيوان تيزهكله مش شى برله (أَوْ بَالَتَ) ياكه يولغه ايتمش بول برله (فِي الطَّرِيقِ) يولده (سَائِرَةً) يورگوچى حالنده (أَوْ وَقَفَهَا) ياكه حيواننى توقتاتدى ايهسى (لِذَلِكَ) تيزهكلهك بول ايتمهك اوچون (أَوْ أَصَابَتْ) ياكه مئمش حيوان ايرشدرسه قولى وآياقى برله (حَصَاةً) واق طاشنى (أَوْ حَجَرًا صَغِيرًا) ياكه كچك طاشنى (أَوْ نَحْوَهُ) ياكه واق تاش اوخشاشى توزان وتش كى نرسه نى (فَقَاءً) پس يارسه وجغارسه (عَيْنًا) كوزنى (وَضَمَنَ) لَكْن تولهر حيوان اوزره مئمش كمسه (بِالْكَبِيرِ) اولوع طاشنى ايرشدرمهك سببلى كوزنى يارسه (وَالسَّائِقُ) وحيواننى سورگوچى (وَالْعَائِدُ) دخى يتهكلهگوچى

(کالراکب) توله حکمیده آتلانچی کبی در (الا ان الکفارة) مگر نفسنی تلف قیلونک کفارتی (علیه) فقط آتلانچی کسه گه گنه در سورگوچی گه ویتقه کله گوچی گه و آرتقه آتلانچی گه کفارت بولماس (وان اصطدم) و اگر بری برینه صوغلسه تنی برله (فارسان) آتلی ایکی کسه وئولسه لر (ضمن) توله (عاقلة کل) بوا یکی دن هر بری نك عاقله سی (دیه الآخر) ایکنچی نك دیننی وارث لری اوزره (وان ارسل) و اگر بیه رسه بره یولده (کلبا) اتنی (فاصاب) بس تیه اول ات بر شیگه (فی فرره) تیزلک اوزره یعنی بیه رگاج توقتاماینچه (ضمن) توله بیه روچی (ان ساقه) اگر یورسه اول اتنک آرتندن (وفی الطیر) و قوشنی بیه روده (والدابة المنفلتة) وایه سی قولندن قاجمش حیوانده برشی تلف بولسه (لا) توله ماس (اذا اجتمع) و قایو زمان جیولسه برشی تلف بولوده (الراکب) آتلانچی (والناخس) ه وچه نچوچی آتلانچیدن اذنسر (ضمن) توله آتلانمش حیوان نك تلف قیلنمش شینی (هو) چنچوچی کسه (حتى النفخة) حیوان نك آیاق و قول برله تلف ایتکان نرسه سزه چه (ویجب) دخی واجب بولور (فی فقاء عین شاة القصاب) قوی بوغازلاچی قصاب کبی کسه قوی کبی حیوان کوزنی تلف قیلوده (مانقص) بهاده کم بولمش مقدار ی (وفی عین البقر) و صغر کبی حیوان نك کوزنی تلف قیلوده (والجزور) دخی تویه کبی حیوان لرنک کوزنی تلف قیلوده (والحمار والبغل والفرس) دخی ایشه نك و قاجرنک و آطنک و مونلر کبی حیوان نك کوزنی تلف قیلوده واجب بولور (ربع القيمة) صغر قیمتنی نك و قرده شاری قیمتنی نك دورتن بری *

﴿فصل﴾ (ان جنی) اگر جنایب قیلسه (عبد) قل مثلا کشی اولترمک کبی (خطاء) خطالق یونندن (دفعه) بیه رر اول قلنی (سیده) قل نك خواجه سی جنایت قیلنمش کسه نك ولی سی اوزره (بها) جنایت سبیلی (اوفداه) یا که خواجه یولار اول قلنی (بأرشها) جنایت نك ارشی برله (حالا) حاضر کیچکتر ماینچه (فان وهبه) بس اگر خواجه اول قلنی هبه قیلسه جنایت صوگنده (اوباعه) یا که صاتسه (اواعتقه) یا که اول قلنی آزاد قیلسه (او دبره) یا که مدبر قیلسه (او استولدها) یا که جنایت قیلمش کنیزه ککن بالا توغدرسه (ولم يعلم) خواجه بله دک حاله (بها) جنایتنی (ضمن) توله خواجه (الاقل) کیمینی (من قیمته) جنایت قیلمش قلنک قیمتندن (ومن الارش) دخی جنایت ارشندن ه (وان علم) و اگر خواجه بلسه قلنک جنایتنی و آندین صوگمکور تصرف لرنی قیلسه (غرم) توله خواجه (الارش) جنایت نك ارشنی (ودیه العبد) و قلنک دیتی قلغه جنایت قیلنقه (قیمته) قلنک قیمتنی در (فان بلغت) بس اگر ایرشسه (هی) قلنک قیمتنی (دیه الحر) آزاد کسه نك دیتی اوزره (وقیمه الامة) و کنیزه نك قیمتنی ایرشسه (دیه الحرة) آزاد خاتون نك دیتی اوزره (نقص) کیمتلور

ه یعنی هر برشی برله توربوچی (منه) م یعنی ایشه و قجر و آط کبی (منه) ه یعنی اگر ظلف قیمتنی آز بولسه قلنک قیمتنی توله روا اگر جنایت نك ارشی آز بولسه ارشنی توله

(من کل) ایکی قیمتنگ هر برندن (عشرة) اون درهم (وفي الغصب) و کوچك برله
 آلمش قلمنگ جنایتند و اجب بولور (قیمته) جنایت قیلنمش قلنگ قیمتی (ما کانت)
 بولغان مقدار یعنی نی قدرگه ابروشسده (وما قدر) و جنایتند تقدیر ایتولمش شی آزاد
 کمسهنگ طرفی اوزره مثلا کوز کبی (من دية الحر) آزاد کمسهنگ دیتندن (قدر) تقدیر
 ایتولور جنایت قیلنمش قلده بولمش طرفی اوزره (من قیمتته) قلمنگ سلامت حالده گی قیمتندن
 (وفي فقاء عینی عبد) و قلنگ ایکی کوزنی یاروب نورونی کیتهروده (دفعه) بیرور خواجه
 قلنی جنایت قیلوچیغه (واخذ) دخی آلور خواجه جنایت قیلوچیدن (قیمته) قلنگ سلامت
 حالده گی نهاسنی (او امسکه) یا که توتار قلنی (بلا اخذ النقصان) قلده بولمش کیچه چیلک
 بدلن آلهاینجه (ان جنی مدبر) اگر جنایت قیلسه مدبر قل (او ام ولد) یا که خواجه سندن
 بالا توغدورمش کنیزه ک خطالقی یونندن (ضمن السيد) تولهر خواجه (الاقل) کیمنی (من
 قیمتته) قلنگ یا که ام ولدنگ قیمتندن (ومن الارش) دخی جنایت ارشندن
 (فان جنی) بس اگر جنایت قیلسه مدبر قل یا که ام ولد (اخری) ایکنچی مرتبه
 (شارك) شریک بولور (ولی الغانیة) ایکنچی جنایتنگ ولی سی (ولی الاولی)
 اولگی جنایتنگ ولی سیغه (فی قیمتته) بهاده (دفعت) بیرولدی اول قیمتنی (الیه) اولگی جنایت
 ایه سیغه (بقضاء) قاضی حکمی برله (اذ لیست) آننگ اوچون یوق (فی جنایاته) قلنگ
 وام ولدنگ جنایتند (الا) مگر بار (قیمته و امة) بر قیمت کنه (واتبع) و ایه رور ایکنچی
 جنایتنگ ایه سی (السید) خواجه غه (او) یا که ایه رور (ولی الاولی) اولگی جنایت
 ولی سی اوزره (ان دفعت) اگر بیرولسه قیمتنی اولگی جنایت ولی سی اوزره (بلا قضاء)
 قاضی دن حکم سز (ومن غصب) و قایو کمسه اگر کوچك برله آلسه (صبیا حرا) آزاد
 بولغوچی صبی نی (وفیات) بس صبی ئولسه (معه) کوچك برله آلوچی قولنده (فجاءه)
 بر شیب سز تیزلک اوزره (او) یا که ئولسه (بجمی) آورولردن بر آورو اسوتمه کبی مثلا
 (لم یضمن) کوچك برله آلوچی صبی نی توله مز (وان مات) و اگر ئولسه صبی (بصاعة) یاشن
 سببلی یا که باشقه برهر آفت سببلی اسسی لك سببلی یا که صوقلق کبی (اونهش حیه) یا که
 یلان چاقباق سببلی (ضمن) تولهر صبی ننگ وارث لرینه (عاقلته) صبی نی کوچك برله
 آلوچی ننگ عاقله سی (الدیه) کامل دیتنی (کما) آندای عاقله ننگ توله دک کبی (فی صبی) صبی ننگ
 جنایتند (اودع) قویدی بر کمسه (عبدا) قلنی صبی قاتند (فقتله) بس ئولتوردی صبی اول
 قلنی بس تولهر شول صبی ننگ عاقله سی دیتنی یعنی قلنگ قیمتنی (فان قلف) بس اگر صبی تلف
 قیلسه طعام و شراب کبی مالنی (بلا ایداع) قاتینه امانت قویماينجه (ضمن) تولهر صبی تلف بولش

مالنی (وان اتلف) واگر تلفی قیلسه صبی (بعده) مالنی قاتینه امانت قویماق صوکنده (لا) توله مهس.
 فصل میت بر تولاک (به جرح) بولغوجی اول میتنه جراحت (او اثر ضرب) یا که صوقماق اثری (او خنق) یا که بوغماق اثری (او) یا که بولغوجی اول میتنه (خروج دم) قان چقماق (من اذنه) قولاغندن (او عینه) یا که کوزندن (وجد) تابلدی شول اثرلردن بری بولمیش میت (فی محله) بر اورنده مسجد کبی و دار کبی و اورام کبی (او) یا که تابلدی (اکثر) میت نلک کوبرهک اعضاسی اگرچه باش سز بولسه ده (او) یا که تابلدی (نصفه) میت نلک یارمی (مع رأسه) باشی برله (لا یعلم) بلنمهس (قاتله) اول میتنی تولاگوجی (وادعی) لکن دعوی قیلدی (ولیه) اول میت نلک ولیسی (القتل) تولاگورمکنی (علی اهلها) میت تابلمیش اورون نلک اهللی اوزره یعنی کلیسنه (او بعضهم) یا که بعضی سی اوزره (حالی) آنط ایتدورولور (خمسون رجلاً) ایملی ایرنی (حرام مکلفاً) آزاد عقللی بالغ بولغوجی (منهم) شول محله اهلندن (یخفاهم) اختیار قیلور یمین اوچون اول کسه لرنی (الولی) میت نلک ولی سی (بالله ما قتلنا) بالله بز تولاگورمه دک اول میتنی (ولا علمنا له قاتلاً) دخی بلمه دک بز اول میتنی تولاگوجینی دیب (لا) آنط ایتدورولماس (الولی) میت نلک ولیسی اگرچه شول محله دن بولسه ده (ثم) آنط صوکنده (فرضی) حکم قیلنور (علی اهلها) شول محله اهلینه (بالدیه) دیته نلک وجوبی برله (وان ادعی) واگر دعوی قیلسه میت نلک ولیسی تولاگورمکنی (علی احد) بر کسه اوزره (من غیرهم) محله اهلندن باشقه بولغوجی (سقط) توشهر (القسمه) بو محله گه بولغوجی یمین لر (عنهم) محله اهلندن (فان لم یکن) بس اگر ایملی ایر بولماسه (فیها) تابلمیش محله ده (کرر) تکرار قیلنور (الحلف) یمین نی (علیهم) شول محله ده بولمیش ایرلر اوزره (الی ان یتیم) تمام بولغونجه ایملی یمین (ومن نکل) وقایو کسه اگر یمیندن باش تارتسه محله اهلندن (حبس) حبس قیلنور یمیندن باش تارتوجنی (حتی یحلف) یمین ایتکانه (لا) یمین ایتدورولماس (ان خرج الدم) اگرچسه قان (من فیه) میت نلک آغزندن (او دبره) یا که آرتندن (او ذکره) یا که عورتندن (وفی قتیل) و تابلمیش تولاگورمه (علی دابة) حیوان اوزره (یسوقها) سورور اول حیواننی (رجل) بر آدمی (فالدیه) بس یمین صوکنده دیته واجب بولور (علی عاقلته) سورگوجی کسه نلک عاقله سی اوزره (والراکب) و تولاک آنلک اوزره بولمیش حیوانغه آنلانوجی (والقائد) دخی یتنه کلا گوجی (کالسائق) حکمه من کور حیواننی سورگوجی کبی در (و) دخی تابلمیش تولاگورمه (علی دابة) حیوان اوزره (بین قریبتین) ایکی اول آراسنده یا که ایکی محله آراسنده قسامه برله دیته واجب بولور (علی اقربهما)

م میت مقدار توبه نده حاف لفظی خبردر (منه)

ه قسامه لفظی معنا حسبلی بلاغت جمله سنده در (منه)

اولوکنن ایکی آولنڭ یا که محلہ نڭ یاقینراغی اوزره (و) دخی تابلمش ئولسکه (فی داررجل) بر کسه نڭ دارنده (علیه) لازم بولور دارایه سی اوزره (القسامة) محلہ اهلینہ بولناچه کی بین ایملی مرتبه یعنی دارایه سی یمین ایتر ایملی مرتبه (وتدی) ودیت بیروور (عاقلة) مذکور کسه نڭ عاقله سی (ان ثبت) اگر ثابت بولسه (انہالہ) حقیقتہ میت تابلمش دار شول کسه نڭ دارایه سی (بالحجة) دلیل و گواہ برله (و) دخی دیت بیروور (عاقلة ورثته) میت نڭ وارثارینڭ عاقله سی (ان وجد) اگر تابلسه میت (فی دارنفسه) اوزیورطندہ (والقسامة) ولازم بولور یمین ایدوشمهك (علی اهل الحطة) اول ملک لنگوچی جماعت اوزره و آندین صوڭ وارثلری اوزره (دون السكان) اول یرده تورغوچی لر اوزره واجب بولودن باشقه یالغه آلوجی کبی و عاریتکه آلوجی کبی (والمشتیرین) دخی آلوجی لر اوزره واجب بولودن باشقه (وان باع) بس اگر صاتسه اول یرنی (کلهم) اول ملک لنگوچی نڭ کلسی (فعلى المشترین) بس قسامه واجب بولور صاتوب آلوجی لر اوزره (و) دخی تابلمش ئولو کده (فی دارمشرکه) اورتاق بولمش یورطده قسامه برله دیت لازم بولور (علی عدد الرؤس) دارنی ملک لنگوچی لر صانی نڭ عاقله سی اوزره (و) دخی تابلمش میتده (فی القلک) کیمه ده یا که آرباده قسامه برله دیت لازم بولور (علی من فيه) کیمه ده یا که آرباده بولغوچی کسه اوزره (و) دخی اولتورولمش کسه تابلیقده (فی مسجد محله) م محلہ مسجدندہ قسامه برله دیت واجب بولور (علی اهلها) شول محلہ اهلی اوزره (و) دخی ئولتورولمش کسه تابلیقده (فی سوق ملوک) ملک بولمش بازارده قسامه برله دیت واجب بولور (علی المالك) شول بازارنی ملک لنگوچی اوزره (و فی غیر ملوک) و ملک بولماش بازارده تابلیقده (والشارع) دخی اولوغ بولغوچی یولده تابلیقده (والسجن) دخی زنداندہ تابلیقده (والجامع) دخی جمعه مسجدندہ تابلیقده (للقسامة) بومن کورلردن هیچ شیده قسامه بولماس (والدية على البيت المال) ولازم بولور دیت بیت المال اوزره بومن کورلرنڭ تدبیری سلطان اوزره بولووی اوچون (و) دخی تابلمش ئولسکه (فی برية) یالاندہ و صحراده (لأعمارة بقرها) اول یالان نڭ یاقندہ عماره بولماغوچی ه (او) یا که تابلمش ئولسکه (وماء یر) آقغوچی صوده (هدر) باطل در یعنی اول میتکه هیچ کمن یاردم تیمهس (و مستحلف) و قسامه ده یمین استهلمش کسه (قال) ایتسه (قتله زید) اول میتنی زید ئولتوردی دیب (حلف) یمین ایتدرلور ایتوچی نی (بالله ماقتلته) بالله بومیتنی مین ئولتورمه دم (ولاعرفته) دخی بلمه دم مین بومیت اوچون (قاتلا غیر زید) زین باشقه ئولتورگوچی نی دیب (وبطل) و باطل بولور (شهادة بعض اهل المحلة) محلہ اهلنن بعضرینڭ

یعنی دارمالک لریقه بولماس (منه) یعنی بش وقتلی مسجدده (منه)

ه یعنی بقرده طوش ایرشماونڭ مقداری (منه)

شهادتی (بقتل غیرهم) محله اهلنن باشقه کسمه ننگ ئولتورمه کی برله (وفی رجلین)
وترکک قیلوچی ایکی ایرده (فی بیت) برئوی اچنده (وجداحدهما) نابلدی ایکی سندن
بری (قتیلا) ئولتورولمش (ضمن) تولر (الآخر) ایکنچسی (دیته) ئولتورولمش ایرننگ
دبتنی یالغوزی (وفی قتیل قریه امراءه) وخاتون آولی ننگ ئولتورولمش کسمه سنده (کرر)
تکرار قیلنور (الحاف) یمین ایلی مرتبه (علیها) خاتونغه (وتدی) دخی دیت بیروور
(عاقلتها) خاتون ننگ عاقله سی میت ننگ وارثی اوزره *

فصل — عاقله (الدیوان) اسم لری یازولمش
دفتر اهلی در (لمن) آندای جنایت قیلوچی اوچون (هو) جنایت قیلوچی (منهم) دفتر
اهلنن در (یؤخذ) آلتور دبتنی (من عطیاتهم) دفتر اهلی ننگ وظیفه لرندن (حین خرجت)
وظیفه لر بیت المالن چقغان زمانده (و) دخی عاقله (حیه) ئولتوروچی کسمه ننگ قبیله سیندر
(لمن) آندای جنایت قیلوچی اوچون (لیس) ایبه س اول جنایت قیلوچی (منهم) دفتر
اهلنن (یؤخذ) آلتور دبتنی (من کل) دفتر اهلی اوچون بولمش وظیفه ننگ هر برونن
(فی ثلث سنین) اوچ یلده یعنی اوچ یلغی وظیفه لردن (ثلثة دراهم) اوچ درهملر (او) یاکه
(اربعة) دورت درهملر (وان لم يتسع) واگر صیدرماسه دبتنی (الحی) جنایت قیلوچی ننگ
قبیله سی یعنی عاقله سیندر هر برینه وظیفه دن دیت اوچ یاکه دورت درهملر دن کوبره ک
نیمه کچی بولسه (ضم) قوشلور (الیه) اول قبیله گه (اقرب الاحیاء) قبیله لردن یاقن راغنی
(نسبا) نسب بوننن (الاقرب) قبیله ننگ یاقن راغی (فالاقرب) آندین صوگ یاقن راغی
(والباقی) وقبیله قوشماق صوگنک قالغوچی دیت (علی الجانی) جنایت قیلوچی اوزره در
(والقاتل) دخی اولتورگوچی کسمه اگرچه خاتون یاکه صبی بولسه ده (کاحدهم) دبتنه
دیت بیرگوچی لردن بری کبی در (و) دخی عاقله (للمعتق) آزاد قیلنمش کسمه اوچون
(حی سیده) خوجه سی ننگ قبیله سی در (و) دخی عاقله (لمولی الموالات) مولی الموالات اوچون
(مولاه) جنایت قیلوچی ننگ مولی سی در (وحیه) دخی مولی سی ننگ قبیله سی در (و) عاقله
اوچون (المعترفی العجم) عجمده معتبر بولمش کسمه (اهل التصرت) یاردم اهلی در (سواء کانت)
برابر در کم بولسون اول یاردم (بالحرقة) هنر برله باقرچی لر ونیمرچی لر کبی وکلا باچیلر
وبوزچیلر کبی (اوغیرها) یاکه هنردن باشقه شی برله بولسون طالب العلم لر کبی آلتور
دخی بری بریغه یاردمچی در (ومن) و آندای کسمه کم (لاعاقله) اول کسمه گه عاقله بولمامش
(يعطی) بیروور اول کسمه ننگ دبتنی (من بیت المال) بیت المالن (ان کان) اگر بیت
المال معبور بولسه (والا) واگر بیت المال معبور بولماسه (فعلى الجانی) بس دیت جنایت

قيلوجيغه در (وينعمل العاقلة) وعاقله يوكلائلور (مايجب) ثولتروچي كه ديتن واجب بولمش شيني (بنفس القتل) ثولترمه كنك اوزى سببلى واجب بولمش شيني (لا) عاقله يوكلائلماس (مايجب) ثولتروچيگه ديتن واجب بولمش شيني (بصلح) صلح سببلى قصدا ثولترودن (اواقرار) ياكه ثولترونى اقرار سببلى خطالى يونندن (لم يصدق) ثولتروچينى راست لامدقه (العاقلة) شول اقرارده ديت بير وچى (وعمد) دخى عاقله يوكلائلماس ديتن قصد برله ثولتروچيگه واجب بولاچاق شيني (سقط) توشدى (قوده) قصد برله ثولتروك قصاصى (بشبهة) شبه سببلى (او قتل ابنه عمدا) ياكه اوغلنى قصد برله ثولترمه سببلى واجب بولمش شيني دخى عاقله يوكلائلماس (ولا) دخى عاقله يوكلائلماس (جناية عبد) قلنك جنايتنى (او عمد) ياكه قصد برله بولمش جنايتنى يعنى بوجنايتنى عاقله دخى يوكلائلماس قصد برله جنايت كرك نفسده بولسون (و) دخى عاقله يوكلائلماس (مادون ارش الموضعه) سويه گى ظاهر ايتوچى جراحت نك ارشندن كيمنى طرفنى تلف نك بدلندن (بل) بلكم يوكلائلور ذكر ايدولمش صورتلرده واجب بولمش شيني (على الجاني) جنايت قيلوچى اوزره .

كتاب الاكراه

بوكتاب آدمينى كوچلك برله حمل قيلدرونك حكملرى بياننده در (هو) اكراه (فعل) بر يامان اشدر (يوقعه) توشور آدمى اول اشنى (بغيره) باشقه آدميگه كوچله نگوچى كى (فيفوت) بس اونكارور (به) كوچله مهك سببلى (رضاه) كوچله نمش آدمى نك اول اشنى قيلوغه رضالغينى (اويغسد) ياكه بوزار كوچله گوچى كوچله مهك سببلى (اختياره) كوچله نمش آدمينك اول اشنى قيلوغه اختيارنى (ومع بقاء اهليته) كوچله نمش كمسه نك خطابغه اهل لكى نك بقاسى برله (وشرطه) وكوچلك متحقق بولونك شرطى (قدرة الحامل) يوكلا گوچينك قدرتلى بولووى در (على ايقاع ما) آنداي شيني توشرمهك اوزره (هدد) كوچله گوچى قورقتدى (به) اولشى برله (سلطانا كان) كوچله گوچى كرهك سلطان بولسون (اولصا) ياكه ظالم بولسون (و) دخى كوچلك متحقق بولونك شرطى (خوف الفاعل) عملكه كوچله نمش كمسه نك قورقماغى در (ايقاعه) كوچله گوچى نك آنك برله قورقتمش شيني توشروندن (و) دخى كوچلك متحقق بولونك شرطى (كون المكره به) آنك برله كوچله نمش نرسه نك بولووى در (متلفانفسا) نفسنى م تلف ايتكوچى (او اعضوا) ياكه اعضاى تلف ايتكوچى (وهو) وكوچله مهك نفسنى ياكه اعضاى تلف ايتوايله قورقتماق برله (الملجى) اختيارونى بوزوب مضطر قيلوچى اكراه در (او) ياكه كوچلك متحقق بولونك شرطى آنك برله كوچله نمش نرسه نك بولووى در (موجباً عما) ه حسرتنى واجب ايتكوچى (يعدم الرضاء) يوق قيلور اول حسرتنى

م ارش جراحت نك ديتى جى ارش كاور (منه) م يعنى كوچله گوچى كمسه نك كوچله مهك كى - سببلى اونكه در كوچله نمش كمسه نك اول اشنى قيلورغه رضالغينى (منه) م جان چقاو كى (منه) م آياق وقول صندرو كى (منه) ه قانى صوغو كى وحبس كى (منه)

واجب ایتکوچی نرسه رضالفنی (و) دخی کوچلک متعقی بولونلک شرطی (الفاعل ممتنعاً)
 قیلوچی نلک منع لنگوچی بولووی در (عما اکره علیه) آنلک اوزره کوچله نیش شینی قیلودن
 (قبله) اول فعل اوزره کوچله مکن اول (لحقه) اوز حقى اوچون قل آزاد قیلو کبی ومالنی
 تلف قیلو کبی مثلاً (اولحق الشرع) یا که شرع حقى اوچون اوله کسه آشاماق کبی وقان
 اچمهک کبی مثلاً (فلو اکره) بس اگر کوچله نسه (بالمجی) اختیارنی بوزوب مضطر قیلوچی
 اکراه برله (اوغیره) یا که باشقه اکراه برله (علی بیع) برشینى صاتمق اوزره (ونحوه)
 دخی صاتو کبی برعقد اوزره برشینى هبه کبی ویالغه بیرو کبی (او) یا که کوچله نسه
 (اقرار) برشینى اقرار اوزره (فسخ) بوزار کوچله نیش کسه منکور عمل لردن هر برونی
 (اوامضى) یا که اوتکارور یعنی ایتور اول عمل لرده راست بولدم دیب (ویلکه) وصاتمیش
 م نرسه نی ملک لنور (المشتري) صاتوب آلوچی (ان قبض) اگر توتسه کوچلک برله صاتمیش
 نرسه نی صاتوب آلوچی (فیصح) بس درست بولور (اعتاقه) صاتوب آلوچی نلک آزاد قیلووی
 آلمیش نرسه قل بولمقد (ولزمه) دخی لازم صاتوب آلوچیغه (قیمته) آزاد ایتولمیش قل نلک
 قیمتی (فان قبض) بس اگر توتسه کوچله نب صاتوچی (ثمنه) صاتمیش نرسه نلک ثمننی
 (اوسلم) یا که کوچلک برله صاتمیش نرسه سنی طابشرسه (طوعاً) اختیار برله (نغد) صاتو
 لازم بولور (وحل) وحلال بولدی (بالمجی) اختیارنی بوزوب مضطر قیلوچی اکراه سببلی
 (شرب الخمر) خمر اچمهک (واکل المیتة) دخی میته نی ییمهک (ونحوه) وموگا اوخشاش عملنی
 قیلماق دوغوز ایتی ییمهک وقان اچمهک کبی (حتی ان صبر) تا کم اگرده ییمهک کن و اچمهک کن
 منع له نوب هلاک بولورغه صبر قیلسه (اثم) گناهلی بولور (ورخص) دخی رخصت قیلندی (به)
 اختیارنی بوزوب مضطر قیلوچی اکراه سببلی (اطهار الکفر) کفر لفظنی تل اوزره
 یورتمهک (مطمئناً قلبه) کوکلی قرارلنگوچی بولمغى حاله (بالایمان) حق اعتقادنی اوزگه رتماینچه
 ایمان برله (وبالصبر) دخی کفر لفظنی تلی اوزرده یورتماینچه هلاک بولورغه صبرلی
 سببلی (اجر) اینگو جزاغه مستحق بولنور ه وشهیدلک مرتبه سن تابار انشاء الله تعالی
 (و) دخی رخصت قیلندی اختیارنی بوزوب مضطر قیلوچی اکراه سببلی (اتلاف مال
 مسلم) مسلمان مالنی تلف قیلماق (وضمن) لکن توله تلف قیلنمیش مالنی (الحامل)
 تلاف قیلورغه یوکه گوچی و کوچله گوچی کسه (لا) رخصت قیلنمادی اختیارنی بوزوب
 مضطر قیلوچی اکراه سببلی (قتل) مسلماننی ئولتورمهک (ویقاد) و ئولترگان صورته قصاص
 قیلنور (هو فقط) ئولتورمهک اوزره یوکه گوچی کسه نی گنه (وصح) دخی درست بولدی (نکاحه)
 کوچله نیش کسه نلک نکاحی (وطلاقه) دخی درست بولدی کوچله نیش کسه نلک خاتوننی
 مینه کوچلک برله صاتمیش نرسه نی (منه) ملان حبیبارضی الله به جر علی ذاک حتی صاب و سماء الی صلی الله علیه وسلم سیدالشهدا (درر)

طلاق (وعتقه) دخی قلمی آزاد قیلووی (ورجع) لکن قایتور کوچله نمش کمسه قلمی آزاد قیلغان صورتده
(بقیمه العبد) قلنک قیمتی برله آزاد قیلوغه یوکلا گوجی اوزره (و) دخی قایتور طلاق صورتده
(نصف المسمی) آتالمش مهرنک یارمی برله طلاق قیلوغه یوکلا گوجی اوزره (ان لم یطأ) طلاق
قیلوچی اگرده خاتوننی وطی قیلماش بولسه (و) دخی درست بولدی (نذره) کوچله نمش کمسه نلک
نذری (ویمینه) دخی ییمینی طلاق برله یا که قل آزاد قیلو برله (و) دخی درست بولدی (ظهارة)
خاتوننی ظهاری (ورجعه) دخی طلاق دن قایتووی (و) دخی درست بولدی (ایلاؤه) کوچله نمش
کمسه نلک ایلاسی (وفیئه فیه) دخی ایلاده قایتوی (و) درست بولدی (اسلامه) کوچله نمش کمسه نلک مسلمان
بولووی (بلا قتل) ئولتورمه کلازم بولما اینچه (لورجع) اگر قایتسه اسلام دیندن کفرلک اوزره (لا) درست
بولماس (ابراؤه) کوچله نمش کمسه نلک بوروچدن خلاص قیلووی (و) دخی درست بولماس (ردته) مرتد
بولووی نعوذ بالله من ذلك (وان زنی) واگر کوچله نمش کمسه نلک ایلاسه (حد) حد قیلنور (الا)
مگر حد قیلنماس (اذا اکره السلطان) زناغه زنا قیلوچینی سلطان کوچله مک وقتنده غنه *

كتاب الحجر

بو کتاب حجرنک حکم لری بیاننده در (هو) اول حجر (منع نفاذ القول) سوز برله بولغان
تصرف نلک لازم بولووی نلک منعی در (وسبیه) وحجرنک یا که منع نلک سببی (الصغر)
کچک لک در (والجنون) دخی دیوانه لقدر (والرق) دخی قل بولمق در (ضمنوا) بس توله لر
صبی و دیوانه و قل بولغان کمسه لر (بالفعل) عمل سببلی باشقه بر کمسه نلک تلفی قیلد قاری
مالنی (واخر) وکیچو کیدر لور (الی العتق) آزاد بولماق و ققیغه چه (الافرار) قل نلک
اقرارینک اثری (بمال) ایکنچی بر کمسه فائده سینه مال برله (وعجل) لکن آشقدر ولور
قلنک اقرارینک اثری (بعد وقود) حدنک و قصاص نلک سببی و لزومی برله (ولایعجر)
و آزاد عقللی بالغ کمسه مالنی تصرفین منع قیلنماس (بسفه) مالنی تلفی و اسراف ایتمه ک
سببلی (وفسق) دخی فاسقلق سببلی (ودین) دخی بوروچ سببلی (وحجر) بلکم منع
قیلنور فتوادن (مفت ماجن) آدمی که حیلله اویراتکوچی و هرامنی حلال و حلالنی حرام دیگوچی
مفتی نی (و) دخی منع قیلنور دوا قیلودن (طبيب جاهل) طبابت علمین بلمه گوجی طبیبنی
(و) دخی منع قیلنور یالغه کرودن (مکار منلس) م فقیر بولغوچی یالغه کروچی (واذا باغ)
وقایو وقت صبی بالغ بولسه (غیر رشید) مال صاقلار لاق عقلده درست بولودن باشقه (لم یسلم)
تابش و لماس (الیه) اول بالغ غه (ماله) مالنی (حتی یبلغ) ایرشکه نچه (خمسا و عشرين سنة)
یکرمی بیش یاشینه (وصح) و درست بولدی (تصرفه) عقلده کامل بولماش کمسه نلک تصرفی

م مثلاً توبه سی بولماش کمسه دن یالغه بروچی و آرقه سلامت بولماش کمسه دن اوزیده یوک بوکار که پروچی (منه)

(قبله) یکرمی بیش یاشینه ایرشمه کنن اۆل (وبعدہ) یکرمی بیش یاشینه ایروشمہ ک صوکنده
 (یسلم) تابشورلور اول بالغه مالنی (بلارشده) عقلده کامل بولماينچوق (وحبس القاضي)
 وحبس قیلور قاضی بوروج ایهسی نلک استهمکی سبیلی (المدیون) بوروچلی کسهنی
 (لدینه) بوروچنی اوتامه ک اوچون بوروج ایهسینه (وقضی) واورتهر قاضی (دراهم دینه)
 کموش تنکادن بولمش بورچنی (من دراهمه) بوروچلی کسهنلک کموش تنکادن
 (ودنانیره) و آلتون تنکادن بولمش بوروچنی (من دنانیره) بوروچلی کسهنلک آلتون
 تنکاسندن (وباع) دخی ساتار قاضی (کلا) بوروچلی کسهنلک کموش و آلتون تنکالرنسین
 هربرنی (لقضاء الآخر) آلتوندن یاکه کموشدن بولمش ایکنچی بوروچنی اوتامه ک اوچون
 یعنی کموشنی صاتوب آلتوندن بولمش بوروچنی اوتامه ک اوچون و آلتوننی صاتوب کموشدن
 بولمش بورچنی اوتامه ک اوچون صاتباس قاضی (عرضه) بوروچلی کسهنلک متاعنی
 و قماچنی (وعقاره) دخی دارنی ویرنی (ومن افلس) وقایو کسه اکر (م) فقیر بولسه
 (ومعه عرض) و اول فقیرنلک قولنده متاعی بولسه (شراه) صاتوب آلدی فقیر اول متاعنی
 آتجه سین اوتامه ینچه (فبايعه) بس اول متاعنی صاتوچی (اسوة) برابر شریک در (للفرام)
 باشقه بوروج ایهلرینه یعنی مذکور متاع صاتوب هربری نلک آراسنده آتجه سنی ثولوش
 برابرنی تقسیم قیلنور (وبلوع الغلام) و ایر بالانلک بلاغتکه ایرشوی (بالاحتلام) صو اینیک
 ایله توشلنو برله در (والاحبال) و خاتوننی یوکل یقلماق برله در (والانزال) دخی صو
 آیورولماق برله در (والجارية) و قز بالانلک بلاغتکه ایرشوی (بالاحتلام) صو اینمه ک ایله
 توشلنو برله در (والحيض) و حیض کورمه ک برله در (والحمل) دخی یوکل یقلماق برله در
 (فان لم يوجد) بس اکر تابلماسه ایر بالاده و قز بالاده مذکور شیلردن هیچ بری (فحين
 يتم) بس بالغ بولور هربری تمام تولغان زمانده (لهما) ایر بالا برله قز بالاغه (خمس
 عشر سنة) اون بیش یهش امام ابو یوسف برله امام محمد رحمة الله علیهمانلک اختیارنچه
 (وبه) و بو سوز برلن (یفقی) فتوی بیرولور (وادنی مدته) دخی بلاغتکه ایرشونلک کم
 مدتی (له) ایر بالا اوچون (اثنی عشر سنة) اون ایکی یهش در (ولها) دخی قز بالا اوچون
 (تسع) توقز یهش در (فصدقا) بس ایر بالا برله قز بالانلک هر ایکیسینه اینانلور (ح)
 ایر بالا برله قز بالادن هر بری ایروشکان زمانده بلاغتکه ایرشونلک کم مدتی (ان اقرا)
 اقرار قیلسه هر ایکوسی (به) بلاغتکه ایروشمه ک برله *

﴿فصل ————— ل﴾ (الاذن) رخصت شرعده (فك الحجر) خوجه نلک قلن تصرفنی منع
 کیتارمه ک در (واسقاط الحق) دخی قلملک ذاتنده و کسبفده خوجه فائسینه بولمش حقنی

توشمه كدر (ثم) منعنى كيتارمهك وحقنى توشمهك صوگنده (بقصر العبد) قل تصرف
 قيلور (لنفسه) اوزى اوچون (باهليته) خطابغه وتكليف كه اهل بولووى سببلى (فلم يرجع)
 بس قل قايتماس (بالعهدة) صاتو كى عقد سببلى مويفتيغه اداسى لازم بولمش حق برله
 (على سیده) خواجهسى اوزره (ولو اذن) واگر خواجه رخصت بيرسه قلغه (يومًا) بركون (فهو)
 بس اول بركون برله رخصت بيرولمش قل (مأذن) رخصت بيرولمش قل در وقت لاناينچه
 (الى ان يعبر) تصرفن منع قيلغوچه (ولو اذن) واگر خواجه رخصت بيرسه قلغه (فى نوع)
 سودادن برنوعده (عم اذنه) خواجهنلڭ رخصتى عام بولور سودانلڭ هر نوعنده (ويثبت)
 ورخصت ثابت بولور قلغه (صريحا) آشكارالڭ يونندن رخصت بيردم مين سيكا سوداده ديههك
 كى (ودلالة) دخى ثابت بولور دلالت يونندن (كما) آنداي دلالت كى (اذا راء سیده)
 قلنلڭ خواجهسى كورگان زمانده قلنى (يبيع) صاتسه اول قل (ويشترى) صاتوب
 آلسه اول ه قل بر شينى (وسكت) وخواجه تيك تورسه قلنى هيچ برندن منع قيلماسه
 خواجهنلڭ شول زمانده تيك توروى اول قلغه تصرف برله رخصت بيرويده دليل بولور (فيبيع)
 بس صاتار قل بوره وشللى ايكي اذن صوگنده (ويشترى) دخى صاتوب آلور (ولو بغين فاحش)
 اگرچه صاتوى و آلوى غبن فاحش برله بولسده (ويؤكل) ورخصت بيرولمش قل وكييل قيلور
 (بها) صاتماق و آلقاق برله (ويرهن) دخى مالنى زالكات قويار (ويرتهن) دخى اوزى زالكات
 آلور (ويتقبل) دخى آلور امامدن (الارض) موات بيرنى احياقيلماق اوچون (ويأخذها) دخى
 آلور امامدن بيرنى ياكه باشقه كمسه دن (مزارعة) ايگون ايگوشمهك اوچون (ويشترى) دخى
 صاتوب آلور (بندرا بزرعه) ايگوگه صلاحيتلى اورلغنى (ويشارك) دخى شريك بولور باشقه
 كمسه گه (عنانا) شركة عنان برله (ويدفع المال) دخى بيرر مالنى (ويأخذنه) دخى آلور مالنى
 (مضاربة) مضاربه گه يعنى فائده سنده شريك بولوغه (ويستاجر) دخى محتاج نرسه سنى يالغه آلور
 (ويوجر) دخى يالغه بيرور (نفسه) اوزنى (ويقر بامانة) دخى اقرار قيلور اوزينه قويامش
 امانت برله (وغصب) و كچلك ايله آلمش شى برله (ودين) دخى بوروج برله (ولو) واگرچه
 بولسده بوشيلر برله اقرار قيلوى (بعد الحجر) تصرفن منع صوگنده (ويهدى) دخى هديه قيلور
 (طعما ميسيرا) آز بولغوچى طعامنى (ويضيف) دخى ضيافت قيلور (من يطعمه) اوزنى طعاملندروچنى
 (و) دخى ضيافت قيلور (من يعامله) اوزى برله معامله قيلوچنى يعنى كسبده هنر ايهلرنى
 اوزينه تارتماق اوچون (ويعط) دخى كيتور (من الثمن) صاتلمش شيدن آقهنى (بعيب)
 صاتلمش شيدنه تابلمش عيب سببلى (قدرا عهد) سودا گير آراسنده معلوم بولمش قدرنى
 (ولايزوج) لکن رخصت بيرولمش قل خواجه سينلڭ قلىنى نكاح لاند رماس (ولايكاتب) وخواجه سينلڭ

ه صاتمش و آلمش نرسه سى كرهك خواجه سى مالتدن بولسون كرهك باشقه كسه مالتدن بولسون (مته)

قلنی دخی مکاتب قیلماس یعنی یازو بیرمهس فلان قدر مال بیرسهك سین آزاد سین دیب
(وکل دین) دخی هربر بورچ (وجب) لازم بولدی رخصت بیرولمش قل اوزره (بتجارة)
سودا سبیلی (اوبیا) یاکه لازم بولدی آندای شی سبیلی (هو) اولشی (فی معناها) تجارة وسودا
حکمده در (کفرم و دیعة) امانتنك تولهوی کبی (و غصب) و کوچلک برله آلمش شینك
تولهوی کبی (و امانة جدها) و مأدون قل انکار ایتمش امانتنك تولهوی کبی (و عقر) و مهر
مثلنك تولهوی کبی (و جب) واجب بولدی اول مهر مثل مأدون قلغه (بوطی متشرية) صاتوب
آلمش کنیزه کنی جماع سبیلی (بعد الاستحقاق) کنیزه كحق استهلب استه گویجه مملوك ایدوکی
ثابت بولماق صوگنده (یتعلق) مذکور شیلر متعلق بولور (برقبته) رخصت بیرولمش قلنك
ذمه سی اوزره (فبیاع) بس صاتلور رخصت بیرولمش قل (فیه) مذکور بوروچده (و یقسم)
دخی ئله شلور (نمنه) صاتلمش قلنك آفچه سی بوروچ ایه لری آراسنده (بالحصص) بوروچدن
ئولوش لر برابر ی و مقداری (و) دخی مذکور بوروچ متعلق بولور (بکسبه) رخصت بیرولمش
قلنك کسینه (حصل) پیدا بولسون اول کسب (قبل الدین) بوروچدن اول (او) یاکه پیدا
بولسون (بعده) بوروچ صوگنده (و) دخی متعلق بولور (بما اذهب) غیرین قبول قیلنمش
هبه سینه (لا) اول بوروچ متعلق بولماس (بما) آندای شیگه (اخنه) آلدی اول شینی اذن بیرلش
قلنك کسندن (سیده) خواجه سی (قبل الدین) مذکور بوروچدن اول (و طولب) دخی استه لور
اذن بیرولمش قل (بما بقی) قالمش نرسه برله بوروچدن (بعده) اذن بیرولمش قلنك
آزاد بولووی صوگنده ذمه سنده بوروچ باقی بولووی اوچون (و للسید) و تییه ر خواجه غه (اخذ
غلة مثله) قلنك م اجر مثلنی غله سننن آلماق یعنی خواجه قلنك بورچلانووندن اول هر آیدیه
قلنن بیش درهم آلا کیلگن بولسه بوروچلنماق صوگنده شول مقدارنی غله سننن آلووی روا
بولور (مع وجود دین) بوروچنك بولووی برله اذن بیرولمش قل اوزره (و الباقی) و خواجهنك
قلنن اجر مثلنن آلودن قالغوچی غله سی (للغرماء) باشقه بوروچ ایه لرینه بولور (و یحجر)
واذنن منع قیلنمش بولور مأدون قل (ان ابق) اگر قاقسه (اومات) یاکه ئولسه (سیده)
رخصت بیرولمش قلنك خواجه سی (اوچن) یاکه دیواناغه ئولسه خواجه سی (و الحق) یاکه
ئله شسه خواجه سی (بدار الحرب) حرب یورطینه یعنی کافر مملکتینه (مرتدا) اسلام دیننن
کفرلکگه دوندوکی حالده نعوذ بالله من ذلك (و احجر) یاکه خواجه قلنی ممنوع قیلسه (علیه)
رخصت بیرولمش قلنك ضررینه (بشرط ان یعلم) بله ك شرطی برله (هو) رخصت بیرولمش
قل اوزنی نك ممنوع بولوینی اذنن (و) دخی بله ك شرطی برله قلنك ممنوع بولوینی
اذنن (اکثر اهل سوقه) صاتو قیله تورغان بازار اهلنن کوبره کی (و الامة) و اذن بیرلش
م شبه سبیلی و طی اوچون لازم بولمش مهرکه عقر دیلور (منه) م یعنی صاتلوب قیمتی تمام آلماق صوگنده بورچ
اوچون ایلکچی مرتبه دخی صاعلماس (منه)

كنيزهك اذندن منع قىلىنىش بولور (ان اسقولدها) اگر خوجه كنيزه كىن بالا توغدر
تسه (وضمن) وتولهر خوجه (قيمتها) شول بوروچلانىش كنيزهكنىڭ قيمتىنى (للغيريم)
بوروچ ايه سينه (ولوشمل) اگر چولغاسده (دينه) رخصت بىرولمىش قلنىڭ بوروچى (ماله)
قولنداغى مالنى (ورقبة) دخى اوزىنىڭ ذاتنى يعنى تمام قيمتىنى (لم يملك سيدة) ملك
لنمىس رخصت بىرولمىش قلنىڭ خوجهسى (مامعه) رخصت بىرولمىش بوروچلى قل برله بولمىش
مالدىن هيچ شىنى (فلم يعق) بس آزاد بولماس اذن بىرولمىش بوروچلى قلنىڭ كىيىنىن
پيدا بولمىش قولنداغى قل (باعقاغه) خوجهنىڭ آزاد قىلووى برله (ويبيع) دخى ساتار
اذن بىرولمىش بوروچلى قل قولنده بولمىش نرسهنى (من سيدة) اوزىنىڭ خوجه سينه
(بالقيمة) قيمتىنىڭ مىلى برابرينه (وسيدة) دخى خوجهسى ساتار اوزىنىڭ ملكىنى
(منه) اذن بىرولمىش قلنه (بها) قيمتىنىڭ مىلى برابرينه (اوباقل) ياكه قيمتىنىڭ
مىللىتىن كىيىرهك بها برابرينه (فان باع) بس اگر ساتسه خوجه اوز مالنى رخصت
بىرولمىش قلنه (باكثر) قيمتىنىڭ مىللىتىن كىيىرهك بها برابرينه (نقض) بورار خوجه
اول ساتونى (اوخط) ياكه كىيىتور (الفضل) قيمتىنىڭ مىللىتىن آرتوغىنى (وبطل) دخى
باطل بولور (ثمنه) ساتلمىش نرسهنىڭ آقچەسى (ان سلم) اگر تاپشرسه خواجه اذن
بىرولمىش بوروچلى قلنه (مبيعه) ساتلمىش نرسهنى (قبل قبضه) آقچەنى توتودن اول (وله)
لكن تىيهر خواجهغه (حبس مبيعه) ساتلمىش نرسهنى حبس قىلماق (لثمنه) رخصت بىرولمىش
بوروچلى قلدىن ساتلمىش نرسهسىنىڭ آقچەسىنى اوتەمەك اوچون (وصح) دخى درست بولدى
(اعتاقه) شول قلنى خواجهنىڭ آزاد قىلووى (مديونا) قل بوروچلنىش بولمىش حالده
(وضمن) لكىن تولهر (سيدة) شول قلنىڭ خواجهسى بوروچ ايله رينه (الاقل) كىيىره كنى
(من قيمته) قلنىڭ قيمتىدىن (ومن دينه) قلنىڭ م دىنىدىن ه يعنى قايسى آزاراق بولسه شونى
تولهر (ولو اشترى) واگر ساتوب آلسه قل برشىنى (وباع) دخى ساتسه (ساكنا) تىك توردغى
حالده يعنى اذنىلى لكىنىدىن واذن سزلىكىدىن خبر بىرماسه (فهو) بس اول قل (ماذون) حكىمه
اذن بىرولمىش قىلدر ظاهرده تصرفنىڭ شهادتى برله (ولا يباع) وشونداي قلنى
بوروچى اوچون ساتلماس (الا) مگر ساتلور (اذا اقر) قايسوزمان اقرار قىلسه (سيدة)
قلنىڭ خواجهسى (باذنه) اول قلنى رخصتلى قىلووى برله (وتصرف الصبى) صبىنىڭ تصرفى قايتو تصرفىدىن
بولسده (ان نفع) اگر فائىدىيىرسه اول تصرف صبىغه (كالاسلام) مسلمان بولوكى (والانتهاج) وهبهنى
قبول ايتوكى (وصح) اول تصرف درست بولور (بلا اذن) صبىغه ولى سىدىن رخصت سزوق (وان ضر)
واگر صبىنىڭ تصرفى اوزينه ضرر قىلسه (كالطلاق) خاتونىن طلاق قىلوكى (والعقاق) قلىن
م يعنى بورچلى قلىنه (منه) يعنى بورچلانىش ماذون قلنىڭ ذمه سىدىن توشكوكى بولور (منه) بورچىدىن م يعنى ماذون قلى (منه)

آزاد قیلو کبی (لا) اول تصرفی درست بولماس (وان اذن) و اگرچه صبی شول تصرفی برله رخصت بیرلسه ده ولی سی طرفندن (وما) دخی آندای تصرف کم (نفع) فائده بیرور تصرف قیلو چیغه بر مرتبه (وضر) دخی ضرر بیرور تصرف قیلو چیغه ایکنچی مرتبه (کالیبع) صاتر کبی (والشراء) دخی صاتب آلو کبی (علق) تعلیق قیلندی اول تصرف نلک لازم بولووی (بازن ولیه) تصرف قیلوچی صبی ولیسی نلک رخصتی اوزره (بشرط ان یعقل) اول صبی فهم لیهك شرطی برله (البیع) صاتونی (سالباً) ملکنی کیتهرگوچی دیب (والشراء) و صاتوب آلوئی (جالبا) اوز ملکینه تارتوچی دیب (و ولیه) و صبی نلک ولیسی اوزی نلک ذاتنده و مالنده (ابوه) صبی نلک آتاسی در (ثم) آتاسی سوکنده (وصیه) آتاسینلک و صییدر (ثم) آتاسینلک و صی سی سوکنده (جده) باباسیدر یعنی آتاسینلک آتاسی فی قدر یوقاری آشسه ده (ثم) باباسی سوکنده (وصیه) باباسینلک و صییدر (ثم) باباسینلک و صیسی سوکنده صیینلک ولیسی (القاضی) قاضیدر (او وصیه) یا که قاضی نلک و صبی در (ولو اقر) و اگر اذن بیرولمش صبی اقزار قیلسه ولی سینه یا که باشقه کیمسه گه (بیماعه) شول صبی اوزی ایله بولمش نرسه فی (من کسبه) اوزی نلک کسبندن یعنی مینم کسبندن پیدا بولمش فلان شی فلان نلک نرسه سی دیسه (او ارثه) یا که میراث آلمش نرسه فی مثلاً آتامزدن قالمش بو نرسه فلان کیمسه نلک نرسه سی دیسه (صح) اقراری درست بولور ظاهر روایت اوزره.

کتاب الوصایا

بو کتاب وصیت لرنلک مکملری بیاننده در (هی) اول وصیت (ایجاب) برشیننی لازم قیلما قدر (بعد الموت) ثولیهك سوکنده (وندبت) و مستعجب بولدی وصیت قیلماق (باقل) کیمهرهك شی برله (من الثلث) اوچدن بردن یعنی مالی نلک اوچدن بری برله وصیتی درست بولور (عند غنی ورثته) میت نلک وارث لری بای بولغان وقتنده اوز مال لری برله (واستغنائهم) دخی میت نلک وارث لری بایغه ثورلکمن وقتنده (بعصتهم) میت نلک میراثلندن تیکمش ثلوش لری برله (کترکها) وصیت قیلونی قویونلک مستعجب بولدی کبی (بلا احمدها) مذکور ایکین بری سز یعنی وارث لری بای بولغانلق برله دخی وارث لری میراث دن ثلوش لری ایله بایغه ثورلگانلک برله (وصعت) و درست بولدی وصیت (للالعمل) قارنده بولمش بالاغه (وبه) دخی وصیت درست بولدی قارنده بولمش بالا برله (ان ولدت) اگر توغدرسه حمل نلک آتاسی کنیزهك بولسون کرهك حیوان بولسون (لاقل) کیمهرهك ده (من منته) حمل نلک مدتندن (من وقتها) وصیت قیلماق وقتندن (و) دخی درست بولدی (هی) وصیت قیلماق (والاستغناء) دخی آبورماق (فی وصيته بامة الاحملها) کنیزه کئی وصیت قیلوده مگر حملنی

یعنی وصیت قیلم مین بوکنیزه کنی فلانغه مگر حملنی وصیت قیلمادم دیب آبرو درست
 (و) دخی وصیت درست بولدی (من المسلم) مسلمانن (للمی) ذمی گه (و) دخی درست بولدی
 (بعکسه) مونک عکسنده یعنی ذمی دن وصیت مسلمانغه (و) دخی وصیت درست بولدی
 (بالثلث) مالنک اوچن بری ایله (للاجنبی) یات کسه گه (لا) وصیت درست بولماس (فی
 اکثر) کویره کده (منه) مالنک اوچن برندن (ولا) دخی وصیت درست بولماس (لوارثه)
 وصیت قیلوچی نک وارثینه (و) دخی درست بولماس (قاتله) وصیت قیلوچینی ثولتر وچیسنه
 (مباشرة) اوز قوی برله باشقه بر سبب سر (الا) مگر وصیت درست بولور وارثی برله
 ثولتر وچیسنه (باجازه ورثه) وارثارینک وصیتنی روا کورمه کی برله (ولا) دخی وصیت
 درست بولماس (من صبی) صبی دن (ومکاتب) یازو بیرولمش قلن (وان ترک وفاء) واگرچه
 مکاتب کتابت بدلینه یقارلک مال قالدرسه ده (وقدم) اول قیلنور میت مالنده تصرفه (الدین)
 وروج (علیها) وصیت اوزره (وتقبل) وقبول قیلنور وصیت قیلوچی نک ثولمه کی صوکنده (وبطل)
 وباطل بولدی یعنی معتبر بولمادی (قبولها) وصیتنی قبول قیلماق (وردها) دخی وصیتنی دوندرمه ک
 یعنی قبول قیلماسلی (فی حیوته) وصیت قیلوچی نک ترک حالنده (وبه) دخی وصیتنی
 قبول قیلماق سببلی (یهلك) وصیت قیلنمش شینی ملک لنور (الا) الا مگر وصیت قیلنمش
 کسه قبول سزوق ملک لنور (اذا مات) ثولگان وقتده (موصیه) آکا وصیت قیلنمش نک
 وصیت قیلوچسی (ثم) موصی ثولمه ک صوکنده ثولسه (هو) آکا وصیت قیلنمش (بلا قبول)
 قبول سر (فهو) بس اول وصیت قیلنمش مال (لورثه) آکا وصیت قیلنمش کسه نک وارث
 لرینه در (وله) دخی تییه یعنی روا بولور وصیت قیلوچیغه (ان یرجع) قابتماق (عنها)
 وصیتن (بقول صریح) ظاهر بولغوچی سوز برله یعنی وصیت قیلغان نرسه مین قایتلم مین
 دیه ک کبی (او فعل) یا که برعمل برله (یقطع) کیسه اول عمل (حق المالک) ملک لنگوچی
 کسه نک حقنی (عنه) اول مالن مثللا وصیت قیلنمش جوننی ارله مه ک کبی دخی وصیت
 قیلنمش کولمه کنی بوزماق کبی و وصیت قیلنمش بغدادینی طارنرماق کبی واوننی کومچ
 قیلماق کبی بو عمل لردن هربری سببلی وصیتن قابتماق بولور (اویزید) یا که آرتدور
 اول عمل (فی الموصی به) آنک برله وصیت قیلنمش شیده (ما) آندای نرسه نی (ینع)
 منع قیلور اول آرتقوچی نرسه (تسلیه) وصیت قیلنمش شینی تاپشرمقنی (الا) مگر تاپشرماقنی
 منع قیلماس تاپشوغان صورتده (به) تاپشرماقدن مانع آرتقوچی شی برله (کلت السویق)
 تالقانلق اونین چلاتماق کبی (بسمن) مای برله (والبناء) وبوش اورونغه بنا قیلو کبی
 (وتصرف) دخی تصرف کبی (یزیل) کیتهرور اول تصرف وصیت قیلنمش شینن (ملکه)

وصيت فيلوجي نكڭ ملكنى (كالييع) اول تصرف صاتوكى (والهبة) دخی هبه فيلو كى
 بو عمل لرنى قيلماق برله دخی وصيتدن قايتماق بولور (لا) وصيتدن قايتماق بولماس (بغسل
 ثوب) وصيت قيلنمش كييمنى يوماق سببلى (ولا) دخی قايتماق بولماس (بجهودها) وصيت
 قيلوغه انكار سببلى (وتبطل) وباطل بولور يعنى دعوا وقتنده روا كوروله س (هبة المريض)
 آورو كمسه نكڭ هبه قيلماغى (ووصيته) دخی آورو كمسه نكڭ وصيت قيلماغى (لن)
 آنداي كمسه گه (نكحها) وصيت فيلوجى نكاح لاندی آڭا هبه قيلنمش ياكه وصيت
 قيلنمش خاتوننى (بعدها) وصيت صوڭنده ياكه هبه صوڭنده (كقاره) آورو كمسه
 نكڭ اقرارى باطل بولدى كى (ووصيته) دخی آورو كمسه نكڭ وصيتى باطل بولدى
 كى (وهبته) دخی هبه سى باطل بولدى كى (لابته) اوغليغه (كافرا) كافر بولدى مالله
 (او عبداه) ياكه قل بولدى حالده (ان اسلم) اگر مسلمان بولسه اوغل (او اعتق) ياكه
 آزاد بولسه قل بولغوجى اوغل (بعد ذلك) اقرار صوڭنده ياكه وصيت صوڭنده (وهبة
 مقعد) وجايبانده كمسه نكڭ هبه سى (ومفلوج) دخی ياروم اعضاسى كيتمش كمسه نكڭ
 هبه سى (واشل) دخی قولنده بوزوقلق وضعيف لك بولغوجى كمسه نكڭ هبه سى (ومسلول)
 دخی سيل برله آورمش كمسه نكڭ هبه سى اعتبار قيلنور (من كل ماله) مالى نكڭ كلشنن
 يعنى مذكورلردن هر برينكڭ كلى مالندن (ان طال) اگر اوزون بولسه (مدته) مذكور
 آورولردن هر برينكڭ مدتى (ولم يغف) هنوز قورقلمادقه (موته) مذكور آورولردن
 هر برى نكڭ ئولووى (والا) واگر آورونكڭ مدتى اوزون بولناسه ياكه قورقلسه ئولووى
 (فن ثلثة) بس اعتبار قيلور وصيت مالى نكڭ اوچدن بريمن (وان اجتمع) واگر جيپولسه
 (الوصيا) تورلك وصيت لر (قدم) اول قيلنور وصيت لردن (الفرض) فرض برله وصيتنى (وان
 تساوت) واگر وصيت لر قوتنده برابر بولسه يعنى هر برى فرض بولماق برله (قدم) اول
 قيلنور (ماقدم) وصيت فيلوجى اول قيلغاننى (وان اوصى) واگر وصيت قيلسه (بجج) حج
 قيلدرماق برله (احج) حج قيلدرورولى ياكه وصى (عنه) ميتدن (راكبا) حج قيلوجى
 آطلانغوجى بولغان حالده آط وتويه وكيه كى شيلردن برينه (من بلده) وصيت فيلوجى
 ميت نكڭ شهرندن يعنى اورنندن (ان بلغ) اگر يتوشسه (نفقته) موسى به حج نكڭ نفقه سينه
 (ذلك) وصيت قيلنمش مال ياكه متروكه مالنكڭ اوچدن برى (والا) واگر يتوشمه سسه
 (فن حيث يبلغ) بس حج قيلدرورولى ياكه وصى نفقه سينه يتوشكان اورنندن (وان مات)
 واگر ئولسه (حاج) حج سفرينه چغوجى كمسه (فى طريقه) حج بولنده (واوصى بالحج) وشول
 كمسه وصيت قيلسه حج برله (عنه) حج بولنده ئولوچى دن (بجج) حج قيلدرولور (من بلده)

حج يولنىدە ئولۇچى نىڭ شەھرىدىن (وفى وصيتە) دىخى وصيت قىلۇچىنىڭ وصيتىدە (بئىلث مالا)
 مالى نىڭ اوچىدىن بىرى بىرلە (لزيد) زىدىكە مىثلا (وسدسە) دىخى وصيت قىلسە مالى نىڭ
 آلنىدىن بىرى بىرلە (لاخر) ايكنچى كەسەگە (ولم ييجىزوا) وارثلىرى بو وصيتنى روا كورمەدىكى
 حالده يعنى اوچىدىن بىرىدىن زىيادەسنى (يئىلث) تركەنىڭ اوچىدىن بىرىنى اوچ اولۇش
 قىلىنور يعنى اوچىدىن بىرىنى وصيت قىلىنىش كەسەگە ايكى اولۇش بىرلور و آلتيىدىن بىرىنى
 وصيت قىلىنىش كەسەگە بر اولۇش بىرلور (وبئىلثە) دىخى مالى نىڭ اوچىدىن بىرى بىرلە
 وصيتىدە (وكە) دىخى مالى نىڭ كەلىسى بىرلە وصيتىدە (ينصف) تركەنىڭ اوچىدىن بىرىنى ايكى
 يارنى قىلىنور (وقالا) وايتىدى امام ابو يوسف و امام محمد رحمة الله عليهما (يربع) تركەنىڭ
 اوچىدىن بىرىنى دورت اولۇش قىلىنور دىب يعنى مالى نىڭ اوچىدىن بىرى بىرلە وصيت قىلىنىش كەسەگە
 تركەنىڭ اوچىدىن بىرىنىڭ دورتىدىن بىرى بىرلور و قالغان الوشنى ايكنچىسىغە بىرلور دىيىشلىر (ولا
يضر) و اولۇش قىلماس و بىرلەمس (الموصى له) آڭا وصيت قىلىنىش كەسەگە (باكثر من الثلث) تركە
 نىڭ اوچىدىن بىرىدىن كوبرەك بىرلە (عند ابى حره) امام اعظم رحمة الله عليه قاتىدە (الا) مگر تركەنىڭ
 اوچىدىن بىرىدىن كوبرەك بىرلە (فى المحابات) مىھاباتىدە يعنى بىرشىنى مىثلى قىمىتىدىن كىم
 بەھاغە ساتماق بىرلە وصيت قىلىدە مىثلا بر آورو كەسەنىڭ ايكى قلى بولۇپ بىرىنىڭ قىمىتى اوتوز دىنارلىق
 و ايكنچى نىڭ قىمىتى آلتىمىش دىنارلىق بولسە لىكىن شول آورو كەسە اوتوز دىنارلىق قلىنى زىدىكە اون
 دىنارغە و آلتىمىش دىنارلىق قلىنى عمر وگە يكرمى دىنارغە ساتماق بىرلە وصيت قىلسە وشول كەسەنىڭ
 شول ايكى قلىدىن باشقە مالى بولماسە و وارثلىرى بو وصيتنى روا كورمەسەلر شول مالى نىڭ
 اوچىدىن بىرىنى اوچ اولۇش قىلىنور يعنى اوڭى قلىنى زىدىكە يكرمى دىنارغە ساتلور اون
 دىنارى زىد اوچون وصيت بولور و ايكنچى قلىنى عمر وگە قورق دىنارغە ساتلور يكرمى
 دىنارى عمر و اوچون وصيت بولور بس عمر و ئلثىدىن وصيتى مىقدار بىرلە آلدى اگرچە
 عمر و حقىدە وصيت ئلثىدىن آرتق بولسەدە (و) دىخى آڭا وصيت قىلىنىش كەسەگە تركەنىڭ
 اوچىدىن بىرىدە كوبرەك بىرلە (السعاية) وصيت قىلىنىش قلىنىڭ كسب
 ايتەك صورتىدە يعنى بر كەسەنىڭ ايكى قلى بولۇپ آورو حالقىدە هر ايكىسىن آزاد قىلسە
 بىرىنىڭ قىمىتى اوتوز دىنار بولۇپ ايكنچىسىنىڭ قىمىتى توقسان دىنار بولسە وشول آورو
 كەسەنىڭ شول ايكى قلىدىن باشقە مالى بولماسە وارثلىرى مىت نىڭ بو مىقدار روا كورمىدەكە
 مذكور ايكى قلىدىن ئلث مىقدارلىرى آزاد بولۇپ قالغان ئلثانىدە هر ايكىسى وارثلىرى
 اوچون كسب قىلىلور (و) دىخى اولۇش قىلىنور (الدراهم المرسلة) ياروملىق و دورتىدىن بىرلىك
 بىرلە قىيلىنىش مطلق بولغۇچى درھملىرى بىرلە وصيتىدە مىثلا توقسان درھم آتچەسى بولۇش

کمهسه نځى باشقه مالی بولمادقه زید که اوتوز درهم وصیت قیلسه و عمر وگه آلتمش درهم وصیت قیلسه و وارث لری بو وصیتنى روا کورمه سه لار توقسان درهم نځى ثلثی اوتوز درهم دن اون درهمنى زید که بیرلور ویکرمی درهمنى عمر وگه بیرلور بس بوصورتده دخی عمر و ثلث دن وصیتی مقدار برله آلدی اگرچه عمر و حقنه وصیت ثلثن آرتق بولسه ده (وبمثل نصیبه) و اوغلی نځى اولوشی نځى مثلی برله (صحت) وصیت درست بولدی (وبنصیبه) و اوغلی نځى اولوشی برله (لا) وصیت درست بولماس باشقه کمسه نځى اولوشی برله وصیت بولغی اوچون بو وصیت باطل بولور (والعبرة) دخی مال ایه سیننه مال نځى اوچن بری برله یا که مال نځى کلسی برله تصرف درست بولوده اعتبار (بحال العقد) عقد حالینه در (فی التصرف المنجز) حاضر بولمش تصرفه صاتیق وهبه قیلماق کبی (فان کان) بس اگر بولسه تصرف (فی الصقة) سلامت لك حالده (فمن کل ماله) بس تصرف اعتبار قیلنور مالی نځى کلسندن (والا) و اگر سلامت لك حالده بولمسه (فمن ثلث ماله) بس تصرف اعتبار قیلنور مالی نځى اوچن برندن (والمضاف الى موته) و ثولمه کی اوزره نسبت قیلنمش تصرفه (من الثلث) تصرف اعتبار قیلنور مال نځى اوچن برندن (وان کان) و اگرچه بولسه ده ثولمه کی اوزره نسبت قیلنمش تصرف (فی الصقة) سلامت لك حالده مثلامینم اولمه کم صوکنده فلان قلم آزاد دیهه کبی یا که فلان کمسه گه در دیهه کبی (ومرض) و بر آورو کم (صح) سلامت لنسه وصیت کبی تصرف صوکنده (منه) آورو دن (کالصقة) سلامت لك حالی کبی در یعنی وصیتی باطل بولور مالینه هیچ کیم نځى حقى تعلق لنماس یعنی شوشی مرض من اولمه کم صوکنده دیب قیدلگان بولسه و اگر قیدلگان بولسه باطل بولماس (واعتاقه) دخی آورو کمسه نځى آزاد قیلووی (ومحاباته) دخی برشینى مثلی بهاسندن کم بهاغه صاتووی یا که صاتوب آلووی (وهبته) دخی برشینى هبه قیلووی (وضمانه) دخی بو شیده مین ضامن دیهه کی (وصیه) وصیت حکمده در بو تصرفات لر مالی نځى اوچن برندن معتبر بولوده آورو حالده بولمقلری اوچون*

﴿ فصل) (جاره) وصیت قیلوچی نځى کورشی (من) آندای کمسه در (لصق) توتاش بولدی وصیت قیلوچی نځى یورطی (به) آکا وصیت قیلنمش کمسه نځى یورطینه (ومهره) دخی وصیت قیلوچی نځى مهری (کل ذی رحم محرم من عرسه) وصیت قیلوچی نځى خاتونینه محروم بولغوچی هر بر رحم ایه سی در (وختنه) دخی وصیت قیلوچی نځى ختنی (کل زوج ذات رحم محرم منه) وصیت قیلوچیغه محرم بولغوچی رحم ایه سی هر خاتون نځى هر بر ابری در (واهل) دخی وصیت قیلوچی نځى اهلی (عرسه) وصیت قیلوچی نځى خاتونی در (واله) دخی وصیت قیلوچی نځى آلی (اهل بیت) وصیت قیلوچی نځى نسب ثوبی نځى اهلی در

يعنى آنا طرفندن وصيت قىلوجيغه اولاشقوجى كىمسه در يوقاروغى آتالرغهچه (واقارب)
 دى وصيت قىلوجى نىڭ ياقىن لارى (ذو انسابه) دى وصيت قىلوجيغه نسب لار ايهسى
 (محرمه) وصيت قىلوجى نىڭ ابكى محرمى در (فصاعدا) وايكىدىن آشدغى حالده (من دوى
 رحمه) وصيت قىلوجى نىڭ رحم ايهلرندن (الاقرب) ياقىنراغى (فالاقرب) آندىن صوڭ
 ياقىنراغى (غير الوالدين) آنا برله آندان باشقه (والولد) دى بالادن باشقه يعنى اقارب
 برله ذو انساب اوزره وصيتده بومى كورلر كىمسه لار (وفى ولد زيد) دى وصيت قىلوده
 زيدنىڭ بالاسينه (الذكر والانثى) ايرى وخاتونى وقزى وآزادى وكسى (سواء) برابر در
 (وفى ورثته) دى وصيت قىلوده زيدنىڭ وارثلرينه (ذكر) اير بولغانى (كانثيين) ابكى
 خاتون وارث كىبى در (وفى بنى فلان) دى وصيت قىلوده فلان قىيلهگه دىب (الانثى) خاتون
 بولغانى اعتبار قىلنور (معهم) شول قىيلهدن (وبطل الوصية) وصيت باطل بولور (لهواليه)
 وصيت قىلوجى نىڭ مولى لرينه ئولودن اول بيان سز (له) بولغوجى در شول وصيت قىلوجيغه
 (معتقون) اوزىن آزاد قىلوجى لار (معتقون) دى اوزى نىڭ آزاد قىلنىش لرى (وصحت) دى
 وصيت درست بولدى (بخدمة عبك) قلى نىڭ خدمتى برله (وسكنى داره) دى دارى نىڭ توراقچى اورون
 بولوى برله (مدة معينة) بىلگولى بولنىش وقت اوزره بىرل ياكه بر آى ديمه كىبى (وابدا) دى
 مڭگولك اوزره (و) دى وصيت درست بولدى (بخلتما) قلىنىڭ ودارنىڭ آرتىش فائده لرى برله
 اجره لرى كىبى بىلگولى بولنىش وقت اوزره ياكه مڭگولك اوزره (فان خرجت الرقبة) بس اكر
 چقسه قلىنىڭ ودارنىڭ ذاتى (من الثالث) تركه نىڭ اوچىن برىدىن (سلامت) تابش لور قلىنىڭ
 ودارنىڭ ذاتى اوزلرنى (اليه) وصيت قىلنىش كىمسه گه (والا) واكر قلىنىڭ ودارنىڭ
 ذاتى تركه نىڭ اوچىن برىدىن چقماسه يعنى اوچىن برىدىن آرتق بولسەلر (قسمت الدار)
 دارنى موصى له برله وارثلر آراسىده بولنور (ويهايا بالعبد) وقلىنى خدمت قىلىش لور
 آڭا وصيت قىلنىش كىمسه گه بركون دى وارثلرگه ابكى كون (وبموت) وآڭا وصيت قىلنىش
 كىمسه نىڭ ئولووى سببلى (فى حيوة موضيه) وصيت قىلوجىنىڭ ترك حالده (تبطل) وصيت باطل
 بولور (و) آڭا وصيت قىلنىش كىمسه نىڭ ئولووى سببلى (بعموته) وصيت قىلوجىنىڭ ئولووى
 صوڭنىڭ (يعود) قايتور وصيت قىلنىش نرسە (الى الورثة) وصيت قىلوجىنىڭ وارثلرى ماكه
 (و) دى وصيت درست بولدى (بثمره بستانه) باقچه سىنىڭ يىمشى برله (ان مات) اكر وصيت
 قىلوجى ئولسە (وفيه ثمره) وشول باقچه ده يىمشى بولمىدە (له) آڭا وصيت قىلنىش كىمسه گه
 بولور (هذه فقط) شول حالده بار بولنىش يىمشكنە صوڭره پيدا بولغانى بولماس (وان ضم ابدا)
 واكر باقچه سىنىڭ يىمشى برله وصيت قىلوجى قوشسە مڭگولك ديمه كنى (فله) بس بولور آڭا وصيت

قیلنمش کیمسه گه (هنه) یمشنگ وصیت وقتنده بار بولغانی (وما یحدث) دخی صوگره پیدا بولاچی آگا وصیت قیلنمش کیمسه گه بولغی کبی (فی غلة بستانه) وصیت قیلوچی باقچه سینا غله سنی وصیت قیلغان صورتده (و) دخی وصیت درست بولدی (بصوف غنمه) قوبی ناک جونى برله (و ولدھا) دخی قوبینگ بالاسی برله (ولبنھا) دخی قوبینگ سوتی برله (له) آگا وصیت قیلنمش کیمسه گه بولور (ما) آندای شی مذکور لردن (فی وقت موته) بولغوچی اول شیلر وصیت قیلوچی ئولگان وقتده و آندان باشقه سی بولماس (ضم ابدا) وصیت قیلوچی مگگودیبه کنی قوشسون (اولا) یا که قوشماسون (وتورث) دخی میراث آلنور (بیعة) یهودینگ عبادت خانه سی (وکفنیة) دخی نصرانی ناک عبادت خانه سی (جعلتا) بنا قیلندی بیعه برله کنیسه (فی الصحة) یهودینگ یا که نصرانی ناک سلامت حالده (والوصیة) دخی وصیت قیلماق (بجعل احدهما) بیعه دن و کنیسه دن برنی بفا قیلماق برله (صحت) درست بولدی *

﴿ فصل من وقایو کیمسه اگر (اوصی) تابشرسه اوله ک صوکنده مالند تصرفنی (الی زید) زید که مثلا (وقبل) دخی زید قبول قیلسه تابشرونی (عنه) تابشروچی قاتنده (فان رد) بس اگر زید دوندرسه تابشروچینگ تابشرونی (عنه) تابشروچی قاتده (رد) تابشروچینگ تابشروچی دوندرولور (والا) واگر تابشروچی قاتنده دوندرماسه (لا) تابشرووی دوندرولماس (فان سکت) بس اگر زید تیک تورسه تابشرونی دوندرودن قبول قیلودن (فبات) بس ئولسه (موصیه) زید که وصیلغنی تابشروچی (فله) بس تییه زید که (رده) تابشروچینگ تابشروین دوندرودنی (و) دخی تییه زید که (ضده) دوندرونلغ ضدی یعنی تابشرونی قبول قیلووی (ولزم) لازم و ثابت بولدی تیک توروچیغه وصی لق (ببيع شی ء) برشینى صاتماق سببلی (من التركة) ترکده دن تابشروچی ناک ئوله کی صوکنده (وان جهل) واگر چه وصی بلماسه ده صاتقان وقتده (به) وصی لغنی یعنی تصرفنی تابشرونی (فان رد) بس اگر وصی دوندرسه تصرفنی تابشرونی (بعد فاته) وصی لغنی تابشروچینگ ئولمکی صوکنده (ثم) دوندروی صوکنده (قبل) دخی قبول قیلسه (صح) قبول قیلووی درست بولدی (الا) مگر قبول قیلووی درست بولماس (اذا نفع) لازم قیلغان وقتده (قاض) قاضی حکم برله (رده) وصینگ دوندروینی (و) قایو کیمسه اگر ئوله کی صوکنده مالندن تصرفنی تابشرسه (الی عبد) قلغه (او کافر) یا ایسه کافر گه (او فاسق) یا که فاسق غه (بدله القاضی) آلودرور قاضی مذکور لردن هر برنی یعنی وصی لقین چغارور تصرفنی تابشرماق برله (بغیره) قلین و کافردن و فاسقین باشقه کیمسه گه (و) اگر ئوله کی صوکنده تصرفنی تابشرسه (الی عبد) اوزنلغ قلینه (صح) درست بولور (ان کان) اگر بولسه (ورثه) تابشروچینگ وارثلری (صغارا) کچکنه (او) یا که تابشرسه (الی عاجز) ضعیفی قدره سز

كَمْ سَهْ كَه (عَنْ الْقِيَامِ) نِظَامٍ وَتَدْبِيرٍ بَرْلَهْ عَمَلْنِ (بِهَا) وَصِيَّتْ وَصِي نَنْكْ مُصَالِحْ لَرْنِدَهْ (ضَمْ) قَوْشَارْ قَاضِي (الْيَهْ) اُولْ قَدْرَهْ سَزْ كَمْ سَهْ كَه (غَيْرَهْ) بَاشْقَهْ يَارْدَمْ قِيلُوجِي اَمِينْنِي (وَيَبْقَى) وَوَصِيلَقْ اَوْزَرَهْ قَالْدِرْ وَلُورْ يَعْنِي اَوْرَنْدَنْنِ چَغَارْ لِهَاسْ (اَمِينْ يَقْدِرْ) تَصْرَفْده قَدْرْتَلِي بُولُغُوجِي وَصِي قِيلَنْدَشْ اَمِينْنِي (و) اِگْرُوْصِيلَقْنِي تَابْشِرْسَهْ (اَلِي اَنْنِي) اَيْكِي كَمْ سَهْ كَه (لَا يَنْفَرْدْ) يَالْغَزْلَنْمَاسْ تَصْرَفْده (اَحَدَهْمَا) اَيْكِي وَصِيْدَنْ بَرْسِي (اَلَا) مَگْرِ يَالْغَزْلَانُورْ (بَشْرَاءْ كَفْنَهْ) وَصِي قِيلُوجِي مِيْتْ نَنْكْ كَفْنِي صَانُوبْ اَلْمَاقْ بَرْلَهْ (وَتَجْهِيْزَهْ) وَصِي قِيلُوجِي مِيْتْ نَنْكْ مَحْتَاچْ بُولَنْدَشْ شِيْلَرْنِي حَاضِرْلَهْ كْ بَرْلَهْ قَبْرِ قَازْمَاقْ وَدَفْنِ قِيلْمَاقْ كَبِي (و) دَخِي اَيْكِي وَصِيْدَنْ بَرِي يَالْغَزْلَانُورْ (الْحَصُومَهْ) دَعْوَادَهْ (فِي حَقُوْقَهْ) وَصِي قِيلُوجِي مِيْتْ نَنْكْ حَقْ لَرْنَهْ (وَقَضَاءْ دِيْنَهْ) وَدَخِي وَصِي قِيلُوجِيْنْكْ بُوْرُوچْلَرِيْنِ اَوْتَهْ مَكْدَهْ (وَالْاَنْتِهَابْ) وَكْچَكْ بَالَا اَوْچُونْ هَبَهْ نِي قَبُولْ قِيلْمَاقْده (و) دَخِي اَيْكِي وَصِيْدَنْ بَرِي يَالْغَزْلَانُورْ (اَعْتَاقْ عِبْدْ عِيْنِ) بِيَاگْلِي بُولُغُوجِي قَلْنِي اَزَادْ قِيلْمَاقْ بَرْلَهْ (وَرْدْ وَدِيْعَهْ) دَخِي اِمَانْتْنِي قَايْتَارْمَاقْ بَرْلَهْ (وَتَنْفِيْذْ وَصِيْعَهْ) دَخِي وَصِيْتْنِي لَازِمْ قِيلْمَاقْ بَرْلَهْ (مَعِيْنَتِيْنِ) اِمَانْتْ بَرْلَهْ وَصِيْتْ هَرَايْكِيْسِي بِيْلَگْلِي بُولْدَقْلَرِيْ حَالْدَهْ (وَجَمْعْ اَمْوَالْ ضَائِعَهْ) وَهَلَاكْ بُولُوْغَهْ يَاقَنْ بُولُغُوجِي مَالْ لَرْنِي جِيْمَاقْده (وَبِيْعْ مَآ) دَخِي اَنْدَايْ مَالْنِي صَانُوبْده (بِخَافْ تَلْفَهْ) قُوْرْ قُلُوْرْ اُولْ مَالْنْكْ تَلْفِيْ بُولُوْوِيْ اِيْتْ وَمَآيْ كَبِي بُوْمَنْدُكُوْرْلَرْدَهْ ضَرْوَرَاتْ سَبِيْلِي اَيْكِي وَصِيْدَنْ بَرِي نَنْكْ تَصْرَفِيْ دَرَسْتْ بُولُوْرْ (وَوَصِيْ الْوَصِيْ) دَخِي وَصِي نَنْكْ وَصِيْسِي (وَصِيْ) وَصِيْدَرْ (فِي مَالَهْ) اَوَّلْگِي مُوْصِيْ نَنْكْ مَالْنْدَهْ (وَمَالْ مُوْصِيْهْ) دَخِي اَوْزْنِي وَصِي قِيلُوجِي مُوْصِيْ مَالْنْدَهْ (وَلَا يَبِيْعْ) دَخِي صَانُوبْ كْچَكْ بَالَا نَنْكْ مَالْنِي (وَصِيْ) صَبِيْ مَالْنْدَهْ تَصْرَفْ قِيلُوجِي (وَلَا يَشْتَرِيْ) دَخِي صَانُوبْ اَلْمَاسْ صَبِيْ اَوْچُونْ بَرْشِيْنِي (اَلَا) مَگْرِ صَانُوبْ اَلُوْرْ (بِهَا) اَنْدَايْ مَقْدَارْ بِيْهَآغَهْ (يَتَغَابِنْ) صَانُودَهْ وَآلُودَهْ كِيْمَچِيْلْكْ بُولُنُورْ (فِيْهْ) اُولْ مَقْدَارْ بِيْهَادَهْ (وَيَدْفَعْ) دَخِي بِيْرُوْرْ وَصِي (مَالَهْ) كْچَكْ بَالَا نَنْكْ مَالْنِي (مُضَارَبَهْ) فَائْدَهْ شَرِيْكْلِكْ كَهْ (وَشْرَكَهْ) وَشَرِيْكْ بُولُوْغَهْ كْچَكْ بَالَا مَالْنْدَهْ وَسُودَاْ بَرْلَهْ (وَبُضَاعَهْ) دَخِي بِيْرُوْرْ كْچَكْ بَالَا نَنْكْ مَالْنِي صَانُوبْ صَبِيْ غَهْ اَجْرْ سَزِيَارْدَمْ اِيْتُوْگَهْ (وَيَحْتَالْ) دَخِي وَصِي قَبُولْ قِيلُوْرْ حَوَالَهْ نِي كْچَكْ بَالَا نَنْكْ فَائْدَهْ سِيْنَهْ (عَلَى الْاَمْلَاءِ) بُوْرُوچْنِي اَوْتَهْ وَاگَهْ قَادِرْ بُولُغُوجِي بَايْ كَمْ سَهْ كَهْ اَوْزَرَهْ (لَا) قَبُولْ قِيلْمَاسْ حَوَالَهْ نِي (عَلَى الْاَعْسَرِ) فَقِيْرْ كَمْ سَهْ اَوْزَرَهْ بُوْرُوچْ اَوْتَهْ وَاگَهْ قَادِرْ بُولْمَآغُوجِي (وَلَا يَقْرُضْ) وَكْچَكْ بَالَا نَنْكْ مَالْنِي وَصِي قَرْضْ بِيْرْمَهْسْ (وَيَبِيْعْ) دَخِي صَانَارْ وَصِي مَالْنْكْ كَلْسِنِي (عَلَى الْكَبِيْرِ الْغَائِبِ) سَفَرْ مَدْتِيْ مَقْدَارْ غِيْبْ بُولُغُوجِي اُولُوْغْ كَمْ سَهْ نَنْكْ ضَرْرِيْنَهْ (اَلَا) مَگْرِ صَانُوبْ (اَلْعَقَارْ) دَارْنِيْ وَبِيْرْنِي (وَلَا يَنْجُرْ) دَخِي وَصِي سُوْدَاْ قِيلْمَاسْ (فِيْ مَالَهْ) سَفَرْ مَدْتِيْ مَقْدَارْ غِيْبْ بُولُغُوجِي الْوُغْ كَمْ سَهْ نَنْكْ مَالْنْدَهْ

كتاب الخنثى

بُوْ كِتَابْ خَنْثِيْ نَنْكْ حَكْمَلَرِيْ بِيْآنْفَدَهْ دَرْ (هَوْ) اُولْ خَنْثِيْ (دُوْفَرْجْ وَذَكَرْ) خَاتُوْنْ وَايِرْ اَلْتِيْ

ایه سی کمسه در (فان بال) بس اگر اول کمسه بول قیلسه (من ذکره) ایر آلتنن (فککر)
 بس اول کمسه ایردر (وان بال) واگر اول کمسه بول قیلسه (من فرجه) خاتون آلتنن (فاننی)
 بس اول کمسه خاتون در (وان بال) واگر اول کمسه بول قیلسه (منهما) هر ایکی سنن (حکم)
 حکم قیلنور (بالاسبق) بول آشغوچی آلت ایه سی بولماق برله (وان استویا) واگر بول
 قیلماقده هر ایکی آلت برابر بولسه (فمشکل) بس ایرلک یا که خاتونلق برله حکم قیلنماش
 وجنسی بلنماش مشکل ذات در (ولایعتبر) وایر بولوده یا که خاتون بولوده اعتبار قیلنماس
 (اکثره) بولده کوبلک (فان بلغ) بس اگر خننی بلاغته ایروشسه یاش برله (ولم ینظر)
 وبلنمه سه خننی دن (علامه احمدهما) ایر بولونلک خاتون بولونلک علایعی (فمشکل) بس
 ایرلک یا که خاتونلق برله حکم قیلنماش مشکل کمسه در (فان قام) بس اگر تورسه یاش
 برله بالغ بولمش خننی نمازده (فی صفهن) خاتونلر صفنده (اعداد) اول خننی نمازنی قایتاردر
 ایر بولو احتمالی اوچون (و) اگر نورسه (فی صفهن) ایرنلر صفنده (یعید) نیازونی قایتاردر
 (من یجنیه) اول خننی نلک ایکی طرفنده بولمش کمسه یعنی اوکنده وصولنده (و) دخی قایتار
 (من خلفه) خننی نلک آرتفده خننی برابرنده بولمش کمسه (و صلی) دخی نماز او قور یاش برله
 بلاغته ایروشکان خننی (یقناع) بورکاتچک برله خاتون بولو احتمالی اوچون (ولایلبس) لکن کیماس
 اول خننی (حریرا) یفه کنی (وحلیا) دخی کیمهس زینتنی ایر بولماق احتمالی اوچون (ولا
 یكشف) دخی اعضاسنی آچماس اول بالغ (عند رجل) ایر کمسه قاتنده (و) دخی آچماس (امرأة)
 خاتون کمسه قاتنده (ولایغلو) دخی خلوة بولماس یاش برله بالغ بولمش خننی برله (غیر محرم)
 محرمگه باشقه کمسه (من رجل) ایردن (وامرأة) دخی خاتونن (ولایسافر) وبلاغته یاش برله
 ایروشکان خننی سفر قیاماس (بلا محرم) محرم سز (و کره) دخی مکروه بولدی (للرجل) ایر کمسه گه
 (والمرأة) دخی خاتون کمسه گه (ختنه) خننی نی سنت له مهک (ویشتری) لکن صاتوب آلنور خننی
 مالندن (امة) کنیزهک (تختنه) سنت لر اول کنیزهک خننی نی (ان ملک مالا) اگر اول خننی
 ملک لنگوچی بولسه مالنی (والا) اگر ملک لنگوچی بولماسه (فهن بیت المال) بس صاتوب آلنور
 سنت له مهک اوچون کنیزهک کبی بیت المال دن (ثم) سنت له مهک صوکنده (تباع) کنیزه کنی صاتلور
 (وان مات) واگر ئولسه اول خننی (قبل ظهور حاله) ایرلکسن و خاتونلقدن حالی بلنودن اذل
 (لم یغسل) اول خننی یولماس (وتیمم) لکن تیمم قیلدر ولور (ولایحضر) دخی خننی حاضر بولماس
 (مراهما) مراهم بولدی حالده (غسل میت) ئولک یوماقعه (ونسب) دخی کورکام بولدی
 (تسجیه قبره) خننی نلک قبرونی دفن وقتند ه اور و تمهک برده برله (ویوضع) دخی قویلور (الرجل)
 ایر کمسه جنازه نیازنی او قلقدیده (بقرب الامام) امام نلک یاقنینه (ثم) ایردن صوکن قویلور

(هو) خنثى نى (ثم) خنثى دن صولق قويلاور (المرأة) خاتوننى (أداسلى) امام او قىغان وقتى
 جنازه نمازىنى (عليهم) شول اوچ كىمىسەگە بىرىلى (فان تركه) بس اكر قوبىسە خنثى نى
 (ابوه) خنثى نىڭ آتاسى وفاتى صولقنى (وابنا) دىنى قوبىسە اوغلىنى (فله) بس تىەر
 تركه دن خنثى غە (نصف النصيبين) ايكى الوشنىڭ يارومىنى يەنى ابر الوشنىڭ دىنى خاتون الوشنىڭ
 يارومى (وهو) وشول ايكى اولوشنىڭ يارومى (ثلاثة) اوچ اولوش در م (من سبعة) بىتى الوشنى
 (عند ابي يوسف ره) امام ابو يوسف رحمة الله عليه قاتىندە (و) دىنى شول ايكى اولوشنىڭ
 يارومى (خمس) بىش اولوش در (من اثني عشر) اون ايكى اولوشىدىن (عند محمد ره) امام
 محمد رحمة الله عليه قاتىندە *

مسائل شتى

بويىچى مەنقەقە مسألەلەر بىيانىندە در (كتاب الاخرس) آندان توغىمە تىل سز كىمىسە نىڭ يازوى
 (وايمائه) دىنى اشارى (بها) آندى شى بىرلە (يعرف) بىلغور (منه) اول شى بىرلە
 اشارىدىن (نكاحه) اول تىل سزنىڭ نىكاسى (وطلاقه) دىنى بىلغور اول تىل سزنىڭ طلاقى
 (و) دىنى بىلغور اول شى بىرلە اشارىندە (بيعه) شول تىل سزنىڭ ساتوى (وشراؤه) دىنى شول
 تىل سزنىڭ ساتىب آلى (و) دىنى بىلغور (قوده) شول تىل سزنىڭ قىصاصى (كالبیان) تىل بىرلە
 بىيان قىلماق كىبى در شرع كىمىندە (ولا يحد) لىكن تىل سزنى حد قىلنماس حدنى واجب
 آنىڭ اوچون ابر يالغوز بولدىق نصيبى مالنىڭ كىسى وخاتوننىڭ نصيبى مالنىڭ يارومى
 وخاتون نصيبىدىن يارطى چىغا تورغان اول مرتبە ايكى موندىن خنثى غە بىر تىەر وخاتون
 كىمىسەگە ايكى تىەر بوسورتىدە ايرىنىڭ نصيبى دورت بولور دورتىن خنثى غە ايكى تىار
 بس بو صورتىدە ابر بىرلە خاتوننىڭ يارطى نصيبىدىن حاصل اوچ بولور يعنى اوچ ربيع
 لىكن ربيع ونصف چىغا تورغان اقل مخرج دورت مسألە يىقىگە عول قىلور يىتى دن اوچى خنثى غە
 بولور ودورق ايرىگە بولور (منه)

آننىڭ اوچون وارث ايكى اوغل بولدىقە ھەر بىرىنە مالنىڭ يارومى تىەر و بىرى اوغل و بىرى
 قىز بولدىقە قىز غە مالنىڭ اوچىدىن بىرى تىەر نصف بىرلە ئىلت چىغا تورغان اقل مخرج آلتى
 بس آلتى دن خنثى غە ربيع بىرلە سىدىس تىەر كىسىز بوايىكى الوشى چىغا تورغان اقل مخرج
 اون ايكى و اون ايكى نىڭ دورتىدىن بىرى اوچ و آلتى دن بىرى ايكى بس خنثى نىڭ نصيبى
 بوسورتىدە بىش بولدى اون ايكى دن بىشنى خنثى غە بىر و لور و قالغان يىقىسى اوغل غە بولور (منه)

اینگوچی شیلردن برشیننی یازو برله یا که اشاره برله اقرار قیلوی سببلی (وقالوا) دایتدی
 امام لر (فی معتقل اللسان) سویلاشودن تلی تقولمش کیمسه حقمنده (ان امقد) اگر سوزولسه
 (ذلك) سویلهشودن تلنک تقولوی (وعام) دخی باونسه (اشاراته) اول کیمسه نلک تلاگان
 شی لری برله اشاره لری (فکذا) بس حکمنده تل سز کیمسه کبیر تلاگان شی لرونی یازو برله
 بیان قیلوده دخی آندن بلونه تورغان شی لر برله اشاره قیلوده (و) دخی ایتدی امامار
 (فی غنم مذبوحه) بوغازلنمش قوی حقمنده (فیها) بولغوچی اول بوغازلنمش قوی آراسنده
 (مینة) اولاکسه یعنی اوزی اولمش قوی (هی) اول میته (اقل) آزاراق بولسه بوغازلنمش
 قوبین (تحری) استهلور لایق شینی وفکر قیلغور (واکل) دخی آشالور فکر قیلوچی نلک
 کوکلی قرارلنمده اول قوی نلک بوغازلنمش بولوبنه (فی الاختیار) مضطر بولنماش
 ایروکلی حالته دیب یعنی ضروره حالتی بولنماشده دیب لکن شکسز بوغازلنمش
 قوی بولقدنه تحری که محتاج بولنمش قوینی بیمهس لک متقی ار عملندن در *
 ان الله مع الذين اتقوا والذين هم محسنون * سبحان رب العزة عما يصفون
 وسلام على المرسلين والحمد لله رب العالمين *

ففى الآن ترجأتكم بولدى آخر . بو قولمدين لكن يوق فخر فاخر
 بله آلام چونكه مونجه تحريراتم صوابى ياكه كوىبى تغييراتم
 خطادين خالى بولماس چونكه انسان طبيعى بزده بلكم سهو نسيان
 بواس وسواسى يارب دين عطامى خطا قيلسامده من بله ام خطامى
 جهالت برله چونكه منده فى البال دما دم ذيل نفسم ايتمك اسبال
 شرم يوقدور مكا بونى كلانى يوك ايتدوم نفسمه مونجه بلانى
 ففى الآن عيبى دين بولغاچ خبردار نولام عالميفه عيبى بر دار
 كه يعنى هر افاضل عاليانه بو تركى ترجمه منى تاليانه
 خطا بولسه اگر اش فى الحقيقت سهو بولماق بيلانى بزگه طبيعت
 خلافسه يا بظاهر تحريراتم توزوك معنيله تبديل تغييراتم
 بول آزاماق بولسه يابر اش عفانه ترجمله كيتورگه نده بيانه
 قلم تارتب توزانمك تايمافمنى غلط اشلرنى تصحيح صابافمنى
 تلاب بز بئكه يه عفو خدانى نصيب ايتكل ديمك يارب هدانى

زوسواس شیطاین صافله دیب هم
 تمنی گرچه بودر تنفس ساحر
 ایدوب هر لحظه شرقه غربه پرواز
 نه شرمی منسی بولماق یوم آتی
 کوز گگانه اوکون اخذ شدیدی
 تأسفی لك اوکونده ایلماس سود
 اُش اوتماز دین بورون بول خیره ماثل
 آخیره اتقا بهتر ذواخـر
 فها تبیضیدن اقلام بولدی فارغ
 لذا شکر الحمد لله
 وتعمیم بهمد یده یارب آلین
 بولنغایدی بو اشلر سعی مشکور

لبین رحمت یمیدین ایت دیبه كنم
 فکر قیلماس جزائه بوشكه آخر
 عبثله لغو لهو میل ایدر باز
 بو حاليله نابو مشکل نجاتی
 تلهر شردین نفس بون بعیدی
 کورارسن هر اشکنی خیر شر بود
 میانه اتقانی اینله حائل
 معینه طرُق اسلم صمت وافر
 بولنغاچ هجری تاریخ سال فارغیم
 وصَلینا علی النبى فی الله
 به ایتلی ما مضی دین اُش مألین
 همه مز دین خطا بولماقله مغفور

صفحة	معداد الأوراق	معداد الصفحات	فهرس ترجمة مختصر الوقاية	معداد الأوراق
٥١	٢٧	٥	كتاب الطهارة (١)	١
٥١	٢٨	٩	بحث البئر	٢
٥٥	٢٩	٩	بحث السور	٣
٥٨	٣٠	٥	فصل التيمم	٤
٦٥	٣١	١١	فصل المسح على الخفين	٥
٦١	٣٢	١٣	فصل الحيض	٦
٦٣	٣٣	١٥	فصل تطهير النجاسة	٧
٦٦	٣٤	١٨	كتاب الصلوة (٢)	٨
٦٧	٣٥	١٩	فصل الاذان	٩
٧٦	٣٦	٢١	فصل شروط الصلوة	١٥
٧٧	٣٧	٢٣	فصل في صفة الصلوة	١١
٩٢	٣٨	٢٨	فصل يجهر الامام	١٢
٩٤	٣٩	٣١	فصل مصل سبقه الحدث	١٣
٩٨	٤٥	٣٢	فصل مفسدات الصلوة	١٤
١٥٥	٤١	٣٥	فصل الوتر	١٥
١٥٥	٤٢	٣٧	فصل صلوة الكسوف والخسوف	١٦
١٥٨	٤٣	٣٧	فصل من شرع في فرض فاقمته	١٧
١٥٩	٤٤	٣٨	فصل سجود السهو	١٨
١١٥	٤٥	٤٥	فصل في سجود التلاوة	١٩
١١٧	٤٦	٤٢	فصل في صلوة البدنورين	٢٥
١١٩	٤٧	٤٣	فصل في احكام السفر والمسافر	٢١
١٢٥	٤٨	٤٤	فصل في شروط صلوة الجمعة	٢٢
١٢٢	٤٩	٤٨	فصل في صلوة العيدين	٢٣
١٢٣	٥٥	٤٨	فصل الجنائزة والجنائزة	٢٤
١٢٤	٥١	٥٥	فصل الشهيد	٢٥
١٢٦	٥٢	٥١	فصل في كيفية الصلوة عند اشتداد الخوف	٢٦

١٨٥	فصل بيع السلم	٧٦	٢٢٧	فصل العنين	٥٣
١٨٢	فصل بيع الصرف	٧٧	١٢٨	فصل العدة	٥٤
١٨٢	كتاب الشفعة (١٣)	٧٨	١٣٢	فصل الحضنة	٥٥
١٨٦	كتاب القسمة (١٤)	٧٩	١٣٣	فصل مدة الحمل	٥٦
١٨٩	كتاب الهبة (١٥)	٨٥	١٣٤	فصل وجوب نفقة الزوجة على الزوج	٥٧
١٩١	كتاب الاجارة (١٦)	٨١	١٣٩	كتاب العتاق (٩)	٥٨
١٩٣	فصل ما يفسد الاجارة	٨٢	١٤٥	فصل عتق بعض الجزء من العبد	٥٩
١٩٥	فصل الاجراء	٨٣		وبعض العبد	
١٩٦	فصل تفسخ الاجارة	٨٤	١٤٢	فصل تعليق العتق بشرط	٦٥
١٩٧	كتاب العارية (١٧)	٨٥	١٤٣	فصل العتق بعد موته	٦١
٢٠٥	كتاب الوديعة (١٨)	٨٦	١٤٢	فصل الولاء	٦٢
٢٠١	كتاب الغصب ١٩	٨٧	١٤٥	كتاب المكاتب (١٥)	٦٣
٢٠٥	كتاب الرهن (٢٥)	٨٨	١٤٨	كتاب الايمان (١١)	٦٤
٢٠٦	فصل لا يصح رهن مشاع	٨٩	١٥٥	فصل الحاق بعدم الدخول الى موضع	٦٥
٢٠٨	فصل وقف بيع الراهن الرهن	٩٥	١٥٨	فصل حنث في لا يكله ان كلفه نائما	٦٦
٢١١	كتاب الكفالة (٢١)	٩١		فهرس النصف الثاني	
٢١٥	كتاب الحوالة (٢٢)	٩٢	١٦٣	كتاب البيع (١٢)	٦٧
٢١٦	كتاب الوكالة (٢٣)	٩٣	١٦٦	فصل خيار الشرط	٦٨
٢١٨	فصل لا يصح بيع الوكيل ممن يرد شهادته في حقه	٩٤	١٦٨	فصل صاع شراء مالم يره	٦٩
٢٢٥	فصل للموكل بالحصومة القبض	٩٥	١٦٩	فصل رد المبيع	٧٥
٢٢١	كتاب الشركة (٢٤)	٩٦	١٧١	فصل بطل بيع الملبس مال	٧١
٢٢٤	كتاب المضاربة (٢٥)	٩٧	١٧٣	فصل اقالة البيع	٧٢
٢٢٧	كتاب المزارعة (٢٦)	٩٨	١٧٥	فصل التولية	٧٣
٢٢٩	كتاب المساقاة (٢٧)	٩٩	١٧٦	فصل الربا	٧٤
			١٧٨	فصل لا يجوز بيع مشتري	٧٥
				من منقول قبل قبضه	

٢٧٨	فصل حد القنفذ بالزنا	١٢٥	٢٣٥	كتاب احياء الموات (٢٨)	١٥٥
٢٧٨	فصل في حد الشرب	١٢١	٢٣١	فصل الشرب	١٥١
٢٨٥	كتاب السرقة (٤٣)	١٢٢	٢٣٥	كتاب الوقف (٢٩)	١٥٢
٢٨٤	كتاب الجنائيات (٤٤)	١٢٣	٢٣٤	كتاب الكراهية (٣٥)	١٥٣
٢٨٨	كتاب الدييات (٤٥)	١٢٤	٢٣٧	كتاب الاشربة (٣١)	١٥٤
٢٩٢	فصل من احدث في طريق العامة كنيفا او غيره	١٢٥	٢٣٨	كتاب الذبايح (٣٢)	١٥٥
٢٩٣	فصل في ضمان الراكب ما اتلف دابته	١٢٦	٢٤٥	كتاب الاضحية (٣٣)	١٥٦
٢٩٤	فصل جنابة العبد	١٢٧	٢٤٢	كتاب الصيد (٣٤)	١٥٧
٢٩٦	فصل ميت وجد قتيلا في موضع من المواضع	١٢٨	٢٤٤	كتاب اللقيط واللقطة (٣٥)	١٥٨
٢٩٨	فصل العاقلة	١٢٩	٢٤٧	كتاب المفقود (٣٦)	١٥٩
٢٩٩	كتاب الاكراه (٤٦)	١٣٥	٢٥٣	كتاب القضاء (٣٧)	١١٥
٣٥١	كتاب الحجر (٤٧)	١٣١	٢٥٤	كتاب الشهادة (٣٨)	١١١
٣٥٢	فصل اذن المولى لعبده	١٣٢	٢٥٨	فصل وتقبل شهادة اهل الاهواء	١١٢
٣٥٦	كتاب الوصايا (٤٨)	١٣٣	٢٥٩	فصل فيما يجوز الرجوع من الشهادة وما يجوز	١١٣
٣١٥	فصل جاره من لصق	١٣٤	٢٦٠	كتاب الاقرار (٣٩)	١١٤
٣١٢	فصل ومن اوصى الى غيره وقبل عنده	١٣٥	٢٦٦	كتاب الدعوى (٤٥)	١١٥
٣١٣	كتاب الخنثى (٤٩)	١٣٦	٢٧١	فصل في اختلاف البائع والمشتري	١١٦
٣١٤	مسائل شتى	١٣٧	٢٧٢	فصل في ولمبيعة ولسن لاقل من	١١٧
	أبيات (لمترجمه)		٢٧٥	كتاب الصلح (٤١)	١١٨
				كتاب الحدود (٤٢)	١١٩